

N A G Y I S T V Á N

ÁCSÉK TÁBORT VERNEK

Regény

IRODALMI KÖNYVKIADÓ
BUKAREST

A borítólapot és az illusztrációkat

ABODI NAGY BÉLA

rajzolta

I

Az egyik ködös, korán sötétedő decemberi délutánon Ács Ferike, az ebédlőasztaluk fölé görnyedve, abécés-könyvében szavakká olvasta össze az értelmetlenül szétálló betűket. Minden egyes összeálló szó után hevesebben vert a szíve. Végül leugrott a magas székről, s könyvét felkapva kiszaladt a konyhába anyukájához, aki nemrégén jött haza a munkából, és a mosogatással bajlódott.

— Anyu, nézze meg maga is — kiáltotta ujjongva —, igazán az van ide nyomtatva, hogy apuka a gyárban dolgozik?

Édesanyja felgyújtatta Terikével a villanyt, s belepillantott a könyvébe. Elmosolyodva bólintott:

— Lám, lám, tudsz már olvasni.

— Az újságból is tudnék, anyu?

— Az anyukája igenlésére hitetlenkedve szaladt vissza a szobába, s nekiesett a sarokban gyűlő újságsomónak, majd a képeskönyveknek, sorra vette a szeme elé kerülő sorokat, s a könyvekkel anyuhoz rohangálva kérdezgette meg, hogy úgy van-e, ahogy ő kiolvassa.

— Szóról szóra — hagyta helyben mindannyiszor elmosolyodva az édesanyja.

— A Feri harmadik osztályos könyvéből is tudnék olvasni?

— Miért ne, ha az egyikből tudsz, mindegyikből tudhatsz.

— És akkor én is a harmadik osztályba járhatok ezután?

— Na-na! — nevetett az édesanyja —, ekkorát nem ugorhatsz egyszerre. Még az első osztállyal sem végeztél.

Terike alig várta, hogy Feri hazajöjjön, és beleolvasson az ő könyveibe is. Ha azokból is megy az olvasás, miért ne járhatna ő együtt Ferivel a harmadik osztályba ! Szeretné Ferit utolérni.

Feri azonban ma késett valamiért, pedig már egészen besötétedett. A szomszédos házak zúzmarás cserépfedelei sem látszottak már az ablakokból. Végül anyunak is feltűnt a Feri késése. Aggódva jött be a konyhából, s előrehúzta az ablakfüggönyöket.

— Mi lehet Ferivel, hogy még nem jön? Csak nem tévedt el ebben a ködben? Régen itthon kellene lennie.

Terike megszeppenve meredt anyura. Egyszer régebben, mikor még a napközibe járt, ő is eltévedt. De akkor nyár volt, és nem sötétedett ilyen korán. Köd sem volt, mégis úgy elbódorgott, hogy végül egy milicista talált haza vele. Látva, hogy anyu most is olyan ijedten néz maga elé, mint amikor ő t milicista hozta haza, vigasztalni kezdte:

— Ne féljen, anyu, mert Feri biztosan megint az elemlámpákat nézi a kirakatban.

Anyu azonban nem tudott megnyugodni. Mindegyre az órát nézte, vagy kiment az előszobába, s hallgatózott: nem jön-e Feri felfelé a lépcsőházban? Nem jött, pedig már hat óra is elmúlt. Fél hétkor aztán anyu lesietett a földszintre. Nem szívesen, de megkérte a szépségére gögös építészmérnökét, engedje telefonálni az iskolába, mert valami baja eshetett Ferinek, hogy ennyire késik.

Az iskolából azt válaszolták, hogy a harmadik osztályosokat már fél ötkor hazaengedték.

— Hol keressem ebben a ködben? — tért vissza anyu egészen belesápadva Terikéhez.

Feri az iskolából kijövet a megszokott utcákon jött hazafelé, s valóban megbámulta a csillogóra lakkozott zseblámpákat a kirakatban. Egyet ki is szemelt magának közülük, de attól hazaérhetett volna minden baj nélkül idejében, ha történetesen nem kellett volna elhaladnia

az útjába eső Partizán mozi előtt, s a kirakott képek meg nem állítják. Nagy gyönyörűségére azt a kis vadkacsát pillantotta meg a képeken, amelyet a szüleivel együtt már látott egyszer a moziban. Egyszeriben hatalmába kerítette a vágy, hogy most újra megnézze a filmet. Régebben is megnézte volna már másodszor vagy akár harmadszor is, hiszen a kis vadkacsa olyan merészen szembeszállt a nyuszikat üldöző rókával! Ó, mily borzasztó volt, amikor befagyott körülötte az erdei tavacska, a vérengző hajlamú róka pedig a száját nyalogatta, mert már azt hitte, hogy jóízűen felfalhatja a tóból kiszoruló kiskacsát. Feri ismét diadalmasan szeretett volna nevetni, amidőn a pórul járó róka a jeges árvízbe pottyan, a győztes kiskacsa meg boldogan ölelkezik össze a meleg égtájak alól visszatérő mamájával és kistestvéreivel.

Ne nézzen meg akár százszor is az ember egy ilyen filmet!?

Igen ám, de hogyan mehetne moziba a szülei nélkül? Azok a múltkor is azt mondták, nem költhetik a fizetésüket csak mozira. Kell a pénz egyébre, ceruzára és füzetekre is. Beosztással kell ám élni. Apu megmondta: anyunak is van egy második ötéves terve, amelyet felosztott tizenkét hónapos háztartási tervekre. Elhatározta például, hogy Terinek és Ferinek decemberben kis bakancsot, apunak újévre fehér inget, magának pedig új télikabátot szerez. Nem lehet felborítani a háztartási tervet rendkívüli mozizásokkal.

Nem, ezt Feri sem kívánta. De mégis, mit tehetne egy harmadik osztályos iskolás fiú, ha újra és olyan nagyon látni szeretné azt a bátor kis vadkacsát? Miért ne nézhetné meg például egyedül és pénz nélkül? Hiszen tőle sohasem kértek pénzt a moziban. Ő mindig úgy ment be Terivel, hogy szorosan a szülei mellé állt, mikor beengedték az embereket. Miért ne mehetne be egyszer nélkülük is? Ha csak az kell egy iskolás fiúnak, hogy álljon valaki mellette a mozi ajtajában, akkor odaférfkőzik valami idegen bácsi vagy néni mellé és — kész.

Nekivágott hát Feri nagy merészen, s begyúródott a mozizók közé. A mozi előcsarnokában rengeteg népgyűlt össze. Sodorták az emberek Ferit előre. Ment minden, mint a karikacsapás. Az ajtó közelében tolongó apa- és anyakorú férfiak és nők közül könnyen választhatott egyet magának. Oda is állt egy aranyszőke hajú komolyabb nő mellé. Bátran édesanyjának nézhetette a félkarú jegyszedő bácsi. De nem nagyon nézte, mert rettentően tolakodtak az emberek befelé. Azok is nagyon kíváncsiak lehettek a vadkacsára.

Ferit valósággal besodorták a nézőtérre. Ha már megbánta volna, akkor se fordulhat vissza. Most már csak arra ügyelt, hogy agyon ne tapossák a lábát. Bizony, meg is ijedt, mert majdnem felborították, nem volt kinek a kezébe kapaszkodnia, mint máskor.

No de megfogódzott hirtelenében az egyik pad támlájában, s le is ült rögtön. Boldogan szusszant egyet. Mégiscsak láthatja azt a bátor vadkacsát. Sor is került volna erre hamar, ha egy nagyhajú férfi nem mind jöttment volna körülötte idegesen. Már mindenki leült, már minden helyet elfoglaltak. Csak ez az ügyetlen nagyhajú nem lelte a helyét. És milyen furcsa, miért áll ez még folyton előtte, s mind ő t nézegeti... Egyszer csak meg is kérdezi:

— Ide szól a te jegyed, kisfiú?

Feri elcsodálkozott, sohasem hallott ő olyan jegyről, amelyik szólni tud, s a vállát vonogatta. A nagyhajú férfi ijesztő görbén nézett rá. Mégiscsak borzasztó, hogy tud némely ember nézni! Hideg futkorászott a Feri hátán tőle. És ha csak nézett volna, de nem elégedett meg ennyivel, hanem rászólt Ferire, és milyen dühösen :

— Süket vagy talán? Mutasd a jegyed!

Feri elképedve meredt rá, s megint a vállát vonogatta.

— Nem vagyok süket, de tőlem nem szoktak jegyet kérni.

Erre a nagyhajú ember elment valahova, és nem azért, hogy vissza se térjen, hanem hogy másodmagával jöjjön vissza. Mégpedig a helymutogató mérges

nénivel. Mégiscsak különös, hogy ma mindenki olyan mérges.

— Hol a jegyed? támadt Ferire a helymutogató nő.

— Apunál.

— És apád hol van?

— A gyárban. Ennyit már maga is tudhatna.

— Kivel jöttél te moziba? — csattant fel a helymutogató asszony most már indulatosan.

Feri dadogni kezdett:

—E-egy nénivel, aki ott állt az ajtóban.

— Na, lódulj innen. Keresd meg azt a néni. Ez a hely ezé az úré.

És mielőtt a felháborodott Feri tiltakozhatott volna, fel is állították, a nagyhajú illető gyorsan leült, a helymutogató asszony meg haragosan kiáltotta a nézők felé.

— Kié ez az iskolás gyermek? Hol az a néni, te gézengúz?

Feri riadtan tekingetett erre-arra. Senki sem jelentkezett, hogy a magáénak mondja. Ellenkezőleg, valaki azt kiáltotta, hogy hazudik a kis csibész, biztosan belógott a betyár, potyázni akar... Ráadásul a nézőtér hirtelen elsötétedett, s többen kiáltozni kezdtek:

— Leülni, leülni!

— Nem hallják? Üljenek le!

Feri szívesen leült volna, de nem volt hova, pedig a kiskacsa már-már mutatkozott ott elől, a fehér falon. Ferit a keserűség fojtogatta. Ilyent fogni rá, hogy hazudik meg hogy kis csibész. Ilyen szörnyűségeket még sohasem mondtak róla. Apu régen megmagyarázta, hogy a hazugság undorító nagy vétek. A hazug ember kártevő, mert elrejtí az igazságot. Az ilyen ember tolvaj is lehet, mert ma csak az igazságodat, holnap — úgy lehet — a cipődet is ellopja.

Még égbekiáltóbb volt, ami ezután következett. Feri először is nem nézhette meg újra a kiskacsát, mert a helymutogató asszony kivezette a sötétből a vakítóan kivilágított előcsarnokba. Másodszor pedig jött egy idős, köpcös bácsika, akit igazgató elvtársnak szólított, s jelentette neki, hogy kérem, ez a ravasz gyerek nem

váltott jegyet, egy néző majdnem hely nélkül maradt miatta.

Az igazgató ráncolni kezdte a homlokát:

— Csalni akartál? — kérdezte fenyegetően.

— Én csak a kiskacsát akartam látni.

— Az dicséretet érdemel, de jegy nélkül csalás. Ha nem mondod meg az igazat, idehívom a milicistát, az majd kideríti.

Feri megszeppenve nézett körül. Eddig sohasem félt a milicistáktól. Apu nemegyszer mondta, hogy csak a tolvajnak és csalónak kell félni tőlük.

Micsoda szégyen!

A pénztár előtt ácsorgó emberek odacsődültek. Mind azt gondolhatták: ni, ez az iskolás fiú csaló! Ilyen kicsi, és már csaló.

Feri felháborodva tiltakozott:

— Mit gondolnak, én csak a kiskacsát szerettem volna még egyszer látni ...

Nem is tudom, mi lett volna az ügy folytatása, ha a pénztárnál összeverődött emberek közül elő nem lép egy vörösnyakkendős nagyobacska pionír-leányka.

— Tessék megbocsátani neki — kérte az igazgatót. — Én ismerem, odajár a mi iskolánkba. Ő még nem tudja, hogy így nem szabad moziba járni.

— Rendben van — bólintott az igazgató —, most az egyszer megbocsátok. De csak úgy, ha hazakíséred, és elmondod az apjának, hogy miben mesterkedett.

— Hazakísérem — ígérte a leány. — Gyere menjünk, kisleány.

Feri bódultan követte a pionír-leányt, de a mozi kapujában leszegte a fejét, és megállt:

— Ne gyere velem, tudom én az utat egyedül is.

A leány a lámpa fénykörében közelebb hajolt Ferihez, hogy a szemébe nézhessen.

— Miért nem akarod, hogy veled menjek?

— Mert nem akarom.

— Igen, de én megígértem, és amit egy pionír megígér, azt meg is kell tennie.

Feri ekkor nézte meg jobban a nagyobacska leányt, a elpirult a barna szemek meleg tekintetétől. Sokszor

nézegette már a pionírokat az iskolában, mert régen közük kívánczolt. Apu is beszélt róluk, s azt is elárulta: jövőre őt is beveszik maguk közé, ha jó tanuló marad, és a magaviseletében sem találnak kifogást. Mi lesz, ha ez a pionír-lány az iskolában elmondja, hogy csalónak nézték őt a moziban ? ...

— Gyere, nem bánom — emelte magasabbra a fejét Feri. — Legalább apukám is megmondja, hogy nem vagyok csaló. Én igazán nem akartam a mozit becsapni. Fel lehet venni engem pionírnak. Mit gondolsz, felvesznek?

— Azt majd akkor mondom meg, ha a szüleid is megtudják, hogyan akartál te moziba menni.

Feri dacosan nézett a pionír-lányra.

— Azt hiszed, hogy én letagadom?

— Nem, azt nem hiszem, de lehet, hogy nem mered bevallani.

Feri méregbe jött, nekilódult, s fogadkozott erősen:

— Gyere, majd meglátod, hogy nem vagyok gyáva. Apukámnak én mindent el szoktam mondani.

A pionír-leányka nem is kérette magát. Ment most már csupa kíváncsiságból is. És hogy próbára tegye, megállt az előtt az emeletes ház előtt, amelyikhez Feri vezette.

— Itt laktok?

— Itt, a harmadikon.

— És igazán mindent elmondasz apukádnak, magadtól is?

Ferit megint elfutotta a pulykaméreg.

— Még mindig azt hiszed, hogy az én apukám olyan, hogy félni kell tőle?

— Na jó, akkor be sem megyek hozzátok. Úgyis sietek, mert jegyet vettem édesapáméknak a hétórás előadásra.

Feri azonban nem hagyta, hogy elmenjen:

— Azért is gyere be. Azt mondtad, hogy amit egy pionír megígér ...

Így történt ezután, hogy anyu és Terike, akik már a Feri keresésére indultak., a sötét lépcsőházban szembe találtak vele és a pionírnyakkendős leánnyal. Anyu

igen sápadtan, Teri meg elcsodálkozva meredt Ferire, amikor megpillantotta, hogy kivel jön.

— Hol csavarogtál? — vont a kérdőre anyu rögtön, s a hangja remegett belé.

— Nem csavargott — állt eléje a pionír-leány bátran. — Én vagyok a tanú, hogy nem tekergett. Majd elmondja ő, hogy hol járt.

Anyu bevezette ő ket a lakásba, s a pionír-lányt leültette.

— Na halljam ! — szólt rá Ferire szigorúan.

Feri előbb lerakta iskolatáskáját, aztán letekerte a sálját. Végül a belső szoba felé tekintett.

— Azt szeretném, hogy apu is hallja ...

— Apád még nincs itthon.

Feri erre leült, és sorrendben, úgy ahogy történt, mindent elmondott. A pionír-leányka igazolta, hogy igen, így volt, aztán szép illedelmesen elbúcsúzott. Mentegetődött, hogy sietnie kell haza a mozijegyekkel. Anyu kikísérte, és éppen jókor, mert apu jött felfelé a lépcsőn. Amikor megtudta, hogy a pionír-leány mit keresett náluk, leült a díványra, és maga elé állította Ferit:

— Miféle dolog ez? Miért nem mondtad el nekünk, hogy miben sántikálsz?

— Mert nem jutott eszembe — sütötte le a szemét Feri.

— Máskor eszedbe jusson. Az én fiam ne potyázzon. Ki nem állhatom a potyázókat.

— Igen, de nem tudtam, hogy nekünk is jegyet szoktak venni. Azt hittem, hogy mi ingyen megyünk be apuékkal...

Apu rápillantott az asztalnál ülő anyura, s csóválta a fejét. Újra dorgálni kezdte Ferit:

— Mit gondolsz, miből állítanak elő a filmeket, ha mindenki ingyen menne moziba? A jegyszedőnek és a mozigépésznek is fizetés kell. Miből élnének azok, ha mindenki potyáznék? ...

Felállt, Ferit a lecke mellé parancsolta, anyunak megintett, s kimentek együtt a konyhába.

— Mi is hibásak vagyunk — ült le ott újra. Az anyu kezét simogatva folytatta: — Sohasem adtuk a gyerekek kezébe a jegyüket. Komolyabban kell vennünk ő ket. Ideje, hogy megtanuljanak a pénzzel bánni...

Míg Feri a leckéjét tanulta, s Teri őt fürkészte, az alatt a szülők megegyeztek a konyhában. A vacsoránál apu odafordult Ferihez:

— Holnap, az iskolából jövet jegyet veszel nekünk. Újra megnézzük azt a szovjet filmet a kiskacsával. Zsebébe nyúlt, és pénzt tett anyu elé. — Most már megengedhetjük magunknak. Három héttel korábban teljesítettem tervemet az öntödében. Élmunkás lettem. Néha terven felül is moziba mehetünk.

Ferinek örömeben fülig szaladt a szája, úgy figyelte, hogyan számlálja le anyu a mozijegyek árát az asztalra.

Terike is nézte, majd kiugrott a szeme, s egészen váratlanul elkapta Feri elől a pénzt.

— Én megyek a pénztárhoz, apu, én váltok jegyet... — kiáltotta.

— Hogyisne! vetette rá Feri magát a húga kezére. — Te fel sem éred a pénztárlakot.

— Ágaskodni fogok.

— Te csak ne ágaskodj, úgyis elvesztenéd a pénzt ...

— De nem veszíteném . . .

Apu közbelépett, és Terikével letétette a pénz felét.

— Így — mondta nyomatékkal. — Két jegyet Feri vesz, kettőt te . . .

Ebbe aztán Feri is belenyugodott.

Másnap, iskolából jövet, ketten álltak a mozipénztár ablakához, s két-két jegyet kértek egymás mellé. Azon a mozielőadáson már Terike is megcsodálta, micsoda nagy hős lehet egy aranyos kis vadkacsa, ha helyén van a szíve, és a bajban nemcsak magára gondol.

Anyu harmadnap összeült Terivel és Ferivel. Közös en kiszámították, mennyi kell kettőjüknek egy hónap alatt füzetekre, ceruzára és tintára. A kétfelé osztott összeget rájuk bízta, hogy ő k gazdálkodjanak vele. A kiadásaitak meg írják fel egy zsebnaptárba. Ha sikerül kevesebbet költeniök, mint amennyit előírányoztak,

akkor a megmaradó banikat tegyék félre, s ha összegyűl annyi, akkor megint moziba mehetnek.

Terike mindjárt rejtekhelyet keresett a pénzének.

Ezután körülbelül egy évig a legnevezetesebb változás akkor történt életükben, amikor aput kinevezték a vasgyárban öntőmesternek, s a május elsejei ünnepi felvonuláson Terike is felvonulhatott anyuval — az évben először —, mert csupa nyolcasokat és kilencesekeket vitt haza az értesítőben, a mellett az egy tízes mellett, amit magaviseletből kapott. Az év végi jegyei között viszont már két tízes is akadt.

Kirándulásokkal, szabadban való fürdözésekkel telt el a gyönyörű nyár. Aztán újra iskolába kellett járniok. Feri a negyedikbe, Terike pedig a második osztályba léphetett be. Mennyi új és érdekes tudnivaló tárult eléjük. Terike azonban már nem elégedett meg a saját könyveivel. Gyakran beleolvasott a bátyja olvasókönyvébe, érdekesebbnek találta a magáénál. Oly jó volt az előmenetelük, hogy a pionírok mindkettőjüket meghívták a népköztársaság kilencedik évfordulóján rendezett télifa-ünnepélyükre. Apu Terikének meghúzta a fülét, s tréfásan tudtára adta, hogy néhány naptól eltekintve egyidős a Román Népköztársasággal. Csak-hogy Teri olyan szokatlanul picinek született, hogy anyu váltig kényeztette, akárcsak a földszinti építész-mérnökne a kislányát, Tárnoki Jucit, aki ha felnő, aligha áll meg a saját lábán. Ha egy kicsit szemerkél az eső vagy ha csípősebb a hideg, mindjárt berautón viszik az iskolába!

Teri és a bátyja legközelebb hosszan nézegette Jucikát, ha az udvaron véletlenül összetalálkoztak vele. De semmi rendkívülit nem találtak rajta azonkívül, hogy még az anyukájánál is szebbnek látszott. Az ő baja — gondolták —, ha olyan kényes. Nem is sejtették, hogy mennyire nemcsak az ő baja, hogy nemsokára és később is mennyi gond hárul abból reájuk is.

Az új esztendőben mindjárt sor is került ezek közül az elsőre.

II

Éppen mikor legnagyobb volt a hó és a hideg februárban, az egyik kora reggel az iskolába készülődő Teriekhez szívet-lelket megremegtető dörrenés hallatszott fel a mérnökek földszinti lakásából.

Az egész ház megrázkódott belé.

A fészülődő Terike nekiesett a tükörnek, Feri pedig elvágódott. A lépcsőházban valami nagy robajjal omlott össze. Mikor a két gyerek nyitni akarta az előszobaajtót, hogy iskolába menjen, az nem engedett. Az udvarról felhallatszó kiáltásokból az derült ki, hogy az építésmérnökek konyhájában felrobbant a gáz, az egyik fal kidőlt, a lépcsőház meg leszakadt egy darabon. Teri és Feri fentrekedt a harmadik emeleten.

Aput a vasgár autóján hozták haza. A leszakadt lépcsőház roncsain felmászott valahogy, s a vállával betörte az ajtót. Terit és Ferit az ablakon tuszkolta ki a kúszólétrán feljövő tűzoltók karjai közé. Aztán elmentek apunak az egyik barátjához. Annál húzták meg magukat, amíg az államosított házak karbantartó vállalata, úgy ahogy, járhatóvá nem tette a súlyosan megromgálódott lépcsőházat és a földgáz- meg a vízvezeték-hálózatot.

Apu haragosan szidta az építésmérnökek gondatlanságát. Kiderült ugyanis a vizsgálatnál, hogy a szépségével páváskodó, dologtalan Tárnokinét két héttel azelőtt faképnél hagyta a háztartási alkalmazottja, helyébe a mérnökné egy — faluról alig pár napja bejött — parasztlányt fogadott fel, akit a vizsgálatot levezető milicista tiszt előtt többször is „buta cseléd”-ként emlegetett. Ez a lány sohasem látott még gázfűtéses kony-

hát, a mérnökné mégis könnyelműen rábízta a begyújtást. Aznap reggel, mikor a robbanás történt, a lány Jucikát az iskolába kísérte. A táskát vitte utána, mert Jucika kijelentette, hogy kesztyűben is fázik a keze, ha ő viszi. A tapasztalatlan lány a Jucika kényeskedése miatt siettében rosszul zárta el a gázcsapot. A konyha megtelt gázzal, amely valami még ki nem derített okból tüzet fogott, felrobbant, és szétverte a konyhájukat. A mérnöknének azért nem történt semmi baja, mert még a legelső szobában lustálkodott az ágyban.

Apu felháborodása napokig csillapíthatatlan volt.

— Én az ilyen embereket — ismételte indulatosan — kitelepíteném az erdőbe, a vadak közé. Nem érdemlik meg, hogy egy fedél alatt éljenek velünk. Az ilyen dologtalan, puccos dámák az életünket veszélyeztetik.

Feri attól kezdve nem szívesen köszönt Juciéknak.

Tárnokiné azonban mindezt nem így fogta fel. Férjét, a nálánál tizenöt évvel idősebb férfit hazahívatta vidékről, ahol egy építkezésnél dolgozott, és hajszolta a néptanács elnökéhez: követeljen más lakást a megrongálódott helyett. Az elnök azonban, apu végtelen nagy meglepedésére, kurtán-furcsán kitette a szűrét, sőt tudtára adta, hogy ha a régiben lakni akarnak, hozassák rendbe a saját költségükön. Az első emeleti lakónak ellenben más lakást utaltatott ki, hogy Feriék a helyébe költözhessenek.

Tárnokiékról ezután Teri és Feri keveset hallott a szüleitől. Meg is feledkeztek volna róluk egészen, ha tavasszal Ferit pionírrá nem avatják, s Teri nem okoz egy kis kavarodást a Feri piros nyakkendőjével. De tartsunk rendet. A pionírvatás, ugyebár, mégiscsak fontosabb Tárnoki Juciéknál. Mert a pionírvatás az nagyon emlékezetes maradt nemcsak Ferinek, hanem Terinek is. Az a nyolcadik osztályos lány, aki az emlékezetes mozikaland után Ferit hazakísérte, szintén felszólalt a gyűlésen, s forró meggyőződéssel ajánlotta, hogy Ács Ferit is felvegyék. Elmondotta, milyen ő szintén és bátran vallotta be szüleinek a moziban elkövetett

hibáját, s hogy az ilyen bátor és becsületes fiúkból lesznek a legjobb pionírok.

Terikének tágra nyílt a szeme, amikor az új pionírok nyakába felkötötték a piros nyakkendőt, az a nyolcadikos leány pedig felemelte a kezét, és így kiáltott:

— A Román Munkáspárt ügyéért vívott harcra: légy készen !

Feri meg, a többivel egyszerre, így felelt:

— Mindig készen! ...

Terike, alighogy hazaértek, rögtön megrohanta a bátyját, aki büszkén állt a szülei elé a nyakába kötött vadonatúj pionírnyakkendővel.

— Add ide, hogy felpróbáljam. Én is szeretnék mindig készen lenni...

— Hogyisne! — kiáltotta Feri végtelen lekicsinyléssel. Harcold ki magadnak, akkor neked is lesz. Te még egy próbát sem álltál ki, hogy készen lehess ...

Terike elbőgte magát. Feri kibírhatalanná kezdett válni. Mindenben aput utánozta. Apu is elkésesíttette, mert ő is próbákat emlegetett. Május elsején meghívták a dísztribünre, hogy onnan nézze végig a többi élmunkásokkal a gyönyörű felvonulást. Terike szépen megkérte, vigye ő t is magával. Szeretné, ha legalább egyszer ő is onnan gyönyörködhetne a rengeteg ember és különösen a sportolók díszes felvonulásában... Apunak elnéző mosoly derítette fel az arcát, a hangja azonban semmivel sem volt lágyabb, mint máskor, amint elgondolkozva így felelt:

— Nem tehetem. A meghívó csak az én nevemre szól. Mit mondanék a többi élmunkás elvtársnak: milyen próbával érdemelted ki, hogy odavigyelek? Mivel vagy te különb más gyermekeknél?

De már ezt anyu sem bírta ki szó nélkül, s miközben megigazította apu nyakkendőjét, ő is a Teri pártjára állt:

— Nem szakad le az a dísztribün, ha magaddal viszed.

Apu bosszúsán nézett rá:

— Ne erőszakoskodjatok. Én az effélében nem en-

gedek. Érdemtelenül vigyem oda, csak azért, mert az én gyermekem? !

— Te nem, de más igen — vált az anyu hangja érdesebbé. Mintha nem láttam volna a tavalyi felvonuláson másoknak is ott a gyerekét! Azoktól talán megkérdezte valaki, hogy mivel érdemelték ki?

— Én is láttam ott két kisfiút — szólt közbe Terike elpityeredve.

— Én is láttam fortyan fel apu —, és ha más nem is, de én helytelenítettem magamban.

— No lám: csak magadban! — jegyezte meg anyu, s kivitte Terikét magával a konyhába. — Ne pityeregi! — szólt rá —, ha jól meggondoljuk, igaza van apunak. Ha legalább azt mondhatná a többieknek, hogy csupa tízes meg kilences van az értesítőben, de még ezt sem mondhatja. . . Gyere csak szépen az idén is velem a felvonulásra. Jövőre aztán felvonulhatsz az iskolásokkal, ha felvesznek pionírnak...

Terike el is ment anyuval, de szomorú volt. De akkor lett csak igazán szomorú, amikor az évváró vizsga után kihirdették, hogy Ferit az iskola pioníregysége sátor-táborozásra viszi. Zokogva nyaggatta az anyukáját.

— Engem miért nem visznek? Miért jut minden jó csak Ferinek! ?

— Azért, mert már pionír vagyok — hancegett Feri.

— Én is az akarok lenni — mondta Terike, és szikrázott hozzá a szeme.

— Kicsi vagy te még arra — legyintett Feri.

— Nem is vagyok kicsi... Ugye anyu, hogy már pionír lehetnék?

— Lehetni lehetnél, ha egyszerre születnél volna Ferivel, de nem így történt — felelte anyu oly engesztelő hangon, mintha hibás lenne abban, hogy Terike később született.

Terike zokogva borult az édesanyja nyakába, s fel nem foghatta, miért nem született ő korábban vagy legalábbis egyszerre a bátyjával. Ám mindhiába kesergett ezen. Feri nála nélkül ment el táborozni. Három hét múlva aztán feketére sülve került haza, s mérhetetlenül dicsekedett. Megtanult sátort verni, fát fűrész-

szelni, bográcsgulyást főzni és éjszaka, az erdő közepén, örködni. Úgy bizony. Az egyik éjszaka hajnal felé került rá a sor. Nem félt, de azért nagyon megijedt. Az erdőben valami hangosan csörtetni kezdett.

— Igen, pont így volt — erősítette Feri. Már riadót akartam csengetni a sáncon, mikor az erdőből csak kitört, és a sátorábró közepére pottyant, pont a zászlópóznánk alá. Négykézlábon ugrált az a valami. Kukra állt a hajam, pedig nem is volt olyan ijesztő.

— Hát milyen volt, beszélj már — könyörgött Terike.

— Jó, de ne szólj közbe, mert csak egy fiatal ő zike volt. Jaj, de hogy megijedt az is... Valami, igen, valami ordas farkas kergethette odáig. Mikor engem meglátott, akkorát rúgott magán, hogy az egyik kicsi sátor keresztülgrotta, aztán eltűnt az erdő másik felében.

Terike boldogtalannak érezte magát. Egyszer láthatott volna ő is farkastól hajsolt menekülő ő zikét, és akkor sem ő, hanem Feri volt ott.

— Pionír akarok lenni — kiáltotta könnyeit törölgetve. — Én is sátor akarok verni, és bográcsgulyást főzni. Én is erdőben akarok örködni, hogy ő zikét láthassak...

— Ho-hó! — kiáltotta Ferkó sértő lekicsinyléssel. — Az nem elég. Ez mind semmi. Az a kérdés, ki tudod-e a cipődet egyedül takarítani? Hát az inget kimosni és kivasalni, vagy egy gombot felvarrni?!

Aztán mély lélegzetet vett, s kivágta leghatásosabb érvét.

— Igen. Nem vagy te erre még felkészülve. Anyu nem jöhet veled táborozni, hogy mosson neked, és az ebédet is megfőzze... Te, olyan jó füstízű teát főztünk magunknak, hogy majd felakadt a szemünk.

— Mindenre felkészülök! — kiáltotta Terike elszántan.

Csak hogy Feri még nem fogyott ki a szigorú feltételekből. Saját fölényétől megmámorosodva sorolta tovább.

— Az ember nem azért lesz pionír, hogy táborozni menjen. Az csak ráadás. A pionírfogadalom a fő-fő dolog. Kívülről kell ám azt tudni, és nem szabad ellene véteni.

— De még ez is semmi — emelte fel a hangját, hogy Terike ne szakíthassa félbe. — Minden lecke a fejedbe kell hogy menjen. Mindenből tízesre kell felelned.

— Úgy felelek, meglásd — vágott közbe Terike nekikeseredve.

— Igen, de a hazát és a pártot is szeretni kell! S te még azt sem tudod, hogy mi az,

— Te talán tudod? ...

Ferinek rebbent egyet a szeme:

— Megtanultam... De te még a rendet sem tanultad meg. Az első héten elveszítenéd a nyakkendődet...

Terike már repedt szét a dühtől, s toppintott egy nagyot:

— Nem igaz! Bebizonyítsam, hogy nem veszíteném el? Engedd, hogy egy hónapig én viseljem a nyakkendődet.

— Azt már nem. Az én nyakkendőmet más nem viselheti.

Terike kirohant a konyhába anyuhoz, és sírt egy verset a fülébe, aztán megkérte: tanítsa meg bográcsgulyást és füstizű teát főzni. Aput meg arra kérte, hogy fát és fűrészket kerítsen neki. Aztán tanítsa meg arra is, hogyan kell a hazát és a pártot Ferinél is jobban szeretni...

Attól a naptól kezdve minden este rendszeren kitakarította a cipőjét, és ha anyu mosott, ő is odaállt segíteni. Belékukkintott az apu könyveibe is. Végül pedig, amikor Feri leoldozta az összegyűrt pioníryakkendőt, hogy kimossa és kivasalja, buzgón ajánlkozott erre a feladatra. Feri ugyan gyanakodott kissé erre a nagylelkűségre, de nem volt ideje vallatóra fogni igazi szándékait illetőleg. Sietett Orosz Béla oktató elvtársnak a lakására, hogy megcsodálja azt a farkaskutya-kölyköt, amit a táborozás után szerzett magának. A fényképeket is meg akarta nézni, amelye-

ket az oktató a táborozásról készített. Felkötötte hát a pót-nyakkendőjét, s azzal ment el.

Terike egyedül maradt otthon. Végezvén a pionírnnyakkendő kimosásával és vasalásával, merész dologra szánta el magát. Azért is bebizonyítja, tud ő a pionírnnyakkendőre vigyázni. A tükör elé állt, felkötötte a nyakkendőt, és gyönyörködött magában. Közben eszébe jutott, hogy kihozták a villanyszámlát, és a mérnökék számláját is náluk hagyták, mert ott senki sem volt otthon. Leszaladt hát a földszintre a számlával. Becsengetett Tárnoki Juciékhoz. Éppen Juci nyitott ajtót, mert a bejárónőjük, akit a falusi leány helyett fogadtak fel a robbanás után, már hazament. Ez a minden tekintetben mamájához hasonlító, rátarti kislány pár nappal azelőtt került haza Temesvárról, ahol a nyarat töltötte. Többrendbeli új ruhával hozta vissza a mamája. Behívta Terikét, s a nagyvilági hölgyek modorát utánozva mutogatta meg a ruháit. Egymás után fel is próbálta őket Terike előtt.

Nagyosan villant a szeme, s rászólt a hüledező Terikére, hogy ő is próbálja fel legalább a blúzokat, látni szeretné, hogyan mutat máson. Terike irigykedő pillantásokkal engedelmeskedett. Levetette a maga blúzáit, s azzal együtt a pionírnnyakkendőt is. Sóhajtozva tet-szelgett a tükör előtt a Jucika blúzaiban.

— Most látom — mondotta Jucika a mamáját utánozva — hogy ennek a rózsaszínűnek a slusszából még be kellett volna, hogy vétessek ...

Terike a Jucika blúzaitól és utánozhatatlan modorától tisztára megkötyagosodva ment haza. Ferit már otthon találta. Ő aztán rögtön kijózanította.

— Hol a nyakkendőm?

Terike belesápadva kapott a nyakához. Akkor vette észre, hogy a pionírnnyakkendő nincs rajta. Elveszítette volna, de hol, mikor?

— Hol a nyakkendőm? — szorította a sarokba Feri.

— Ki... ki... terítettem száradni — felelte Terike dadogva, s oldalgott volna kifelé, mert eszébe jutott, hogy csakis Tárnoki Juciéknál feledhette, amikor a blúzokat próbálgatta. Ekkor toppant haza apu a be-

vásároltakkal felpakolódzott anyuval. Apu persze mindjárt észrevette a Terike feldúlt arcát.

— Mi lelt téged, és hova indultál?

— Se-semmi, csak megyek a Feri nyakkendője után. A-az udvaron terítettem ki száradni... Kimostam neki...

Anyu elcsodálkozva vette szemügyre a leánykát:

— Hova terítetted, Teri? Nem láttunk mi az udvaron semmiféle pionírnyakkendőt.

Feri egyszerre csupa fül lett, és megint rátámadt Terikére: mutassa meg, hova terítette ki, tovább egy percig sem vár, mert még lefújja a szél vagy ellopja valaki. Terike azonban nem mozdult, hang sem jött ki a torkán, nemhogy valami újabb hazugság. Mindennek betetőződéséül éppen akkor valaki sietve jött fel a lépcsőkön. Tárnoki Jucika nyitott rájuk, kezében a háromszögű vörös nyakkendővel. Átnyújtotta Terikének:

— Nálunk felejtetted, amikor a blúzaimat felpróbáltad. Mióta vagy te pionír? ...

Apu, anyu, Feri kövé dermedve bámult Terikére. Először is azért, hogy miért hazudott, azután meg, hogy mi keresni valója volt a mérnökéknél, harmadszor, hogy miért próbálta fel annak a rettentően félrenevelt Jucinak a blúzait? Egyáltalán mikor barátkozott ennyire össze vele, hiszen nem is járnak egy iskolába.

Feri tért először magához, amikor Jucika, úgy ahogy jött, köszönés nélkül el is ment. Kikapta Teri kezéből a nyakkendőt:

— Na, most aztán levizgáztál örökre. Képes voltál a Juci rongy blúzaiért elveszíteni a nyakkendőmet...

Anyu ment lepakolózni a konyhába, Terike meg már a díványra borulva zokogott, és kérte Feritől a bocsánatot.

— Erre nincs bocsánat. Tudod te, hogy milyen szegyenbe hoztál volna, ha ez a rühes Juci a tűzbe dobta volna?

Terike a könnyeit törölgetve egyenesedett fel:

— Reggel másikat vásároltam volna a meggyűjtött pénzből...

Feri azonban kérlelhetetlen volt:

— Mit gondolsz, hogy az mindegy? kiáltotta szenvedélyesen. — Nem azt bízták rám, amit te vásárolnál. Sohasem fogsz te sátort venni a mi táborunkban, ha ez mindegy neked.

— De hát ez is vörös, meg az is vörös lenne. Ugye, apuka — fordult Terike a most igen hallgatag édesapjához reménykedve —, ugye, hogy mindegy?

— Nem mindegy — felelte apu komoran, és sok keserűség érzett a hangjában, amint hozzátette. — Ráadásul hazudtál is. És kiért, miért? Tárnoki Juci vacak blúzaiért? Így valóban sohasem lesz belőled pionír, ha megtudják.

Terikét rázta a zokogás, úgy fogadkozott:

— De nem fogják megtudni, apu. Mert én nem mondom meg, csak Ferinek ne járjon el a szája.

— Csakhogy nekem jární fog — vágott közbe Feri. — Aki így levizsgázott a nyakkendővel, mint te, azt a mi egységünk nem tűrheti.

A Terike könnyáztatta szeme nagyra nyílt.

— Áruzkodni tudnál rám, ilyen testvér vagy te?

— Irigyelnéd, hogy én is táborozni mehessek...

Feri meghökkent, apjára sandított. Látván, hogy apu nem úgy néz rá, mint Teri, magabiztosan jelentette ki:

— Nem az irigységért, a pionírbecsületért tenném.

Terike mind kétségbeesettebben tekintett a bátyjára.

— Az neked előbbre való a testvérednél? Hallja ezt, apu — kérdezte zokogva —, hallja, milyen ez a Feri?

— Hallom — sétált az apja fel s alá a szobában, magában tűnődve. — Hogyne hallanám, de minél jobban elgondolkozom rajta, annál inkább rájövök, hogy az igazi testvér csakis ilyen lehet. Nem tűrheti, hogy a húgából hanyag és hazug ember váljék.

Terike kiszaladt a konyhába az édesanyjához, aki bár vacsorafőzéshez látott, minden szóra figyelt. Terike sírva faggatta: tényleg olyan a jó testvér, mint amilyenek apuka mondja? Igazán olyan nagy bűn az a kicsi hazugság?

Fogas kérdés volt ez anyunak is. E pillanatig nem vetődött fel előtte sem ilyen kiélezetten, hogy milyen

is az igazi jó testvér. Eddig arra oktatta gyerekeit hogy tartsanak össze. „Jó testvérek az idegenekkel szemben megvédik egymást.” De hogy kik is azok az idegenek, azt nem tisztázta. Amíg a szobában lezajló összecsapást figyelte, úgy tűnt, hogy a férje és a mindenben hozzáigazodó Feri elefánttá fújják fel a szúnyogot: mit nyúzzák ezt a pici leánykát, azért a kicsi hazugságért? Ám a férje véleménye az igazi jó testvérekről megingatta ezt a nézetét. Kezdte megérteni: kicsiség-ről van ugyan szó, de nem szúnyog az, s nem kell azt felfújni, megnőhet az magától is. Amióta Teri és Feri között egyre gyakrabban kellett igazságosztó bíróként fellépnie, rájött: nem helyes az, ha fehérre mossa előtük, amit az apjuk feketének ítél, még ha nincs is egészen meggyőződve az ítélet helyességéről... Most, önmagát is meggyőzendő, ezt a gondolatmenetet követve próbálta Terikét az apu igazáról meggyőzni.

— Nézd csak — mondta, míg hagymát aprított. A kicsi mérges kígyó harapásába az ember éppúgy belehalhat, mint a nagyéba, ha a sebet rögtön ki nem égetik. Ilyen a hazugság és a hanyagság is. Jobb, ha már most, pici korukban a fejükre lépsz és eltaposod. Apu és Feri ebben akar segítségedre lenni... Jucikával pedig csak úgy barátkozz, ha te tudsz rá hatni, ne te igazodj hozzá...

Terike megdöbbenve hallgatta anyukáját, de élénk képzelőereje hamar más irányba ragadta. Az anyu hasonlatának értelméről megfeledkezve, aziránt kezdte őt tüzetesebben kikérdezni: látott-e már kicsi és nagy kígyókat, hol élnek, milyen hosszúak és színűek, s mivel táplálkoznak? Anyu nem éppen pontos és nem mindenben kielégítő válaszaira elcsodálkozva eszmélt rá: mi minden is lehet még a világon, amiről eddig ő nem tudott. Lelke mélyén azonban megfogant valami mai megrázkódtatásának tanulságaiból is. Nagyobb érdeklődéssel látott a tanuláshoz és önmaga ellenőrzéséhez, amikor újra beköszöntött az iskolába járás ideje. Szilárdan megrögződött benne a szándék: azért is megmutatja Ferinek, hogy belőle is pionír lesz. Jucival pedig nem barátkozik többé.

III

Ismét előreléptek egy osztállyal. Anyuék megvásárolták az új tankönyveket. Terike a bátyja könyveibe is mindegyre beléütötte az orrocskáját. Ismét úgy találta, hogy azok már megint érdekesebbek az övéinél. Néha azzal bosszantotta Ferit, hogy hamarabb tudta a verseket, mint a bátyja, akinek leckeként felhagyták.

Így gyorsabban peregtek a hónapok, mint a sétatéri öreg fákról a megsárgult levelek. Terike észre sem vette, s újra rájuk köszöntött az iskola télifa-ünnepélye. Ismét szánkázni mehettek a közeli külváros meredekebb utcáira. És ha nem oda, akkor a Feri korcsolyájával felváltva egyik nap ő, másnap a bátyja ment a sétatéri tó jegére.

A téli szünidő után az egyik órán izgalmas dolog történt. A tanító néni felolvasta azoknak a fiúknak és leánykáknak a nevét, akik pionír-előkészítő órákra járhatnak.

Terikének a szívverése is kihagyott egy pillanatra. Az ő neve nem volt a felolvasottak között. Alig bírta sírását visszafojtani. Amíg hazaért, úgy érezte, meghal a boldogtalanságtól. Hogy érhetne ez a borzasztó csapás? Feri beszélt volna a tanító nénivel, mégis volt szíve elmondani, hogy egyszer elhagyta a vasalásra magára vállalt nyakkendőt? A hazugságot is elmondta volna?

Otthon azonban semmit sem szólt, de mindenki látta, hogy nyomhatja valami a szívét. Anyu és apu is aggódva várta, mikor áll elé, hogy könnyítsen magán. Nem sokáig kellett várniok.

Az egyik este, mikor már a házfedelekéről mind leolvadt a hó, Terike összecsukta a könyveit, végzett a leckéjével. Szétnézett a nagy szobában. Ferit nézte, besurranhatna-e észrevétlenül a belső szobába apuhoz. Feri rá sem hederített. Amióta felbocsátották a Szovjetunióban az első mesterséges bolygót, Ferinek igen merész tervektől főtt a feje. Holdrakétát próbált szerkeszteni az alumínium kulacsból, két konzerves dobozból meg egy marék karbidból.

Terike feltűnés nélkül lopózhatott be a másik szobába. Édesapja a szétszedett ébresztőórát javítgatta.

— Kérdezhetek valamit, apu?

— Kérdezz, csak ne nehezet — pillantott fel az apja.

— Pedig én nagyon nehezet akarok. Mondd, apu, voltál te pionír?

— Bizony én még egyszer sem. Amikor akkora voltam, mint Feri, már inasiskolába jártam. Hírét sem hallottam pioníroknak.

— Kár — mondotta Terike elszontyolodva. Az iskolánkban nemsokára megint pioníratatás lesz. Szeretném, ha engem is felavatnának, de nem tudom, hogyan kell kérni. Azt se tudom, javultam-e már anyyira, hogy kérhessem?

— Kérdezd meg Feritől, ő csak tudja.

Teri szeme körül pirinyó ránc jelent meg.

— Feritől nem kértem. Feri megint olyasmiket fogna rám, amiktől elmenne a kedvem. Szeretnék egyedül boldogulni. Azt akarom, hogy Feri elcsodálkozzék.

Teri apukája elgondolkozott valamicskét, majd felnézett:

— Írj egy kérvényt. Mond el az élettörténetedet benne. A végén kérd, hogy fogadjanak maguk közé. Én így tettem, amikor azt kívántam, hogy bevegyenek a Román Munkáspártba.

— És bevettek, apu?

— Be.

— És tőled is megkérdezték, hogy milyen jegyek voltak az értesítődben?

Apu elmosolyodott:

— Tőlem sokkal komolyabbat kérdeztek.

Ekkor a külső szobából hangos pukkanás, majd valami sistergés és bádoggörgés hallatszott, utána meg a Feri ujjongása. Terike és az édesapja rosszat sejtve nézett ki a nagyszobába.

— Sikerült, apu! — kiáltotta Feri ragyogó ábrázattal. — A villanykörtéig már felrepült a holdrakétám...

— Na-na, vigyázz, mert még megelőződ az amerikaiakat nevette el magát apu, s a lábával visszatértette az egyik feléje guruló konzervesdobozt.

— Hogy csináltad, Feri? — kérdezte Terike elismerő csodálattal.

— Az hadi titok — felelte Feri rejtélyeskedve, miközben újra egymásra rakta a pukkanástól szétrepült konzervesbádogokat, a zsebéből meg egy marék karbidot szórt az asztalra. — Ne nézz ide — intett Terikének. — Majd megtudod az újságokból, ha a Holdba repültem.

Terike nem bánta e tilalmat. Legalább Feri nem üti bele az orrát a kérvényébe, ha írni kezdi. Behúzódott apuhoz, s megkérte, hogy az asztal másik sarkán juttasson neki is egy kis helyet.

Apu beleegyezett. Terike behozta az irkáját, és megkérdezte:

— Mivel kezdjem, apu?

— Írd oda felül: kérvény. Aztán két sorral alább kezd a bemutatkozással, ő szintén tájfel magadról mindent, de dicsekvés nélkül.

Terike írni kezdett. Írt hat este meg egy vasárnap, de sehogyan sem sikerült úgy, ahogyan ő szerette volna. Végül bele is fáradt, s többé nem írta újra.

Olvasni kezdte.

„Én, Ács Teri vagyok már tíz éve és pár hónapja, mert 1947-ben születtem. Arra már nem emlékszem, hogy akkor mit csináltam. Arra még Feri sem emlékszik, hiába olyan nagyokos. Azt hallottam, hogy akkor anyu nem mehetett a Viktóriába dolgozni. Apukával igen megörvendtek, mikor látták, hogy én kislány vagyok. De én hamar megbántam, hogy nem fiú lettem.

Egyszer mondtam Ferinek: miért legyek mindig csak én a leány és ő soha? Cseréljünk, legyél te leány. De nem egyezett belé, pedig én nagyon akartam.

A tavalyelőtt az történt, hogy eltévedtem a belvárosban. A milicista hozott haza. Hogy azon a télen mi történt még velem, azt már mindenki tudja. Az újságban is benne volt, hogy felrobbant a gáz alattunk. Most valami nagyon szomorú következik. Szerencsére abból mindenki láthatja, hogy én milyen rég szeretnék pionír lenni. Azért mostam ki a Feri pioníryakkendőjét, azért kötöttem fel magamnak és azért vesztettem el Tárnoki Juciéknál, s hazudtam azt, hogy száradni tettem. Feri azóta nem hiszi, hogy belőlem is pionír lehet. Nagyon téved, mert mégis az leszek, mert már mindent megbántam. Azonkívül a cipőmet is én fényesítem feketére. Mosni is megtanultam, már a gombokat is felvarrom az apu ingére. Vasárnap én szoktam tejért sorba állni. A bográcsgulyást is rám bízhatják. Tudnék már táborozni és erdőben őrködni. Biztosan megijednék, ha jönne egy farkas, de eltitkolnám, és felébreszteném a tábort. Elmenne a farkas étvágya a pioníroktól.

Most már itt a vége. A harmadik osztályban jobban tanulok, mint a másodikban. Csak egy hetesem van, az is számtanból. A többi mind nyolcas vagy kilences. Mivel én nem szeretek dicsekedni, azt nem árulom el, hogy magaviseletből mindig tízest kapok. A hazámat pedig nagyon szeretem. Ez abból is látszik, hogy nem kívánczok a Holdba, mint Feri. Én még az apukámék vasgyárában sem jártam, ahol ő mester. Még a tengert se láttam. Mit keressek én addig a Holdban, amíg egyszer nem láthatom a Fekete-tengert? A Duna azért folyik arra. Gondolom ennyi elég ahhoz, hogy felvegyenek pionírnak.

Egyébre nem emlékszem. Ha tudnám, hogy egy jó pionírnak mi mindent nem szabad csinálni, esküszöm, hogy sohasem hibáznék. De megkérdezem anyutól, és felírom. Ferit nem kérdezem, mert ha ráhallgatok, ki-süti, hogy csak az a jó, amit ő csinál!”

— Jó lesz így? — tette Terike az irkát az édesapja elé.

Apu figyelmesen elolvasta, és bólintott. Terike édesanyja is jóváhagyta. Terike nagy titokban felvitte a kérvényt az iskolába, s átadta a tanítónőjének, aki megígérte, hogy előterjeszti, ahová kell.

Feri mindebből semmit sem vett észre. Úgy belegabalyodott a holdrakétájába, hogy amikor végzett a leckéjével, szaladt le az udvarra. Alumínium kulacsát megtöltötte karbiddal és vízzel. Egy fadugóval bedugta, beásta a földbe nyakig, s a földet ledöngölte körülötte. A szomszéd fiúk mind odagyültek. A ház szöglete mögé bújva lestek, hogy mi lesz. Egyszer aztán a kulacsban gázosodó karbid hangos pukkanással kilötte a fadugót. ami a harmadik kísérlet után már a második emelet magasságáig is felrepült.

— Fiúk — ordította Feri diadalittasan —, megkérem Orosz Béla oktató elvtársat, hogy a pionírházban alakítsunk holdrakétázó kört.

Terike a fürdőszoba ablakán kihajolva figyelte beszélgetésüket. Nagyon megtetszett neki a bátyja egylépcsős kulacsrakétája. Elhatározta, ő is megpróbálkozik vele titokban. Meg is tette volna, ha a tanítónője másnap mosolyogva be nem hívja, és tudtára nem adja a tanári szobában, hogy a kérvényét elolvasták, mától kezdve járjon el a pionírjelöltek foglalkozási órájára Orosz Béla instruktorhoz. Tanulja a fogadalmat, mert a pionírszervezet megalakulásának évfordulójára a többivel együtt őt is felavatják.

Titkolódzásokkal teli hetek múltak el. Végre elérkezett a várva várt vasárnap. A város utcáin mindenféle hóvirágot és ibolyát árultak. Terikének sikerült hazulról úgy eljönnie, hogy Feri semmit sem vett észre a készülődésekből. Az iskola dísztermében Terike beállt azok közé a habfehér blúzú, kék szoknyás és hótiszta ingű fiúcskák és leánykák közé, akik kipirult arccal a felavatásra készülődtek. A színpad elé állított asztal le volt terítve vörös bársonnyal. Két csokor vázába dugott szegfű virított rajta. Közeledő kürt- és pörgő

dobszó hallatszott. Az ifjú oktató elvtársnő csengő hangon vezényelt:

— Egységzászlónak tisztelegj!

Az izgalomtól égő pionírjelölt gyerekek kihúzták magukat. Az öreg pionírok bevonultak az egységzászlóval, elöl a kürtös, utána két dobos kislány. Terikének majdnem könnybe lábadt a szeme a meghatottságtól. Az oktató elvtársnő az öreg pioníroknak „balra át”-ot vezényelt.

Szemtől szembe állott egymással a két sor, az öreg pionírok — és a pionírjelöltek sora. De az utóbbiak nyakában még nem lángolt a nyakkendő vörös vászna. Zászlójuk, kürtjük s dobjuk sem volt még.

Terikét egyszerre fogta el három vágy. Szeretett volna zászlótartó lenni, a kürtös meg a dobos kislányok szerepét is megkívánta. Hirtelen azonban ijedség nyilallott a szívébe. Amikor előlépett, hogy a fogadalmat elmondja, váratlanul Ferivel találta magát szemközt.

Feri tartotta karján azokat a nyakkendőket, amelyeket a fogadalom után az instruktor elvtársnő felkötött a jelöltek nyakába. A fiú csak bámult Terire, csudára meg volt lepődve. A tekintete meg mintha azt mondta volna, hogy mertél ide állni, Teri? S ráadásul éppen én tartom a nyakkendődöt: én, akinek szinte bajt okoztál, amikor a mérnökék piperkőc Jucikájához mentél a nyakkendőmmel hencegni!... Jaj, ha most ez a Feri előlép és valami megszegyenítőt talál mondani. Nem is bírta Terike a bátyja szemrehányó nézését sokáig.

— Hiába nézel — mondta síráshoz közel, amikor az ő nyakában is ott virított a nyakkendő. — Én már nem olyan Terike vagyok, mint régen. Én inkább a bőrömhöz varrom a nyakkendődöt, hogy soha el ne veszítsem...

A bőréhez ugyan nem varrta, de aznap este a hálóingére is felkötötte, nehogy otthon felejtse, mikor iskolába megy. Feri azonban nem hagyta, hogy így bújjék ágyba.

— Nem az a jó pionír — mondta lekicsinylően —, aki csak akkor nem felejt el felkötni a nyakkendőjét,

ha éjszakára sem teszi le. Vigyázz, mert a felavatás után elolvastam a kérvényedet. Ne félj, mert számon tartom, hogy milyen sokat megígértél... Nem tűröm, hogy szégyent hozz a fejemre.

Terike az édesanyja intésére kiugrott az ágyból. Nyakkendőjét leoldotta, s gyöngéden összehajtogatva a szék karjára terítette. De alig mert elaludni aznap éjszaka. Amikor pedig mégis elaludott, azt álmodta, hogy a mérnökéknél megint felrobbant a gáz, és olyan szél támadt, hogy a nyakkendőjét is kifújta az ablakon.

Erre aztán felébredt, s mindjárt a szék karjára pillantott.

A nyakkendő nem volt ott. Eltűnt.

A korábban ébredő Feri tüntette el. Nem kívánt ő keserűséget okozni a húgának. Csak kíváncsi volt, vajon észreveszi-e. Gondolta, jó az, ha mindjárt az első reggel próbára teszi, hogy azután sohase feledkezzék meg róla. Orosz Béla főinstruktor elvtárs gyakran állítja a pionírokat kisebb-nagyobb próbák elé. Feri mindenben őt igyekezett utánozni.

Miután a nyakkendőt eltüntette szem elől, elővette a kürtöt, amit tegnap azért hozott haza, hogy gyakorolhassa a nehezebb kürtjeleket. Ilyenkor reggel lehetett, mert sem apu, sem anyu nem volt már itthon. Régen munkába mentek.

Az ébresztőt kezdte fűjni.

Terike úgy kipattant az ágyából, mintha a díványrugók lökték volna fel. Észrevéve, hogy a nyakkendője eltűnt a szék karjáról, nyomban Ferire támadt. Tudta, hogy csak ő lehet a ludas a dologban.

— Hova kalamistráltad el a nyakkendőmet?

— A színét sem láttam — tette félre Feri a kürtöt ártatlanul.

— Ismerlek, hogy milyen vagy. Add elő a nyakkendőmet — kiáltotta Terike felragadva a Feri kürtjét. — Ha nem adod elő, kidobom az ablakon.

Feri nem erőltette tovább a dolgot. Előadta a nyakkendőt, s megdicsérte a húgát.

— Ezt már szeretem. Ha így kiállod a többi próbát is, még főinstruktor is lehet belőled.

Terike boldog volt. Feri életében először dicsérte meg. Úgy meghiúsította ez, hogy az ő párnáját és pokrócát is kirakta a nyitott ablakba szellőzni. Megreggeliztek, aztán egymásnak segítve gyorsan bevetették az ágyakat, úgy, ahogy azt anyutól és aputól megtanulták. Náluk apu, anyu és ő k is saját maguk ágyaltak meg. Így kívánta ezt apu. A szobákat is kitakarították, de csak azután, hogy hazajöttek az iskolából.

Egymásra büszkén ment és jött az iskolából a két testvér. Az utcán mindenki láthatta a pionírnyakkendőjükről, hogy ők nem akármilyen iskolás gyerekek.

Terike roppant izgalommal várta a nyári szünidőt, s ha valamiből gyengébb jegyet kapott, esett kétségbe, s a szeme könnybe lábadt. A jó tanulás egyike volt a pionírpróbáknak. Attól tartott, hogy kimarad a táborozók közül, ha nem tanul jól.

Megkezdték az előkészületeket a nyári táborozásra. Különösen azután fogta el az aggodalom — s szemmel láthatóan Ferit is —, miután lezajlott a május elsejei felvonulás, és apu sem kapott meghívót a dísztribünre. A tavaly Terike az augusztus 23-i felvonuláson büszkén mutogatta édesapját a gyerekeknek, mert ott volt a harmadik sorban. De az idén nem mutogathatta, pedig most már a pionírok között menetelve tehette volna. Kérdezték is az osztálytársai:

— Hányadik sorban van az apukád, Teri?

Terike, de Feri is vallotta otthon apukát: az idén miért nem hívták a dísztribünre? Apu rosszkedvűen próbált kitérni előlük, s anyu is el akarta terelni a figyelmüket.

— Ne nyaggassátok, nem minden esztendőben hívják oda meg az embert. Az idén a vasgár nem teljesítette az első évnegyedi tervét.

— Apuka sem teljesítette? — kérdezték a gyerekek megdöbbenve.

Apu bement a szobájába, mintha nem figyelt volna oda, de alig néhány pillanat múlva ki is jött, s ha lehet, még kedvetlenebbül, mint ahogy bement.

— Hagyd, anyu — mondta elszánva magát —, ne áruljunk zsákbamacskát. Mert bizony az idén én is

rosszabbul dolgoztam, mit tavaly. Igaz, nem egészen az én hibám, de hát az embernek, nemcsak az örömben kell osztozni a többiekkel... Az év végéig kiköszörüljük a csorbát, és megint meghívnak, ha rászolgálók ...

Terike nagyon megsajnálta apukát, s jaj, hogy szurkolt az évvégi jegyek miatt. Ha romlanak, biztosan nem viszik táborozni. Ha apu is így megjárta, miért kímélik ő t, Terikét? De ha apu rendbehozza a tervet az év végére, akkor ő és Feri is rendbehozza a jegyeket. Mit lehetne eyebet tenni!?

Nem is lett volna ebből baj, tanultak mindketten szorgalmasan. Az ócskavasgyűjtésnél az elsők között voltak. Az időjárás azonban nem kedvezett a szabadban való táborozásnak. Folyton esett az eső. Csak egy-egy napra rándulhattak ki a közeli erdőkbe. Többnyire az iskola falai között tanyáztak. Orosz Béla főoktató elvtárstól és az öreg pioniroktól megtanultak egy sor régi forradalmi indulót, és nem egy szebbnél szebb magyar és román népdalt. Megismerkedtek Vasile Roaitá, Minszki Lajos és más kommunista ifjómunkás hősi élettörténetével. Orosz Béla az egyik kevésbé esős dél előtt kivitte ő ket a szomorúfüzekkel beárnyékolt temetőbe. Megmutatta a szovjet hősök és a velük együtt hősi halált halt román katonák szépen gondozott sírhantjait. Virágsokrokat tettek a fejfájukra. Aztán részleteket mesélt nekik az augusztus 23-i fegyveres felkelésről s arról, hogy szülővárosuk határában milyen kemény harcok folytak 1944 őszén, amíg a szovjet csapatok elűzhették a hitlerista-horthysta csapatokat. Így szabadultak fel az ő szüleik is a fasiszták rémuralma alól.

Terike, akárcsak a többiek, megfogadta magában, hogy ő sem lesz kisebb hős az önfeláldozó szovjet katonáknál és Vasile Roaitánál vagy Minszki Lajosnál. Minden próbát kiáll...

Ferit a szovjet és román katonahősök vitézsége arra készítette, hogy levelet írjon valakinek a Szovjetunióba, és felajánlja: önként elmegy azokkal a szovjet tudósokkal, akiket először fognak a Holdba rakétázni. Úgy

vélte, van már némi tapasztalata az űrrakétázás körül. Kitartóan tovább kísérletezett a tábori kulacs és a karbid segítségével a saját rakétája tökéletesítésén. Elolvasta Verne Gyula *Utazás a Holdba* című izgalmas regényét. Az iskola román tagozatára járó Rădăceanu Petrét is roppant érdekelte az űrrakétázás titka. A fizikai körben összebarátkozott Ferivel. Hozott egy ős *Știința și Tehnica* című lapot, Feri meg az *Élet és Tudomány* című folyóiratnak azokat a számaikat mutatta meg, amelyek az űrhajózással foglalkoztak.

Ketten összefogva mesterkedtek az olvasottak alapján. Eredmény azonban egyelőre csak abban mutatkozott, hogy elnevezték az Orosz Béla farkaskutyakölykét Lajkának, annak a kutyának tiszteletére, amely először repült ki a világűrbe a szovjet tudósok második műholdjával. Orosz Bélának megtetszett a két fiú ötlete. Nevetve egyezett bele, hogy a kutyáját ezután Lajkának nevezzék.

Terikének is folyton motozott valami a fejében. Válgatig azt találgatta, vajon ő milyen hőstetre vállalkozhatna, ami méltó utódjává tehetné Vasile Roaitának vagy Minszki Lajosnak, mert ennek a két hős ifjúkommunistának a példája tetszett neki leginkább. De semmit sem bírt kitalálni, pedig tele volt rejtelmes sejtelmekkel. Mert az nem lehet, hogy egyszer valamikor számára is ne kínálkozzék valami rendkívüli nagy próba. És az iskolai élet tartogatott is efféléket, éppen csak későre vette észre, s szinte-szinte alulmaradt, amikor a próbák elé került.

Az új iskolai évben Terike ötödik osztályba lépett. Új padtársat kapott egy Szeder Jolánka nevű kislány személyében. Azelőtt nem ismerte ezt a kislányt, más iskolából került oda, de igen megtetszett neki. Jolánka jólelkű padtársnak bizonyult, mindenét megosztotta Terikével. Többnyire együtt mentek haza is. Egy ilyen alkalommal Jolánka jószívuén becsalta magával az egyik útjukba eső homályos templomba. Terike azelőtt egyszer sem járt még ilyen helyen. Otthon sohasem került szóba a templomosok dolga. Terike persze imádkozni sem tudott. A szülei nem is akarták, hogy tudjon. Egy-

szerűen nem beszéltek, erről. Azt hitték, hogy ezzel
rendben is van minden. Terike tehát végtelenül elcsodál-
kozott azon, hogy Jolánka egy kőből faragott hosszú ru-
hájú nő elé térdepelt, s a kezét összetette. Azt sem
értette, minek égnek a gyertyák, s miért az a vastag
félhomály mindenfelé. Azonkívül hideg volt, de olyan,
hogy vacogott belé. Sehogyan sem érezte jól magát
ott.

— Mit csináltál? — kérdezte a jószívű Jolánkától,
mikor kijöttek onnan. — Miért térdepeltél le?

— Imádkoztam Szűz Máriához, hogy segítsen meg a
számtanban.

— De hát az a néni kőből van, Jolánka. Hogy se-
gíthetne neked egy kőből faragott asszony?

— Azt nem tudom, de biztosan megsegít. Ha akarod,
téged is megsegít, csak térdelj le előtte.

— Nekem apu szokott segíteni, de azért nem kell,
hogy letérdepeljek.

— Igen, mert apukád nem szent — mondta Jolánka.
— De jönnél csak vallásórára velem.

— Igen, de te még annyira sem tudod a számtant,
mint én, pedig én sohasem szoktam imádkozni.

— És nem félsz az elkárhozástól? — kérdezte Jo-
lánka elszörnyedve.

— Azt sem tudom, hogy az mi — képedt el most
már Terike is.

— Hát a pokol, Terike — karolt belé Jolánka.

A tüzes pokol az, oda kerülsz, ha nem imádkozol, és
égetni fognak az ördögök. Azt akarod, hogy örökké
nyárson sütögessenek, ha meghaltál, és kiszáll belőled
a lélek?

— Mi száll ki belőlem? — tátotta el a száját Terike.

— Hát a lelked . . .

— Jó, jó, de mi az, mert én még sohase éreztem
magamban effélet. Talán valami madár? És aztán hol
van az a pokol? Az én apukám sohasem szokott arról
mesélni, pedig ő mindent tud.

— De ezt mégsem tudja — felelte Jolánka sajnál-
kozó hangon, és még mélyebb sajnálkozással tette
hozzá: — és ha ennyit sem tud, akkor biztosan azt

sem tudja, hogyha itt a földön mindig imádkozunk, akkor az angyalok lejönnek a lelkünkért, és felviszik a mennyországba a jóisten mellé, ott aztán úgy élünk, hogy csupa gyönyörűség.

Terike egyre nagyobb bámulattal hallgatta padtársának fecsegését. Csupa újdonság volt, amit tőle hallott. Pontosabban szeretett volna tájékozódni, s ezért új kérdéssel szorongatta jólelkű barátját.

— Te láttad a térképen azt a mennyországot? Mert én már a bátyám térképét is megnéztem, de azon nincs se mennyország, se pokolország.

— Jaj de csacsi vagy — felelte Jolánka jószágos türelemmel. — A mennyország az égben van, oda megy fel a lelkünk.

— Az nem lehet igaz, Jolánka. Olyan rakéta még nincs is, ami az égbe mehetne. Még csak szputnyik van. Erről az én apukám éppen eleget mesél.

Jolánka kuncogni kezdett:

— Az angyaloknak nem kell rakéta, elég nekik a szárnyuk is.

— Azt akarod mondani, hogy repülőgépen jönnek?

— Jaj, dehogyis — kuncogott tovább Jolánka— nekik olyan szárnyuk van, mint a libáknak vagy a haty-tyúknak, csak egészen nagy.

— És te már láttál ilyen libaszárnyú angyalt?

— Láttam képen eleget, ha akarod, neked is hozhatok egyet, van anyukáméknak több is.

— És ki fényképezte le? És ki járt a mennyországban vagy a pokolban, és ki látta azt a jóistent az égben? Visszajött már onnan valaki?

Jolánka erre nem tudott felelni, s előbbi kuncogását ijedt elcsodálkozás váltotta fel. Végül azzal búcsúzott el, hogy megkérdi a szüleitől. Másnap aztán azzal lepte meg Terikét, hogy álmában egyszer neki is meg fog jelenni az angyal, akkor az mindent elmond. Lehet, hogy éppen karácsonykor fog megjelenni álmában, amikor az ajándékokat hozza, csak várja szép karácsonyfával. Elmondotta, hogy az ő anyukája mindig karácsonyfát vesz a piacon, és leteszi a pincébe, s ünnep szombatján estére az angyalok feldíszítik, és felhozzák

a szobába az ajándékokkal együtt. Kipróbálhatja ezt Terike is, csak imádkozzék a szentekhez, biztosan meghallgatják, mert őt mindig meghallgatják.

Terike elmondta otthon az apukájának szóról szóra, hogy mi mindent fecseg összevissza ez a kislány. Apu haragosan buta babonának nevezte az egészet. Másnap pedig felsietett az iskolába, sokáig tárgyalt az igazgatóval. Hogy mit, azt Terike nem tudta, de az osztályfőnök tanár az egyik óráján mindent babonának nevezett, ami nem úgy magyarázza a világot, ahogyan a tankönyvükből megtanulható. A csoportgyűlésen pedig az osztály-instruktor elvtársnő kijelentette, hogy a pioniroknak küzdeniök kell a babonák ellen. Az a sziklaszilárd pionír, aki a babonákkal szemben is erősnek bizonyul.

Terike kész volt erre. Legközelebb, mikor megint együtt mentek hazafelé Jolánkával, kicsikét szánakozva kérdezte tőle:

— Ugye te hiszel a babonákban?

— Dehogysis hiszek, hova gondolsz!

— De hiszel, mert a kőből faragott asszonytól vársz segítséget. Mert olyasmiket is elhiszel, ami nincsen a térképeken és a könyveinkben.

— De nekem van olyan könyvem is, amiben benne van.

És másnap felhozott az iskolába egy ilyen könyvet. Abban aztán mindaz, amivel eddig Terikét szédítette, tényleg benne volt. Még a karácsony is benne volt, a libaszárnyú angyalokkal. Mindez roppant meglepte Terikét. Annyit gondolkozott ezen, hogy aznap éjszaka tényleg angyalok jelentek meg álmában. Libaszárnyakon repkedtek, s mind azt harsogták a fülébe: tégy próbára bennünket, tégy próbára!...

Mivel Terike még semmit sem tanult és hallott arról, hogy az emberek rendszerint arról álmodnak, ami nappal mélyen és sokáig foglalkoztatja őt, azt hitte, hogy Jolánkának van igaza. Lám, álmában megjelentek az angyalok, ahogyan megjósolta. Miért ne próbálná ki őket, ha még ők is erre biztatják?

Így köszöntött rá a megöregedett 1958-as esztendő utolsó hónapjának, decembernek a második fele. A sétatéri odvas nyárfákon tanyázó csókanépség havazást jósoló károgással keringett a város felett. Az anyu falinaptárán, a konyhában, már csak tizennégy nap nem volt ceruzával kihúzva a háromszázhatvanötből.

Készülődtek az emberek az év végi ünnepekre.

Készülődött Terike is, mégpedig titokban, mert nem akarta, hogy valaki megsejtse, mit próbál ő most ki. Ha úgy sikerül, ahogy megálmodta, nagy meglepetést szerez a szüleinek is. Előkereste az irka-pénzből félretett huszonöt banisokat, s az egyik délelőtt, amikor az utolsó órájuk elmaradt, mert a számtan-tanárnőjük megbetegedett, kiment a nagypiacra, s a fenyőfát áruló állami gazdaság emberétől vett egy akkorácska fenyőt, mint ő maga. De mivel aznap otthon feledte a kesztyűjét, sehogyan sem boldogult vele. Szúrta csóré kezét a törzse, s fázott is nagyon az ujja begye. Hát amint azt próbálgatta, hogyan is vihetné, csak mellé toppant egy hetedik osztályos diáksapkás fiú, jó fejfel magasabb, mint ő, és elcsodálkozva szólította meg:

— Hogy kerültél ide, Terike?

A csípős hidegtől markába huhogó Terike olyan zavarba jött, azt sem tudta, melyik lábára álljon.

— É-én csak, én csak viszem ezt a karácsonyfát.

— Karácsonyfát?! — nézett nagyot Feri, mert valóban ő volt tetőtől talpig. Alig mondta ezt ki, hát csak mellette termett két fiú egy óriási télifával. Az egyik a sovány arcú Rădăceanu Petre a Feri osztályából. — Halljátok — fordult feléjük Feri. — A húgom karácsonyfát visz, hát láttok ti itt karácsonyfát? Mert én csak télifát látok...

— Hát nem mindegy az, Feri — dadogta Terike —, ti is azt visztek.

— Halljátok? — kérdezte újra Feri a másik két fiútól. — A húgocskám azt hiszi, hogy mindegy. Így állja ő a sarat a babonák ellen. Pionírnyakkendőt visel, és ha nem egyéb, hisz a karácsonyfákkal repdeső angyalokban.

Terikét felbosszantotta a gúnyolódásba átcsapó hang, s dühösen támadt a bátyjára :

— Ha ti nem hisztek, miért cipeltek ekkorát?

— Mi télifát cipelünk. Minket Rădăceanuval Orosz Béla főoktató elvtárs bízott meg, hogy vegyünk egy télifát a pionírsarokba, de téged ki bízott meg, mert anyuék is télifát szoktak venni.

Terikének nem jött ki szó az ajkán, nem tudta, mit feleljen hirtelenében.

— Te — támadt neki Feri újra —, csak nem az a drágalátos Jolánka beszélte teli a fejedet valami angyalokkal, akiről azt mondtad apuéknak, hogy vallásórára csábít? Ilyen vitézül harcolsz te a babonák ellen? Hát jó, legalább lesz mivel beszámolnod az egységgyűlésen, hogy milyen jól megnevelted te azt a Jolánkát. Gyérünk, fiúk.

— Ne, ne siessetek — kapott utánuk Terike vérpirosán. — Ne vigyetek egységgyűlés elé. Mert én csak, igen, én csak Lázár néninek, a Jucikáék mosónőjének vettem ezt a fát. Ő kért meg, hogy vegyek egy karácsonyfát a leánykájának, mert ő még hisz az angyalokban.

Rădăceanu szigorúan vonta össze a szemöldökét: — Ezt sohasem hittem volna rólad, Terike. Hát nem látod, hogy ez így is nagy bugyutaság. Ahelyett, hogy megagítálnád Lázár nénit a babonák ellen, még segítsz is neki.

Terike ijedten kapta kezét a szájához, de már későn jött rá, hogy még nagyobb pácba keverte magát, s közben hazudott is, megszegte a pionírokra elsősorban kötelező igazmondáshoz való hűségét, amit Orosz Béla instruktorként a lelkükre kötött.

— Hát most mit tegyek — kérdezte a szigorúan reameredő fiúktól siránkozva —, ha már így történt?

— Mondd, hogy ez télifa — kiáltotta Feri —, és mondd meg, hogy nincsenek angyalok, mert ha lennének, az űrrakétákról már megláttuk volna őket.

— Ha akarod, mi is segítünk neked — szólt közbe most Dan Irimie is. — Akarod, hogy mi is veled menjünk?

—Ne, ne, majd én megmondom, vagy inkább megtartom magunknak a télifát. Úgyis kell nekünk.

— Jó — mondta Feri —, add neki vissza a pénzt, s mondd meg, hogy nem kaptál karácsonyfát, mert csak télifa kapható...

Ezzel Feri felkapta a másik kettővel a pionírsarok számára vásárolt óriási fenyőt, és elvonult velük az iskolába.

Terike letörtén bámult utánuk, aztán zsebkendőjét rácsavarta a télifa törzsére, hogy ne szúrja kesztyűtlen tenyerét. Így szerencsésen haza is ért vele, és levitte a pincébe anélkül, hogy valaki is észrevette volna.

Másnap a puhaszívú Jolánkának megsúgta a pincéjükben heverő télifa történetét, és kérte, hogy ő se higgyen ezután az angyalokban, mert nincs mennyország, ha lenne, a műholdakkal már lefényképezték volna.

Jolánka annyira elbámult ezen, hogy csak másnap bírt felelni Terikének:

— Azt nem lehet lefényképezni — súgta meg a tízperces szünetben. — Anyukám azt mondja, hogy az angyalok olyan szentek, hogy ha akarják, csodákat is tehetnek. Én imádkozom érted, hogy a fenyőtöket díszítsék fel neked karácsony éjszakáján a pincétekben. De senkinek se áruld el előre...

Terike nagy szemeket meresztve bámult Jolánkára:

— Az nem lehet. Be sem mehetnek a pincénkbe, mert lakat van az ajtón.

Jolánka jólelkű elnézéssel legyintett:

— A jóisten angyalai előtt minden lakat kinyílik.

— Hát azt igazán szeretném látni — nevette el magát Terike.

— Ha szeretnéd, akkor gyere velem a templomba, térdepelj Szűz Mária elé, és imádkozzunk együtt.

Terikét oly igen meglepte a másik kislány makacssága, hogy vonakodva ugyan, de követte. Jolánka oly áhítatosan kulcsolta össze a kezét s kérte, hogy Mária tegyen csodát, hogy ő is utánamondta. Gondolta, ezt az egyet még kipróbálja.

Attól a naptól egészen addig a napig, amelyet a valóságos emberek karácsony első napjának neveznek, Terike kíváncsiságtól gyötrődve jött-ment. Anyu felfedezte már a télifát a pincében, s meg is csókolta érte, de beállította egy régi káposztáshordóba. Szűk volt a pince, kellett a hely egyébnek. Mi lesz, ha ennyi akadály ellenére mégis feldíszítve találják? Akkor aztán kinek higgyen Terike?

Töprengésének, amint az előre látható volt, rögtön véget vetett ama napnak felvirradása, amelyikre Jolánka a csodát ígerte. Amikor Terike a szegről leakasztott lakatkulccsal leosont a pincébe, a télifát éppoly érintetlenül találta az üres káposztáshordóban, mint azelőtt.

Terikének jókedve támadt. Elmúlt a szorongása, ami mindaddig nyugtalanította, amíg a kétségtelen bizonyosságot pincéjükben meg nem pillantotta.

A téli iskolai szünet után elsőnek ment be a krétaszagú osztályba, hogy Jolánkának még óra előtt megmondhassa, mit ér a sok térdeplése és fohásza a süket és tehetetlen márványszobor előtt.

Jolánka belesápadva hallgatta meg Terike kissé kajánkodó elbeszélését a télifával való felsülésükről. A csalódás annál inkább letörte, mert a számtanból is megbukott, de ezt elhallgatta Terike előtt. Másnap kisírt szemmel jött iskolába. Terikének csak hosszas kérések után vallotta be, hogy otthon elárulta, mennyire pórul jártak a télifával, mire az anyukája felpofozta, és megtiltotta, hogy Terikével barátkozzék.

— De hát mit vétettem neked? — kérdezte Terike megbántódva.

— Megrontasz engem — felelte Jolán dühvel. Anyukám azt mondja, hogy azért nem hallgatták meg az égben a kérésünket, mert rossz és hitetlen kislány vagy... Még azt sem tűri, hogy ezután egy padban üljek veled.

Terike teljesen elképedve hallgatta végig a Jolánka kifakadásait. Mindketten morcosan ültek be a közös padba. Másnap aztán, Terike ijedtségére, a szürkülő hajú, szemüveges francia-tanárnő két paddal előbbre

ültette Jolánkát, s igen nyájasan beszélgetett vele, rá meg szúrós szemeket meresztett. Terike ebből arra következtetett, hogy a francia-tanárnő is Jolánkát tartja jobb és rendesebb kislánynak.

Ez a felfedezés nagyon rosszul esett neki.

Egész nap töprengett, elmondja-e otthon apuéknak ezt, vagy ne mondja? Ha a tanárnőre kezd panaszkodni, akkor azt is el kell árulnia, hogy engedett Jolánkának, s a templomba járt vele, egy kicsit, de igazán csak kicsikét még hitt is neki. De ha ezt bevallja, Feri megint kicsúfolja. Anélkül is folyton-folyvást furdalja valami az oldalát, mert már az ünnepek előtt egyre azt firtatta:

— Beszéltél Lázár néniével? Megmondtad, hogy miért nem vettél karácsonyfát? Visszaadtad a pénzét?

Terike szenvedett e kérdések miatt, mert ismét csak hazugsággal vághatta volna ki magát. Feri, mintha csak az lett volna a szándéka, hogy még egy hazugságot csikarjon ki belőle, egy ízben azt is megkérdezte :

— Hogy lehet az, hogy Lázár néni nem kéri vissza a pénzt, ha még nem beszéltél vele? Tegnap is itt járt, kölcsönkérte a villanyvasalónkat, de egy szóval sem kérdezte.

— Nem is kérdezhetted, mert nem is adott nekem...

És ezzel Terike beszaladt az apu szobájába, mert megint hazudnia kellett volna, ám a teljes igazság bevallására sem volt ereje. Igen elkeseredve gondolkozott saját magán. „Miért is vagyok én ilyen, amilyen vagyok? A francia-tanárnő Jolánkával beszélget szépen, Jolánna, akinek az anyukája rossznak tart, akinek a kedvéért elültették mellőlem. Hát igazán rossz vagyok, ha még a tanárnő is görbén néz rám? ... Mi teszi, hogy észre sem veszem, és hazudok? Egyik hazugság úgy húzza maga után a másikat, mintha össze volnának ragasztva. Ha ezt Orosz Béla főinstructor elvtárs megtudná, vajon ő is rossznak tartana?... Jaj, bár csak olyan feladatok elé állítanának, mint amilyen a Vasile Roaitáé volt a grivica-i szirénával, akkor mindenki meglátná, milyen vagyok én. Csak az a Feri ne kezdene mindent előlről a babonákkal!”

Feri azonban megfedkezett a téli-fa-históriáról. Január 2-án a szovjet tudósok ismét egy műbolygót lőttek ki, az elment a Hold mellett, s a végtelenségig tovább kering a világűr más csillagaival. A Feri vérmes képzelete folyton annak a nyomában kalandozott, úgyannyira, hogy apu komolyan elővette: lásson alaposan a tanuláshoz, közeledik a vizsgák ideje. Érdemes azon is elgondolkozni, inasnak jön-e a vasgyárba, ha levizsgálják hetedikből, vagy pedig tovább akar tanulni? Minek szánta magát: űrrakétázó pilótának-e, avagy géplakatosnak, műszerésznek?

Feri nekilátott a tanulásnak, és sokat töprengett az apu fogas kérdésein. Terike meg vigyázott magára. Ha mondott valamit, rögtön megkérdezte: „Ezt most hazugság nélkül mondtam?” Úgy érezte, mintha Feri élne benne, és ő vállalná. Ez az érzés csak tavasz felé halványult el, amikor is olyasmi történt, ami őt és Ferit is roppant nagy megpróbáltatások elé állította. Tárnoki Jucit pedig, a földszintről, megint az életükbe keverte, ha akarták, ha nem.

IV

A tavaszi iskolai szünidőben kezdődött.

Feri az egyik napos reggelen éppen a nagyszoba szőnyegét porolta az udvaron. Terike ugyanakkor a port törölgette le a képrámákról — és mérgeződött. Ő szeretne volna a szőnyeget püfölni, de anyu azt mondta, mikor dolgozni indult, hogy nincs elég ereje hozzá. Bízta csak Ferire, mert annak túl nehéz a keze, ha őt állítja portörölni, még benyomja a képrámák üvegét. Egyszer már megjárta vele, mikor ablaktisztításra fogta.

Amíg Terike az első emeleti szobában ezen bosszankodott, az építésztechnológus Jucikája kihajolt a földszinti lakás ablakán, és Ferit dühösen a telefonhoz hívta.

Apu akart beszélni Ferivel a vasgyárból.

Terikének e rendkívüli hír hallatára a szívverése is kihagyott. Mióta szeretne legalább egyszer telefonálni, és apu Ferit hívja! És vajon miért? De mind hívhatja. Azért is ő lesz ott hamarabb.

Valósággal lerepült a lépcsőkön. Csakhogy Ferinek is szárnyai nőttek. Egy pillanattal korábban érkezett Terinél. A hallgatót füléhez szorítva már felelgetett, mire a húga odaért.

— Igen, igen, értem apuka. Itthon tetszett felejteni őt tintával teleírt papírt, és azt délig vigyem le magának a gyárba... Igen, értem, borzasztó fontos... Nem, nem veszítem el...

Terike kikapta a bátyja kezéből a hallgatót:

— Halló, apuka, itt Teri beszél. A papírokat én viszem le. Feri még a szőnyeget porolja...

Feri dühösen visszaragadta Teritől a hallgatót.

— Halló, apuka. Mindjárt kész leszek a szőnyeggel, de a tejes még nem jött, és ma Teri kell, hogy tiszta lábossal várja.

Teri és Feri édesapja a vonal másik végén elmosolyodott. Tudta, ha nem ő dönti el, hogy kettőjük közül melyik jöjjön a papírokkal, estig sem egyeznek meg. Régen kíváncsiak a vasgyárba, hogy megnézhessek, mint formázzák és öntik a gépalkatrészeket. Gondolt egyet, és így vágta ketté a csomót.

— Az hozza le a papírokat, amelyiknek több tízese van az értesítőjében. De nehogy elveszítse, mert életbevágóan fontosak a vasgyár számára.

Terikének, ezt hallva, kiszökött a könnye. Ferinek több tízese volt. Neki mindenből több van, mint kellene. Ilyen ez a Feri. Ám egyéb is eszébe jutott hirtelen. Igaz, hogy Ferinek több a tízese, de nincs annyi nyolcas, mint neki. A tízeseken kívül csupa hetesre felelt, az ócskavasgyűjtésnél is alulmaradt.

Szöcskeként pattant fel a lakásukba, és be egyenesen az apu szobájába. Meg is pillantotta az asztalon felejtett papírokat, melyek rögtön szerteszt is repültek, mert ott termett már Feri is, és siettében úgy becsapta maga után az ajtót, hogy a légnyomástól szárnyra kelt minden papír.

Egymást félretaszíva kapkodták össze az ide-oda repdeső íveket. Feri azt is magához kaparintotta, amelyik után Terike hajladozott.

—Mit erőszakoskodsz?! — kiáltotta. — Hoztál volna csupa tízest. Most te mehetnél a vasgyárba.

— Igen, de ha összeadjuk a nyolcasaimat a tízeseimmel...

—Apuka nem mondta, hogy összeadjuk. Aztán tudod te, hogy milyen papírok ezek? Né, még tervrajz is van benne. Megállna az egész vasgyár, ha egy ilyen papírt elveszítenénk. Tőled még valami kém is elrabolhatná...

Mind mondhatta.

Terikének annál sóvárgóbb mehetnékje támadt, minél nagyobbak festette le Feri a veszélyt, ami a papírok elvesztéséből származhatna. Íme, itt volna most az al-

kalom arra a nagy próbára, ami után eddig áhítozott. Ámde hiába fogadkozott, hogy élete árán is úgy megvédené a papírokat, mintha csak Vasile Roaita tenné, mert Feri könyörtelenül elrohant velük.

És sietségében otffelejtette a szőnyeget az udvar poroló állványán...

Bánatában Terike is megfélekezett a portörletről. Csak ült az apuka székén, és sírdogált magában. Milyen jól megnézhetné most a vasgyárban az öntödét, ahol apu a mester! Sohasem látott közelről vasgyárat, és most Feri egészen közelről nézheti... Ne sírjon az ember, ha elütik egy ilyen szerencsétől?

Feri ezalatt messze járt.

Autóbuszra ült.

Kezét le nem vette volna arról a zsebéről az ég-világon semmiért, amelyikbe az összehajtogatott papírokat dugta. Csak jönne vagy egy imperialista kém, és csak próbálná elcsenni tőle, megmutatná neki, milyen szemfüles egy olyan öreg pionír, mint ő, Ács Feri.

Színesen tudta elképzelni, mily büszkén jelentené: „Itt a papírja, apuka. El sem hiszi, micsoda marha nagy imperialista kémtől mentettem meg. Ugye, most már bemehetek magával a gyárba, és megmutatja azt a gépet, amelyiken én fogok dolgozni, ha beállok gépészinasnak. Mert már eldöntöttem, hogy beállok.”

Mindebből azonban semmi sem lett, mert az autóbuszon egy fia kém sem mutatkozott. Mégis hajmeresztő dolog történt, mikor a kapus kihívta a fiú édesapját az öntödéből. Idősebb Ács Ferenc az átvett papírok közé lapozott.

— Mi ez? — kérdezte váratlanul elkomorulva —, hova lett a harmadik oldal? Csak nem veszítetted el?!

Feri kékült-zöldült ijedtében.

— Az nem lehet, apu. Le sem vettem róla a kezem, amíg idáig értem.

— Akkor szeleburdiskodtál, és otthon hagytad. Biztosan megint marakodtatok Terivel. Agyonütlek, ha elé nem kerül. Lódulj utána...

Feri szégyenkezve kullogott haza, s ezúttal már gyalog, nem volt több pénze autóbuszra. Hogyan mondja

meg most Terinek, hogy milyen szégyen érte? Jaj, és ha otthon sem kerül elé az a harmadik oldal !?

Csuromvizesre izzadt ettől a rémítő lehetőségtől.

Hazaérve még jobban kivert rajta a belső forróság. Az örökké tárva-nyitva álló rácsos kapun befordulva azonnal feltűnt, hogy a poroló állványról eltűnt a nagyszoba szőnyege. Két-három lépcsőfokot átugorva vágott fel az emeletre.

Izgatottan csengetett be a lakásukba, de senki sem jött ajtót nyitni. Kiáltozni kezdett, dörömbölni. Semmi válasz.

Jaj, csak nem ment el Terike a kirakatokat bámulni. Anyu megengedte, hogy elmenjen, ha végeznek a szőnyegporolással, a portöreléssel meg a tejfőzéssel.

Ilyenek ezek a lányok, képesek kirakatokat nézegetni, mikor apu várja a harmadik oldalt. Megáll az egész vasgyár, és ő kirakatokat néz...

Terikének azonban esze ágában sem volt efféle.

Amíg Feri az ajtón dörömbölt, s szepegeve találgatta, vajon megkerül-e a harmadik oldal, és a szőnyeg hova tűnhetett el a porolóról, meg hogy a tejes volt-e már náluk — azalatt Terike a vasgyár felé közeledett.

Azért került erre sor, mert amint Teri az apu székében egymagában kesergett, egyszer csak megpillantott valami fehérét a dívány alatt.

A seprűvel kikotorta, s a szíve nagy öröme gyúlt. Az apu papírja került elő, a harmadik oldal, valami rejtélyes számokkal és ábrákkal.

„Milyen jó, hogy Feri annyira kapkodó. Nem vette észre, hogy egy oldalt ittfeljtett. Most már én is bemegetek a vasgyárba” — gondolta Terike.

Lerántotta fejről a babos kendőt, szandált húzott. Aztán sietve bezárta maga után az ajtót. Lélekszakadva rohant a vasgyárba.

Kis idő múltán arra ő döngött egy afféle furcsa ember, aki csak úgy jön-megy céltalanul, s gyanúsán nézdelődik, hátha talál magának valami hasznosat dolog

nélkül is. Ez az ember bepillantott a nyitott rácsos kapun a Teriék udvarára.

„Nini — motyogta magában —, ott egy szőnyeg” ... Megállt a kapuban, és mind nagyobb érdeklődéssel bámulta a szőnyeget. Jön-e valaki, hogy kiporolja vagy bevigye?

Senki sem jött.

Erre besomfordált az udvarra, benézett a lépcsőházba, a földszinten még be is csengetett.

Sehol senki.

„Nahát — gondolta ez az ember —, micsoda feledékenység. Kitesznek az udvarra egy ilyen fájin szőnyeget, és ottfelejtik. Milyen meggondolatlanok is az emberek. Ha én ezt a szőnyeget most el nem viszem innen, és pártfogásomba nem veszem, jönni talál egy tolvaj, és ellopja. Minek lopja el, mikor én is hasznát vehetem.”

Ezzel fogta magát, s jobbra-balra kémlelődve fűgén összegöngyölytette a szőnyeget, vállára kapta, és kámforrá vált vele.

*

Terike időközben leért a vasgyárba. A kapus az ő kérésére is kihívta apukát az öntödéből. Amidőn apu megpillantotta a leánykát, kezében az elveszettnek hitt harmadik oldallal, megkönnyebbülten felsóhajtott:

— Nagy kő esett le a szívemről, Terike. Már attól féltem, hiába dolgoztam egész éjszaka ezen a jelentésemen.

— Igazán boldog vagyok, apu — rebegette Teri belepirulva. — Ugye, most már bemehetek a gyárba? Mert ha én nem találom meg a papírt a dívány alatt...

— Ügyes kislányom vagy, Teri. Na, gyere, nézz szét az öntödében. Mindjárt csapolunk...

— Feri már azt nézi, apu?

— Dehogy nézi. Akkorát ugrott ijedtében, mikor a harmadik oldalt nem találtam nála, mint a legutóbbi szovjet rakéta. De megállj csak — torpant meg apu rosszat sejtve —, ő nem tudja, hogy ide jöttél?

— Nem tudja, mert nem találkoztam vele.

— Csak nem hagytad a lakást egyedül, Teri? kiáltott fel Ács Ferenc aggódva. — Ki veszi át a tejet? Hát a szőnyeget felvittétek-e az udvarról?

Terikének egyszerre minden kedve elment a vasgyári nézegetéstől. Hirtelen elköszönt az apukájától, és szaladt haza, hogy a lába is alig érte a földet. Talán még a porolón találja a szőnyeget, s ha lehet, a tejest is megelőzi. Nagy baj lenne, ha elkésnék. Csak nemrég sikerült megegyezni vele, hogy naponta tejet hozzon. Apunak nem lehet akármilyen tejet inni, mert aki, mint ő is, rezet is csapol az öntödében, annak sok és jó tejet kell inni. Mit visz apu holnap magával, ha a tejes ott járt, és senkit sem talált otthon?

A szive majd kiugrott, mire hazaért. Már az udvaron látta, hogy nagy baj szakadt rájuk. A szőnyegnek se híre, se pora. Még jobban megrémült, mikor a lépcsőkön felszaladva szemközt találta magát az ajtóban kuporgó Ferivel.

— Hol a szőnyeg, Feri?

Mit beszélsz? — ugrott talpra a bátyja belezöldülve. — Hát te nem hoztad fel?

Többet nem is kellett kérdeznie. Terikének minden erő kiszaladt a lábából. Sírva heppent le az egyik lépcsőfokra.

— Látod, milyen vagy — zokogta —, biztosan ellop-ták. Mit mondunk anyukának? Hány évig rakosgatta félre a pénzt, amíg ilyen szép új szőnyeget tudott vásárolni. Majdnem beérte az egész szobát, és most volt, nincs, mert te mindig kapkodsz...

— Ne kend rám! — fortyant fel Feri. — Egyedül te vagy a hibás. Folyton ellenkezel velem. Ha nem szaladtál volna, hogy elvedd az apu papírját, a szőnyeg se tűnt volna el, a tejes is itthon talált volna. Ha apu holnap megbetegszik tej nélkül, az is a te lelkesen szárad.

— De én nem hagyom — szökött talpra Teri, könyneit nyeltesve. — Tejet keríték a föld alól is. Kerítsd meg a szőnyeget te is, ha tudod. Azért te felelsz.

Tudta ezt Feri a húga nélkül is. Rettentő bűnnek eresztette a fejét. Hol keresse, ki vihette el a szőnyeget? Nem nézhet az anyu szemébe, ha estig nem kerül meg. Édesapjára nem is mert gondolni. Biztosan olyan büntetést talál ki, amilyen még nem volt. Hej, hogy minek is van szőnyeg a világon!

Terike ezalatt ide-oda szökdécselt a szobában. Kihúzogatta a kasztén fiókjait, sorra nyitogatta a meséskönyveit is. És hát az egyik fiókból öt bani, a másiból meg egy huszonöt banis, a meséskönyvéből pedig egy vadonatúj egylejes került elő. A táskáját is kiforgatta, s lám, abból meg egy tízbanist rázott ki.

—Mit művelsz, Terike? — kérdezte Feri keserves hangon.

—Előkerítem a félregyűjtött zsebpénzemet, és tejet vásárolok.

— Egy szőnyegre való nem telne ki a meséskönyveidből?

—Hová gondolsz? Még ezt is alig bírtam eldugni magam elől, hogy cukorkára ne költsem. Az irkáimat teleírtam az utolsó sorig, hogy az irka-pénzből félretehessek. Egy liter tejre már elékerült. A többit kölcsönkérem valakitől.

—Nem adna az a szőnyegre is, Terike?

— Miből fizetnéd vissza? Egy olyan szőnyeg, mint a mienk, ötszáz lejnél is sokkal többbe kerül. Ennyi pénze félretéve talán még Orosz Béla főinstructor elvtársnak sem lehet. De három lejt biztosan tud nekem kölcsönadni. Én rá gondoltam, mindig olyan jószívú a pionírokhoz. Megyek is. Ma úgysis egységgyűlésünk van.

Feri is talpon termett. Csak most jutott eszébe, hogy neki már régen az iskolában kellene lennie, a szünidőre tervezett foglalkozáson. Ma kezdik meg a nyári sátor-táborozáshoz az előkészületeket. Igazat adott Terinek.

Orosz elvtárs mindig kitalál valami érdekes foglalkozást. Világmentő ember. A Szovjetunióban, a moszkvai Lenin Intézetben tanulta ki a tanári mesterséget. Ő kezdte a nyári sátor-táborozás megszervezését az iskolájukban. És van egy céllövő puskája. A farkaskutyáját, Lajkát meg úgy betanította mindenféle, hogy az csupa

gyönyörűség. Biztosan kitalál valamit az ellopott szőnyeg előkerítésére is. Lehet, hogy idehozza Lajkát, megsza-
goltatja a szőnyegporolót, aztán meg sem áll a tolvajig.

Ezeket a reményeket színezgetve követte Terikét az iskolába.

Ott már együtt voltak a pionírok. Azok az első éves pionír-fiúcskák és leánykák, akik még sohasem vettek részt szabadban való sátoráborozá-
son, éppen a sátorverés fogásait gyakorolták, vagy pedig a hátizsákba való módszeres csomagolást tanulták. Az utóbbiakat Székely Juliska, egy vékonyka hetedik osztályos leány, az előbbieket a nyolcadikos, zömök Dan Irimie oktatta.

Az udvar szögletében rügyező terebélyes májusfához kerékpár volt támasztva. Egy szürke farkaskutya őrködött mellette. Levett szájkosara a kerékpár nyergén akasztva fityegett. A hátsó lábán ülő fiatal, de már jól kifejlett kutya élénken figyelte, mint verik be a pionírok a sátorcövekeket. A nyakából kartonlap csüngött alá, azon meg ilyen szöveg:

„Vigyázat, szolgálatban vagyok.

Ne nyúlj a kerékpárhoz, mert harapok.”

Nem is nyúlt ahhoz senki. Orosz Béla nyugodtan ráhagyhatta kerékpárját a nyílt utcán is. Lajka nem ismert tréfát, ha a szolgálati kartonlapocska a nyakában lógott. Elég volt, ha valaki csak a kezét nyújtotta feléje, már morgott. Más kutya közeledését sem tűrte ilyenkor.

Terike most látta első ízben a főoktatójuk kutyáját, de már sokszor hallott róla. Valósággal megbűvölten bámulta. A kutya barátságosan viszonzta a csodálatot. Rokonszenve jeléül szorgalmasan söpörgette farkával maga mögött a földet. Ez pedig ritka kitüntetésnek számított. Némely embernek Lajka a szagát sem állotta. Mindjárt talpra szökött, s a fogát vicsorította, ha rosszszagú ember közeledni mert.

A leányka teljesen beléfeledkezett volna a farkaskutya csodálatába, ha Dan Irimie oda nem jön, s rámosolyogva kérdőre nem vonja:

— Miért nem állsz be a sátorverők közé, Terike? Ma nagyon elkéltél.

Terike összerezzen.

— Nagy baj van nálunk, egységelnök elvtárs. Segítségért jöttünk...

A fülüket hegyező első éves pionír-kislányok és kisfiúk mindjárt abbahagyták a sátrak kifeszítését, izgatottan sereglettek Teri köré. Egymás szavába vágva kezdték faggatni: miféle nagy baj érte ő ket, hol, mit segítsenek?

Orosz Béla, aki május elsejére a pionír-szobát megszelve a nagyobb fiúkkal, észrevette a csődületet. Mészszel bepreckelődve hajolt ki a nyitott ablakon. Sípot kapott elő, és belefűjt.

Irimie nyomban odaszaladt Ferivel az ablak alá.

— Mi történt, Irimie? — kérdezte az oktató bepreckelődött napszemüvegét lekapva és tisztára törölgetve.

Feri gyorsan előrelépett.

— Tanár elvtársnak jelentem: Hazafias kötelességünk teljesítése közben valaki szemtelenül ellopta a szőnyegünket, és a tejest is elszalasztottuk. Apukánk holnap nem vihet magával tejet az öntödébe. És az neki nagy baj. Gyenge gyomrú, és ha megbetegszik, abból nagy kár lesz. Apukám olyan öntőmester, hogy nála nélkül nem olvad meg a vas. Azért jöttünk, tessék segíteni rajtunk a farkaskutyájával és a biciklijével meg a pénzével, ha lehet.

Orosz Béla mosolyát visszatartva intett a fiúnak, hogy menjen be. Ott a meszes vedrek között töviről hegyire kikérdezte Ferit, miféle hazafias kötelességteljesítés közben érte ő ket ennyi baj. De szóról szóra ő szintén pakoljon ki mindent.

Feri erre akadozni kezdett. Nehezeére esett bevallani, hogy Terivel összecivakodtak az apu otthon felejtett fontos papírjai fölött, meg hogy aközben ő és a húga is megfélekedezett az udvaron hagyott szőnyegről. És a tejesről...

— Rendes pionírok vagytok, mondhatom — vont a össze szemöldökét az instruktor elvtárs. — Az egyik fontos kötelesség miatt megfélekedtetek a másiktól.

Mert remélem, hogy a szőnyegporolást és a tejfőzést is annak nézitek.

Feri lesütötte a szemét:

— Erre mi nem is gondoltunk, tanár elvtárs.

— Na, hagyjuk most ezt. Gyere, telefonáljunk a miliciára. Te pedig eredj, Irimie — szólta ki az ablak alatt várakozó fiúhoz — segítsetek Ács Ferinek tejet szerezni.

*

Dan Irimie odaszaladt a sátorveréshez visszatérő pionírújoncokhoz, akik közé már Terike is bevegyült. Irimie magához szólította a hátizsákok módszeres bepakolását mutogató Székely Juliskát.

— Ide figyelj, Juci. Átveszed tőlem a sátorverést. Te már tudod, hogy kell.

— Igenis, egységelnök elvtárs.

— Én elmegyek Ács Ferivel, és tejet kerítünk az apjának. Hol kezdjük, Terike? Én még sohasem kerítettem tejet.

Terike megnézte a markában szorongatott pénzt.

— Először is még kell néhány lej, mert amit én gyűjtöttem, nem elég.

— Nekem van ötven banim — mondta Dan Irimie kis tétovázás után, s mindjárt elő is vette. — Apám adta perecre, de ma kibírom percc nélkül is.

— Még vagy két lej kellene — fogadta el Terike az ötven bánit.

— Nekem is van huszonöt banim.

— Nekem is, nekem is... — kiáltozták közbe a többi gyerekek Terikéhez járulva. Ez is, amaz is markába nyomott egy-egy pénzdarabot, akadt köztük ötvenbanis és papír egylejes is...

— Nem kell ilyen sok — rémült meg Terike —, ennyivel majdnem tehenet szerezhetnénk.

— Hát szerezz tehenet... Legyen kéznél, ha megint tej nélkül maradtok.

— De ilyen sokat nem tudok visszafizetni — szabadkozott Terike meghatódva a pionírok nagylelkűségé-

tól. De egyik sem fogadta vissza a pénzt. Dan Irimie hívta, menjenek már.

El is indultak a nagypiacra, hátha kapnak ott még tejet, de bizony már hiába kerestek. Délfelé járt az idő. Ilyenkor a tejet áruló falusiak már üres kondorokkal kóvályogtak a piaci áruházak előtt, s a vaskereskedések kirakatában látható varrógépeket vagy az új kapákat nézegették. Terike azonban nem csüggedt. Tudta, hogy az élelmiszeres Alimentara-boltokban is lehet tejet kapni. Amíg nem vitték nekik házhoz, gyakran vásárolt ő tejet az üzletekben.

Sorra vette hát Dan Irimiével a számbajöhető boltokat. De már egyikben sem találtak. Ahol még lett volna vagy két és fél liter, ott kiderült, hogy nincs mibe áttölteniök. Terike nem hozott magával edényt. Égszínkék szép szemébe kiült a rémület: amíg hazaszalad, biztosan eladják a maradékot is.

— Gyerünk hozzánk — hívta Dan Irimie ragyogó ábrázattal. — Itt lakunk a közelben. Van nekünk egy akkora kancsónk, mint egy hordó. Te csak ne félj. Nem marad apád tej nélkül. Nem hagyom, hogy szégyen érjen.

Önérzetesen vezette Terikét az egyik elég rendetlen mellékutcába. Látszott, hogy az építkezésekhez fuvarozó járművek kereke törte fel. Egy lebontásra ítélt rozoga, földszintes ház udvarába léptek be. Nagy csapat gyermek tódult elébük, amikor megpillantották Irimiét. Terike azt hitte, valami óvodába került, és ámult-bámult, mert az a sok apró gyermek mind a Dan Irimie testvérének vagy unokatestvérének bizonyult.

Mind beözönlöttek a konyhába. Hát ott két nagy lábos tej is elébük tárult az asztalra borított sziták alatt.

Dan Irimiének nagyot dobbant a szíve egy remek ötlettől :

— Vidd el a mi tejszót, Ács Teri.

— Hogyanisne — tiltakozott Terike meghökkenve —, mit isznak a testvéreid, ha én elviszem?

— Teát főzünk. Szoktunk mi teát reggelizni bräilai túróval. Minek mászkálj annyit. Mire visszamegyünk a

kancsóval, biztosan nem lesz már tej. Látod, ez fel is van főzve... Hú, milyen vastag föl van rajta.

Terike még ellenkezni próbált, de a fiú nem hagyta. Jólesett neki, hogy sokkal többet tehet így a Terike édesapjáért, mint az üzletekben való haszontalan kilincseléssel. Előre elképzelte, mit mond majd Orosz instruktor elvtárs, ha meghallja, hogy a saját tejük feláldozásával rántotta ki Terit a csávából. Ő is sokat adott Orosz Béla dicséretére. Rajongott érte, akárcsak a többiek az iskolából. Már-már a pénzt sem akarta elfogadni cserébe, Terike azonban mind kiborította a sok aprópénzt a markából az asztalra, amit a pionírok adtak össze.

— Örök harag, ha nem fogadod el.

Dan Irimie ettől úgy elpirult, mintha tűzbe nézett volna. És miért is ne, mikor Terike olyan helyes kislány volt, hogy igazán kár lett volna örök haragot tartani vele. Igaz, a babonák elleni harcban nem egészen állta ki a próbát, de még kiállhatja, ha segít neki.

Terike ezalatt élénken ide-oda forgolódva nézett körül az Irimiéék szűk és zsúfolt konyhájában. Bekukkintott a szobájukba is. Mindig szerette beütni az orrát a más emberek lakásába. Nem egy olyan érdekes dolgot fedezett fel, amilyent azelőtt még nem látott. Le is esett az álla a csodálkozástól a Dan Irimiéék szobájában. Alig volt az valamivel tágasabb a konyhájuknál. Mégis mind a négy falánál egy-egy ágy volt beszorítva, de ahány annyiféle, akárcsak a székek.

Tágra meredt szemmel fordult a fiúhoz.

— Ebben a sok ágyban mind ti alusztok, Irimie?

Dan kissé elvörösödött. Hallgatott, pedig sokat mesélhetett volna arról, hogy a négy ágy még nem is elég, lefekvéskor bizony rendszerint hajbakap a testvéreivel, hogy melyik három feküdjék egy ágyba a kisebbek közül. Egyik sem kíván harmadik lenni, mert az egyiknek lábtól kell feküdnie, s azt a másik kettőnek a lába folyton dögönyözi. Annyi a kéz és láb abban az egy ágyban, hogy az édesanyjuk reggelenként, mikor az iskolába járót fel akarja költeni, azt sem tudja, melyik kéz és láb az egyiké vagy a másiké. Mivel egy második asztalt már nem szoríthattak be a lakásukba, azon az egy asztalon

is összekapnak, amikor leckét kell írni, mert négyen egyszerre nem férnek mellé. Az ebédnél és vacsoránál is örökké háborúskodnak. Csak két váltásban étkezhetnek, de ki maradjon a másodikba, hiszen valamennyi oly éhesen jön az iskolából, hogy rögtön első szeretne lenni. Nem, nem öröm erről beszélni egy ilyen vidám kislány előtt, mint a szemfüles Terike.

Az élénk érdeklődéssel ide-oda tekingető leányka azonban megsejtett valamit a Danék szorultságából, mert egyszer így sóhajtott fel:

— Hogy is fértek ennyien itt, Irimie! Nekünk két szobánk van és külön konyhánk, fürdőszobánk, de ha Feri hazajön, én akár ki is mehetek a házból. Tudod, ő olyan kötődős fiú, hogy sose fér el tőlem, ha én is otthon vagyok.

— Mi se férünk — dünnyögte Dan Irimie kedvetlenül, ám az arca hirtelen felderült, s diadalmasan vágta ki: — De már nem sokáig lakunk itt. Behívta édesapámat magához a párttitkár a talpgyárban. Azt mondta, hogy augusztus 23-ára kész lesz az az új tömbház, amiben nekünk is jut három szoba. Abba aztán befér egy hatodik ágy és három asztal is. Részletre egészen új bútort veszünk. Virágot is teszünk az ablakba! Akkor aztán lesz hol rendesen megtanuljam a leckémet. Olyan tanuló leszek, hogy engem bámul az egész iskola.

Terike együtt mosolygott a fiúval. Faggatni kezdte:

— Mikor költöztök. Irimie? Szólsz nekem, hogy én is segítsék? Nem tudom miért, de nekem most egyre úgy jön, hogy folyton segítsék neked valamit. Imádom, amikor költözik valaki. Olyan csuda érdekes, annyi minden elékerül, amikor költöznek. Hol lesz az új lakásotok?

— Megmutatom, ha akarod — kiáltotta Dan Irimie büszkén. — Úgyis arra mész haza. Az aztán a ház...

Terike a Dan-család öblös vizeskancsójába töltötte át a tejet, aztán követte Irimiét a nagypiacra. Nyomukba szegődött a fiúnak mind a négy otthon ugrabugráló legkisebb testvére. Két barna leányka és két szösze fiúcska. Útközben az is kiderült, hogy még van Irimiének két bátyja, egyik inasiskolába jár, motorszerelő lesz belőle, a másik pedig modellasztalos már a vasgyárban.

— Az én apukám is ott dolgozik — árulta el Terike örömmel. — Ne félj — ígérte nagylelkűen —, szólok én neki, hogy pártoljon titeket. Apukámra szívesen hallgatnak a pártban. Tudod, Irimie, ő mester. Nála nélkül még a réz sem olvad meg.

Ezalatt megérkeztek a nagypiacra, amely alig látszott ki az odahordott rengeteg téglarakás közül. Ott, ahol azelőtt a hóstáti asszonyok murkot, spenótot meg petrezselymet vagy káposztát árultak, akkora vasbeton huza-
lok nyújtózkodtak vagy tekeredtek, hogy azokhoz mérten az óriáskígyók csak cérnavékony gilisztának tűnhetnek.

A piacra nyíló két utcának mind a négy sarkán egy-egy négyemeletes ház épült. A gerenda és a vasállványzatok között egyik napról a másikra úgy kúsztak felfelé a téglafalak a kőművesek vakolókanala alatt, mintha az égből húznák. Csikorgó csigák sikongása, a felvonók zöreje, a billenő teherautók és üllők meg a csákányok csengése, az ácsok kopácsolása úgy hangzott, mint egy roppant nagyszámú zenekar hangversenye. A verőfényes napsütésben kavicszemcsék csillogtak mindenfelé.

Dan Irimie és a kisebbek úgy lépegettek a téglarakások meg a törmelékhalmozok, a dörögve jövő-menő billenő teherautók között, mintha ott születtek volna.

Terike mindegyre eltátotta a száját.

— Látod, ez az — mutatott fel Irimie az egyik már be is fedett új házra. — Nézd, vakolják már. Mintha most adnák rá az inget. Ez lesz a mi házunk.

— Hogyne — rázta Terike a fejét kis irigykedéssel —, nem lesz az egyedül a tietek.

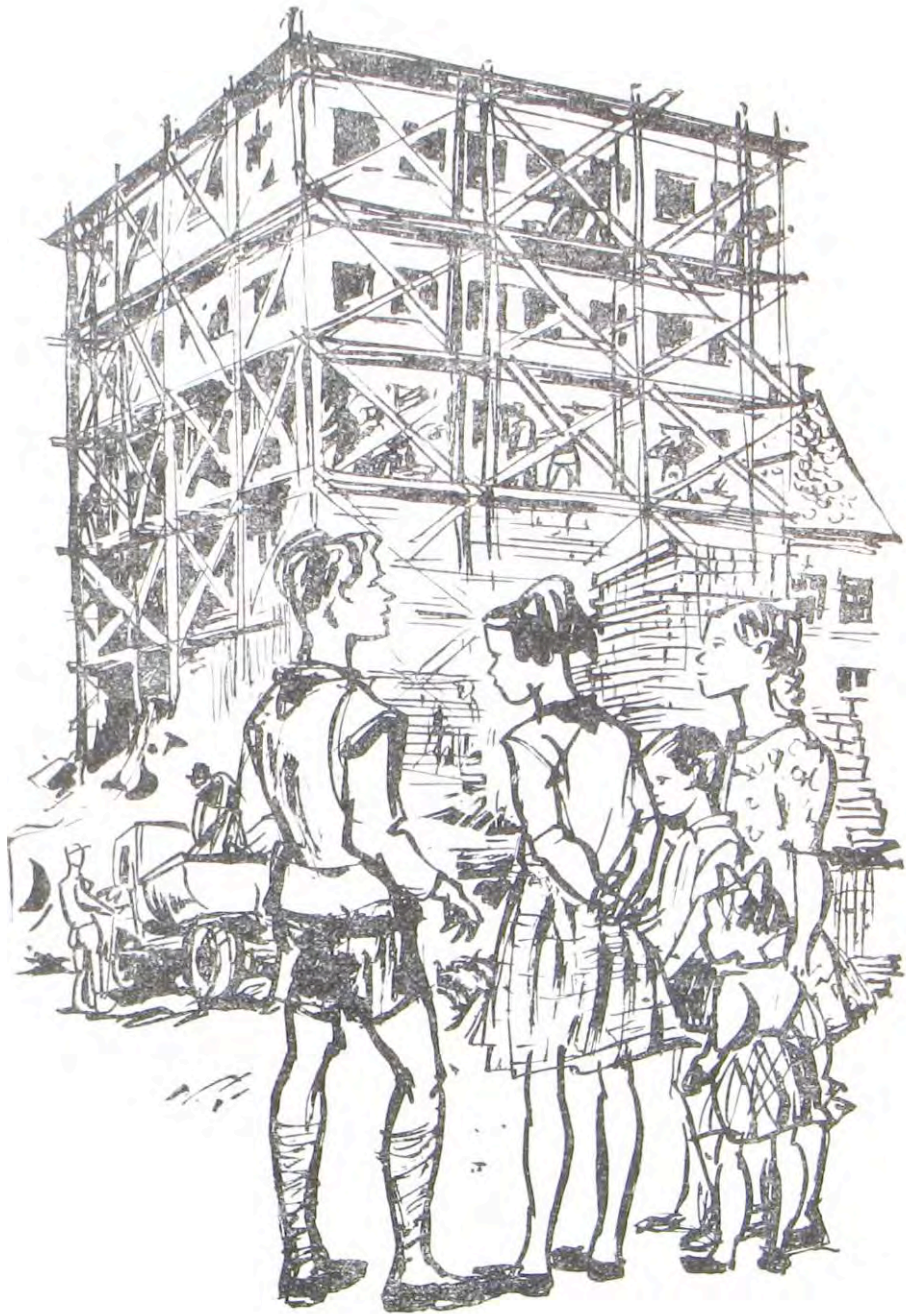
— Egyedül nem, de azért mégis a mienk lesz. Tudod te, hogy mi édesapámmal és a testvéreimmel mennyi téglát hordtunk ide önként?

— Sódert is lapátoltunk — szólt közbe az Irimie nagyobbik húga.

—Ó, menj el, te nem is bírsz el egy lapátot.

— De elbírtá — erősítette meg a húga igazát Dan Irimie —, csak a vastag betonból nem bírta kihúzni. Másnap aztán hozta a kislapátot, azzal segített nekünk a szocializmust építeni.

— Miket beszélsz összevissza, Irimie — csodálkozott Teri. Hát ezek a házak neked szocializmus? Házat építenek itt, mit gondolsz!

— Házat, de milyen házat — kiáltotta Irimie. — Nem az ujjamból szopom. Mikor először szétnéztünk itt, édesapám mondta: ez már igen. Ez már majdnem kész szocializmus.

— Na látod, ő is csak azt mondta, hogy majdnem... A szocializmust apukámék építik a vasgyárban... Mit gondolsz, csak a te apád szokott erről mesélni? De azért kár, hogy nem szóltál nekem, én is szívesen jöttem volna téglát hordani.

Dan Irimie kissé felbosszankodva pillantott Terikére. Mit akar ez a kislány tőle, ötödikes, és okosabbnak hiszi magát a nyolcadikosoknál, de azért beleegyezően ráhagyta.

— Még jöhetsz. Mi jövő vasárnap is idejövünk önkéntes munkára. Hátha ti is ide költözhetek, ha segíttek. Nem bánám, ha itt laktátok. Te szeretnéd, Teri? Benézniék hozzátok. Segítenék neked a leckénél. Nekem az ötödikeseké a kisujjamban van...

— A román nyelvtanban igazán segíthetnél — felelte Terike boldogan. — Legalább nem szorulnék Ferire. Tudod, románból neki csak hetese van. És ahogy ő segít, abból nekem csak ötös jön ki.

— Én tízesre segítek, Terike. Közben én is tanulnék tőled magyarul.

— Nem bánom, Irimie — mosolyodott el Terike attól az örömtől, hogy egy ilyen nyolcadikos nagyfiú még tőle is tanulhat valamit. — De most már szaladni kell haza. Szólok apukámnak, hátha mi is ide költözhetünk. Szervusztok.

És a kislány elsietett. Irimie és a testvérei addig néztek utána, amíg csak el nem tűnt a piac elején nyüzsgő tarka embersokaságban.

*

Terikének kóválygott a feje a mai élményektől. Sikertől tejet szereznie, és ez boldoggá tette, de a szíve összeszorult, ha az elveszett szőnyeg jutott eszébe. Abban

reménykedve ért haza, hogy talán Ferinek sikerült a főoktató elvtárs segítségével megtalálnia.

Ferit azonban nem találta otthon. Érdeklődött a Tár-nokiék bejárónőjétől, hátha a házban lakók közül vitte be valaki a szőnyeget, de sem a bejárónő, sem más nem tudott az elveszett holmiról.

Terike elszomorodva töltötte át a tejet saját lábasukba, aztán szívszorongva hazavárta a bátyját. Meg is jött úgy ebéd után két óra felé, de szőnyeg nélkül. Alig lehetett ráismerni, annyira el volt keseredve. Még ebédelni sem volt kedve, pedig a húga felmelegítette a tegnapról maradt bablevest és túrós makarónit.

— Vidd innen, hogy ne is lássam — tolta félre a tányért, mikor Teri elébe tálalta. — Addig nem eszem, amíg a szőnyeg elő nem kerül.

Terike nagy részvéttel tekintett rá.

— Voltál a milícián?

— Onnan jöttem...

— És mit mondtak?

— Majd meglátják, azt mondták.

— Hát te mit feleltél?

— Én csak leírást adtam a szőnyegről.

— Akkor megkerül.

De ez a vigasz magát Terikét sem nyugtatta meg. Neki sem ízlett az ebéd. Mind anyura gondolt. Mit szól, ha hazakerül? Hát apu? És mit mondanak ő k ketten Ferivel?

Ilyen nehéz napjuk még csak akkor volt, amikor a földszinten felrobbant a gáz, és nem tudtak kimenni a lakásból. Külön-külön mindketten érezték, hogy milyen hibásak, de hogyan ismerjék be ezt a szüleik előtt. És mit ér az? Attól még nem kerül elő a szőnyeg.

Ferinek közben hangosan kezdett a gyomra korogni. Kéket-zöldet látott Terike is az éhségtől. Aggódva nézett a bátyjára:

— Ha sosem kerül meg a szőnyeg, te akkor sosem eszel?

Feri összerezsent. Erre ő eddig nem is gondolt, pedig máris úgy érezte, mintha három napja egy falat sem járt volna a szájában.

— Döntsd el te. Ehetek én addigi amíg ki nem koplalom a szőnyeg árát? Egyebet mit ígérjek édesapámnak, ha elővesz?

Terike nem tudta. Csak azt tudta, mégis disznóság hogy az ember egy szőnyeget sem felejtethet lent az udvaron, mert mindjárt jön valaki és elviszi.

Feri nagyokat sóhajtva ült át az egyik székről a másikra. Közben mind Terit nézte.

— Mit nézel rajtam, Feri?

— Minek mondjam, ha magadtól nem találsz ki.

— Mit kéne kitaláljak?

— Azt, hogy segíthetnél. Mert ha te akkor nem tolokodsz a telefonhoz, és nem szaladsz előre, hogy elvedd az apu papírját, most nem kellene annyit éheznek. Akkor én szép nyugodtan kiporoltam volna és felhoztam volna a szőnyeget. Lásd be, te is kell hogy pótolj a szőnyeg árához.

— De mivel? Én tejjre költöttem el a pénzem.

— Igen, de velem koplalhatnál. Ha felét magadra vállalod a szőnyeg árának, akkor csak száz napig kellene éheznek. A másik száz napot te éheznéd. Mert ugyebár, ha egy olyan szőnyeg, mint amilyen a miénk volt, belékerül vagy hatszáz lejbe, és ha száz napig te is meg én is három lejjel kevesebb értékűt eszünk meg naponta, az éppen hatszáz lej.

Terikének tágra meredt a szeme rémületében.

—Hogy... te elvárnád, hogy én is éhezzen száz napig?

—Muszáj, hogy elvárjam, Teri. Látod, még csak most az egyszer nem ebédeltem, és már ugrik ki a szemem. Amikor hazajöttem, semmi étvágyam nem volt, de amióta elszántam magam a koplalásra, folyton mind azt mondja bennem valami: egyél Feri, csak nem hagyod azt a jó sajtos makarónit.

— Igen, de amióta éhezésről beszélsz, én is mind eném...

Feri elkeseredésében az orra alá dűnnyögve mondogatta:

— Mindig tudtam, hogy nem vagy Vasile Roaită. Pionírnak is harmatgyenge vagy, ha még egy kis száznapi

éhkoppot se vállalsz. Pedig mekkora hősnek nézne mindenki, ha rászánnád magad. Olyan szép felvételi kérvényt írhatnál, mikor vagy három év múlva felvesznek az Ifjúmunkás Szövetségbe, mint egy régi kommunista. Tudod te, hogy száz napig egyfolytában még azok se éhségstrájkoltak? Emlékszel, mit mondott az a vasúti munkás februárban, mikor Vasile Roaitáról mesélt nekünk?

Terike mind nagyobb szorongással hallgatta Ferit. Már-már ott tartott, hogy megígéri, együtt éheznek vele, mikor az előszobában élesen megszólalt a csengő. Egyszerre rohantak ajtót nyitni, az a titkos remény rugózott az izmukban, hátha a miliciáról jöttek, és hozzák a szőnyeget. Ehelyett az anyukájuk toppant be. Úgy eltelt az idő, hogy hazajött a munkából. Ki volt pirulva a sietségtől, vidáman ölelte magához az elsápadó Terikét. Feri besompolygott előle a szobába, és gyorsan lebújt a rekamié-ágyra, arcát meg befúrta a díványpárnába. Rémulten fülelt, mikor veszi észre anyu, hogy a szőnyeg nincs a helyén?

Anyu észre is vette volna rögtön, ha Feri aggasztó viselkedése el nem tereli a figyelmét.

— Mi van veled, csak nem beteg? — kérdezte Teritől aggódva.

— Az van, hogy nem eszik — felelte Teri szepegeve.

Anyu erre rögtön Feri mellé ült, s nyúlt a csuklója után. Kereste a homlokát is: láza van-e?

— Nem értem, a homloka egyáltalán nem forró. Fordulj meg, Feri, lássam a nyelvedet. Lehet, hogy sokat ettél, és elrontottad a gyomrodat. Ilyenkor nem is árt, ha az ember böjtöl egy-két napig.

— Csakhogy ő száz napig akar... — mondta Terike szomorúan. — Ne is találgassa a baját. Hatszáz lejre való kosztot akar kikoplalni, ha én háromszáz lejre valót nem vállalok magamra.

Ács néni ezúttal önkéntelenül is a Terike homlokához kapott. Fel sem foghatta, mi lelta a gyermekeit. Miért fekszik az egyik ilyen tuskó módra, és micsoda badarságokat fecseg összevissza a másik?

Terike az anyu tenyerébe rejtette az arcát.

— Nem olyan lázunk van nekünk, anyuka, amilyenre maga gondol. Szőnyeglázunk van nekünk.

A Terike anyukája most már igazán nem tudta, hányadán áll. Önkéntelenül is lepillantott a padlóra. Mindjárt feltűnt neki, hogy az milyen szokatlanul csupasz ma. Körültekintett a szobában, s hát az egyik képráma szögletén a koszos portörő rongyot látta csüngen. Rossz sejtelem fogta el, s a leányka fejét két tenyere közé fogva, maga felé fordította.

— Mi lelt titeket ma, Teri? Miféle szőnyeglázzról és száznapos koplalásról locsogsz itt összevissza?

Ekkor Feri hirtelen felegyenesedett a díványról. Igen elszántságnak látszott, átölelte az édesanyját.

— Engem tessék vallatni anyu. Én mindent elmondok, úgy ahogy volt. Én vagyok a hibás. Nekem több eszem kellett volna, hogy legyen, mint Terinek. Valaki ellopta a szőnyegünket, mert lenn felejtettem az udvaron. És én addig nem eszem, amíg az árát ki nem böjtölöm.

Terike előbb csak elbámult, hogy hát tényleg ilyen hős ez a Feri, és mindent magára vállal, de amikor Feri azt mondta, hogy neki több esze kellett volna hogy legyen, mérgesen felugrott a meglepetéstől dermedten rájuk meredő anyukája mellől.

— Én sem eszem addig, anyu. Ne nézzen engem Feri tyúkeszübbnek magánál. Azért is én vagyok a hibásabb.

— Nem igaz — kiáltotta Feri.

— De igaz.

Anyu felugrott mellőlük, és egy darabig rendkívül sápadtan jött-ment a szobában. Öröm és harag dúlt a szívében, öröm afölött, hogy a gyerekei ilyen mélyen átérzik hibájukat, s harag a kár miatt. Hány évig takarékoskodott, amíg azt a szép szőnyeget meg tudta szerezni a házasságuk tizenötödik évfordulójára! És most ez a két haszontalan...

Megpillantotta a kihűlt levest és a sajtos makarónit az asztalon. Ó, ez a két makacs gyerkőc, hogy ő k száz napig nem esznek! . . .

— Teri — kiáltott rá a leánykára —, vidd a konyhába — mutatott a kitálalt ebédre —. és melegítsd meg

újra. Adok én nektek koplalást... Két napig sem bír-
nátok ki, a nyakamra betegednétek. Többe kerülne az
orvos, mint az a vacak szőnyeg... Kifelé, ha mondom
— szólt erélyesebben a vonakodó leánykára. — Apátok
majd kitalál valamit, hogy megemlegessétek a szőnyeget.

Így esett aztán, hogy Teri és Feri mégis megebédelt,
de alig mosogatták el az edényeket, máris szólt a csengő
az előszobában. Anya elbámult. Egy jó nagy darab em-
ber azzal köszönt be hozzájuk románul, hogy „itt lakik
kérem egy Ács Teri nevű leányka?” Mikor megmond-
ták, hogy pontosan ott lakik, a nagy darab barna ember
bejött, be egyenesen a szobába.

— Hol az a leányka? — fordította magyarra a szót.

— Mit akar tőle? — állt útjába anyu ijedten.

Terike gyanakvóan méregette az embert.

— Itt vagyok. Én vagyok Ács Teri.

Az az ember kétszer is jól megnézte Terikét.

— Úgy, hát te vagy az. Te csavartad el a fiam fejét?

— Mit beszél?! — csattant fel anyu most már fel-
háborodva. — Egyáltalán kicsoda maga, hogy így mer
beszélni a leánykámról?

Erre aztán a nagy darab ember kéretlenül leült, és ki-
jelentette, hogy ő idősebb Dan Irímie, ifjabb Dan Irímie-
nek az apja, a talpgyárból. Amint ma hazaért a munká-
ból, már az udvarról hallotta, hogy nagy a sírás-rívás
náluk. Mikor a konyha küszöbére ért, csak látja, hogy
a felesége az ifjabb Dan Irimiének cibálja a haját, és
vallatja, hogy „miféle leánykának adtad oda a tejün-
ket?” A felesége tejes-puliszkát szándékozott főzni va-
csorára, s hát nincs a tej sehol, a fiú meg biztatta az
anyját, megeszi aznap a puliszkát csájával is.

— Értik kérem — nyomta meg az ember jól a szót —,
puliszkát csájával, mint a háború idején. Intettem a fe-
leségemnek, hagyja a fiamat, majd én munkába veszem.
Be én vele a szobába, és kezdtem feldolgozni.

— Csak nem verte meg maga is? — kiáltott közbe
Terike falfehéren.

— No, nézd, hogy félti — ámult el az idősebb Dan
Irímie — Na, ne aggódj. Nem szoktam én verni. Ki-
adott ő téged anélkül is. De még milyen büszkén. Egy-

szerűen azt mondta, hogy megmentette a tejünkkel az édesapád életét, meg a vasgyári öntődét attól, hogy mester nélkül maradjon. Na, hát így volt-e, igaz-e, hogy apád nélkül még a vas sem olvad meg, és hogy te segítségünkre akarsz jönni költözködéskor? Mert örök barátságot fogadtál a fiamnak?

— Igaz — mondta Terike belepirulva,

— Na, ha igaz, akkor én itt sem voltam, csak ennyit akartam tudni. A költözködéskor szívesen látunk. — Állt fel az ember, hogy mindjárt el is menjen, de még megkérdezte: — Tudsz-e már táncolni, Terike?

— Még nem.

— Kár, mert az új lakásunkban Augusztus 23-án akkora murit csapunk örömlünkben...

— Megálljon — kiáltott rá anyu szapora beszédű vendégükre, akitől eddig szóhoz sem bírt jutni, annyira meghűlt benne a vér. Megálljon, jó ember. Semmit sem értek az egészből. Hogy került magukhoz a leánykám, és miféle tejet csalt el a fiától? Nem szorulunk mi a más tejére...

Idősebb Dan Irímie a vállát vonogatta:

— Erre csak ifjabb Ács Terike adhat felvilágosítást, én nem.

Terike erre aztán bevallott mindent részletesen, attól a pillanattól kezdve, hogy lent a mérnökéknél szölt a telefon, és Ferit hívta az édesapjuk, hogy vigye le a vasgyárba az otthon felejtett papírokat, egészen a Dan Irimiéék tejeskancsójáig, mely a konyhában várta, hogy hazavigyék. Ekkor derült ki egészen anyu előtt, hogy s mint került sor a szőnyeg eltűnésére. Nem tudta, nevesse-e vagy sírjon. A megkukult Ferire, vagy az egyre élénkebb Térikére nézzen haragosabban?

— Ne haragudjon — mondta idősebb Dan Irimiének —, mi csak hálásak lehetünk a fiának. Jót akart ő, de tessék a tejük, egy napig a férjem is kibírja anélkül.

De a talpgyári munkás csak az üres kancsót fogadta vissza. Akinek olyan fontos a tej, ne nélkülözze egy napig se, mondotta megbékélten. Anyuval és Terikével kezét fogott, azzal ment el, hogy várja az új lakást felavató murira az egész Ács-családot.

A rossz hangulat azonban a távozása után sem oszlott el. Mindnyájan tudták, hogy apuval majd előlről kezdehetik az egészet. Lesz egy-két szava neki is a dologhoz. Mégpedig súlyos szava.

Ebben aztán nem is csalatkoztak. Apukájuk este került haza, s igen fáradt volt és álmos. Az elmúlt éjszaka alig aludt valamit, a jelentést írta, amit ma reggel otthon felejtett. Amint a szobába lépett, mindjárt feltűnt neki valami szokatlan.

Miért kopog ez a padló ilyen keményen? — kérdezte a parkettre pillantva. Feri ment is ki a konyhába rögtön. — Máskor mintha puhább lett volna.

Anyu karonfogta, s vitte be a másik szobába. Jó óra hosszát bent maradt vele. Amikor kijött, csak intett Terinek és Ferinek, akik eddig szorongva lapultak a díványon.

— Menjetek be.

Bementek, de az ajtóban meg is álltak. Édesapjuk az asztalra könyökölve nézett maga elé. Igen elgondolkoznak látszott. Sokára fordult feléjük.

— Tudjátok, mibe kerül egy olyan szőnyeg?

— Vagy hatszáz... — rebegette Feri bűnbánóan.

— Hétszázhusz... — vágta rá az apjuk. Pontosan — egy félhónapi fizetésem. — Mikor kerestek ti ennyit legalább évente?

Teri és Feri hallgatott mélyen. Megrémítette ő ket a nagy összeg.

— Honnan teremtitek elő ezt a pénzt, ha a szőnyeg nem kerül meg? De nehogy előálljatok nekem a koplalással...

— Akkor én igazán nem tudom... — motyogta Feri tanácstalanul.

Terike izegni-mozogni kezdett, hátrasandított, anyu vajon odaállt-e mögéjük, ahogy ilyenkor szokta.

— Én gondoltam valamit, apu — lépett közelebb. — Én azt gondoltam, hogy élhetünk mi szőnyeg nélkül is.

— Hát... — nézett félre apu —, nem mondom, anélkül is élhetnénk, de már hozzászoktunk, és a padló is hozzászokott. Anyátokról nem is beszélek. Aztán, ha így vesszük, holnap kirámolhatjátok a lakásunkból a rádiót,

a szekrényeket és a képeket a falról, mert ugyebár, anélkül is lehet élni ...

— Rádió nélkül? Hova gondol apuka kiáltott fel a leányka.

— Ne mind kotyogj — szólt közbe Feri mérgesen. — Tessék megmondani apuka, hogy mit tegyünk, én akármit kiállok.

— Ez már férfibeszéd — bölintott apu elismerően. — Lássuk tehát, mit kéne kiálljatok. Ugyebár, ti Orosz Bélával akartok menni táborozásra?

— Igen — válaszolta Feri.

— És ahhoz nekem is hozzá kell járulnom négyszáz lejjel. Vagy talán az idén a nagy pionírtáborokba mentek? Ez nem kerülne pénzbe...

— Nem — felelte Feri. — Mi már ide jelentkeztünk.

— No, ha ide jelentkeztetek, az iskolátok a táborozás költségének csak egy részét tudja fedezni, tehát a zsebembe kellene nyúlnom, de sajnos, hiába nyúlok, mert más szőnyeget kell szerezzünk a táborozásra szánt pénzből. Jövő télire mindkettőtöknek új télikabát is kell. Addig biztosan kinövitek a régit, és kopott is már ...

— Az nem olyan biztos, apuka — kiáltott közbe Terike felvidámodva. — Én megígérhetem, hogy egy évig egy cseppet sem nőök. Feri is megígérhetné ...

Feri haragosan pillantott a húgára.

— Hülyeséget beszélsz. Ebben én nem tudok parancsolni magamnak. És aztán az én télikabátom már olyan rövid, hogy a kezem nyele a múlt télen is kilógott az ujjából.

Apu elővette a ceruzáját, s az újság szélére számokat írt egymás alá. Összeadta. Az arca kissé felderült.

— Ide figyeljete — nézett fel bátorítóan. — A két új télikabát árából éppen futja egy más szőnyegre. Ha lemondtok az új télikabátról, táborozni mehetek a pionírokkal. Amelyik inkább választja az új télikabátot, az itthon marad. Így döntsetek. Van elég időtök gondolkozni. Én végeztem.

Kiment a konyhába, megvacsorázott, utána rögtön megágyalt magának a belső szobában, és lefeküdt.

V

Teri és Feri anyuval addig nem tért aludni, amíg az egyik szekrényből ki nem akasztották a tavalyi télikabátokat, és fel nem próbálták. Terike a magáét még tűrhetőnek találta, a Ferié azonban annál siralmasabban vizsgázott. Bármerről nézték is, fesledezett a szövete gyalázatosan. Ez még csak hagyján lett volna, de a bőségét és az ujjak hosszát Feri tényleg úgy kinőtte, hogy télire könyökig is kilóghat a karja belőle. A hónalja meg kibomlott a varrásnál.

Terike megkönnyebbült szívvel feküdt le. Ő még egy telet kihúzhat a magáéban. Ám alig hunyta le a szemét, rögtön szívszorogató álmot látott. Valami magas hegyek között találta magát. Sátorban heverészett. Nyár volt, de hirtelen havazni kezdett. Elővette a télikabátját, hogy felvegye. Hát olyan szűk volt, hogy a karja sem fért belé az ujjába. Majd hirtelen tágulni kezdett, s mind hosszabbra nőtt, még a színe is megváltozott, s a szabása is módosult. Végül olyanná vált, mint a földszinten lakó Tárnoki Jucinak a pompás nagykabátja, amelyet ő már a múlt télen is irigykedve szemlélgetett. Anyut már akkor mindegyre faggatta, mikor lesz neki is ilyen divatos télikabátja?

Bezzeg Feri elaludni sem bírt a töprengéstől, nemhogy álmodni.

Melyiket válassza?

Ha lemond az új télikabátról, az iskola madárijesztőjének nézhetik a jövő télen a régi nagykabátban. Ha meg nem mond le, oda a táborozás. Márpedig az idén sokkal érdekesebbnek ígérkezik a tavalyelőttinél. Orosz Béla épp a napokban osztotta be az előkészítő csoportba.

Az előkészítőkre hárulnak a legérdekesebb feladatok. Kimennek többnapos terepszemlére, hogy mindenféle szempontból megfelelő táborhelyet fedezzenek fel.

Alig várta, hogy reggel legyen, és iskolába mehessen. Megkérdezi Orosz Bélát, mit tegyen? Első útja hozzá is vezetett, a pionírszobába. Részletesen elmesélte a türelmesen figyelő tanárnak, hogy milyen veszélybe került a nyári táborozása az ellopott szőnyeg és a kinőtt télikabát miatt.

— Melyiket válasszam, oktató elvtárs? Az új télikabátot vagy a táborozást?

— Hát ez baj, Feri — mondta Orosz Béla egyenesen a fiú szemébe nézve. — De még nagyobb az a bökkenő, hogy nem tudod eldönteni, melyik fontosabb neked.

— Mind a kettő, tanár elvtárs.

— Azt én bajosan hiszem. Ha jól hallottam, az idén téged is csoportvezetőnek szemeltek ki a hetedikesekek közül a táborozás idejére. Tavaly és tavalyelőtt rendszeren kiálltad az összes próbákat. Más osztálytársaid mind tapasztalatlanabbak. Sok a ti osztályotokban az új elem. Osztályotoknak a fele más iskolákból került ide, még nincsenek összeszokva. A kezed alatt összeszoknának. Ha jól emlékszem, tizenegyet kellene összeszoktass. Vesd össze ennyi pionírnak a közös érdekét a te egyetlen új télikabátod ügyével. Nem hiszem, hogy ki ne találja, melyik a fontosabb.

Ezzel magára hagyta Ferit, és átment a földszinti díszterembe, ahol a táborozásra önként feliratkozott pionírok várahoztak rá. Osztályonként voltak elrendeződve.

Mind felálltak.

A csoportfelelősök kiléptek a terem közepére. Egymás mellé sorakozva egyenként jelentették, hányan vannak jelen a csoportjukból. Hetvenből három igazoltan, hét igazolatlanul hiányzott.

Orosz Béla pionírtisztelgással fogadta a hasonlóképpen tisztelgők jelentését, majd megkérdezte:

— Névszerint kik az igazolatlanul hiányzók?

A csoportfelelősök bementék a neveket.

— Szinte sejtettem — nézett a névsorba Orosz Béla.

— Ezek a legfegyelmetlenebbek máskor is. — A pionírok sorait szemügyre véve, odaszólt egy hátrább ülő kövér, hetedik osztályos fiúhoz. — Állj fel Kiss Géza. A megszólított fiú lustán tápáskodott fel.

— Miért hiányoztál az előkészítő foglalkozásokról?

— Betegeskedtem, tanár elvtárs.

— Vigyázz, egyszer már megmondtam, ha nem jársz rendszeresen az előkészítő foglalkozásokra, törlöm a nevedet. Nem viszünk nyűgnek magunkkal. Mert amelyik fel nem készül rendszeren, az csak átok lesz a fejünkön.

— Jövök ezután, tanár elvtárs...

— Leülhetsz. — Odafordult a csoportfelelősökhöz.

— Helyre mehettek.

A csoportfelelősök az első széksorba ültek be. Ez alatt Feri is bekullogott, nagy tanácstalanul, a díszterem hátulsó ajtaján. Terike mosolygósan fészkelődött az ötödik osztályos vörösnyakkendős leánykák között. Oda-oda tekingetett Dan Irimiéhez, az azonban most rosszkedvűnek látszott. Társai lélegzetvisszafojtva figyelték Orosz Bélát, aki odalépett az erre az alkalomra becipelt lengő táblához. Krétát vett elő, s egy meredéken lejtő dombvonulatot rajzolt fel, azzal szemben valami magasabb hegyeket, az aljukba erdős szakadékokat, a dombok lábához lapályos rétet, melyet kis folyócska szelt ketté. A folyócska egyik partja meredékesen emelkedett a hegyek felé.

— Tegyük fel — mondotta rajzolás közben —, hogy ezek a hegyek itt szemben értékes ércet vagy rézkövet rejtenek, amit érdemes kibányászni, és a Román Munkáspárt elhatározza, hogy a legközelebbi ötéves terv éveiben bányavárost kell itt létesíteni. Mit gondoltok, hová telepítsék a várost? Ide a síkságra, vagy a patak meredékesebb partjára? Vagy tán ezekre a lankás domboldalakra?

A pionírok egymás szavába vágva összevissza kiáltottak.

— A síkságra...

— A meredekebb partra ...

— A dombok közé ...

— Inkább az erdők aljába ...

Orosz Béla intésére azonban rögtön elhallgattak. Instruktoruk, a tábla felé fordulva, egy hosszú vonalzóval sorra rámutatott a gyerekek által javasolt helyekre:

— Nézzük előbb a síkságot. Mi szól amellet, hogy az odaérkező munkások ott kezdjenek megtelepülni? Mondjuk, hogy előbb csak sátrakba. Lehet, hogy az idén mi éppen egy ilyen helyen fogunk táborozni, és minket is megkérdezhetnek: a síkságon a legalkalmasabb-e? Hátha előnti nagy esőzések idején a hegyekből és a dombok közül lerohanó árvíz? A meredekebb partokon meg alámosná a házak alapját. A dombok között messze esne tőlünk a folyócska. Az erdők aljából viszont a feltárandó érctelepekhez kellene igen hosszú utat építeni.

A pionírok már meg sem pisszentek. Lélegzetvi visszafojtva figyelték a táblára rajzolt krétavonalakat, amelyek képzeletükben valódi hegyekké, dúsan zöldellő síksággá és lombos erdőkké alakultak, a kréta-folyócska meg nagy köveken átbukdácsoló patakka változott. Az erdőből vékony lábú ő zikék szökkentek ki, hogy a folyócskára iramodjanak inni. A képzeletdúsabb pionírok már a jövendő bányavárost és a hegyek közé felbaktató bányászokat is látni vélték.

A feszült mély csendet a mind izgatottabban feszengő Ács Feri törte meg. Felpattant a helyéről.

— Ezt így nem lehet eldönteni, tanár elvtárs. Ki kellene menni előbb oda. Hátha kerülnek ott jobb helyek is.

— Úgy van, úgy van! — kiáltozták a gyerekek innen is, onnan is.

Orosz Béla ez alkalommal nem intette le ő ket. Vékony ajka körül halvány mosoly látszott. Éppen ezt akarta elérni, hogy a pionírokat lázba hozzák a felvetett kérdések. Ismét a tábla felé fordult, s eltűnődött, mintha a gyerekek ötletén gondolkozna. Ezalatt azok maguk között kezdtek sugdosódni, de hirtelen abba is hagyták, mert a tanár ellépett a táblától:

— Azt hiszem, igazatok van. Tényleg terepszemlét kell tartanunk előbb. Ezen a nyáron sokkal többen leszünk. Jól meg kell választanunk a tábor helyét. Valóságos táborvárost kell építenünk. Leszünk vagy százan. Aztán ki tudja, hátha tényleg ércet találunk, ha átkutatjuk a közeli hegyeket. Azon is gondolkozhatunk, nem állíthatnánk-e fel egy kis villanytelepet a patak mellett. Áramot fejleszthetnénk, villany világítana a táborunkban... Az a kérdés, persze, akadnak-e köztetek olyan pionírok, akik jól értik a fizikát?

— Akadnak, tanár elvtárs — ugrott fel Rădăceanu Petre szinte Ács Ferivel egyszerre. — Otthon én szoktam más szálat tenni, ha édesanyám kiveri a villanyvasalóval a biztosítékot.

Orosz Béla egészen közel jött a széksorokhoz.

— Hát térképet melyik tud rajzolni? ...

A pionírok összenéztek.

— Pontos hegy- és vízrajzi, úthálózati térképre van szükségünk arról a környékről, ahol táborvárost akarunk építeni.

A pionírok zavartan néztek körül, de nem akadt jelentkező. Terike, növésre talán a legkisebb az ötödik osztályosok közül, összesúgott a jobbján izguló kislányokkal, aztán nagy merészen felállt:

— Tanár elvtárs, én szeretem a földrajzot.

— Azt elhiszem — mosolyodott el Orosz Béla —, de térképet tudsz-e rajzolni?

Ács Teri nagyot nyelt, arca pirosabb lett a nyakában lógó vörös nyakkendőnél.

— Tudok, mert indigóval már lemásoltam hazánk térképét...

— És gondolod, bogy indigópapírral azt a környéket is lemásolhatod, ahova mi készülünk?

A pionirokból kirobbant a kacagás, dőltek le a székekről, úgy hahotáztak. Orosz Béla is velük nevetett, alig tudta lecsendesíteni a kacagástól pukkadózó egyiséget.

Terike, bár egyre pirosabban lángolt az arca, nem veszítette el bátorságát.

— A táborozásig megtanulom indigó nélkül is, instruktor elvtárs.

Orosz Béla helyeslően bólintott:

— Más is megpróbálhatja. Amíg táborozásra kerül sor, mindegyik készítsen térképet a saját utcájáról. Rajzoljátok rá a házat, amelyikben laktok. Jelöljétek meg az égtájakat... Az iránytű betájolását a múltkori kiránduláson már megmutattam. Amelyik a legjobb térképet rajzolja az utcájáról, az velem jön terepfelderítőnek a hegyek közé.

Ismét a táblához lépett. A vonalzóval a kréta-patakra mutatott.

— Azt már említettem, hogy egy ilyen hegyi patak-
kal áramfejlesztő turbinát hajtathatnánk. De a terepfel-
derítőknek egyebet is meg kell tudniok. Mit gondolsz,
Dan Irimie, városalapításnál milyen szerepe van a
víznek?

Zsongás futott végig a termen, többen is súgni kezd-
tek Irimiének:

— Az, hogy fürödni is lehessen benne. Legyen elég
mély.

— Van ennél fontosabb szerepe is.

—Az, hogy ivóvíz legyen! — kiáltották a gyerekek
diadalmasan.

—Vagyis — bólintott Orosz Béla —, a terepfel-
derítőknek vízpróbát kell hozniuk. Nem alapíthatunk
várost olyan helyen, ahol ihatatlan a víz.

A tanár széket húzott a tábla mellé, s leült a pioní-
rokkal szemben. Mintha csak magamagának adna szá-
mot, hangosan azon kezdett tűnődni:

— Amennyiben egy bizonyos környék minden tekin-
tetben alkalmas városalapításra, mihez kezdjenek a lete-
lepedők legelőbb? Mi minden kell ahhoz, hogy együtt
lakhassanak, étkezhessenek, tisztálkodhassanak, meg-
óvhassák egymást a megbetegedésektől, dologkerüléstől,
unalomtól, elzülléstől és a fegyelmeztelenségtől, a zúr-
zavartól?

A pionírok maguk között félhangosan találgatták a
lehetséges válaszokat tanáruk kérdéseire. Dan Irimie
és Ács Feri között nézeteltérés támadt valami fölött.

Orosz Béla füléhez azonban csak annyi jutott el, hogy az egyik azt erősíti makacsul, hogy igen, a másik meg, hogy nem.

Végül Feri hevesen felállt a helyéről, s engedelmet kért a szólásra. Miután megkapta, szemébe lógó haját egy fejvetéssel elhárította a homlokából.

— Tanár elvtárs, Dan Irimie azt állítja, hogy először is konyhát kell építeni. Én ezt nem írom alá, mert ház kell előbb, amiben lakhassunk, a konyha ráér azután is.

Az ide-oda hajladozó pionírok a Feri szavába vágva kiáltották, hogy a konyha egyszerre épül a házzal.

— Vécé kell legelőbb tápázkodott fel a hátul ülők közül az elhízott, lomha Kiss Géza.

A pionírok harsogó nevetésben törlek ki. Orosz Bélát meglepte a gyerekek viharos derűtsége. Ha közelebről ismerte volna ezt a kövér fiút, nem csodálkozott volna. A pionírok azonban jól ismerték. Tudták, miért állott fel éppen ő a vécék érdekében, Kiss Gézának a zsebéből örökké kilátszik egy kifli vagy veknivég. Telhetetlen gyomrú volt, az órákon is mindig majszolt valamit. Ezért aztán a tízperces szünetekben vagy a vízcsapot rohanta meg, vagy a vécére loholt. Most is egy pereg darabjai nyomták ki a nadrágja zsebét.

A közelében ülő pionírok rángatni kezdték a kabátját, hogy üljön le, ne beszéljen butaságokat. Láthatja a városszerte most épülő új háztömbökben, hogy a vécéket is egyszerre építik a lakószobákkal és konyhákkal.

Kiss Gézát azonban nem lehetett egykönnyen leültetni, ha egyszer felállt. A feléje nyúló kezeket félrelökte, s kamaszos, változó hangján hol dörögve, hol sipító fejhangon továbbmondta a magáét:

— Mit izéltek? Mondjuk, hogy a vécéket tényleg egyszerre építik, de a kórházat nem. A kórházak nincsenek bent a házakban. Pedig kórház is kell, azt beláthatjátok.

— Persze, te megint a hascsikarásaidra gondolsz — torkolta le Dan Irimie.

— Hát mozi és színház nem kell? — kérdezte Terike.

— Utcák is kellenek meg posta — vetette közbe Székely Juliska.

Orosz Béla hagyta, hogy mindenre sorra ráeszméljenek. A tavalyelőtti táborozás tapasztalatai készítették arra, hogy mindez már most tudatossá váljék a táborozásra készülő pionírokban. Annál magától értetődőbb lesz számukra, ha sor kerül az általuk említett intézmények kicsinyben való megszervezésére. Ezért aztán valamennyi közbekiáltásra úgy bölintott, mintha maga is akkor jönne rá, hogy hát egy városban tényleg utcák és mozik, színházak, étkezdék, posták és vécék is óhatatlanul szükségesek. A pionírok, látva helyeslését, mindinkább nekibátorodtak, és egyre több észrevétellel hozakodtak elő. Minderre aztán utóbb a Savanyú Jóskának elnevezett komor képű hetedik osztályos, Rădăceanu Petre tette fel a tetőzetet, amikor erős basszusban kitisztuló hangon valamennyit elhallgatásra készttette:

— Én azt mondom, tanár elvtárs — állt fel hirtelen —, hogy semmit sem ér az egész, ha nincs párt és néptanács. Legelőször is párt kell. Csak az mondhatja meg, mi hogy legyen. Tetszik látni, milyen összevissza kotyognak párt nélkül.

— Az már van, Petre — szólalt fel Feri újra. Orosz tanár elvtárs benne van a pártban. Azonkívül Bota Alexa tanár elvtárs is velünk jön, és tudhatnád, hogy ő az iskolánk alapszervezetének a titkára. Kardos tanár elvtárs is segít nekünk, ő is párttag.

Petre kételkedve tekintett Orosz Bélára, de miután a tanár megerősítette Feri állítását, nyugodtan leült, a többiek sem szóltak többé, tekintetükkel oktatójukat követték, aki végigsétált a széksorok között.

— Rădăceanu fején találta a szeget tekintett a fiúra elismerően. — Jó irányító és szervező nélkül fejetejére áll minden egy városban vagy országban. De miután ti magatok kiderítettétek, hogy mi minden kell, most már csak az a kérdés maradt nyitva, hogy ki építse fel a mi sátorvárosunkat? Bízunk talán a szüleitekre vagy a szomszédokra?

— Ne bízunk ...

—Nincs szükségünk rá ...

— Helyes — került most a pionírok elé Orosz Béla.
— Én is úgy vélem, hogy mi magunk építjük fel. Mindent előkészítünk már itthon. Rendbeszedjük a régi sátrakat, és újakat is szerzünk, mert nincs elég. Sátrakat verünk lakásnak, konyhának, kórháznak, vezető tanácsnak. Az iskola műhelyében asztalokat, padokat ütünk össze. Ha lesz térképvázatunk, akkor a tábor tervrajzát is elkészítjük. Mindennek kijelöljük a pontos helyét, hogy ne a helyszínen kapkodjunk. Megszabjuk a tábor törvényeit. Egyszóval lesz alkotmányunk, hogy mindenki tudja, mi a joga és kötelessége az alatt a három hét alatt, amíg a táborban élünk. Mi magunk végzünk el minden közszolgálatot. Mi leszünk a szakácsok, de a postások is, utcaseprők és éjjeliőrök, tűzoltók és élelmiszerbeszerzők... Mindehhez azonban a legegyszerűbb dolgoknál kell kezdenünk.

Hirtelen Dan Irimiere szegezte a tekintetét.

—Nézzük csak például, hogyan állunk a kezdőkkel! Megtanulta-e mindegyik a sátorverést? Azért te felelsz, Irimie. Hát a hátizsákok módszeres becsomagolását tudják-e már, Székely Juliska?

Dan Irimie talpon állva várta, hogy szólhasson.

— Kiss Géza még boldogtalankodik, tanár elvtárs. Egy óra hosszat is elmatat, amíg egy cöveket bever.

— Akkor még gyakoroltasd... Aki nem tanulja meg becsületesen, azt nem vesszük magunkkal. Na és te, mit jelenthetsz? — fordult az időközben szintén felállt nyúlánk növésű, vékonyka Székely Juliskához.

— Nálam is Kiss Gézával van a legtöbb baj. Még egyszer sem jött hátizsák-próbára, Csapó Laci se igyekszik ...

— Szedd ráncba ő ket. Hát te, Ács Feri, a te csoportod fűrészelt már elegendő sátorcöveket? Az idén harminc darabbal több kell.

— Már gyaluljuk — ugrott talpra Feri büszkén.

— Holnap megmutatom — folytatta Orosz Béla a zsebéből kihúzott naplójába tekintve —, milyen asztalokat és padokat készítünk abból a faanyagból, amit a tavaly szereztünk, a pionírtanács segítségével...

Egy szikár, fiúsarcú, magas növésű fekete leányon állt meg a szeme, majd a többieket vette sorba.

— Pop Marioară, neked az edényekre legyen gondod. Rădăceanu, te ne halogasd a karbidlámpák rendbeszedését, az ásók, csákányok nyelét vizsgálj meg, amelyik eltörött, cseréld ki, a kotyogósakat ékeld meg, s tedd vízbe, hogy jól megdegedjenek. Palkó Attila, te már tudod, hogy elegendő tustintáról és tiszta papírról kell gondoskodnod. Tábori faliújságot szerkesztünk. Pénzt kapsz Dávid Bözsitől. Őt bíztuk meg a kézipénztár kezelésével és a faliújság szerkesztésével. Te leszel a helyettese. Minden kiadást felírtok. A bevásárlásokhoz az én engedélyemet kéritek.

Végül Orosz Béla egy keménykötésű, domború mellű, apró termetű fiúnál állapodott meg.

— Halljuk a kürtösöket. Hozzad szólok, Csapó Laci. Tudod már az összes kürtjeleket?

A megszólított fiú — álmos képű gyerekek látszott — úgy rezzent fel, mintha álmából riasztanák.

— Mint a vízfolyás, tanár elvtárs.

— Na, majd meglátjuk. Ülj most le. Székely Juliska, állj csak fel újra. Mához egy hétre minden pionír behozza a hátizsákját, úgy felpakolva, ahogyan már megbeszéltük. Látni akarom, ki hogyan készül az indulásra. Ismétlem, az előírt váltófehérneműn kívül mindegyikben egy darab mosdó- és mosószappant akarok találni. Tű, fehér és fekete cérna és megfelelő tartalékgombok se hiányozzanak. Ezek nélkül senki sem indulhat el. Az indulás napján újra ellenőrzöm a hátizsákokat.

— Igenis, tanár elvtárs — felelte Székely Juliska halkán és szűkszavúan.

— Varni, krumplit hámozni, rántást készíteni ki tud már? Aki tud, emelje fel a kezét.

Sok kar lendült fel határozottan, de nem is egy csak megkésve, bizonytalanul mozdult meg. Kiss Géza karja meg sem rándult, s néhányan a kislányok közül sem jelentkeztek. Orosz Béla egyenként szemügyre vette ezeket. Nagyjából ismerte ő ket. Jórészt az olyan családokból kerültek ki, ahol a szülők vagy mindentől

megkímélik gyerekeiket, valósággal kiszolgálják őket, vagy pedig annyira nem törődnek velük, hogy éppen csak az ételükről és ruhájukról gondoskodnak úgyahogy, de már a szülői értekezleteken sohasem jelennek meg. Így aztán vajmi keveset tudnak fejlődésükről, jellemük alakulásáról. S mintha nem is gondolnának arra, hogy a nevelésből nekik is ki kellene venniök a részüket. Ám az ilyen közömbös szülők gyerekeivel Orosz Béla mégis könnyebben boldogult, mihelyt sikerült felkeltenie érdeklődésüket a pionírélet iránt. Ilyen otthonról elhanyagolt fiú volt például Csapó Laci is, az egység legjobb kürtöse. Sokkal nehezebb dolga volt az imádott egyetlenkék, az elkényeztetettek, a kiszolgáltak nevelésével, mint például Kiss Gézával, aki valósággal típusa volt az agyonbabusgatott, elnevelt gyerekeknek. Olyan nagyfokú közöny mutatkozott ebben a fiúban minden iránt, ami saját személyi érdekein kívül esett, hogy feltűnés számba ment iménti felszólalása. Megmozdult volna benne valami a közösség iránt? Hogy erről meggyőződést szerezzen, Orosz Bélának ezen a lomha fiún állt meg a szeme.

— Te mit gondolsz, Géza — kérdezte —, ha felszakad a nadrágod varrása, vagy leszakad valamelyik gombod, ki fogja felvarrni a táborban helyetted?

Géza éppen a perecéből majszolt egy darabot, s elcsodálkozva meredt a tanárra:

— Nekem nem szokott leszakadni. A nagymamám erősen felvarratja Katival.

— De nagymamád nem jön Katival táborozni... Nem gondolod, hogy szégyen kiszolgáltatni magad azal a Katival?

A fiú vonogatni kezdte a vállát:

— Miért jött cselédnek? Mi nem hívtuk, ő járt a nagymama nyakára, hogy vegyük fel.

Orosz Béla sima homlokán fenyegető ráncok tűrődtek össze.

— Ide hallgass, Gézuka. Ha még egyszer cselédnek mondd, kirepülsz a pionírok közül. Ha valaki háztartási alkalmazottnak áll be, nem azért teszi, hogy a henyélők cselédje legyen, hanem hogy a munkában

nagyon elfoglalt embereket kisegítse. Ha nálatok nem így van, az felháborító. Ha meg nem tanulod, amit a mi táborozásunkhoz tudni kell, nincs helyed közöttünk. Mondd meg otthon is, hogy tudják.

Géza lesütötte a szemét, s a szék karját kezdte piszkálni:

— Igenis, tanár elvtárs. Már mondtam, de a nagymamám azt felelte, ha sokat tetszik üzengetni, átvisz az első unokatestvérem iskolájába, ott nem kell se varrni, se sátorverést tanulni, se cöveket gyalulni, pedig ők is mennek ezen a nyáron táborozni. De ő k csak nappalra költöznek ki a sátorba, éjjel a menedékházban fognak aludni. Főzni és mosogatni szakácsnőt fogadnak, lesz ott kész vécé is...

A gyerekekből ismét kirobbant a nevetés. Orosz Béla haragosan tekintett a nevetőkre, aztán nyugalmat erőszakolva magára, közvetlenül Kiss Géza előtt állt meg. Egészen tisztába akart jönni ezzel a fiúval:

— Ha így van, ahogy te tudod, mit keresel te közöttünk? Miért iratkoztál fel a mi táborozóink közé? Rég ott lenne a helyed az első unokatestvéred mellett.

— De itt érdekesebb. Abban az iskolában semmit nem akarnak felfedezni. És az instruktor elvtársnak nincs ott egy olyan okos farkaskutyája és céllövő puskája, mint a tanár elvtársnak. Biztosan le tetszik lőni, ha medvével találkozunk.

— Azt én le, ha megtámad, de mit teszel, ha éppen akkor jön, amikor te ő rzöd a tábort éjszaka. Mert mi felváltva éjjel-nappal őrizni fogjuk.

A kövér fiúnak gyöngyözni kezdett a homloka. Otthon a lakásuk biztonságos vastag falai között a vécére sem mert kimenni éjszaka, pedig elég gyakran arra ébred fel, hogy a bőséges vacsorától sürgősen mennie kell. Ilyenkor a vele egy szobában alvó nagymama kíséri az ajtóig. Ám jónak látta ezt most elhallgatni, csak annyit árult el, amennyivel a nagymamája szokta biztatni:

— Tanár elvtárs, én beteges fiú vagyok, nekem mindig korán kell lefeküdnöm.

Orosz Béla elképzelte ennek a mértéktelenül felhizlalt gyerekek az otthoni életét, s igen szánandónak ítélte:

— Ülj le — mondta részvétellel —, majd megvizsgál az iskola orvosa, és ha tényleg betegeskedésre vagy hajlamos, nem jöhetsz velünk.

A fiú már leülöben volt, de hirtelen újra kiegyenesedett:

— Azért még elvihetnek, tanár elvtárs. Ha lesz a táborunkban sátor a gyengélkedőknek, akkor abba gyengélkedő is kell. Arra én éppen jó leszek...

A pionírokat most már Orosz Béla feddő pillantása sem tarthatta vissza a nevetéstől. Gurultak a kacagástól. Itt-ott azonban észrevehető volt egy-két megszeppent fiú vagy leánycarc is a Kiss Gézához hasonlóan elkényeztetett pionírok között. Begyullasztotta ő ket a lefolyt beszélgetés. Erőt vett rajtuk a kétely, nem lesz-e jobb, ha kitöröltetik a nevüket a táborozásra jelentkezők közül?

Orosz Béla számolt az ilyenek lemorzsolódásával, Ő inkább hitt abban, hogy a nehézségek nyílt feltárása még az ilyenek vállalkozó kedvét is felcsigázza. Határozott, erős hangon vezényelt:

— Gyerünk a műhelyekbe ...

A táborozás tervének birtokában a pionírok felcsigázott érdeklődéssel követték csoportvezetőiket. Ács Ferinek eltökéltség csillogott a szemében. Megtudva, hogy milyen érdekes dolgokat próbálhatnak majd ki a táborban, és hogy azokból mi mindenben lehet része neki is, odaférfkőzött a napfényes udvarra lépő Orosz Bélához.

— Döntöttem, tanár elvtárs.

— Minek a javára?

— Megmondom apámnak, kibírom a télen új nagykabát nélkül is, mert a táborozás nélkül nem bírnam ki. Nyugodtan más szőnyeget szerezhetnek az elveszett helyébe.

Orosz Béla sejtette, hogy Feri nem is dönthetett volna másképp. Egész eddigi magatartása biztosíték volt erre. A pionír-közösség kialakításában máris az ilyen fiúkra

támaszkodott, mint ő és Dan Irimie meg Rădăceanu. Az iskola és a fiúk családja között alakult ki a legjobb összhang. Ám azért jólesett hallania Feri elhatározását. Újabb igazolását látta kitartó munkájának, amit a pionírgyerekek nevelése terén már harmadik éve végez.

— Látod — mondta a fiú vállára téve kezét —, hasonlítani kezdesz Vasile Roaitához meg Minszki Lajoshoz. Azok tudták csak igazán, mi fontosabb nekik, amikor választaniok kellett az ifjú kommunistákra háruló kötelességük és a harctól félrehúzódó fiatalok kényelmeskedő életmódja között. Most pedig eredj a műhelybe, hadd éljen ott az előkészítő munka.

Feri a tanár elismerő szavaitól jókedvre derülten szaladt le az iskola száraz pincéjében berendezett asztalos műhelybe. Közben odafütyentett a májusfa árnyékában hűsülő kutyának, amely az Orosz Béla kerékpárját ő rizte. Dan Irimie Kiss Gézával éppen akkor vitt arra egy összehajtogatott sátorlapot és néhány sátorcöveket. A szeplős orrú vastag fiú már ebbe a kis erőfeszítésbe is beleizzadt. Alig várta, hogy a terüt ledobhassa. Irimie utasítására a sátorlapot szétbontotta, de a szeme mindegyre a nyelvét kilógató húséges kutyára tévedt.

— Ugye — kezdte faggatni Irimiét —, Lajka is velünk jön, és segít a tábort őrizni?

— Az igen, de téged fog meg, ha gyáváskodni lát... Mit csinálsz? Nem úgy kell... Vedd a fejszét, verd be előbb a cövekeket, de ne húzd, ne feszítsd ki anynyira a sátorlapot, úgy sohasem állítod fel...

*

Az asztalos műhelyben a sátorcövekeket gyalulták. Két fiú nyelet vert a vadonatúj ásókba és csákányokba. Régeni bácsi, az iskola nyugdíjas asztalosa ott jött-ment közöttük. Mutogatta, hogyan tartsák a gyalut, mennyire verjék ki a vasát, hogy túl vastagon ne fogja a fát.

A pionírok élvezettel figyelték, mint alakul át szer számuk alatt a formátlan fa fejszenyéllé vagy asztal-

lábbá. Képzeletük a megmunkált darabokról átkapcsolt azokra a várható örömekre, amelyekben a táborozás idején lesz részük, amidőn majd erdőrengetéssel veszi körül őket, feltárandó titkaival.

Még a tanulás is más értelmet nyert a tavaszi szünidő után. A vizsgákra készülődő Ács Feri és Rădăceanu Petre a fizika-órán arra a kis turbinára gondolt, amit a táboruk mellett csobogó patakocskával fognak majd meghajtatni. A növénytani órán viszont az jutott eszükbe, hogy a tanult módszerekkel miként határozzák meg a tábor környékén termő különböző virágok és fűvek családját, s milyen hasznát vehetik ismereteiknek.

Rădăceanu Petre az egyik délután azzal a szándékkal rohant le a műhely lakatos részlegébe, hogy egy geológus-kalapácsot reszeljen ki. Megmutatta a magával hozott különös alakú szerszámot. A földrajz szakos tanártól kérte el mintának. Ha igazán vasércet rejt az a hely, ahova a táborból kirándulnak, azt ő fedezi fel a magakészítette geológus-kalapáccsal.

Terike egy kis ő zgida megszelídítéséről ábrándozott. A nyuszikat is odaszoktatja a sátor táborhoz, s ha lehet, fécántojást gyűjt a konyhára.

Dávid Erzsike, a nyolcadik osztályos vaskos lány, sorra járta a táborozásra feliratkozott pionirokat, s afelől tudakozódott, hogy a szüleik mikor küldik már be azt az összeget, amivel a táborozás költségeihez hozzájárulnak?

Nem kisebb vigalommal és érdeklődéssel készülődött a táborozásra a másik két tanár is. A fiatal, természetrajz szakos Bota Alexa és a második világháborút megjárt idősebb Kardos István tornatanár szívvel-lélekkel híve volt a makarencói nevelési módszereknek. Együtt vallották Orosz Bélával, hogy e módszerekkel példaadó sátor táborozást lehet előkészíteni. Az Ifjúmunkás Szövetség tartományi bizottságának mindhárman megígérték, hogy minta-tábort fognak megvalósítani, és sok érdekes, változatos, új dolgot kipróbálnak, hogy a gyerekek számára még vonzóbbá tegyék a nyári szünidőben folyó pionírmunkát.

Ebbeli igyekezetükben különösen nagy odaadással támogatta ő ket a pionír-ügyekkel foglalkozó tartományi titkár, Bologna elvtárs, aki szinte naponta benézett hozzájuk, és segített nekik, ha valamiben elakadtak.

Ezalatt a pionírok, abban a reményben, hogy Orosz Bélával terepfelderítésre mehetnek, ha jó térképrajzolóknak bizonyulnak, egymás után hozták be a maguk-készítette helyrajzi térképeket utcájukról. A földrajz-órákon soha olyan kitűnően nem feleltek térképolvásásból és gazdaságföldrajzból, mint abban az iskolai évnegyedben.

Terikével alig lehetett bírni azokban a hetekben. Anyukája keserűségére gyorsan összezsáptta az ismétlésre felhagyott leckéket, s a rajzfűzetével rohant le az utcára. Minden házat, az utca minden kis görbületét, szemetesládáját számba vette. Bejárta a szomszédos utcákat is, fűt, fát, villanypóznát és üzletet megszámlált. Kilépte a közöttük fekvő távolságot, aztán rohant haza, s be az apu szobájába, hogy Feri ne láthassa, mint rajzolgat vagy méricskél órák hosszán át. Kétségbeesésére sehogyan sem fért fel a rajzpapírra annyi minden, mint amennyinek szerinte fel kellett volna férnie ahhoz, hogy térkép legyen belőle.

Közben az egész város és az iskolájuk is május elseje megünneplésére készülődött. Feldíszítették a pionír-szobát, a kürtösök és dobosok az iskola pioníregységével a díszmenetet gyakorolták. Apu ismét meghívót kapott a díszemlévényre. Május elsejére virradólag azonban olyan hűvös eső kezdett szemerkélni s később zuhogni, hogy minden felvonulás elmaradt. A május másodikára tervezett próbatáborozás is füstbement tervvé változott. Annyira lehűlt az idő, hogy még hó-pelyhek is szállingóztak.

Elő kellett venni az átmeneti kabátokat. Akinek nem volt, télikabátját öltötte magára.

Teri és Feri szintén kiakasztotta a szekrényből a magáét. Nyári trencskójuk volt ugyan, de abban dide-regtek volna. Feri azonban mégis inkább ezt választotta, mintsem hogy kinőtt és kopott télikabátját viselje.

Rosszkedvűen bár, de elhatározta, inkább a furnérkabátban telet, ahogy apu nevezte, de a régi nagykabátját a télen sem veszi fel. Terike viszont sehogyan sem bírt dönteni a trencskó és a télikapát között. A lenge esőkabát szűkebb és kopottabb volt a télinél. Egy évvel korábban kapta, mint Feri a magáét. Meg is békélt volna a nagykabáttal, ha meg nem pillantja Tárnoki Jucit, amint az anyukájával karonfogva elment hazulról.

A kapuban találkoztak össze. Terike lába majdnem az aszfaltba gyökerezett a meglepetéstől. A mérnökné kislányán vadonatúj télikapát pompázott, egészen új szabású, legújabb divatú. Látta Teri rajta már a télen is, de csak most vette észre, hogy mennyire szép és divatos.

A színe és formája s a szövet minősége valósággal megdermesztette.

Ósdi rongybubának érezte magát elnyűtt télikapátjában. Szinte sírva rohant fel a lakásukba s be anyuhoz a konyhába.

— Látta, anyu, milyen kabát van Tárnoki Jucin?

Ácsné felemelte az elfancsalodott képű kislány állát:

— Nem láttam, és jobb, ha te sem veszed észre. Ráfizetnek ő k még erre a divatra. Ki tudja, miből telik nekik...

— De mégis, anyu ... nem hunyhatom be a szemem.

— Akkor kellett volna jobban kinyissátok, mikor lent felejtettétek a szőnyeget az udvaron.

Terike bekullogott a nagyszobába. Úgy elment a kedve az élettől, hogy a térképet sem fejezte be. Az esősre fordult hideg időjárással mintha a közeli nyár és a táborozás érdekessége is „befagyott” volna. Terike lelankadó lelkesedéssel váltig arra gondolt: az idén talán nem is lesz szép idő, talán még táborozásra sem kerül sor, akárcsak a tavaly. Minek járjon akkor ebben a vacak, kinőtt és elnyűtt télikapátban? Ferit is minduntalan arról kezdte vallatni, nem kellene-e inkább mégis az új nagykabátokat választani a táborozás helyett? Né, hogy esik...

Feri megrázta borzos fejét, mintha légy szállt volna az orrára.

— Majd eláll.

— És ha sohasem áll el?

— Eredj innen, ne vedd el az én erőmet is — tört ki Feri haragosan. — Nem sülné le a képed odaállni apu elé, hogy inkább új télikabát kell? Eredj, ha tudsz. Én már megmondtam, a táborozás többet ér nekem a világ összes nagykabátjánál.

— Ezt csak te mondtad így... Én csak túrtam, hogy mondjad.

— Hát menj, és mondd meg, hogy csak túrted. Jobb is, ha nem jössz velünk. Nincs szükségünk olyan pionírra, aki egy kis hűvös eső miatt hátat fordít. Holnap be is jelentem Orosz elvtársnak, rád ne számítsen. Tudja meg az egész iskola, milyen vagy. Dan Irimie is sajnálhatja, hogy éppen érted cibáltatta meg a haját az anyjával.

Terike már az Orosz Bélára tett célzástól elsápadt, a Dan Irimie nevétől aztán egészen kifehéredett:

— Ki is kaparom a szemedet — kiáltotta a síráshoz közel — ha beárulsz.

VI

Május vége felé Ács Ferencnek kifizették az első évnegyed termelési tervének túlteljesítéséért azt a pénzjutalmat, amit május elsejére szavaztak meg. A felesége újra megtárgyalta vele a Teri és Feri kabát-ügyét. Megerőltetés nélkül átmeneti kabátot szerezhetek volna Terinek. Az édesapja azonban hallani sem akart erről. Komoly ellenvetései voltak. Nem tartotta a kislányát elég állhatatosnak. Ha utánaengednek, nagy baj érheti később az életben. Hadd szilárduljon meg előbb a következetes felelősségtudat benne, kap aztán tavaszi kabátot is. Ráér, ha Feri is csak majd késő ősz felé tudja meg, hogy mégis lesz új nagykabátja. Addig hadd gondolkozzanak a hibájukból elveszett szőnyeg tanulságain.

Rágta is a két gyereket a hibájukból elveszett szőnyeg sorsa folyton.

A hűvös idők június első napjáig kitartottak. Akkor aztán olyasmi történt, ami Terikét állhatatosságra, sőt önfeláldozásra készítette.

Az egyik késő délután meglepetésükre Orosz Béla állított be hozzájuk. Kerékpáron jött, nyomában a szájkosaras farkaskutyával. Az udvaron a kutya nyakába akasztotta azt a kartonlapocskát, amire ez volt írva: „Vigyázat, szolgálatban vagyok.” Tíz perc sem telt belé, és a Teriék kapujába csődült az utca valamennyi járnitudo gyereke. Tiszteletteljes borzalommal bámulták a nyelvét lógató daliás Lajkát.

Terike szörnyen megijedt. Azt hitte, hogy pioníroktató tanáruk azért toppant be hozzájuk, mert a bátyja mégis jelentette neki, miről beszélgettek a múltkoriban.

Jaj, ha most apunak is elmondja, hogy milyen a kislánya.

Orosz Bélát apu igen szíves melegséggel fogadta. Mindjárt bevitte a szobájába, de elfeledte behúzni az ajtót.

Terike a leckéjénél ült, ám minden kiszaladt a fejéből, amit eddig tanult. Akaratlanul is fültanúja lett az apuék beszélgetésének. Aprádonként egészen megkönynyebbült. Neve elő sem fordult, másvalakiről folyt a tanácskozás odabent.

Orosz Béla arra kérte aput: jöjjön el a legközelebbi szülői értekezletre, hogy támogassa. Rá szeretné beszélni a szülőket és a szülői bizottságot: egészítse ki a táborozáshoz szükséges hozzájárulási összeget, mert a Dan Irimie szülei a részletfizetésre vásárolt bútorral úgy megterhelték magukat, hogy képtelenek saját keresetükből pótolni a fiukért járó különbözetet. Irimie ugyanis elmehetett volna a mangáliai nagy táborba, de a fiú mindenáron az iskola sátor táborába szeretne jönni, és szükség is van rá, mert példaadó a gyerek.

Ennél többet aztán Terike nem is hallott. Apu behúzta az ajtót. Ennyi azonban elég is volt ahhoz, hogy szíve mélyéből sajnálja Dan Irimiét. Azt kívánta, bár csak lenne apunak annyi pénze, hogy érte is fizethessen. Inkább jövőre se vegyen neki télikabátot, csak Irimie is velük mehessen táborozni. Tudta, mennyire készült rá az a jószívű fiú. A sátorveréshez egyik sem ért úgy, mint ő. Arról sem feledkezett meg Ács Feri, hogy milyen szívesen adta neki a tejüket, és még a haját is szinte kitépette az anyukájával miatta...

Nem tudni, hogy apu mit ígért, mit nem a tanár elvtársnak, de az igen jókedvűnek látszott, amikor elment. Másnap pedig a nagyszünetben gyülekezőt fúvatott Csapó Lacival az iskola udvarán.

Néhány pillanat múlva négyszöget alkotva állt az egész egység.

Orosz Béla szólt hozzájuk:

—Pionírok, a resicai és a vajdahunyadi martin-kemencés munkások ócskavasat kérnek az acéltermeléshez. Vasárnap délelőtt valamennyien kimegyünk a kör-

zetünkbe. És házról házra járunk. Azt a három pionírt, aki a mi iskolánkból a legtöbb ócskavasat gyűjti, a szülői bizottság és a pionírtanács közös segítségével ingyen visszük táborozni.

A Terike szíve nagyot dobbant, ő lesz az egyik abból a háromból. Annyi ócskavasat gyűjt, amennyit senki. Apunak nem kell fizetnie a táborozásért. Az ő szszel megveheti az új télikabátot. Éppen olyan szépet, mint a Tárnoki Jucié. És ha még Feri is a győztes három közé kerülne... Nem, ez már túl sok lenne a jóból...

Ekkor a négyszög túlsó szárnyán megpillantotta Dan Irimiét. A szirmait hullató májusfa teleszórta a fiú haját hervadt virágpillékkal. Az anyjára ütő barna fiú kedvetlennek látszott. Eszébe sem jutott Terike felé pillantani. Biztosan arra gondol, mi lesz a táborozásával, ha nem sikerül az elsők közé jutnia az ócskavasgyűjtésnél.

Terikének újra nagyot dobbant a szíve. Eszébe jutott valami, s mikor a tanár elvtárs rövid „végeztem”-jére az egység szétoszlott, odaszaladt a kedvetlen fiúhoz.

— Ne félj, Irimie... — pihegte kifulladtan.

— Miért ne féljek? — kérdezte az kissé sértődötten.

— Azért, mert te fogsz a legtöbb ócskavasat gyűjteni.

— Honnan tudod te az előre?

— Onnan, hogy én is neked gyűjtök.

— De az család ...

— Az nem volt család, amikor nekünk adtad a tejeteket, vagy amikor anyukád szinte kitépte a hajadat?

Dan Irimie jobban megnézte a kislányt.

— Hát még észben tartod ezt? Azt hittem, régen elfelejtetted. Nekem már eszembe se jut. Semmiség volt az egész, nem is tépte, csak egy kicsit meghúzta édesanyám a hajamat.

Terike beszaladt az osztályába, de oly izgatottan viselkedett, hogy az orosz-tanár nő kétszer is haragosan pillantott rá. Harmadszorra már az ellenőrző könyvecskéjét kérte, és beírta: „Teri ma zavarta a tanítást. Mostanában nem fér a bőrében.”

— Mi lelt téged? — kérdezte otthon az anyukája bosszúsan, mikor az orosz-tanárnő üzenetét elolvasta. — Talán csak nem nőtted ki a bőrödöt is?

Terike ezt nem tudhatta, de ígérte, többé nem fészkelődik izgatottan, mint az orosz óra kezdetén.

Vasárnap Ferit megelőzve kelt fel, pedig nagyobb álomszuszéknak tartották a bátyjánál. Máskor alig bírták kikergetni ilyenkor az ágyból. A mosakodásnál és az öltözködésnél azonban Feri utolérte. A tükör mostanában Terikét jobban vonzotta a mágnésnél.

— Ki győz ma, Feri? Jó volna, ha te is győznél.

— Igyekszem — felelte a bátyja kurtán-furesán.

Vajas kenyерüket felkapták a tányérról, útközben fogyasztották el. A legelsők között érkeztek az iskola udvarára. Negyedikül Dan Irimie jött könyökig felgyürközve és hosszú nadrágban. Orosz Béla is bekarikázott a kerékpárjával és a napról napra délcegebb farkaskutyával.

Elővette a város térképét. Két-két utcát jelölt ki minden három pionírnak. Terike addig izgett-mozgott, alkudozott, míg Székely Juliskát rávette, hogy cseréljen vele. Ily módon sikerült Kiss Géza mellett harmadiknak átkerülnie a Dan Irimie csoportjába. A lassú mozgású Kiss Géza a számukra kijelölt utcákba érve pihe-néssel kezdte a vasgyújtést. Nem állhatta a meleget. A sétaterre nyíló utcában egy vendégszerető pad mindjárt elcsábította.

A nekik jutott két utca elég hosszú volt. A rövidebbet Gézukára osztották ki, a hosszabbat Terike magának és Dan Irimiének ügyeskedte ki. Ők ketten aztán megegyeztek: ki megy az egyik, ki a másik oldalon. Ebben az utcában folyt a malomcsatorna. Éppen le volt eresztve a vize. A régi fahíd helyett betonból építettek egyet rá. Ki ne tudná abban a városban, hogy a malomcsatorna medre mi mindennel van tele. Kerül abban ócskavas is elég, ha a kavicsokat kissé szétbolygatják. Kést, villát is találtak már benne.

Terike az utcának éppen ezt az oldalát kapta. Beszaladt minden udvarra, s felmászott a harmadik emeletre is fűgén. Ide is, oda is bezörgetett vagy becsengetett

aszerint, hogy hol milyen jelre nyíltak az ajtók. Addig sehonnan sem jött ki, míg legalább egy falból kihúzott meszes szeget, rossz lakatot, lyukas lábost vagy konzervdobozt nem nyomtak a markába. Hiába bizonygatták, hogy nincs semmiféle ócskavasuk, Terikét nem egykönnyen rázták le a nyakukról. Ha kellett, leszaladt a pincébe, felmászott a padlásokra, beütötte az orrát a kamrákba, beugrott a csatorna medrébe is, ha megpillantott valami rozsdás pléhdarabot. Vitt, amit csak lehetett, ráfogta, hogy ócskavas, és vitte.

Megnézte, hogy az utca jobb oldalán házaló Irimie melyik csomóba gyűjti a maga szerzeményét. Könnyű volt azt megállapítani, az alig cammogó Kiss Géza gyűjteménye nemigen gyarapodott. Mikor aztán a két fiú nem látta, Terike a saját gyűjtésének nagy részét is az Irimie csomójához tette.

Az fel nem foghatta, mitől gyarapodik a saját csomója oly szembeszökően. Az imént még csak egyetlen horpadt fenekű kék lábosa volt, s mire észrevette, háromra szaporodott.

Terike úgy felbolygatta azokat a lakókat, akikhez ő ment be, hogy előbb kedvetlenül, hidegen fogadták, kedves, szemfüles élelmessége azonban hamar ki is engesztelte ő ket. Egy-egy házból, miután elment, az ablakokon hajoltak ki, s kiáltozva hívták vissza:

— Nézd csak ezt a holmit, vidd el, ha akarod. Most fedeztük fel, minek hányódjék itt, van elég lomunk enélkül is.

És kidobtak neki kiégett kemenceroستélyt, cipőkrémes dobozokat, törött kilincset. Az egyik ablakból kétfelé repedt régi vasalót adtak ki.

— Kézcsók a martinászok nevében — kiáltotta Terike boldogan.

Időnként feltűnt Orosz Béla alakja is az utcában, a mellette loholó kutyával. Fehér inge duzzadt a mellén a gyors kerékpározástól. Ha leugrott róla, hogy megkérdezze a gyűjtés eredményét, Lajka azonnal nekiesett a fémlő konzervdobozoknak, s pofozni kezdte ő ket, s megugatta, ha elgurultak.

A virágzásukban megkésett vadgesztenyefák, szem-

látomást bontották ki virágaikat, méhek százezrei lep-
ték el az orgonabokrokat.

Orosz Béla meglepéssel látta, hogy Dan Irimie az
élre ugrott az ócskavasgyűjtésben. És hajtott tovább,
hogy hírül vigye ezt a távolabbi utcákban gyűjtő cso-
portoknak.

*

Néhány utcával odébb, a Fellegvár aljában, Feri vette
sorra a múltból ittmaradt szegényes, romladozó-bomla-
dozó földszintes házakat. Ő sem hagyta magát egykönny-
en odébb tanácsolni. Ő is szerette volna azt mondani
apunak: „Ne legyen gondja a táborozás költségeire, én
nyertem az ócskavasgyűjtésben, s a vajdahunyadi mar-
tinászoknak is segítettem.” Csakhogy ebben a régi, a
néptanácsból lebontásra ítélt rozoga fertályban nemigen
volt már ócskavas. Az itt lakó bizonytalan foglalko-
zású emberek maguk is összeszedték, ami akadt, és
eladták a DAC-nak. De azért a jobb munkáscsaládok-
ban csak elékerült egy és más.

Az egyik, háznak nemigen mondható, a sziklák aljá-
hoz közel eső hurubaféleségben olyan meglepetés érte
Ferit, ami visszavetette a csoportját a leghátul kullogó
ócskavasgyűjtők közé.

A keskeny sikátorok egyikében kerítés nélküli, düle-
dező ház tárult eléje. Két ajtaja volt ennek a háznak,
s mindkettő egyenesen az udvarra nyílt. Az egyik tárva-
nyitva volt. A nap besütött a szoba mélyére. Bár már
délre járt az idő, aludni látszott abban a házban min-
denki, legalábbis a csend és elhagyatottság a burjánok-
kal benőtt portán arra engedett következtetni.

És nem éppen hiába.

Feri, közelebb menve a nyitott ajtóhoz, a szobában
valami priccyszerű tákolmányon derékig meztelen, alvó
férfit pillantott meg. A pricc azonban egy akkora sző-
nyeggel volt letakarva, hogy nagyobbik fele a padlón
terült el belőle. Takaróul is szolgálhatott a hason alvó
férfinak, mert álmában maga körül matarászva magára
próbálta húzni.

Ferinek azonnal megakadt a szeme azon a szőnyegen. Különös mód ismerősnek találta. Mintha nem most látná először...

Közelebb merészkedett, s olyasmit vett észre a szőnyeg csücskén, amitől a fejbőre borzongani kezdett, mint nagy ijedtségkor szokott. A szőnyeg csücskéről néhány rojt hiányzott, akárcsak az ő elveszett szőnyegükről. Egy ízben, nagytakarításkor, anyu fel akarta göngyölni, s az egyik sarkát erősebben találta meg-rántani, mert beakadt valamibe. Akkor szakadt le néhány rojtja.

Ferit annyira elképesztette ez a hasonlatosság, hogy csak állt és bámult. Fogalma sem volt, mit kellene most tennie, mint bizonyosodhatna meg gyanúja helyességéről. Ott állt volna talán estig is, ha a hasonfekvő ember meg nem mozdul. Fázhatott, mert az egyik sovány karjával ismét matarászni kezdett maga körül. A lecsúszott takarót kereste, meg is találta a lecsüngő szőnyeg szélét, s húzni kezdte magára. Ebbeli igyekezetében meg is fordult, s láthatóvá vált álmos, betegesen pöffedt arcába süppedő szeme, mely a napfénytől káprázva hirtelen tágra meredt.

— Ki vagy te — ült fel riadtan —, és mit ácsorogsz itt?

Ferinek egyetlen szó sem jött ki a torkán, csak nézte dermedten a dagadt arcú férfit.

— Nem hallod — mordult az rá —, takarodj innen, ne bámulj a gyomromba. Az ember már ki sem alhatja magát tőletek.

Ferinek végre engedelmeskedett a hangja.

— É-én csak véletlenül ... csak ócskavasat gyűjteni jöttem, és ... és észrevettem azt a szőnyeget ...

Az alkoholtól vagy más kórságtól pöffedt arcú férfi csak most látszott egészen felébredni. Az egyik, koszos harisnyát viselő lábát letette a priccsról, s riadtan talpra ugrott.

— Mi? Mi bajod az én szőnyegemmel?

És ezzel gyorsan lehajolt, a szőnyeg lecsüngő felét felhajtotta, aztán visszaült rá. Ettől kissé megnyugodni látszott.

— Halljam, miért vetted észre a szőnyegemet?

— Ha-hasonlít a mienkhez, ami elveszett.

— Na és? — csattant fel a férfi, a szeme meg ijesztenően kidülledt. — Két egyforma szőnyeg nem lehet ezen a szemétdombos világon?

Feri hátrálni kezdett.

— De i-igen, persze, csakhogya ennek a rojtja...

— Miféle rojtja, mi közöd neked a rojtokhoz, te vöröskravátlis? Ócskavasat gyűjtesz te vagy rojtokat? — kérdezte, s közben a szőnyeget még egyszer összehajtottotta, mintha rendszeretből tenné. Nincs nekem se rojtom, se ócskavasam lármázott, de látva, hogy Feri megfordul, hogy elmenjen, utánakapott, s a karjánál fogva visszatartotta. — Hova mész? Ne siess úgy. Várj, talán mégis kerül itt valami. — És húzta volna be Ferit a házba a nyitott ajtón, de abban a pillanatban el is engedte.

Feri mögött egy másik fiút látott a sikátorból felbukkanni. Csapó Laci, az egység kürtöse jött Feri után.

— Miért ragadtál ide, Feri? Keres a tanár elvtárs, most jött a kerékpárjával.

—A szőnyegünk, Laci — dadogta Ács Feri — itt van a szőnyegünk.

Csapó Laci semmit sem tudott a Feriék elveszett szőnyegéről. Amúgy is bámész képe még jobban megnyúlt. Tisztára érthetetlen volt számára, ami eléje tárult. Láttott egy félmeztelen, rosszarcú, inaskarú sovány embert, aki elengedte a Feri karját, s gyorsan behúzta az ajtót, majd a piszkos ablakban jelent meg egy pillanatra a képe.

— Várj meg itt — kiáltotta Feri, és lerohant a sikátoron. A széles utcába torkolló sikátor bejáratában Orosz Béla tekingetett felfelé. Körülötte néhány vasgyűjtő fiú és lány. Feri lélekszakadva rontott közéjük:

— A szőnyegünk, tanár elvtárs! Megtaláltam az elloptott szőnyegünket az egyik házban. Mit csináljak most?

Orosz Béla izzadt homlokát törölgetve töviről hegyire kikérdezte Ferit. A falnak támasztott kerékpár mellé telepedett Lajka ezalatt bedugta a fejét a gyerekek között a körbe, s hol a gazdájára, hol meg a pionírok

arcába tekintve figyelte: miféle izgatottság vett erőt rajtuk.

— Nem tévedsz? nézett szigorúan Ferire Orosz Béla. — Tényleg sok egyforma szőnyeg lehet a világon.

— De egyiknek sincs úgy leszakadva a rojtja, mint a miénknek.

— Az nem sokat jelent. Mástól is vehette az az ember azt a szőnyeget.

— Azt én nem hiszem, tanár elvtárs. Nincs az ágyában párna sem, mégis szőnyegvásárlással kezdené? Az én anyukám csak akkor vett szőnyeget, mikor már mindenünk volt.

— Menjünk rá, tanár elvtárs — kiáltotta a komor, sovány képű Rădăceanu Petre, aki a szomszéd utcából jött ide. — Biztosan ő a tolvaj. Vigyük a milíciára.

Orosz Béla türelmetlenül szakította félbe.

— Ahhoz nincs jogunk. Mi lenne — tette hozzá elgondolkozva —, ha egyik ember csak úgy lefoghathá a másikat. Egyebet teszünk...

Hosszú szíjpórát vett elő a kerékpár szerszámtáskájából, a végét a kutya nyakörvébe csatolta, majd a Feri kezébe adta; a szájkosarat meg levette Lajkáról. Ő maga felpattant a kerékpárra.

— Menjetek, tartsátok szemmel azt az embert, amíg a milíciára száguldok. Van ott egy hadnagy barátom... Vigyázzatok Lajkára. Csak akkor eresszétek el, ha támadni vagy szökni próbál a puffadt képű. Csak annyit mondjatok, hogy „dáváj, Lajka !”

A kutya hegyezni kezdte a fülét, s nyüszítve nézett körül, hogy mire kellene rárontania. Aztán a kerékpáron sebesen távolodó gazdája után meredt. Úgy kifejeztette a pórát, hogy Feri alig bírta visszatartani.

— Vezess, Feri — indult a sikátorban előre Rădăceanu sápadtan.

Feri elébe került a kutyával. Hamar felértek az elhanyagolt bűzös sikátoron. Csapó Laci már lefelé készült, amikor a burjánoktól benőtt udvarra felértek, összebújtak vele, suttogva kérdezték, hogy még a házban van-e az az ember a szőnyeggel. Ott volt, de időközben felöltözött. Borzas haját is megfésülte. Épp akkor

lépett ki az ajtón, mikor Feriék felértek a kutyával, s felőle érdeklődtek.

Barátságosnak, nyugodtabbnak látszott, mint amikor Feri beszélt vele. Csak a szeme tűnt most nagyobbnak, és mintha nyugtalanul röpdösne a tekintete. Úgy tett, mintha semmi meglepőt sem találna abban, hogy az udvarán öt pionírnyakkendőes fiú és leánya ácsorog. Feléjük indult.

Lajka hátracsapta a fülét, morogni kezdett.

Az ember csak most látszott észrevenni a kutyát. Tétovázva megállt, felpillantott a Fellegvár sziklás oldalába, majd a sikátorig mutatkozó távolságot mérgette a szemével. Borotvátlan állat dörzsölgetve újra közeledni próbált a feszülten feléje forduló pionírokhoz, de Lajka ismét morogni kezdett.

— Mi az? — kérdezte kényszeredetten elmosolyodva. — Csak nem reám haragszik? Gyönyörű dög, mondhatom, csak a vörös kravátli hiányzik a nyakából. Nem fognátok meg, hogy elmehessek mellette? Sürgős dologom van.

— Tudjuk — felelte Rădăceanu sötéten.

— Semmit sem tudtok — nevetett rájuk. — Le merném fogadni, sejtelmek sincs, hova készülök.

A pionírok hallgattak, egymásra néztek, a barátságos hang zavarba hozta ő ket. És amit ezután mondott, az még meglepőbb volt.

— Ne is találgassátok. Egyszerűen segíteni szeretnék nektek. Tudok itt a sziklák alatt egy elhagyatott házhelyet. Van ott a törmelék között egy összedűlt főzőkemenca, azon egy megrepedt plattent is láttam. Ha akarjátok, megmutatom.

— Halljátok? — súgta Csapó Laci a Rădăceanu fülébe.

— Ne kotyogj — súgta vissza Petre, s mérgesen oldalba lökte Lacit.

— Igazán megnézhetnénk a plattent — susmogta most már a csoportjukba beosztott pisze orrú Varga Katica is.

— Fogd be a szád — intette le Feri.

— Ne beszélj így — mondta a kislány inkább a

szemével, mint az ajkával. — Nem látod, hogy ez nem olyan ember? . . . Ez segíteni akar nekünk.

A puffedt arcú mindezt látta, bár hogy mit susmog-
nak maguk között, nem értette, csak sejtette, mert
így próbálta tovább puhítani őket:

— Ilyen sótlan gyerekek vagytok ti? Felkínálok egy
egész sütökemencét, és ti rá sem bagóztok. A ti dolgo-
tok, nem az én nyakamban lóg a vörös kravátli.

— Halljátok — susmogta az előbbi kislány idege-
sebben —, mi lehetnénk a győztes csoport...

A fiúk a könyökükkel adták értésére, hogy ne ko-
tyogjon. A puffedt arcú most teljes határozottsággal a
sikátor felé indult.

Feri elébe ugrott a kutyával,

— Hova megy? Ne menjen, mert ...

— Hát maradhatok is — hőkölt vissza a nyájas em-
ber. — Igen, ráérek később is a milíciára menni, ha
végre megjött az eszetek.

— A milíciára? — tort ki Csapó Laciból a megrö-
könyödés hangosan.

— Mi van ezen csodálni való? — legyintett a tolvaj-
nak nézett ember. — Valami bejelenteni valóm van.
Vasárnap én is ráérek az effélére.

A gyerekek tanácstalanul néztek össze, Feri meg ön-
kéntelenül félreállt. Csak nem uszíthatja rá Lajkát. Ha
igazán tolvaj lenne, esze ágába se jutna, hogy a milí-
ciára menjen. Hátha tényleg összetévesztette azt a sző-
nyeget...

A pöffedt arcú férfi ezalatt magabiztosan, kényelme-
sen elhaladt a teljesen összezavarodott pionírok mel-
lett, s búcsút intve, megindult a sikátoron lefelé. Már-
már az aljba ért, mikor közeledő motorkerékpár zúgása
hallatszott. A sikátor bejáratában, hirtelen lelassítva,
nyomban be is fordult Orosz Béla s nyomában egy ke-
rékpáros milicista. A milicista tiszt a sikátor aljában
álló ház tűzfalához támasztotta a kerékpárját, és két-
három lépcsőt is átlépve sietett felfelé. Éppen szembe
a lefelé tartó emberrel.

Az, amilyen gyorsan csak bírta, megfordult, s hanyatt-
homlok rohant visszafelé. Lajka éppen a pillanatban

kitépte magát a Feri kezéből, s fogát vicsorítva pattant elébe. A menekülő zöldre fakulva torpant meg, a sikátor falához lapult, úgy tett, mintha utat engedne a milicista hadnagynak. Mire az odaért, már vigyorogni is megpróbált. A pionírok újabb elképedésére így fogadta a tisztet :

— Jó, hogy jön, hadnagy elvtárs, éppen magukhoz készülődtem.

A hadnagy az előbb odaérő Orosz Bélára, majd a pionírokra vetett egy csodálkozó pillantást, aztán a tűzfalhoz lapuló férfit mérte végig.

— Ha ennyire jó magának, miért kezdett szaladni előlem ?

Az sűrű pislogás közben felelte:

— Hát... mert... gondoltam hirtelenében, egy kis rendet teremtek... Legalább az ágyamat bevetem... Az ember fogadja illően a vendégét.

— Érdekes — mosolyodott el a hadnagy gúnyosan —, roppant érdekes vendégszeretet. Ne féljen, nem rovom fel a vetetlen ágyat. Vezessen, ha ilyen szívesen lát.

— Tessék parancsolni — hajolt meg készségesen a pöffeteg arcú, és előre akarta engedni a hadnagyot.

— Csak előttem, jó ember — felelte amaz —, mindig csak előttem, maga ismeri itt a járást. És az meg is indult a hadnagy előtt.

A pioníroknak majd kiugrott a szemük csodálkozásukban. Szentül hitték: így csak egy valóban tisztességes ember viselkedhetik. Hiszékenységük még inkább tápot nyert, amint ez a „tisztességes ember” bevezette szobájába a hadnagyot, az meg egyetlen rántással az udvarra vetette ki az összehajtogatott szőnyeget.

— Miféle jószág ez? ...

— Látja, hadnagy elvtárs — felelte amaz rendületlen magabiztossággal —, éppen azért készültem magukhoz, hogy közösen kiderítsük.

— Hagyjuk az elvtársat máskorra — intette le a hadnagy a készségeskedést. — Hogyan és mikor került ez a szőnyeg magához? Közben a buletinjét is előveheti.

— Nagyon egyszerű ez, kérem — emelte égre szemét ártatlanul a másik. — Itt, ebben a fényes lakosztályban találtam.

— Mikor?

— Amikor ide költöztem.

— És ki lakott itt maga előtt?

— Fogalmam sincs, kérem tisztelettel. Én már üresen találtam.

— Érdekes, hallja, ez egyre érdekesebb — mondta a fiatal hadnagy nagy megértéssel. — Az istenfáját, hány ember keres, és sehol sem bír ráhibázni elhagyott üres lakásokra. Maga meg rögtön belebotlik, s azonnal egy ilyen új szőnyeget is talál benne.

A puffadt arcú ember szerényen mentegőzni kezdett.

— Én is sokszor csodálkozom magamon. Nekem kérem szerencsém van a pronosporttal is.

— Na, ha szerencséje van, lássam a buletinjét.

— Ezzel pechem van, hadnagy elvtárs, éppen a napokban veszítettem el. Ezt is be akartam maguknak jelenteni. Ugye, fiúk — fordult a pionírokhoz —, ti is bizonyíthatjátok, hogy a milíciára készülődtem?

A pionírok és köztük Feri is kénytelen volt bizonyítani, hogy a szemük láttára készült oda.

A hadnagy a buletinjével peches embert nézegetve, jóindulatú mosollyal veregette meg a vállát.

— Most aztán minden világos. De ha amúgy is hozzánk igyekezett, én nem foszthatom meg ettől az örömtől. Szíveskedjék a szőnyeget összegöngyölíteni, a háttára venni, és a milíciára fáradni vele.

— Nem fölösleges ez, hadnagy elvtárs? — kérdezte „a tisztára mosott ember” érthető elkedvetlenedéssel. — Minek cipelném magukhoz? Egyszerűbb, ha ez a vörös-kravátlis fiú egyenesen hazaviszi — és Ferire mutatott —, ha az övék. Én már éppen eleget bajlódtam vele. Ha jól meggondoljuk, jutalmat érdelek ennek a fiúnak a szüleitől. Legalább száz lejt igazán adhatna az apád — beszélt a lelkére a meghúzódottnak Ferinek. — Ha én nem találom meg és tisztességesen meg nem örzöm a szőnyegeteket, törölhetnétek a szemeteket. Ugye had-

nagy elvtárs, ennyit testvérek között is megérdemlek?

A hadnagy galambtürelemmel bólintott:

— Majd a milícián ezt is tisztázzuk. Éppen a maga érdemeire való tekintettel fáradjon oda velünk. Amilyen érdemdús férfinak gyanítom magát, öt-tízesztendő's börtönbüntetését kitehetnek a maga érdemei.

— De hadnagy elvtárs! Csak nem akar becsukatni!

— Ha egyébert nem, ezért a pofátlan dumáért is hüvösre tételném, ha rajtam múlna. Gyerünk azonnal a szőnyeggel.

— Jó, menjünk — vette fel a szőnyeget a vállára az érdemdús férfi, s közben mélyet sóhajtott. — így legyen az ember tisztességes megtaláló...

A pionírok még mindig értetlenül bámulták az egészet. A közöttük ácsorgó kislánynak a könnyei is kicsordultak.

Rimánkodva állt a hadnagy elé:

— Ne vigye a dutyiba, hadnagy elvtárs. Ne legyen ilyen kőszívű. Nem látja, hogy milyen ártatlan. Ugye Feri — fogta meg annak az ingét —, te sem akarsz, hogy bevigye?

A szőnyeget cipelő puffadt arcú, szemét égre emelve intette le a szólni készülő Ferit.

— Engem ti ne védjétek. Nem szorul az én becsülem arra. Csak vigyen be a hadnagy úr. De aztán ne hibáztasson, ha keservesen megbánja.

Orosz Béla mindaddig szótlanul figyelte a lezajlott jelenetet. Arca eleinte szánalmat, majd megvetést és undort, utóbb mindennek a keveredéséből összetevődő felháborodást fejezett ki. Szembogara kitágult, s furcsa zöldes színbe ment át. Soha még ilyen agyafűrt emberrel nem találkozott. Pionírjainak hiszékenységét látva, bármi áron kész volt leleplezni. De hogyan, mikor mindenből kisiklik? Tudta, látta, hogy a hadnagy régen nem hisz neki, a veséjébe lát, de mint tegye látóvá a gyerekeket is?

Végül a legegyszerűbb módhoz folyamodott. Kuttyája nyakörvét szorosán tartva, váratlanul a lompos alak elé lépett.

— Hallja, amit mondok? — kérdezte keményen.

— Szerencsére még jó a fülem — felelte amaz.

— Na, ha még jó, meddig akarja ezt az aljas komédiát játszani? — Egészen közel hajolt a hátrálni kezdő emberhez. — Azt hiszi, bennünket is az orrunknál fogva vezethet, mint ezeket a gyerekeket? Mit gondol, miért vagyok itt ezzel a jószimatú farkaskutyával? Talán véletlenül, mi?

Orosz Béla kemény határozottsága meg a farkaskutyára való sokat sejtető hivatkozás annyira készületlenül érte a züllött külsejű embert, hogy egy árva szó sem hagyta el kicserepezett ajkát. Egyre Orosz Bélát és a kutyáját nézte, aztán elindult a sikátoron lefelé, s mit gondolt magában, mit nem, a nyílt utcára érve hirtelen ledobta válláról a szőnyeget.

—Cipeld te, ha szőnyeg kell, te vöröskravátlis pocok — förmedt rá Ferire. — Ekkora hühót csinálni... Ottfelejtik az udvaron, és még ő k állnak az erdő felől. Szerencsétek, hogy én vettem pártfogásba és nem más. Más régen túlادott volna rajta, de az én szerencsém megette a fene. Senkire se tudtam rászózni ... Apád tényleg küldhetne legalább száz lejt. . .

Feri és az a kislány, aki eddig a leghiszékenyebben védelmezte az ártatlannak nézett embert, moccanni sem bírt a megdöbbenéstől. Csak miután a hadnagy ráparancsolt a tolvajra, hogy vegye a szőnyeget, és szedje a lábát a milíciára, mert kiderül ott több is — jött meg a szavuk.

Ferit a hadnagy megnyugtatta: másnap vagy harmadnap visszakapják a szőnyegüket. Visszavitetik ezzel a hazudozó mákvirággal oda, ahonnan elemelte.

Orosz Béla és a milicista tiszt a két kerékpár közé vette a tolvajt. Az már egykedvűen hagyta, hogy bekísérjék.

Feri sokáig bámult utána. Életében először látott tolvajt és elvetemült embert.

— Hát igazán van ilyen ember? — kérdezte Rădăceanutól, midőn felocsúdott.

— Úgy látszik, van — felelte Petre, és nem valami jókedvűen. — Ki hitte volna, hogy ilyen rettenetesen tudjon hazudni!

— De azért szörnyen buta lehet — válaszolta Feri.

— Ez buta?! — háborodott fel Rădăceanu. — Majdnem túljárt az eszünkön, és milyen aljasul.

— Mégis buta. A hadnagy elvtárs és a tanárunk hamar hazugságon fogta.

— De még milyen hamar — vegyült most a beszélgetésbe Csapó Laci is, aki valósággal átszellemült a lelkesedéstől, amint tovább áradozott. — Csak két szót szólt. És kész... Orosz Béla olyan, de olyan jó tanár, hogy mindenhez ért.

— Hát azért mindenhez mégsem... — legyintett Rădăceanu.

— Ne tagadd — tiltakozott Csapó Laci méltatlankodva. — Te is láthattad, milyen gyönyörűre kifestette a pionír-szobát. És úgy gyalul meg reszel, de úgy... A szeget is úgy beüti, hogy egyenesebb, mint azelőtt. Nekem mindig elgörbül... Mit gondolsz, Feri, mi is olyanok leszünk, mint ő?

— Én biztosan olyan leszek...

Közben összeszedték azt a kevés ócskavasat, amit ezen a környéken gyűjtöttek. Kézben is beszállíthatták az iskola udvarára. Rendre beérkeztek más csoportok is. Kézben hozták a szerzeményüket azok is. Egy-egy pionír gyűjtése húsz-harminc dekával vagy fél kilóval ha több volt, mint a másiké. Írták az eredményt, de amikor Dan Irimie és Terike meg Kiss Géza is betolattak a nagykapun, mégpedig az iskola taligájával, egyszerre abbahagyták. Dan Irimie, kevés híján, egymaga másfél mázsát gyűjtött. Terike hatvan kilót sem, Gézuka viszont vezetett — a kullogásban, tíz kilóval.

Terike úgy szökdécselt a mérleg körül örömeiben, akárcsak egy valódi szöcske. Véleményére mindenki készséggel elismerte, hogy a fura módon maga elé tűnődő, kedvetlen Dan Irimie került ki győztesen az ócskavasgyűjtő versenyből. A pionírok helyette is örvendeztek. Biztosítva látták már az ő táborozásának a költségeit is. Irimie azonban az eredmény kihirdetésénél még lejjebb horgasztatta a fejét.

— Miért vagy ilyen búval bélelt? — ment neki Rădăceanu bosszúsan. — Engem neveznek Savanyú Jós-

kának, nem téged. Én kiugranék a bőrömből, ha elsőnek jöttem volna ki. Jöhetsz táborozni, hát nem érted?

— Értem — dünnyögte Irimie —, csak azt nem értem, miért én győztem? Hány házból jöttem ki üres kézzel, az én csomóm mégis jobban púposodott, mint az Ács Terié.

— Azért, mert ügyesebb voltál — dugta be Terike orrocskáját a fiúk csoportjába. És a szeme úgy csillogott a huncutságtól, hogy nem egy nagyobb fiúnak is megakadt rajta a tekintete.

Dan Irimie is ő t fürkészte, de nem elismerően. Hirtenlen eszébe jutott, mit ígért neki ez a leányka a vasgyűjtés előtti napon. Hátha tényleg be is váltotta ígését? Mert ha a saját gyűjtését is az övéhez rakta, akkor ez csalás. Nem mehet táborozni a megjutalmazottakkal, éppen egy ötödik osztályos kislány segítségével. De hogyan lehetne ezt megtudni?

Terike kitért előle, nem volt hajlandó egyébről beszélni, csak az ő ügyességéről.

Más meg ki deríthetné ki az igazat? Talán Kiss Géza? Az a mamlasz egyszer vagy kétszer ha mutatkozott közöttük. Ha egy emeletet megmászott, utána háromra valót pihent. És lám, máris hazament. Törődik is az, hogy ki mennyit gyűjtött.

„És ha így van — emésztődött tovább Irimie magában —, én miért gyanakodjam? Más senki nem gyanakszik csalásra. Miért ne mennék tiszta szívvvel táborozni? Édesapámék is örvendeni fognak. Levettem egy nagy gondot a nyakukról. Milyen szép lesz ezen a nyáron táborozni! Mi mindent vett tervbe a tanár elvtárs. Vasérc után kutatnak, turbinát készítenek, majdnem valódi várost fognak alapítani. És a kirándulások, meg a tanár elvtárs céllövő puskája. Megtanítja a pionírokat célba löni... Hát a tábortüzek, az érdekes, tréfás játékok?”...

Addig-addig tépelődött Irimie e kilátásba helyezett örömök fölött, amíg Orosz Béla is befutott kerékpárjával. Hazaküldte a pionírokat, s maga is ebédelni sietett. Így aztán Irimie egyedül maradt kiújuló gyanújával. Sohasem ment haza az iskolából ilyen nehéz szívvvel, mint aznap, a vasgyűjtés után.

VII

Bezzeg nagy volt az öröm Terikééknél. A leánya szélvészként rontott be a konyhába a Feritől hallott nagy újsággal. Anyu abbahagyta a lerben piruló tészta lesését, vitte be Terit és Ferit az édesapjukhoz, aki éppen a rádiójukat szerelte össze. Valami hibát talált benne, s egész délelőttje ráment a javításra.

— Hallod, apjuk — ujjongott Ácsné —, megkerült a szőnyegünk.

— Meséld el, Feri — kiáltotta Teri magánkívül az örömtől. — Borzasztó érdekes, apu.

Anyu kisietett a konyhába a lerben piruló tészta-hoz, s hát nem odaégett?! Kihúzta, kiborította a lapítóra, s igyekezett vissza a többiekhez. Egy szót sem akart elszalasztani a szőnyegtolvaj lefülelésének történetéből. Feri azonban a részleteket csak immel-ámmal adta elő. Korántsem lelkesedett annyira, amint az elvárható lett volna, hiszen anyu rögtön kijelentette, hogy most már lesz új télikabátjuk.

— Nem nagy ügy — vont vállat Feri, s szemmelát-hatóan élvezte az ügy szó kiejtését. Mostanában gazdagodhatott vele a szókészlete. — Én már hozzászoktatam magam ahhoz, hogy a furnér-kabátban teljék. Most aztán mindent előről kezdhetek, amíg visszaszokom az új nagykabáthoz.

Elhallgatta viszont azt a körülményt, hogy a visszaszokásnál sokkal fontosabbra is gondolt. Arra például, hogy milyen hősnek néznék az iskolában, ha kiskabátban telhelhetne, mint Vasile Roaită. Eddig ugyanis biztosra vette, hogy ez a hős kommunista ifjúnunkás csakis kiskabátban telhelhetett. Egyéb is lehetett azon-

ban a begyében, ami az új télikabát dolgát háttérbe szorította. Szülei kérdései elől a tolvaj lefülelését illetőleg saját kérdéseivel tért ki:

— A lefülelés nem nagy ügy — legyintett eltűnődve —, sokkal nagyobb az, hogy miért vannak tolvajok, és mit kéne tenni, hogy ne legyenek?

Anyu erre visszatért a lapítóra borított téasztájához, hogy feldarabolja és tálaláshoz láthasson. Mostanában mindig odább állt, ha Ferinek vagy Terinek olyan kérdései támadtak, amelyeknek megválaszolására nem érezte magát elég erősnek. Az utóbbi időben egyre gyakrabban hagyta apura ő ket, birkózzon meg velük ő, ha tud.

Apu ilyenkor rendszerint megértően elmosolyodott. Neki sem volt már könnyű a két nagy gyerek szaporodó kérdéseivel szemben helytállani. És ezt előttük sem titkolta. Nem kívánt mindentudó bölcsnek látszani. Még olyan esetekben is, amikor biztosan állott a lábán tudás tekintetében, kész válaszok helyett inkább arra törekedett, hogy ő ket magukat vezesse rá a dolgok nyitjára.

Ez alkalommal is, miközben az összeszerelt rádiót visszahelyezte az éjjeliszekrényre, a földvezeték dugóját is helyére tette, ehhez a szokásához fordult, annál inkább, mert most nemigen voltak készen megformált válaszai.

Odamutatott az ablak felőli sarokba beszorított kis házi könyvtárára. A legfelső polcokon Marx, Engels és Lenin néhány vaskos kötete sorakozott. Alább a mesterségébe vágó technikai könyvek, s még alább szépirodalmi művek állottak. Balzac, Mikszáth, Maxim Gorkij, Victor Hugo, Móricz Zsigmond meg Rebreanu-regények, s köztük egy Makarenko mű is, több verses-kötettel keveredve.

— Lapozgattatok már ezekben a könyvekben? — kérdezte középük telepedve.

— Már belenéztünk, apu — vágott a bátyja elé Terike.

— Én az egyiket ki is olvastam — így Feri.

— Melyiket?

— Azt, amelyikben az a szép vers van, hogy *Mama*.

— Az nem sok — legyintett apu. — Én majdnem mindegyiket átfutottam egyszer. Némelyiket kétszer, háromszor is elolvastam. Ennyi könyv válaszolt nekem egy-egy olyan kérdésre, mint amelyeneket ti szoktatok újabban kitalálni. Hogy válaszolhatnék hát egy-két szóval arra, amit az imént kérdeztél? Nézzétek csak azt a szürkés vászonkötésű Marxot.

— A tőke — felelte Teri és Feri szinte egyszerre.

— Hát az bizony. *A tőke* — ismételte utánuk az apjuk elgondolkozva. — Abban éppen a legveszedelmesebb tolvajokról van szó. Mert sokféle van ezen a világon. Van, amelyik csak kényszerűségből lop. Az ilyenek többnyire csak vissza próbálnak lopni valamit abból, amit a legveszedelmesebb tolvajok — a tőkepénzesek lopnak el tőlük... Ismertem inaskoromban olyan proli embereket, akik kiestek a munkából. Sokat éheztek szegények. De bárkihez is fordultak, senki sem segített rajtuk azok közül, akik munkát vagy kenyeret adhattak volna. Nem egy vetette magát a vonat elé, mások meg loptak valamit, hogy éhen ne haljanak. Legtöbbször azonban sem az öngyilkosságot, sem az emberhez méltatlan tolvajkodást nem vállalták, hanem összegyűltek, a városháza elé vonultak, munkát és kenyeret követeltek maguknak.

— És kaptak, apu? — esett a szavába Terike szívszorongva.

— Néha igen, néha nem, többnyire nem. Az ilyenek, ha valamelyik lopásra szánta el magát, rögtön abba hagyta, ha munkához és kenyérhez jutott.

Terike nem bírta ki ülve az apu visszaemlékezéseit, felugorva a díványról egészen szembe fordult vele:

— Mit gondol, apu, az az ember is ilyen lehetett, aki ellopta a szőnyegünket? Ő sem talált magának munkát?

Apu dörzsölni kezdte a nyakát; ez volt a szokása, ha nem tudott valamire rögtön válaszolni.

— Összeavartok a közbeszólásokkal — mondta töprengő arckifejezéssel. — Honnan tudhatnám, hogy ez a mi tolvajunk miféle öntésű. A mi rendszerünk

minden becsületes embernek ad munkát. Lehet, ez olyan, aki nem szeret és nem is tud dolgozni. Az ilyen tolvajokat mi igyekszünk nyakoncsípni. Bedutyizzuk, és megtanítjuk dolgozni. Láthatjátok, mennyi ház meggyár és új utca épül nálunk. A mi hazánkban bárki megtanulhat dolgozni, azért építünk annyit, és még többet fogunk építeni, hogy mindenki dolgozhassék, ha rendesen élni akar. Mert ugyebár, munkából lesz a kenyér meg minden másegyéb, amiből élünk.

— Apuka szolt közbe most a feszülten figyelő Feri is —, a mi iskolánkban is van egy fiú, aki nem szeret dolgozni. Ugye Teri, pont ilyen az a Kiss Géza, aki egyszerre született velem a klinikán. Mindig kerülgeti a gyalulást a politechnikai órán...

— Nemcsak ő ilyen — válaszolta Terike —, ilyen kislány Tárnoki Juci is a földszinten. Még mosogatni sem tud. Az anyukája sosem küldi, hogy port töröljön. Folyton csak a szép ruhákat adja rá. Még a cipőjét is a bejárónó takarítja. Vajon Juciból is tolvaj lesz?

— Hát Kiss Gézából? A leckéjét is örökké csak félig tudja.

Apu ismét a nyakát kezdte dörzsölni, amint Ferire pillantott.

— Csendesebben, gyerekek. Senkiről sem jósolhatjuk, hogy tolvaj lesz-e vagy sem. Kiss Gézára meg az alattunk lakó mérnökék kislányára, általában az ilyen gyerekekre, most csak ennyit mondhatok: azok, akik nem tanulnak meg dolgozni kiskorukban, nehezen tanulnak meg később. Lehet, hogy egyesek sohasem tanulnak meg. Az ilyenek a szüleik nyakán élösködnek, amíg azok ki nem dőlnek. Hogy azután mi lesz velük? Esetleg találnak valaki mást, testvért, rokont, férjet vagy feleséget, akinek megnehezítik az életét. Mindenesetre kártékony emberek az ilyenek. De van még az ilyeneknél is kártékonyabb.

Ezután apu ismét a könyveire tekintett, majd körüljártatta szemét a szobában, kipillantott a másikba is a nyitott ajtón. Szerette volna úgy befejezni ezt a beszélgetést, hogy a Feri és Teri felcsigázott érdeklő

dését maradéktalanul kielégíttesse: hogy megvilágosodjék előttük minden.

— Gondoltatok ti már arra — ültette vissza maga mellé a díványra Terikét —, hogy ez a sok holmi, amit itt láttok a lakásunkban, hány évi munkánkba került?

— Tíz — vágta rá Terike találomra.

— Húsz is kellett hozzá — helyesbítette Feri.

— Több is, gyerekek. Nemsokára harmincnyolc éves leszek, anyátok harmincöt. Én tizenkét éves koromtól dolgozom, anyátok tizenhatodik évét töltötte be, amikor varrodába adták. Ha összeadjuk, hány évi munka jön ki?

— Mindjárt kiszámítom kiáltotta Terike, s félhangosan el is kezdte. — Harmincnyolcból kivonunk tizenkettőt, az annyi mint...

— Huszonhat meg tizenkilenc... — vágta rá Feri gyors fejszámolás közben.

— Így bizony — fejezte be helyettük az apjuk —, negyvenöt évi munka fekszik a lakásunkban. Most aztán csak gondoljátok meg, voltak itt a mi országunkban olyan urak, a gyárosok például vagy a földbirtokosok, mint amilyenek a nyugati imperialista államokban ma is ezerszámra élnek. Az a vasgyáros, akinek én a gyárában mesterséget tanultam, tíz évig sem dolgozott, harmincéves korára a vasgyára mégis kétszer akkora lett, mint volt azelőtt. Azonkívül magáénak mondhatott három emeletes-házat, valahol Buşteni-ban egy nyaraló villát, és pénzt dögivel a bankban, autót a garázsban. A feleségét négy cseléd szolgálta ki. Az a nagyvilági dáma sohasem dolgozott. Honnan lehetett hát kettőjüknek mégis ilyen nagy vagyonuk?

Terike ismét az apukája szavába vágott:

— Lopták, apuka, ugyebár, csakis lopásból szerzhették.

— Na hiszen, merted volna csak a szemükbe mondani — nevetett apu elismerően. — Nyakonverték volna, rendőrrel vitettek volna el. Legjobb esetben azzal torkoltak volna le, hogy azért dúskálhatnak minden jóban, mert jól vezetik a vasgyárat, vagy mert a szü-

leik szorgalmasan dolgozó emberek voltak, s tőlük örökölték. Más szóval, úgy viselkedtek volna, mintha ők is, ők seik is rettentő módon dolgoztak volna, mintha a munkájukból eredne a vagyonuk. Pedig egészen más a helyzet. A mi gyárunkban kétszáz vasmunkás nappal, százhusz éjjel dolgozott nekik szakadatlanul. Kétannyit nyertek egy-egy munkásuk után, mint amennyit egyenként nekünk fizettek. Ha három fékpoftát vagy motorágyat öntöttünk, abból kettő és félnek az árát ők zsebelték be a rendelőtől. Mi csak egy fél fékpofta árának megfelelő fizetést ha kaptunk. A másik kettő és félnek az árából nagyították Juhász úr örökösei a gyárat, abból szereztek maguknak a palotákat, az autójukat és a fényes lakásberendezést meg a cselédséget. Azért a legveszedelmesebb tolvajok az ilyenek, mert már az apjuk oly ravaszul lopta meg a munkásokat, mintha saját munkájával szerezne a vagyont, pedig mások dolgoztak érte.

Terikének tágra meredt a szeme a felháborodástól.

— És maguk hagyták ezt, apuka?

— Dehogyan hagyták — pattant fel Feri haragosan —, tyúkeszű kérdezhet ilyent, mint te — folytatta egészen méregbe gurulva. — Már Vasile Roaită sem hagyta. Azért húzta meg a szirénát Grivicán, hogy a többi se tőrje. Ha tőrte volna, sohasem szabadultunk volna fel a legveszedelmesebb tolvajok alól... De mit csináljunk, hogy...

— Ebédelniii! — kiáltott be anyu szép dallamos hangján a konyhából. Feri bosszúsan nézett ki a nyitott ajtón.

— Ó, milyen ez az anyu, mindig a legérdekesebbnél szakítja félbe.

— Elhallgass, te göcs — állt fel az apja —, ne kritizáld anyádat, emészd meg inkább, amit eddig kaptál, tisztára kidöglesztitek az embert a kérdéseitekkel. Kifelé...

Ő maga benyitott a fürdőszobába kezét mosni. Majd a kád megeresztett csapja alól két üveg sört emelt ki, szárazra törölgette, s kivitte a konyhába, mert anyu ma ott terített. Az asztalra állította:

—Ma iszunk egyet a megkerült szőnyeg öröme és a legveszedelmesebb tolvajok bánatára. — Leült megszokott helyére, háttal az ablaknak. — Igen — folytatta vidáman —, nagy bánatban vannak ők, Terikém és Ferikém. Visszavettünk tőlük mindent, amit tőlünk harácsoltak össze. Nálunk ma már csak holmi szőnyegtolvajok próbálkozhatnak meg az ingyenéléssel. Csak szemmel kell tartanunk azokat, akik nem szeretnek dolgozni, és eltűnnek az ilyen tolvajok is...

Terikének még furdalhatta az oldalát valami, mert odaült apjának a baljára, s karjába csimpaszkodva kérdezte:

— Ugyebár, apuka, belőlünk már sohasem lehet tolvaj ?

— Marhaságokat kérdezel — tört ki Feriből ismét a felháborodás a szobában lefolyt beszélgetés hatása alatt. — Hogy is jut eszedbe ilyesmi? Mi már tudunk dolgozni.

—Na-na — mosolyodott el apu —, egyelőre keveset tudtok ti az igazi munkáról. De ha már igazán akartok dolgozni, az is nagy szó.

Ezalatt anyu is helyet foglalt, szétmerte a húslevest, s arra kérte valamennyiüket, hagyják abba a vitatkozást, elég volt mára, a tolvajok semmiféle fajtája nem étvágygerjesztő beszédtema.

Egyelőre nem is volt többé értelme erről beszélni. Anyut inkább az érdekelte most, vajon nem szóta-e el a húslevest. Jólesett neki, ha megdicsérték a főztjét, de ha sejtette, hogy valamelyik fogásért bírálat érheti, maga ment elébe a veszedelemnek, mint most is az odaégett almásrétes esetében. Már a sóbafőttnél emlegetni kezdte, hogy ma mintha nagyobb lett volna a gáz nyomása a ler alatt, csak egy pillanatra nézett félre, s máris jobban megpirult a tészta a kellesténél.

Így készítette elő családját a sikerületlenebb fogásokra. Ennek az volt a következménye, hogy mindegyik sokkal rosszabbra készült fel, mint ami végül is elébe került a tányéron, úgy hogy apu rendszerint ilyen megjegyzéssel nyugtatta meg:

— De hiszen ez nem is olyan rossz, anyu.

Ma éppenséggel mindenért egyenesen dicséretet kapott. Aztán, hogy a vasárnapi nap hátralevő részében minél inkább kipihenhesse magát, apu is segített a mosogatásnál és a konyha rendbeszedésénél. Ferit, tekintettel a néhány nap múlva esedékes kísérettségire, vagyis a hetedik osztályosok vizsgáira és arra, hogy a délelőttje az ócskavasgyűjtésre ment rá, rögtön a könyvei mellé küldték.

Feri ment is szaporán. Miután a szőnyeg szerencsés megkerülésével mindkettőjük számára mind a nyári táborozás, mind a téli nagykabát biztosítottnak látszott, most már csak a vizsgák sikerülésétől és a Terike évvégi jegyeitől függött, hogy a nyári iskolai szünetet magolással vagy pedig a pompásnak ígérkező sátor-táborozással tölthetik-e el.

Egyetlenegy négyes Ferit pótvizsgára, Terit pedig néhány ötös a táborozásból való kirekesztésre ítélte volna. Orosz Béla a pioníregységgel való egyetértésben három ötössel senkit sem volt hajlandó a táborozás örömeiben részesíteni.

Anyu délután letussolt, apu pedig elment a meccsre.

A két gyerek nekifeküdt a tanulásnak.

Úgy három nap múlva, az egyik délután, a tanulásra összpontosított figyelmüket kissé összekuszálta az elvesztett szőnyeg hazakerülése.

A motorkerékpáros milicista főhadnagy toppant be hozzájuk egy milicistával, az meg a tolvajjal, aki a szőnyeget cipelte. Véletlenül a földszinten, a mérnökéhez csengettek be. Miért, miért nem, Tárnokiné szörnyen megrémült, mintha legalább is érte jöttek volna. Ácsék ezt csak másnap tudták meg a bejárónőtől. Az elmesélte anyunak, hogy az a világszép lusta asszony szinte elájult, amikor megpillantotta a hadnagyot. Valami nem lehet rendben náluk — tette még hozzá —, a mérnök hetenként kétszer-háromszor ha hazajön aludni, s olyankor is veszekednek.

Míg mindenki más a házból az ablakba kikönyökölve nézte végig a szőnyegtolvaj bevonulását és azt, hogy a milicista nemcsak a poroló állványra tette vissza

vele, hanem ki is poroltatta a szőnyeget, a mérnökné pirulákat szedett be, és feküdt a díványon.

A szőnyegtolvajra rá sem lehetett ismerni, úgy le-tört vasárnap óta. Feri csak nézte, majd kiesett a szemé. Annak már nem jutott eszébe, hogy az apjától száz lej jutalmat kérjen a szőnyeg „tisztesleges megtalálásá-ért és megőrzéséért”, úgy ment vissza az áristomba, mintha szemét a porba ejtette volna.

A fiatal hadnagy még visszamaradt egy kis időre, s anyunak elmesélte — Teri meg Feri izgatottan végighallgatta —, kicsoda is voltaképpen a lefület ember.

Valami jó módú kiskereskedő-családból származott, a szülei iskoláztatták, úgynevezett úriembert akartak nevelni belőle. A sóhajtástól is megkímélték, házhoz járó tanárt fogadtak melléje, de már leérettségizni sem tudott, négy-öt tantárgyból is pótvizsgára bukott a gimnáziumban. A lopkodást már otthon elkezdte. Saját szüleit lopta meg első ízben, amikor mint afféle lézengő nagyigényű fiatalembernek nem tudtak többé zsebpénzt adni. Kicsenegette az apja pultfiókjából az eladott árucikkekért befolyt összegeket. Ily módon tönkretette előbb a szüleit, aztán aprádonként saját magát. A háború alatt felcsapott életbiztosítási ügynöknek, és sikkasztott, a börtönt csak azért kerülte el, mert mire kiderült a sikkasztás, behívták katonának. Ott afféle egyenruhás lakája lett egy főhadnagy grófnak. Azt is meglopta, de a főhadnagy valamiért eltussolta a dolgot, s áthelyeztette zsidó és román munkaszolgálatosokhoz hajcsárnak. Ott már egészen szemérmetlen nyíltsággal látott neki a kiszolgáltatott munkaszolgálatosok kifosztásának. Leszerelési ígérettel zsarolta a családjukat. A fasizmus összeomlása után az ínséges aszályos esztendőkből gabonával, cukorral, olajjal üzérkedett, míg csak hurokra nem került. Az elmúlt tíz esztendőben szabadlábban alig töltött két-három esztendőt. Valahányszor kikerült a börtönből, rendszerint más városban ütötte fel a tanyáját. Hiába adtak neki becsületes munkát, amiből tisztességesen megélhetett volna. Egy hónapig, kettőig kihúzta valahogy, a fizetését aztán

egyetlen éjszaka elitta-mulatta, majd mindenféle apró lopkodásra vetemedett, végül besurranó tolvaj lett, és egy ilyen alkalomkor kis híján múlt, hogy gyilkossá nem vált.

Anyu a búcsúzó hadnagyot sápadtan tartotta vissza egy-két szóra.

— Legalább szégyelli vagy bánja ez a szerencsétlen, hogy ilyeneket tesz? — kérdezte szánakozva.

— Ez már csak az ügyetlenségét szégyelli — felelte a fiatal hadnagy. — A falba verte a fejét, amikor a szőnyeglopáson kívül egyebet is rábizonyítottunk. Egyre tőlünk kérdezte: miért olyan két balkezű, hogy ő t mindig elcsúszunk?

Terikének a hadnagy távozása után nehezen állt rá az esze a tanulásra. Mindegyre felütötte fejét a könyvekből, s vagy Ferit, vagy anyját faggatta, szabad-e sajnálni egy ilyen embert vagy nem szabad?

— Mert én sajnálom, anyu.

Feri maga is valami effélén töprenghetett, mert Terit gorombán megleckéztette:

— Már megint gyengíteni próbálsz? Lettél volna csak ott, amikor szinte levett a lábunkról, olyan hatemeleteseket hazudott. Ezt sajnáljam rajta? Miért nem jött meg az esze! Tisztességes munkát adtak neki, hogy tanuljon meg dolgozni.

Terike a ceruzát rágva felelte:

— Honnan jöhetett volna meg az esze, Feri? Hátha nem is volt neki?

Feri dühösen dugta be a fülét, félhangosan kezdte magolni az algebrát és mindent, amiből a vizsgán csak kikérdezhetik. A történelemnél aztán ijedten eszmélt rá, hogy már megint a szőnyegtolvajhoz lyukadt ki, nem azért, hogy sajnálja, hanem mert újra az gyötörte, ő mit tehetne, hogy többé ne legyenek selejtemberek a világon.

VIII

Otthon és az iskolában az utolsó előkészületek folytak a sáttáborozásra. Az indulástól már csak egy hét választotta el a pionírokat. Reggel, ha felkeltek, az ablakhoz rohantak, az eget fürkészték, nem felhősödik-e, a rádió adásai közül csakis az időjárásjelentés érdekelte ő ket. Ha csak egy kis báránnyel látta az égen: elkeseredtek, ha elfújta a szél, alig bírtak örömmel.

Otthon a hátizsákokat javígták, akinek meg nem volt, vásároltatott a szüleivel. Kipakolták, bepakolták, nehogy Székely Juliska hibát találjon benne az utolsó ellenőrzésnél. Egy órával korábban a megszabott időnél már az iskolába szaladtak. Rengeteg előkészíteni való akadt még. A szétszedhetővé fabrikált asztalokat és padokat Régeni bácsi útmutatásai alapján megszámozták, és szétszedték, az egyforma alkatrészeket külön kötésbe drótozták össze. Elszállításra vártak az új nyelvű lapátok, ásók és megékelt csákányok, a maguk készítette sátorcövek és a kitámasztó lécek.

Orosz Béla sokat futkosott az Ifjúnok Szövetség tartományi bizottságához, amíg az egyik titkárnak, Bologna elvtársnak a segítségével egy olyan orvostanhallgató-nóval ismerkedett össze, aki hajlandó volt nyári szünidejéből három hetet a pionírok egészség-ápolására szentelni a táborban. Még egy éve volt hátra ahhoz, hogy orvossá avassák. A pionírok ezt akkor tudták meg, amikor ellenőrző vizsgálatra álltak az iskola orvosánál, egy idősebb bácsikánál. Megjelent ott fehér köpenyében az orvostanhallgató is karcsún, szépen fénylő dióbarna hajjal, és még sötétebb, de annál rokonszen-

vesebben csillogó szemével. Rădăceanu Petre mindjárt doktroricának szólította, s attól kezdve az iskola magyar tagozatának pionírjai is csak doktroricának neveztek maguk között. Végtelenül tetszett nekik ez a megszólítás, úgy érezték, rá is illik. Megtudták, hogy Lukács Évának hívják és utémista.

Vele és Bota Alexa természetrajz szakos tanárral, meg a tornatanárukkal, Kardos Istvánnal készült nekivágni Orosz Béla a háromhetes táborozásnak. Bennük érzett olyan pedagógiai hivatástudatot, amely felülemelte őket más tanárok szűk szakmai érdeklődési körén. Az egyetemről alig három éve kikerült fiatal Bota Alexa a táborozás elé nemcsak a természetbúvár szemével nézett, hanem a pedagógus kíváncsiságával is, hogy vajon milyenekké válnak ezek a tipikusan városi gyerekek, amikor majd kikerülnek a kő- és betonfalak közül a természetbe. Kardos tanár, a szenvedélyes turista, a katonás rend híveként csatlakozott Orosz Béla munkájához.

Kitűnő érzéke volt a szervezéshez s az adminisztratív ügyek intézéséhez. Orosz Béla rábízta a tábor élelmezésének előkészítését. Bota ezzel szemben inkább szemlélődésre, a kész tények megörökítésére volt hajlamos, ezért aztán mint jó fényképész, értett hozzá, hogy a természet s a társadalmi élet olyan pillanatait vegye lencséje elé, amelyek mellett más talán érzéketlenül halad el. Orosz megbízta, hogy már az előkészületekről minél több felvételt készítsen. Szüksége volt a képekre a naplójához, amit rendszeresen vezetett. Fel akarta dolgozni tapasztalatait, könyvet készült írni a pionírnevelésről.

Orosz Béla az indulás előtti napokban mindenütt jelen volt, ellenőrizte társai munkáját, és ahol mulasztást észlelt, maga intézkedett. Különösen arra törekedett, hogy a pionírokban tudatosítsa: az előkészületekkel a táborozás voltaképpen már az iskola falai között megkezdődött, s azoktól függ a továbbiak sikere.

Az egyik délelőtt észrevette, hogy az iskola bentlakó növendékeinek otthonából megígért szalmazsákokat a tornatanárnak még nem sikerült átvennie. Maga mellé

vett hát húsz pionírt, s közöttük Terikét is. Átment a bentlakók otthonába. Az udvarra voltak kirakva azok a szalmazsákok, amelyeket az otthon igazgatója a táborozóknak ígért. A régi törmelékszalma volt bennük. Kiürítésüket már napok óta ígérte az igazgató, de nem teljesítette ígéretét.

— Álljunk neki, pionírok — hívta a gyerekeket. — Cipeljük hátra a kertbe a szalmazsákokat, és ürítsük ki. A szalmát majd elégetjük. Csak a zsákokat visszük magunkkal. Ott majd friss szalmával vagy szénával tömjük meg őket.

Észrevéve, hogy Kiss Géza gyanúsan kezd a kapu felé oldalogni, utánakiáltott:

— Gyere közelebb, Géza. Jut itt neked is. Válassz ki egy szalmazsákot tetszésed szerint. Úgy nézem, elég erős fiú vagy. Egyedül is elbírsz a hátadon egyet...

A lomha, nagy növésű fiú közelebb jött, gyanakodva nézegette a tömött szalmazsákokat.

— Az nem olyan biztos — felelte panaszos hangon. — Én gyakran szoktam gyengélkedni a hátammal.

— Próbáld csak meg, hátha most éppen nem gyengélkedsz.

— Igen, de nekem készit a nagymamám hálózsákokat, és dunyhát is hozok. Nem lesz szükségem szalmazsákra.

— Szüksége lesz a többieknek.

A körülötte álló pionírok nem sokat alkudoztak Gézával. Kettő közülük megragadta az egyik szalmazsákot, s mielőtt a kövér fiú tiltakozhatott volna, a hátára is emelték.

— Gyí ne — kiáltotta Terike nevetve. — Lám, milyen erős vagy. Hova eszel annyit, mint három, ha ennyit sem bírsz el?

Kiss Géza lihegve ugyan, de vitte, s csodálkozott, hogy milyen könnyen bírja, de amikor Terike segítségével kiürítette, fűjt, köpködött a törmelékszalmából felszálló portól.

— Nem halsz belé — nyugtatta meg Orosz Béla, amint ő is odacipelt egyet s kiürítette. — A régi városalapítóknak nem volt ilyen könnyű dolguk, mint nekünk. Azok a földön háltak kezdetben.

Kiss Géza a porból kihátrálva felelte:

— De mi új városalapítók vagyunk, tanár elvtárs. És aztán miért muszáj nekünk várost alapítani? Van elég város a világon.

— De amilyent mi alapítunk, nem lesz párja — kiáltotta Terike.

A többiek ezalatt mind hátrahordták a szalmazsákokat, kiürítették, és kirázták belőlük a port. Géza köhögve, tüszkölve oldalgott félre, s egy tuskóra ülve annak az egynek a cipelésétől szerzett fáradságait kezdte kipihenni, amit ő vitt hátra. Közben nem egy szalmazsákról kiderült, hogy itt-ott kifeslett, be kell varrni, vagy éppen folt kívánkozik rá. Orosz Béla a javításra szorulókat félretétette:

— Ezeket hazaviszitek — mondotta a pioníroknak. — Varrogassátok meg: ahova folt kell, foltot tesztek rá. Holnapra kész legyen. Ács Teri, írd fel, kinek adunk. Legelsőnek Kiss Géza jelentkezik, ugye Gézuka, te akarsz jó példával elől járni?

Kiss Géza nyögve tápáskodott fel:

— Én nem bánom, ha a tanár elvtárs úgy gondolja. Csak azt nem értem, miért nem jó ez így? Három hétig lyukason is kibírná...

— A zsák kibírná, de a lyukakon kibújó szalmazsákokat te nem bírnád ki, mert összeszurkálnák azt a szegény gyengélkedő hátadat. Le sem hunynád a szemedet. Hogyan jönnél velünk másnap kialvatlanul a hegyekbe geológiai kutatásokra? Mondtam, hogy vasércet akarunk felfedezni. Barlangokba fogunk behatolni, vagy a patakmedrek hordalékát vizsgáljuk meg. Csak nem akarsz kimaradni a legérdekesebb dolgokból?

Terike ezalatt a kiválasztott szalmazsákok egyikét Gézuka elé tette.

— Nesze, ezen estig gyakorold a varrást.

Kiss Géza sóhajtván hajtogatta össze, ahogy a többiek-től látta, és a hóna alá vette.

— Ne nyögdcicsélj, Gézuka — szegődött melléje Orosz Béla, mikor a kiürített és tisztára kirázott szalmazsákokkal átvonultak az iskola udvarára. — Ki-nevetnek a többiek. Azt hihetnék, hogy valami finnyás

nagy úr unokája vagy, pedig úgy hallottam, hogy apádat még parasztbölcsőben ringatták.

— Igen, de hamar bejött a városba.

— De minek, talán bankigazgatónak vagy grófnak?

— Csak malomgépésznek, tanár elvtárs... — felelte ezt Gézuka úgy, mintha a fogát húznák.

— Vagyis munkásnak.

— De már malomigazgató vagy hat éve.

— Ej, ej! Csak hat éve, és a fiával ilyen hamar elfeledtette, hogy milyen sorból származtok?

Gézuka erre semmit sem felelt. Otthon, a nagymamája társaságában, csak a mamája nagyszüleit emlegették szívesen. Gézuka az iskolaudvar forgatagában le is maradt Orosz Béla mellől. Amikor a hóna alá vett szalmazsákkal hazatért, azzal vigasztalta magát, hogy majd Kati megvarrja.

Terike is hazavitt egyet a foltozásra szoruló szalmazsákok közül. Feri jóval később került haza. Ő egész délelőtt Kardos tanárral lótot-futott. Az ételmezési trösztnél kilincseltek a tábor kenyérellátása dolgában, egy másik irodában arra nézve egyezkedtek, hogy a friss húst mint juttatják ki a táborba kétnaponként. A CFR-nél meg egy tehervagont és egy második osztályú személyszállító kocsit foglaltak le.

— Mondtam a tanár elvtársnak — újságolta Feri —, miért is nem csinálunk a táborban pékséget is? Ne hozzanak utánunk vonaton mindent.

— Hát egy vágóhíd nem kellene, Feri? Látod — folytatta Terike elgondolkozva —, erre is kellett volna, hogy gondoljunk. Egy igazi városban vágóhíd is van.

— Arra már nincs idő — legyintett Feri. — Kardos tanár elvtárs azt mondta, hogy egy sütőkemencét hamar összecsapathatnánk, de másegyebet is be kellene szerezni hozzá. Felkopna az állunk, amíg a kenyérsütést megtanulnánk.

Terikének már másfelé járt az esze, s hirtelen kitöréssel így kiáltott fel.

— Te már hallottad, Feri, hogy a barlangokba is bebújunk? Jaj, és mi volna, ha nem vasércet, hanem aranyat találnánk?

Feri az ebédre főzött leves alá gyújtott be a konyhában, a húga meg tányérokat szedett elő a kredencből.

— Nagyobb szükség van a vasércre — felelte Feri, s az apjára hivatkozva így folytatta. — Hámort építenénk és magaskohókat. Nem kellene a szürkevasat olyan messziről hozni az apuék gyárába. De még jobb volna, ha rézkövet találnánk. Apu azt mondja, hogy ebből van a legkevesebb nekünk...

Ebéd után Terike észrevette, hogy a hazahozott szalmazsákon bolha szökdösik. Ijedten kivitte a hűvös lépcsőház aljába, és ott kezdte vizsgálgatni: hol erősítse meg a varrást? Az anyu varródobozát, a foltoknak való kis vászontarisznyával, Feri hozta utána.

Így bukkant rájuk a lakásukból váratlanul kitoppanó Tárnoki Juci. Megjelenése, mint máskor is, ha nagy ritkán összetalálkoztak, Terikének újabb szívfájdalmat okozott. A mamájára hasonlító leánya most strandolásra kiöltözötten állt eléje. A karján széles karimájú napfogó szalmakalap függött, áttetsző halványkék selyemblúzt viselt, testhezálló halásznadrág feszült a lábán, s a haját úgy kötötte fel, hogy rövidre nyírt lófarokként csünghessen a hátára.

— Jé — csapta össze a kezét finnyás szörnyülködéssel, mikor megpillantotta, hogy Terike mit művel a csíkos szalmazsákkal —, mire jó az neked, Teri? Ilyen mocskos zsákhoz én hozzá sem érnék, nemhogy még varrjam is.

— Kell ez nekünk a táborba... Mert mi táborozni megyünk.

Terike azt hitte, most valami olyan hallatlan rendkívüliséget hozott a pipiskedő, dölyfös leánya tudomására, amivel bizvást irigykedést válthat ki belőle. Tárnoki Juci azonban még az előbbinél is nagyobb elszörnyedést kifejező grimaszt vágott:

— Miféle rémes tábor lesz az, ha még a matracot is ti varrjátok? ! ...

— A világ legszebb tábora — válaszolta Terike büszkén.

— Ne mondd! — pillogott gúnyosan Jucika. — Ak-

kor te nem is tudod, hogy milyen egy igazi sátor tábor. Jönnél csak a tengerpartra, ahova engem visznek. Én is sátorban fogok lakni, de ott készen várnak minden-nel.

— Az lehet — vont vállat Terike —, de mit fogtok ott felfedezni? Mert mi vasércet vagy rézkövet akarunk...

— Mi sétahajózázni megyünk — kezdte illegetni magát Jucika —, és etetni fogjuk a sirályokat. Tudod te, hogy milyen édes szórakozás a sirályetetés? A mamával már kipróbáltuk tavaly. Konstancától Mangáliáig hajózáztunk egy édes kis motoroshajón. A víz csak jött valahonnan, és ment valahova. Az ég tiszta kék volt. Cuki kék. Nézhatted, semmi se volt rajta. Sehol sem látszott egy sirály sem. De aztán szórni kezdtük a széttépett veknit a tengerbe. És már ott is voltak a sirályok, mintha a víz alól repültek volna fel. Előbb csak egy jött, aztán öt, tíz és száz! A legkisebb morzsára is lecsaptak.

Terikének nagyra nyílt a szeme, a száját is eltá-totta, annyira hatása alá került a tenger hullámai közül felszálló sirályok képének.

— Igazán gyönyörű lehetett — mondta elismerően. — Egyszer mi is elmegyünk anyuval sirályt etetni... De azért a mi táborunk mégis szebb lesz. A föld alatti mély barlangokba is bebújunk. Meglessük a pisztrángokat, és éjjel örködni fogunk...

Tárnoki Juci elbiggyesztette a száját:

— Csak szórakozni és pihenni nem fogtok...

Terike felháborodva mérte végig Jucit.

— Jobban fogunk, mint ti. Mert mi, ha jólesik, mó-kust is foghatunk, és tábortüzet gyújtunk az erdő mel-lett. Megnézhetjük a madarakat a fészükben. Velünk jön a tanár elvtárs és a farkaskutyája, a puskáját is hozza, megtanulunk célba löni, ne félj...

Míndez azonban nem hatott Jucira, újra előlről kezdte:

— Jönnél csak velem a tengerre. Majd meglátnád, mi az igazi szórakozás és pihenés. Engem Vasile Roaitán

tavaly már táncolni is felkért egy nagyfiú. Másnap anyuval délig aludtunk. Ezt nevezem én pihenésnek!

Feri három lépcsővel feljebb ült, egész idő alatt egy szót sem szólt, de egyre haragosabban nézegette Jucit. Végül is a nagyzoló kijelentés kihozta a sodrából, s felugrott ültéből:

— Neked kell is a pihenés — szólalt meg rekedten.
— Rettenetesen ki lehetsz te fáradva. Nem is csoda. Agyondolgozod magad. Naponta háromszor is más ruhát veszel fel. Elárulhatnád, hogy hányszor pucoltad már ki a cipődet?...

Jucika fitymálóan mérte végig Ferit.

— Téged senki sem kérdezett ... Még csak az kéne, hogy a bejárónő mellett cipőt pucoljak.

— Ó te kis fáradt — csóválta a fejét Feri gúnyosan —, hát szoktál te egyáltalán valamit pucolni? Talán még az orrod is más törli meg.

— Nem igaz — vörösödött el Juci. — Semmi közöd hozzá...

— Ne haragudj — szólt közbe Terike —, de az mégiscsak furcsa, hogy te semmit sem dolgozol...

— Miért dolgozzak? — fortyant fel Juci. — Nem azért élünk, hogy dolgozzunk.

— Nagyokos vagy, mondhatom — horkant fel Feri.

— Kérdezd meg a mamámtól, ha nem hiszed. Ő jobban tudja, mint te, hogy miért élünk. A papámat is megkérdezheted. Ha sok pénzt nyer a pronosporton, többet ő sem megy dolgozni...

— És ha nem nyer?...

— Akkor mi meggondoljuk a mamámmal...

Nem fejezhette be, éppen a mamája lépett ki a lakásukból. Ő is strandoláshoz volt öltözve. De ő már fel is tette volt a széles karimájú napfogó kalapot. Mélyreható igéző fekete szemével futó pillantást vetett a szalmazsákot foltozó Terire és a lépcsőn ácsorgó bátyjára...

— Miről van szó? — kérdezte unottan.

— Csak a nyaralásról, mama...

Terikének kissé elszorult a szíve, szebbnek látta a Juci mamáját most, mint bármikor, de amint feltette

lilakeretes napszemüvegét, rögtön olyan lett, akár valamelyik nagy béka a tóban.

— Na és — nézett újra végig a két Ács-gyereken — ti nem jöttök strandolni?

— Mi a nagygátnál szoktunk — felelte Feri mogorván.

— Gondolhattam volna — indult a lépcsőházból kifelé a mérnökné, s az ajtóban szánakozva tette hozzá: — Ti mindennek a kényelmetlenebb felét választjátok... Na, mulassatok jól.

— Jó napot — így Feri.

A mérnökné a bejárati ajtó keretében hirtelen visszafordult, mintha megcsípték volna.

— Mi történne, ha legalább egyetlenegyszer kezitcsókolommal köszöntenétek? Illedelmesebbek is lehetnétek már...

Terike fülig vörösödött. Ferinek megvető grimasz ült ki a szája szögletére. A mérnökné közben kilibeggett a lépcsőházból, s Juci utána.

— Hallottad? — kérdezte Teri kissé szégyenkezve.

— Te csak ne dőlj be neki. Juci se köszön úgy anyunak.

— Igen, de anyu nem mérnökné...

— Nem, mert sokkal különb. Anyu mennyit dolgozik értünk, de ez?... Még az ebédjüket sem főzi meg...

Ezen aztán Terike mélyen elgondolkozott.

Estig rendbehozta a szalmazsákot. Feri azalatt előszedte a naftalinos kosárból a síruhákat és a pulóvereket. Kitetette szellőzni. Azokba öltöznek majd át, ha hűvösebb lesz a táborban. Előkereste féltve őrzött vadászkését is. Egy rossz cipőszárból bőrtokot szabott ki az ollóval, ahogy a vadászkés formája kívánta. A kést még tavalyelőtt kapta a malomcsatornában, szabad idejében mindig fente, dörzsölte. Mikor Terike segítségével a tokot összevarrta, elégedetten felsóhajtott:

— Most aztán akár jegesmedvével is találkozhatunk.

— Na, azért csak ne találkozzunk — vette szemügyre Terike a bátyját, aki a nadrágszíjára fűzte fel a tokot.

— Azt hiszed, megijednék? — nézegette magát Feri a tükörben.

— Jobb, ha nem próbáljuk ki. Messziről én sem bánom, ha látunk egyet. Közelről csak nyuszit és mókust meg ő zikét szeretnék... Ugyebár azokat is meg lehet úgy etetni, mint a sirályokat?

— Kősó kell az ő zikének. Arra előjön, hogy megnyalja.

— Ne viccelj, csak nem adnál kősót! Vigyünk cukorkát inkább.

— Kell a pénz elemre és zseblámpa-körtére.

Feri mindjárt elő is kereste a kettőjük zseblámpáját az apu szerszámos fiókjából. Azzal vált teljessé a tábori felszerelésük. Bakancsaikat vastagon bemázolták cipőkrémmel, hogy puhuljon. Este aztán anyu a szükséges váltófehérneműiket adta számba nekik. Végül mindenüket előírásos rendben becsomagolták a két hátizsákba. Egy-egy pokrócot is kaptak, s azt kalácsformájúra göngyölítve a hátizsákukra kötözték.

Most már csak az indulásra szólító jelre vártak.

IX

Végre rájuk virradt a várva várt nap is.

Már hajnalban felkeltek, izgatottan kémlelték a pirkadó ég alját. Nem készül-e eső? Megkönnyebbülten sóhajtottak. Ritka szép július végi nyári reggel derült a világra. De jött a nagy hőség is vele. Reggel hétre kellett az iskolában lenniök, onnan vágnak majd neki a nagy útnak. Nem is volt türelmük hétig várni. A munkába menő apuval és anyuval egyszerre vettek búcsút otthonuktól.

Terike anyuval kivonult a konyhába valami rejtelmes sugdosásra. Apu ellenben csak úgy férfiasan összeölelkezett Ferivel:

— Na fiú — mondotta kissé érdesen —, éreztétek jól magatokat. És vigyázzatok a rendre-fegyelemre. Anélkül minden, a legjobb terv is felborul. Orosz Béla, amint én megfigyeltem, érti a dolgát, de ha nem segíttek neki...

— Tessék csak rám bízni, apu — felelte Feri meghatódottan.

— Terikét tartsd szemmel, ő naivabb, mint kellene... Aztán a leánykák különben is több segítségre szorulnak.

A konyhában anyu Ferit ajánlotta a Terike gondjaiba. Ismerheti, milyen vakmerő kísérletező. Örökké töri valamin a fejét...

— Majd írjatok, Teri. A hátizsákodban tíz levelezőlap van. Hetenként kétszer íj. Ne bízd Ferire, mert ő megfélelkezik róla. Mindenről tudni akarunk apáddal.

Az utca szögletéig együtt mentek. Ott még egyszer összeölelkeztek, csókolóztak, aztán ki balra, ki jobbra.

A szülők munkába, Teri és Feri a tömött hátizsákokkal az iskolába.

Leírhatatlan nyüzsgés-mozgás fogadta őket. Ötvenkilenc pionír, negyedik osztályosoktól nyolcadikosokig, minden évfárból néhány. Kevesebb leányka, mint fiú. Az úgynevezett egyetlenek közül négy leánykának a szülei meggondolták magukat, nem engedték el táborozni szemük fényét. Féltek, hogy meghúlnak vagy más bajuk esik a sátorvárosban.

Kétes volt a Kiss Géza részvétele is.

Miután ő is hazavitt egy szalmazsákot megvarrogatni, anyai nagymamája kéretlenül feljött az iskolába, és nagy lármát csapott a tanári szobában. Még mire nem fognák be az unokáját? — vont a felelősségre Orosz Béla főoktatót. — Amióta kiürítették vele azt a poros szalmazsákot egyre köhög. Azt akarják tán, hogy tüdőbajt kapjon?! És micsoda képtelenség egy fiútól elvárni, hogy főzni, mosni és varrni tudjon! Éjszaka pedig nehogy oda merjék állítani őrködni, mert ijedős szegényke. Az éjszaka nem arra való, hogy egy tizenhárom éves gyerek őrködjék, hanem hogy alaposan kialudja magát, a gyomra amúgy is gyenge a drágámnak. Nem ehetik akármit. Álmában pedig ki szokott takarózni, lesz-e, aki betakargassa?

Orosz Béla végtelen türelemmel hallgatta végig. Mikor aztán az elképesztően nagydarab vénasszony végzett a kifogásaival, elővette a táborozásra feliratkozottak névsorát.

— Ha így van, kérem, jobb, ha azonnal kitörölöm a nevét. Mi senkit sem kényszerítünk, hogy velünk jöjjön. De aki jön, annak ahhoz a renchez, fegyelemhez kell igazodnia, amelynek a többség aláveti magát.

A vénasszony úgy elment, hogy se igent, se nemet nem mondott.

Most aztán, amikor a pionírok dagadó hátizsákjaikkal egyenként vagy párosával, anyjuktól vagy nagyanyjuktól kísérvé az iskola udvarára özönlöttek, és a fák árnyékában lepakolóztak, mindegyik kíváncsian tekingetett a nyitott nagykapu felé: vajon Kiss Géza jön-e?

A sovány karú, kissé sápadt, nagyszemű Székely Juliska minden egyes újonnan érkező pionírnak szigorúan ellenőrizte a hátizsákját, benne van-e minden, ami a táborozáshoz szükséges, és úgy van-e csomagolva, ahogyan azt Kardos tanár Orosz Bélával egyetértésben előírta.

A hanyagul becsomagolt hátizsákot Juliska könyörtelenül kirakatta, és újra bepakoltatta. Talált ilyen hátizsákot vagy négy pionírnál is, ezeknek a kíséretében levő anyák vagy nagymamák megsértődve húzták fel az orrukat. Az egyik fiúnak az anyja nem is tudta szó nélkül megállani.

— Mit fontoskodszt — förmedt Juliskára —, én csomagoltam be, annyit csak értek hozzá, mint te.

Juliska elpirult, kissé zavarba jött, de azért nem hagyta magát:

— De nem így kell — mondta bátran. — És az annál rosszabb, ha be tetszett csomagolni helyette. Mert akkor ő nem tudja, hogy mi hova került, és mindent fel kell forgasson, ha valamit ki akar venni.

— Még leckéztetsz is? — haragudott meg a szóban forgó pionír mamája, és sebbel-lobbal odament a teherautóhoz, ahol Orosz Béla irányította a csomagok felpakolását. — Tanár elvtárs — szólította meg felháborodva —, ez mégiscsak pimaszság, ahogy itt a maga tanítványai velem beszélnek. Remélem tudja, hogy kinek a felesége vagyok.

Orosz Béla türelmesen meghallgatta, s miután megtudta, hogy melyik pionírjának a mamájáról van szó, már azt is tudta, hogy kinek a felesége állt előtte.

— Bocsánat — mondta hűvösen —, nem tudom, ki szemtelenkedett az elvtársnővel.

— Az a gebe leányka, ott né, aki — ha kell, ha nem — mindegyiknek beleüti az orrát a hátizsákjába. És még engem leckéztet. Ha nem egyéb, a férjem után több tiszteletet érdemelnék meg.

— Engedelmet, elvtársnő — szólt már kissé felindultan Orosz Béla. — Ha ön megjelent volna a táborozásra készülő pionírok szülői értekezletén, amelyre több ízben is meghívtuk, most tudhatná, hogy mi nem

dolgoztunk ki a táborozók részére többféle szabályt aszerint, hogy melyik pionírnak a szülői milyen tisztséget töltenek be. A magasrangú hivatalnokok gyerekére nézve éppolyan érvényesek a rendszabályaink, mint a lakatos vagy az utcaseprő gyerekére. Az a leányka pedig, aki az ön fiának a hátizsákját újra csomagoltatja, nem gebe, hanem a hátizsákok felelőse. A megbízatást tőlem és a pioníregységtől kapta, és megbízatásának megfelelően kötelességét teljesíti. Ebben sem ön, sem én nem korlátozhatom...

A férje tekintélyére hivatkozó anya leforrázottan tért vissza a fiához, de már nem avatkozott belé Székely Juliska dolgába.

Ezalatt a pionírok, a három tanár útmutatása szerint, kihordták a nagykapun a táborozáshoz előkészített felszerelést, és feladogatták Kardos tanárnak, aki az odarendelt teherautón elrendezte a csomagokat. Bota tanár gyakran kapta elő az oldalán lógó fényképezőgépet, s egy-egy érdekesebb mozzanatot lencséjére vett.

A szülők egyike-másika ott lábatlankodott a lázas izgalomban cipekedő gyerekek között. Egy-egy pillanatra megfogták a gyerekük kezét, megcirógatták leánykájuk arcát, s aggódva érdeklődtek: nem fáradt-e el? Ne segítsenek, nem túl nehéz-e az az üst kettőnek? Mások az eget fürkészték sóhajtozva, mert a nyugati égboltozaton tintaszínű felhőrongy jelent meg. Orosz Bélának sem tetszett ez a nem várt felfedezés. Úgy állt az a felhősáv az ég alján, mint egy leselkedő sötét alak, akit előörsnek küldtek a többiek, hogy amikor a pionírok megérkeznek majd a kiszemelt táborhelyre, úgy három-négy óra múlva, nyakukra hozza a sötét esőfellegeket, s azok bőrig áztassák a gyerekeket, mielőtt a biztonságot nyújtó sátrakat felvernék, és alájuk bújhatnának.

A táborozás leglelkesebb előkészítői a kipirult köpcös Dan Irimie, a csontos Ács Feri s a mord és szigorú Rădăceanu Petre, a csupa izom Dávid Erzsike és a nyúlánk, nagyszemű Székely Juliska csoportjuk tagjaival izgatott vidámsággal hordták ki a pionír-szo-

bából és az iskola raktárából azokat a dolgokat, amelyekért ők feleltek.

Dan Irimie az összehajtogatott sátorlapokat ellenőrizte, hogy mind felkerüljenek a teherautóra.

Rădăceanu a különböző szerszámokat és a fizikai szertárból kikölcsönzött felszerelést hordatta ki vi-
gyázva.

Aztán segítette a Feri csoportjának, amely a főzéshez szükséges edényeket, merítőkanalakat és vedreket, majd a tartósabb élelmiszereket, több zsák újkrumplit, fejes-hagymát meg a cukorkészletet s konzerveket adta számba a teherautó karosszériájában rendező Kardos tanárnak.

Dávid Erzsike az álomszuszék Csapó Lacit szalasztotta ide-oda, hogy a pionír-szoba faliújságjának a tábláját, az írószereket, a kürtöt meg a tábori naplót hozza ki. Végül sor került a karsú orvostanhallgatóra, a doctorica vöröskeresztesládájára is.

Lukács Éva ott állott a földszinti folyosó udvarra vezető lépcsőjén. Néhány mama vette körül, s mindegyik a saját gyereket ajánlgatta gondjaiba. Mindegyik azt szerette volna, ha éppen az ő gyereke egészségi állapotát jegyezné meg jobban. Lukács Éva zavartan hallgatta őket, mert csak másodízben látta a pionírokat, s a nevüket sem tudta. Meglepte őt, amit látott, meglepte a pionírok céltudatos tevékenysége, és az a szervezett összehangoltság, amely elhárított csomagoló munkájukból minden zűrzavart.

— Úgy vélem — felelte őszintén a fülébe duruzsoló mamáknak —, nem sok dolgom lesz a táborban. És ne is legyen. Orosz Béla külön orvosuk lesz, mint én, ha a három hét alatt végig ilyen nagyszerűen tudja foglalkoztatni őket. Hiszen a legfontosabb, hogy sokat mozogjanak a friss levegőn, és mindig ilyen vidáman tevékenykedjenek... A tespedés sok betegségnek az oka.

Ekkor egy csöndes, szerény, munkás külsejű érettebb nő lépett melléje, és Székely Juliska édesanyjaként mutatkozott be. Elmondotta, hogy a leánya teljesen megváltozott, amióta ebbe az iskolába került. Hallgató, szófukar, kedvetlen teremtés volt azelőtt. Csak a

leckéit bújta, mégis gyöngé volt az előmenetele. Amióta az Orosz Béla keze alatt van, mintha kicserélték volna.

Székelyné azt is elárulta, hogy most kapta ki a szövogyárból a szabadságát. A szülői bizottságban önként vállalta, hogy együtt megy a pionírokkal, és a főzést irányítja. Egy ideig a gyári étkezdének volt a szakácsnője, ért ahhoz, hogyan kell egy tömeg-konyhát kézben tartani.

Dan Irimie, végezvén a gondjaira bízott felszerelés elhelyezésével, csoportjával ennek is, annak is a segítségével sietett. Szemmellátható volt azonban, hogy nem végzi a dolgát olyan kedvvel, mint a többiek. Néha el-elbáméskodott, s ha Ács Terikén akadt meg a szeme, valósággal elkomorodott. Még most sem tudta megfeyteni, hogy a legutóbbi ócskavasgyűjtésnél miért éppen ő jött ki elsőnek; ellenkezőleg, egyre inkább megrögződött benne a gyanú, hogy ez csakis a Terike csalafintaságával sikerülhetett. Úgy érezte, nem volna most itt a helye. Oda kellene mennie Orosz Bélához, s be kellene vallania, hogy milyen gyanú gyötri.

De mind halogatta, mind azzal nyugtatgatta magát, hogy nincs most ideje a tanár elvtársnak vele törödni. Voltaképpen azonban attól riadt vissza, hogy mi történék azután? Itthon kellene maradnia, és ezt elképzelni is borzasztó. Nála nélkül menjenek táborozni, mikor annyira beleélte magát az iskolai év folyamán?

Ezért aztán hol elszontyolodott, hol meg olyan hévvel vetette belé magát a rakodásba, hogy mindent kiszedett a társai kezéből.

*

Már majdnem végeztek a készülődéssel, amikor fehér-fekete kockás oldalú bérautó fordult be az utca sarkán. Odahajtott a megpakolt teherautó orrához. Minden gyerek és a búcsúzás közele pillanatától elfogult szülő meglepödvé tekintett arra, vajon ki érkezett ilyen előkelően?

Nem maradt sokáig titok.

A bérautó kinyílt ajtaján előbb egy jól megtermett, rengő keblű öregasszonyság, majd egy karcsúbb és jóval fiatalabb, nyáriasan öltözött, rozsdabarna hajú elegáns nő szállt ki, akit az öregasszonyság kezénél

fogva segítette a járdára, az meg egy bekötött nyakú, elhízott kamasz fiút támogatott a kiszállásban. E síruhás fiúnak a derekára alumínium kulacs volt csatolva, övére vadásztőr, egy henger alakú nagy elemlámpa és gumiparittyva volt akasztva.

A pionírok között derűtségtől hangos elcsodálkozás tört ki:

— Né, Kiss Géza.

— Itt a gyengélkedő. . .

— Helyet a szegény tüdőbajosnak.

A fölösleges húspárnáktól lötyögő fiúval a bérautó még nem adta le egész terhét. Az óriás terjedelmű, ős nagymama, miután védenceit a járdára segítette, a kocsi belsejéből még a következő dolgokat ráncigálta ki. Először is egy ölnyi puha gombócot, amibe a Kiss Gézuka lábzsákja, dunyhája és két embernek való puffadt párnája volt összegyömöszölve, a hozzá mellékelt párna- és dunyhahuzatokkal, lepedőkkel, négy váltásnyi törülközővel. Ezután egy hátzszak következett, vadonatúj turista oldalzsákkal. A hátzszak összehurkolt nyílásán jobbról és balról egy-egy gömbölyű veknivég állott ki. Valami henger alakú dologról, amely a hátzszakot kinyomta, jókora rúd szebeni szalámira lehetett következtetni. Az oldalzsákból cipődobozhoz hasonló fehér alumínium holmi látszott ki. Abban egy hétre való almásrétes és dióspatkó lapult. Mindez kiegészült egy tizenkét személyes családot is kielégítő, halványkék, óriási termosszal, amiben forró tea vagy tej lehetett.

A kocsiból végül egy zsineggel átkötözött zsírfoltos csomag került ki, burkolata áttetsző holmi volt, s egy sült csirke körvonalai derengtek át rajta. Mindezek tetejébe a nagymama háromkilós zacskót nyomott harciasan felszerelt unokájának karjai közé, tele borízú piros almával.

A pionírok között e látvány fokozatos kibontakozására mind zajosabbá vált a nevetésbe átcsapó derűtség.

A szülők egyike-másika szintén elmosolyodott, ám az aggodóbb természetű mamák vagy nagyanyák, akik

hajlottak gyerekeik elkényeztetésére, igen-igen elkomorultak. Eszükbe jutott, hogy ő k korántsem látták el kedves magzataikat útravalóval ily bőségesen. Boszszankodni kezdek, miért is tartották magukat ahhoz az utasításhoz, hogy csak négy inget, egy lepedőt meg egy kispárnát és pokrócot, főként pedig csak egyetlen napra elegendő élelmet adjanak gyerekeiknek. Ezt is csak azért, mert Orosz Béla tudomásukra hozta: az első nap nem jut idő főzésre, táborépítéssel s a berendezkedés legfontosabb tennivalóival lesznek elfoglalva.

Kiss nagymama Gézukáját karjánál fogva gyöngéden odavonszolta a hüledező tanárok elé:

— Tetszik látni az unokámat és a felszerelését?

Orosz Béla rosszkedvűen vette szemügyre.

— Elég későn jelent meg. Megmondtam, hogy hét órára mindenkinek itt kell lennie, a felpakolózás sok dolgot ad.

Az öregasszony türelmetlenül legyintett:

— Őt kérem mi rendesen felpakoltuk...

—Látom, négy fiúnak is sok lenne. Ha az unokája mindezt elbírja, ám nem bánom. De jó előre megmondtuk, a fölösleges élelmet másnap összeszedjük, és az első reggelinél egyenlően elosztjuk a pionírok között.

—Csak nem gondolták komolyan? — csattant fel az öregasszony.

—Nagyon is komolyan gondoltuk. Nem nézhetjük, hogy rájuk romoljon, és megbetegedjenek. Csak egy orvosjelölt elvtársnő jön velünk, nem egy egész klinika.

Az öregasszony nem adta meg magát.

— A mi fiunknak nem pakoltunk romlandót. Nyugodtan nála hagyhatják.

— Senkivel sem teszünk kivételt.

— Rettenetes ember maga, tanár úr. Látszik, hogy még nincs gyereke.

Orosz Béla körülmutatott.

— Sokkal több van, mint gondolná. Bár még nőtlen vagyok, ötvenkilenc gyermek apjának érzem magam.

—De hát az mégiscsak, képtelenség, hogy az én unokám ne élvezhesse, amit felesomagoltunk neki.

Gézuka látta, mi megy végbe az odacsődült pionírok arcán. Bár igen jólesett, hogy a nagymama ennyire forrón beajánlja őt a tanároknak, azt azonban mégsem szerette volna, hogy pionírtársai hangosan kinevessék, pedig igen közel álltak már ehhez. Alig bírták visszatartani magukat. Odahajolt hát a mamája füléhez, és súgva kérte, vigye már a nagymamát innen, mert csak felmérgezési Orosz Bélát.

Ekkor azonban váratlan fordulat jött közbe, legalábbis a szülőket igen meglepte. Hosszú, éles füttyszó, majd két rövidebb hangzott el. A pionírok, mint a villám fordultak meg, és az udvarra nyíló folyosó feljára cikáztak.

Rădăceanu Petre hívta őket egy nagy mérleghez, amit időközben Ács Feri négy fiúval és két leánykával kihozott a folyosó végére.

— Kettősével sorakozó — kiáltotta Pétre. A doktorica elvtársnő tudni akarja a súlyunkat.

A pionírok, a táborozás idejére megszervezett csoportjaikba rendeződve, egyenként felléptek a mérlegre. A meglepett szülők elmosolyodtak a fürge és fegyelmezett felsorakozás láttára.

— Meg kell adni — súgta egy tisztviselő —, ért ez a fiatal tanár a gyerekekhez. Ni, milyen szépen összeszoktatta őket.

Igen, még Gézuka is faképnél hagyta a nagymamáját, s oda állott már az Ács Feri csoportjába. Az öregasszony bosszúsan cammogott oda, hogy egy pillanatot se veszítsen el a búcsúzásig, és hogy még egyszer megtapogassa a Gézuka csuklóját, nincs-e hőemelkedése.

A doktoricának nevezett Lukács Éva kipirultan, a gyerekek elevenségétől, jókedvétől és rendes, fegyelmezett viselkedésétől felvillanyozódottan állt a mérleg mellé. Míg Dávid Erzsike a súlyokat cserélgette, a mérlegre lépőktől sorra megkérdezte: nincs-e hasmenésük? A súlyukat meg bejegyezte a nevük mellé.

A többi nőt félretaszító terebélyes nagymama a mérleg közelébe furakodott. Az orvosnövendék-lány tevé-

kenységét nem bírta ki bíráló megjegyzések nélkül. Mikor Gézukát is lemérték, rögtön felfortyant:

— Doktorkisasszony, az a mérleg csal. Mi is lemértük ma Gézukát. Akkor ötvennyolc kiló huszonegy és fél dekát nyomott. A maguk mérlege viszont csak kerek ötvennyolc kilót mutat. Én legalább hatvan kilósan akarom visszakapni az unokámat, ezt jól jegyezzék meg.

— Ellenkezőleg — emelte fel a szemét Lukács Éva szigorúan —, le kell fogynia pár kilót. Abnormális a hatvan egy ilyen korú fiúnál.

— Szó sem lehet róla — kiáltott a vénasszony felháborodva. — Hova gondol, még így is gyengécske. Örvendek, hogy sikerült egy kis húst raknom rá.

Éva intett Gézának, adja át a helyét a mérlegen az utána következőnek. Ment is a fiú, amilyen gyorsan csak bírt. Megint látnia kellett, hogy a társai alig tudják visszafojtani pukkadozó nevetésüket.

— Indulunk, hátizsákokat fel az autóra — kiáltotta Orosz Béla. — Menetoszlopba sorakozó. Zászlótartók, az egységzászló után. Azok, akiket a vagonba való berakodáshoz osztottunk be — fel a teherautóra!

A nagyobb pionírok egy csoportja szétrebbent. Néhányan felmáztak a teherautóra, és felvették a hátizsákokat, hárman Terikével besiettek a pionír-szobába. A mamák odarohantak a hátizsákjaikat feladogató gyerekeikhez, még egyszer összevissza csókolták őket. Terikéék ezalatt a tisztelgéshez megharsanó kürtszó mellett kihozták az egységzászlót. A gyorsan menetoszlopba sorakozó pionírok elé álltak, és ütemesen kilépve elindultak a vasútállomásra.

A szülők, köztük többnyire a nagymamák, itt-ott nagyapák is, a járdán kísérték őket. Egyik-másik anya útközben beszaladt az útba eső cukorkás üzletbe vagy falatozóba. Egy-egy tábla csokoládét vagy egy zacskó cukorkát, esetleg néhány sonkás zsemlyét még gyorsan bevásárolt, s dugdosni kezdte szemefényének a zsebébe.

A pionírtanáctól összehívott szülői értekezletekről mindenki tudta, hogy a táborozó gyerekek változatos étkezésben részesülnek majd. Gondoskodtak megfelelő

mennyiségű édességről, és gyümölcsöt is kapnak bőven. Volt hát bőven cukorka és csokoládé is a tartósabb élelmiszer közé becsomagolva. Minderről azonban most többen is megfélekedtek. Ezek a szülők, különösen a nagymamák, azt hitték, ha az állomásra menet még meg nem tömik valami nyalánksággal és más pótlással szeretett utódaik zsebét — ki tudja, milyen ínséget látnak majd.

Orosz Béla bosszankodott is egész úton. Szinte előre látta: hányan kapnak másnapra hasmenést a fölös mennyiségben elfogyasztott mosatlan gyümölcstől. Utasítást adott a csoportvezető pioníroknak: akadályozzák meg, hogy csoportjuk tagjai menet közben egyenek.

Ennek ellenére Kiss Géza, amíg kiérték az állomásra, titokban egyre tömte magát a borízú almával. Akadtak persze segítői is; úgy, hogy mire a részükre lefoglalt személyvagonba betelepédtek, elfogyott mind a három kiló.

A tábori felszerelés Orosz Béla kutyájával együtt a tehervagonba került. A csomagolással végzők is felszálltak Kardos tanárral a személyvagonba. Tilos volt többé leszállni. Rădăceanu az egyik, Ács Feri a másik feljáratnál tartott ügyeletes szolgálatot. Bota tanár még lent maradt a kocsi mellett, s észrevétlenül felvételeket készített.

Amennyi pionír, az mind az ablakokban, amennyi hozzátartozó felnőtt, az mind a vonatablakok alatt nyújtogatta a kezét. Csókokat intettek egymásnak. Búcsúkiáltásokat, figyelmeztetéseket váltottak. Orosz Béla megkönnyebbülten lélegzett fel, amikor a személyvonat befutott, és az ő két vagonját hozzákapcsolták.

Végre kidöcögtek az állomásra.

A mamák, óvatossági intelmeket kiáltozva az ablakon kihajló gyerekeik után, nehezen maradtak el a gyorsuló vonat mellett.

Kezdetét vette a háromhetes, izgalmakban, érdekeségben változatos tábori élet.

Bár a vagonban minden ablak le volt eresztve, olyan

hőség támadt, mint a pékségekben. A gyerekekről és tanáraikról dőlt a verejték.

Lukács Évának alig sikerült elérni, hogy a vagon egyik oldalán az összes ablakokat felhúzzák; a hűlés veszélye, éppen mert nagy volt a hőség, valamennyiüket fenyegette a huzat miatt.

Senki le nem ült, minden pionír az ablakokat bújta. Nem egy kisebb munkásgyerek akkor ült először vonaton. Külön felfedezés számba ment nekik a vagonban minden számukra ismeretlen rendeltetésű fogantyú és csavar, vagy a le- és feltolható ablakok; sorra tapasztalták valamennyit. Orosz Béla a vészféket rögtön ő rizet alá vétette Pop Marioarával.

Ő és a másik két tanár, meg a gyerekek izgalmát élvező Lukács Éva, a hallgatagon viselkedő özvegy Székelynével rövid tanácskozást tartottak. Aztán szétültek egy-egy gyerekcsoport közé. A táborozás idejére kiszemelt heted- és nyolcadosztályos pionírokat Orosz Béla magához intette. Kimutatott a nyugati ég párkányán közeledő tintaszínű felhőfoszlányokra.

— Két óra múlva megérkezünk, de azok a viharfelhő nyúlványok is készülődnek valamire. Legelső dolgunk a táborhelyen a sátrakat nagyon gyorsan felállítani. De kapkodás nélkül. Csak így kerülhetjük el, hogy bőrig ne ázzunk és rakásra ne hűljünk. A pioníroknak és az élelmiszereknek, különösen a lisztnek, fedél alá kell kerülnie, mire ránk zúdulna valami nagy zivatar. Minden egyéb azután következik...

— Ne tessék félni, tanár elvtárs — felelte Dan Irimie kipirultan a hőségtől és attól a vágytól, hogy nélkülözhetetlenségét most minél többször bebizonyíthassa. — Rekordot döntünk a sátorveréssel.

A kisebb pionírok között hamar elterjedt a hír, hogy milyen vészjósló zivatarfelhők kúsznak a vonattal szemben. Szorongó érzéssel kezdték találgatni, vajon ő k érkeznék-e meg korábban a táborhelyre, avagy az eső? Mi lesz jobb, ha az eső esik le, mielőtt tábort ütnének, vagy ha ők érnek hamarabb oda?

Az ablakon kitekintő Ács Feri szakértő fölénnyel szólt közbe:

— Maradjon az eső az égből, amíg mindennel nem leszünk készen. Sárban nehezebb sátorvárost építeni. Én tavalyelőtt már kipróbáltam.

A felhők, mintha az ő tanácsára tennék, megállani látszottak az ég alján. Éppen csak oldalukat puffasztották fel valamivel jobban, mintha tartalékokat gyűjtenének az ádáz roham előtt. Orosz Béla a mellén csüngő katonai látcsővel egyre azokat tartotta szemmel.

Terike megszeppenve figyelte minden mozdulatát. Eszébe jutottak azok a félelmetes nagy zivatarok és jégesők, amelyeket otthon már megért a biztonságos lakás falai között; ott sem telt valami nagy öröme bennük, milyen lenne hát kint valahol a szabad ég alatt, erdők között, ahol még a fejét sem rejtheti az anyu ölébe. A csoportjában üldögélő és kibámuló kislányoknak kétszer is megismételte:

— Csak ne nagyon dörögjön.

— És ne villámlódjék — tette hozzá egy majdnem fehér hajú szőke kislány.

Özvegy Székelyné lett előbb figyelmes a pionír-leánykák aggasztó irányba forduló beszélgetésére. Odaült közéjük, s igyekezett másfelé terelni a figyelmüket, közben azonban azon tűnődött, nem vállalkozott-e Orosz Béla olyasmire ezekkel a tíz-tizenöt éves gyerekekkel, ami felülmúlja az erejüket? Hogyan birkóznak meg az önálló táborérettel a maguk erejéből? S vajon már ilyen korban meg kell kezdeni velük a jövőjükre való felkészülést, elvégre készen kapnak a szüleiktől mindent.

Orosz Béla maga is észrevette, hogy nem jó irányba terelődött a kisebb pionírok beszélgetése, némi tapasztalata volt már a tavalyelőtti táborozás idejéből, hogy egyetlen gyermek rémüldözése milyen hamar megrémítheti a bátrabbakat is. Elejét akarta venni ennek, a vagon közepére jött, s a polctartó karjába kapaszkodva a jó hangú, izmos Dávid Erzsikére tekintett.

— Még nem is énekeltünk egyet. Gyűjtsunk csak rá az ifjúsági indulóra.

— Úgy van, úgy van!

— Kezd el, Dávid Erzszi.

Dávid Erzsi elkezdte. A vonatkerekek kattogását és a kisebb leánykák szívében gyülekező aggodalmakat csakhamar elnyomta a vidám nótaszó. Az énekkari órákra járó pionírok szólamokba álltak. Egyik forradalmi indulót a másik után énekelték. Jó volt ez a vérpezsdítő nótázás azért is, mert Kiss Géza abbahagyta a gyomra tömését. Eddig ugyanis szakadatlanul falt, el volt tökélve, hogy másnapra mindent elpusztít, hogy semmit se „kobozhassanak el” tőle az első reggelinél. Ez a nagybelű, önző mamlasz szeretett énekelni. Jó hangja s kitűnő hallása volt. Látta, hogy Bálint Pista magával hozta a tangóharmonikáját, s máris elhatározta, hogy birtokába veszi, s megtanul játszani rajta. Bálint nagyszerűen kísérte a gyerekek énekét. Belekapcsolódott hát Géza is, de az arca nemsokára eltorzult, valósággal zöldre vált. A borízű alma és a felfalt dióspatkó soknak bizonyult az ő gyomrának is.

Szerencsére Gézuka utazott már vonaton, s tudta, merre keresse a kijáratot.

Ám amidőn megkönnyebbülten visszafelé tartott, a nyakába akasztott óriási családi termosz beléütődött a lengő ajtóba, s nagyot reccsent. Teája, ami legkevésbé lett volna ártalmas, mert ivóvíz helyett fogyaszthatta volna, mindjárt odalett.

El is ment az éneklő kedve azonnal. Nemsokára pedig ismét a kijáratot kellett sürgősen megkeresnie.

Közben a vonatablakokból szemlélhető táj a kukoricás lankákból púposodó, erdős-hegyvidékké alakult át. Odébb, a nyugati látóhatáron zord hegygerincek mosódtak össze a haragosabb színeket öltő felhőgomolyokkal. A hátuk mögött maradó ég oly tiszta kék volt, hogy már nem is égnek, hanem áttetsző víznek látszott. A nap meg úgy ontotta a meleget, mintha száz százalékkal teljesítené túl a normát, ám odébb, északnyugaton, a magasba nyúló fenyvesek szinte feketének látszottak.

Orosz Béla mindegyre a karójára pillantott. Közben a vonat egy kis falusi állomás előtt megállt, hogy a mozdony „kifújhassa magát”. Orosz Béla intett Rădăceanunak és Ács Ferinek. Követte ő ket Dan Irimie is. A személykocsiból hátrasiettek a tehervagonhoz. Fél-

retolták ajtaját, s felmászta. A szokatlan helyzetben leledző Lajka örömmel vakkantott rájuk, azt hitte, őt fogják kiszabadítani ebből a dübörgő ládából, aminek a vagon belsejét nézhetette.

Orosz Béla azonban éppen csak a fejére tette a kezét.

— Hova raktátok a sátorlapokat, Irimie? — kérdezte a feltűnően buzgó fiútól. — Nemsokára megérkezünk. Legyenek kéznél, nehogy azok kerüljenek le legutoljára, póruljárnánk a készülő esőben.

Szükségesnek bizonyult ez az előrelátás. A sátorlapok és a magukkal hozott nagyobb ponyva, mintha csak szándékosan történt volna, bizony a tábori felszerelés legaljára került. Mindent át kellett rakniok egyik oldalról a másikra, hogy kiszedhessék. Korholta is Orosz Béla a fiúkat. Máskor azokat a dolgokat rendezték kézügy alá, amelyek sorrendben a legfontosabbak, hogy bármely pillanatban igénybe vehetők legyenek. Ahogy kiszállnak a vonatból, s a vagonjukat félretolatják, minden egyes csoport vegye át a sátorlapokat és a sátorveréshez szükséges felszerelési tárgyakat meg a szerszámokat, és rohamlépésben vigyék a kiszemelt helyre.

— Itt a helyrajzi vázlat — vette elő az oldalán lógó táskából a tábor elrendezésére készült alaprajzot. — Különböznék én is veletek megyek, a lerakodást majd irányítja Bota és Kardos elvtárs.

A három fiú derekas erőfeszítéssel emelgette a nehéz zsákokat és ládákat. Minden felül került, ami azelőtt alul volt. A vonat ezalatt tovább haladt. Orosz Béláék észre sem vették a lázas cipekedésben, hogy előbb vastag félhomály, majd szinte esteli sötétség borult rájuk.

Odakünn volt a forrása ennek a változásnak. A növekvő viharfellegek beborították már az egész égboltozatot úgy, hogy mire arra a kis állomásra érkeztek, ahol a pioniroknak le kellett szállniok, s a tehervagonukat lekapcsolták, és félretolatják a vakvágányra, a gyerekek pedig lekászálódtak hátizsákjaikkal, már kegyetlenül fújt a szél. Kövér esőcseppeket szórt szanaszét, a közeli fák nyögve hajladoztak az állomás épülete mögött.

Körös-körül a távolban hegyek meredeztek, szakadékaikban, morajlott, zengett minden szikladarab. A kis

állomás nem volt elég tágas arra, hogy ötvenkilenc pionírt és öt felnőtt személyt befogadhasson, hiszen csak egyetlen hivatali helyiségből állott. A falu még jó félórai járásra feküdt onnan az északra eső völgyben. Ennyi idő alatt viszont a táborhelyüket is elérheték. Úgy látszott, hogy a vihar főiránya éppen a falu fölött vonul el, ha oda próbálnak bejutni, holtbiztosan bőrig áznak, míg ellenben a táborhelyig esetleg megúszhatják eső nélkül, ha a szél nem változtat irányt. Ha nem vesztik el a fejüket, talán a sátrakat is felverhetik, mire az eső odafordul. Estig pedig tízszer is kiderülhet, hiszen déli tizenkét óra múlt csupán.

Orosz Béla mindezt, míg a fiúknak segített kirakodni, megtárgyalta a másik két tanárral, és úgy döntöttek, hogy megkísérelik a táborverést.

A pionírok sápadtan ugyan, de állták ezt az első nagyobb próbát, pedig a villámok ide-oda cikáztak a hegygerincen, és egyre idegrázóbb csattanásokkal közeledtek. Vezetőik nyugalma őket is megnyugtatta, s Dan Irimie felszólítására csoportjaikkal odaléptek a vagonhoz, és sorra levették sátorlapjaikat.

— Futólépés, utánam! — kiáltotta Orosz Béla. Irimie, előre.

A sátorlapokat és a cövekeket meg a fejszéket cipelő pionírok szaladva követték tanárukat.

Ki lesz gyorsabb, ez volt most a kérdés, a zivatar-e vagy ők?

Terike minden egyes villámlásra ijedten rázkódott össze, mert utána rögtön dörgött is, és nem akárhogyan, hanem eget-földet megrázón.

„Azért sem félek, azért se” — bátorította önmagát, amint szaporán szedte a lábát a csomóba kötözött sátorcövekekkel. Hát félni aztán nem is félt, de annál gyakrabban megijedt.

Feri közvetlenül Orosz Béla mögött nyargalt két összehajtogatott sátorlappal s egy fejszével. Ő sem nagyon pillantgatott oldalt a hegyek közt egymást követő villámok lecsapódása felé. Legmegnyugtatóbb pontnak a tanár hátát tartotta most.

Kiss Géza hátul cammogott, arca zöldebb talán már

nem is lehetett, egyrészt a rémülettől, másrészt a hascsikarástól. Ismét félre kellett volna mennie, de a szüntelen dörgés-villámlás, meg a háta mögé felfejlődő újabb csoportok nem hagyták. Nem is mert volna lemaradni.

A vasúti töltésről lekanyarodó ösvény két oldalán a sűrű fűzfabokrok, széltől cibált égerfák és nyírfák ijeszten hajladoztak. Valahol elöl sötét erdő kaptatott fel egy magas dombhátra. A vén tölgyek és bükkóriások koronáit mintha örvény kavargatta volna. Mindezt az egyre közelebb és egybefolyó mennydörgés tette még félelmetesebbé.

Az elöl rohanók Orosz Bélával már egy kis fennsík oldalán kapaszkodtak felfelé. Felérve annak peremére, néhány bükkfával és cserjéssel tarkított tisztás tárult a szemük elé. Ék alakban nyúlt le az erdő aljából, lehetett vagy negyed négyzetkilométernyi kiterjedésű. Nyugatra eső pereme szakadéokban ért véget. E szakadék voltaképpen mély patakmedernek bizonyult, amely a fennsíkot elválasztotta a másik, magasabban fekvő partján kezdődő erdőségtől.

Az erdő délen beöblösödött, szinte átkarolta az egész fennsíkot, mely onnan felülről nézve félszigetként, enyhén lejtősödve nyúlt ki a völgyben kanyargó vasúti töltés felé.

Pompásabb helyet pionír-sátortábornak elképzelni is bajos lett volna. Napsütésben olyan lehetett, mint egy kis paradicsom. Most azonban még a rövidebb fűszálak is ijedten hajoltak meg a sivító szél alatt.

Orosz Béla ritka haja tincsekben lobogott fejebúbján. A fennsík erdőben végződő déli felébe vezette az utána nyargaló pionirokat. A szélső fáktól alig tíz méterre állt meg, s a szélzúgást túlkiáltva szólította Dan Irimiét.

— Az első csoport kezdje meg a sátorverést itt, ahol állok. — Öt hosszú lépés után újra megállt. — Második csoport, ide... Harmadik csoport, hozzám... Mozgás, Ács Feri! — A színéből kikelt Kiss Gézára is rákiáltott. — Mit tántorogsz? Szedd össze magad. Most meggyőződhetsz, mire volt jó az iskola udvarán gyakorolt sátorverés. Ha megtanultad, mire az eső egészen ideér,

fedél alól gyönyörködhetsz a villámok cikkcakkozásában, ha nem, ázni fogsz, mint az ürge.

Kiss Géza azonban ott, ahol állt, le is rogyott, és elnyúlt a kissé vizes fűben.

— Gyengélkedő lettem, tanár elvtárs. Tessék elrendelni, hogy verjék fölém a betegek sátrát. Nem bírom tovább...

De Orosz Béla már a negyedik, ötödik csoport helyét lépte ki. A pionírok meg lélekszakadva futkostak a sátorlapokkal utána. Bár a szél majdnem kitepte a kezükből, fűgén szétbontották és szétfeszítették, egy-egy kisebb pionírt a közepére ültettek, amíg a másik beverte a cöveket. Terike a villámlásokat kissé már megszokva egyik csoporttól a másikhoz rohangált, és kezük alá adta a cövekeket.

Negyedóra sem telt bele, s a négyszögben felvert öt csoport sátrai egyre-másra emelkedtek fel az alájuk feszített támasztó lécektől. Most nyert csak igazán értelmet, hogy mire volt jó a nemegyszer unalmasnak tűnt előkészítő munka az iskola műhelyeiben. Már nem áztak volna meg, mert a gyerekek behúzódhattak az elkészült sátrakba.

A zivatar, mintha csak arra várt volna, hogy lám, képesek-e megelőzni ő t, nem jött át a hegygerinceken, hanem elvonult valamerre északkeletre. Emitt a fennsíkon éppen csak megbálta a fák és a bokrok lombjait, és nedvesre permetezte a kövér fűvet. Mire a két nő és a tanárok sátra is állt, a nap is előbújtt a ronggyá tépett felhők közül. Akkor aztán, mintha aranyszínű mézzel kenték volna be a fennsíkot s ezüsttel a távoli sziklafalakat! Az erdő fáit meg a bokrok és a vadvirágok rendbeszedték összeborzolódtott üstöküket. A feketének látszó erdő arany csíkokkal, napfoltos tisztásokkal, madárcsiviteléssel telt meg.

— Jaj de gyönyörű! — ámuldozott Terike, amint ki-dugta kócos fejét az egyik középen álló sátor nyílásán.

Feri éppen arra szaladt egy gombolyag zsineggel.

— Ne ájuldozz! — kiáltott rá. — Ráérsz azután, ha egészen végeztünk a táborépítéssel. Gyere, feszítsük ki

a spárgát, mert a sátrakat összevissza állítottuk fel, egyik kijebb, másik beljebb áll.

Terike jókedvűen mászott ki a magából, amelyben négy másik pionír-leánnyal volt közös szállása. Újra elfogta a bámulat, amint körültekintett.

A sátortábor nagyjából felépült már.

U alakban tárult eléje a fennsík erdőbe nyúló felében. Elég közel az erdő aljához ahhoz, hogy a déli és kora délutáni órákban, amikor leghevesebb a napsütés, árnyékot kapjanak, s elég távol ahhoz, hogy a felkelő nap kora reggel a sátrak nyílását süsse.

Néhány nagyobb fiú és lány a csapzott, fekete hajú Bota tanárral a sátrak mögött sáncot ásott, hogy az oda lejtősödő erdőből lefolyó esővizet levezesse a patakba. Orosz Béla Rădăceanuval és két más fiúval Lukács Évának segített a gyengélkedők sátrának rendbehozásánál.

Ács Feri és Dan Irimie zsinórt húzott ki, s a sátrakat ahhoz mértén kiigazították; ahol kellett, kihúzták a cövekeket, és beljebb vagy kijebb verték, aszerint, ahogy a zsinór mutatta. A fennsík aljában elterülő völgy bokrai között Kardos tanár az egyik szénaboglyát bontotta meg, előre megvásárolták volt annak idején a kaszáló tulajdonosától a terepelőkészítők. A szárazabb részből megtömte a szalmazsákokat a vele dolgozó pionírokkal.

Készült az ideiglenes tűzhely is a tábori üstnek. Székely Juliska segédkezett a gödröt ásó Palkó Attilának, özvegy édesanyja is ott foglalatzkodott már; estére forró teát szeretett volna biztosítani a gyerekeknek.

Az egyik csoporttól másikig járó Orosz Béla kijelölte a konyha és az élelmiszerraktár helyét a patakmeder lankásabb oldalában. Az omladékos martot ki kellett mélyíteni úgyannyira, hogy a konyha két oldala és hátfala magából a kiásott üregből kerüljön ki. Csak fedelet tesznek rá, és készen is lesz. E munka megkezdése előtt rövid ebéddőt rendelt el. Ideje is volt, már két óra felé járt az idő.

A pionírok a sátrak elé telepedve bontották ki hazulról hozott elemőzsiájukat.

Kiss Géza e látványra valósággal kétségbeesett. Épp

az imént nyilvánította ő t a doktorica huszonöt százalékos gyengélkedőnek. Rosszat sejtve kérdezgette, hogy ez mit jelent, mert ő ilyent még nem látott, pedig elég sokszor gyengélkedett már.

— Két napig csak teán és kekszen élsz – felelte Lukács Éva a lázmérőt visszadugva a tokba.

— Azt én nem bírom ki, doktorica elvtársnő.

— Dehogynem bírod. Telezabáltad magad ma egy hétre. Hol a sült csirkéd meg a szalámid...

— Már mind megettem...

Lukács Éva azonban nem elégedett meg ennyivel. Elővételte a Kiss Géza holmijait, s a lábzsákba rejtve nemcsak a sült csirkét, hanem a két rúd szebeni szalámit is megtalálta. El is kobozta azonnal.

Kiss Géza mindkét kezével belekapaszkodott egyiknek a végébe.

— Legalább ezt ne, doktor elvtársnő, én ezt nem adom...

Lukács Éva megfigyelte, hogy Orosz Béla rövid tömönatokkal kormányozza a pionírokat, s maga is így járt el:

— Engedetlenkedsz? Azonnal pakolj innen. Az esti vonattal hazamégy.

Gézuka elengedte a szalámit. Keserves képet vágva kérdezte:

— De legalább ittmaradhatok a gyengélkedőben?

— Nincs lázad. Az idő szép. Minek kotlanál itt? Gyere utánam. Ez a kristálytisza levegő kész orvosság neked.

Kiss Géza nem szívesen, de követte az orvosnövendék-lányt. Látni akarta, hova viszi sült csirkéjét meg a drága szalámit. Ha a tanár elvtárs holnap reggel tényleg összeszedeti a hazulról hozott finom dolgokat, és közösen fogyasztja el a többiekkel, abból ő nem maradhat ki. Akkor ő reggelig meggyógyul legalább annyi időre, amennyi a sültcsirke bekebelezéséhez szükséges. Azt sem túri, hogy a szalámit nélküle falják fel.

Lukács Éva a jövődöbéli konyhán adta át Székely-nének a Gézuka ínycségeit. Az ebédjükkel végzett fiúk s az ásó forgatásában jártas Marioarã már a raktár

számára ásták az üreget. Ott jó hűvösen áll majd a romlandóbb élelmiszer.

— Jó, hogy jössz, Gézuka — fogadta Marioară előzőkenyen —, éppen ilyen erős fiúk kellene ide, mint te. Eredj, kérj egy ásót Rădăceanutól.

— De én huszonöt százalékos gyengélkedő vagyok.

— Nem baj — nevetett a fiúsarcú, nyurga Marioară — van Petrének huszonöt százalékos ásója is. A tábori kicsi ásó például...

Gézuka megrökönyödve bámult a lányra. Nem volt neki kedve semmilyen méretű ásóhoz, de hogy szabaduljon Marioarától? Hirtelen felderült az arca. Tudta már.

— Jó — felelte —, megyek Rădăceanuhoz, elkérem azt a huszonöt százalékos...

És gyorsan elhordta az irháját.

X

Gézuka ezután ide-oda ő döngött az épülő tábor területén. Messze elkerülte Rădăceanut. Ám bármerre is bolyongott, itt is, ott is serénykedő pionírokba botlott belé. Egyesek az illatos, száraz szénával megtömött szalmazsákokat cipelték fel az aljból, mások a sátrakat sáncolták körül. Orosz Béla Terivel és Csapó Lacival két oszlopot ásatott be jelképes kapufélfának a sátrakkal szemben, Csapó Lacira az ő rködés feladatát is kiosztotta. Meghagyta, hogy engedélye nélkül a tábor területére a pionírokon kívül senki sem teheti be a lábát, a pionírok viszont a kapufélfákon kívül nem mehetnek.

Eliszkolt Gézuka onnan is, s az erdő felé kezdett oldalogni. Ott azonban Rădăceanu többedmagával az állomásról felérkező asztalláb-csomagokat és a padokat rakta szét. Deák Erzsike a faliújság-táblát cipelte valahova. Igyekezett hát Gézuka az erdő aljából is biztonságosabb helyre, ahol nem kiálthatnak rá, hogy mit ödöng ide-oda tétlenül.

Alig ment azonban a szélső fák között odébb vagy tíz lépéssel, az egyik bokor aljából váratlanul felpattant egy jól megtermett farkas, és neki Gézukának borzalmas csaholással. Rémületében észre sem vette, hogy ez a farkas láncra van kötve, és szájkosarat visel.

Gézuka csetledezve-botladozva, üvöltve menekült a közeléből, rémületében éppen azoknak a fiúknak szaladt a karjába, akik az ő csoportjába tartoztak, s nagy odaadással ástak valami gyanús rendeltetésű vermet.

— Mi lelt, Gézuka? — kérdezte Feri.

— A farkas... nézzétek, ott egy farkas...

— Meszet ettél? A tanár elvtárs kutyája.

Kiss Géza ekkor nézte meg figyelmesebben az utána vicсорító Lajkát. Nem akart hinni a szemének, már csak azért sem, mert Feriék pukkadtak meg a kacagástól.

— Csak vi-vicceltem — dadogta rettentően szégyenkezve, amikor végkép meggyőződött, hogy amitől úgy megrémült, az bizony a tanár elvtárs farkaskutyája. — A-azt gondoltam, hogy be tu-tudlak ugratni titeket.

— Igen, látjuk — kacagott az egyik fiú.

— Nem lett tele a nadrágod, Gézuka? — kérdezte Feri halálosan komolyan. — Ha tele lett, éppen jó helyre jöttél. Nézd csak ezt a gödröt...

— Mit nézzek rajta? — sápadt el Gézuka.

— Azt, hogy miattad fél méterrel mélyebbre kell ássuk. Az a félméter plusz számodra készül... Vedd csak azt az ásót.

Gézuka hátrálni kezdett a gödörtől.

— Engem vár Marioarä. Én ott fogok ásni, meg kell hogy keressem a kicsi tábori ásót.

— Te csak ne keresd. Te a mi csoportunkba vagy beosztva. Nézd ezt a csákányt, milyen ügyes. Ezzel is dolgozhatsz, ha a lapáthoz nem fűlik a fogad. Állj neki. de rögtön. Te mondtad az előkészítő órán, hogy városalapításnál első a vécé.

— Ez neked vécé? — veresedett el Gézuka. Egy ilyen gödör?

A fiúk nevetve nyomták kezébe a felkínált új nyelvű csákányt. Biztatták: ha nem tetszik a gödör formája, kedve szerint formálgathatja. Csinosítsa, amilyenre csak a gusztusa készteni.

Mit volt mit tennie Gézukának, kézbe vette a csákányt, a többiek készségesen megmutatták, hogyan kell bánni vele. Gézukát azonban az első csákányütések szinte berántották a gödörbe.

— Adjatok inkább lapátot — nyögte szánalomra indítóan.

Az egyik fiú cserélt vele. Gézuka az ásóval sem boldogult eleinte, csak kapirgált, mint a tyúk a napon. Később azonban rájött az ásóforgatás nyitjára. Kedvet

kapott hozzá, mikor látta, hogy a többiek úgy szel-
desik a gödör faláról az agyagos földet, akár a torta-
szeleteket a nagymamája.

*

Késő délután lehetett, amidőn az ék alakban vég-
ződő fennsík csücskén néhány idegen fiú bukkant ki
a gyér bokrok közül. Ötön vagy haton lehettek. El-
csodálkozva kezdtek bámulni az épülő sátoortábor egyre
jobban kialakuló életét.

Terike vette ő ket először észre. Szólt a kürtös Csapó
Lacinak, akire az ő rködés volt bízva. Azok mind kö-
zelebb jöttek. Vagy kettőnek pionírnyakkendő virított
a nyakában. Terikén hallatlan izgalom vett erőt, mert
az ismeretlen fiúk már-már besétáltak a tábor terüle-
tére.

— Kiáltsd le ő ket, Laci — figyelmeztette a meg-
lepetéstől elbáméskodó Lacit. Az észbe kapott, s ör -
botját feléjük fordította:

— Állj, ki vagy?

Azok rá se hederítettek Lacira. Terike elébük ug-
rott:

— Nem halljátok? Egyet se tovább!

Az egyik nagyobb fiúnak a jövevények közül gú-
nyos, lekicsinylő vigyorra húzódott a szája.

— Mit köhögysz, te kis tücsök?

— Én nem vagyok neked tücsök! — kiáltotta Te-
rike felháborodva, s hirtelen odafordult Csapó Laci-
hoz. — Fújj riadót, Laci, mutassuk meg ezeknek, hogy
kik vagyunk.

Az álmos képű tömzsi Laci összerázkódott, felkapta
a kürtjét, arca labdányira dagadt, tele tüdőből fújta
a riadót.

A táborépítők mindenütt abbahagyva, amivel éppen
foglalkoztak, sebes iramban szaladtak a jelképes két
kapufélfa elé, s ott egy pillanat alatt négyszögbe sora-
koztak.

Szaladt Orosz Béla is a másik két tanárral. Ott ter-
mett Csapó Lacinál, aki már pionírtisztelgéssel várta.
Maga is tisztelgett.

—Mi történt? Miért fújtál riadót?

— Főinstruktor elvtársnak jelentem — hadarta Laci bejedve —, idegenek lopóztak a táborunk szélére. És nem akartak megállni...

Orosz Béla csak most látta meg a jövevény fiúkat, bosszúsan vette szemügyre ő ket, azoknak gúnyos fintor rángatódzott az arcán. Keményen rájuk parancsolt:

— Gyertek közelebb! Kik vagytok, mit kerestek itt?

A jövevények meghökkenve néztek össze, önkéntelenül is idébb jöttek. A legnagyobb növésű, szeplős arcú fiúnak ismét kajánkodó fények lobbantak a tekintetében. Aztán, mint aki unja az egészet, hanyagul zsebre dugta a kezét, s ficsúrosan megállt.

— Mi is pionírok lennénk.

—Hol a nyakkendőd, ha az vagy? — förmedt rá Orosz Béla a fiú szemtelen hanghordozása miatt.

— Összepszokolódtok.

— Miért nem mostad ki?

— Azért, mert mi nem mosni jöttünk ide.

— Mi sem — emelte fel Orosz Béla a hangját —, de ha összepszokolódik, azért kimossuk, és ki is vasaljuk... Melyik iskolával jöttetek, hol táboroztok? De vedd ki a kezedet a zsebedből, ha velünk beszélsz.

Az eddig felelgető fiú vonakodva húzta ki a kezét, s valahova a szakadék felé biccentett.

—A harminckilences iskolával jöttünk pihenni. Lent lakunk a menedékházban.

— És csak így szerteszt kószáltok, vagy felderíteni küldtek?

Ekkor a keskenyebb vállú, illedelmesebb, tizenkét éves korúnak látszó fiú került a társa mellé. Kihúzta magát:

— Csak úgy magunktól jöttünk, tanár elvtárs. Nagyon unatkoztunk és azért... Már egy hete, hogy itt vagyunk. A futball belsők kilyukadt. De már meg is untuk...

— Ennyi az egész?

— Még annyi, hogy láttuk, mikor jöttek az állomásról, és tudni akartuk, mit csinálnak.

Még közelebb jött, s a négyszögben álló egység feje fölött a sátrak felé nézett.

— Maguk éjszaka is itt akarnak tanyázni?

— Hát hol tanyázzunk? — kottyintott közbe Terike.

— Igaz — felelte az illedelmesebb fiú —, a menedékházban már nincs egy hely sem.

Kiss Géza a jövevény fiúk arcába meredve egyre izgatottabban nyújtogatta nyakát Ács Feri mellett a sorban. Majd Ferihez hajolt, és súgott valamit. Feri jóváhagyó bólintásra kilépett a sorból, kezét felemelte:

— Tanár elvtárs, szólhatok?

— Szóljál, Gézuka...

— Én az egyik fiút ismerem. Nem hazudnak. Az a szeplős fiú az én első unokatestvérem, Grác Gyuri.

— Melyik az?

Ekkor az a nagyobb növésű fiú, aki zsebre dugott kézzel állt volt Orosz Béla elé, amikor beszélni kezdett, Gézukára kajánkodó pillantásokat vetve ismét előállt, s kissé meghajtotta a fejét.

— Én vagyok az... Nem akarunk mi semmi rosszat, de igazán unatkozunk. Velünk egy leány sem jött, hogy legalább táncolhatnánk. Pedig magammal hoztam a patefont, klassz tánclemezeim vannak...

— Voltaképpen mit csináltok ti egész nap? — szakította félbe Orosz Béla ingerülten ezt a fiút, mert sehogyan sem tetszett a modora.

— Semmit. Délelőtt a kisebbik instruktorunk verseket olvastat fel, és megkérdi, mit szólunk hozzá, de mi hallgatunk. Elég volt nekünk egész évben a versekből. És ennyi... Elengedhetné a tanár úr a lányokat a menedékházba táncolni.

Orosz Béla bosszúsan hallgatta végig a pökhendi fiút. Maga is sokszor szóvá tette, hogy semmit sem ér az olyan táborozási program, ami visszakérődzi az iskolai év irodalmi körének az anyagát. De rosszul esett, hogy egy ilyen cinikus fiú hányaveti előadásában hallja a maga visszhangját. Sejtette, hogy a Gézuka első unokatestvérétől mi sem állhat távolabb, mint a komoly és

érdekes tartalmú pionírtáborozás igénylése. Pofátlanul az ő rendes pionír-lányait kérné kölcsön a patefontánclemezeihez... Oda is pillantott a lányokhoz: milyen hatással lehettek rájuk a Grác Gyuri szavai? Elégtétellel látta, hogy Dávid Erzsike lekicsinylően nézegeti a jövevény fiúkat, Ács Teri ugyancsak lenézi őket. A komoly, nagyszemű Székely Juliska pedig rájuk sem hederít, Marioarã arcán meg éppen sértődöttség tükröződik.

— Ide hallgass, Grác Gyuri — tekintett vissza az előtte álló fiúra. — A mi lányaink nem tartoznak a kikölcsönözhető bábuk közé. Ha táncolni való kedvük támad, nem megyünk a szomszédba. Ajánlom, hogy ti se szomszédoljatok, hanem térjete vissza egységetekhez, és kérjétek meg a vezető tanárokat, hogy szervezzen valami érdekesebb foglalkozást.

— Azt mind kérhetjük, egész nap sakkozik a kabanással...

— Elég. Végeztem — intette le a nagyképű fiút, s odafordult saját pionírjaihoz: Egység, oszolj. Mindenki a dolgára.

A pionírok szétszaladtak. Sok volt még a dolguk estig.

A menedékházból idevetődött fiúk összébújtak, tanakodtak. Aztán valamiben megegyezhettek, mert leheveredtek a már megszáradt fűbe, és nézték, mi minden történik a táborban. Grác Gyuri erősen szeplős arcára ismét gúnyos, lenéző fintor ült ki. Kiss Gézát szerette volna meglátni valahol, hogy odamenjen, és megtárgyaljon vele valamit. De nem láthatta. Feriék visszavitték magukkal az árnyékszék-gödörhöz, s az a hely a fák mögött volt.

A többiek elcsodálkozva tapasztalták, hogy a táborban mindenki tesz-vesz valamit, mintha előre megállapodtak volna maguk között.

Így is volt.

Valamennyi pionír izgatottan készült az első szabadban töltendő éjszakára. Addig feltétlenül végezniök kell a legfontosabb munkákkal. Mindenekelőtt a szalmaszákok megtömését és felhordását gyorsították meg.

Senki sem alhat csupasz földön. A boglyánál azért a pajkosabbak felmásztak a fára, és onnan belésszökdös-tek a megbontott boglyába. Azok, akik már a fekvőhelyüket elrendezték, a sátruk körülsáncolásával foglalkoztak. A déli zivatar megmutatta, hogy nem tréfál. Ha jön az éjszaka is egy olyan kiadós vihar, elviheti fejük felől a sátrat, ha a szél alája bújhat; a lezúduló eső meg befolyhat alulról, ha felülről nem sikerül neki. A sánc azonban — ha tetszik neki, ha nem — félrevezeti a vizet. Az ivóvizükről is gondoskodni kellett. A patak másik, az erdő felőli martjából forrás csörgedezett. De a vizét fel kellett fogni valahogy, hogy meggyűljön, mert a főzéshez is azt kell használniok. Bota tanár és Dan Irimie volt ezzel elfoglalva.

Orosz Béla a pionírok közül vagy ötöt fejszékkel küldött az erdőbe, hogy a kidőlt fákról tűzrevaló, száraz gallyakat hozzanak. Az üst már ott állt az ideiglenes tűzhely fölött, hogy forró teával szolgáljon a hideg vacsora mellé.

Rădăceanu a karbidlámpákkal foglalkozott. A viharlámpákba meg petróleumot töltött.

Közben valamennyi pionír képzeletét erősen izgatta, melyik csoport ad éjszakára őrséget. Milyen kalandjuk lesz az ő röknek, ha lesz? Mi bújhat ki az erdőből, ha besötétedik?

Mindebből megsejtettek valamit a menedékháziak is, amint rájöttek, hogy a táborban tevékenykedők annyiféle dolgának mi lehet a célja. Annyira felcsigázta érdeklődésüket, hogy megunták a fűben való bámészkodást, s be akartak menni a táborba. Ami e kísérletükre következett, az csak fokozta kíváncsiságukat.

Csapó Laci ismét rájuk kiáltott.

—Ne menjetek tovább. A tanár elvtársak engedélye nélkül senki sem mehet be vagy ki.

—Miért? — fortyant fel Grác Gyuri. — Már tudjátok, hogy kik vagyunk.

—Az nem elég — avatkozott közbe Terike is, aki a felállított kapufélfák tövébe visszakuparta a földet,

és jól betaposta. Ti betegséget vinnétek be hozzánk.

—Hova be? — vált ismét bántóan gúnyosra a Kiss Géza unokatestvérének hangja. — Nem látok én itt semmiféle bentet vagy kiintet. Te csirke.

— Majd látsz, ha bekerítjük. És ne mondd nekem, hogy csirke. Pionír vagyok, akárcsak te, ha igazán az vagy.

—Ejha, még el sem hiszed?

— Nem látszik meg rajtad. Miféle tábor a tietek, ha csak úgy elcsavaroghattok onnan?

—Nem vagyunk rabok, hogy örökké ott üljünk, mint ti.

Terike kivörösödve szökött a kötekedő fiú elé:

—Mint mi?! Csak nem azt akarod mondani, hogy mi rabok vagyunk?

— Hát mik vagytok, ha nem engedtek be, és engedély nélkül ti sem mehettek ki?

—Mi öntudatos pionírok vagyunk. Önként jöttünk ide, és ez a mi rendünk. Ez a mi alkotmányunk.

— Micsoda? — kezdett röhögni Grác Gyuri csúfondárosan. — Halljátok? Alkotmányuk is van nekik — fordult a társaihoz még hangosabban röhögve.

— Ne röhögj — emelte fel Terike a kis tábori lapátot, amivel eddig dolgozott. — Igenis, hogy van alkotmányuk. És mindenünk lesz, ami egy igazi városban kell. Mi most azt próbáljuk ki, hogy kell élni egy szocialista városban, ha nagyok leszünk. Vagy azt hiszed, ti akkor is ide-oda mászkálhattok, mint a bogarak?

— Gyerünk innen — fogta meg az egyik társa karját a Kiss Géza első unokatestvére. — Halljátok, menjünk, elég volt belőlük ennyi. Ezeknél még unalmasabb lehet, mint nálunk...

A többi fiú azonban vonakodott elmenni, Grác Gyurit csak egy karkötőórás nyeszlett fiú követte, de annak sem volt pionírnyakkendője. A másik három ottmaradt azzal a keskeny vállú, illedelmesebb fiúval, aki elsőnek mondta el, hogy mennyire unatkoznak a menedékházban. Egyre a tábor nyüzsgő életét figyelték.

Egyik-másik olykor odafordult Terikéhez, és fokozódó érdeklődéssel kérdezősködött, hogy ezt vagy azt miért teszik? Végül az illedelmesebb modorú fiú kezdte faggatni:

— Nem féltek, hogy nagyon megfáztok a sátrakban? Mi bent alszunk, mégis meghűltünk. A fiúk fele náthás.

— Nekünk van orvosunk is — felelte Terike — egy aranyos doktoricánk. Az megmondja, hogy mit csináljunk.

— És attól nem féltek, hogy egy éjszaka ellopják a fejetek felől a sátrat?

— Őrizni fogjuk, hogy ne lopják el — nevetett Terike elnéző jóindulattal, amiért ez a fiú ennyit sem tud.

— Te is őrizni fogod? — kérdezte a másik hitetlenkedve.

Terike helybenhagyóan biccentett. Ám azért magában vegyes érzelmekkel gondolt arra, mi lesz, ha már az első éjszaka rákerül az ő rökös sora? Odapillantott az erdő tájára. A fák közül már eltűntek az aranyos fénysávok és a napsütötte kis tisztások. A nap lemenőben volt. Az erdőből sűrűsödő homály kúszott kifelé. Az egyes fák törzseit meg sem lehetett különböztetni a többitől. A madárcsivogás is elnémult a lombok között. Ki tudja, mi lehet ebben az erdőben? Lehet, hogy farkasfészek vagy medvebarlang. Ha csak madarak vagy mókuskák fészkelnek benne, éjszakánként sem kell attól tartani, hogy valami egyéb bújlik elé, de ha valami nagyobb is előlopakodhat, akkor...

Képzeldéseit távoli dühös morgás, majd vad csaholás rebbentette szét. Az erdőszéli fához láncolt farkaskutya vált láthatóvá, a fennsík lábánál elterülő bozotos völgy felé fordulva ugatott valamit.

Az imént kérdezősködő fiú arca felélénkült:

— Ilyen erős farkaskutya mellett én se félnék őröködni.

— Mi anélkül sem félnék — tette hozzá Terike, de azért jólesett hallania a Lajka ugatását, s megerő-

södvé tőle, így folytatta: — Ki ő rködhetne, ha nem mi. Ti talán nem örködtök?

— Mondtam már, hogy bent alszunk a menedékházban — felelte az illedelmesebb fiú. — Nincs is őrizni valónk. Van két sátrunk, de azt éjszakára lebontjuk, és bevisszük. Ma például ki sem hoztuk. Úgysem bújik alája egyik sem... — Kis időre elhallgatott, s úgy látszik, elszánta magát valamire, mert előbb Csapó Lacira, aztán Terikére pillantva vágyakozó hangon jelentette ki: — Én szívesen átjönnék hozzátok, ha befogadnátok.

Terikének megesett a szíve rajta. Fejét összedugta Csapó Lacival, s rövid tanakodás után megígérte a menedékházból hozzájuk kívánczó pionírnak: jelteni fogja Orosz Béla tanár elvtársnak a kérését.

— De az instruktorotok elenged vajon? — kérdezte Csapó Laci, s a hangjában nem sok bizakodás rezgett.

— Bizony — erősítette meg Terike —, anélkül ne-hogy ide gyere. — Menjetek, és kérdezzétek meg, holnap mi is választ adunk.

A jövevény fiúk észrevéve, hogy a nap már közel jár az ég aljához, elköszöntenk Terikétől és Csapó Lacitól. Előbb csak szaporán kiléptek, aztán futólépésre váltottak át, nehogy rájuk sötétedjék, mielőtt a menedékházba érnének.

Csapó Laciért éppen akkor jött a váltás. Terikét meg Feri vacsorázni hívta.

*

Teri megvárta, míg Csapó Laci átadja az ő rséget egy hetedik osztályba lépő leánynak, azzal a furkósbottal együtt, amit ő rbotként kellett hordaniok az ő rség óráiban. Ezután Lacival együtt megkereste Orosz Béla elvtársat a sátrak előtt vacsorázó pionírok között. Előbb azt jelentette neki, hogy Kiss Géza első unokatestvére nem lehet valami rendes pionír, mert raboknak tartja a sátrakban táborozó pionírokat, aztán elmesélte, hogy az egyik menedékházi fiú szeretne átjönni a harminckilences számú iskola táborából, ha befogadnák.

Orosz Bélának ez jó hír volt, újabb bizonyíték arra, hogy az általa követett módszer mennyire vonzó.

— Úgy látszik, megtetszettünk — mondta elmosolyodva. Na, és te mit feleltél neki?

— Én azt, hogy kéreznék el.

— Ha elengednék, te helyet adnál neki?

— Miért ne, tanár elvtárs. Olyan rendes fiúnak látszik, a nyakkendő is viseli, nem úgy, mint a többi.

— Hova fektetnéd? Nincs tartalék-sátrunk. Aztán azok a fiúk nincsenek előkészítve ilyen táborozásra, mint a mienk. Sok bajunk lenne, amíg hozzászoknának a mi rendünkhöz és a fegyelemhez. Ezért nézi az a pökhendi Grác Gyuri rabságnak a mi táboréletünket. Azt hiszi, hogy az lenne a szabad élet, ha itt is azokat a lélekficamító modern táncokat járhatná. Ő sínylődik rabságban, Ács Teri, a sivár unalom és a léhaság rabja.

Terike rögtön belátta, hogy a tanár elvtársnak igaza van.

Orosz Béla észrevette most a leányka mellett álló fiút is.

— Menjetek vacsorázni, te pedig, Csapó Laci, ne fújj riadót akármilyen semmisségért.

Magukra hagyta ő ket, ment a forráshoz: rendbehozták-e már annyira, hogy holnapra elegendő vizük legyen?

Terikét forró teával várta Feri, a hazulról hozott elemózsiából bőségesen megvacsoráztak. Feri közben megkérdezte.

— Hát hogy veszed az itteni kanyart, Teri?

— Gyönyörű itt, Feri...

— Jó-jó, csak ne hozz szégyent a fejemre.

Dan Irimie jött, és hívta a csoportjába tartozó pionirokat a forráshoz. Terikének is mennie kellett. Vedrekkel ereszkedtek le a patakmederbe. A patak túlsó martjában csörgedező forrást a legutóbbi nagy felhőszakadáskor az erdőből alázuhogó áradás betemette földdel és kavicsbordalékkal. Annak idején a terepfelderítők ebből a forrásból vittek ivóvíz próbát. De ma, amikor ideértek, teljesen hasznavehetetlennek látszott.

Most azonban Terike már a meder partjába ásott lépcsőkön ereszkedhetett le, a túlsó oldalon is lépcsők vittek fel a forráshoz. Ott, ahol a legvastagabban csordogált a kristálytisza víz, mély üreg volt alája ásva, a környéke is meg volt tisztítva. Dan Irimie csoportja végezte el ezeket a munkálatokat a délután folyamán, Bota tanár útmutatásai szerint. A rövid turista-nadrágba öltözött természetrajz-tanár fülig sáros volt. Az alatt is itt dolgozott, amíg a pionírok vacsoráztak. A patak medréből lapos köveket ásott ki, s utasította Dan Irimiét, hogy hordják fel a keze alá. A forrás alá ásott üreg fenekét és az oldalait rakta ki. A föld-lépcsőkre is köveket rakatott, hogy esős időben is le-fel jár-hassanak rajtuk.

— Fürgébben, gyerekek — sürgette Bota a pionírokat —, ránk sötétedik, és víz nélkül maradunk. Ötvenkilencen vagytok, velünk instruktorokkal és a doktorticával meg a konyhavezető elvtársnővel hatvannégy szomjúhozó. Legalább száz liter vizet kell fognunk, hogy a reggeli teához is maradjon. És bizony a forrásunk vékonyan ereszt.

Az egyik kimerültnek látszó fiú, aki már nem bánta volna, ha mára befejeznék a munkát, elkedvetlenedve szólt közbe.

— Merhetnének most az egyszer a patakból is, tanár elvtárs.

— Nehogy megpróbáljátok — kiáltotta Bota, s fekete szeme szúrósan fúródott a bölcselkedő fiú szemébe. — Amelyik a patakból mer inni, rögtön vonatra rakjuk, és hazaküldjük.

— De hát olyan nagy baj az, tanár elvtárs? Né, milyen szép tiszta a patak vize.

A doktorticánk megmondhatja, milyen veszélyeket hord ez a látszólag kristálytisza patak. Halomra betegedhetnének a vizétől.

Terike fürgébben igyekezett a lapos köveket kéz alá adogatni. A patak szakadékos mély medrében már alig láttak. Majdnem teljesen besötétedett, mire a forrás alá ásott üreget annyira (rendbetették, hogy beállíthaták a vedret a fakéregből készült vízvezető csatorna

alá. Ezalatt fent a táborban a csoportfelelősök összeszedték a pionírok kulacsait, sorban lejöttek a forráshoz, és rendre telecsurgatták őket. Aztán, amikor a vedrekbe is tartalékvizet fogtak, az üregbe beállítottak egy nagy csebret, hogy reggelig elegendő víz gyűljön a főzéshez.

Fent a fennsíkon Csapó Laci gyülekezőt fűjt.

A viharlámpák égtek a sátrak előtt, mikor a táborozók négyszögben felálltak. Fáradtak voltak és álmosak. Orosz Béla tudta ezt, kimerítő nap volt az első. Gyorsan végzett a jelentések meghallgatásával és a másnapra szóló napiparancs felolvasásával. Szolgálatos oktatóként Kardos tanárt nevezte meg, s Rădăceanu csoportja, az első csoport lett a szolgálatos csoport. A másnapi munkaterv: a tábor továbbépítése.

Terike nem kis megkönnyebbüléssel vette tudomásul, hogy rá csak holnap kerül a sor az éjjeli őrszolgálatnál. Szaladt a sátrához, és rögtön levetkezett. A vele alvó lányok is mindjárt takarójuk alá bújtak. Pár perc múlva aludtak is.

Orosz Béla az oktatókkal való közös egyetértés alapján az első éjszaka a tapasztaltabb fiúk közül Rădăceanut állította ki őrködni, őt is csak a reggeli órákra. Az első három váltást a tanárok vállalták. Túl erős próba lenne az első nap fáradalmaitól kimerült pioníroknak őrködni. Csak holnap léptetik életbe a táborrendet teljes következetességgel.

Így az első éjszaka minden különösebb esemény nélkül múlt el a mélyen alvó tábor fölött.

Reggel frissen, vidáman bújtak ki a pionírok a sátraikból. Néhány perces gyors torna után forró kakaó és sajtot kaptak reggelire, a reggeli parancskiadás is rövid volt, s utána minden csoport a tegnap megkezdett dolgait folytatta. Ragyogó szép idő volt egész nap. És ritka nagy meleg, a fiúk derékig levetkezve dolgoztak. Sokan a cipőjüket is levetették, és élvezték a mezítlábalást a nagy fűben.

A csoportok egy része a sátraik végleges belső rendjét alakította ki. Rădăceanu a maga csoportjával összeszerelte az erdő alján az asztalokat és padokat. Délben

már azokon költötték el ebédjüket. Dan Irimie és csoportja a konyhaépítést folytatta. Feri mesterséges kis zuhogót épített a társaival. Köveket halmoztak egymásra, vagyis elrekesztették a patakot, hogy zuhogó keletkezék, és azalatt mosakodhassanak.

Megkezdte működését a posta is.

A postást a szolgálatos csoport adta. Le kellett szaladnia a kis vasútállomásra a levelekkel, onnan megfelhozta a tanároknak a friss lapokat, s később a szülőtől érkező leveleket. A postahivatal főnöke Dávid Erzsike lett, ő vett át és osztott szét minden küldeményt. A postaládát az asztaloknál függesztették fel, az egyik tölgyfára.

E roppant fontos dolgok elvégzésével úgy eltelt a második nap is, hogy immár megint gyülekezőre hívta őket a Csapó Laci kürtje.

A közeli bércfalak ezüstös csengéssel verték vissza a hangját. A völgy felé kiszélesedő patakmeder a fennsík lábánál sásos, vizenyős rétre nyílt. Ott még csak az alkonyulat szürkülete ha látszott. A táborral szemközti domboldalak magasabb kiemelkedéseit napfény aranyozta be, de mire a kürtszó visszhangja harmadszor és elhalt a közelgő éjszaka csendjében, a napfény ott is belemosódott az aláereszkedő alkonyatba.

A szolgálatos csoport a mosogatással és a vízfordással volt elfoglalva. A forrás vékonyan csordogált, minden csöppje aranyat ért itt. Őrizniök kellett a megtelő vedreket, nehogy túlcorduljanak. Kardos tanár is felvigyázott erre. Maga segített kiemelni a tele vödröt, és nyomban tette alá a másikat, a többiek pedig kézzel kézre adogatták a telt vödröt a földbe ásott lépcsőkön, míg csak a legfelül állók a fennsík szélére nem emeltek.

— Mozgás felfelé — sürgette a szolgálatosokat a tornatanár —, lássuk, mi a holnapi napiparancs. Melyik marad itt önként a vedrek mellett? Egy csepp se menjen kárba, amíg leváltanak benneteket.

A szolgálatos pionírok erejükön felül dolgoztak aznap, mert még sokat ügyetlenkedtek, nem volt gyakor-

latuk; egyik se jelentkezett. Alig várták, hogy levált-
sák őket.

Dan Irimie csupasz kézzel törölgette le verejtéktől
lucskos homlokát.

— Maradok én, tanár elvtárs, én nem voltam ma
szolgálatos.

— Te nem maradhatsz. Ma este a te csoportod kerül
szolgálatba. Ott kell lenned a parancskiadásnál. Te fe-
lelsz a csoportodért.

— Akkor én, tanár elvtárs — szólt le a lépcsők kö-
zepe tájáról a csendes, szerény, nagyszemű Székely
Juliska. — Majd kipihenem magam azután.

— Helyes! Ha megtelik a vödör, rögtön állítsd a
csorgó alá a másikat. Ki bírod emelni?

— Ki...

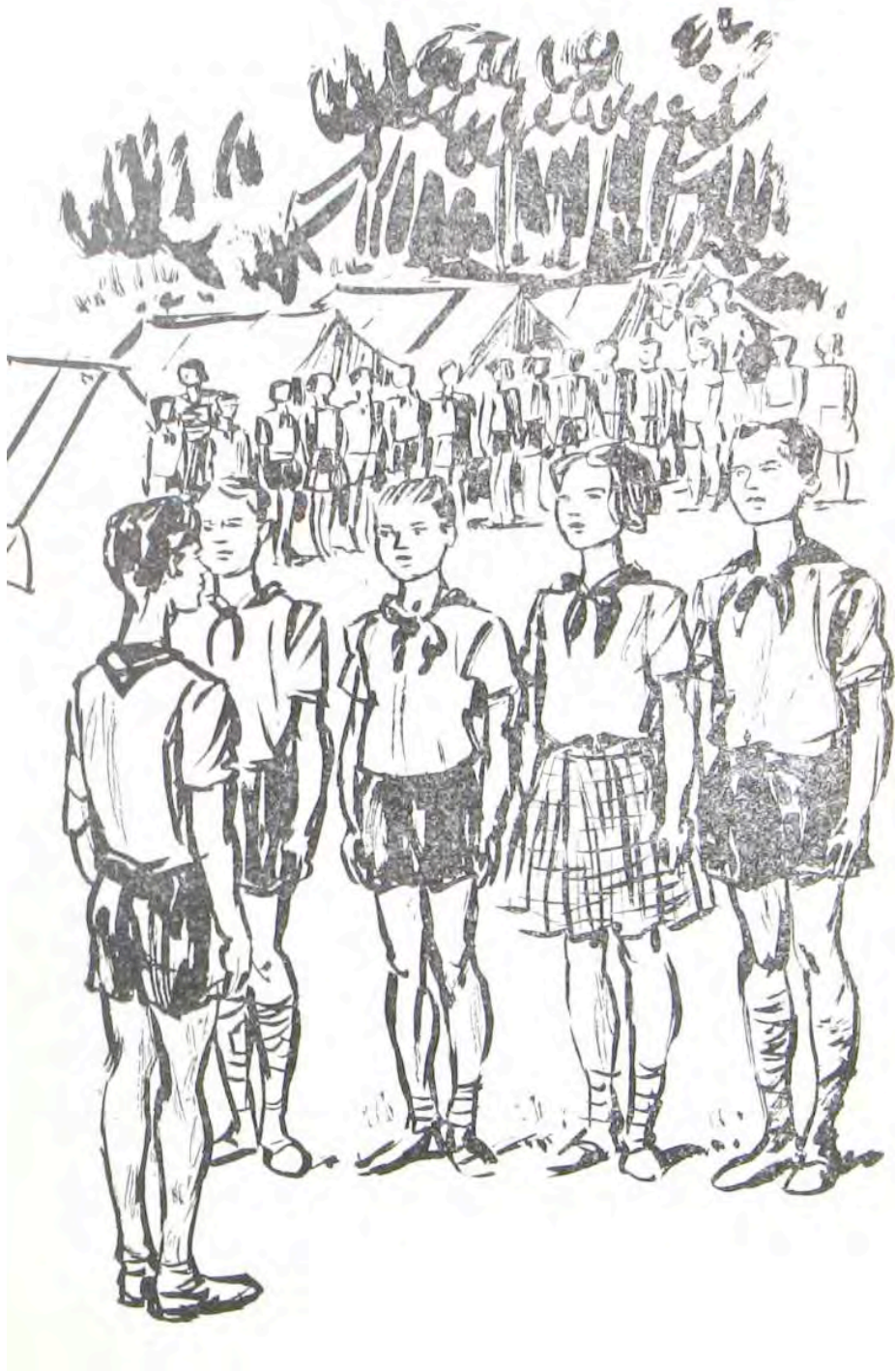
— Akkor gyerünk.

XI

Fent a sátrak előtti tágas térségen, a felállított csupasz zászlótartó póznával szemben, már állt a pionírok négy-szöge. A patakmederből felsietők futólépésben szaladtak a helyükre. A szaladástól kissé pihegve várták a tábor vezetőtanácsának második napiparancsát. Tudták az otthoni előkészítő foglalkozási órákról, hogy körülbelül miről fognak hallani. Kissé szurkoltak, vajon kielégítőnek találják-e a mai szolgálatosok elvégzett munkáját. Az első magukfözte ebéd picit kozmásra sikerült. Azt is tudták, hogy mától kezdve a táborozás idejére az otthon megbeszélte szigorúbb szabályok és szervezési formák alapján ítélik meg a pionírok magaviseletét.

Az öt pionírcsoport vezetői, Ács Feri, Dan Irimie, Dávid Erzsike és Palkó Attila a zászlótartó póznától balra sorakoztak. Rădăceanu, az aznapi szolgálatos csoport vezetője vigyázzban eléjük állt, jobbkarját a szokásos pionírüdvözlésre emelte, s egyenként fogadta a hasonlóképpen tisztelgő csoportvezetők jelentését. Ács Feri volt a legelső: szabatosan, akadozás nélkül mondta végig, egész nap készült rá.

— Szolgálatos csoportvezető pionír elvtársnak jelentem: a harmadik csoport tizenegy pionírral parancskiadásra hiánytalanul megjelent. A sátor belső berendezésével teljesen elkészült. Kiss Géza kivételével mindegyik rendesen teljesítette a feladatát. Kiss Géza tegnap és ma többször kibújt a munka alól, azonkívül háromszor is hazudott. Azt mondta a tegnap a doktorica elvtársnőnek, hogy a sült csirkéjét már megette, pedig ott volt eldugva a lábzsákjában. Dávid Erzsikének meg

azt hazudta, hogy megy a kislapátért, hogy a raktárverem ásásánál segítsen, de nem ment, hanem tekergett, nekem meg azt mondta, mikor én hívtam, hogy Dávid Erzsikének fog segíteni. Azonkívül eltitkolta, hogy a doktorica elvtársnő megtiltotta neki két napra a húsevést, és két adag bográcsgulyást vágott be, most is hasmenése van.

Így jelentették a többi csoportok vezetői is a táborozás megkezdése óta történeteket. A sovány, kóarcú Rădăceanu minden egyes jelentés elhangzása után oldalt lépett a következő elé, így ért a legutolsó helyen álló Dan Irimiéhez, aki — nem tudni miért — nyomban fülíg vörösödött, és összevissza kezdett hadarni.

Orosz Béla csodálkozva pillantott rá. Már az Ács Feri jelentése alatt feltűnt, hogy amikor a Kiss Géza hazudozásairól meg a doktorica rendelésének eltitkolásáról beszélt, mennyire elsápadt, majd kivörösödve a szemét is lesütötte.

Senki, még Terike sem sejtette, hogy mi kavardott fel ennek a komoly fiúnak a lelkében. Pedig éppen Terikével kapcsolatosan jött ily zavarba. Amíg Ács Feri jelentését hallgatta, Irimie egyszerre rájédt, hogy amikor az ő jelentésére kerül sor, azt is be kellene vallania, hogy ő is eltitkolt valamit. Mégpedig azt a gyanúját, hogy Ács teri csalt az ócskavasgyűjtésnél. És ő, Irimie, e csalás árán jött ki elsőnek a versenyben, és e csalással érte el, hogy jutalmul táborozni hozták.

Ezért zavarodott össze annyira, hogy még csoportjának a létszámát is elvétette. Mindenki tudta, hogy nem most táborozik először, és a jelentés formuláját is kívülről tudja. A tanárok s a pionírok is meglepődve néztek össze, mi lelhetette ezt a kitűnő fiút?

Rădăceanu is sűrűn kezdett pislogni, megpróbált a barátján segíteni.

— Dan Irimie csoportvezető pionír elvtárs, ismételd meg a jelentést.

— Nem bírom — ejtette le Irimie a fejét —, a torakomon akad.

— Hagyd, Rădăceanu — szólt közbe Orosz Béla. Majd holnap jelentkezz nálam, Irimie.

Rădăceanu ezután összegezve továbbította az elhangzott jelentéseket a szolgálatos oktatónak, Kardos elvtársnak, ő meg Orosz Bélának.

Kardos a pionírok felé fordult. Vezényelt:

— Napiparancs kihirdetéséhez vi-gyázz!

Orosz Béla széthajtogatta azt a papírt, amit egy kéfedelű nagy könyv lapjai közül vett elő.

— Második napiparancs — emelte fel a hangját.

— Egy — folytatta rövid szünet után: — A mai naptól a tábori szabályok teljes érvénnyel lépnek életbe. Megkettőzött fegyelem, éberség és odaadás kötelező mindenkire. Huszonnégy óránkénti váltással az öt pionír-csoport szolgálatos csoporttá lép elő. A szolgálatos csoportvezető pionír utasításait, amelyeket a saját belátására vagy a szolgálatos oktatóparancsnok rendeletére ad, minden pionír vita nélkül végrehajtja.

— Kettő: szolgálatos csoport: a második. Szolgálatos oktató: Bota Alexa. Napirend: táborépítési munkálatok, úgymint a konyha és a forrás teljes kiépítése, a sátrak körülsáncolásának befejezése.

— Három: a táborépítés körül szerzett érdemekért az összes csoportokat megdicséjjük. Kiss Géza pionírt munkakerülésért megrójuk, a hazudozásokért és saját egészségének a veszélyeztetéséért, illetve az orvosnők rendelésének eltitkolásáért a kirándulások idején fél-napi sátorfogságba megy. Újabb hazugság, valamint egészségének és a tábor egészségének újabb semmibe-vevése esetén kiközösítjük, és hazaküldjük.

Ezzel összecsukta a kék könyvet, pihenjt vezényelt.

— Van még néhány szavam. A szolgálatos csoport ma éjjel kétóránként váltja az ő rököt. Lámpát akaszt a zászlópóznára és a konyha környékére. Vigyáz, hogy egész éjjel jól világítsanak. Az ő rök egyike kívülről kerüli a tábort. Minden különösebb vagy gyanúsabb dolog esetén a szolgálatos csoportvezető költi fel. Vak-lármát egyik se csapjon.

Karját felemelve fejezte be:

— Tábor, vigyázz! Tábor, lefekvéshez oszolj.

A szétszaladó pionírok vidáman zszibongva telepedtek le a sátraik elé. Vízet ittak, nevetgéltek, megbámulták és megnevezték a kigyúló nagyobb csillagokat, vagy négykézlábra ereszkedve bebújtak a sátraikba, hogy elkészítsék fekvőhelyüket.

Csak az új szolgálatos csoport bújt össze Dan Irimiével, aki leváltotta Rădăceanut. Irimie beosztotta az őrségváltást. Egy-egy nagyobb lányt kisebb fiúval tett össze. Mivel azonban csoportjában kevesebb lány volt, mint fiú, két váltásba egy-egy kisebb fiút egy-egy nagyobbbal osztott be.

A kisebb évjáratú fiú-pionírok jobban örvendtek az ilyen beosztásnak. A lányokat, ha még oly nagyok voltak is, félősebbeknek tartották maguknál. Nem beszéltek róla, de titokban libabőrödött kissé a hátuk attól a lehetőségtől, hogy éppen ő kerülnek táboron kívül cirkáló őrszemnek. Annak el kellett haladnia az erdő alatt is. Ott viszont máris oly sötétség tátongott, mint valami mély barlang fenekén.

Megkönyebbülésükre feljött a hold. Az egész környéket bevilágította. A meggyújtott viharlámpák is barátságosabbá változtatták a hangulatot.

Csüggesztően hatott viszont, hogy a hold feljötte után a farkaskutya rögtön hátborzongatóan kezdett vonítani az erdőszélen. A fülét hegyezve olyasmire is figyelmes lett, amit az ember hallása és szaglóérzéke nem is érzékel. Megugatta a közelében szökdő békákat, a vakondtúrásokat, vagy minden izmát megfeszítve az erdő kifürkészhetetlen sötétjébe meredt, s a szőrért borzolva egyre morgott.

Felharsant a takarodóra intő kürtjel.

Csapó Laci tiszta szívből fújta. Oly álmos volt, hogy mire a végére ért, szinte maga is aludt már.

A sátrak eleje egy szempillantás alatt elnéptelenedett. A táborozás másodnapi örömeitől kifáradt gyerekek szívesen gombolták be maguk után a sátornyílásokat.

Itt-ott nevetés vagy kuncogás hallatszott, de nem sokára az is elcsendesedett. Tíz percen belül aludt már mindenki a Terike kivételével. Ma az ő csoportja ke-

rült szolgálatba. Suttogó hangon kérdezgette a vele alvó nagyobb lányoktól, vajon reggel három órakor virrad-e már?

Neki kell akkor leváltania a harmadik váltás őrszémét. Szerette volna, ha Feri most mellette van. Ő biztosan tudja, mikor reggeledik. A tavalyelőtt már kitapasztalhatta. Most táborozik másodszer. Azt is tudja, melyik váltásban jobb őrködni. Feri azonban a negyedik sátorban tanyázott a harmadik csoportba tartozó fiúkkal. Nem adhatott tanácsokat.

Mi tagadás, Terike bizony szurkolva nézett a harmadik őrségváltás időpontja elé. Teljesen megfeledkezett arról, hogy az erdőben őzikék megnyulacskák és mókusok is tanyáznak. Folyton rókák, farkasok, medvék és vadmacskák jártak az eszében. Így is aludt el...

*

Dan Irimie hajnali három órakor benyúlt a sátornyíláson, és megrázta a Terike nagylábujját. A kislány rögtön felriadt. Úgy tűnt, hogy csak az imént hunyta le a szemét, vajon miért költötték fel máris?

Szeretett volna visszabújni a párnába, de a szomszéd sátorban is mozgolódott valaki, egy rekedt hang meg noszogatta:

— Ne aludjatok el újra, Marioară.

Terike erre gyorsan bakancsot húzott. Marioară volt a társa. Tudta már: bizony nem az imént hunyta be a szemét. Itt az a pillanat, amelyről annyit képzelődött. „Jaj, csak semmi se ijesszen meg.”

Kábultan ugyan, de kibújt a sátrából.

A hold lebukott már délkelet felé. Alig egy narancs-cikknyi látszott belőle. Keleten picikét pirkadt már. Emitt a fennsíkon azonban még minden vastag sötétségbe burkolódzott.

Dan Irimie egy viharlámpával maga elé világítva várt Terikére és a másik lányra. Közelebb hívta mindkettőjüket.

— Ide figyeljetelek — suttogta rekedtes hangon. — A jelszót mondom. „Az élet értelme a munka.” Mire

ti így feleltek. „Legszebb munka az önként vállalt munka.” Tartsátok észben. Átveszitek az ő rbotot a második váltástól. Ha valaki jön, és nem tudja a jelszót, rákiáltotok, hogy feküdjék le. Az ő rbottal pedig kongatni kezditek a legközelebbi fát, és engem hívtok.

Terike ásításait a markába fojtogatva érdeklődött:

— Gondolod hogy jöhet valaki, aki nem tudja a jelszót?

Irimie mogorván adta tudtára:

— Eddig nem jött, de még jöhet. Aki jönni akar, ilyenkor szokott. Tudja, hogy a harmadik váltás a legálmosabb.

Terike szeméből rögtön kiment a fejét lehúzó álom, és felsóhajtott:

— Ha egy medve talál jönni, attól aztán mind kérdezhetem a jelszót.

— Attól Lajka kérdezi meg, a tanár elvtárs levette róla a szájkosarat... Na, gyerünk.

Dan Irimie előrement, a két didergő leány utána. A sátrak mögé kerültek. A konyha és a raktár közötti távolság közepén egy fa állott, azon viharlámpa pislákol, nemsokára egy árnyékot is megpillantottak alatta.

— Állj, ki vagy? — rebegette egy fázós fiú-hang, közben az ő rbotot kétmarokra kapta.

— A harmadik váltás — felelte Irimie dörmögősen.

— Add a jelszót.

— A béketábor legyőzhetetlen.

— Miénk a jövő — felelte az ő rbotos fiú szinte ujjongva. Az ő rségváltást nemcsak egyszerűen váltásnak, hanem megváltásnak is érezte, úgy átfázott, örömmel gondolt jó meleg fekvőhelyére, ahova mindjárt lebújhat.

Irimie a két lányt odavezette az ő rbotot leengedő fiúhoz.

— Ad át az őrséget Marioarának, Lungu.

A hetedikes Lungu Vasile ásításokkal és vacogással küszködve sorolta fel, hogy tizenöt sátrat és a kátrány-papírral letakart konyhát meg az élelmiszerraktárt őrizte. Szolgálati idején csak egy csillag esett le az égről, de azt nem adták neki számba, az imént meg

valami „dürgés” hallatszott az erdőből, azon kívül semmi különös nem történt.

Terike a „dürgés” szóra majd belebújt a Marioarã hátaiba. Az egykedvűen vette át az őrbotot, Vasile pedig a Terike háta mögé zárkózott fel. Irimie vezetésével a sátrak között keresztülvágtak a tábor közepén álló zászlótartó póznához.

A keleti ég alja ezalatt egy árnyalattal világosabb lett.

A zászlópózna alatt a Terike egyik hatodik osztályba lépő osztálytársa őrködött, a rendkívül pisze orrú Varga Katica. Ez a kislány jó messziről leállította őket. Kiderült, hogy az ő vigyázkodási idején anynyira semmi különös sem történt, hogy még a hullócsillagot sem látta, a „dürgést” sem észlelte, a farkaskutya viszont a fennsík oldalában egy vakondot kilakoltatott az alagútjából.

Terike nehéz szívvel vette át az őrbotot Katicától, Irimie ugyanakkor tudomására hozta, hogy az elrabolható zászló ugyan csak a tábor felavatása után vonódik fel, de gondolja úgy, mintha már felvonták volna. Ne álljon azért a tövében, hanem cirkáljon a patak martjáig, onnan meg vissza a fennsík széléig, hogy már a völgyben észrevegye, ha valaki hátba szeretné támadni.

Terikének az első pillanatokban földbegyökerezett a bakancsa. Egyre csak a távolodók hátát nézte, aztán az erdő aljában függő viharlámpa csöppnyi lángnyelvére pillantott át. Olyan volt, akár egy parányi csillag. De csakhamar sarkon fordult, hátha közeledik valaki a háta megett, de rögtön balra lendült, majd jobbra és ismét oda, amerre az imént még háttal állt.

— Jaj, hát ezt is megértem — sóhajtozott magában —, most aztán igazán megijedhetek, ha úgy megkívántam, amikor Feri először mesélt a táborozásról. Igen, biztosan meg is ijedek, de ő zikét azért nem láthatok. Ilyen sötétben az nem jár... Nem, azért sem félek, kezdte mondogatni magában, és hogy semerről ne érhesse meglepetés, gyors keringésbe fogott a pózna körül. Közben örömmel vette észre, hogy amarra valahol, ahol most anyu jóízűen aluszik, az ég alja picit

megrepedt, és tovább hasad, a hold meg egészen lecsúszik a lankásabbra szelídülő hegyek mögé.

Rémületére azonban egy bolygó árnyékot is megpillantott. A négyszögben felvert sátraknak hol a jobb, hol a bal szárnyán tűnt fel. Végtelen megkönnyebbülésére rájött, hogy ki lehet az, s feléje közeledve bátran megkérdezte:

—Tu esti, Marioară?

— Da, eu sînt.

— Szólj, ha nem te vagy, mert lekiáltlak.

— Szólok, de ne topogj egy helyben. Járkálj idáig és vissza.

— Jó, járkálok... Te nem félsz?

— Már virrad...

Persze — gondolta Terike —, ő már nem fél, mert ő már nyolcadikba megy az ősszel. Milyen jó annak, aki már a nyolcadikba megy. Anyunak is jó már. Nem kell hogy kipróbálja, hogy kell élnie, ha nagy lesz, mert már nagy. És apu olyan nagy, hogy már azt is tudja, milyen lesz akkor, amikor mi is nagyok leszünk...

Úgy elgondolkozott ezen, hogy már el mert távolodni a zászlópózna közeléből anélkül, hogy maga körül forgolódott volna. Át mert már menni a tábor balszárnyáig, onnan meg a jobbszárnyra. Ha nem kellett volna mindegyre ásítási ingereivel küszködni, immár roppant érdekesnek találta volna az örökösét.

A hajnali derengésben apránként észrevette, mennyire más a táj ilyenkor, mint délutáni napsütésben, vagy mint amikor zivatar volt készülődőben. Mennyire hajladoztak, borzolódtak, suhogtak akkor a fák és a bokrok! Most meg mintha ide festették volna valamennyit! Egyik sem mozdul, mintha a színházból hozták volna ide. Még csak ott látott ilyen egysíkú hegycsúcsokat és bokrokat...

Egyszer, amint visszafelé tartott a patak felől, rájött, hogy a bakancsa szárig vizes. Roppant elcsodálkozott ezen; s azon is, hogy milyen mély ösvényt taposott a magas fűben. Azt is meglepődve észlelte, hogy ahol ösvényt taposott, feketének látszik, kétoldalt pedig

kékesfehér, mintha hó takarná. Lehajolt, hogy megta-
pogassa ezt a csodát, hiszen mikor havazott volna? Ek-
kor fedezte fel, hogy harmat az, attól vizült meg any-
nyira a lábbelije.

Mindeddig csak a városi házfedeleken látott harma-
tot. De honnan került ide, és mikor?

Lassan világosodott.

Valami zizegni kezdett. Terike megdermedt belé.
De nézett erősen. Magánál valamivel magasabb nyár-
fát pillantott meg, és hátrahőkölt. Már-már kiáltani
készült, hogy: állj, ki vagy... A nyárfa zizegett, úgy
zizegett, hogy minden levele remegett belé. Csak nem
bujkál mögötte valaki. Ám amint óvatosan megke-
rülte, semmit sem talált ott. Magát a növendék nyár-
fát is mozdulatlanak találta, csak a levelei rezegtek
úgy, mintha dideregnének.

Terikén is borzongás áramlott végig. Őt is didergés
fogta el. Jó hűvös volt e kora reggelen. Ezt érezné az
a nyárfácska? És ha nem érzi: mitől remeg a legki-
sebb levele is? Szél nem jár, szellő sem. A nyárfa
mégis úgy dideregteti a leveleit, mintha a harmatot
rázná le magáról.

A napfelkelte a nyárfa különös viselkedésénél is
érfekeszítőbb volt. Egyszerre annyi színváltozat tá-
madt égen-földön, hogy a leányka azt sem tudta, merre
tekintsen és mit gondoljon. Valami szólni kezdett
az erdőben és lent a völgyben is.

Majd egy vonat robogott ki hirtelen a falu irányá-
ban látható fűzfák közül.

Terike ő rbotjára támaszkodva nézte, mint tűnik el
a vonat kígyózva. Majd amikor a botját fel készült
emelni, érezte, hogy az nehezen engedelmeskedik, be-
lefürödött a hegye valami buckába. Ni-ni, mi mozog
ott? Hangya mászott a botján felfelé. A földbe szóró-
dott vége körül meg egész sereg. Felkeltek már a han-
gyák ilyen korán? Vagy le sem feküdtek, ha le szok-
tak egyáltalán feküdni? Tudják vajon, hogy mit akar-
nak? Ez az egy meg miért siet az ő rboton felfelé?
Olyan biztosan jön, mintha meg szeretne győződni,
hogy ez tényleg csak őrbot.

Úgy belesodálkozott Terike a természet roppant színváltozáiba, hogy csak egy égő szúráásra rezzent fel: a bot tetejére felérő hangya csípte meg, ugyanakkor hangosan koppant valami a háta megett.

Marioarã állt a zászlótartó pózna mellett, éppen a zsinór leoldozásán mesterkedett. Szerencsére elejtette a térde közé szorított őrbotot, az ütődött a póznához.

— Mit csinálsz ott, Marioarã — ijedt meg Terike.

— Ne oldozd le a zsinórt. Azt nem rád bízták.

— Szépen ő rzöd. Valami ellenség kétszer is kiáshatta és elvihette volna a póznánkat mindenestül. Észre sem vettek, mikor kerültem a hátad mögé. Valaki más meg is ölhetett volna.

Terike rémülten meredt a nála két osztállyal idősebb leányra. Fiúsan sovány, pattanásos arca most nem sok jót ígért. Vékony lábszárához tapadó sínadrágja térdig nedves volt a harmattól.

— Nehogy bejelents, Marioarã — kezdte kérlelni Terike. — Máskor nem báméskodom el. Nem is báméskodtam. Csak néztem, és gondolkoztam. Annyi csodát láttam, hogy téged is meglepett volna. Én ilyeneket még sosem láttam.

Marioarã sovány arca meglágyult.

— Én már láttam, a tavalyelőtt, otthon nálunk a faluban is. Most aztán unom...

— Hát azon gondolkoztál, hogy a nyárfa miért rezgeti a levelét, mikor a szél se fújja?

Marioarã széttékintett a fennsíkon.

— Hol láttál te ilyen? Mert ilyen még én sem láttam.

Terike odavezette Marioarãt a kis nyárfához, biztatta, hogy hajoljon közelebb.

— Mit gondolsz, hátha a nyárfa is tudja, mi jó neki, csak mi nem tudjuk?

— Butaságokat beszélsz — egyenesedett fel Marioarã. — A tudósok már felfedezték, hogy csak az ember tud gondolkozni.

— Az lehet, én még nem tanultam... Azért mégis furcsa, hogy a hangya korán reggel megy valahova. Az is furcsa, hogy a harmat éjszaka esik le.

Marioarã az ő rhelye felé indult. Botjával csapkodni kezdte maga körül a dús fűvet.

— Ennél én furábbat is mutathatnék neked. De most örködni kell.

— Milyen kár — követte Terike egy darabon Marioarát. — Úgy volna jó — tette hozzá vágyakozva —, ha nem kellene ő rködéssel tölteni az időt. Annyi minden van a világon, és mi örködünk. Mit gondolsz, akkor is kell ő rködni, amikor nagyok leszünk? Vajon az emberek egyszer majd úgy fognak élni, ahogy én szeretném?

Marioarã visszafordult. Kissé elcsodálkozva támaszkodott a botjára.

— Hogy szeretnéd, halljam.

— Én úgy... vagyis úgy, hogy senkitől se kelljen félni. Senki se lopja el a zászlókat, ha nem vigyázzunk rá. Tudod... úgy valahogy, hogy senki se kerüljön a hátunk mögé azért, hogy megöljön... És mindenki éppen azt csinálja, amit kell, ami mindenkinek tetszik. Mindenki találgassa, hogy miért rezeg a nyárfa magától, vagy hogy miért olyan szép kék az egyik virág, a másik meg a szomszédjában csupa sárga. Látod — mutatott körül —, mennyiféle fű, fa, burján és bokor van csak itt. Mért ilyen az egyik, a másik ezer meg olyan érdekes másféle?

Marioarã nagy szája elnéző mosolyra szépült.

— Csak nem kívánod, hogy minden egyforma legyen?

— Nem, dehogyis — mosolygott Teri vissza a másik lányra. — Nekem éppen az esik jól, hogy semmi sem egyforma. Szeretek elcsodálkozni, hogy miért nem egyforma.

Marioarã kihúzta az ő rbot végét a földből, mert a súlyától mélyre fúródott. Elmenőben aztán hátraszólt:

— Kérdezd meg Orosz instruktort elvtárstól vagy a természetrajz tanárunktól, Botától. Ők már mindent tudnak. Talán még azt is tudják, mikor nem kell majd többé sohasem ő rködni. Nekünk meséltek már erről, mikor a szovjet tudósok a Holdba lőtték a rakétát... De most eredj, és vigyázz a póznára.

Tavalyelőtt az egyik pionír nagyon megjárta, úgy el-
tátotta a száját, hogy a zászlót elvitték, pedig fiú
volt...

A két lány elvált egymástól. A nagyobbik lassan
megkerülte a tábor négyszögét, a kisebbik a fennsíkot
vette keresztbe. Lenézett a patak medrébe, vagy a
bokrok mögé került, ő rbotja végével széthajtogatta
az ágakat; tehette, a nap meglökte magát a látóhatár
szélén, s ment felfelé. Hosszú árnyéka nőtt a fennsíkon
minden bokornak.

Terikének olyan frissen váltott most az esze, és
olyan kellemes érzések melengették a szívét, hogy azt
hitte, a leggonoszabb szándékú embereket is rá tudná
most venni: úgy éljenek, ahogyan ő szeretné.

*

Megvirradt már a völgyekben is. Előbb csak a nap-
felkeltével szembe néző merész hegycsúcsok és szaka-
dékok teltek meg napfénnel. A bércek gerincei elvál-
tak az égtől. Árnyékban maradt behorpadások marad-
tak rajtuk, a napsütötte oldalak ezüstösen sziporkázni
kezdtek, a völgyben fekvő árnyékok mind hátrább vo-
nultak, lent a patakmeder mélyén azonban még egé-
szen sötét zugok is maradtak.

Honnan, honnan nem, vadméhek és finoman erezett
szárnyú lepkék kerültek elő. Virágról-virágra kezdtek
csapongani.

A tábor közepén meglebbent az egyik sátorbejárat
szárnya. Székely Juliskának az édesanyja jött elő, ké-
szen felöltözve, és gyönyörködve tekintett szét. Lesietett
aztán a patakra, megmosakodni. Megtekintette közben
a forrás alá ásott medencét: elég víz gyűlt-e az ebéd-
főzéshez? Aztán feljött a konyhára, és az üst alá gyűj-
tott, melyben lefödve a teavíz várt sorsára.

A szövőgyár elküldte volna az idén üdülni a ten-
gerre is. De nem ment. Teljesen ingyen vállalta a tábori
konyhának az irányítását. De alig mozdult el onnan
egész nap. Nem nézhette a szolgálatos pionírok ügyet-

lenkedését, pedig Orosz Béla korholta: bízza csak rájuk, tanuljanak meg főzni.

Mindamellett örömet is talált a gyerekek buzgólkodásában. Élvezte ügyeskedésüket, s ámult, hogy mi minden teremődik meg a kezük alatt.

Terike le nem vette szemét a sátrakról.

Ébredezni kezdtek kis lakói, pedig még öt óra sem lehetett. Előbb a pioníroktató tanárok sátorbejárata nyílt szét. Az jött ki legelsőnek, aki legutoljára tért meg oda pihenni: Orosz Béla. Rövid vászonnadrág volt rajta, egy kigombolt rövidujjú ing és fehér pulóver. A lábán erős bakanes. Előbb az eget vette szemügyre, aztán a környéket s a tábor fekvését, végül nagyot nyújtózva elindult Terike felé.

A szolgálatos leányka zavarba jött: vajon most tőle is kérje a jelszót, kiáltsa, hogy: állj, ki vagy, hiszen a vak is látná, hogy ő jön? És mit akarhat éppen itt? Mit tegyen, ha a tanár elvtárs ide jön és el akarja vinni a zászlófelvonó zsineget?

Orosz Béla elgondolkozva közeledett.

— Állj, ki vagy! — szaladt ki a kislány ajkán.

Orosz Béla azonban erre is csak jött tovább, mintha nem is hallaná.

— Álljon meg — kiáltotta Terike.

— Ilyenkor már nem kell — felelte Orosz Béla barátságosan.

— Azért csak tessék megállni. Irimie nem mondta, hogy ilyenkor már nem kell. Kérem szépen a jelszót.

— Harcolunk a békéért — mondta Orosz Béla, és megállt.

— Nem talál az enyémmel, tanár elvtárs.

— Miénk a jövő...

— Ez sem az, tanár elvtárs — mondta Terike egészen elképedve. Mire aztán Orosz Béla elmosolyodva kicserélte a kislánnyal a harmadik váltás jelszavait. És megdicsérte: így is kell, senkinek a kedvéért ne tágítson az igazságtól. Majd aziránt érdeklődött: történt-e valami rendkívüli az ő váltásában, s nem fázott-e meg?

— Csak egy hangya csípett meg...

Orosz Béla nevetve állt odébb.

Körbejárta az egész tábor. Az erdőből váratlanul előrohanó Lajkát megszidta, miért tekergett el, aztán a fához kötötte, s a szájkosarat is ráadta. Ismét tovább ment. Az asztaloknál összetalálkozott Marioarával, vele is váltott néhány szót. Odakerült a konyhához, üdvözölte Székely nénit, s a tegnap-tegnapelőtt készült lépcsőfokokon aláereszkedett a patakmederbe. Segített Dan Irimiének a fennsíkra emelni két vödör ivóvizet. Irimie vérvörös lett, amikor szembetalálkozott vele.

— Várj meg odafent... Beszédem van veled...

Ekkor az egyik szélső sátorban lárma támadt, fojtott dühös kiáltások hallatszottak:

— Disznó, nem szégyelled magad?

— Lökjétek ki...

— Menjen lapátért, fujj... Belé kellene verni az orrát, mint a macskának...

— Minek eszel annyit, ha félsz kimenni...

E szóváltást követően megrázkódott a kifeszített sátorlap, majd hálórúhás fiúk ugráltak ki alóla, egy másikat meg kirángattak a nyíláson, s taszigáltak, hogy menjen lapátért.

Terike a legelső fiúban saját bátyjára, Ferire ismert, a másik három közül az, amelyiket kiráncigáltak, ríktó csíkos pizsamában boldogtalankodott, Kiss Gézuka vedlett ki belőle, mert a fiúk annál fogva cibálták.

Feri mezítláb a sátrak mögé szaladt, és egy lapáttal tért vissza. Erőszakkal a Gézuka kezébe nyomta, éppen amikor a szolgálatos oktatótanár is odajött borotválkozáshoz beszappanozva.

— Mi történik itt? Ne verjétek fel az egész tábor, nincs még ébresztő.

Mondhatta.

A szomszédos sátrak nyílásán már borzas fejek böködtek ki. A szemükbe tűző napfénytől hunyorogva bámulták a csődületet.

Feri felháborodástól izzón kiáltotta :

— Nem való ez a disznó emberek közé. Többet nem alszunk vele. A szalmazsákja alá piszkolt a nagybelű.

Kiss Gézuka egész nagy lomhaságában megrokkanna siránkozott:

— Mondtam én, hogy gyengélkedni szoktam... Hogy mehettem volna ki, mikor olyan sötét volt és hideg. Egész éjjel szelelt valami lyuk a sátrunkban. Mért nem tettek a gyengélkedőbe?

A tornatanár az arcát habozva korholta.

— Mit gondolsz: a gyengélkedőben összkomfortos vécét rendeztek be neked? ... Tessék kipucolni dicső művedet, de hamar...

A sátrak nyílásán kikandikáló gyerekekből kirobbant a kacagás. Aztán amikor Gézuka keserves grimaszokkal elvette a lapátot, és bebújt a vackába, hogy eltakarítsa gyávaságának és lustaságának újabb bűnjelét, minden fej eltűnt. Feriék a gyengélkedők sátrában húzták meg magukat ébresztőig.

*

Öt órakor Dan Irimie Terit és Marioarát két kisebb pionír-fíúval váltotta le. Hú de büszkén vették azok át az őrbotokat.

Terike visszatért a sátrába, hogy hét óráig még aludjék egyet. Dan Irimie morcosan követte nyomon. Éppen meg akarta állítani, hogy alaposan kifaggassa a legutóbbi ócskavasgyűjtéskor történtek felől. Nem bír tovább a gyanújával, nem akar többé olyan szégyent, mint az este.

Mindezt azonban most sem tisztázhatta Terikével.

Orosz Béla frissen, megmosakodva jött fel a patakról, és elhívta.

— Gyere, járjunk egyet. Az este nem futotta az időmből... Úgy veszem észre, hogy az éjszaka rendben ment minden.

Elhallgatott. Várt. A fiú morcos arcát fürkészte, miért olyan megviselt?

Irimie keveset pihent az éjszaka. Váltig az gyötörte, mit mondjon, és hogyan mondja, ha sor kerül erre a beszélgetésre? Tudta, hogy az este történetek után ez már elkerülhetetlen. Orosz Béla nem szokott megfélemlkezni az ilyesmiről. Fejében hordja mind az ötvenkilenc pionír dolgát, Tudja, melyiknek mi a gyöngéje vagy erénye.

Most is rögtön észrevette, hogy Irimiének segíteni kell.

— Ugye, valami erősen nyomja a szívedet?

— Már régen, főinstruktor elvtárs.

— Vettem észre, de gondoltam, saját erődből is lelköd, ha már nem bírod. Az ember életében akad néha olyan dolog is, amit jobb, ha egyedül végez el.

Irimie csüggedten hajtotta le a fejét.

— Nekem nem sikerült, tanár elvtárs. Nem tudtam, és még most sem tudom biztosan, nemcsak képzelődöm-e.

— Meg kell győződni.

— Csak tudnám, hogyan. Nem szeretném egyik pionírtársamat se meggyanúsítani, de magamat sem.

— Mi szükség lenne arra?...

— Az, hogy én azt hiszem, hogy csaltam, instruktor elvtárs. De ha én csaltam, akkor más is csalt, és én azt... igen, én azt takargattam.

— Nehezen hinném el...

— Éppen ezért szégyellem magam — folytatta Irimie letörtebben, — Ugyebár tetszik emlékezni, hogy az utolsó vasgyűjtéskor én jöttem ki elsőnek? Ezért lehetek most én is táborozó.

A fennsík keleti szélére érkeztek. Orosz Béla intett a fiúnak, hogy üljenek le. Jó így a reggeli nappal szemben. Míg leültek egy köre, a fiú a tanár szemébe szeretett volna nézni, de az feltette sötét napszemüvegét. Az arca fáradtnak látszott. Le is soványodott az utóbbi hónapokban. Rendes tanári munkája mellett sokat lótot-futott, amíg a táborozást megfelelően előkészítette. Eddig állandó merev feszültség vibrált a vonásai között, most mintha ellágyulás vett volna erőt rajta.

Ajka szögletére kisfiús halvány mosoly ült ki. A fiú megkezdett vallomása óta úgy vélte, hogy minden korábbi erőfeszítése most nyeri el jutalmát. Az egész táborozást azért szervezte, hogy ilyen ős zinte felelősségtudattól eltelt ifjúságot neveljen hazájának a sok megformálatlan vagy rosszul formált gyerekből. Erre gondolva bökte meg az Irimie könyökét.

— Folytasd, a többi már gyerekjáték.

— Bár az volna, tanár elvtárs — fordult meg Irimie, s egy letépett fűszálat rágcsálva, tette hozzá. — Ha igaz, hogy csalással nyertem meg a vasgyűjtőversenyt, akkor engem haza kell hogy küldjenek a nagy szégyennel.

Orosz Béla levette napszemüvegét, hogy megtörölgesse.

— Sokat kerülgeted Irimie. Egyenesebben egy kicsit.

A fiú elpirult, úgy nézett maga elé, mint amikor először vetette magát a városi uszodában a legmagasabb ugróállványról a medencébe.

— Ugrom már, tanár elvtárs... Már a vasgyűjtéskor észrevettem, hogy az én csomóm valahogy mindig nagyobb volt, mikor kijöttem egy-egy házból, mint amikor bementem oda. Én minden második házban ha kaptam valamit. Ács Terike pedig minden házból tele kézzel jött ki, mégsem az ő csomója nőtt, hanem az enyém.

Orosz Béla feltette a szemüvegét, és úgy nézte meg a fiút.

— Ez tényleg különös. Ki tehette a csomódhoz?

— Én azt hiszem, hogy maga Ács Teri...

— Ezt tudni kell, nem hinni. Miből gyanítod, hogy ő? ...

— Abból, tanár elvtárs — felelte Irimie sűrűbben pislogva —, mert előre megmondta, hogy segít nekem, hogy én győzzek.

Orosz Béla visszaemlékezni próbált a vasgyűjtők beosztására.

—Várj csak. Itt valami nem stimmel. Egyáltalán, hogy került Ács Teri a te csoportodba? Úgy emlékszem, mások közé osztottam be...

— Nem tudom, tanár elvtárs, de egyszer csak ott volt...

Orosz Béla furcsa mód elgondolkozva tekintett le a völgyben látható cserjés közé. Az iménti szigort ismét ellágyulás váltotta fel a vonásai mögött. Egyszer mintha el is mosolyodott volna.

Azon tűnődött, hogy most talán nem is egyetlen

titok tárult eléje, hanem a gyermeki titkok egész szö-
vődménye. Ez a kamasz fiú pedig, úgy lehet, mindeb-
ből csak egyetlenegy sejt.

— Mondd csak — kérdezte hirtelen —, mi oka lehe-
tett Ács Terinek neked gyűjteni?

Irimie elvörösödött:

— Csak az, hogy... csak, mert egyszer megtépte a
hajamat az anyám miatta.

— Megtépett... miatta? — kérdezte Orosz Béla,
s a hangján érzett, hogy majdnem kacagásban tör ki,
de sikerült visszatartania magát. A fiú azonban így is
érezte valamit, mert mentegetőzni kezdett.

— Csak a tejért, tanár elvtárs. Csak azért, mert oda-
adtam a tejünket, mikor ők tej nélkül maradtak...

— Jó-jó, emlékszem. Most már világos lesz minden,
ha azt is elárulod, hogy megharagudtál-e valamiért
azóta Ács Terire?

— Persze, hogy meg. Miért tette ezt velem?

— De hátha nem is ő rakta az ócskavasat a tiedhez,
hanem valaki más. Éspedig azért, hogy ne Terike jöj-
jön ki győztesnek.

Irimiét annyira váratlanul érte ez a lehetőség, hogy
minden tótágásra fordult a fejében. Egészen elbámultan
meredt a tanárra:

— Az nem lehet, instruktor elvtárs. Az a Teri olyan,
hogy amit megígér, be is tartja, különösen az én ked-
vemért. Mindjárt mondta, mikor kikaptam, hogy meg-
hálálja...

Orosz Béla alig kételkedett már, hogy a vasgyűjtés-
nél minden úgy történhetett, ahogy Irimie sejtette.

— Csak egyet nem értek még, Dan — folytatta han-
gosan a gondolatmenetet —, miért hagyták a többiek,
hogy Terike a maga gyűjtését is a tiedhez tegye? A mi
pionírjainknak ez ellen rögtön fellázadt volna az igaz-
ságérzete.

— Kinek az igazságérzete, tanár elvtárs? — horkant
fel a fiú. — Talán a Kiss Gézáé?! ő volt akkor a mi
csoportunkban, ő mind az árnyékot kereste, nem az
igazságot. Még arra is lusta volt, hogy nézzen, nemhogy
még lássa is, hogy kinek a csomójába raktuk a vasat.

Ez a fordulat Orosz Bélát is felbosszantotta. Fel is állt, hangja a tőle megszokott keménységgel csengett újra:

—Ha te mindezt ilyen biztosra veszed, akkor kezdettől fogva tudhattad, hogy csakis az Ács Teri fondorkodásával jöhettél ki elsőnek. Miért nem szóltál, miért vártál eddig?

—Azért, mert csak sejtettem, tanár elvtárs — állt fel a fiú is a kőről. — És azért is, mert gyáva voltam. Félttem, hogy kimaradok a táborozásból.

A tanár a karkötőórájára pillantott, nincs-e itt az ideje, hogy ébresztőt fúvasson a táborban? Alig néhány perc volt még hátra. Gyorsan akart végezni Irimiével.

— És mondd, te meddig hallgattál volna ezzel, ha ma elő nem veszek?

— Semeddig, tanár elvtárs! — emelte Irimie a szemét elszántan a tanárra. — Az este azért zavarodtam belé a jelentésbe, mert eszembe jutott: én mivel vagyok különb a hazudozó Kiss Gézánál, ha nem jelentem, hogy hallgatok valamiről, amiről nem kellene... Tessék hazakergetni, megérdemlem.

Orosz Béla mélyebben nézett a fiú szemébe. Hangjában ismét ellágyulás érzett:

— Így már értem, Irimie. Ez a beszéd hozzánk méltó... — kissé meglökte a vállát. — Lódulj, fúvass ébresztőt. A többit megbeszélem az instruktorok tanácsával.

*

A fiú boldogan szaladt ahhoz a sátorhoz, amelyikben Csapó Laci aludt. A nehezen ébredő, álomszuszék kürtöst szinte ölben hozta ki és állította talpra. Kezébe nyomta a sátorrúdról leakasztott kürtöt. A még félálomban támolgó fiút alaposan megrázta:

—Fúdd már, Laci! Attól te is felébredsz.

Laci azonban oly álmos volt, hogy estének nézhette a reggelt. A takarodót kezdte fújni. Végig is fújta volna, ha Irimie nevetve ki nem kapja a kezéből s oda nem adja a gyengélkedők sátrából csodálkozva kimászó Ács Ferinek, ő aztán olyan ébresztőt fújt, hogy

attól nemcsak Csapó Laci tért magához, hanem a farkaskutyája is vonítani kezdett az erdő szélén. Két hátsó lábára ült, fejét meg az égnek emelte, és addig orgonázott így, amíg csak a kürt el nem hallgatott.

A sátrakból kibúvó gyerekek harsogó kacagással jutalmazták Lajka szólókíséretét. E váratlanul derűsen sikerült reggeli ébresztőnek Kardos tanár vetett véget, sikerült időközben megborotválkoznia, ami számára nem volt könnyű feladat; amilyen sűrű és erős volt naponta kiserkenő szakállja, éppoly érzékeny volt az arcbőre. Csak borbély tudta úgy borotválni, hogy sebet ne ejtsen rajta. A táborban azonban maga borotválkozott, s amióta megjöttek, fehér tapaszok jelezték az arcán, hogy hol vágta meg magát.

Magához hívta a szolgálatos csoportvezető pionírt, aki a parancsára végigszaladt a sátrak előtt.

— Ingeket le. Reggeli tornához, sorakozó!

Jöttek az oktatók is, útközben húzták le magukról a pizsamakabátokat. A lányok azonban magukon hagyták a tornaingeket. Beállott közjük a doktorica Lukács Éva is. Orosz Béla csak Székelynével tett kivételt. Ő már a konyhán parancsnokolt a szolgálatos pionírok fölött.

A fennsíkot a nap már telibe sütötte, de még nem árasztott meleget. Hidegtől csípős reggel volt aznap. A derékig meztelen fiúknak libabőrözött a testük, felfelpattantak a nagy fűből, akár a szöcskék. Kardos tanár szálfegyenesen állt a középre, s mutatta, hogyan vegyenek fel terpeszállást, s mint lendítsék karjukat balra vagy jobbra.

A harmadik csoportban a lányok kiáltozni kezdtek.

— Hol a kövér?

— Mi van a kövérrel, miért nem jön reggeli tornára?

Kardos az álláról lekíváncozó tapaszt nyomogatva küldte Irimiét, hogy kerítse elő Kiss Gézát.

Kiss Géza a harmadik csoport berondított sátrában lapított. A történetek miatt szégyellt előbújni, a reggeli tornától is borsózdott a háta. Hallván, hogy a lányok a „kövéret” sürgetik, gyorsan magára gombolta a sátornyílást, és visszafeküdt, a dunyhát meg a fejére húzta.

Csak nem veti le az ingét, hogy félmeztelenül kiálljon abba a hidegbe. Otthon a nagymama még azt sem tűri, hogy a hálósobától a fürdőszobáig meztelenül menjen, pedig télen-nyáron jól befűt a reggeli mosakodáshoz.

Dan Irimie azonban könyörtelenül lehúzta róla a dunyhát.

— Kifelé, Gézuka, kifelé! Ne halmozd egyik szégyent a másikra.

— Ne takarj ki, mert meghülök...

— Ismerjük már a te hülőkédet.

— Becsületistenemre lázam van, Irimie. Ha sokat maceráltok, hazamegyek...

— Gyere csak, gyere. Meglátod, milyen jót tesz. Torna után megmosakodunk a patakban, olyanok leszünk utána, mint az acél.

Kiss Gézuka erre felült, mintha rugóra járna. A húspárnától majdnem kirepedő tojásdad arcán leírhatatlan rémület tükröződött.

— A patakban? De hisz az rettenetes. Az már az este olyan volt, mint a jég. Most biztosan be van fagyva...

— Feltörjük, Gézuka, csak mozogj már, mert...

— Igazán ne izélj, Irimie. É-én azért sem mehetek, mert sátorfogságra vagyok ítélve.

— Azt majd a kirándulási napokon töltöd le. Add a kezed — ragadta meg Irimie a kövér fiú kezét, úgy húzta kifelé.

Gézuka rúgni kezdett, de érezvén, hogy nem bír a szolgálatossal, ismét könyörgésre fogta a dolgot:

— Csak most az egyszer ne, Dan. Máskor mindig, csak ma még ne. Engedjétek, hogy szokjak még egy kicsit.

— Parancsolom, hogy azonnal gyere! Ha nem jössz, jelentem. Megint a négyszög elé kerülsz, és hazarepítünk parancsmegszegésért.

A kövér fiún erőt vett a düh, térdre emelkedett a fekvőhelyén.

— De akkor te velem repülsz. Lesz rá gondom, hogy együtt kergessenek ki a táborból veled.

Irimie meglepetésében eleresztette a kövér fiú kezét.

— Nézhetsz — kiáltotta Gézuka. — Azt hiszed, nem tudom, milyen csalással vagy itt! Mit gondolsz, nem láttam, hogy mit művelt Ács Teri a vasgyűjtéskor? ... De hallgattam. Jószívű fiú vagyok én. Tudom, hogy Ács Teri szerelmes beléd, és azért csalt neked. Ha nem hagysz békét, mindent kitálalok. Terikét is hazakergetik...

Dan Irimiének lehanyatlott a keze. Ekkor egy másik fiú feje furakodott a sátornyílásba. Mégpedig éppen az Ács Ferié, akit a tornatanár küldött oda, hogy megnézze, mi történik a Gézuka sátrában. Feri a karjánál fogva fordította maga felé Irimiét.

— Igaz az, amit ez a ... ez a felfújт hólyag az én testvéremre fog?

— I-igaz, de nem úgy, ahogy ő mondja. A tanár elvtárs már mindent tud. Gyere jelentsük, hogy ez mit akar — felelte Irimie reszketve a haragtól.

A két fiú rögtön otthagya Gézukát. Orosz Bélához siettek, aki abban a pillanatban állt be a reggeli tornájukat végző pionírok közé.

Gézuka rémulten bámult utánuk. Sejtette, hogy mi lesz a következménye a két fiú jelentésének. Szinte látta magát, amint este a fejére olvassák napiparancsban gyávaságának újabb megnyilatkozásait. Azok után, hogy félelmében saját sátrába piszkított. Jaj, csak ez ne történt volna!

— Álljatok meg! — kiáltotta a sátrából négykézláb kimászva. — Jövök, csak álljatok meg! Semmit se jelentsetek ! Jobban érzem már magam egy kicsit.

Szerencséje volt. A két fiúnak torna közben nem sikerült Orosz Bélát félrehívnia.

A keserves grimaszokat vágó Gézuka, úgy amint volt, pizsamában, amire a kabátját is felvette volt, beállt a tornászok közé, a második sor végén.

Kardos tanár szó nélkül tudomásul vette megjelenését. De szemmel tartotta. Gézuka utánozni próbálta a tornamozdulatokat. Lomha testébe ágyazott csontjai alig-alig hajlottak valamicskét erre-arra. Csak a karjával kaszabolta a levegőt jobbra-balra idomtalanul.

Gézukától azonban ez is rendkívüli teljesítmény lehetett. Pár perc alatt csurgott róla a verejték. Előbb a kabátot dobta le magáról, aztán a pizsamát, azalatt volt egy gyapjú jégering is. Hősiesen azt is levetette. Közben akkorákat fűjt, hogy a fű szétborzolódhatott volna az erejétől.

A tornászó pionírok csakhamar pukkadozni kezdtek a visszafojtott nevetéstől. Ritmikus mozgásuk összhangja megbomlott. A tornatanár szemet hunyt most efölött. „Az a fő — gondolta —, hogy Gézuka bekapcsolódott. Talán mégsem egészen reménytelen eset.”

— Kész! Vigyázz! — vezényelt harsányan. — Futólépés körbe. Aztán be szappanért, törülközőért és fogkeféért, és le a patakra. Utánam indulj...

Gézuka a sor végén bukdácsolt. Csodálkozott magában, hogy „hiszen nem is fázom, érdekes, milyen melegem lett.”

Csodák csodájára lemerészkedett a patakmederbe is. Ott ugyan egy darabig megkövülten bámulta, hogy Ács Feri, Rădăceanu Petre és a tornatanár elsőnek hajlítja meztelen felsőtestét a zuhogó alá. Ő maga hosszadalmas nekigyürkőzés után csak leguggolni mert, akkor is csak az egyik markát merítette a patakba. Vesztere azonban csúszós kövön állt, s hirtelen kifutott alóla a lába. Úgy beledőlt a patakba, mintha eredetileg is ez lett volna a szándéka.

A jéghideg víztől nagyot ordított. Maga körül kapkodva segítségért kiáltott. A gyerekek kirobbanó nevetéssel bámulták. Egyik sem sietett kihúzni a sekély vízből.

Orosz Béla segítette felállni. Mosolyát leplezve biztatta: ezek után, csak neki bátran az alapos mosakodásnak. Közben szemmel tartotta a többieket is.

Tudta: Gézuka nem az egyetlen a pionírok között, aki nem szívesen jön reggeli tornára vagy a patakra mosakodni.

Másnap, harmadnap rendre-rendre ki is derült, hogy kicsodák ezek. Orosz Béla ismert közülük néhányat hazulról is. Ezeknek a gyerekeknek többnyire nem volt

egyetlen testvérük sem. Ezért aztán körülöttük forgott minden a családban. Szüleik azt hitték, hogy saját nehéz gyermekkorukkal szemben úgy biztosítanak gondtalan gyermekkort imádott magzataiknak, ha az élet bárminemű kis és nagy nehézségeit elhárítják előlük, ha gondolkodás nélkül, sokszor erejükön felüli megerőltetéssel teljesítik minden kívánságukat.

Az ilyen gyerekek eleinte romantikus kalandozásnak képzelik a táborozást, de amidőn az első napok álromantikus látszatai a táborozás valóságos romantikájának kitárulkozásaival továtúntek, oly félszegekké, sőt szomorúakká váltak, mintha elárvultak volna. Ügyetlenkedtek, elejtették a rájuk bízott csészét vagy tányért, ha az ebédnél vagy reggelinél a felszolgálás sora rájuk került, s némelyik a kisebbek közül még a cipőjét sem tudta rendesen befűzni.

Hogy mégsem ők váltak a talpraesett társak szemében nevetségesekké, azt Kiss Géának köszönhatték.

Ebben a nyolcadik osztályba készülő nagynövésű fiúban oly kirívóan s egyben komikusan nyilatkoztak meg összes nevelési fogyatékoságai, hogy az életrevalóbbak dőltek el a kacagástól, a kényeskedésre és lustálkodásra hajlamosabbak viszont megdöbbenve eszméltek rá: nem egy dologban hasonlítanak Gézukára. Hamar rájöttek, hogy jó lesz eltitkolniuk, mennyire félnek a sötétben, vagy hogy irtóznak a hideg víztől és a nehezebb munkától, a nagyobb szellemi megerőltetéstől.

Az ilyen gyerekek maguk is jól mulattak Gézuka lépten-nyomon kiütköző komikus, önmaga megkímélésére irányuló kísérletein. Képmutatóan tartózkodtak hasonlóak nyílt elkövetésétől, de azért rendre mégis elárulták magukat. A reggeli tornára kimentek ugyan zúgolódás nélkül, de meglapultak hátul, a patakon úgy tettek, mintha komolyan mosakodnának, ám amikor a szolgálatos oktató vagy az orvosnövendék Lukács Éva a reggeli jelentéseknél végigment a négyszögben felsorakozott pionírok háta mögött, rögtön észrevette, hogy koszos a nyakuk és a fülük, vagy retkes csupasz könyökük, s az ingük is szennyes.

Bálint Pistát, Varga Katicát vagy a Cegezeanu-fiút rendszerint ki kellett a sorból állítani. Ezek az elkényeztetett vagy elhanyagolt gyerekek semmi rendet nem tanultak otthon. Mindent az anyjuk végzett el helyettük a háztartásban, ha ugyan maga is hadilábon nem állott a renddel és a módszeres tisztálkodással.

A sátraknak abba a sarkába, amelyikben ők háltak, nem volt jó benézni.

Sáros cipőjük egy helyre került a pizsamával, fogkefjük a fedetlenül hagyott cipőkrémmel. A rend dolgában még az egyébként komoly Székely Juliska, a táborban segédkező szövőgyári munkásnőnek a lánya sem volt mindig példaadó.

Ezek a gyerekek veszekedtek egymással legtöbbit. Összecserélték a cipőjüket, törülközőjüket, felhúzták egymás harisnyáját. Egyik sem tudta biztosan, mivel jött el hazulról. És hova lett, ha tudtak róla. A rendkívül pisze orrú Varga Katica szinte naponta jelentette, hogy ellopták valamijét, ami később a szalmazsákja alól került elő.

A tavalyelőtti táborozáson tapasztalatokat szerzett nagyobb pionírok, vagy a családjukban ésszerűbben nevelt gyerekek örökös harcban álltak a magatehetetlen, önállósághoz nem szoktatott hanyagokkal. Egyrészt azért, mert védeniök kellett tőlük saját rendjüket, tisztaságukat vagy a személyi tulajdonukat képező holmijaikat, másrészt a csoportjuk becsületét. Nem egy lánynál gyakori volt a sírás amiatt, hogy a rendesebbek közülük az otthon kedvencnek tartott egyetlenként látta viszont tiszta blúzát, zsebkendőjét vagy harisnyáját.

Gézuka ebben is túltett valamennyin. Őt például a nagymamája pontosan huszonegy darab zsebkendővel indította el hazulról, hogy naponta cserélhesse őket, ne legyen kénytelen mosni. A harmadik napon azonban Gézuka egyet sem talált a hátizsákjában. Holtbiztos volt, hogy ha valaki zsebkendőt talált a tábor valamelyik zugában, azt Gézuka veszítette el.

Mivel a zsebe folyton tömve volt különböző dolgokkal, naponta elszojtogatta valamijét. A pionírok han-

gos derűtségére, egyszer koszos zoknit húzott ki a zsebéből, hogy az orrát megtörülje.

Mindezeket figyelembe véve a tábor vezetői, elsősorban Orosz Béla és az orvostanhallgató, nagy gondot fordított arra, hogy a táborépítés külső rendjének kiteljesítésével párhuzamosan a sátorélet belső rendjét is tökéletesítsék.

A lányok különleges tisztálkodásának céljaira fürdősátrat építettek, melyben meleg vizet használhattak. A szalmazsákok kivételével Bota Alexa mindent kirakatott a sátrakból. A gyerekekkel kiválasztotta az összekeveredett halomból személyi tulajdonait. Kardos tanár, a tapasztalt turista gyakorlatával, hátzsidákjaikban külön tétette a szennyesüket, a csoportvezető pionírok újra megmutogatták, hogyan hajtogassák össze a pokrócokat, hova tegyék tiszta ingüket, hogyan fogják be lepedőjüket a szalmazsákok alá, hol tartsák cipőkefájüket, fogmosó poharukat; ha levetkeznek — a bakancsukat és felső ruhájukat.

Orosz Béla naponta megbeszéléseket tartott a pionírokkal. Egy-egy félórát-órát tartott ez mindössze. A napi postával érkező lapok legfrissebb belpolitikai és nemzetközi eseményeit röviden összefoglalta nekik. Világos egyszerűséggel, az életből vett példákkal beszélt egyes filozófiai kérdésekről, hogy megértsék a szocializmus építésének bizonyos jelenségeit.

A pionírok érdeklődéssel ültek körülötte a gyepen, hamar megértették a mondottakat, egyesek a tartalmukat is el tudták ismételni. Orosz Béla azonban korábbi tapasztalataiból kiindulva tudta, hogy az elméleti ismeretek csak akkor alakulhatnak át pionírjainál komoly meggyőződéssé, megfelelő emberi magatartássá, erkölcsi igénnyé, ha gyakorlati tettekké változnak; ha mindennapi viselkedésük összhangba kerül az elméleti ismeretekkel.

Ennek érdekében kezdeményezte a napos felügyeletet a sátrak belső tisztasága és rendje fölött. Ha szocializmusról vagy a pionírok távolabbi jövőjéről, a kommunizmusról beszélt nekik, igyekezett rávezetni őket, hogy ez a két dolog összeegyeztethetetlen a tunyasággal

vagy a góggel: koszos, rendetlen ember kommunistának sem válik be. Az, aki megelégszik a meglévő állapottal és nem igyekszik újításra, változtatásra, az megposhad, és megposhasztja környezetét is. Ezt mindjárt be is mutatta a tábori élet valamilyen példáján. Versenyre ösztöklélte ő ket: had lám, melyik sátor a legrendesebb, legtisztább, melyik csoport jelenik meg leggyorsabban a reggeli tornán, melyik tűnik ki a főzésben, a tűzifagyújtásnál, a forrás tisztántartásánál, éberség dolgában, az őrszolgálatban.

Orosz Béla a legváltozatosabb módszereket és ötleteket alkalmazta a lemaradók vagy a tunyák felserkentésére. Ebben nagy segítségére volt Bota, akinek a táborozás folyamán teljesen kibontakozott a nevelés ügye iránt tanúsított odaadása.

Így például Kiss Gézuka egy ízben azt a meghökentető feladatot kapta tőle, hogy a felülvizsgálatnál koszosoknak talált pionírokat vezesse le a zuhogó alá, és mutassa meg, hogyan kell és lehet szappannal, hideg vízzel derékig harmattisztára mosakodni, a lábukat olyan tisztára sikálni, hogy ne lehessen a térdükön retket termesztetni.

E megbízaton mindenki elsodálkozott, hiszen Kiss Géza ugyancsak hadilábon állt önmaga tisztántartásával. A hideg víztől senki annyira nem irtózott, mint éppen ő. Még a táborozás harmadik, negyedik napján is csak az orrahegyét mosta meg a patakban. Maguk a koszosok háborodtak fel a legmélyebben amiatt, hogy ilyen vezérmosakodóra bízzák őket.

Ez már túl sok volt a Gézuka önérzetének is. Elfutotta a pulykaméreg, a szégyen is mardosni kezdte. Micsoda dolog ez: ő t az utolsók között is a legutolsóként emlegessék?

— Sorakozó! — förmedt rá a koszosokra meglepő határozottsággal. — Irány a patak vize. Utánam indulj!

A „koszosok” méltatlankodva követték, mert követniük kellett. Gézuka aznap éppen a szolgálatos csoportban volt, nem ellenkezhetett vele.

Amennyi pionír, az mind a patak magas partjára

csődült. Előre kuncogtak afölött, hogy milyen mosakodásnak lesznek tanúi.

Ám a kuncogás elhalt az ajkukon. Kiss Géza méretlenül komolyan fogta fel megbízatását; valamivel annál is komolyabban, mint ahogyan azt Orosz Béla és Bota oktató feltételezte volna. Gézuka a bámészködők megrökönködésére furdónadrágra vetkezett.

— Mit gondoltok — kiáltotta fel a marton álló pionírokhoz —, örökké rajtam fogtok kacagni?!

Ezzel — zsupsz, egyszerre beugrott a zuhogó alatt képződött gübbenőbe, s egész hájtól lötyögő testével a zuhogó alá térdelt.

— Éljen!

— Hajrá, Gézuka, hajrá, koszosok!

Gézuka arcába lógó, víztől csöpögő hajtincsekkel, szünni nem akaró éljenzés közepette bújt ki a zuhogó alól, és teste leszappanozásához látott.

— Mozgás a zuhogó alá! — kiáltott megszeppent sorstársaira. — Nem értitek, mozogjatok, nem leszek én többé a ti vezéretek.

A felszólított fiúk lúdhörözve húzózkodtak, Gézuka azonban a síkos kavicsokon düledezve, kilépett a szárazra, és egyikén is, másikon is taszított vagy rántott egyet, a tovább vonakodókat le is preckelte. Azok aztán, hogy megmeneküljenek a ruhástul való fürdéstől, keserves képeket vágva ráfanyalodtak az alaposabb mosakodásra.

Orosz Béla gratulált Botának és Gézukának, összemosolygott a karcú orvostöndéklány mélytüzű barna szemével, s elment, hogy más dolga után nézzen.

Került jócskán.

Lesietett két fiúval az állomásra, hogy telefonon megsürgesse a friss hús- és kenyérküldeményt a trösztnél. A faluba is beszaladt egy alkalmi szekérrel. Felkereste a kollektív gazdaságot: kaphatna-e valamilyen friss zöldséget vagy gyümölcsöt? A falusi iskola pioníroktató tanítónőjét meghívta, látogasson el pionírjaival a táborba. Kössenek ismeretséget a parasztyerekek a városi dolgozók gyerekeivel.

Kosár ringlőszilvával és ígéretekkel tért vissza a táborba. Vigyáznia kellett, nehogy fennakadás támadjon a tábor élelmezésében. Háromnaponként érkezett a friss utánpótlás. Ilyenkor vagy ő , vagy Kardos tanár több pionírral lement a délutáni személyvonathoz. Egy falusi szekeres a fennsík lábához fuvarozta a nagyobb mennyiségű élelmiszert. Onnan a pionírok hordták fal.

Orosz Béla ilyen természetű gondjait rendszeresen megbeszélte velük. Hadd tanulják meg: semmi sem repül sültgalambként a szájukba.

XII

A tábor a hét végére a pionírok keze alatt végleges formát öltött. A patak partján beásott konyhára felkerült az ágakból összerótt és kátránypapírral, földdel letakart fedél. Élelmiszerraktárnak olyan hűvös és száraz vermet ástak a patak martján nőtt egyik nagyobb bükkfa alá, aminek mennyezetként szolgáló gyökérszeme a mart földjét sem hagyta leomlani.

A sátrak között utcákat építettek, kirakták a patak-ból felhozott lapos kövekkel, hogy esős időben ne járjanak sárban.

A gyerekek észre sem vették hogyan, s egy-egy közülük ezermesterhez illő ügyességre és leleményességre tett szert. Ilyennek bizonyult mindenekelőtt Rădăceanu Petre és Ács Feri, a leányok közül Székely Juliska. Ez a hetedikes lány különös előszeretettel a fűrészelésre kapott rá. Egész nap fűrészelt volna. Minden egyéb-re gyakran rámondta:

— Az nem komoly, az csak afféle játék...

Többen össze is kaptak vele, mert ha szolgálatos volt, a krumplihámozás elöl kitért. Hagymát sem szeretett aprítani. Fát gyűjteni az erdőben és felfűrészelni, azt igen.

Az gyönyörű munka. Fát gyűjtesz, ugyanakkor kalandozol is. Felfedezések születnek közben. Hol található császárgomba, hol vadászik a mókus a még éretlen mogyoróra, melyik fa odvában dongnak a vadméhek, melyik madár költ már?

Ács Feri főként a szegezéshez formált előjogokat magának. A többiek elismerték, hogy ért hozzá, neki sohasem görbül el, amikor a szegre üt. Ám az utca-köve-

zésre is nagy hajlamot mutatott, amellet buzgón tanulmányozta a patakból kiemelt köveket. Valamennyiben érctartalmat szeretett volna felfedezni. Nem feledte el, hogy az édesapja rendkívül nagy ügynek tartaná, ha vasércre vagy rézre bukkannának. Sokszor elnézegette az elébe táruló völgyet: milyen nagyszerűen lehetne oda magaskohókat építeni, a vasbánya itt nyílna az erdő oldalában, a város meg a sátoortábor helyére épülne.

Azon is sokszor eltűnődött: mi is lesz az ő sssel? Bemennen-e a vasgyárba? Vagyis a vas- és fémipari tanonciskolába iratkozzék-e be, ha sor kerül rá, vagy inkább erdésznek vagy bányásznak szegődjék el? Táboruk mellett nemegyszer elhaladtak az erdészek. Úgy gondolta: legszebb mesterség az övék, egyre járnak az erdőt, emide fákat ültetnek, amott meg kijelölik a vágásra érett bükkfaóriásokat. A táborépítés körül szerzett tapasztalatai arra is rávezették, hogy az ácsmesterség szintén remek szakma lehet, de szép az útkövezés is, ha úgy művelik, mint ő . Az is bámulatba ejtő, ahogyan Orosz tanár elvtárs alapítaná a városokat — gyerekekkel. És milyen szép, amikor Kardos tanár a pionírokat tornáztatja, Bota elvtárs meg minden fűnek, fának, virágnak felismeri és megnevezi a családját latinul.

Ám azért mindegyre visszatért a vasérckutatóhoz. Alig is várta, hogy a táborépítéssel egészen végezzenek, és megtörténjék a felavatás, hogy azután nekivágnak végre a hegyeknek. Különösen az izgatta képzeletét, hogy messziről ered-e a táboruk mellett folyó patak? Azzal szemben volna jó menni-menni, egyre felfelé, amíg a forrásig fel nem ér. Útközben a medrében csilámló köveket is mind megvizsgálná.

E gondolatait Rădăceanu Petrével többször is megbeszélte. Ez a fiú tetszett neki a pionírok közül a leginkább. Petre pár nap alatt úgy lesült az állandó nap-sütésben, mint valami indus fakír. A szeme mindig lobogott, mégis kevés olyan nyugodt természetű fiú akadt a táborban, mint ő . És amit egyszer feltett magában, attól nemigen tágitott. Az úgynevezett szabadfoglalkozási órákon, amikor tetszésük szerint játszhattak,

amit akartak, Petre már a táborozás második napján azon mesterkedett, hogy áramfejlesztő telepet készítsen a patak partjára.

Megmérte és kiszámította a patak folyási sebességét, kivont, osztott, szorozt, de az eredménnyel sehogyan sem volt megelégedve. A patak sebessége alig egy kis zseb-lámpa égőjének bírt volna áramot fejleszteni. A pionírok által emelt zuhogó gátját ki szeretne volna sajátítani, legalább másfél méter magasra felemelni, úgy a mesterséges vízesés akár három kerékpár-dinamót is meghajtana.

Ám a pionírok hallani sem akartak erről.

Az nekik nemcsak egyszerű zuhogó volt, hanem tábori szabad zuhanyozó: egyetlen lehető fürdőhely a sekélyvizű patakban.

Petre ennek ellenére elhatározta, hogy a zuhogó alá vízierőművet épít, Feri pedig támogatásáról biztosította.

Meg is kezdték a patak elrekesztését a zuhogótól vagy három méterrel alább. Fürdőnadrágra vetkezve köveket hordtak össze a mederből. Egy vihartól kicsavart terebélyes bükről lefűrészelték a kevésbé korhadt ágakat. Azaz: Székely Juliska vállalkozott erre. Előbb összekaptak a nagyszemű, komoly lánnyal, mert az a rámás asztalos-fűrész teljesen kisajátította magának. Márpedig csak azzal lehetett az ágak között boldogulni. A szaggató fűrész, amivel mindig két pionír darabolta fel a vastagabb ágakat, nem volt erre alkalmas. Petre nem szeretett veszekedni, sőt örvendett, hogy Székely Juliskában még egy munkatársra akadt. Hagyta, hadd fűrészeljen a makacs leány. Juliskát nem érdekelte a Petre erőműtelepe; azt mondta rá, hogy az csak játék. De a fűrészelés, az már valami.

Feri a lefűrészelt vastagabb ágak végét hegyesre faragta a fejszével, cölöpnek. Azokat szándékoztak Petrével beverni a patak medrébe. Oly érdekesen működtek, hogy a pionírok apránként elpártoltak a futballlabdától, és átjöttek a készülő „erőműhöz”. Palkó Attila, aki mindenből viccet tudott kihozni, ugratni próbálta Petré:

— Ez lesz a második számú békási erőmű, ugye?

— Akkor csúfolódj, ha elkészül — felelte Petre halatlan nyugalommal.

Még Gézukát is érdekelni kezdte a dolog. Egyszer, amint elbáméskodott azon, hogy Feri milyen hozzáértéssel faragja hegyesre a cölöpöket, némi nekikészülődés után megkérdezte:

— Egy kicsit hagynád, hogy én is faragjam?

Feri szóra sem méltatta Gézukát. Nem bocsátotta meg neki, amit Terikéről mondott. Csak azért nem vonta felelősségre a kövér fiút, mert saját hűgával készült előbb leszámolni. Sor is került erre, éppen akkor, amikor Rădăceanuval nagy élvezettel bevették a cölöpöket a mederbe, a cölöpök közé pedig sövény-szerűen vékony ágakat fontak be. Már fél méter magasra ért a fonadék, a réseket iszappal kevert földdel tapasztották be. A víz gyűlni kezdett. Ekkor vetődött oda Terike, aki csodálattal bámulta az egészet, majd a Rădăceanu bosszúságára így kezdte dicsérni az erőművet:

— Juj de jó lesz uszodának, ha elkészül. Hasig érő vízben én már tudok úszkálni.

— Igaz, igaz — kiáltozták a lányok elragadtatással. Feri méregtől pukkadozva hívta félre Terit, mikor feljöttek a patakmederből uzsonnázni.

— Ne lázítsd fel a lányokat az erőművünk ellen. Abban ti nem úszkáltok. Elég, ha a zuhogó alatt strandolhattok...

— Igen, de csak úgy, ha alákuporodunk.

— Ássátok mélyebbre a gübbenőt. Kitalálhatnátok ti is valamit. Ne mind engem és Rădăceanut bámuljátok!

Terike huncutul kezdett somolyogni:

— Van is mit rajtatok bámulni.

Feri észrevette, hogy az erdő szélső fái alá felállított asztalok mellett uzsonnázó pionírok rájuk figyelnek, míg vajas-mézes kenyereket fogyasztják nagy étvágygal. Azok már tudtak a Gézuka fenyegetéséről, valahogy híre ment. A fiúk lépten-nyomon vallatták Ferit, igaz-e, hogy a hűga szerelmes Dan Irimiébe, és

ezért még a vasgyűjtésnél elérhető dicsőséget is átengedte neki?

Feri nem akarta, hogy ezután is vallassák. Félrevonta Terit egy vastagabb tölgyfa mögé.

— Ne kiabálj — mondta dühösen suttogva —, anélkül is elég híres vagy...

— Én híres?! — nyílt el a Terike piros szája.

— De még milyen... Tudod te, hogy mit beszélnek rólad? Azt, hogy megint csaltál. És kiért? Dan Irimiéért, mert szerelmes vagy belé. Hogy mersz te szerelmes lenni, és Dant is csalásba keverni? Mikor lesz már belőled rendes pionír?

Terike pirosabbá vált a szájánál is. Régen kiment a fejéből az ócskavasgyűjtés emléke. Mi minden történt azóta, és most mégis ráfogják, hogy csalt, meg hogy a vasat azért tette a Dan csomójához, mert...

— Jaj, hogy is mondhatasz nekem ilyeneket, Feri? — kérdezte a leányka irulva-pirulva. — Hát nem Orosz oktató elvtárs szokta mondani az egységgyűléseken, hogy a pionírok segítsenek egymásnak? ...

— De nem csalással és nem szerelemből... Mit szólsz hozzá, ha a négyszög elé kerülsz, és haza találunk kergetni? Így várod, ilyen jóhírekkel apuékat látogatába? Ezt írjam be a levélbe? Tudd meg, hogy két sort már be is írtam...

*

Az uzsonnázó pionírok között végighaladó Orosz Bélának feltűnt a két testvér üres helye. Étkezéskor rendszerint ellenőrizte, nem kószált-e el valamelyik. Utasítására a csoportfelelősöknek számba kellett venniök az étkezésnél a gondjukra bízottakat, de azért maga is rendszerint sorra vette az ismert arcokat.

— Hol a barátod, Rădăceanu? — állt meg a derékig meztelen fiú mögött.

Rădăceanu lebernult hátán a fák lombjai között besűrödő napsugaras fényfoltok ide-oda csúsztak, amint az asztal fölé hajolva végigtekintett a zsibongók hosszú során.

— Úgy látszik, még mindig a testvérét rekcumozza.

— Hol?

— Az erdőben.

Orosz Béla benézett a fák közé. Az egyik mohos törzsű tölgy mögött kék szoknyácska villant, amit halk szóváltás követett.

— Elég lesz mára, Feri — szólt oda Orosz Béla. — A darazsak széthordják a mézet a vajaskenyeretekről.

— Terinek sohasem elég, tanár elvtárs — kukkintott ki a fa mögül Feri bosszúsan.

Az előlépő vérvörös leányka szemlesütve állt meg a tanár előtt.

— Mi bajotok? — lépett Orosz Feri elé. — Valami családi ügy?

— Tudja azt a tanár elvtárs is.

— Miből gondolod?

— Abból, hogy Irimie elmondta nekem. Az a Kiss Géza is ugatott.

— Ugatott?! Micsoda beszéd ez. Nem szeretem az ilyen jellemzést... Pionírtársadról van szó.

— Csakhogy én nem tartom annak, tanár elvtárs. Ő csak olyan pionírféle...

— Emberesedik már. Ne légy szűkkeblű. Te pedig — vett ki a tanár egy pici bogáncsol a Terike hajából — maradj itt uzsonna után néhány percre. Zárjuk le ezt az ügyet...

A két testvér kicsörtetett az erdőből a tisztásra. Egyik is, másik is beült a maga csoportjába uzsonnázni. Terikének azonban minden kedve elment a mézes-vajas kenyértől. Orosz Béla sokat sejtető szavai jártak az eszébe. „Le akarja zárni az ügyet” ... Ilyent neki még nem mondtak, hogy „ügy”. Jaj, csak nem állít a tábor négyszöge elé, csak nem küld haza; de ha ezt akarja, miért vette ki a hajamból a bogáncsol?

Terike szorongva fürkészte társait, vajon ő k is azt hiszik: olyan főbenjáró hiba az, ami a vasgyűjtésnél történt, amiért haza is küldhetik? Éppen most, mikor a tábor tényleg olyan már, mint egy igazi város!

A fensík közepére pillantott. Ott a zászlópózna már arra várt, hogy felvonják rá a vasárnap felava-

tásra kerülő táborzászlót. Készült már a jelképes táborkapu fölé a pionírjelmondat is. Az fogadja a felavatásra érkező szülőket és a titkár elvtársat az UTM-től. Még csak kerítést kell emelniük a tábor köré. Azután egézsnapos kirándulások következnek a hegyek közé és a rejtélyes barlangokba. Rezet vagy vasat fognak találni. Elkészül az erőmű és uszoda is... Mindezt ő, Teri már ne érje meg? Nála nélkül rezegjenek ezután a kicsi nyárfák, többé ne ők rkdhessék, ne lássa a napfelkeltét, és a napnyugtát se !?...

Nem, nem csúszhatott most le egy falat mézes-vajas kenyér sem a Terike torkán. A nyári alma sem csábította, pedig ma hozta a vonat, ott piroslott az asztal közepére tett tálban.

Így gyűjtsön az ember ócskavasat máskor is!

A gyerekek szétrebbentek az uzsonnától, visszatértek a tábordíszítésnél abbahagyott dolgukhoz. Két szolgálatos pionír-lány és egy fiú a kenyérmorzsát összeperte, az asztalt is letörölte.

Elmentek azok is. Terike magára maradt balsejtelmeivel.

Székely Juliskának az édesanyja azonban észrevette. Odajött hozzá. Babos kendővel volt a feje bekötve. Az arca szépen kisimult, amióta ő is itt táborozott. Kicsit le is barnult. Itt a jó éles, friss levegőn a rekedtsége is elmúlt. Olyan dallamos hangja lett, mint a jó anyáknak, mint Terike anyujának. Nem is látszott idősebbnek anyunál.

A kisebb leánykák, ha valami bú nyomta szívüket, odasündörögtek hozzá, addig kerülgették, amíg észrevette ő ket, és megsimogatta az arcukat. Attól aztán felvidultak. Terike még egyszer sem érezte szükségét effélének. Most sem gondolt rá. Elcsodálkozva fordult meg, mikor mégis egy gyöngéd tapintású kéz simult a vállára.

— Min keseregsz, kislány? — hajolt Székelyné Terike fölé. — Eszedbe jutott anyuka?

Teri közelebb simult a szövőgyári munkásnőhöz.

— Igen, Székely néni, eszembe jutott, de attól félek, hogy anyunak nem sok öröme lesz belőle.

Székelyné a lányka elé került:

— Én azt bajosan hiszem, hacsak nem szidnak meg valamiért a napiparancsban.

— Annál rosszabb is várható — ugrott fel Terike gyorsan, mert észrevette a közeledő tanárt. — Most megtudhatja, hogy mire gondolok — súgta a Juliska édesanyjának.

— Csak nem félsz Orosz elvtárstól? Olyan ő, mint egy falat kenyér.

— Tudom, de azért reszketek egy kicsit.

És nem éppen ok nélkül.

A közeledő Orosz Bélának eredetileg nem állott szándékában a Dan Irimie és a Terike dolgát a tábor közössége elé vinni. Elégségesnek gondolta, ha az oktatótanács mossa meg a fejüket. Miután azonban maga is értesült arról, hogy a pionírok között szétszivárgott a hírük, mégpedig eltúlozva, úgy döntött: a tábor négy-szöge előtt tesz pontot a dolog végére. A látszatát is kerülni akarta annak, mintha egyes pionírok hibáival szemben engedékenységet tanúsítana.

Most, odaérve az erdő alján szurkoló leánykához, mindössze annyit kívánt tisztázni: milyen szándékok vezették Terit, mikor Dan Irimiét elsőséghez segítette a vasgyűjtésnél? Pusztán a tettek alapján senkit sem volt hajlandó megítélni, különösen ragaszkodott ehhez az elvéhez a pioníroknál. Náluk néha hibás szándékokból is elfogadható tettek születhetnek, s végzetes tévedés lenne ebből mindenképpen nemes emberi tulajdonságokra következtetni.

Orosz Béla intett Székely Juliska édesanyjának, hogy hagyja magukra ő ket, aztán az asztal sarkához ült, és a leánykát is leültette. Megkérdezte, jól érzi-e magát a táborban, s írt-e már a szüleinek erről?

— Jól érzem magam, tanár elvtárs, de még nem írtam — emelte fel a fejét Terike bátortalanul.

— Látod, ez baj. Ki tudja, mit gondolnak, hogy miért nem írsz.

— Még sohasem írtam levelet, tanár elvtárs. Nem tudom megkezdeni.

— Hát kezd úgy, hogy „drága szüeim”.

— Annyit már leírtam, de mit írok azután?

Orosz Béla zsávoly-zubbonyából elővette vaskos, meggyszínű naplótömbjét, amibe a táborozással kapcsolatos megfigyeléseit szokta bejegyezni. „Borzasztó — gondolta —: egyikünknek sem jutott eszébe, hogy a gyerekeket levélírással is meg kellene tanítanunk.” Közben vastag, feltűnő darabos írással beírta: „Ellenőrizni, hányan írtak már a szüleiknek, és tud-e mind-egyik levelet írni?”

— Még ma folytatnod kell azt a levelet, Terike — tekintett fel a naplóját eltéve. — Sorba veszed, hogyan érkeztünk meg; mikorra készült el a csoportod a sátorveréssel, kikkel laksz együtt, mit teszel egész nap, mit gondoltál az éjjeli őrségben, meg hogy egészséges vagy — és így tovább.

Míg Terike ezeket a jó tanácsokat megjegyezte magának, hol felnézett, hol lesütötte a szemét. Szerette volna kitalálni, vajon a tanár elvtárs azért mondja-e ezeket, mert nincs szándékában hazaküldeni? Mivel ezt nem sikerült kitalálnia, akadozva vallotta be:

— Most talán be is tudnám fejezni a levelet, ha a tanár elvtárs nem küldene haza.

— Miért küldenélek? — tekintett a kislányra Orosz Béla meglepődve. — Csak nem követtél el valamit, amit még magad is úgy ítélnél meg, hogy nincs helyed közöttünk?

— Én nem úgy ítéltam, de a bátyám... ő mindig olyan szigorú...

— Biztosan okot adottál rá.

— Nem mondom, szoktam, de én mindig jót akarok, tanár elvtárs.

— Úgy érted ezt, hogy ami neked jó? Ami neked jó, nem biztos, hogy másnak is az.

— De most biztos, hogy másnak is jó. Tessék megkérdezni Irimiétól: az nem jó neki, hogy itt lehet a táborban, mert én segítetttem neki?

— De vajon nekünk, többieknek, jó-e, hogy segítettél? És hogyan segítettél? Ez sem mindegy ám.

Terike megint lesütötte a szemét, zavartan tekergette

mutatóujjára azt a hosszú fűszálat, amit még az erdőben szakított le, amíg Feri „regcumozta”.

A tanár a kislány hallgatását újabb kérdéssel törte meg:

— No, halljuk, mindegy-e nekünk?

— Tudom — felelte Terike durcásan —, azt mondják, hogy csaltam, pedig nem is igaz. Irimie igazán megérdemelte, hogy táborozni jöjjön. Ő minden házba bement ócskavasért, nem úgy, mint Gézuka. Arról ő nem tehet, hogy nem minden házban adtak...

— Neked miért adtak?

— Azt én nem tudom, de biztosan Irimiének is adtak volna, ha ő megy azon az oldalon.

Orosz Bélának mosoly bujkált az arcán, annyira tettsett neki a kislány észjárása, de vajon mennyire következetes e tekintetben?

— Mit törödsz te azzal — kérdezte hirtelen —, hogy mennyit gyűjtött volna a te oldaladon? A versenyt te nyerhetted volna meg. Talán a te szüleidre nem férne rá, ha kettőtök közül legalább az egyik ingyen táborozhatna?

Teri ismét mély hallgatásba esett.

— Ki vele, igen vagy nem?

— Igen — bólintott Teri —, először én is azt gondoltam: jó volna, ha mi ketten Ferivel nyernénk el a jutalmat, de aztán láttam, hogy Dan milyen szomorú, mert az apukájának nem volt elég pénze a táborozásra.

— Másoknak se volt elég, Ács Teri. Miért nem segítettél azokon, miért éppen Dan Irimién? És hogy kerültél te az ő csoportjába? Én nem az övébe osztottalak be.

— Hát cseréltem Székely Juliskával.

És újra elhallgatott. Tudott volna válaszolni a többi kérdésre is, de nem akart. Hogyisne, hogy még a tanár elvtárs is azt higgye, amit az a Gézuka vagy Feri, pedig nem is igaz, hogy ő Irimiébe ... ő csak azért tette, amit tett, mert Dan olyan szép hűségesen tanította a sátorverésre, és még a haját is megcibáltatta az anyukájával miatta.

Orosz Béla nem is erőltette tovább. Világosan látott már a Terike válaszai nélkül is. A Terike nagylelkűségében kétségtelenül közrejátszott az egyéni rokonszenv. De minek firtatni tovább s rokonszenv indítékait? Hát nem természetes, hogy egy ilyen kialakuló félben levő pionír-közösségben azok iránt a fiúk vagy lányok iránt támadjon akár a barátságnál is mélyebb vonzalom, akiket a többiek is megbecsülnek, mert odaadóbbak a közösség céljaiért elvégzendő munkában?

— Rendben van, Terike — fejezte be Orosz Béla saját elmélkedését emígyen, és melegen tette hozzá —, elmehetsz.

— De ugye, nem küld haza? — kérdezte a kislány reménykedő pirulással.

— Ezt verd ki az eszedből. Bár azt jól megjegyezheted magadnak, hogy a segítségnek nem a legrendesebb módját választottad. Irimiét a te stiklid nélkül is magunkkal hoztuk volna. Az olyan pionírokért, mint Dan, nyíltan kell verekedni, ha igazságtalanul vagy valami más okból félre próbálnák szorítani...

Terike feléledt, akárcsak a fennsíkon azok a friss hajtású füvek és vadvirágok, amelyeket előző nap letapostak. A szemében azonban látszott még valamicske a korábbi aggodalom homályából, amint szégyenlősen felpillantva megkérdezte:

— Ugyebár a napiparancsban sem tetszik megszidni?

— Az már más kérdés — nevetett rá Orosz Béla a hamis kislányra. — A pionírok tudnak a te ügyedről, de elferdítve. Nekik is meg kell tudniok a színigazságot.

— Köszönöm, nagyon szépen köszönöm.

Terike ezután valósággal lerepült a sátrak közén meghagyott utcára. Odaszaladt a gyeptéglákat készítő pionírokhoz, s a többi lányokkal együtt ő is hordani kezdte a gyeptéglákat az ölében, a tábor közepén kiépült keskeny gyalogjáró két oldalát szegélyező sánckokhoz. Azokat rakták ki gyeptéglával. Terikét visszafelé menet a lányok körülvették, faggatták: mit beszélgettek a tanár elvtárssal oly sokáig?

— Majd megtudjátok a napiparancsból — felelte Terike rejtélyeskedő titkolózzással. Ennél többet nem volt hajlandó elárulni, bármint unszolták is.

*

Orosz Béla ottmaradt egy darabig az asztal sarkára könyökölve, s a Terikével lezárult beszélgetés egyes részleteire gondolt. Oly szívmelegítőnek érezte azokat, hogy rögtön be kellett jegyeznie a naplójába. Mig azt elővette, és szétnyitva maga elé tette, s a töltőtollat is kicsavarta, elnézte, hogyan serénykednek a pionírok a tábor minden részében. Jókedv és odaadás csillogott a szemükben. Néhányuktól eltekintve, szenvedéllyel végezték a dolgukat, büszkén készültek bemutatni a vasárnapi felavatáson, hogy egyetlen hét alatt mire vitték. Megalkották a táborukat.

Naplója fölé hajolva írni kezdte:

„Talán nem korai öröm az örömöm, amivel már le merem írni: a mi táborunkban oly pionírközösség van kialakulóban, amilyent munkámtól az Ifjúmunkás Szövetség el is vár, és amilyent meggyőződésem minden hevével magam is óhajtok, s azért semmilyen erőfeszítést nem sajnálok. Hacsak a Dan Irimie és Ács Teri meg a bátyja, vagy a Kiss Géza jellemfejlődésére gondolok — bizvást elmondhatom, a mi iskolánk pionírjainak már nem közömbös ebben a táborban, hogy melyik hogyan él és fejlődik. Ha arra gondolok, hogy három évvel ezelőtt, amikor ezt a feladatot az UTM Tartományi Bizottságától és a tizenkilences számú iskola igazgatóságától kaptam, mennyire formális volt ennek az iskolának a pionírmunkája a maival szemben, lehetetlen észre nem venni az óriási különbséget. Ha meg saját nehéz gyermekkoromat hasonlítom össze táborunk ötvenkilenc gyerekének életével, szinte nem is találok megfelelő jelzőket a különbség elég erőteljes megjelölésére.

Milyen jó, hogy ennek megteremtésében nekem is részem van. Sőt, gyermekkoromból is átépült ide valami; valami, ami nélkül nem az volnék,

aki vagyok, és ez a tábor sem volna az, ami. Itt elsősorban apámra kell emlékezni. Neki is része van ebben az én munkámban. Hatását érzem a tábor szép életében...

A vasúti műhelyek vagonjavító szerelőlakatosakorán megtanított a szerszámokkal bánni és a munkát megbecsülni. Otthon nyáron a fűskamrámban, télen a konyhában apám mindig ezmesterkedett szabad idejében. Rávitte erre a szükség. Bennünket, fiait is befogott, arra ösztökélt, hogy minél több dologhoz értsünk. A mi öregünk cipőtalpalásért éppen úgy nem fordult a szuszterhez, mint a borbélyhoz sem, ha a fiainak nyíratkozniok kellett. Később már mi nyírtuk az ő frizuráját. A lakásunkat ő festette ki, saját maga készítette minitákkal. Ha kellett, kőműveskedett, és a nadrágainkat is ő maga szabta-varrta.

Legénylakásom nem véletlenül hasonlít egy kis műhelyhez. Büszkén mutogatom a pioníroknak, ha látogatóba jönnek. Mikor apám 1943-ban behalt azokba a vesesérülésekbe, amelyeket a tiltakozó sztrájk alkalmával a rájuk küldött csendőrök okoztak, nem hagytam, hogy anyám eladogassa a szerszámait.

Tudnám-e ma a pionírokat ennyiféle kezűgyes-ségre, munkára szoktatni apám nevelése nélkül? Ilyen forrón még csak azokra a későbbi felelős elvtársakra tudok gondolni, akik a középiskolák elvégzése után a moszkvai egyetemre javasoltak. Nem véletlenül kérekedtem pedagógiai szakra. Makarenkónak már a gimnázium felső osztályaiban rajongója lettem. Nem egy hasonlatosságot fedeztem fel közte és apám között.

Életcélomul Makarenko nevelési elveinek és gyakorlatának hazai meghonosítását választottam. Abban reménykedem, hogy azok a pionírok, akikkel már évek óta foglalkozom, továbbfejlesztik munkámat, ha felnőnek. Különösen sokat várok a Rădăceanu-fiútól, a két Ács-gyerektől, nem utolsósorban Dan Irimiétől vagy Dávid Erzsikétől. Ezek-

nek az érdekesen kibontakozó jellemű gyerekeknek közelebről ismerem a családját. Szüleik már megértik, mennyire fontos összhangot teremteni az iskola és a családi nevelés között. Ilyen összhangot próbálok valamennyi pionírom családjánál elérni. Még Kiss Géza esetében sem mondok le erről. Legutóbbi tapasztalataim ezzel a hihetetlenül elnevelt fiúval, igazolni látszanak kintartásomat. Miben higgyen a pedagógus, ha nem a gyermekek nevelhetőségében, a holnap emberében? ...

Kissé zavarban vagyok kedvenceim pályaválasztása kérdésében. Hajlamaik szerint ipari munka felé vonzódnak. Azt szeretném, ha tovább tanulnának és tanárokká válnának. Irimie már tavaly döntött, jövőre kilencedik osztályba megy. Rădăceanu és Ács Feri még ingadozik, az ipari mesterségek és a továbbtanulás között. Szeretném, ha elvégeznék a középiskolát, és az egyetemen a pedagógia szakot választanák.

Igyekszem előkészíteni ezeket a fiatalokat az UTM-be, az Ifjómunkás Szövetségbe való felvételükre is. Máris külön foglalkozom velük. Ács Feri, Dan Irimiet, Dávid Erzsikét, Rădăceanut, Marioarát és Székely Juliskát már figyelmeztettem. Idei táborozásukat úgy tekintsék, mint egyik próbáját annak, hogy méltók-e az Ifjómunkás Szövetség tagságára. Kilátásba helyeztem, hogy én magam fogom ajánlani őket. Bár Ács Terit még két év választja el az utémista tagságtól, mától kezdve ő t is saját jelöltemnek tekintem...

Ilyen gyerekeket szeretnék magamnak, ha egyszer sor kerül rá és magamhoz való feleséget találok. Éppen csak az a baj, hogy nem sok időt szentelek a keresésére” ...

Itt félbe kellett szakítania az írást, a tömzsi Dávid Erzsike jött az állomásról felhozott napi postával. A sietségtől kimelegedve, lelkesedő ujjongással tette eléje a leveleket s a friss napilapokat.

— Levelet kaptam a szüleimtől, tanár elvtárs. Apukám azt írja, hogy ő szszel kerékpáron járhatok isko-

lába. Vesz nekem egyet, mert nagyon meglöcsül. Teszék nézni, írják az újságok is. A Központi Bizottság és a kormány leütötte az árát egy csomó dolognak, és a fizetéseket is megjavítja.

Orosz Béla rögtön a Scînteia után nyúlt. A lap egész szélességét átérő címbetűkből azonnal megértette, hogy a forró júliusi napokban fontos párthatározatok születtek. Minden egyebet félretéve, olvasni kezdte.

— Ugyebár — kérdezte Dávid Erzsike —, erről a táborigali újságunkban írunk kell egy cikket?

— Írjál, Erzsi, de mutasd meg nekem.

*

Feri és Rădăceanu a nap hátralevő részében abba hagyta az „erőmű-építést”. A természetrajz tanár sürgősebb dologra mozgósította őket. Segíteniük kellett a tábor jelképes bekerítésén fáradó pioniroknak.

Azok már a délelőtt találtak Kardos tanár elvtárs vezetésével több vihartól kidöntött szép szál, egyenes nyírfát. Az ágakat lefűrészelték, a törzseket egyenlő hosszúságúra szétdarabolták cölöpöknek. A hosszabb ágakat legallyazták kerítéskarfának.

Bota együtt dolgozott velük. Fehér tornaingében, rövid turista-nadrágjában és teniszcipőjében szinte maga is csak nagyobb fiúnak látszott a pionirok között. Aki hátulról nézte, nem is tartotta volna idősebbnek. De ha szembe került vele, hamar kiütöző erős szakállsörtéje minden kétséget kizárt, hogy a katonaságon is túl van már.

Fejszével csapkodta le a nyírfa vékonyabb gallyait, kedvét lelta a fizikai munkában. Árva fiú volt, s alaposan helyt kellett állania, amíg az egyetemen tanult, hogy az ösztöndíjat évnegyedről évnegyedre biztosíthassa magának. Amellett a nyári szünidőben kétszer is kiment a Szálva-Visóira, majd a Bumbesti-Livezeni-i vasútépítéshez az önkéntes diákbrigádokkal. Szívesen mesélt a pioniroknak azokról a szép napokról.

A fejsze jól forgott a kezében, ám amíg egy pillanatra letette, hogy segítsen megfordítani a fát, valaki

el is csente a keze alól. Meglepetéssel látta, hogy Gézuka oldalog el a fejszéjével, ő kaparintotta magához, s kissé távolabb a kerítécölöpök kihegyezésével próbálkozott. Szemmelláthatóan élvezte, hogy a puha, könnyen faragható nyírfá mint alakult a csapásai alatt.

Bota elállott attól a szándékától, hogy a fejszét visszavegye a fiútól, pedig ő is a faragást kedvelte a leginkább. Gézukát most már azért tartotta szemmel, mert a fejsze sehogyan sem állott jól a kezében.

— Vigyázz, te! — kiáltott rá többször is — terpeszállásba helyezkedj, mert még a lábamba vágysz a fá helyett.

Kardos tanár ezalatt a kerítécölöpöket verette be Dan Irimiével. A többiek a legallyazott ágakat hordták oda. Székely Juliska és Csapó Laci a Feri irányítása alatt rászzegezte őket a cölöpök tetejére. Persze, veszekedtek, mindegyik szegezni kívánt. Olykor Feri meg is engedte, hogy egy-egy szeg beverésével ő k is megpróbálkozzanak, de el is görbítették. Ilyenkor az apja mondását olvasta a fejükre bosszantó fölényel:

—Mi az, fúj a szél, hogy nektek mindig elgörbül?

A közelben serénykedő pionírok nevettek, az ügyetlenek pirultak mérgükben. Gézuka elégedetten a faragásával, ezt gondolta: „most kellene, hogy a nagymám lásson”. Igen, Gézuka mindenki csodálkozására megpendült; bizonyos munkák alól már nem bújt ki, ha megtetszettek neki. Éppen csak elrettentő farkasétvágya támadt utána. Ettől még maga is megijedt, nem szeretett volna megint porul járni, mint a második éjszaka. Ebédnél, vacsoránál folyton vívódott magával: kérjen-e még egy kis pótlást vagy ne kérjen?

A készülő kerítést gyönyörködve nézte. Estefelé az tetszetős keretbe foglalta a tábort. Gézuka azt a néhány cölöpöt, amit ő faragott hegyesre, jól megjegyezte magának. Holnap eldicsekszik a táboravatásra beígérkezett nagymámának: íme, ez az én művem!

A tábornak már csak az erdő felé néző háta volt bekerítetlen. Kifogyott a nyírfájuk.

Rădăceanu egyre törte a fejét, hogyan tudnák a tábor bekerítését ezen a részen is befejezni fakorlát

nélkül? Mégpedig oly leleményesen, hogy különbnek bizonyuljon mindennél.

Szeme eközben mindegyre a konyha oldalán felhalmozott üres konzervdobozokon akadt meg. Volt belőlük jócskán. A táborozás első hat napjában hatvanöt személy részére jórészt konzerveket bontottak a főzéshez. Azt már eldöntötte, hogy a turbináját hajtó vízikérekre e dobozokból szerel fel néhányat. Azokba fog alázuhogni a vízesés, hogy ereje forgassa a kereket. Mi lenne, ha e dobozokat felfűzné egy drótra, amit kifeszítenének a tábor háta mögött? Hogy kolompoljanak, ha valaki nekimegy a drótnak a sötétben...

A következő pillanatban már nyargalt is a tanárok legidősebbjéhez, Kardoshoz.

— Tudja mit gondoltam, tanár elvtárs?

— Nem vagyok gondolatolvasó...

— Azt gondoltam, hogy az erdő felől drótot húzunk ki és arra felfűzzük az üres konzervdobozokat. Kavicsot teszünk beléjük. Úgy fognak zörögni, ha valaki a drótnak megy a sötétben, hogy az ő rök akkor is meghallanák, ha csupa süketet állítanánk oda...

Kardos tanár összenézett az odaérkező Botával.

— Nem rossz — bólintott Bota helyeslően.

Rădăceanu szaladt a „műszaki raktárba” drótért.

Útközben nyakonfogta Ács Ferit, akinek a doktorica éppen kiásott a tenyeréből egy nyírfaszálkát, és bekötözte. Bálint Pistát és Marioarăt is maga mellé vette segítségül.

A műszaki raktár egy nagyobb szerszámos láda volt, tele mindenféle elképzelhető csavarokkal, drótteker-csekkel, csődarabokkal, szeggel. Mindezt Rădăceanu hozta a táborba. Egy-kettőre kikereste a szükséges dolgokat. Három társával nekiállt a konzervdobozok kilyukasztásához. Amint eggyel végzett, Bálint Pista Marioarával fűzte is fel a drótra. Feri, rokkant lévén az egyik kezére, a kavicsot porciózta beléjük.

Mire besötétedett volna, a tábor az erdő felől is be volt kerítve a Rădăceanu drótra fűzött konzervdoboz-zaival. Felnőtt embernek mellmagasságig ért ez a „ke-

rítés”. A gyerekek kipróbálták, mennyire zörög, ha vaktába nekimegy valaki.

Gyönyörűen zörgött minden konzervdoboz a belé-szórt kavicsoktól. Az eredmény valamennyi félősebb pionír szívét megnyugtatta. Az erdő ezután nem küld-heti rájuk meglepetéseit, ha emberformában küldi azokat. A sötétben biztosan nekimegy minden hivat-lan vendég a drótra fűzött konzervdobozoknak, és a zörgésre rögtön felfigyelnek az örök.

A táborkapu is elkészült, ugyancsak nyírfából. A homlokzatán már ott díszelgett a vendégek üdvözlé-sére összeállított jelmondat. Dávid Erzsike és Palkó Attila műve volt. Igen, minden készen állt a holnapi táboravatásra. Már csak az volt hátra, hogy a pioní-rok saját magukat szedjék rendbe, kivasalják tisztára mosott nyakkendőiket és tiszta ingüket, ha összegyű-rődött volna a sátorban. Hétfőtől, ha megkapják az engedélyt a további táborozásra, a felfedező célú nagy kirándulások következnek. Mindnyájan meg voltak győződve: táboruk semmiféle tekintetben nem eshe-tik kifogás alá. A látogatóba érkező szülők nem ag-godalmaskodhatnak. Egyiknek sem juthat eszébe ha-zavinni gyereket, amint többen is ígégették, ha a tá-boréleket nem találják megfelelőnek. Pedig ott lesel-kedett már a közelükben a veszedelem, amely egy-szerre kétségessé tette a felépült tábor jövő heti fenn-maradását. De ki gondolhatott volna arra, hogy ez a veszedelem éppen a szomszéd pionírtábor felől indul felénk még aznap délután?

XIII

Az erdőből, három fiú társaságában, egy turista külsejű, fehér (harisnyás, kockás ingű, haragos férfi ereszkedett le. Valamivel idősebbnek látszott Orosz Bélánál. Az eléje táruló tábor képe megállásra készítette, de nem azért, hogy gyönyörködjék a látványban, hanem hogy még haragosabban vonja össze borzasan nőtt szemöldökét. Mondott valamit a mellette álló fiúk egyikének. Az pedig a Kiss Géza nevét kiáltozva, a nyírfakerítéshez jött.

— Né, az első unokatestvérem — bámult el Gézuka, s az ő jólismert lomhaságával odacammogott az integető Grác Gyurihoz.

A vacsorához közeledő pionírok jobban megnézték a váratlan vendégeket. Terike és Csapó Laci rögtön ráismert a kerítésen kívül álló három fiúra. Ezek jártak itt, két másikkal, a táborozás első napján bá-mészzkodni.

A farkaskutya majd megfulladt, úgy ugatta őket.

A jövevény fiúk be akartak bújni a tábor kerítése alatt, de Orosz Béla odaszalasztotta az egyik szolgálatos pionírt: figyelmeztesse őket, kerüljenek a kapu felé, A kerítések alatt csak a kutyák járnak be. Grác Gyurinak most is gúnyos, lenéző grimasz ült ki az arcára, de követte a társait a tábor bejáratához. Annyit már megtanult a múltkor, hogy a tábor pionírjaival nem lehet vagánykodni. A másik kettő csak elbámult azon, hogy a tábor mekkorát változott egy hét alatt. A kíséretükben levő turista külsejű férfi ábrázata most már nem is rosszkedvűnek, hanem rosszin-

dulalúnak látszott. Nyilván bosszantotta, hogy kerülnie kellett a bejárat felé.

Orosz Béla eléjük ment. Ismerősnek tűnt neki ez a férfi. A kölcsönös bemutatkozás után aztán kiderült róla, hogy a menedékházban táborozó pionírok vezető tanára. Orosz Béla az évenként kétszer összehívott pedagógiai napok gyűlésein szokott találkozni vele. Ennek a tanárnak évről évre csak annyi mondanivalója akadt a felmerülő pedagógiai kérdésekhez, hogy a gyűlés elnökségétől rendszerint a felszólalási idő korlátozását kérte.

Most aziránt érdeklődött, nem jött-e fel tőle egy Rácz Gyula nevű pionír? A hét elején engedélyt kért, hogy a táborozást itt folytathassa. Persze, az engedélyt nem kapta meg. Ma ebéd után aztán két másik fiúval elcsavargott valamerre. Hármuk közül csak az egyik jött vissza, a másik kérezkedés nélkül vonatra ült, és hazautazott, Rácz Gyulának pedig egyszerűen nyoma veszett.

Tüvé tették már az egész környéket érte, de sehol sem találják, senki nem látta.

— Fel nem foghatom, hogy merre keressük még? — fejezte be egy elfojtott szitokkal.

— Nem ült az is vonatra? — kérdezte Orosz Béla elkomorulva.

— Dehogy ült — legyintett a másik —, az állomásfőnök csak a másik fiúnak adott el egy másodosztályú jegyet. Nem is volt más utas innen.

— Feltéve, ha nem ült fel jegy nélkül vetette közbe Bota.

— Az a Rácz annál gyávább, hogy ilyesmit merjen — szólt közbe a Gézuka első unokatestvére olyan hangon, amelyből bárki megérthette, hogy az ő bátorságából ennél többre is futná.

— Te csak hallgass — intette le a tanára. — Egyenként megéri közületek mindegyik a rosszpénzt. — Helyeslést váróan fordult Orosz Bélához: Ilyen üdültetési akciót sem vállalnék magamra még egyszer...

Orosz Béla ideges mozdulattal szakította félbe:

— Miben lehetnék segítségükre?

— Fogalmam sincs, hol kereshetnök még. Mindjárt besötétedik.

— Vannak viharlámpásaink... A nagyobb pionírajainkkal rögtön keresésére indulhatunk. Nem is értem, hogyan hagyhatják el engedély nélkül a pionírjai a maguk körzetét, Deres elvtárs?

— Majd megéri — legyintett a másik ingerületen —, csak unják meg a magái is ezt a pocsék vadont...

Orosz Bélában már forrt a méreg a menedékházi tanár válaszai miatt. Mindent érzett a hangjában, csak aggodalmat vagy felelősségtudatot nem. Már nem is hozzá, hanem a társaságában levő fiúkhöz beszélt, amikor aziránt kezdett érdeklődni, közöttük van-e az a fiú, amelyik együtt kószált az eltűnt gyerekekkel? Legalább annyit szeretett volna megtudni, hol szakadtak el egymástól, hogy onnan kiindulva lássanak kereséséhez.

Lent maradt a menedékháznál.

— Én már kikérdeztem — vont vállat a menedékházi tanár dühösen hátat fordítva a tábornak. — Az állomáson vált el a másik kettőtől. Ez a harmadik is csak azért jött vissza, hogy kölcsönkérjen valamelyik pajtásától. Ő is haza szeretett volna utazni. Képzhetik, milyen pofot kapott tőlem.

Orosz Béla tetőtől talpig végigmérte a menedékházi tanárát. Szerette volna a sárga földig lehordani, és a fejébe verni: tudja, mi lesz itt holnap, ha megjönnek pionírjainak a szülei, s a fülükbe jut, hogy a menedékházi táborból hazaszökösnek vagy eltűnnek a gyerekek? S ráadásul még pofozzák is ő ket! De türtőztette magát, nem kívánta a pionírok előtt megleckéztetni. Feltette magában, hogy a föld fenekéből is előkeríti azt a fiút reggelig, nem várhatja be tétlenül, hogy pánik törjön ki a látogatásra érkező szülők között.

Gyülekezőt akart fúvatni Bota tanárral, hogy több csoportra beosztva, lámpákkal felszerelve, elinduljanak. Ekkor azonban a völgyből hahózó kiáltások

hallatszottak. A hegyek háromszoros visszhangot verve ismételték meg.

— Ha-ho-hó, Deres tanár úr-rúr-rúr...

— Mi az, mit akarnak? — forgott ide-oda a néven szólított tanár. — Feleljetek, hogy itt vagyok...

Grác Gyuri és a másik kettő kórusban hahóзва adták tudtul a völgyben kiáltozóknak, hogy merre vannak. Válaszul aztán a lentiek hazahívták ő ket: ne keressék az eltűnt fiút, előkerült magától, és nincs semmi baja.

— Nahát, hogy mit kap ez tőlem — mondta Orosz Bélának búcsúzóul Deres. — Ha az apja nem tanította meg kesztyűbe dudálni, hát én most megtanítom. Aztán menjem tőlem panaszra, akár az úristenhez is...

— Én nem tenném, Deres kolléga — felelte Orosz Béla hidegen. — Inkább annak néznék utána, hogy miért nem érzik jól magukat a pionírok a menedékházi táborban, ha tábor az egyáltalán. Annál is inkább megtenném, mert holnap ezt az UTM kiküldöttje is megkérdezheti. Holnap tábort avatunk, Bologna elvtárs megígérte, hogy ő maga személyesen jön ki a tartománytól.

Derest igen kellemetlenül érthette ez a hír, Orosz Béla burkolt leckéztetése is felfortyanásra készítette.

— Bologna egy hét múlva magától is megkérdezheti, amit holnap tőlem kérdezhetne. Az első napokban nálam is úgy érezték magukat a pionírok, mint az anyjuk ölében. A hatodik napon aztán már ketten is előálltak, hogy unatkoznak. Most, a tizenkettediken meg már hazaszökdösnek.

— Miért hagyja, hogy unatkozzanak? ...

— Az előírt foglalkozási órákat megtartom. És aztán mi vagyok én; tanár, vagy állami cirkusz, hogy szórakoztassam őket?

—Kérdezze meg itt bármelyik pioníromtól — mutatott Orosz Béla az odagyült gyerekekre —, én talán felcsaptam bohócuknak? Együtt építettük fel ezt a tábort, s nem hiszem, hogy unatkoztak volna.

— Úgy van, úgy van, nem unatkoztunk... — kiáltották az Orosz Béla pionírjai.

— Még én sem unatkoztam — lépett ki a fiúk közül Kiss Géza az első unokatestvéréhez fordulva.

Deres tanár most az első ízben tekintette meg a tábort és az Orosz Béla leburnult arcú pionírjait. Elég jó szeme volt ahhoz, hogy futó körültekintésre is megállapíthassa: a tábor lakói komoly munkát fektettek be, amíg ily otthonossá tették sátorvárosukat. Ám ő nem azok közé a tanárok közé tartozott, akiket fellelkesít az ilyesmi. Nem szenvedélyes hivatástudatból választotta a tanári pályát, hanem hogy legyen valami hivatala és tűrhető fizetése meg sok szabad ideje. Deres 1945-ben került ki az egyetemről, akkor, amikor a felszabadulás utáni első diáknemzedék bekerült oda; 1948-ban tessék-lássék alkalmazkodott a tanügyi reformmal átalakuló középiskolák új munkastílusához. Amint azonban mind jobban növekedtek az igények, egyre nagyobb, de be nem vallott ellenszenvvel fogadott minden tökéletesebb nevelő munkára készítő kezdeményezést. Orosz Bélát jobban ismerte, mint amaz ő t. Felszólalásai a pedagógiai napokon, amelyek makacs kitartással mindig arra irányultak, hogy a tanuló ifjúság életét változatosabbá, nevelésüket tartalmasabbá tegyék, dühbe hozták. Főként az ő felszólalásai készítették arra, hogy a hozzászólások idejének korlátozását indítványozza. És most éppen beléje kell botlania! Az ő tábora miatt jön ide az UTM egyik tartományi titkára. Holtbiztos, hogy a menedékházba is lelátogat, és ha az ott látottakat összehasonlítja azal, amit ebben a táborban láthat, biztosan az Orosz Béla tábort tekinti példának. Szinte előre hallotta, amint ide tanácsolja majd tapasztalatcserére. Az ember még a nyarát se tölthesse „klasszikus pihenéssel”. Legszívesebben még az éjszaka vonatra rakta volna valami ürüggyel a saját pionírjait, hogy a titkár már itt se találja őket.

Orosz Béla, látva, hogy Deres milyen elkeseredett kedélyállapotban van, elkísérte egy darabon. Azt hitte, csak az teszi ilyen rosszkedvűvé, hogy nem érti a dolgát. Segíteni próbált rajta.

—Nézze, Deres elvtárs, bár már csak egy hetük van hátra, azért még lehetne javítani valamit a maguk táborozásán. Higgye el, a mi egységünk pionírjai, amíg a tábort felépítették, bár voltak nehéz pillanataik is, sohasem keresték a dolgok könnyebbik felét. A munka életszükségletükké, legérdekesebb szórakozásukká kezd válni.

—Köszönöm az ilyen szórakoztató életszükségletet...

—Holnap meggyőződhetnének erről. Felavatjuk a táborunkat, érdekes programot készítettek elő. Vegyenek részt rajta. Meghívom magukat. Valamelyik nap aztán gyűjtsunk közös tábortüzet. A mi programunkat viszonozzák egy saját programmal. Az előkészületek érdekessé tennék pionírjai számára az utolsó hetet.

—Erre már sem nekik, sem nekem nincs elég türelmem. Legszívesebben rögtön hazautaznék velük. Csak elpocsékoljuk ezt a szép nyarat...

Bota szó nélkül haladt mellettük. A menedékházi tanár minden egyes visszautasító mondatára tetőtől talpig újra és újra felbecsülte e középtermetű kolléga emberi értékét. Arca egyre nagyobb csodálkozást fejezett ki: mintha Deres a szeme láttára változna mind törpébbé. Ott is hagyta Orosz Bélával anélkül, hogy elköszönt volna. Visszatért a vacsorához ülő pionírok közé.

*

A táborban lecsillapult az izgalom. Amíg meg nem került az eltűnt fiú, azt hitték, éjjeli portyázásra kerül sor. Egyesek máris elképzelték, mint bolyonganak majd a meggyújtott viharlámpák fényénél az erdőben. Bevilágítottak volna minden bokorba és szakadékba. Szinte sajnálkoztak vacsorázás közben, hogy minderre már nem lesz szükség. Kiss Géza a csoportjába tartozókkal veszekedett.

— Mért nevettek, amikor azt mondtam, hogy én sem unatkoztam? Én talán nem dolgoztam? Nekem talán nincs vízhólyag a tenyeremen a baltától? Jó volna, ha már nem nevetnétek mindenem, amit én

mondok. Én az első unokatestvéremnek is megmondtam, hogy ne vigyorgjon, mert ebben a táborban mindent mi csináltunk.

Feri nem hagyta tovább fecsegni.

— Hát azt elmesélted — kérdezte könyörtelenül —, hogy a második éjszaka miért nem unatkoztál a sátradban? Hát azt, hogy farkasnak nézted a tanár elvtárs kutyáját?

Kiss Géza szemét lesütve toltta el maga elől a vacsorát, pedig micsoda bográcsgulyás gőzölgött előtte! Kedvenc ételvé vált. De nem mert többet fogyasztani belőle. Rettenetes volna, ha az éjszaka megint azzal kellene szórakoznia, amire ez a kegyetlenül csípős nyelvű Ács Feri folyton emlékezteti! Igazán kedvére és gyomrának gyönyörűségére csak az ebédnél merte óriási étvágyát szabadjára eresztetni. Akkor aztán tripla porciót is bevágott. Nagyon vigyázott, hogy éjszaka ne kelljen kimennie. A sötétségtől való félelmet sehogyan sem tudta legyűrni. Örvendett, ha az éjszakai őrködés során kibírja valahogy azt a két órát, ami az őrködésből egyszer már neki is kijutott. Át is vészelte minden baj vagy mulasztás nélkül. De hogy mi félelmet állt ki, azt csak ő tudja! Másnap volt is mit hallgatniok a pioníroknak, hogy hányféle veszedelem ólálkodott a tábor körül, amíg ő őrködött. Az erdőben ide-oda suhanó alakokat látott, a patak medréből meg két óriási szarv emelkedett ki, ami mindjárt el is tűnt. Vészjósló huhogások próbálták elűzni az őrhelyéről, de ő nem hagyta magát...

Ki tudja, még mi minden rémítő látomással elő nem hozakodott volna, ha Orosz Béla rá nem szól, hogy tartogasson valamit a legközelebbi őrségállás idejére is.

Ferit viszont félrevonta, és megpirongatta Orosz Béla. Ne hánytorgassa folyton a Gézuka régi hibáit, hiszen kezd már beilleszkedni a tábor közösségébe. De ha únos-úntalan, ok nélkül az orra alá dörgölik az első napok szégyenét, meg találja kutyálni magát...

— Nem hiszek neki, tanár elvtárs — felelte Feri hajlíthatatlan meggyőződéssel. — Olyan ő, mint a

rossz acél, amiről apu mesélt nekem: ha folyton nem dörzsölik, mindjárt belérágja magát a rozsdá. Csak mi tudjuk, milyen fiú; mi, akik egy sátorban alszunk vele.

— Senki sem javíthatatlan. Feri felelte Orosz Béla kissé már bosszúsan, mert olyan előítéletek megrogzódását észlelte ennél a fiúnál, ami a nevelésben megengedhetetlen. Hiszen éppen a pionírközösség nevelő hatásában bízott. Ha a közösség eleve bizalmatlan egyes tagjaival szemben, úgy ez a bizalmatlanság kétségessé teheti az ő nehéz munkája eredményeit.

— Értsd meg, Feri — ismételte nyomatékkal —, egyetlen társad sem javíthatatlan, de mindegyik el is rontható. Baj az, ha vakon hiszünk az egyikben, s egyáltalán nem bízunk a másokban. Így nem tarthatjuk együtt ezt a tábort. Azt szeretném, ha te már megértenéd ezt a fontos dolgot.

— Igyekszem, tanár elvtárs...

És Feri szavának is állt. Más szemmel próbálta nézni azután Gézát, de az oktatójukat is. Hát ezt akarja, javíthatni az embereket?! Tiszta szívből kívánta, hogy neki legyen igaza Gézuka esetében is.

Vacsora után a tanárok vezetésével a pionírok egy része kiment a fennsík legvégére. Oda, ahova az állomásról jövet a szélesre taposott ösvény felkanyarog a völgyből. Innen vették még egyszer szemügyre táboruk külalakját: vajon milyen hatást vált ki az alulról érkező szülőkből ha holnap megpillantják?

A lemenő napnak már csak fél korongja látszott a hegyek mögül. A fennsíkot egyetlen sugara sem érte. Esti szürkület borult mindenre. Ebben a világításban csak a fehér nyírfakerítés látszott szembeötlően, a sátrak az árnyékba mosódtak. De majd holnap, napsütésben, határozott körvonala lesz mindennek, a fény és árnyék összhatásából kiemelkedő tábor bizonyára ámulatba ejti majd a vendégeket.

Hamarjába vágta még vagy tíz lépcsőt az ösvény meredekebb kaptatóira, hogy a feljárás azoknak a felnőtteknek is könnyebb legyen, akik nincsenek szokva a meredekebb kapaszkodókhoz. Hiszen a vendégek

között biztosan lesznek nehézkes járású nagyapák és nagymamák is.

Orosz Béla hívta fel erre a figyelmüket.

Most aztán befejezett műnek tekintették a táborukat. Olyan volt az, még Kardos tanár megítélése szerint is, hogy már csak rendben kellett tartani. Most már ki lehetett belőle rajzani, hogy megvalósítsák a táborozási terv kiadósabb felét, a felfedező utakkal egybekötött egésznapos kirándulásokat. Mi mindent ígértek ebből a szempontból a környező hegyek a maguk barlangjaival, szakadékaival, völgyeivel! És a patakok medre fel egészen a forrásokig!

Aznap este a napiparancs kihirdetését, a megszokott formák között, gyorsan bonyolították le a szolgálatosok. Maradjon még idejük a pioníroknak saját maguk rendbeszedésére is. Amire pedig ma már nem jut idő, majd elvégzik holnap reggel, ébresztő után.

Terike kissé izgatottan fészkelődött a felállott négy-szög balszárnyán, a bátyja meg a szemöldökét összevonva figyelte a középben vigyázzba állók között, vajon mit hirdet ki Orosz Béla a „csalásról”, amit Terike és Irimie követett el az ócskavasgyűjtésnél? Mindkettőjük megkönnyebülésére nem minősítette csalásnak Terike tettét, hanem helytelenül értelmezett kölcsönös segítségnek. Terike segítő szándékát példaadó önzetlenségnek nevezte Orosz Béla. Irimiét megdicsérte azért, hogy őszintén feltárta, milyen gyanú nyomja a szívét, de megrovásban részesítette, hogy erre csak elkésve szánta rá magát, s nem mondotta el még a táborozás előtt! Mindkettőjüknek a pioníregység elé kellett volna hozniok az Irimie táborozásával kapcsolatos aggodalmaikat, hogy együtt az egységgel találják meg a segítés leghelyesebb módját.

— Szerencséd — szaladt Terikéhez a bátyja, miután Rădăceanu, a szolgálatos csoportvezető oszoljt vezényelt. — Tőlem is kaptál volna, ha a Gézuka híresztelésének lett volna igaza.

Terike arca tündökölt a boldog mosolygástól.

— Remélem — mondotta a bátyjának önérzeten —, végre már te is rendes pionírnak tartasz.

— Majd meglátjuk a végén — legyintett Feri. — A nehezebb próbák ezután jönnek. De rajtad tartom a szemem, ne félj. Apu is megmondta, hogy vigyázni kell rád.

— Te vigyázol rám? — nevette el magát Teri. — Tudd meg, hogy rád kell vigyázni. Anyukám engem bízott meg, hogy tartsalak vissza, ha észreveszem, hogy megint hirtelenkedsz...

Feri nagy szemet meresztett, s nem tudott hirtelenben válaszolni. Majd megfelel erre máskor — ígérte —, most sietnie kell, mert ő a sátorfelelős, látnia kell: rendben van-e ott minden. Gézukára is ügyelnie kell, ne forgassa fel a rendet lefekvés előtt, mert örökké keresi valamijét. Ám az igazi ok, amiért most oly hamar faképnél hagyta Terit, más volt. Rosszul esett neki, hogy anyu ő t Terire bízta. Hát anyu Terit különbnek tartja, ő t meg olyan fiának, akin még akad javítani való? Vajon Orosz tanár elvtárs is ilyennek nézi? Hát mit lehetne még javítani rajta?...

A konyha körül és a tábori asztalok mellett ezalatt sürgés-forgás támadt. A lányok Székely néni körültekintő felügyelete mellett két vasalóba izzó paraszat raktak, az asztalokra pokrócokat terítettek, azokra tiszta lepedőt. Székely néni az ügyetlenebbeknek megmutogatta, hogyan vasalják ki fehér pionírlúzukat és a kék szoknyák berakását. A nyakkendőjét mindegyik ki tudta vasalni rendesen.

Csinosan, tisztán kívántak megjelenni látogatóba érkező szüleik előtt. Ne mondassák: látszik rajtuk a nomád sátorélet, mert gyűröttek. Nehogy eszükbe jusson hazarendelni valamelyiküket.

Bosszankodtak a vasaláshoz nem eléggé világító viharlámpákra. Az első váltás ő rszemeit felvezető Rădăceanut az élesebb nyelvű, nagyobb lányok vérig sértették azzal a kérdésükkel, hogy mikor készül el már híres áramfejlesztő erőművével? Szeretnének villanyvasalóval vasalni, s unják már a petróleumlámpák szagát.

A fürdősátor nyílásain is fény szűrődött ki, ott a vasalással végzett lányok löcsböltek. A fiúk is készülőd-

tek, ők a nadrágjukat óhajtották kivasalni, de a lányok mindkét vasalót maguknak foglalták le. Reménytelen vállalkozás lett volna addig várni, amíg végeznek. Ezért aztán Feri tanácsára a fiúk rövidszárú nadrágjukat gondosan összefogva a párnájuk alá tették. Feri az édesapjától hallott a vasalásnak ilyen ősrégi módjáról. Állítólag lakatosinasok és diákok találták fel a nadrágél-fejlesztésnek ezt a módszerét.

Aznap, tekintettel a táboravatási előkészületekre, jóval később harsant fel a takarodót jelző kürtszó. Lajka az utóbbi napokban felvett szokásához híven szívhezszóló vonítózással kísérte. Csakhogy, ami a pionírokat arra készítette, hogy fejükre húzzák a takarót, az Lajkánál ébresztőnek számított. A farkaskutya ugyanis ilyenkor hagyta abba az egész napi szunyókálást. Az erdőben ébredező apróbb vadak szagától egyszerűen éberré vált! De fújta a maga ébresztőjét főként azért, mert Orosz Béla takarodó után oldotta le szájkosarát és eresztette ki a láncból.

Ma, bár mindenki behúzódott a sátrába, nem sok pionírnak jött azonnal álom a szemére. Innen is, onnan is kuncogás hallatszott. Rădăceanu nem győzte az ilyen sátrak lakóit elég mérgesen rendreutasítani. Ám alig csendesedtek el az egyikben, vicogás hallatszott a másikonban. A holnapi nap nagy eseményeire gondoló pionírok ki-kidugták fejüket, s bámulták a holdvilágtalan sötét eget: csak nem eső készül? Baj lenne, ha éppen holnap tenné őket csúffá, amikor táborukat oly büszkén szeretnék bemutatni szüleiknek. Az sem volna kedvükre való, ha holnaptól elesősödne az időjárás, és megghiúsítaná további terveiket.

Az a veszedelem, ami tőlük nem is olyan messze valóban készülődött, álmukban sem ködlött volna fel. Odakünn soha még oly békésnek, csendesnek nem ígérkezett az éjszaka, mint éppen aznap. A tábor különböző pontjaira kiakasztott viharlámpák és a csillagok közös erőfeszítéssel virrasztottak. A fülledt nyári est mély csöndjét tücsökciripelés tette hangulatosabbá. Az öreg békák vartyogása s az ifjabbak brekegése a tücsökzene gordonkakíséretének hallatszott. Néha azon-

ban hirtelen minden elhallgatott. A völgyben negyed-óránként vonatdübörgés remegtette meg a földet, s ezt harsány mozdonyfüty követte. Az őrszemek megcsodálhatták a kéményből szerteszét szökdő szikraesőt s a tovarobogó személyvonatok fényzalaggá összemosódó kivilágított ablaksorát.

A farkaskutya úgy összeszokott már a pionírokkal, hogy a lánctól és szájkosártól való szabadulásának öröme együtt kerülgette a tábornokot az őrszemekkel. De míg azok egyszer körüljárták, ő ötször is körbenyargalta. Közben arra is jutott ideje, hogy lerohanjon a patakmederbe, és vizet lefetyeljen, a parton szólózó békákat szétugrassa, s a Rădăceanu drótra fűzött konzervdobozai között veszett csörömpölést vigyen végbe. Két első lábát feltette a kifeszített dróra, és sorra beleszagolt azokba a dobozokba, amelyek még valamit megőriztek a pompás sertéskonzerv illatából. Éjfélután aztán messzebb is elcsavargott. Ugatása olykor a völgyből hallatszott fel.

Hajnal felé végre végignyúlt a tanárok sátra előtt, ahol gazdájának észvesztő gyönyörű szagát érezte. Ott szunyókált féléber állapotban kivilágos virradatig, amíg az ébresztőt fúvó pionírral szemben két hátsó lábára le nem ülhetett, hogy vonítózásával önmagának takarodót orgonálhasson.

Úgy gyakorolta ezt, mintha sejtette volna, hogy milyen keserves megpróbáltatásokat tartogat számára a közeljövő.

XIV

A meleg nyári éjszaka után pompás vasárnap reggel virradt a sáttábor lakóira. Még harmat sem esett aznap virradóra. A gyerekek Csapó Laci ébresztője nélkül is korán kidörzsölték szemükből az álmot. Alig várták, hogy kibújhassanak a sátrakból, és reggeli tornára sorakozzanak. Kardos tanár szolgálatos oktató volt, ezért Bota tornáztatta meg őket. Öröm volt nézni a naptól, a jó levegőtől leburnult, megerősödött gyerekek felsőtestét, a hajladozástól mozgásba jött izmok játékát.

Utána vidáman szaladtak le a patakmeder zuhogója alá. Ma az is langyosabbnak bizonyult, mint más reggeleken. Még a kényeskedőbb leánykák is örömet lelték a zuhogó alatti mosakodásban. Gézuka sem okozott már közderültséget a hideg víztől való komikus irtózásával, kellemes volt neki a torna után jól lemosakodni.

A gyerekek tisztálkodását szemmel tartó doktorica nyugodtan jelenthette Orosz Bélának, hogy nincsenek többé koszosok, s az utóbbi négy napban egyetlenegy gyengélkedő sem akadt. Az erős, tiszta, száraz hegyi levegő elbánt annak a néhány gyereknek a náthájával, aki az első napokban kissé szipogóssá vált.

— Ma legyen résen, Éva elvtársnő — figyelmeztette Orosz az orvostanhallgatót. — Borsószik a hátam, ha arra gondolok, hogy a szülők ma betegre találják etetni a gyerekeiket. Különösen a gyümölcsökre vigyázzon.

— Legjobb, ha magukat a gyerekeket mozgósítom e veszedelem ellen — felelte Lukács Éva eltűnődve. —

Rájöttem, hogy ez a maga sikereinek a titka. Ma reggel a jelentés végén tessék nekem szót adni.

Orosz Béla figyelmesebben megnézte Évát.

— Gondolja, hogy tényleg sikereim vannak?

— Mégpedig meglepőek — felelte a doktorica melegen viszonzva a tanár tartózkodó pillantását. Amióta ide kerültem, szinte sajnálom, hogy én is nem a nevelő hivatását választottam.

— Orvosként is sokat tehet a nevelés érdekében...

A reggelizéssel végző pionírok szakították félbe beszélgetésüket. Kimosták csészéiket, s aztán rohantak a tábor közepére, négyszögbe sorakoztak. Jöttek a tanárok is. A jelentések meghallgatása után a kissé elfogult doktorica állt a négyszög elé. Selymesen fénylő dióbarna haját enyhén borzolta a langyos fuvallatú szellő. Nyúlánk, kedves jelenség volt. A gyerekek „öszszesúgtak, roppant tetszett nekik a doktorica. Nem tudták volna megmondani, hogy miért, nem sok dolguk akadt vele, de jólesett látniok, hogy itt van közöttük. Némely embernek a puszta jelenléte is ilyen érzést vált ki környezetéből, s Lukács Éva éppen ilyen nő volt.

— Mit gondoltok — kérdezte kissé rekedtes hangon —, sok dolgot adtok nekem a jövő héten? — Várt valamicskét, hogy a kérdés megjárja a kíváncsian ráfigyelők esztét, majd így folytatta: — Szeretném, ha nem adnátok. Eddig minden dolgokban részt vettem, ha sok hasznát nem is láttátok. A jövő héten sem szeretném a gyengélkedők sátrát őrizni. Hétfőn — úgy tudom egésznapos nagy kirándulásra mentek. Én is veletek akarok tartani. Engem is érdekelnek a világhírű felfedezések. Gondolom, ti sem óhajtotok betegség miatt itthon maradni. Halljuk, akad közületek egy is, aki ezt szeretné?

— Senki...

— Én sem...

— Mi sem, doktorica elvtársnő.

— Hát te, Kiss Géza?

— Én már rég nem gyengélkedem — felelte a kö-

vér fiú belévörösödve. — Tőlem ne is tessék ezután efféléket kérdezni.

— Csak azért kérdeztem folytatta a doktorica belepirulva —, mert figyelmeztetni akarom azokat, akik a jövő héten betegeskedni akarnak, hogy csak egyék tele magukat mosatlan gyümölccsel, vagy faljanak fel egyszerre mindent, amit ma a látogatók hoznak...

A pionírok összenéztek, majd a doktoricára függesztették sugárzó szemüket.

— Köszönöm, pionírok, csak ennyit akartam — lépet vissza az oktatók közé az orvosjelölt lány.

Orosz Béla ezután felhívta a pionírokat, hogy kilenc óráig tegyék rendbe sátraikat, segítsenek a szolgálatosoknak, legyen elég tűzifájuk a konyhán és víz a csebrekben. Akinek még vasalni valója akad, kilencig végezzen vele. Kilenckor öltözzenek ünneplőbe. A szülők és az UTM tartományi bizottságának egyik titkára a féltizes személyvonattal érkezik, valószínűleg filmező riporterek is jönnek. Látogatóit mindenki kalauzolja az erdő alá, a táboron kívül. Ott letelepedhetnek. A tábort belülről csak a felavatás után tekinthetik meg. Amíg a táboravatás tart, a szülők a kerítés mentén helyezkedjenek el. A gyülekezésre hívó kürtjelre minden pionír késedelem nélkül olyan gyönyörű négyyszögbe sorakozik, hogy a vendégek szíve csordultig teljen az örömtől.

— Végeztem.

A pionírok egyetlen szempillantás alatt szétrebbentek. Ezután egy darab ideig egyéb sem látszott a sátrak nyílásából a négykézlábra ereszkedett pionírok domborúbb felénél. Nekiérdepelve igyekeztek minél kifogástalanabb rendet teremteni a sátrakban.

Amelyik csoport elkészült a magáéval, vezetőjének felszólítására fejszét és fűrészelt ragadott, s bevonult az erdőbe, ahonnan nemsokára fejszecsapások és száraz ágak ropogása hallatszott.

A Feri csoportja Bota tanár utasítására a tábor egész területét végigcserkészte. A legkisebb papírdarabokat is összeszedte, ahol valami szemsértő eligazítani való akadt, eligazította. A konyhán a szolgálatosok sűrögtek-forogtak. Székely néni segítségével olyan ebédet akartak főzni,

hogy a szülők megnyalják utána mind a tíz ujjukat, ha megkóstolják. Feriék sürgették őket, végezzenek már a krumplihámozással és a hagymatisztítással, mert a hulladékot rögtön el kell földelniük a szemetes gödörben. A vendégekkel érkező legyeknek éhen kell veszniük estig.

Ment is minden rendben, akár a karikacsapás. Kilencc órára a pionírok többsége már átöltözött. A lányok, persze, lepipálták a fiúkat hófehérre mosott és vasalt blúzaikkal, a nyakkendők azonban a fiúknál is kifogástalanok voltak. Egyet-egyét azonban visszaküldték a csoportvezetők, hogy kenje be a szandálját cipókrémmel.

A tanárok vasárnapi nyári ruhájukba öltöztek át. Kardos tanárnak sikerült ezen a napon rendesen megborotválkoznia. Egyetlen sebtapasz sem került az arcára. Bota Alexa viszont olyan alaposan megvágta az állát, hogy a hófehér köpenyébe öltözött Lukács Évának kellett a vérzést elállítania, s akkora keresztalakú tapasztaltot tett rá, hogy Botának örökre elment a kedve a gyors borotválkozástól.

Kardos magához rendelte az öt csoport vezető pionírjait. Két-két pionír kijelölését kérte. Lehetőleg egy-egy fiút és egy-egy leányt adjon minden csoport. Az öt pár közül egy az állomáson fogadja a vendégeket, a másik négy a táborhoz vezető gyalogösvény egy-egy fordulópontján áll, és mutatja az irányt, nehogy a menedékházi táborhoz tévedjenek az érkezők. A vendégek útbaigazítása után az öt pár bevonul a táborba.

— Öt percen belül sorakozó a kapun kívül.

A táborban futótűzként terjedt el az újabb feladat híre. A csoportok hívás nélkül is a sátrak elé sereglettek. Izgatottan tárgyalták, kire esik majd a választás. Mindegyik a kiszemelendő párok közé kíváncszott.

Innen is, onnan is ilyen könyörgő közbeszólások hallatszottak:

— Engem válassz, Petre.

— Hát én, Irimie? ...

— Engem csak nem hagysz ki, Erzsike?

Érthető buzgalom volt ez. Jól tudták a pionírok: ez az útmutató szolgálat igen kedvező alkalom, hogy az érkezőknek bemutassák magukat. Előre elképzelték, mint állnak majd vigyázzban, ünnepélyes, komoly arccal és üdvözlésre felemelt kézzel, a másikkal meg mutatják az irányt minden fecsegés vagy érzélgés nélkül. Ha a szüleik hozzájuk rohannak, komolyan jelentik: most szolgálatban vagyunk, a csókokkal azután tes-sék...

Nehezen született meg a döntés, végül is négy lány és hat fiú sorakozott Kardos tanár elé a feldíszített kapun kívül. A sebtapasza miatt kissé kedvetlen Bota vezette le ő ket az állomásra. Mára vászoncipőt, fehérnadrágot s könyökig érő rövidujjú, drappsínű inget vett fel. Nehezen fésülhető, tömött fekete haját is tet-szetősen rendbeszedte. A fiúk többször szemügyre vet-ték külalakját, s elhatározták, hogy ő k is ilyen vászon-cipőt meg fehér nadrágot és rövidujjú inget viselnek majd, ha fiatalember lesz belőlük. Csak az a sebtapasz ne lenne az állán, még meg találja kérdezni valaki, hogy ki harapta meg.

Bota maga is ilyen bosszúságra ingerlő lehetőségre gondolhatott, amint útközben két-két pionírt hátraha-gyott a táborhoz vezető ösvény szétágazásainál.

Teri és Feri szintén a kiválasztottak közé került. Bota együtt állította fel ő ket az ösvénynek azon a leg-bozótosabb szakaszán, ahol a vasúti töltésről le kellett ereszkedni, és egy pallón kellett átmenni a sűrű fűz-fabokrok közé. A palló alatt békanyálas, sötét színű víztükör csillámlott.

Teri a palló innenső végén, Feri a vasúti töltés felé eső végén állt, hogy a félősebb vendégeket átsegítsék a balra kanyarodó ösvényre. Nagyszerű kis zug volt ez, a nagy melegben el sem lehetett volna képzelni árnyé-kosabb sétautat.

Bota tanár a másik két pionírral tovább akart sietni, de várnia kellett, mert a vasúti töltésről éppen akkor ereszkedett le a menedékházban tanyázó pionírok ha-ragos arcú vezető tanára. Ez alkalommal ő is hosszú nadrágba öltözött.

— Maguk mit csinálnak itt? — állt meg az aljba érkező.

— Vendégeink fogadására készülünk — felelte Bota nem éppen barátságosan, a tenyerével meg rögtön elfedte az állát.

— Jobban teszik, ha azonnal visszafordulnak — mondta amaz, s kárörömféle villant meg apró szemében. — Én az enyéimet a déli vonattal hazaviszem. Éppen most telefonáltam...

Bota egyetlenegyszer látta ezt a harmincöt éves korúnak látszó középtermetű tanárt, és azok alapján, amit tegnap saját táboráról mondott, egyszer s mindenkorra rossz véleményt formált róla. Most egészen közélről látva semmitmondó, agyaglárvához hasonló arcát, még, ellenszenvesebbnek érezte, mint az este.

— Vagyis teljesült a vágya — felelte hűvös, tartózkodó hangon.

— Nem erről van szó — legyintett a másik valahová félretekintve. — Az este nem voltam formában. Otthon azonban elhatároztam, hogy fellátogatunk magukhoz, de később... Képzelve, az éjjel farkast láttunk a menedékház közelében.

— Csak nem ijesztett magukra? ...

— Szó sincs róla. Egyéb baj jött közbe. Ma hajnalban sétálni mentem. Összetalálkoztam valami pásztorokkal, meséltem nekik a farkasról, mire figyelmeztettek: vigyázzunk, mert úgy lehet, veszett farkas volt az, itt bitangol a környéken. Rettenetesen megjárhatjuk vele... Hát ez az — fejezte be, s a szeme közben ide-oda ugrált. — Nem teszem ki a pionírjaimat egy percig sem ilyen veszedelemnek. Ajánlom, hogy maguk se...

Bota elsápadt, a pionírok nemkülönben. Volt azonban a másik tanár hangjában valami alig érezhető hamis lelkendezés, ami sértette a gyanakvásra hajlamosabb ember fülét. S Bota ma különösen hajlamos volt a gyanakvásra.

— Mondja — szólalt meg gunyorosan —, nemcsak afféle pásztorlódítás ez? ... Csupa heccből beugrathatják a városi embert...

Deres tanár arcán enyhe pír futott végig.

—Tartsa, aminek akarja — lépett a pallóra haragosan. — Hiszékeny kölyöknek néz engem? Maguk felelnek, ha valami baja esik a pionírjaiknak. Tanúim lehetnek ezek a gyerekek — mutatott Ferire és Terire —, én megtettem a kötelességem. Jó, hogy találkoztunk, mert éppen üzeni akartam maguknak. Viszontlátásra...

—Várjon csak — szólt Bota kissé már elgondolkozottabban. — Nem féltette volna a pionírjait felkűldeni hozzánk, ha ennyire hisz abban a veszett farkasban? És maga is csak így jön-megy egyedül, hátha ismét belebotlik...

—Ha ilyen hangon beszél velem — kiáltotta vissza Deres a palló közepére lődulva —, jobb ha nem tárgyalunk tovább.

És elrohant.

A négy pionír dermedten meredt Botára. Terike szeme ijedten fürkészte a fűzfabokrok sűrűjét. Bota látta ezt, s a három másiknak a sápadtságát is. Ingerületen kezdte turkálni a haját. Sehogyan sem tudott megbarátkozni az imént hallottakkal. Jól emlékezett, hogy a dühösen odébbálló tanár az este egyáltalán nem titkolta, hogy legszívesebben rögtön vonatra rakná pionírjait, ha ürügyet találna rá.

— Nézzétek — szólalt meg némi határozatlansággal —, én nemigen dűlök be ennek a veszett farkasról szóló históriának. De az óvatosság azért nem árt. Ide figyelj, Ács Feri — ment át az ingoványos patak túlsó partján álló fiúhoz. — Szaladj a legközelebbi őrszemig. Az egyik közülük rohanjon a táborba. Szóljon a főinstruktor elvtársnak, hogy mit hallottunk itt. De másnak senkinek. Megértetted, senki másnak! Ne legyen belőle pánik. Te pedig térj ide vissza. Mindenesetre tartsátok nyitva a szemeteket. Megijedni nincs miért. Fene azt a veszett farkast... Túlságosan időzítve állott elő. Mintha csak azért találták volna ki, hogy a táborunkat szétugrasszák. Ezért aztán a szülőknek se szóljatok. Képesek lennének rögtön hazacipelni benneteket... Hallottatok már államtitokról?

— Még nem, tanár elvtárs.

—Hát ha nem, úgy most tanuljátok meg. Legnagyobb titok az államtitok. Úgy bánjatok ezzel a mi táborítunkkal is, mintha államtitok lenne. Most mutassátok meg, mi a pionírkurázsi...

Feri tekintete a fűzfabokrok közé kanyargó ösvény zöld homályába révedezett, majd a félösen pislogó Terikén akadt meg.

—Tanár elvtárs — szólt gyorsan a másik két pionírral távozni készülő Bota után.

— Mit akarsz, csak nem félsz?

—É-én nem... Én is csak azt hiszem, amit a tanár elvtárs, de azért tessék a húgomat is az állomásra vinni, amíg visszajövök.

Bota kis tétovázás után megfogta a dermedt leányka kezét:

— Gyere.

Terike ijedt rebbenéssel pillantott a bokrok között eltűnő Feri után, alig fért ki a szó az ajkán.

— Ma-maradok, tanár elvtárs.

— Gyere, ha mondom. Amíg a vonat nem jön, fölösleges, hogy itt ácsorogj.

— De ha elvisz az állomásra, akkor Feri marad egyedül, mert mindjárt visszajön.

— Őt ne féltsd. Né, milyen mocsaras itt a patak, a veszett állat kerüli az ilyen helyeket. Iszonyodik a víztől. És aztán mondtam már, hogy lódításnak tartom az egészet...

— Akkor én mért féljek? — kérdezte Terike, közben azonban remegett az egész teste. — Ha félni kellene, Ferinek is jobb volna, ha ketten félnénk.

A tanár erősebben markolta meg a kezét, és magával vitte.

*

Feri ezalatt visszafelé száguldott a fűzfabokrok között kanyargó ösvényen. Jobbra és balra megcsillant a víz a sás és a sűrű békanyál között. A feje fölött madarak rebbentek fel és szálltak tova. Feri ilyenkor zihálva torpant meg, riadtan tekintett körül, merre ugorjék, ha szembe találkozik a veszett farkassal?

Midőn újra csend vette körül, tovább rohant. Száz méteres futás után kiért a ritkuló fűzfák közül a cserjés tisztásra. Ott már emelkedőben volt a talaj. Megpillantotta azt a fiút és leányt, aki a háromféle ágazó ösvény kereszteződésénél egy fa árnyékában álldogált.

Bálint Pista volt az egyik, a fiús arcú Marioarã a másik.

— Miért szaladsz? — kérdezte a hosszú képű Bálint Pista rosszat sejtve.

Feri előbb kifújta magát, s csak azután vette szemügyre a két pionírt, vajon melyiket küldje a táborba? Melyik lesz gyorsabb hírvivő? Bálint Pista növéssre és korra is kisebb volt Marioaránál, de mellette szolt fiú volt. Marioarának viszont hosszú a lába. Feri azonban a lányokat sem így, sem úgy nem kedvelte. Abban a korban volt, amikor a fiúk esküdni kezdenek, hogy soha leányt nem vesznek feleségül. Ráadásul féltősöknek tartotta ő ket. Ez alkalommal azonban mégis a hosszú láb mellett döntött:

— Vágtass Orosz tanár elvtárshoz, Rora. Mikor odaérsz, félrehívod, és jelented, hogy veszett farkas jár a környéken... De más ne hallja... Várjatok csak — gondolt Feri valamit. — Esküdjetek meg, hogy senki-nek, még apátoknak és anyátoknak sem áruljátok el ezt a nagy államtitkot. Kezet a szívetekre.

— Esküszünk — tette kezét a két pionír a szívére.

— Rendben van, de azért nem kell megijedni. Nekünk az a másik tanár mondta a veszett farkast, a menedékházból. De én és Bota tanár elvtárs nem hiszünk neki. Kitalálásnak tartjuk az egészet.

Bálint Pista és a nyakigláb Marioarã ennek ellenére megszeppenve nézett körül. Marioarã megpillantott egy elég vastag letört faágat, és felragadta.

—Ezt dugom a torkába, ha találkozom vele. A veszett farkasnak az kell, hogy legyen mit marcangoljon. Mindegy neki, hogy mit. Így mondják a szülőfalumban a szelistyei emberek.

—Jó-jó, csak szaladj már — sürgette Feri. — Aztán gyere vissza, nekem is vissza kell szaladnom a pallóhoz.

Marioarã az ágat maga elé tartva szedte a lábát ahogy csak bírta. A Bálint-fiú kővé dermedtnek látszott, a szeme olyanná változott, mintha üvegből lett volna.

— Ne hagyj itt, Feri.

— Muszáj.

— De ha jön, mit csinállok egyedül? — görbült el a szája Pistának.

Feri tétovázott. Maradt is volna, meg nem is. Izzadt ő is, de sokkal kiadósabban, mint ahogy az ember az ilyen meleg nyári napokon szokott. Szerencséjére eszébe jutott Terike, ő izzadhat csak igazán, ha oda nem ér hamar. De mit csináljon ezzel a Bálint Pityuval? Őt sem hagyhatja, azért csoportfelelős, hogy ne hagyja sokáig ijedten pislogni azzal a hosszú szempillájával. Hova bújtassa? Megpillantotta a Bálint Pityu feje fölött viruló vastag akácftát.

— Gyere, mássz fel rá — s ezzel Feri megbújt a fa törzséhez támaszkodva.

A szepegő Bálint-fiú, mint a macska, hihetetlen gyorsan fellépett a Feri meggörnyedt hátára, onnan elérte a legalsó ágat, s két szempillantásnyi idő alatt már meg is lovagolta.

Feri felszólt hozzá a fára, és figyelmeztette:

— Szállj le aztán, ha Rora visszajön. Nehogy ő is feltelepedjék oda. A vendégeket úgy kell fogadnunk, mintha sohasem lett volna veszett farkas a világon.

Ezzel be is vetette magát a sűrűbe. Egy ágat azonban hirtelen ő is kihúzott útközben az avar közül. Maga elé tartva nekiiramodott, ahogy csak kitelt tőle. Távolról éles vonatfütty hallatszott. Dübörögve jött a féltizes „kursza”. Így nevezték az itteni emberek a délelőtti személyvonatot.

Feri megérkezett a feketén csillogó vízben visszatükröződő pallóhoz. Terikét nem találta ott. Megkönnyebült a szíve legalább félmázsányival, de mindjárt rá is ereszkedett vagy másfél... Hát ő most a palló melyik végére álljon útjelzőnek? Merről jöhet inkább a veszett farkas, ha mégsem csak kitalálás? Azt hallotta egyszer, hogy a veszett kutya földre süttött fejjel

jár, Lehet, hogy a farkastól örökölte ezt a szokását, akkor pedig, ha ő ezt az ágot keresztben leteszi az ösvényre, hogy a farkas belébotoljon, biztosan jóízűen nekilát, és azt marcangolja. Azalatt ő is felmászhatik valamelyik fára, vagy az állomásig iszkolhat... De merről jön, ha jön?

Végül is így okoskodta ki magában: az állomás felől nem jöhet, a mocsárból sem, tehát csak a tábor felől várható. Letette hát az ágot a tábor felé vezető irányban. De még jobb ötlete támadt: idébb húzta, rá a pallódeszkára, hadd essék belé a veszett farkas a vízbe, ha ott kezd küzsdölődni a faággal.

*

Ezalatt a töltés tetejére épített parányi állomáson, alig száz méterre Feritől, nagyokat szusszanva fékezett az utasokkal és kirándulókkal zsúfolt személyvonat. Negyven-ötven felpakolózott idősebb, fiatalabb nő és férfi szállt le róla. A két odarendelt pionírfiú és lány ott állt a sebtapasztát tenyerével eltakaró Bota tanár közelében, a kis léckapunál. Karjuk pionírköszöntésre lendült. Nyakkendőjük vidáman piroslott fehér blúzukon és ingükön.

A leszállt utasok közül a nők rögtön megrohanták őket, százféle kérdéssel arra kényszerítették az üdvözlő gyerekeket, hogy a fejüket ide-oda kapdossák. A legzajosabbnak és legtolakodóbbnak egy roppant természetű, szürke hajú öregasszony bizonyult. Félretaszígt maga körül mindenkit.

— Ti a Kiss Gézuka táborából vagytok?

— Igen.

— Nem.

— Mi az, hogy igen, nem?

— Azért nem, mert az nem a Gézuka tábora egyedül.

— Nagy bölcs vagy, mondhatom. Merre menjünk?

— Itt a kijárat, aztán balra tessék...

— Gyere fiam, vigyél a táborba.

— Nem lehet, mi szolgálatban vagyunk.

— Tessék követni — lépett előre Bota. — Gyere, Ács Teri — hívta a Feri hűgát, aki a léckapun kívül

izgult a bátyjáért. Régen hozzászaladt volna, hogy ne legyen egyedül, de visszatartotta az a remény, hátha megpillanthatja anyut vagy aput a vonatról leszálló vendégek között. Szívfájdulva látta, hogy az utolsó utasok is elhagyták már a vonatot, de a szülei egyáltalán, nem mutatkoznak.

Bota maga is hiába vett szemügyre minden egyes férfit, egyetlenegy sem hasonlított az UTM tartományi titkárához, akinek szintén ezzel a vonattal kellett volna megérkeznie.

Csak nem dől dugába az egész táboravatás?

A nyomába özönlő nyáriruhás szülők ugyancsak jól fel voltak pakolózva pokrócokkal, esőkabátokkal, főként minden elképzelhető élelemmel. És nem túlságosan érett gyümölcssel. Némelyik egy-egy korai érésű görög- és sárgadinnyét is magával cipelt. A menetet lezáró két pionírt tízfelől is rángatták a hátrább maradóknak. Mindegyik saját gyerekének hogylétéről faggatta őket, közben ilyen aggódó közbevetések is elhangzottak:

— Igaz, hogy többen is hazaszöktek tőletek?

— Hát az, hogy becsapott a villám az egyik sátorba? Botának borsózni kezdett a háta. Mi lesz itt, ha valamelyik pionír ki találja fecsegnit a veszett farkas hírét?! Igyekezett hát a vele levő pionirokat a maga közelében tartani, s jó nagyokat nevetni, amikor őt is a rémhírekről kezdték egyesek vallatni.

A személyvonat tovább robogott, a kis falusi állomás udvara kiürült. A szülők libasorban kitértek a vasúti töltésen húzódó ösvényre. A szép napsütés, a fokozatosan kitaruló vadregényes táj a háttérben sötétlő hegyekkel, a frissen kaszált száradó sarjú illata és nem utolsósorban a gyerekeikről hallott kedvező hírek hangos, elragadtatott kiáltásokra vagy boldog nevetésre készítették az aggódó anyákat, kivált azt a néhány nagymamát, aki szintén rászánta magát erre az útra.

Csak a Kiss Géza nagymamája dohogott most is.

Legelől haladt, mögötte egy kislány, székely viseletű lány, a Gézukáék háztartási alkalmazottja jött,

aki tömött füleskosarakat cipelt. A vénasszony mind-egyre hátraszólt neki:

— Vigyázz a tojásokra, Kati. Az almásrétest nehogy összelapítsd, Kati...

Kiss-nagymama egymaga teljes szélességében elfoglalta a vasúti töltés elég széles ösvényét. A többiek kettesével-hármasával jöttek utána, ő azonban egyre fújta a magáét: miért olyan keskeny ez az út, minek taposták annyira közel a sínekhez, hátha szembejön egy vonat, hátha éppen itt kisiklik? Az ember félre sem tud ugrani.

Rémüldözései már-már más nőkre is átragadtak.

Mikor aztán a síneken való átkelésre került a sor, felháborodástól izzó tiltakozásban tört ki. Csak nem gondolják, hogy ő itt átmegy, nem kívánja elgázoltatni magát. Ki kezeskedik azért, hogy egy vonat sem robog arra, amíg ő átkel?

Látva, hogy útitársai minden további nélkül itt is, ott is keresztüllépkednek a síneken, ő is rászánta magát, de a pallóhoz leereszkedően újabb botrányt csapott. Bota tanárt felelősségre vonta: mit gondol, az ő lábának való az ilyen meredek lejárát? És ki megy át ezen a két szál keskeny pallódeszkán? Reméli: Gézukának nem azokon kell közlekednie, mert ha igen, ő fel sem megy a táborba. Küldjék le Gézukát, mert, azonnal viszi haza.

— Kati! — kiáltott hátra dühösen —, vigyázz a tojásokra.

— Teremtő atyám — sóhajtott titokban Bota tanár, amíg a többiek egyenként átkeltek a pallón —, valahogy szembe ne jöjjön most az a menedékházi tanár a pionírjaival meg a veszett farkas hírével! Végünk van, ha ez a lehetetlenül terebélyes rémnagymama csak megsejt is valamit.

Közben azonban odaadó önfeláldozással átsegítette a vénasszonyt a veszedelmesen hajladozó pallódeszka-kon. Ha egy pillanatra szem elől tévesztette a félelmetes titkot tudó pionírokat, rögtön megkereste őket.

Megkönnyebbülten észlelte, hogy nyilván nem kaptak látogatókat a kora délelőtti vonattal, különben biz-

tosan összebújtak volna már a szüleikkel. Elszontyolodott arcukról azt is jól látta, hogy semmi kedvük fecsegni a társaik szüleivel sem.

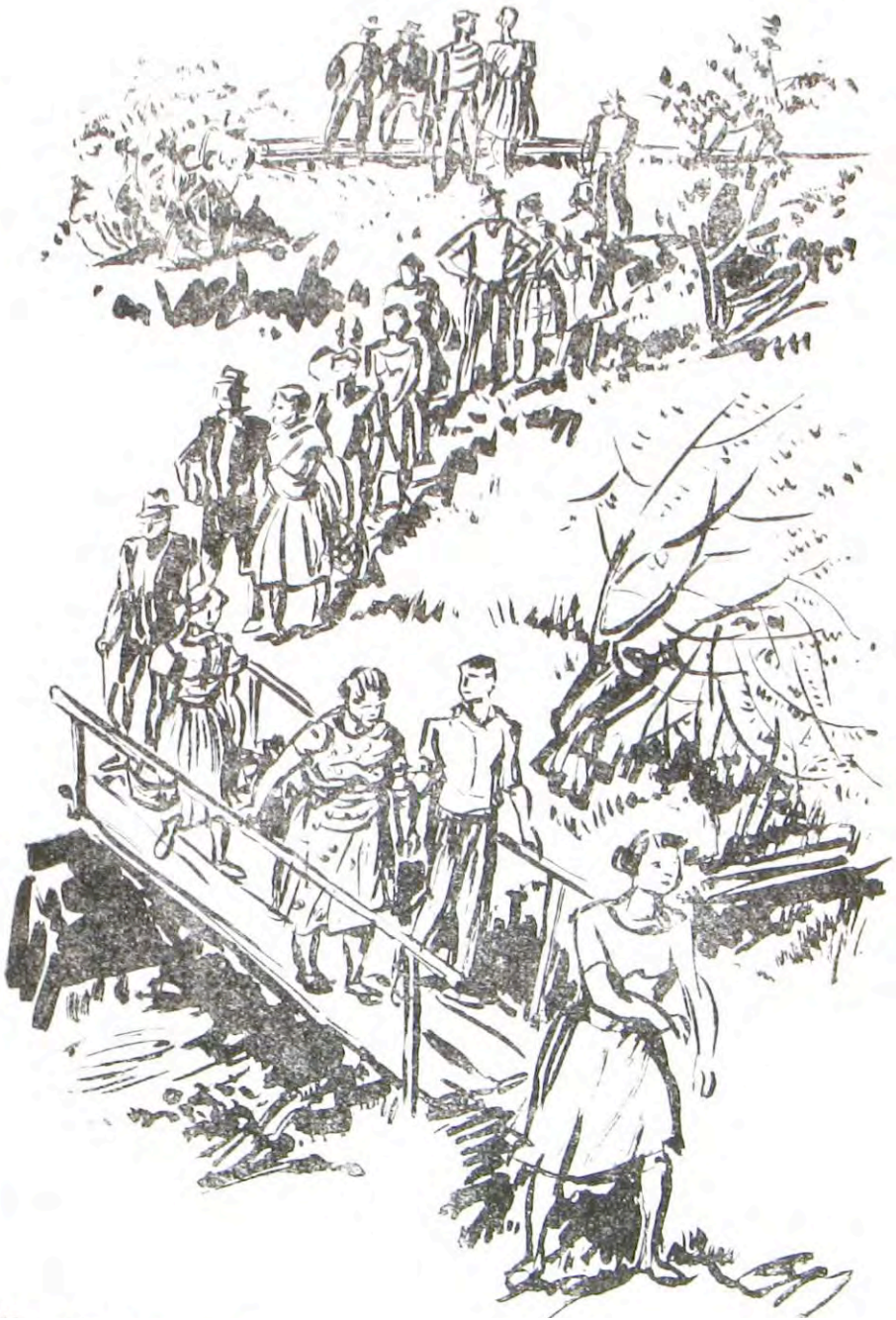
Feri a menet elején haladt. Bota küldte előre, s újra figyelmeztette: szóljon a vendégek fogadására kiállított társainak is, nehogy eljárjon a szájuk, még rendes farkasról se tegyenek említést.

Ferin, amióta annyi felnőtt embert tudott a háta mögött, erőt vett a haláltmegvető bátorság. Mit tartanak egy nyomorult veszett farkastól ennyire, mikor nem is igaz? Mennyivel érdekesebb volna az egész felvonulás, ha ő most szembetalálkozna eggyel, és torkába döfné a kezében tartott ágat, aztán befordítaná a mocsárba. „Mi az, mi az?” kiáltanak az ijedős anyák, mire ő csak úgy félvállról odavetné: „Mi lehetne, csak egy veszett farkas” ...

E vérmes képzelgések ellenére kissé megnyújtotta lépteit. Nem egyébert, csak a repdeső szempillájú Bálint Pityuért: hátha nem szállt le a fáról, vagy ami még rosszabb, Marioarät is felhúzta maga mellé. Mit felelnének az apjuknak, miért másztak fel a fára? A két gyerek apját ugyanis a szülők között látta. Kiért a magas fű között fehérlő útkereszteződéshez, de nemcsak Marioarät, hanem Bálint Pityut sem találta a fán. Egyszerűen kámforrá váltak. A fennsík aljából is hiányzott az a két pionír, akinek a felfelé vezető ösvényen kellett volna mutatni az irányt.

— Hát ez vajon mit jelent? — hökkent meg Feri. — Mi fújta el ezeket? Csak nem járt erre mégis a veszett farkas, és az szalasztotta szét ő ket? Milyen kár. A bokrok közül előbukkanó vendégek biztosan elámultak volna a gyönyörűségtől, ha egyszerre két pionír üdvözli őket a fennsík lábánál. No, de annál inkább elbámulnak majd, ha felérnek, és váratlanul megpillantják a sátortábor.

Igen, Feri előre élvezte a szülők elragadtatását. Bezzeg lohadt volna nagy bizakodása, ha hallja Kiss Géza nagymamájának egyre kedvezőtlenebbül alakuló véleményét. Az öregasszony az átkelés gyötrelmeit valahogy átvészelve Bota segítségével a két szál pallódeszkán,

de alig érzett újra biztos talajt a lába alatt, már azért rettegett, nehogy Kati szédüljön le a pallóról. A tojásokkal meg az almásrétessel, általában a két füles kosárban letakart mindenféle földi jóval, amit csak egy olyan kishitű nagymama pakolhatott fel, aki azt hitte, hogy félig éhenhalva látja viszont imádott unokáját.

A széttúrt hajú Bota bosszúsága azonban rövidesen derűtségbe csapott át, és derültek a Kiss Géza nagymamáján mások is. Mivel amíg a fűzfasűrűségből ki nem értek — amúgy sem tudtak egymással kedvükre társalogni, csak a vénasszony komikus rémüldözéseit figyelték. Egyes kitörésein hangosan nevettek, hiszen már azon is felháborodott, hogy miért kanyargós az ösvény, miért lejt már megint lefelé az út, s végül azért öntötte el a pulykaméreg, hogy csak nem az égben verték fel a sátortábor, hogy még mindig felfelé kell gyalogolni.

Mikor a cserjés tisztásra értek, ismét Katit szedte ráncba.

— Vedd a kisebbik kosarat a jobb karodra, Kati. Ne süsse a nap a sült kacsát. Ennyi neked is eszedbe juthatna.

Bota előresietett Ferihez. Az eltűnt őrszemek nyugtalanították. A fiú ama feltevésére, hogy biztosan visszahívták őket a táborba, rossz sejtelmek fogták el. Miért nem jött meg az UTM tartományi titkára? Csak nem alarmírozta az a Deres már az egész várost a veszett farkas hírével? Mikor összetalálkoztak vele, azt mondta, hogy éppen telefonált...

A tetőre érve azonban nyomban megkönnyebbült. Lent a fennsík lankásabb oldalában, a ritka bokrok között, kis terepjáró autót pillantott meg. Egy nyírfa árnyékába volt behúzódva. Bota ismerte ezt a kocsi. A Napsugár szerkesztőségéé volt. Bizonyára azzal jött ki az Ifjú munkás Szövetség tartományi titkára.

E feltevéséről hamar meg is győződhetett volna, ha ismét segítségére nem kellett volna sietnie a Gézuka nagymamájának. A kezénél fogva vontatta fel az aljból.

A díjbirkózó karú nagymama akkorákat rántott rajta, hogy szinte mindketten visszagurultak az ösvényen.

Fent azonban a vénasszony meg se szusszant, s újra kárálni kezdett:

— Kati, elolvad az a kacska a napon, hát nincs szemed? ...

A többi látogatónak földbe gyökerezett a lába, amikor odafent, minden átmenet nélkül, egyszerre eléjük tárult a tizenkilences számú középiskola pionírtábora. A sötétzöld háttérül szolgáló erdő karéjában felvert sátrak, a patak martjába beásott konyha kéményfüstje, az ízléssel feldíszített nyírfa kapuhoz felzárkózó fehér kerítés, a sugármagas zászlópózna, a gyeptéglával kirakott út bámulatba ejtette a vendégeket. A kapu homlokzatán nyírfakéregből kivágott üdvözlő szavak soha nem hangoztak oly bensőségesen, mint éppen most, amidőn a szemükbe ötlött.

*Vidáman köszönt a pionír
a tizenkilences számú középiskola táborában.*

Mindezt még inkább kihangsúlyozta a kapu két-
oldalán felállított vörösnyakkendős két kisebb pionír-
nak, egy fiúnak és leánykának üdítően ható kipirult
arca és ünnepélyes tisztelgése. Ugyanakkor tisztán, méltó-
ságteljes komolysággal megszólalt a Csapó Laci vi-
gyázzba szólító kürtjele. Aztán a Rădăceanu hangja hal-
latszott. A négyszögbe felállított, egyformán fehér ingű
és fehér blúzú gyerekeknek most így vezényelt:

— Tábor, vigyázz! Megérkeztek a szüleitek. Menjete-
tek és köszöntsétek őket.

Mint megannyi galamb repült szét a sok gyerek.

— Csodaszép, gyönyörű — ujjongtak a szülők.

— Ez maguknak csodaszép? — hápogott az erősen
tűző naptól felhevült Kiss-nagymama. — Hát nincs
szemük! Nem látják, olyan ez a tábor, akár a sátoros
cigányoké a baromvásártéren.

— Nem igaz, nem igaz — lobbant haragra Terike,
aki éppen ott állott mellette. Sírni tudott volna dühé-
ben, amiért ennyire lebecsüli az ő nagy alkotásukat.

— Mít beszélsz? — esett majdnem hanyatt Kiss-nagymama, amikor rápillantott a pöttömnyi leánykára.

— Azt, hogy saját unokája se hiszi el, hogy a mi táborunk csúnya.

Terike válasza azonban beléveszett már abba az ujjongó kiáltozásba, amellyel a tábor kapuján szerteszét kirebbenő gyerekek szülei széttárt karjai közé vetették magukat.

Terikének valaki váratlanul befogta hátulról a szemét, s egy kimondhatatlanul kedves, ismerős hang azt kérdezte:

— Lám, kitalálsz, hogy ki vagyok?

— Anyu, drága anyukám — fordult sarkon a leányka, s forrón átkarolta a lenge ruhájú kipirult asszonyt. Feri már belékarolva vigyorgott az örömtől.

— Jaj, csak nem helikopteren jött, anyu drága?

— Azzal a kis mutujjal jöttünk — mutatott le Terike karsú anyukája a nyírfa árnyékában pihenő terepjáró GAZ-ra. — Jó ismerőse apudnak Bologa elvtárs. A vasgyárból került a tartományi bizottságba. Ő hozott idáig bennünket.

*

Bota, megszabadulván Gézuka nagymamájának terhes társaságától, azonnal Orosz Béla keresésére indult. Részletesen szerette volna tájékoztatni a menedékházi tanárral való találkozásukról és a maga véleményéről. Minél tovább gondolkozott a dolgon, annál aggasztóbbnak tűnt a helyzet. Egyáltalán nem lepődött volna meg, ha már azzal a hírrel fogadják, hogy a tábort feloszlatták. Nem tréfa a veszett farkas, rémhírnek sem!

Orosz Bélát a tisztára súrolt asztalok mellett pillantotta meg, az erdőszéli fák árnyékában. Vele szemben még hárman ültek: Kardos tanár, aztán Bologa, a tartományi bizottság fiatal utémista titkára és egy szikár, érettebb férfi, akit még sohasem látott. Az ismeretlen a bemutatkozásnál Ács Ferencnek nevezte magát. Kérges, kemény fogású tenyere száraz volt és barátságosan meleg.

— Ferinek és Terinek az édesapja?

— Igen. Előkerült már a fiam és kislányom?

— Hogyne...

Orosz Bélát éppoly nyugodtnak találta Bota, mint máskor. Mintha mi sem történt volna, amióta elváltak: a táboravatási napirend tervezetét véglegesítette Bologával. Bota ebből arra következtetett, hogy egyelőre nem forog veszélyben a tábor. De azért intett a szemével Kardosnak, s elsétált az asztaloktól az erdő belséjébe.

— Mi újság? — kérdezte a tornatanár kis idő múlva, amint hozzácsatlakozott. — Hallottál valami újabbat arról a veszett farkasról?

— Senkitől sem. Én afféle időzített rémhírnek tartom.

A fák között beljebb hatolva Kardos nekivetette hátát az egyik tölgynek.

— Béla sem veszi komolyan. Neki éppenséggel az a gyanúja, hogy Deres a mi farkaskutyánkat láthatta. Lajka, szerinte, arra kószálhatott az éjszaka, és Deres a többit hozzáhazudta, hogy ürügye legyen gyorsan hazaszelelni a pionírokkal. Félt, hogy Bologna hozzá is lelátogat, és felelősségre vonja a táborozás lelkiismeretlen megszervezése miatt. Mindenre képesnek tartja azt az embert.

Bota helyeslőleg bólintott.

— Én se sok jót nézek ki abból a pöffeszkedő alakból. Azóta már útban is lehet az állomás felé. A déli vonattal viszi haza a pionírokat.

— Honnan tudod?

— Tőle magától.

— Ejha — kiáltott fel Kardos —, hiszen ez roppant fontos! Ez a körülmény megerősíti a Béla gyanúját. Mért nem üzented ezt meg nekünk? Én az igazat megvallva szembeszálltam a Béla véleményével. A doktoricánkkal együtt követeltem, azonnal szóljon Bologának, ahogy az megérkezik, és nyomban döntsenek a tábor sorsáról. Semmiféle feltevés kedvéért nem kockáztathatjuk a pionírok testi épségét vagy éppen az életét. A veszett farkas meséje éppúgy lehet igaz, mint nem, egyikre sincs bizonyítékunk.

— Sajnos — kezdte Bota gondterhelten törölgetni a nyakán lepergő verejtéket —, ez a két eshetőség most is fennáll. — Amíg bizonyosságot nem szerzünk, a tábor életét legalábbis korlátoznunk kell. Felelőtlen-ség volna úgy viselkedni, mintha semmiről sem tudnánk. Bologának okvetlen tudnia kell a dologról, ha még nem tud.

— Béla hallgatni akar addig, amíg a tábort fel nem avatjuk.

Bota elgondolkozva bólintott.

— Kemény koponyájú, az biztos. Pedig arra is gondolhatja, hátha véletlenül mégis igaz az, amit Deres állít, és éppen avatás közben téved ide az a fenevad...

— Mi is nekiszögeztük ezt a kérdést. Béla azonban a kutyájára hivatkozott. Szerinte Lajka rögtön megérzi egy ilyen bestia közeledését, és megtámadja, mielőtt még a táborunk közelébe érhetne.

— Különösen, ha láncon tartja...

— Ne félj, a doktoricánk máris ott ül a közelében. Rögtön szabadon ereszti, ha borzolni kezdi a nyakát. A nagyvadak közeledésére mindig így viselkedik. Béla azt mondja, tavaly egy kiránduláson kipróbálták, amikor vaddisznó bukkant fel a tábor közelében.

— Nemigen bízom én abban — legyintett Bota. — Más óvintézkedés szükséges...

— Arra is gondoltunk — lökte el magát Kardos a fa törzsétől. — Gyere, vedd a puskát — indult ki az erdőből a sátrak felé. — A táboravatás ideje alatt az erdőben vigyázol, szemmel tartod a patak medrét is, mert csak arról érthetne meglepetés bennünket. A fennsíkról minden nehézség nélkül áttekinthetjük az alattunk elterülő völgyet. A nagyobb pionírok közül ő rszemeket ültettünk fel a magas fákra. Bármilyen kutyához hasonló nagyobb állat közeledtére füttyjellel figyelmeztetnek bennünket. Neked azonnal oda kell rohannod, és lelövöd, bármi legyen is az. De semmit se hirtelenkedj el...

— Add a puskát — mondta Bota a sátrak elé érve —, de ő szintén be kell vallanom, mozgó célpontra még sohasem lőttem.

Kardos kiemelte a sátorból tokban tartott kétcsövű vadászpuskáját egy doboz tölténnyel együtt. De amikor azt is átadta volna, meggondolta magát, és saját nadrágzsebébe süllyesztette:

— Tudod mit? — fordult Botához. — Vedd át a szolgálatot. Én már lőttem mozgó célpontra. Sajnos, én is voltam már mozgó célpont 1944 őszén.

— Remélem nem tartasz gyávának? — vonta össze szemöldökét Bota.

— Ugyan, mire gondolsz? Csak biztos szemre és kézre van most szükség. Semmit sem kockáztathatunk. Elvégre én vagyok a tornatanár, nem te.

— Én viszont tartalékos hadnagy vagyok, Kardos elvtárs.

— Vedd csak át a szolgálatot. Állományunk ismered. Négy pionír táboron kívüli szolgálatot teljesít a fákön, de ezt ne jelentsd... Nincs egyetlen gyengélkedőnk sem. A gyerekeket kioktattuk, hogy a szüleit a fensík lábánál telepítsék le, a közeli bokrok alá. Ne hagyják, hogy az erdőben kószáljanak. Béla azzal indokolta ezt, hogy a tegnapelőtti esőtől a fák alja még vizes. Szervusz...

Kardos, a sátrak között gyorsan keresztülvágva, bevetette magát az erdőbe. A fák között odakerült a kutyához. Azt akarta, hogy Lajka megszokja vasárnapi ruhájának a szagját, s ne ugassa meg, ha a közélébe ér az erdőben. Lukács Éva ma, a látogató szülőkre gyakorolandó nagyobb hatás kedvéért, hófehér orvosköpenyét vette fel. Messze világított a fák között. Meglehetősen izgatottan ott ül a kutyától néhány méterre egy tuskón. Az ölében nyitott könyv hevert, mintha olvasna, de az adott körülmények között belé sem tudott pillantani. S nem is tartotta tanácsosnak most olvasásba merülni. A kutya viselkedését figyelte. Lajka nyugodtan leheveredett, s el is szunnyadt volna, de nem hagyta. Legyen most éber ő is.

Amíg így szemmel tartotta a kutyát, el-elgondolkozott Orosz Béla viselkedésén. Eddig csak elismeréssel tudta szemlélni ennek az alig huszonnyolc éves tanárnak a tevékenységét. Annyi bölcsességet, körültekintést

és a gyerekekhez való hozzáértést tapasztalt, hogy olykor szinte elragadtatással csodálta. Ma azonban a veszett farkas históriája lelohasztotta rokonszenvét. Nem értette szinte ridegnek mondható makacsságát, amelylyel elzárkózott attól, hogy a tábor feloszlására még csak gondoljon is. Annyira bízott saját feltevésében, abban, hogy a veszett farkas csak egy lelkiismeretlen ember agyában született meg, hogy vitatkozni sem volt hajlandó. Mi ez? Góg? Hiúság? Vagy olyan emberismeret, amelyhez foghatót eddig ő elképzelni sem tudott?

Kardos közeledtére izgatottan állt fel:

— Mi történt? — kérdezte meglepődve a tokból kivett és megtöltött puska megpillantásakor. — Történt valami?

— Mégpedig igen fontos dolog. Orosz Béla feltevését Bota teljes mértékben alátámasztja azzal az értesüléssel, hogy a menedékházi barátunk fel is szedte már a sátorfáját. Fenemód sürgős lett neki az elhurcolkodás.

Éva csodálkozva nézett Kardosra.

— Én semmi meglepőt sem látok ebben. Az ő helyében én is így tettem volna, ha komolyan veszi a veszett farkast...

— ... Vagy a nem kívánatos ellenőrzést, és ha nem ezt, hát a saját kényelmét.

— Nem értem magukat — ingatta fejét helytelenítően Éva. — Hogy merik pusztá feltevések alapján meggyanúsítani azt az embert?

— Várjuk ki a végét, Éva — felelte Kardos, puskája csövét a föld felé fordítva —, s addig mindenesetre legyünk elővigyázatosak.

A kutyától balra elindult a szakadékban folyó patak medre felé, amely az erdőben folytatódott. A vízmosás ott még nem ásta oly mélyre, mint a fennsík oldalában, könnyen átugorhatott rajta. Át is ugrott, azután az erdőnek ama csücskére került, ahol a minap az egyik vihartól kidöntött nyírfát találták, amit kerítésnek fűrészelték szét.

Onnan beláthatott a völgy ama felébe is, amelyik a menedékház táján katlanszerűen kiöblösödött. Kislátás nyílt a fennsíknak arra a végére is, ahol egy magányos bükkfán Dan Irimie őrködött. Világosan látható volt, hogy a fiú két alsó ágon terpeszállásban tekint ide-oda a szemére illesztett látcsővel. Ha el nem bámészkodik, könnyen észreveheti, bármi vagy bárki közeledjék az aljból.

Kardos megkezdte terepbejáró útját, visszafelé ugyanazon az úton, amelyen idáig ért. A napsugaraktól keresztül-kasul bevilágított fák között oly csend volt, hogy a legkisebb zörejt is meghallotta az avarban vagy a lombok között. Errőlfelől nem érthette őket meglepetés.

Az erdő fenséges csendjét hirtelen a gyülekezőre hívó kürtjel törte meg.

A tornatanár a fák törzsei mögül jól megfigyelhette, hogy a letelepedett szülők tarka nyári öltözékei közül egyszerre mint válnak ki a pionírok fehér ingei és blúzai, kék formadrágai és szoknyácskái. Mintha a fennsík vadvirágai keltek volna lábra, hogy egyetlen csoportba szaladjanak össze.

Kardos végtelenül sajnálta, hogy nem lehet közöttük. Mindig szerette, hiszen maga is azt művelte, amikor az emberi társas szervezettség külső formákban is kifejezésre jut.

Lám, a tábor közepére iramodó pionírok egy kis kavarodás után négyszögbe rendeződve máris a zászló-tartó póznával szemben állnak. A pózna mellé jobbról és balról a zsávolynadrágos Orosz Béla, a világosszürke öltönyű Bologa Sandu és Bota tanár helyezkedett el.

Ezalatt odaértek a fűből és a bokrok árnyékából felcihelődő szülők is. Ők, az eredeti tervtől eltérően, nem oldalt, hanem a díszkaputól kétfelé futó nyírfakerítés mentén álltak fel, a gömbölyű nyírfakorlátra könyököltek. Onnan alaposan szemügyre vehették az ünnepélyes pillanat hatásától kipirult arcú gyerekeiket. Tisztán hallhatták a sorok közül előlépő csoportvezetők rövid és szabatos jelentéseit is.

Bota, a fődetlen fővel álló tartományi titkárhoz fordulva, összegezte a tábor helyzetét. Majd pihenjt vezényelt a pioníroknak.

Orosz Béla előrelépett. Úgy fordult, hogy a szülőknek se álljon egészen háttal. Üdvözölte a Ifjómunkás Szövetség tartományi küldöttjét, az avatásra meghívott szülőket s a tábor felépítőit.

— Pár perc múlva — mondta hangját magasabbra emelve —, a tizenkilences számú középiskola pioníregységének zászlaja büszkén lengedezve hirdetheti egy újabb iskolai év eredményeit. Táborunkat egyheti munkával építettük fel, de ez a tevékenység nem lett volna ilyen eredményes, ha az egész múltévi iskolai oktatás elméleti és gyakorlati előkészítő munkája — iskolánk pártalapszervezetének, valamint az Ifjómunkás Szövetség bizottságainak és iskolánk pionír tanácsának gondoskodása nem tett volna bennünket erre alkalmassá...

A gyerekekről átpillantott a kerítésen kívül állók arcára.

— Mindazt, amit táborunkban mind a kedves szülők, mind az ifjúság tartományi szervezői megsemmisíthetnek, azért hívtuk életre, hogy bemutathassuk: pionírjaink nemcsak tanulni, hanem építeni is akarnak és tudnak majd, ha a szüleik kezéből egyszer át kell venniök a gyárakban, bányákban és a mezőgazdasági kollektívákban a szerszámokat és a gépeket. Egész esztendőben többnyire a könyveket bújtuk, ezért választottuk a pihenésnek és a játéknak fizikai munkával fűszerezett módját. Így valósítottuk meg ezt a tervünket, Így akarjuk ezt folytatni a hátralevő két hét alatt is. Táborunk kicsinyben mása egy egész város szocialista életének. Lakóinak az a célja, hogy amikor bevonjuk zászlónkat, egészségben, szocialista hazafias öntudatukban — a Román Népköztársasághoz, a Román Munkáspárthoz és az egykori ifjúkommunisták hőseinek nagy példáihoz való hűségükben megacélosodva térjenek haza...

Bologára tekintve, így fejezte be:

— ... Kérjük az Ifjómunkás Szövetség tartományi küldöttét, Bologna Sandu titkár elvtársat, nyilvánítsa

táborunkat életképesnek, és adjon jelt táborzászlónk felvonására.

Orosz Béla ezután a pionírok kitörő éljenzése és hurrázása közepette lépett vissza helyére. A szülők kiújuló tapsától kísérve, Bologa emelte fel a kezét, sovány arcán még alig látszott, hogy az idén sokat időzött volna napon.

— Szolgálatos oktató elvtárs — fordult az eléje lépő Botához. — Jelt adok a tizenkilences számú középiskola pioníregysége táborzászlajának felvonására.

Bota jobbra áttal a pionírokhoz fordult.

— Tábor, vi-gyázz ! Zászlófelavatáshoz tiszte-legj!

Csapó Laci felkapta kürtjét, megperdültek a dobok, a négyszög közepéről egy nagyobb pionír-lány kinyújtott karján a szétbontott aranysújtásos vörös zászló selymével előrelépett. Más kettő, egy fiú és egy lány, felzárkózott mögéje. Kürtszó és dobpergés kíséretében odalépkedtek Bologához. A kislány az ő kinyújtott karjára terítette át a zászlót.

Tőle Bota vette át, s gyorsan ráfűzte a póznáról alácsüngő zsinór karikáira. Rădăceanu már vont a szellőtől remegni kezdő selymet.

Szakadatlan kürtszó és dobpergés közben újra kitört a pionírok éljenzése és a vendégeik tapsa. A beállós csendben Bota pihenjt vezényelt.

— Pionírok! — mondotta Bologa a zászlópózna elé állva, míg karja a magasba lendült. Munkátokban továbbra is ez a zászló vezéreljen. Ha erről sohasem feledkeztek meg, akkor azt sem gondolhatjátok, hogy ti itt, az élettől, szüleitek gondjaitól és munkájától távol, csak a természet szépségein ámuldoztok. Ti itt, akárcsak felnőtt elvtársaitok az országban mindenütt, a természet egy darabocskáját az ember céljaira ott-honossá szépitettétek. A természet az ember munkájával válik igazán bámulatra méltóvá. Milyen sivár lenne itt minden, ha nem hallanók a völgyben elrobogó vonatok dübörgését, ha feljebb a havasi legelőkön pásztoraink nem gondoznák nyájukat. Idejövet fakitermelő munkásokat, aratáshoz látó parasztokat és pihenő kő-

fejtőket láttunk. Nem élhetnénk nélkülük. Ti is csak az ő együttes munkájukra támaszkodva szervezhetitek meg még jobban e tábor életét. Úgy szervezzétek, hogy amikor visszatértek a város falai közé, senki se mondhasssa, hogy haszontalan, öncélú játékkal töltöttétek az időt. Ismerjétek meg a természetet, kössetek barátságot a táborotok közelében élő falu pionírjaival, kollektív gazdaságával. Hívjátok meg őket a város és az iskola falai közé, hogy ők is megismerhessék a ti életeteket.

Izzásba jött hangját felemelve egy lépéssel közelebb lépett a négyszöghöz.

— Látsszék meg az itt eltöltött három hét a jövő évi iskolai oktatás eredményeiben és a pionírmunkában, szüleitek háztartási rendjében; látsszék meg az UTM-től reátok bízott feladatok megoldásában, azok révén, akik az idén mellükre tűzhetik az Ifjúsunkás Szövetség jelvényét. Látsszék meg azokban az inasiskolákban és szakiskolákban is, amelyekbe közületek többen is átmennek szeptemberben. Látsszék meg abban a testvériségben, amit itt ti, román és magyar nyelvű pionírok egymás között ápoltok. Minderre annál nagyobb szükségünk van, mert a Román Munkáspárt Központi Vezetősége kibővített plenáris ülésének a napokban hozott nagy horderejű határozatai felemelték a munkabéreket, javítják a nyugdíjakat és rengeteg közszükségleti cikknek az árát leszállították, ugyanakkor azonban arra intenek bennünket, hogy többet, jobbat, olcsóbban, nagyobb hozzáértéssel termeljünk. Ehhez viszont több tudás, nagyobb szakértelem, elmélyültebb szocialista meggyőződés szükséges. Amire ti felnőtök, sokkal nagyobbak lesznek az igények. Ezt az igényességet fejlesszétek ki magatokban.

— Ehhez kívánok kellemes szórakozást, jó munkát, pionír elvtársak!

A pionírok erre négy szólamban rázendítettek a III. Internacionálé szívbemarkoló indulójára. Orosz Béla bevárta az éljenzés és a taps meg az induló végét, aztán felszólította a táborozókat: kalauzolják be hozzátarto-

zóikat a táborba, és mindent mutassanak meg. Végül sípjába fűjt.

— Tábor, vigyázz! Szabadfoglalkozásra o-szolj !

A táboravatás lelkes hangulatától átszellemült arcú szülők elmosolyodva tódultak be a táborba. Hozzájuk szaladó fiaik és leányaik boldogan beléjük karolva mutogatták, hogy melyikük min dolgozott, és a sátorban hol az ő fekvőhelyük, hol az ivóvíz-forrásuk, a zuhogójuk és konyhájuk...

XV

Orosz Béla a kapun beáradó szülők egyikével-másikkával sietve kezét fogott, de szokásától eltérően ma nem állt meg velük beszélgetni, mint máskor, ha az iskolában összetalálkozott velük. Lesoványodott arcán ideges rángásokat lehetett észrevenni. Az oldalán haladó fiatal Bologna meg bosszúsnak látszott, s amint a táboron kívül értek, hangosan kifejezésre is juttatta ennek okát.

— Micsoda disznóság, hogy nem jöttek fel, ha tényleg meghívta őket?

— Én magam személyesen hívtam meg — felelte Orosz Béla. — De amint már említettem, Deres már akkor vonakodott...

— Na, majd én utánaézek, mi bűzlik nála. Rögtön leszaladok hozzájuk.

Orosz Béla odaintette a kerítésen belül fel-alá járkáló Botát.

— Mit mondott neked Deres, amikor az állomáson találkoztatok?

— De hiszen megüzentem — csodálkozott el Bota. — Azt mondta, hogy a déli vonattal hazaviszi a táborát, mert veszett farkas kóborol a menedékház környékén, és nem akarja a pionírokat ilyen veszélynek kiténni.

— Micsoda?! — állt meg Bologna elképedve. És maguk ezt csak most mondják?

Bota Orosz Bélára meredt, s a tekintetéből megértette, hogy az valóban nem beszélt még a titkárral nagy problémájukról. Ezért aztán magára vállalta a kimagyarázkodást:

— Eddig nem volt alkalmam szólni — mondotta a szavakat keresgélve. — Ahogy felértem a szülők fogadásáról, rögtön belécséppentem a táboravató programba.

— A fene egye meg — tört ki újra Bologna bosszúsan —, hát nem tudta az az ember, hogy hozzájuk is kimegyek? Üzentem neki... Micsoda gyávaság egy veszett farkas elől így megfutamodni. Jöjjön velem, Orosz elvtárs, hátha még eléjük vághatunk.

S a választ be sem várva, leszaladt a fennsík meredek oldalán a nyírfa alatt vesztegelő terepjáróhoz. A fűben elnyúlt fiatal sofőrt felköltötte, ezalatt azonban egészen megjárta eszét a Botától hallott hír, s hirtelen visszavonta a lábát az autó hágcsójáról. Megdöbbenve tekintett a nyomában odaérkező két tanárra:

— Hallják, az a veszett farkas ide magukhoz is feltevédhet! — S egészen lelohadó kedvvel tette hozzá: — Kezdem megérteni azt a Derest. Ha jól meggondoljuk, maguk sem maradhatnak itt, ha nem valami rossz vicc ez.

— Alig hinném — válaszolt most Orosz elgondolkozva. — De igen valószínű, hogy Deres az én kutyámat nézhette farkasnak. Éjszakára el szoktuk engedni, és néha igen messzire elkóborol.

— Ez így van, Bologna elvtárs — kiáltott megkönnyebülten Bota. — Hű, a mindenséget, hogy ez miért nem jutott nekem is eszembe ... Bologna elvtárs — ragadta meg a titkár karját —, Deres éppen az éjszaka látott farkast. Esküdni mernék, hogy a mi Lajkánkat nézte annak. Amint nekem előadta, csak ma hajnalban, valami pásztoremberek bizonytalan kijelentésére kezdte veszett farkasnak képzelni.

— A fene egye meg. Ez nagyon is így lehet — mondta Bologna inkább magának, mint a másik kettőnek, s közben levetette a kabátját.

— És ha így van — fűzte tovább Orosz Béla —, márpedig meggyőződésem, hogy csakis így lehet, nem vehetünk komolyan ilyen rémlátásokat. Szinte naponta találkozunk az erdőszel vagy a vadőrökkel, azok szóltak volna, ha veszett farkasról tudnának. Minden rendkívüli hír befut hozzájuk a körzetükből.

— Jöjjön — bújt be Bologna a sofőr mellé —, járjunk a végére. Nem tetszik nekem ez az ügy. Ez a Deres már akkor sem volt ínnyükre, a tartománynál, amikor a táborozás vezetőjévé ajánlották. Amióta meg egy egészen fiatal instruktossal kijött ide, egyik kérdőre vonás a másik után szakadt a nyakamba. Miért szökdösnek haza innen a pionírok? ... Ereszd gyorsabban, Tibi, de azért fel ne fordíts — szólt rá a fiatal sofőrre.

Orosz Béla semmit sem szólt, pedig elmondhatta volna, mit tart Deresről és arról, hogy miért szökdösnek meg a menedékházból a pionírok. De nem akart elébe vágni a tényeknek, nem akart a befeketítő látszatába kerülni. Ha elérik Derest, lesz alkalma Bologának elég a pionírok kikérdezése alapján meggyőződni mindarról, amit ő most még csak feltételezésükből kiindulva mondhatna el. Ha pedig Deres már elvonult a pionírokkal, esetleg csak rágalmazásnak tűnnének megállapításai.

Egyébként Tibi úgy megeresztette a kocsit, hogy nem is igen lett volna alkalma nézeteinek kifejtésére. Tibi nem nagyon nézte, hol az út. Nekivágott a legmeredekebb domboknak is. A kis GAZ a patakmederből kiálló nagy köveket se kerülgette túlságosan, amikor leértek az elmocsarasodott völgy ama részébe, ahol a fennsík szakadékos medréből kiérő patak egyszerre szétterült a lapályon.

Ő is meg Bologna is mindegyre beléverte fejét az ideoda dülingélő kocsi ponyvatartó vasvázába.

Dan Irimiének azon a magas bükkfaóriáson, amelynek az ágai közül a terepet állandóan látcsövezte, a lélegzete is elállt, amikor megpillantotta a patakmederből féloldalt dülve kikecmergő s a völgybe nyúló erdő mellett a menedékházhoz bekanyarodó kocsit.

A kőből és fából épült menedékház mögött szinte meredeken emelkedett az ég felé az erdőborította hegy. Előtte viszont annál egyenletesebb síkság terült el. Élénk zöld pázsitján két futballcsapat is felállhatott volna mérkőzni, oly nagy kiterjedésű volt. Orosz Béla sajnálkozva vette észre, hogy mindenfelé elszórt, zsíros papírok s a fűben itt is, ott is megvillanó, szétdobált üres konzervdobozok éktelenítik el. Egy helyen pedig széles

körzetben kiégett gyep és megüszkösödött ágcsonkok jeleztek, hogy a menedékház lakói gyakran gyújthattak tábortüzet.

Orosz Béla saját táborában nem tűrt ilyen mindent beszemetelő rendelleniséget. Legyet még a konyhájuk körül is alig láthattak. Ami viszont itt csakhamar eléjük tárult, abból bárki megállapíthatta, milyen rend lehetett a Deres táborában.

A fiatal titkár rögtön meg is ütközött a látottakon, mihelyt kiugrott a kocsiból. Nem egy pionír- vagy ifjúmunkás-tábort látott már, amióta kikerült a vasgyárból. Katona is volt, csak a tavaly szerelt le, tudta hát, hogyan kell a rendet, tisztaságot biztosítani ott, ahol nagyobb számú alakulat él együtt. Ki is fakadt rögtön:

— Úgy látszik, disznók szoktak ide kirándulni, nem turisták.

A menedékház tornácán egy eleven szemű parasztlány toppant eléjük, ölében újságpapírok közé fogva mindenféle szemetet hozott ki. Zöldhagymaszár és retekhéj fityegett ki a papírból.

— Maguk kicsodák? — kérdezte, s a tornácról lelépkedve mindjárt az autót, főként pedig a fiatal sofőrt kezdte nézegetni.

— Hol vannak a pionírok? — kérdezte Bologa ingerülten.

— Hát nem találkoztak velők? Nemrég hurcolkodtak el, itt már csak a hagyatékukat láthatják — emelte meg meg az ölében tartott szemétgombolyagot.

— Hallja-e, ügyes lány — vegyült a beszélgetésbe Tibi is hamisul —, hány órát jelent magánál ez a nemrég?

A lány jól megnézte Tibit, s kényeskedve vonta fel az orrát.

— Nem is ismer, és már ügyes vagyok magának?

— Hát nem ügyes? Ha lusta lenne, a szeméthordást naplemente utánra hagyná.

— Hordtam én éjjel-nappal. Ezek a pionírok egyebet sem csináltak szemétnél. Egy hétig is takaríthatok utánuk.

Bologa sovány arcán kissé megrándult az egyik izom. de semmit sem szólt, csak a fejével intett Orosz Bélának, hogy kövesse. Benyitottak a légydongástól hangos menedékház ebédlőjébe. Az asztalok tele kenyérmorzsával, levágott sajtthéjakkal, s a leszedetlen poharak körül fénylő víztócsákkal.

— Halló — dörömbölt Bologna öklével a kiszolgáló konyhaablak előretolt fatábláján. — Halló, van ott valaki, micsoda disznóól ez?

Miután senki sem felelt, Bologna benyitott az egyik balkézre eső ajtón. A turista házak jól ismert közös hálóterme tárult a szemük elé, egymás fölé ácsolt fa-priccsekkkel.

A szalmazsákok lepedő nélkül, alaposan feldúlva, kiszakadva! Az ágyak alja tele szétszórt szalmatörmelékekkel, papírokkal, eldobott cigarettavégekkel! A falon függő petróleumlámpa végigfüstölte a meszelést egészen a gerendás mennyezetig. A másik falon letépett turistafalragasz fityegett. A sarokba állított asztalon rothadó paradicsom.

Az imént látott mezítlábas parasztlány kukkintott be a Bologna után nyitva maradt ajtón:

— Nézik, ugye, hogy mi van itt? Nézhetik. Ilyen dancs gyerekeket sem láttam életemben!

— De kik cigarettáztak? — fortyant fel Bota.

— Más nem volt itt, csak ő k. Volt közöttük egy, Grác Gyuri, az aztán értette a füstölést. De látták volna a lepedőket, amiket az elébb húztam le. Az még semmi, hogy cipőben heverték az ágyra, de össze is sározták. A szalmazsákokat meg mintha bicskával fakasztották volna ki. Ha maguk valami turisták, nem tudom, mire fekteti a kabanás ...

Bologa dühösen gyújtott rá egy Favoritra, s a lányra pillantott.

— Nem maga a kabanás?

—Én, isten őrizz!?! De miért volna jó magának, ha én lennék a kabanás?

— Hát mert éppen dicsérni akartam.

—Azért rám fér egy kis dicséret. Ha én nem lettem volna, talán meg is tetvesedtek volna.

— Úgy??! — mérte végig a lányt Bologa tetőtől talpig. Hát a felügyelő tanáruk az mire ügyelt?

— Az a faképű? Hát ismerik? — nevette el magát a parasztlány. — Az is, akár a sofőrjük, az első perctől ügyesnek talált. Ő is folyton dicsérni próbált, de még hogy... — nevetett hangosabban. — Csakhogy engem nem dicsérhet akárki. Nem volt benne az alkuban, hogy dicsérjenek, mikor felfogadtak a pionírok mellé.

— Talán maga főzött nekik?

— Eleinte csak főztem, de mikor kezdtek elkoszoldni, jószántomból az ingüket is kimostam... Nem csodálom, hogy a finnyásabbja elszökdösött innen. De van a hegyen egy másik pionírtábor. Azt hallottam, sátorban laknak, és mindent ők csinálnak, még a főzést, mosást is. Még a faluban is beszélnek ők. Azok valami csudapionírok lehetnek... Azokat még én is látni szeretném ...

Bologa félig sem szívta el a cigarettáját, Orosz Bélát megkerülve ment ki a tornácra, s ott úgy taposta el, mintha undok féreg lenne.

— Hol beszélhetnék a menedékház vezetőjével? — kérdezte a tornácra kijövő parasztlánytól.

— Az együtt ment el a pionírokkal.

— És azok miért mentek el?

— A tanáruk valami veszett farkassal álmodott, s rájött a mehetnék. A kabanás eleget nyugtatta. A télen itt úgy meghajtották a farkasokat, hogy nem lesz itt néhány évig se veszett, se más.

— Menjünk — szólta oda Orosz Bélának a titkár.

Már a kocsiban ültek, amikor kesernyésen nevetve hátrafordult:

— Tudja mit, Orosz elvtárs. Igaza lehetett Deresnek, amikor elment. Valóban nagyon félhetett ő a veszett farkastól, éppen csak engem képzelhetett a bőrébe. A nyakamat rá, hogy előlem szaladt el. De én elébe megyek... Tibi — fordult hevesen a sofőrhöz —, tudsz olyan sebesen hajtani, hogy a hazafelé tartó déli személyvonatot utolérjük, és otthon az állomáson várhasuk?

— Ha ez a direktíva! Csak ne tessék megint éme-
lyegni...

— Az most nem számít.

Tibi működésbe lépett. Orosz és Bologna most már csak arra ügyelt, hogy a hánykolódó kocsiban be ne törjék a fejüket.

Hamar a fensík lábához értek. Orosz Béla a törté-
tek hatása alatt boldog meglepéssel kászálódott ki a
kocsiból. Kezet nyújtott az ajtón kihajló Bologának, de
az nem vette észre, töprengő arckifejezéssel bámult a
fűzfabokrok közé.

— Miért hallgatott maga egész úton? — nézett fel
végre. — Mit gondol erről a Deresről, helyes-e a kon-
klúzióm? Nehogy ajtóstul rontsak a házba.

Orosz Béla keményen megrázta Bologna inas nagy
kezét.

— Bevallhatom, számításból hallgattam. Kíváncsi vol-
tam, mikor jön rá, amire mi már akkor rájöttünk, ami-
kor a menedékházi tanár meséjét először hallottuk.
Olyan mese ez, Bologna elvtárs, hogy még a mi táborun-
kat is szétugraszthatják, ha a tartománynál hinni talál-
nak neki.

— Köszönöm — rázta vissza a kezét Orosznak Bo-
loga. — Maguk csak arra vigyázzanak, hogy valami
szarvas hiba be ne csússzon a táborozásukba.

Behúzta a fejét a kocsiba.

— Százásra, Tibi...

A kis GAZ nagyot ugrott. A másik pillanatban el is
tűnt a közeli domb mögött.

*

Orosz Béla ráérősen baktatott fel a táborba vezető
csapáson. Amióta a táborozást szervezte, ez volt az első
alkalom, amikor ő is átengedhette magát valami pihen-
tető ellágyulásnak.

Erősen bízott abban, hogy a hátralévő két hét ered-
ményei feltétlenül hozzásegítik ahhoz, hogy a három évi
munka kikerekített képet nyújtson készülő könyvéhez,
amelyet a pionírnevelés módszertanának gazdagítására
szánt.

Nyugtalanságot most már csak azért érzett, hogy vajon azalatt, míg ő Bologával elhárította a tábor fölül a felosztatás veszedelmét, nem keletkezett-e egy újabb, a látogató szülők részéről? Ha azok a pionírok, akikre Bota a veszett farkas híreről szóló üzeneteket bízta, nem fecsegték, akkor baj nélkül zárulhat a mai nap. De ha valamelyik ki találta kottyintani, Botának és Kardosnak azóta égnék meredhet a haja. Azóta, úgy lehet, a szülők máris lehordták gyerekeiket az állomásra. És ez annál valószínűbb, mert a kis doktorica sem tartaná vissza ő ket. Hiszen a rémhír hallatára ő maga is mindjárt összepakolta volna a gyerekeket. Kis-hitűség ütközött ki belőle. Pedig már azt hitte, hogy új munkatársat nyer benne, sőt többet is munkatársnál. Lukács Éva az első naptól kezdve rá is kellemesen hatott, pusztá jelenlétének a tudata melegséggel töltötte el. Sőt, tegnap az a gondolat is felmerült benne, nem Éva-e az a lány, akit érdemes volna megnyernie örökös munkatársául? Ma délelőtt azonban hirtelen elhalványult benne ez a reménység.

Gondolatai visszatértek a pionírjaira. Lépteit meggyorsítva találgatta: megértik-e, hogy a közösség érdekei néha nagyon szigorú titoktartást igényelhetnek? Nagyon nagy változásoknak kell még végbemenniök ezen a földön ahhoz, hogy végre olyan korszak virradjon az emberiségre, amelyben már nem lesznek titkok. Se kisebbek, se nagyobbak. Amikor majd senkinek sem áll érdekében titkokat ő rizni vagy kifürkészni, amikor majd senki sem él vissza a nyíltság, az ő szinteség ajándékaival...

Mennyit kell még dolgoznia a nevelőnek is ezért a korszakért. És külön azért, hogy eltűnjenek az ilyen tanároknak éppenséggel nem való Deres-fajták, a hivatalnok típusú tanárfélék, és a helyükbe öntudatos, áldozatkész s amellet tehetséges tanárok kerülnek, akik a jó szaktanár tudását egyesíteni képesek a hivatása magaslatára emelkedő kommunista nevelőével.

Orosz Béla saját pionírjai közül ilyen jövődöbeli nevelőket óhajtott öntudatra ébreszteni. Mindegy, hogy tanárként vagy kőművesként fogják ezt gyakorolni.

Hiszen bármilyen foglalkozású is valaki, jól-rosszul, de hat a környezetére. Nincs olyan ember, aki így vagy úgy valamiképpen hozzá ne járulna a társadalmi együttélés biztosításához. Ám ahhoz, hogy ezt képességükhöz mérten öntudatosan tehessék, arra nemcsak nevelni kell őket, hanem maguknak is meg kell ismeriük a nevelés tudományos alapfogalmait és elemi módszertanát. Orosz Béla eddigi tapasztalatai alapján azzal a gondolattal is foglalkozott, hogy az ehhez az ember-típushoz vezető úton a fiatalok házasodását a gyermeknevelés alapismereteit tárgyaló tanfolyam sikeres elvégzéséhez kellene kötni. Persze, azzal is számolt, hogy a tökéletességet megközelítő nevelés kialakulásához el kell tűnnie a földről a kapitalizmus bármiféle válfajának, s vele minden társadalomellenes magatartásnak, hogy a múlt fertője semerről se szívároghasson be a szocialista ember életébe.

Vajon mi a legfrissebb hír a nagyvilágban e tekintetben? Hova fejlődnek a dolgok a két rendszer békés együttélésének a dolgában, az általános és teljes leszerelés ügyében?

Még szaporábbra fogta lépteit, mert eszébe jutott, hogy Bologával felküldték a táskarádióját, amelyet tavaly vásároltatott Moszkvában, egy onnan származó tanárnővel. Milyen pompás lesz: esténként bekapcsolja majd táboruk életébe az egész ország és az egész szocialista nagyvilág hangját, hogy együtt verjen a pionírok szíve a nagy szocialista testvériség szívével... Csak éppen rendben találjon közöttük most mindent...

Felérve a fensíkra, nagy kő esett le a szívéből. Csengő ének- és tangóharmonika-szó ért a füléhez.

Az elébe táruló képből mindjárt látta, hogy a tábor túl lehet már az ebéden.

A szerteszét szóródott szülők egy-egy bokor vagy fa árnyékába letelepedve gyönyörködtek a kisebb csoportokba összeverődött pionírok kórusban énekelt dalai-ban s a Bálint Pista harmonikázásában.

Egy-két anya vagy apa a sátrak között kószált gyerekével. Ács Teri éppen a forrásról jött fel egy piros termoszsal, amikor Orosz Béla odaért...

— Mi újság, Terike? — állította meg a kislányt.

— Semmi, tanár elvtárs, csak vizet viszek apuéknek. Nagyon tetszik nekik a táborunk.

— És másoknak?

— Másoknak is, tanár elvtárs, de Kiss Gézát haza akarja vinni a nagymama.

— Csak nem! Te, csak nem fecsegte ki valamelyik, hogy... Mondd, Teri — komorult el Orosz Béla —, talán Gézuka is veletek volt a szülők fogadásán?

— Nem, dehogyis volt, tanár elvtárs. A leányka egészen közel lépett Oroszhoz, s a hangját lehalkítva folytatta. — Ne tessék félni, senkinek sem szóltunk, még anyuéknek sem az... izéről...

— Helyes is, Terike, úgysem igaz abból egy szó sem. Siess, a vízzel, biztosan nagyon várják...

Orosz a sátrak között az erdő alá ment. Az árnyékban álló asztalokhoz igyekezett. Most jött rá, mennyire megehezett, s ideje lesz neki is megebédelnie. Két óra felé járt az idő.

Odébb, a fák között, a láncait csörgető Lajka közelében megpillantotta a doktoricájukat. Megkérte fáradjon közelebb, maga menne oda, de alig várja, hogy leülhessen. Lukács Éva a hónap alatt szorongatott könyvvel odajött, rosszkedvűnek látszott.

— Még mindig a kutyát őrzi? Teljesen fölösleges.

— Miért, csak nem pakolunk? — kérdezte Éva kissé belesápadtan.

Orosz Béla megérezte hangjában a sajnálkozást, s ez jókedvre hangolta:

— Eszünk ágában sincs, üljön le, Éva. Minden úgy alakul, ahogy én gyanítottam. Most már holtbiztos, hogy Deres találta ki azt a mesét. Lent jártunk Bologna elvtárral a menedékházban. Az ott észlelt rendellenes dolgokból maga Bologna is rájött: Deres csak azért koholta ki a veszett farkas meséjét, hogy ürügye legyen odébbállni, mielőtt még felülvizsgálhatnák a munkáját.

— Vagyis Bologna elfogadta a maga feltevéseit.

— Még csak meg sem említettem... Egyet kivéve. Azt, hogy Deres a mi farkaskutyánkat láthatta.

Éva azt a kis hernyót, amely a lombok közül poty-tyant alá, lepöccentette meztelen karjáról anélkül, hogy felnézett volna:

— Ezt még be is kellene bizonyítani. Vagy talán Deres bevallotta maguknak, hogy tényleg hazudott?

Orosz Béla hosszabban nézett a fehérköpenyes, komoly lányra.

— Az ilyesmit nem egykönnyen szokták bevallani... És nem is lett volna Deresnek alkalma erre, már nem találtuk ott.

Részletesen elmesélte ezután, hogy milyen sivár kép tárult eléjük a pioníroktól elhagyott menedékházban, s hogyan vélekedett Deresről az a falusi lány, aki a pionírok mellé volt felfogadva. Mindebből azt a következtetést vont le, hogy aki ilyen nyomokat hagy maga után, az roppant silány jellemű ember lehet. A legalattomosabb koholmány is kitelik az ilyen embertől...

Éva leült. Az Orosz Béla szenvedélyesen kiforrósodó hangjának hatása alatt idegesen hajtogatta a könyv lapjait.

— Nem tudom — pillantott fel hirtelen, de mindjárt félre is kapta tekintetét —, elhiszi-e, hogy menyire szeretném, ha maguknak lenne igazuk? Tegyük fel, hogy már én sem kételkedem annak a másik embernek a rongy-voltában. De mindez még nem bizonyíték a konkrét rémhír ellen. Amíg pedig nincs bizonyítékunk rá, ha közben nem táviratoznak haza bennünket, ki sem mozdulhatunk a táborból. Mondjuk, hogy itt megvéd bennünket a kutyája, de ki véd meg, ha elmegyünk a gyerekekkel kirándulni? És ki védi meg a juhállományt meg az erdők vadjait, ha mégis az derül ki, hogy a veszett farkas nem mese, hanem valóság? Mert egyelőre az egyik éppen annyira lehetséges, mint a másik. És amíg e két lehetőség közül az egyik, az egész környékre veszedelmes, el nem esik, addig nekem, mint leendő orvosnak, mint állampolgárnak kötelességem ezt a dolgot azonnal jelenteni, s megfelelő óvintézkedést sürgetni, ha maga ezt elmulasztaná.

Orosz Béla teljesen elhűlve nézett a lányra.

— Csak nem akar szólni a szülőknek?

— Nem, azt nem teszem, de magának megtiltom, hogy az óvintézkedéseit visszavonja.

— Megtiltja? És milyen jogon?

— Azon a jogon, amivel maga ruházott fel, amikor a tábor egészségét reám bízta. Itt nemcsak maga felel mindenért, hanem én is, még magáért is, Orosz elvtárs — fejezte be ellágyultabb hangon.

Orosz Bélának egyszerre elmúlt az éhségérzete, pedig Székely Juliskának az édesanyja hozta már a félretett ebédet. Székelyné, míg eléje helyezte a tányért, egyre azt nézte, miért olyan rosszkedvű, miért túrja a haját, miért soványabb, mint a táborozás kezdetén? Mindenki magára szedett már valamit, csak ő vékonyodik, ő, aki a többit felhízlalja.

— Egyék, tanár elvtárs — mondta kissé bátortalanul, mert tudta, nem szereti, ha unszolják. — A reggel is csak félig itta meg a kakaóját. Nem is tízóraizott. Lesik így a lábáról.

Látván, hogy rá sem figyel, titkon megrántotta az Éva köpenyét, s a tekintetével figyelmeztette: legyen gondja rá, hogy megebédeljen. Azután magukra hagyta.

De amíg kiért a táborból, hogy ő is elbeszélgessen a látogatóba érkezett szülőkkel, azon tűnődött, nem túlságosan rideg-e ez a fiatal tanár? Olyan keményen beszél azzal az ennivaló orvostanhallgatónővel, mintha nem is ifjú nővel társalogna, pedig mennyire összeillene nek... Mennyi gyereket nevel ez az Orosz, és még felesége sincsen. Micsoda helyes férfi, és eddig mégsem talált egy jó élettársat magának.

Nemcsak Székelynének támadtak ilyen gondolatai. A tábornál körülvéő bokrok között játszadozó pionírok is felfigyeltek az erdő aljába rakott asztalok mellől oda-látzó doktoricájuk és főoktatójuk tanácskozására. Vajon mit beszélgethetnek együtt olyan sokáig? A hosszú lábú Marioară belékarolt a vaskos Dávid Erzsikébe, s félrevitte a szülők közeléből:

— Mit gondolsz, udvarol neki? — s pillantásával jelezte, hogy kire érti.

Dávid Eizsike elcsodálkozva s kissé bele is pirosodva tekintett az asztalok felé.

— Mik jutnak eszedbe? A tanár elvtárs nem szokott...

— Mégis mit szólnál, ha feleségül venné. Ha én tanár lennék, megkérném a kezét. Irigyelnéd tőlem, Erzsike?

— Tőled igen — pirosodott el Erzsike még jobban —, de Éva elvtársnőtől nem...

Orosz Béla ezalatt alaposan meghányta-vetette magában az orvosnövendék-lány ellenvetéseit, s nem kis elcsodálkozással, de némi örömmel azt az állítását is, hogy felelősséget érez az ő tetteiért is. A bizonyosság kedvéért meg is kérdezte:

— Tehát értem is, elvtársnő? — és most már nem merté Évának szólítani. — Mindenesetre köszönöm...

Újra elhallgatott, gondolkozott. Borsózni kezdett a háta. Elképzelte, mi minden történhetik, ha Bologának nem sikerül valamiképpen az igazság bevallására bírni Derest. Holnap itl lehet a távirat, hogy pakoljanak...

— Köszönöm — kapta fel a fejét, s nyíltan a lány szeme közé nézett. — Igaza van. Nem kényszeríthetem magára a meggyőződésemet, bár minden körülmény mellett szól... Bologa ugyanarra a következtetésre jutott, mint én, anélkül, hogy befolyásoltam volna... Valóban, bárki joggal kérhet bizonyítékot. Deresnek lesz rá gondolja, ha sarokba szorítják, hogy elsősorban tőlem kérjenek. Rendben van — állt fel határozottan —, szerzünk. Talán nem is lesz nehéz. Elgondolkozva nézett az erdő közé. Valakit leküldök az állami vadőrökért. Azok a pásztorok, akikkel állítólag a menedékházi tanár beszélt, biztosan nekik is szóltak már, ha tényleg nem meséről van szó. Érdekükben áll megvédeni saját nyájaikat, a vadőröknek meg kötelességük utánajárni, mi igaz, mi nem egy ilyen veszélyes mendemondából. El kell pusztítaniok minden veszett dűvadat. De arra kérem, amíg mindez megtörténik, ne árulja el nyugtalanságát... Az éjjel mi magunk, férfiak fogunk örködni.

— Helyes — bólintott Éva s kiújuló csodálattal s egyben nem kis zavarral nézett a tanár szemébe.

— Ebédeljen meg. Én magam megyek a vadórért, vagy az erdészt keresem meg...

— Maga maradjon csak itt — kapott Orosz Béla a távozni készülő lány keze után, de hamar vissza is húzta a magáét. — Nem tartozik a maga feladatai közé, de most az egyszer... igen, most, miután már értem is felelősnek tekinti magát, arra kérem, vegye át Botától a napos szolgálatot, hogy ő Kardost válthassa fel az erdőben. A pionírokat is váltassa fel a fákon másokkal. Ha sötétedni kezd, vissza kell vonni a megfigyelőket. A vadőr után majd elküldök másvalakit.

Éva rögtön távozni akart, megpillantva azonban a tanár előtt érintetlenül álló edényeket, az egyiket hirtelen ki fedte, s a tányérba töltötte át a még gőzölgő levest.

— Addig sehova sem megyek, amíg ebédelni nem látom. Rossz bőrben van — adta kezébe a kanalat.

Orosz Béla a kanállal együtt a lány kezét is megfogta.

— Szót fogadok — mondta a lány meleg kezét elengedve, s kisfiúsan elmosolyodva tette hozzá: — Igazán rám fér, hogy valaki már értem is feleljen. Mióta nincs nekem már se apám, se édesanyám... Ha véget ér ez a táborozás, és megszűnik az a joga, amellyel itt felruháztuk, otthon majd, ha alkalmat ad rá, megkérdem, érez-e még valamilyen felelősséget értem...

— Egyék már — felelte a lány piroosan.

Orosz Béla szórakozottan kezdte kanalazni a levest, tekintete elkalandozott a tábor előtt labdát rúgó pionírok között. A vadőrökre gondolt. Valakit be kell avatnia a szülők közül ahhoz, hogy utánuk küldhessen... A labdát rúgó pionírok közé egyeseknek az édesapja is beállott. Még egy mama is velük rúgta a futballt, s nagyot nevetett, mert a félcipő a labda után repült. Egy fiú utána szaladt, és vigyorogva vitte vissza.

— Látja azt a fiút, Éva? — fogta meg ismét a lány kezét. — Ács Feri az, ha ismeri. Arra kérem, útközben szóljon neki: küldje ide az apját. Az az öntőmester lelke az iskolánk pionírtanácsának. Ha csak a gyerekeit ismerném, akkor is rá merném bízni az or-

szág minden államtitkát. Az nem fog fecsegni, vagy rémüldözni, ha megtudja, miről van szó...

Éva nem mozdult, nagy barna szemét várakozón függesztette Orosz Bélára.

— Miért nem megy? — kérdezte amaz.

— Mert már megint megfeledkezett az ebédjéről.

Orosz engedelmesen nyúlt a kanál után. A lány pár pillanatig még nézte, aztán nyugodt, szép járással elment.

Mire Orosz a főzelékhez látott, Ács Feri apja is megérkezett. Az arcát törölgette, alaposan kimelegedett. Ő is kapura rúgott a pionírok között.

—Hű, a kutyafáját — telepedett le a tanárral szemben fáradtan. — Bennem is felébredt a régi focizó, tanár elvtárs. Ezek között a lurkók között az ember maga is gyerekké fiatalodik. Kár, hogy a zsanérajaim kissé már berozsdásodtak... Ha nem egyéb, holnapra izomlázam lesz.

Orosz vizet töltött magának:

— És még én is fárasztom...

— Nem baj, annál jobban esik majd a pihenés, holnaptól szabadságon vagyok.

— Ennek igazán örvendek — élénkült fel Orosz Béla, s egy ötlettől megkapva közelebb hajolt. — Nem maradhatna itt velünk?

— Nem is volna rossz. De az asszony nélkül?... Nem, nem megy... Nem hagyhatom egyedül. Nagyon elárulna. Nem sikerült kivennie a szabadságát, ahogy terveztük. Mi szükségük volna itt rám? — fejezte be fokozatosan elkomolyodva.

Orosz minden további nélkül átült melléje. Közben körültekintett. Miután senkit sem látott a közelben, halkán, tőmondatokba foglalva tárta fel az öntőnek, hogy mily kínos meglepetés elé állította táborukat a menedékházi tanár hazugsága, s mint szeretne bizonyítékokat szerezni ellene. Ács Ferenc haragossá keményedve vetett közbe egy-egy ilyen megjegyzést.

—Ekkora gazsággal rég nem találkoztam...

XVI

Lukács Éva átvette Botától a szolgálatot. Az ő segítségével három nagyobb fiút, a hetedik és nyolcadik osztályosok közül, feltűnés nélkül kiválasztott. Rădăceanu Petre negyediknek Ács Ferit kerítette elő.

— Menjetek, és váltsátok fel a megfigyelőket a fán.

— Jó — mondta Feri —, de a látcsöves helyet én akarom.

— Tudjátok, mi a dolgotok? — kérdezte Éva.

— Majd megmondják azok, akiket leváltanak — vetette közbe Rădăceanu. — Útközben én is beavatom őket.

Feri összekacsintott Terivel, mikor elhaladtak mellette. Nem bánta, hogy egy kicsit éppen a fa tetején pihenhet, a labdával holtfáradtra futkározta magát. Jó lesz az ágak között látcsövezni a hegyeket és völgyeket.

Terike le nem vette volna szemét az Orosz Bélával beszélgető apjáról. Erősen furdalta az oldalát, miért hívathatta aput a tanár elvtárs magához. Jó volt vele futballozni. Az apu lövéseit még ő is ki tudta védeni a kapuban.

Odaszaladt anyuhoz, aki az egyik bokorban hűsölt. Az imént az ő félcipője repült a labda után, még most is azon mulatott a Székely Juliska édesanyjával.

— Kifáradtál, anyu? — ölelte meg a melléje térdeplő leányka. — Jaj, ha látnád, mikor Orosz elvtárs futballozik. Mindent tud az ég világon, de a labdát sohasem találja el.

— Mit gondolsz, mit akarhat apádtól? — kezdte fésülni anyu a Terike szétborzolódott haját.

— Ki tudhatná azt. A tanár elvtárs éjjel-nappal törí a fejét, és mindig ki is talál nekünk valami érdekeseget. Ma idehozatta a táskarádióját. Tábortűznél fogjuk hallgatni. Nem kell hozzá se villany, se antenna, mégis szól, azt mondják.

— Igazán szép itt — nézett körül a Terike anyukája, és Székelynéhez fordulva folytatta: Szinte irigylem magát. Itt én is szívesen eltöltenék egy hónapot... De igazán nem jár errefelé vadállat?

Terike zavartan pillantott Székely néniére, s mielőtt az megszólalhatott volna, sietett kijelenteni:

— Még egyszer sem láttunk, anyu. És aztán itt van Lajka, az megfogja — folytatta élénkebben. Puszkája is van a tanár elvtársnak...

— Jön már a férje — vette észre Székely néni, anyu meg rögtön felállt, hogy elébe menjen.

— Csak ide megyek, nem messze — vágott Terike apukája az anyu kérdései elé. — Jövök nemsokára — tette hozzá olyan elhárító hangon, hogy meg kellett érteniök: nem kívánja, hogy hozzásegődjenek. — Majd elmondom, miért hivatott Orosz elvtárs — intett engesztelően feléjük.

Terike és anyu kissé megbántódva bámult utána. Roppant furcsának találták a viselkedését.

A tábor előtt keresztül-kasul futkosó pionírok és a közéjük vegyült szülők csakhamar eltakarták távolodó alakját. Mindenki vidáman heverészett vagy jött-ment a nagy fűben és a bokrok között. Több pionír-fiú és lány a mamák közreműködésével „hátsó pár, előre”-t, játszott. Nagyokat nevettek a mamák nehézkes versenyfutásán.

Csak Gézukának ütött be kedvezőtlenül ez a vasárnap. Sehogyan sem egyezett a nagymamájával. Azelőtt ilyesmi soha vagy csak nagy ritkán fordult elő. Kisebb korában meg éppen imádta a nagyanyját.

Most azonban úgy tűnt, mintha sohasem is lett volna imádatra méltó. Még a viszontlátás sem úgy sikerült,

ahogyan azt Gézuka elképzelte. Először is minek hozta magával Katit? Miért kell azt az egész világnak látni, hogy cseléddel cipelteti maga után a batyut. Másodszor meg minek jött annyi ennivalóval?...

Nagymama már akkor rosszul kezdte, amidőn őt megpillantotta. Akkorát kiáltott, hogy aki csak ott volt, ijedten fordult meg.

— Szent isten! — csapta össze a kezét —, mi lelt téged, Gézuka? Nem ismerek rád, borzasztóan lefogytál. Mit tettek itt veled?

És tapogatni kezdte a pulzusát, erőszakkal kinyújtotta a nyelvét, majd gyanakvóan megnézte a sátrát kívülről-belülről, kereste a huszonegy zsebkendőt, számonkérte az eltörött termoszt, látni akarta, hol mosakodik, honnan issza a vizet, hol étkezik és milyen a vécé... Míg más szülők bámulattal hallgatták gyerekeik önérzetes dicsekvését, hogy íme ezt is, azt is „mi csináltuk”, és sehogyan sem akarták elhinni, hogy amit csak a táborban láthatnak, azt valóban mind a pionírok készítették, addig Kiss-nagymama egyre felháborodottabban ismételte:

— Volt szívük odaállítani titeket ásni, fűrészelni, követ hordani, gyepetglát vágni; és olyan vécére ültetni!

Persze, erre visszhangként a pisze orrú Varga Katicának az „édes mamája” is nyomban sötétebben kezdte látni a tábori viszonyokat. Ez az amúgy is duzzogó képű mama, akinek a kislánya már megsúgta, hogy ő t a koszosok közé sorolták, amíg meg nem szokta a patak hideg vizét, maga is kifogásokat kezdett emlegetni, mondván, hogy az ő gyermekét senki nem járhatja otthon tisztábban, mint éppen ő.

Gézuka csak nyelt nagyokat, mind nagyobbakat, mert már a pionírok mulatni kezdtek rajtuk, és a szülők közül is többen lenézően mosolyogtak. Gézuka azt sem tudta, hova nézzen, annyira szégyellte magát. Ó, hogy szeretett volna ő is úgy eldicsekedni, mint a többiek: mi mindent csinált egy hét alatt! De nem mert. Az kellene még: dicsekvés. Nagymama attól talán el is ájulna, rajtuk nevetne az egész tábor. Egy

újabb kitörésnél azonban Gézuka nem bírta tovább. Nagymamája a gyönyörű nyírfakerítésnél éppen azt a munkát kezdte ócsárolni, amelyet ő legszívesebben végzett: a cölöpök kihegyezését.

Szeméből kifacsarodott a könny:

— Hallgasson már, nagymama — mondta zokogva, s egy bokor mögé szaladt, hogy ne lássák. Nagymamája azonban utánament:

— Mit mondtál, mármint hogy én hallgassak?! Ki védjen meg, ha nem én? Biztosan kínoztak, s még azt is megtiltották, hogy a szíved szerint panaszkodj.

— Nem kínoztak, nagymama, és semmit sem tiltottak meg.

— Ne tagadd, van nekem szemem, rabszolgatelepez, nem gyermeküdlő.

— De igenis, hogy üdülőtábor — vált Gézuka egyre makacsabbá. — Tudja meg, szívesen vagyok itt. Nemcsak ástam és fűrészeltem, a kerítéshez is én vágtam szét azt a kiszáradt nyírfát, az ágát is én csapkodtam le, a cölöpöket is én hegyeztem meg...

— Még mit, te szerencsétlen gyermek? ...

— Hiába néz, gyeptéglát is vágtam, vizet is hordtam a patakról, meg is fürödtem benne, igen, pont amikor a leghidegebb volt, érte? Én mutattam meg a koszosoknak, hogy kell bátran beállani a zuhogó alá...

— Szentséges szűzanyám!... — terült el a fűben féláljultan a vénasszony.

— Hiába szörnyülködik. Ez még mind semmi — fogta el Gézukát valami leküzdhetetlen dicsekvési düh. — Tudja meg, kétszer is örködtem már, harmadik váltásban. Tudja maga, milyen a harmadik váltás? Akkor jönnek elő a vadmacskák és a tigrisek...

— Tigrisek, Gézuka, azt mondd, hogy a tigrisek?!...

— Az oroszlánok is...

— Mennyen már, úrfi — szólt közbe a bogárszemű Kati, aki eddig fáradhatatlanul cipelte utánuk a két füleskosarat. — Ilyent aztán mégse mondjon. Annyit én is tudok az iskolából, hogy errefelé nem járnak se tigrisek, se oroszlánok.

— De igenis, hogy járnak. Az a könyv, amiből maga tanult, rég nem érvényes. És ha nem hagynak békén, az éjszaka megint harmadik váltásba kéreznék. Előjönnek aztán a kobraék meg a vaddisznók és a krokodilusok, a viperák is... Ha egészen felmérgešitenek, kivágom ezt az egész erdőt, vagy vasércet keresek a hétfejű sárkány barlangjában... Úgy áll már a csákány a kezemben...

A vénasszony levegő után kapkodva egészen elnyúlt a fűben.

— Csákány! Csákány egy ilyen gyenge gyermek kezében! Rögtön megüt a guta... Vízet, Kati...

Kati kidugta a termoszt, és melléje guggolt:

— Ne tessék ízélni, na. Igazán, na, nemzetes asszony. Csak dicsekszik Gézuka. Fele se igaz annak...

— A negyede is sok lenne — ült fel a vénasszony, s a termosz fedelébe töltött tea után nyúlt. — Gyere, Gézukám, igyál és egyél, drága gyermekem. Kati, tegye eléje a sült kacsát, a főtt tojást is, hadd egyék ez a szegény gyermek. Mennyit dolgoztatták, de rendszeren enni sem adtak neki. Né, hogy lefogyott... Hallod, Gézuka, egyél fiam, ne éhezz és ne kínlódj nekem. Kínlódott az édesapád molnárinas korában helyetted is... Most már, hogy malomigazgató, neked csak élni kell szépen, gondtalanul, drága magzatom... Orvos leszel te, minek a csákány neked?

Gézuka a fűbe borulva a fülét is bedugta. Hangtalan, visszafojtott sírásban adta ki dühének maradékát, és afölött érzett fájdalmát, hogy amit az imént csupa hőstettként felsorolt, annak tényleg még a negyede sem igaz, pedig ő, hogy szerette volna, ha igaznak bizonyulhatna. Igaznak, hogy a táborozó pionírok végképp elfelejtsék azt a szégyenteljes második éjszakát meg a hazugságokat. Nem elég, hogy nagymama még azt a keveset is sokallja, ami igazán hőstettnék számítható, hanem idejön a sült kacsával meg a lány tojásokkal, az almásrétessel és egy egész termosz teával, a legkedvencebb ételleivel, hogy megint gyengélkedőre egye magát?... De ő bánja meg, mert ha még fele sem igaz nekik, amit felsorolt, majd igaz lesz egészen,

ha hozzá sem nyúl a sült kacsához vagy a tojáshoz, legfeljebb az almásrétesből vesz egy kicsit, de igazán csak egészen keveset...

Egyelőre azonban a fejét sem emelte fel a fűből, csak várta, mi lesz most?

Lett is nemsokára annyi, hogy megemlegethette.

— Hallod, Gézukám! — kezdte újra a nagymama kiapadhatatlan rábeszélő készséggel. — Né, milyen szép pirosra sült ez a kacska. Kedvenc sülted. Finom, ropogós, edd meg mind, rádfér, drága magzatom. Azután ügyesen kiszedjük a holmidat a sátorból, és hazajössz. Minek neked arra a jövőre felkészülni, amivel ezek a tanárok rágják a szívedet. Kész a te jövőd náluk nélkül is. Nem hagylak tovább szenvedni. Egy hét alatt újra magadra szeded azt a kis húst, amit ez a kegyetlen Orosz Béla lerágott rólad.

— De nem rágott — így Gézuka a düh utolsó fellobbanásával. — Én akartam, hogy soványodjak. Ne mondják nekem, hogy „hol a kövér?”.

— Jól van, drága gyermekem, csak egyél. Dédnagyapád is kövér volt, anyai ágról. Mégis hogy tisztelték. Mindenki nemzeti úrnak szólította.

— De én nem akarom, hogy annak szólítsanak. Nagymama se tűrje, hogy Kati annak szólítsa. Rajtunk fog nevetni az egész tábor.

— Na, jó-jó, csak egyél, legalább a tojásból, Gézuka. Lágyra főztük, ahogyan imádod.

— Már nem is imádom, jobb a bográcsgulyás. Egyszer már én is főztem. Székely néni csak annyit segített, hogy mind mondta: „még egy kicsi sót, paprikát is tehetsz még”, meg hogy „rakd meg a tüzet vastaggal”.

A vénasszony tátogott, nem bírta már hangos kitörésekkel. Ráeszmélvén, hogy Gézuka se kérlelésre, se könyörgésre nem néz a ropogós sült kacsára s mindarra, ami azelőtt élete legnagyobb gyönyörűsége volt, hirtelen feltápáskodott, s ráförmedt Katira.

— Pakold össze. Tovább egy percig sem maradunk itt. Készülj, Gézuka. Megyünk a sátrához.

— Nem megyek...

—De jössz, ha mondom. Nem akarlak egészen elveszíteni.

— Veszítsen el, nem bánom...

— Velem ne feleselj, egyedül is összepakollak én. És a vénasszony megindult rengő hústömegével.

Útközben lehuzigálta a farára tapadó szoknyát, elszántan tört be a táborba. Rengett belé a föld, a fű nem egyenesedett ki utána. Ám a sátrak között nem tudott eligazodni. Elfelejtette megjegyezni, hogy Gézuka hányadikba van bezállásolva. Dühösen ebbe is, abba is beütötte az orrát, hátha megismeri az unokája holmiját, de sikertelenül. Elkeseredetten tekintett körül. Megpillantotta a fehérköpenyes Lukács Évát, aki éppen újabb váltást küldött a fákon vigyázó pionírokhoz. Évát kellemesen érintette, hogy úgy intézkedhetik, ahogy Orosz Béla előírta. Az is melegséggel árasztotta el, hogy a pionírok őt is olyan komolyan veszik, mint a tanárokat.

A vénasszony odament hozzája, és ingerült, lenéző hangon állította meg.

— Ha nem tévedek, a kisasszony a tábor ápolónője?

Éva rögtön ráismert Gézuka nagymamájára, de nem felelt. Bizonyosra vette, megint leckéztetésben lesz része. A gőzgépként szuszogó öregasszonnyal az oldalán a sátrak felé indult. Úgy érezte, hogy a forróság nem a lemenő napból árad, hanem a vénasszony hústömegéből. Émelyegve igyekezett eltávolodni közeléből. Ám a nagymama megállította:

— Hallja, madám, vagy micsoda maga. Mit tettek az unokámmal?

— Először is nem vagyok micsoda, hanem orvosjelölt. Másodszor pedig semmi egyebet nem tettünk az unokájával, mint amit a többivel.

— Semmit? Azt majd a mérleg mutatja meg.

— Fölösleges. Mi is tudjuk, hogy kissé lefogyott. Itt a túltápláltak normális súlyukra fogynak, a soványabbak megerősödnek, a táborozás után meg kitelnek. Egyszóval egészségesekké gyúrjuk át őket.

A vénasszony hatalmas keblét két kezével feltámasztva, süvítő hangon vett lélegzetet:

— Ez, amit maguk az unokámmal műveltek, normális? Maguknak lehet, hogy ez a norma, de a mi familiánkban anyai ágon más normákkal mérünk. Számunkra nem a gebék az irányadók. Az unokám leromlásáért elsősorban magát teszem felelőssé, kisasszony.

— Vállalom, de a kisasszony nélkül. Az unokája később hálás lesz érte, ha máris nem az.

— Mit máris? — csattant fel az öregasszony fájdalmasan sípoló lélegzetvétellel. — Egy éretlen gyerek véleménye nem számít. Ennyit már maga is tudhatna, drága elvtársnő.

Éva boldogan elmosolyodva nézett a vénasszony zsírpárnáktól összeszűkülött kicsi szemébe.

— Tehát máris hálás...

— Azt nem mondtam, de hogy megzavarták a fejét, az biztos. Csakhogy korai ezen örvendezniük. Rögtön hazaviszem innen. Mutassa meg a sátrát, össze akarom pakolni a holmiját.

— Sajnos — nézett körül Éva, s a vállát is felvonta —, nem tartom számon, ki melyik sátorhan lakik. Tessék talán idehívni az unokáját.

Az öregasszony dühösen fújtatva fordult meg a tengelye körül, hogy odahívja Gézukát, de az már nem hasalt az alatt a bokor alatt, ahol hagyta. Ott már csak a két füleskosár között kuporgó Kati rakosgatott. Gézuka egyszerűen meglépett, mikor észrevette, hogy a nagyanyja a doktoricájukat sértegeti. A nagyanyja a távozni készülő Éva után kapott.

— Addig ne menjen innen, amíg meg nem parancsolja az unokámnak, hogy idejöjjön és engedelmeskedjék nekem. Maguk tették szófogadatlanná, hát most térítsék is észhez.

Éva már alig bírta türtőztetni magát, de igyekezett mérsékelni a hangját.

— Nem tehetem. A szülők rendelkeznek afölött hogy a gyerekük marad vagy megy. Mi egyiket sem kényszerítettük, hogy táborozni jöjjön, azért azt sem

rendelhetjük el, hogy elmenjen, hacsak nem vét súlyosan a tábor szabályai ellen. Gézuka pedig nem vétett, sőt...

A vénasszony közel állt a síráshoz.

— Értem, nagyon is megértettem a leckét. Csak azt nem értem — folytatta csukláshoz közel álló hangon —, hogy miféle anya lesz magából, ha már fiatal nő létire ilyen köszívű.

— Egyelőre orvos leszek. Annyit máris megtanultam, hogy a betegek életéért keményen harcolni kell. Ebben a táborban most azt tanulom, hogy a gyerekek jövőjéért hogyan kell helyesen küzdeni. Maga is küzd, de rosszul küzd, nagymama! Miért akar mindenáron magatehetetlen puhányt nevelni az unokájából?

— Én puhányt, hát nem azért etetném, hogy erősöd-jék?!

Kati vetett véget az értelmetlenné vált vitának. Szaladva jött asszonya után. Kifulladásig újságolta: a többiek már hazakészülődnek, egy óra múlva jön a vonatjuk, ha nem akar a nemzeti asszony lekésni és valamelyik bokorban szállást kérni a madártól, jöjjön hamar.

A Gézuka nagymamája erre minden további nélkül hátat fordított Évának. Tőle telhetően odarobogott ahhoz a bokorhoz, amely mögött eddig az unokája rejtőzött.

— Ezt sohasem felejtsem el neked, Géza — támadt rá az elősompolygó fiúra. — Szerencséd, hogy már jön a vonatunk, különben a hátamon is elvinnélek innen.

Mindezt már sírással küszködve fejezte be.

— Ilyent mondani nekem, hogy rosszul küzdök a jövőért... Te, legalább ezt a kacsát dugd el valahová, edd meg, amikor nem látják. Legalább ne éhezzen.

A zsiros celofánba csavart kacsát erőszakkal a Gézuka hóna alá dugta. Gézukának már nem volt ereje ellenkezni, hiszen nagymama szóhoz sem hagyta jutni, ölelte, csókolta, a könnyeivel összevissza kente az arcát.

Ezalatt a többi szülő felszedelőzködött, többen el is indultak. Gyerekeiktől kísérve, kettesével-hármasával ereszkedtek le a fennsíkról. A pionírok némi fogalmat alkothattak maguknak, milyen lehetett valamikor a

népvándorlás: szüleik és más hozzátartozóik tarka összevisszaságban, apróbb csoportokban vagy libasorban különülve vonultak az állomás felé. Az egyiknek pokróc, a másiknak esőkabát lógott le a válláról...

A táborozó gyerekek csak a fensík aljáig kísérhették őket, onnan vissza kellett térniük. Az elválásnál bizony egy-két kisebb leányka, közöttük Varga Katica is, majdnem elpityeredett az anyuka forró öleléseitől. Kissé még Terikének is összeszorult a szive. Nem azért, mintha különösebben anyás lenne, hanem mert mindig fáj valamicskét, ha huzamosabb ideig nem láthatjuk édesanyánk vagy édesapánk kedves arcát. Azonkívül Terike tudott a tábor nagy titkáról, s folyton furdalta az oldalát a kívánság, hogy rejtélyeskedve anyut is beavassa, hiszen majdnem biztosra vette: aput e titok miatt küldhette el a tanár elvtárs valahova, anyu meg már mind türelmetlenkedett, miért nem jön, még lekésik a vonat. Pedig reggel hétre munkába kell állnia a Victoriában.

Igen, Terike gyanította, és anyunak is meg tudta volna mondani, miért késik apu. Ő pedig biztosan úgyis elmondja anyunak a veszett farkast. Már-már ki is kotytyintotta volna, mert ő k is leértek az aljba, szerencséjére azonban Feri lekiáltott arról a fáról, amelynek a közelében elhaladtak, hogy „jön már apu”. A látcsövet szeméhez illesztve újra lekiáltott.

— Az erdőkerülővel jön.

— És apu tényleg jött, sietett nagyon, a zöldruhás, tömzsi, szinte törpének ható erdőpásztor alig bírta követni. Aprócska katonának nézte volna bárki az egyenruhában, ha nem visel nevetségesen keskeny karimájú hegyes kis kalapot, amelybe hosszú madártoll volt tűzve. Vadászpuskája kis híján földig ért a válláról. A táborba visszatérő pionírok ámuldozva szegődtek a nyomába.

Apu vidámabbnak látszott, mint amikor ezért az emberért elindult.

— Ne aggódj — mondta anyunak a sietségtől kissé verejtékesen —, közben a vonatjegyünket is megvettem, Menj csak előre a többiekkel, hamar utolérlek, jelenem kell valamit Orosz elvtársnak.

Nem kellett a táborig mennie. Orosz Béla maga sietett apu elé. Anyu bevárhatta az alatt a nagy bükkfa alatt, amelyről Feri gyorsan leugrott elbúcsúzkodni. Ez alatt a beavatatlanok számára értelmetlennek ítéltető gyors párbeszéd zajlott le apu és a tanár elvtárs között. Az erdőkerülő csak egy-egy fontoskodó fejbólintással vagy rövid igennel és nemmel vett részt a beszélgetésben.

— Nos? — kérdezte Orosz Béla aputól.

— Semmiféle jelentés nem futott be a vadörökhöz — felelte apu.

— Tegnapról mára befuthatott volna? — kérdezte Orosz Béla, s a kicsi erdőkerülőhöz fordult.

— Igen — felelte az.

— Ma is beszéltek a csobánokkal — tette hozzá apu —, de azok semmiről sem tudnak.

— Köszönöm — ragadta meg a tanár az apu kezét forrón, s úgy felragyogott a szeme közben, mintha kicserélték volna. — Ismételen köszönöm, Ács elvtárs. De még fárasztanom kell valamivel... Reggel korán, de egészen korán, ha lehet még a lakásán, keresse fel Bologna elvtársat. Az én üzenetemként tájékoztassa őt arról, amit az állami vadöröktől és az erdőkerülő elvtárstól megtudtunk. Egy-két nap múlva más bizonyítékokról is telefonálhatok...

A tömzsi erdőkerülő rábólintott, aztán a kelletténél jobban elszigorodva tekintett körül a belátható hegyesdombos terepen. Orosz Béla odasietett a Terike anyukájához, és a kezét nyújtotta:

— Ne haragudjék, amiért elküldtem a férjét maguk mellől. Fontos dologban segített ki, másra nem bízhatam. Gyere le — kiáltott fel a fára Ferinek, aki időközben újra felmászott oda. — Búcsúzz el a szüleidtől. Nincs már szükség arra, hogy a fán kuksoljatok.

Feri leugrott, Orosz Béla átvette tőle a látcsövet, és saját nyakába akasztotta. Az erdőkerülőhöz csatlakozott, s ketten a tábor felé távoztak. Teri és Feri meg kíséerte aput és anyut az aljba.

Az erdőkerülő elkérte a nála jó fejfel magasabb ta-

nártól a messzelátót és belenézett, majd a hegycsúcsokat és az alábukó napot vette célba,

— Ez igen — bólintott elismerően —, ilyen kellene nekem is. Nem adhatná kölcsön holnapra?

— Sajnos, nem nélkülözhetjük. Holnap egésznapos kirándulásra megyünk.

Az erdőkerülő figyelmesen vizsgálta a messzelátót, és fordítva is belenézett.

— Azért holnap még ne menjenek,

— Miért? — hökkent meg Orosz Béla.

— Azért, mert attól még igaz lehet a veszett farkas, amiért nem jelentették. Ha csak egy ember is mondja, bogy hallott róla, nekünk kutyakötelességünk meghajtani a körzetet. A vadőrök beszélni akarnak a többi esztenák csobánjaival is. Ma csak a vasúton túliakkal találkoztak. A tehénpásztorokat is megkérdezzük.

Kardos tanár és Éva jött szembe velük. A kerítésen kívül kergetődző pionírokat beküldték a táborba. Jött visszafelé már Teri és Feri is. Igen büszkén tárgyalták maguk között, hogy a tanár elvtárs csakapura bízhatta ezt a fontos dolgot.

— Én gondolom, hogy mi lehetett az — mondta Terike rejtélyesen mosolyogva.

— Te csak ne gondoldj rá... Remélem, anyunak nem szóltál.

Teri sértődötten rázta a fejét, közben odapillantott az erdőkerülővel összebújó tanárokhoz.

A kisművésű puskás embernek igen jóleshetett, hogy ezek a sokat tudó tanáreberek azzal a szép fehérköpönyes barna lánnyal körülveszik, és olyasmiről faggatják, amit ő tud jobban.

— Azt volna jó tudni — mondta a puskájára támaszkodva —, hogy melyik pásztorral beszélt az a másik tanár. A tehéncsordással vagy az esztenással?

Orosz rögtön küldte Kardost, hogy teremtsen elő Botát. Jött is az hamar, de ő sem tudott annál többet, mint amennyit Derestől hallott, azt tudniillik, hogy Deres a menedékház környékén találkozott valami pásztorokkal.

Az erdőkerülő a hüvelyk- és mutatóujja közé fogta az állát.

— Várjanak csak. Szombaton Rusu hozta le a fiával a sajtot a Trei draci-ról. Annak visz el az útja a menedékháznál. Még holnap utánanézőnk, de maguk ne mozduljanak innen, amíg mi nem szólunk. Lehet, hogy lövöldözünk, nehogy magukat találjuk.

Még hozzátehetette volna, hogy január óta színét sem látták farkasnak a körzetében. Akkor a nagy hóban nyomukat követve mind ledurrantották vagy sztrichninnel mérgezett hússal ejtették el az ordasokat. Azt is elárulhatta volna, olyan jól sikerült hajtás volt az, hogy még ő is prémiumot kapott. De minek vegye el a holnapi hajtás ízét. Ritkán akad ily sok városi csodálója egy ilyen kicsi erdőkerülőnek, mint ő. Hiszen Bota közben le is fényképezte.

Megmutatta kétsövű vadászpuskáját, meg hogy farkasseréses töltényeket vett magához, mikor ide indult. Évának ama kérdésére, mi az a Trei draci, önérzetesen kihúzta magát: az a községi állattenyésztő kollektív gazdaság juhászata, és három ördögöt jelent. Bár most más a neve, azért mindenkinek Trei draci-ra fordul rá a nyelve. Miért volt Trei draci azelőtt? Azért, mert réges-régen élt ott három csobán-testvér, azok olyan kavardást rendeztek, ha télire lehúzódtak a falujukba, hogy még a zsandárok is kiverték a táncból.

Befejezván elbeszélését, puskáját csőre töltötte, vállra kapta, s kijelentette, holnap estére ő t biztosra várhatják. Feljön az eredménnyel. Elmenőben újra megnézegette a látcsövet.

— Egy ilyent én is veszek magamnak.

A tanárok sorra kezét fogták vele, aztán bevonultak a táborba Évával. A fákon vigyázó megfigyelőket Orosz Béla mind visszarendelte.

XVII

Ismét lement a nap, és hogy mire kel föl, az nem okozott különösebb fejtörést Orosz Bélának. Megszilárdult hittel bízott abban, hogy másnap minden feltevése teljesen igazolódni fog. Elrendelte, hogy a szolgálatosok hordjanak száraz ágat a patak partjára tábortúznak. A pionírok kitörő örömmel segítettek a szolgálatosoknak Alig lehetett ő ket vacsorához ültetni. Nem voltak éhesek. Az asztalokon halomban állott a szülőktől hozott élelem, többnyire megkezdett sült csirkék és rengeteg házi sütemény, ahány család, annyiféle, azonkívül legalább egy ruháskosárnyi nyári körte. És, persze, zümmögött a sok légy, ami eddig nem volt.

Orosz Béla együtt bosszankodott Évával. A tábor konyhája fölöslegesen tálalta volna fel a mára előírt hideg vacsorát. Éva a rengeteg félig érett körtét könyörtelenül elkoboztatta, és elrendelte, hogy holnap estére kompót főzzenek belőle. A napiparancs kihirdetését be sem várva, már az asztaloknál kiadta a jelszót: minden legyet agyoncsapni, holnap estig egyetlen legyet sem akar látni.

A gyerekek nem bánták a körtét, teleették már magukat, amíg a szüleikkel szórakoztak. Ímmel-ámmal csipegettek a szüleiktől hozott sültekből és tésztákból, a többit beszolgáltatták másnapra. Jobban érdekelte most őket a légyvadászat és a készülő tábortűz.

Folyton az eget nézték, sötétedik-e már? Keleten egy-egy ismert csillag pislákolt, de amint a nagy hőség után szinte várható volt, északnyugaton haragos fellegek kezdtek gyülekezni, s egy-egy távoli villámlás világította át cikázva sötétlő tömegüket.

Míg a többiek a gyülekező felhők miatt a tábortűzért szurkoltak, Gézuka a kínok kínját állta ki a ráerőszo-
kolt sült kacsá miatt. Megegye-e vagy ne egye? A térdén
dugdosta az asztal alatt, ott is bontotta ki lopva. Mivel
a többiek a hazai kedvenc tésztákkal és süttekkel voltak
elfoglalva, úgy gondolta, ő is hozzáláthatna a kacsához.
Egyik cubáját le is tépte, s óvatosan rágcsálta, mikor
azonban a másodikra került volna a sor, megrökönyödvé
észlelte, hogy több nem fér belé, valahogy nem ízlik any-
nyira, mint ahogy otthon szokott ízleni. Az egyhetes ön-
megtartóztatás leszoktatta arról, hogy vacsorára sokat
egyék. A bő zsírban kisütött kacsá sehogyan sem kínál-
tatta magát. Mit tegyen vele? Szolgáltassa be, mint a töb-
biek? Osztozzon meg rajta valakivel, vagy rejtse el in-
kább? Biztosan jobban fog ízleni holnap a reggelinél
és az ebédnél, amikor úgyszólván ráadáást szokott kérni. Mi
lenne, ha a patak medrében két nagy hűvös kő közé
dugná? Miért egyék más is az ő finom kacsájából?

Addig-addig kísértették Gézukát a szunnyadozásukból
ébredező önzés rémei, amíg elsompolygott az asztal
mellől, s lement a már szinte teljesen sötét patakme-
derbe. Tudta, a sátrában nem rejthetné el, oda nem volt
szabad még kenyérhéjat sem bevinniök. Ács Feri rö-
gön elkobozta volna. Aztán itt, a hűvös patakmederben,
meg sem romolhatik. A két kő között olyan jó dolga
lesz a sült kacsának, mintha jégsekrényben hálna.

Így is tett. A celofánzacskóba dugott félcubákú ka-
csát pompásan elrejtette a zuhogó közelében. Mire dol-
gavégezetten felkapaszkodott a szakadékos meder nagy
kövei közül, addigra a többiek már a napiparancs-ki-
hirdetéshez sorakoztak. Gyorsan túlestek ma ezen, hogy
mielőbb odakuporodhassanak a meggyújtásra váró fa-
máglya köré.

Orosz Béla kihozta táskarádióját. A fizikáért élő-haló
Rădăceanu közelébe furakodott, s le nem vette volna
szemét a tanár ujjairól, amelyek a kapcsoló és szabá-
lyozó gombokon babráltak.

Csodálatos kis masinának látszott. Akkorácska sem

volt, mint az iskolájuk hordozható írógépe, mégis belefért az egész világ gyönyörűsége, ami csak hanggal-muzsikával kifejezhető. Az állomásutató nyílacsának a hegye végigszaladt Londonon és Párizson, Varsón és Prágán, s ott hirtelen meg is állt.

Dávid Erzsike éppen ekkor gyújtotta meg a tábortűzet. Egyszerre lobbant fel ujjai közt a meggyújtott gyufa, s hangzott fel a táskarádióból halkán kiszűrődő muzsika. Úgy tűnt, mintha a máglya alatt tüzet fogott papírról egyre feljebb kúszó és a gallyak összegüzsörödött levelei között kiterébélyesedő láng muzsikálna mind tüzesebben. A tábortűz magasra szálló füstoszlopa között pattogó szikrák és a fa ropogása aláfestette, kiegészítette, felfokozta a rádióból áradó sötét árnyalású melódiát.

A tábortűz és a zenekar hangulatának egybemosódása közben a pionírok észre sem vették, mikor halkult le a zene, s mikor váltott át az Orosz Béla jól ismert hangjára.

— Halljátok, mint sírnak a tüzet fogott ágak nedvei? Mintha régi tábortüzek mellett virrasztó emberek keserveiről szeretnének szólni! Mert hosszú története van a tábortűznek attól a pillanattól kezdve, amikor az ő sember meghódította magának az első lángot, és a fagyos barlangok mélyén meleget varázsolt maga köré. Hány pásztortűz gyúlt ki és hamvadt el azóta a nyájaik fölött virrasztó nomádok, majd a későbbi parasztlakóerdőszerű tanyáján! És hányszor váltak a tábortüzek jeltüzekké, amikor az erdei ragadozóknál is ragadozóbb rabszolga-kereskedők, a népnymorító földesurak és bojárok törték rá a kunyhók és sárhurubák lakóira, hogy elhurcolják vagy robotra hajtsák őket. A jeltüzekké vált tábortüzek hívták felkelésbe az elnyomottakat Dózsa György és Horia táborába. Nem tűrhették már tovább a rajtuk élősködő nagyurak zsarnokoskodását, s kaszájukat, kapájukat és — ha egyebük nem volt — bunkós füttyökösüket vitték magukkal. Körülülték a tábortüzeket, s rágyújtottak egy-egy vérforraló dalra. Ilyen régi dal az orosz parasztlakócska-dala is.

A nagyobb pionírok közül többen is rázendítettek:

*Hej, te bunkócska. te drága,
Hej, te eleven fa gircses-görcsös ága.
Te drága, segíts meg!*

*Ha kidől a paraszt az igája alól,
nem hagyhat a fiára mást hátra:
ez a bunkó marad örök vigasztaló,
ha lesújt a bojár koponyákra.
Hej, te bunkócska. te drága,
hej, te eleven fa gircses-görcsös ága,
te drága, segíts meg!*

*Majd ha eljő a nap, mikor felkél a rab
s lekötött kezét-lábát kinyújtja:
aki ellene van, az a fűbe harap,
mert a bunkó a földre lesújtja.
Hej, te bunkócska, te drága,
hej, te eleven fa gircses-görcsös ága,
te drága, segíts meg!*

— A bunkócska segítette is ő ket — vette át újra a szót Orosz Béla —, de a bojárok kardjai, ágyúi és pus-kái erősebbeknek bizonyultak. A felkelt parasztokat karóba húzták, máglyára vetették, tábortüzeiket szét-rúgták. Nagy sötétség, az éjszakánál is feketébb borult a jobbágykunyhók fölé. Erdélyben is éppúgy, mint Mol-dovában vagy a magyar alföldön és az orosz pusztákon. De jött Lenin a maga Iszkrájával, ami románul scîn-teiát, magyarul szikrát jelent. Majd én új tüzet csiholok nektek, olyan tüzet, hogy azt el nem oltják soha. Ezt mondta Lenin, és a munkásokat hívta: Segítsetek a parasztokon, elvtársak, ő k meg nektek segítenek... Tudjátok-e, milyen dal pattant ki Lenin Iszkrájából? Halgassátok csak.

*Nézd a mi hadseregünket, a büszkét,
itt jön a fegyveres munkáscsapat!
Tüzzel, erővel tölti be tisztjét,
ércből az ökle s a lépte szabad.*

*Se paszományt, se tirádát nem hord,
hanem a munka rongyos köpenyét.
Hadijele kalapács és sarló,
vörös a zászló, amely alatt lép.*

Az idősebb pionírok, lányok és fiúk, mind rázendítettek a Lenin-indulóra:

*Marsol a munkásgárda,
amely osztályharcra kész,
megvívja a nagy csatát
az elnyomottakért.*

Az induló végigéneklése után Orosz Béla hangja ismét mesélőre váltott át:

— Így lobbant lángra a Nagy Októberi Szocialista Forradalomban a munkások és parasztok közös tábor-tüze. Lángja az égig csapott, bevilágította az egész világot. Új, elolthatatlan forradalmi tüzek gyúltak ki Kínától a Rajnáig mindenütt. Megjött a daloló kedvük a munkásoknak és szegényparasztoknak megint. Itt nálunk Romániában is új erővel lángoltak fel a munkások sztrájkharcai meg a szegényparasztok aratósztrájkjai, dalolva szállták meg a gyárat, tüntettek az utcákon. Költők kezdtek megénekelni a hős grivicaiak, lupényiak megmozdulását. A bankárok meg a gyáros urak csendőrei sortűzekkel, bilincscsörömpöléssel próbálták elnémítani ő ket. Doftanába, külön cellákba záratták a legbátrabbakat, elhurcoltattak ifjakat, véneket, szétválasztottak szerelmeseket, de a harcra hívó dalok sem Doftánán, sem a női börtönben, Misleán nem némultak el. Ugyebár, Irimie? — fordult most Orosz Béla a tábortűz lángjaitól megvilágított arcú fiúhoz. — Halljuk csak azt a Doftánán született szép dalt.

Dan Irimie megbökte Rădăceanu Petrét, s egyszerre fújni kezdtek, a többi meg halkán utánuk dúdolta.

*Privesc din Doftana prin grații de fier
Departa in zare un petec de cer,
E cerul sub care, închisă și ea,
Se mistuie-n chinuri tovarăsa mea*

*Puternici si tineri și plin de avînt
Cerut-am noi muncă și-un loc pe pămînt.
Dar nu ne lăsară ciocoii pe noi
Și-n lupta cea grea am căzut amîndoi.*

*Acum stau in fiare bătut și flămînd,
Ea zace bolnavă abia răsufliînd.
Călăii ne-omoară în ghearele lor
Să nu ne întoarcem 'napoi la popor...*

*Ah! spargeți-mi zidul și lanțul sfărmați,
Să zbor ca un șoim peste-nalții Carpați.
Să-mi strîng înc-o dată tovarășa mea
Și iar să m-avînt în lupta ce grea*.*

— Így volt ez, pionírok — kezdte újra Orosz Béla, miután e dal visszhangja is elhalt. — Új dalok fogantak a börtönök mélyén, s bejárták szép hazánk minden zegét-zugát. Aki kiszabadult a rácsok mögül, újra bevettette magát az antifasiszta küzdelem legnagyobb foragatába. A régi népdalokból újak születtek. Halljátok csak, mit üzentek bebörtönzött kedveseiknek.

Most Ács Feri vágott közbe. A gyerekek az első két verssornál azt hitték, hogy egy igen közismert népdalt fognak végigénekelni. Mennyire felvillanyozódtak azonban, mikor a harmadik sornál meglepő fordulattal így módosult a szöveg:

*Látod-e babám, látod-e babám
amott azt a nagy gyárat?
Amíg az a másé, míg a burzsoáké,
felkopik az állad.*

* *Ha Doftána rácsain át nézem én, / Tenyéryni az ég, alig ér el a fény / Ki mellettem állott, bilincsben a lány, / Most feltekint ő is az égre talán. // Mi álltuk a féktelen harc viharát, / Hogy szebb legyen, jobb legyen már a világ. / S a munka jogáért mi küzdenénk még, / De elfogott orvul az úri pribék. // Most vernek, gyötörnek és éhezem itt, / Ő kórágyon tűri a láz kínjait. / A hóhérok karma a torkunkon már, / Mert tudják, hogy minket a nép visszavár, // Oh, törjetek össze ti láncok, falak, / Hogy sasként legyőzzem a Kárpátokat, / Hogy lássam még egyszer a lány mosolyát, / S hadd törjék előre új harcokon át. — Majtényi Erik fordítása.*

*Azt a gyárat a forradalomban a
burzsujoktól elvesszük,
akkor aztán jobb lesz, akkor aztán jobb lesz
a mi cudar életünk.*

A gyerekek nem tudták, mi sül ki ezután a régi népdal új szövegéből, de már együtt fújták Ács Ferivel és a tanáraikkal:

*Látod-e babám, látod-e babám
amott azt a sok földet?
Amíg az a másé, míg az uraságé,
örök a te éhséged.
Azt a földet a forradalomban az
uraságtól elvesszük,
akkor aztán jobb lesz, akkor aztán jobb lesz
a mi cudar életünk.*

— Tovább, tovább! — kiáltotta közbe Terike, aki a doktoricájuk hóna alá furakodott be, és hogy a többiek nehogy abbahagyják, Évával együtt nyomban belevágott a harmadik szakaszba is.

*Látod-e babám, látod-e babám
amott azt a kaszárnyát?
Amíg az a rendszer, míg az a sok fegyver
fogja az urak pártját...
Azt a fegyvert a forradalomban a
burzsujoknak szegezzük,
akkor aztán jobb lesz, akkor aztán meglesz
nekünk is a szovjetünk.*

— Így volt ez, pionírok — kezdte újra Orosz Béla ágakat vetve a tábortűzre. Így hozott élő paraszat a román kommunista párt is a Lenin tűzéből. Ilyen tüzes dalokkal élesztette fel az augusztus huszonharmadikai fegyveres felkelés lángjait. És e lángok összeértek a Szovjetunió Nagy Honvédő Háborúja nyomán máshol is fellobbant szabadságtüzek eget nyaldosó lángnyelveivel. Az erős szovjet baráti kéz segítségével kondulhattak meg nálunk is a felszabadulás órái...

A pionírok nem vették észre, mikor és hogyan, de a tanáruk hangja mellé egy ezüstösen csengő fiús hang csatlakozott, aztán még egy és mind több. Előbb dúdolván, majd teljes hangerősséggel a szovjet partizáninduló dallama szárnyalt együtt a mind magasabbra csapó tábortűzzel.

*A jeges hó és a föld alól,
öklünkkel zúzva a hegyeket,
indulunk mi partizánok,
felkelő hadseregek.*

Azok a pionírok, akik még nem ismerték sem a dal-
lamot, sem a szöveget, önkéntelenül az erdő sötétjébe
meredtek. Úgy tűnt, mintha onnan közelednének a
diadalmas hangok hordozói.

*Sáncokat vívunk ma és árkokat,
legyőzve éhet és havat,
indulunk mi partizánok,
dalunk száll az ég alatt.*

Amire a szovjet partizáninduló hangjai elhaltak, a
tábortűz is lankadozóban volt. Dan Irimie felkelt,
odahozott egy öl ágat, és rávetette. Orosz Béla ugyan-
akkor a kínai dolgozók múltjáról kezdett mesélni.
Éppen úgy tele volt az szenvedéssel, mint bármely
más nép élete.

— Hallgassátok csak meg, hogyan fejezte ki a kínai
kulik a maga bánatát és forradalmi dühét.

Ács Feri és Dávid Erzsike már rá is kezdte:

*Ej, ej, ej, húzzuk a szekeret,
ej, ej, ej, húzzuk a szekeret!
Kanton felett sötét az ég,
feketék a reggelek.*

Mintha csak a nehezen meggyulladó nyers faágak
sínylődését visszhangozta volna, úgy folytatódott a kí-
nai kulik dala.

*Ej, ej, ej, nyakunkon a tiszt urak,
ej, ej, ej, nyakunkon a tiszt urak!
Angol urak gépfegyverrel,
Húszezer halottal.*

*Ej, ej, ej, rajtunk már ruha sincs,
ej, ej, ej, rajtunk már ruha sincs!
Se tea, se rizs, térdünk rogyott,
csörömpöl rajt' a bilincs.*

A tábortűz most magasra lobbant, az ágak ropogása friss pattogásba csapott át s vele a kínai kulik dalának gyorsuló üteme is:

*Ej, ej, ej, állítsd a szekeret,
ej, ej, ej, állítsd a szekeret!
Kanton felett új seregek,
gyöngyszemű rizs majd újra perreg.*

*Ej, haj, hó, repül a vasgolyó!
Ej, haj, hó, repül a vasgolyó!
Sárga folyó mélyen mennydörög:
előre négyszázhusz millió!*

A gyerekeket úgy felforraltta a kínai kulik dalának diadalmas lendülete, hogy megújrázták, s mindnyájan együtt énekelték az öreg pionírokkal...

S ekkor valami olyasmi történt, hogy a lelkesedésüket hangos, jóízű kacagás váltotta fel. A tábortűz lángjaitól megvilágított tágas körben — egészen váratlanul — megjelenít a szabadon eresztett Lajka kutya, és szájában megcsillanó hosszúkás csomagot hozott.

—Hozám, Lajka! — kiáltotta a gazdája. — Lám, mit zsákmányoltál? Tedd a lábamhoz, te csavargó.

Lajka vonakodva engedelmeskedett, magasra emelte fejét a fogai között tartott zsákmánnyal, és megrázta. Erre aztán kirepült a csomagból valami, mégpedig a gyerekek hangos ámulatára egy félcubákú, fejetlen sült kacsa. A kutya szájában csak a megcsillanó celofánzacskó maradt.

Orosz Béla a pionírok hahotázása közepette emelte fel ép lábánál fogva a Lajka zsákmányát.

— Nézzétek csak, mekkora csoda. Lajkának sült galamb helyett sült kacsá repült a szájába...

A Feri háta mögött kuporgó Gézuka elszörnyedve ismert elrejtett sült kacsájára. Fejét a nyakába húzva valósággal összegüzsörödött Feri mögött. A földbe is bebújt volna, csak észre ne vegyék valahogy. Orosz Béla a kacsát még magasabbra tartva vette sorra a tábortűztől megvilágított arcokat.

— Melyiketeké ez a megcsónkított récepecsenye? Honnan keríthette elő a kutya? Csak közületek dugdoshatta valaki...

A pionírok elkomolyodva tekintettek egymásra.

— Mi az? — jártatta ismét körbe a szemét Orosz Béla. — Egyik sem jelentkezik? Figyelmeztetem a jogos tulajdonost, hogy ha egy percen belül nem jelentkezik, Lajkát illeti meg, a tisztességes megtaláló jutalmául... Lehet még vele osztozkodni.

Gézuka már a szemét is behunyta. Lélegzeni is alig mert, nemhogy jelentkezni. Így aztán a következő pillanatban Lajkának tényleg sült ruca repült a magasra tartott szájába. S ő nem is habozott: egyetlen szépen ívelő ugrással a tábortűz fénykörén kívül szökött, s a pionírok háta mögött vígan ropogatni kezdte zsákmányát.

Cseperegni kezdett az eső, a pionírok azonban újabb forradalmi dalokat szerettek volna hallani. Dávid Erzsike, aki aznap este vette át a szolgálatot, azzal az ígérettel küldte ő ket lefeküdni, hogy majd a legközelebbi tábortűznél sor kerül újabbakra is. Tud ő még vagy ötvenet kívülről.

Bota tanár takarodót fúvatott. Amíg a szétszaladó pionírok bebújtak a sátraikba, Orosz Béla bekapcsolta a táskarádiót a bukaresti hírekre. Éppen tíz óra volt.

Aznap éjszaka, ígéretéhez híven, a három tanár öröködött Lajkával. Éjfél felé zivatar szakadt a táborra, reggelre azonban csöndesen szitáló esővé szelídült.

Az esőtől eltekintve az éjszaka minden különösebb esemény nélkül telt el. Lajka még csak el sem vakantotta magát, pedig a tanárok egész éjszaka pórázon vezették maguk mellett, hogy rögtön ráuszíthassák, ha valami gyanús vad kószalna a tábor körül.

Orosz Béla, bár az erdőkerülővel folytatott beszélgetés után még szilárdabb meggyőződéssel vallotta az övintézkedések fölöslegességét, bosszankodás nélkül vállalta a ráeső részt. Pedig az ő váltásidején zuhogott az eső a legkiadósabban. Csak a kutyáját sajnálta, az szegény nem bújhatott vízhatlan esőkabátba, mint ő. Lajka időnként ugyan jól kirázta a bundáját, reggelre azonban, mire virradni kezdett, csuromvizesre ázott. Félakkorának látszott, mint rendesen.

Gazdája tüzet rakott a tábori konyhán, s odatelepítette Lajkát száradni. Ébresztőig egyedül kerülgette a tábort. Éva jutott eszébe. Ki lehet ez a lány, azon túl, amennyit eddig tudott felőle? Vajon gondol-e arra, mi lesz ismeretségükkel, ha a táborozás után hazatérnek? . . . Ám gondolatai csakhamar másfelé terelődtek. Mit kezdjen a pionírokkal, ha a kirándulásról le kell mondaniok? Az esőnek némileg örvendett. Legalább nem fogják egész nap találgatni, miért kell a sátraikban kuksolniok, hiszen nem erre készülődtek oly forró buzgalommal. Másrészt aggódott is, nem akadályozza-e meg a vadőröket az eső abban, hogy teljes világosságot derítsenek a veszett farkas meséjére? Ismét kitolódik egy nappal az első nagy kirándulás... Pedig a tábor területén már nem akad oly érdekfeszítő foglalkozás, ami a gyerekeket két napon keresztül lekösse, s ugyanakkor szórakoztassa is.

A sűrűn szemerkélő eső miatt reggeli tornára sem mehettek ki. Mosakodni is csak a fürdősátorban nyílt alkalom, ami Dávid Erzsike szolgálatos csoportjának igencsak sok dolgot adott, hiszen az cipelte fel vedrekben a patak vizét.

A sátorból csupán a mindenre elszánt Rădăceanu meg a nyughatatlan természetű Ács Feri bújt ki. A hűvösen szitáló esővel mit sem törődve, szinte az ülepükön szánkáztak le a meredek patakmeder falán.

Arról akartak meggyőződni, nem vitte-e el az áradás félig se kész „vízierőművüket”.

Örömmel észlelték, hogy meg sem ingott az irdatlan nagy kőtuskók között haragosan alábukdácsoló iszapos hullámok csapásai alatt.

— Úgy áll ez, akár a békási erőmű — mondta rá Rădăceanu, s büszkén hívta Ferit: — Gyere, hordjunk ágakat, amíg leapad a víz. Estére szeretném, ha legalább az én sátramban kigyúlna a biciklilámpa. Édesapám tegnap száz méter csengődrótot hozott, éppen addig ér...

Feri azonban ma csak a dinamót meghajtó vízikerek elkészítésére érzett vállalkozó kedvet. Míg Petre az erdei fák leveleiről bőségesen alápergő esőcseppek záporában ágakat fűrészelt le egy kidőlt bükkről, s a megáradt patakon letutajoztatta a gátjához, addig Feri a konyha egyik szabadabb szögletében lábatlankodott. A méteres átmérőjű vízikeréken fűrt-faragott a bicskájával, majd szeggel verte fel rá a küllőket.

Más gyerekek olykor kidugták orrukat a sátornyíláson, megbámulták a fák koronájáig leereszkedett felhőgomolyokat, s fázékonyan visszahúzódtak olvasni.

Tegnap sok ifjúsági vagy képes gyermekújságot kaptak.

A nagyobbak a *Pionír Újság*, a kisebbek a *Lumiņa* vagy a *Napsugár* legfrissebb számai fölött bújtak össze. Dan Irimie a vele lakó fiúiknak hangosan felolvasta a *Scînteia Tineretului* érdekesebb cikkeit.

Kiss Gézuka a sült kacsával rászakadt csapások bánatától horkolva aludt, akár a bunda.

Terike a tegnapi tábortúznél hallott énekek hatása alatt Dávid Erzsikétől szovjet partizánokról szóló regényt kért. Meg is kapta Versigorának *Tiszta lelkiismerettel* című vaskos kötetét, és abba mélyedt belé. Marioarával egymás hátának dőlve, cipőtlen, harisnyás lábukat pokrócba csavarva, olvastak. Néha-néha kipillantottak az esőverte szomorú bokrokra vagy az ólomszínű égre, nem foszladoznak-e a fellegek?

Oly különös volt most az ismert táj. Sehol egy lepke vagy virágról virágra szálldosó méhecske, a gerlicék

sem turbékoltak. Milyen szomorúan ülhetnek most a fészükön, nehogy megázzanak a tojások és meghűljenek a még ki sem kelt kicsikék.

Más madár sem szólt, a hangyák sem mászkáltak a fűben. A fák és bokrok mintha meggörnyednének és dideregnének. A felhők szinte beleakadtak a szénaboglyák s a fák kontyába.

A tanárok sátrában csend volt. Kardos és Bota az éjszakai örködéstől kimerülten elszundítottak az újság mellett. Orosz Béla a szalmazsákján ült, s a térde közé vett táskarádió tetején naplóját írta. Éppen az alábbi sorokat róttá:

„Elméletileg könnyen meghatározható, hogy az olyan típusú emberek, mint Deres, milyen társadalmi feltételek között alakulhatnak ki, de mi lehet az oka annak, hogy ma is képtelenek vagy nem akarják végiggondolni kártékony viselkedésük valamennyi következményét. Egyáltalán megfordult-e ennek a Deresnek az eszében, hogy a veszett farkas hazug meséjének kiagyálásával nemcsak a mi táborunk életét dúlhatja fel, hanem esetleg zavart, rengeteg fölösleges fáradságot okozhat az egész rajon állatgazdálkodásában s a vadállomány védelmében? Amennyiben koholmányra híre elterjed a környék lakossága körében, minden pohár tejnél, amit felhajtanak, félelem támadhat bennük, vajon nem veszett farkastól megmart jószág tejét isszák-e? Ha meg legelőre kicsapott lován vagy ökrén valaki valami különben ártatlan sebet lát, felmerülhet benne a kérdés: ne verje-e agyon, nehogy később még kárt tegyen a többiben is...

Talán nem túlzok: az ilyen ember közelebb áll a ragadozó fenevadakhoz, mint a szocialista emberhez. Deres a maga egyéni érdekeitől elvakultan rosszabb a valódi veszett farkasnál, mert az csak véletlenül árt...

E pillanatban valahol messze, meg nem határozható irányból, két egymást követő puskadörrenés riasztotta

fel az alvó tanárokat. Maga Orosz Béla is összerezett, aztán gyorsan kibújt a sátrából, s körültekintett. A szomszéd sátorból épp abban a pillanatban bukkant ki Éva fényes gesztenyebarna feje, sápadt arca. Kérdően tekintett rá.

Orosz Béla zavartan fordult vissza. Kiemelte a sátorból vízhatlan köpenyét, a puskát is magához vette, s nagy léptekkel indult az erdő felé. Alig tett azonban néhány lépést, újabb s ezúttal valamivel közelebről hallatszókadőrrenések állították meg.

Kardos és Bota szintén kibújt a sátorból. Kint volt már a feje valamennyi pionírnak is. A leánykák megszeppenve néztek oktatóikra.

Terike összerázkódott a könyve fölött, a másik két leányhoz bújt, s mielőtt észbekaphatott volna, hogy mit is mond, így kezdett hebegni:

— Ne-ne-ne féljetek, bi-biztosan most vadásszák a veszett farkast...

— Micsoda veszett farkast? — kérdezte rémülten az ötödikes, pisze orrú Varga Katica, s a fejére rántotta a pokrócot.

— Hát amiről a tegnap hallottunk — szólta el magát Marioarã is, de rögtön rá is szorította tenyerét a szájára. Későn jutott eszébe, hogy ez milyen nagy titok, talán nagyobb az államtitoknál is. Bizony későn, mert az egymás közelében levő sátrak egyikében Gézuka ijedt felkiáltása duplázott rá a Terike és Marioarã ijedt elszólalására:

— Halljátok, veszett farkas...

Tíz percen belül minden sátorban a veszett farkast tárgyalták. Dávid Erzsike, szolgálatos csoportelnök, feladatához híven, odaszaladt a táborot kerülni kezdő tanárokhoz. El-elakadó szóval jelentette:

— Azt mondják a pionírok, hogy... izére vadásznak, meg hogy nem találták el, és ide is betévedhet...

Orosz Béla maga sem leplezhette izgatottságát. Elvégre azok a puskalövések nemcsak táborozásuk végét jelenthetik, hanem egész eddigi tekintélyének összeomlását is. De azt is tudta, most egyáltalán nem az ő tekintélye fontos. Mindennél előbbre való a pionírok

biztonsága és megnyugtatója. Ha haza kell innen menniük, baj és kapkodás nélkül történjék ez, anélkül, hogy felbomlana az oly fáradságosan kialakított fegyelem.

Legyőzve belső remegését, a tőle megszokott határozottsággal fogadta Dávid Erzsike jelentését. Érces hangon, hogy a sátrak nyílásaiban rájuk figyelő pionírok is tisztán hallhassák, így szólt:

— Szolgálatos csoportvezető pionír elvtárs, jelentésedet tudomásul vettük. Menj sátorról sátorra, és nyugtasd meg a pionírokat, hogy nincs különösebb veszély. Mindenki láthatta, az este az erdőkerülővel tárgyaltam. Tőle tudom, hogy ma innen elég messze hajtás lesz. Mindenki maradjon a sátrában. Amíg az eső egészen el nem áll, a szolgálatosok is menjenek a sátrakba. Tudd meg, melyik pionír fecsegett veszett farkasról.

— Igenis, főinstruktor elvtárs!

Dávid Erzsike futólépésben ment sátorról sátorra.

— Hallottátok? — és az igenlésekre odébb szaladt.

— Ne ijedeztetek. Szolgálatosok, menjete a sátraikba...

A fellegek foszladozni kezdtek. Orosz Béla utasította a másik két tanárt, nézzenek körül alaposan. Egyikük az erdő felől tartsa szemmel, a másik a fennsík peremén járja be a terepet. Maga is ezt teszi, de előbb bekapcsolja a rádiót. Sátra felé tartva a csuklyáját hátrahajtó Éva mellett haladt el.

— Mi volt ez, tanár elvtárs? — kérdezte a lány aggodva.

— Nem tudom, lóhettek vaddisznóra is...

Lukács Éva kissé fanyar mosollyal nézett rá.

— Vagyis a lövöldözés ellenére is kitart a véleménye mellett.

— Igen. Tartson ki maga is a magáé mellett, amíg egészen meg nem győzőm.

Ezzel meggörnyedve bement a sátrába, valamit igazított a táskarádión, és bekapcsolta. A nyílacskaival végigpásztázta az összes állomásokat, majd Budapesten állt meg. Ott éppen Tosca levéláriáját közvetítet-

ték. „Ez most nem jó — gondolta —, fokozná a gyermekek rossz hangulatát.” A nyílacska újra ugrott egyet, s Moszkvánál állt meg. Népdalkórus énekelt, tüzesen és vidáman. „Ez igen.” Felerősítette. Bár a légköri zavartól recsegett valamelyest, igazítás után a pompás kis masina azt is legyőzte. Hangja az egész fennsíkot betöltötte.

A felhők ezalatt tovább foszladoztak, s itt-ott nap-sugár szűrődött ki közülük. Kilépve sátrából odament Dávid Erzsikéhez, aki Évával beszélgetett valamit.

— Mi lesz tízóraitokra? Éhes vagyok.

— Vajas kenyér teával.

— Forró legyen, hogy felmelegedhessünk.

— Igenis, forró lesz, de ha mindenki a sátrában marad, hogy osztom szét?

— Vederből. Székely nénival idehózzátok, és szétmeritek.

— Én is segítek — mondta Éva csendesen.

Dávid Erzsike szaladt a konyhára, és rakta a tüzet... Közben szidta Ferit: nem hallotta, hogy mindenkinek a sátrában kell ülnie? Feri nem hallotta, és a patakmederben dolgozó Rădăceanu sem. Az egyiket a dinamót hajtó vízikerek alakulása, a másikat a gát megemlése kötötte le annyira, hogy még a lövésekre is alig figyeltek fel. Feri a konzervdobozokat szegezte a kerékre. Az alázuhogó víz majd azokba zúdul, s úgy meghajtja, hogy csak győzze a forgást...

Dávid Erzsike és Éva segítette a teát átönteni a vederbe. Aztán odacipelték a sátraikhoz. Székely néni a vajas kenyeret hordta szét. A sátrából kinyúló kezekben csésze volt, azokba merték át az illatosan gőzölgő teát.

A Marioară sátrában Terike csak teát kért. Úgy elszontyolodott, hogy egyéb most nem kellett neki. A forró teát is csak azért szüröcsölte, hátha a bátorsága is felmelegszik tőle. Marioară egyre noszogatta:

— Hallottad? Jobban jársz, ha önként jelentkezel. Orosz elvtárs ki nem állhatja a gyávákat.

— De hátha hazakerget? Én igazán csak azért mondtam ki a titkot, mert kilótték belőlem, te is hallhattad, mekkorát szólt...

— Hiába véletlenül sem szabad kotyogni, bármekkorát löjjenek...

— Jaj — sóhajtozott Terike —, hogy én milyen szerencsétlen vagyok. Csak legalább Feri ne tudná meg. Ő még Orosz elvtársnál is szigorúbb.

Így szürcsölgette Terike a teáját, közben egy-egy könnycsepp gördült le az arcán, s bele egyenesen a bögréjébe. Hogy is ne gördült volna. Tegnap is milyen erősen megállt benne a nagy táboritok. Az imént meg, amikor nem is gondolt rá, csak durr belé négy-szer, azok a puskák. Mintha a szívébe találtak volna. Kifolyt a titok, mintha a vére lett volna... Mikor javulok már meg? — gondolta Terike egyre bánatosabban.

— Igazán önként menjek, Rórika? — fordult Marioarához.

— Annak tele volt a szája vajjas kenyérral, azért csak hosszúkás fejével intett.

— Még várhatsz egy kicsit — szólt közbe a lencsőke Varga Katica, aki már le merte lökni fejéről a pokrócot. — Várd meg, amíg egészen eláll az eső.

— Igen, de addig se szeretek gyávának látszani — mondta Terike, és sóhajtozva vette csuklyás esőkabátját. A csuklyát fejére húzva hangosan tűnődött:

— Ha jól a szemembe húzom, talán nem veszi észre a tanár elvtárs, hogy én vagyok, mert most nagyon szeretném, ha nem én volnék Ács Teri.

Még jobban előrehúzta a csuklyát, szinte csak az orra hegye látszott ki. Ezért aztán, mikor kilépett a sátorból, nem vette észre, hogy az eső már nem is szemerkél. Semmi szükség nem volt már esőkabátra, még kevésbé csuklyára. S mire megtalálta Orosz Bélát, a nap is kisütött. Még furcsább helyzetbe került Terike azzal, hogy Kardos tanár közben másoknak is megengedte a sátor elhagyását. Úgy vélte, nincs már semmi veszély. Ezalatt az ég mindjobban kitisztult.

Ugyanakkor azonban újabb izgalom áramlott végig a táboron. A szolgálatos pionírok ide-oda kezdtek futkosni.

Lajkát keresték, nevén szólították, füttyjelekkel hívták, a patak medrében, bokrok tövében kutatták. Orosz Béla távcsővel fürkészte a környéket. Bota tanár vette észre az imént, hogy Lajka nincs a helyén, csak a lánca hever ott a földön...

— De ki engedhette el? — bosszankodott Orosz Béla.

— Fogalmam sincs — felelte Bota, és ide-oda tekingetett. — Azt se tudom, megkötötte-e ma reggel valaki.

Orosz Bélában meghűlt a vér. Ekkor jutott eszébe: Lajkát virradatkor a konyha tűzhelye előtt hagyta száradni, és ott is felejtette. Onnan kószált volna el valamerre?

Rövidesen kiderült: hogy aznap reggel senki sem látta a kutyát. S honnan, honnan nem, egyszerre csak elindult a rémhír: Lajkát biztosan széttépte a veszett farkas. Az, amelyikre négyszer is rálóttek...

Orosz Bélát majd szétvetette a harag.

Terike éppen akkor botlott eléje, el is iszkolt volna nyomban, mert észrevette a tanár haragját. Gondolta, később jelentkezik, majd, ha megkerül a kutya. Igen ám, de a szemébe húzott csuklyával oly feltűnő volt, hogy Orosz Bélának megakadt rajta a szeme.

— Mit sündörögsz itt, te maszcura? Ki vagy? Fiú-e vagy lány? Miféle esőután-köpenyeg emberke?

— É-én tanár elvtárs, é-én csak egy pionír-leány...

— Úgy? Na, és miért csetlesz-botlasz itt előrehátra?

— É-én csak önként... — felelte Terike szemle-sütve, úgy hogy a tanár már az orra hegyét sem láthatta. Hátra is rántotta a csuklyát a nyakába.

— Ejnye, hát te vagy az?

— I-i-igen, már megint én...

— Hogy-hogy megint te?! Ne viccelj, Terike, mert most igazán nem vagyok jókedvemben.

— Tudom, tanár elvtárs, mert én vagyok az oka. É-én rontottam el a jókedvét. Azért vagyok megint én... De pionír becsületszavamra nem akarattal. Én csak megijedtem, mikor hangosan elsütötték a puskát. A többiek is megijedtek. Akkor találtam azt mondani, hogy ne féljenek, mert csak a veszett farkast célozták meg. Én csak megnyugtattam őket...

Orosz Béla fejét ingatva keservesen felsóhajtott:

— Te aztán szépen megnyugtattad őket. Úgy megnyugtattad, hogy ettől reszket most az egész tábor. Ezt igazán nem vártam volna, éppen tőled, Ács Teri.

— Én sem, tanár elvtárs — sütötte le Terike ismét a fejét. — De nem tehetek róla, miért lőttek olyan csattanósan...

— Tehát így? — ingatta Orosz Béla a fejét vészjóslóan. — Belőled tehát ezután is kicsattinthatják a tábortitkokat...

— Többet soha, tanár elvtárs, tőlem ezután mind lőhetnek...

Orosz Béla hívta a szolgálatos Dávid Erzsikét, s rögtön elrendelte: Terike holnap nem jöhet kirándulni. Sátorfogságban marad rémhírterjesztés miatt. A legközelebbi napiparancsnál kiáll a négyszög elé, és feladni fog az egész tábor színe előtt.

— De nem rémhírterjesztésért, tanár elvtárs — pityeredett el Terike. — Az úgy nem igazságos, mert én csak...

— Jó — kapott észbe Orosz Béla azonnal, hogy hát ez tényleg nem volna igazságos. — Rendben van — tette hozzá. — Majd meglátjuk, minek minősítjük a hibádat. De addig egy szót sem többet erről. Megértettük?

— Meg.

Terike széleseben megfordult, a csuklya majd felrepült a nyakából. Visszatért a sátrához. Kissé megkönnyebbült volna, ha Feri már nem várja és nem hívja, hogy jöjjön csak félre egy kicsit, beszélni akar a fejével, mibe keveredett már megint?

Terike most az egyszer nem engedelmeskedett a bátyjának. Elég volt, amit a tanár elvtárstól kapott. Holnap beül a sátorba rabnak, és kész. Megérdemli, de Feri ne rekumozza külön is.

— Szépen gyarapodik az önéletrajzod, mondhatom — dünnyögte Feri.

— Lesz olyan, mint a tied, ne félj.

Feri erre szó nélkül sarkon fordult, és visszasietett Rădăceanuhoz a patakmederbe.

XVIII

A tanárok a kutya eltűnésének felfedezése után továbbra is a tábornak kerülgetve őrködtek. Nem akarták egész nap a sátraikban tartani a pionírokat. A táboron belül hadd mozogjanak. A napsütés meleggé tüzesegett. A fű hamar felszáradt a tábor területén, a sátrak körül ásott sáncokban az esővíz gyorsan lefolyt, a patak is apadóban volt. Rădăceanu térdig benne állva magasabbra fonta erőművét az erdőből leúsztatott ágakkal. Úgy, mint a sövénykerítéseket a falusiak.

A sátrakból kibújt pionírok közül mind többen jöttek megcsodálni munkáját, és a Feri „turbinakerekét”. Rădăceanu biztatta őket:

— Ha szájtátás helyett ti is segítenétek, estére villany éghetne a tanár elvtársak sátrában. Elhatároztam, hogy nem az enyémbe, hanem az övékébe vezetem be előbb a villanyt.

Erre mások is lehúzták cipőjüket, és beálltak Rădăceanu mellé a vízbe. Gézuka Feri körül lábatlankodott. Feri két villásvégű vastag ágat vert be a gát alatt. Az lesz a vízkerék csapágya. Arra erősíti rá a keréktengely két végét. Gézuka keze alá adogatta a mesternek, amit az kért.

A pionírok közül többen, különösen a lányok, még mindig Lajkát keresték: nem bújt-e be valamelyik sátorba? El sem bírták képzelni, hova csavaroghatott el. Előkerül-e estére, ahogy Orosz Béla hitte és hirdette? Mi lesz, hogyan lesz, ha Lajkának tényleg valami baja esett a rengetegben, és többé nem kerül elő, hogy együtt őrködjének éjszakánként? Nem vallották be, de mindnyájan tudták, hogy a farkaskutya mennyire

megkönnyítette a félősebbek számára az őrködési feladatok legyűrését. Mindezekon túl pedig, ne hallják ezután és ne nevehessenek azon, hogy Lajka versenyt fújja Csapó Lacival az ébresztőt, de kivált a takarodót?

Míg az éjszakai esőzéstől kissé megrongálódott árkokokat a sátrak körül újabb gyepféglákkal helyrehozták, egyre Lajkát várták. Mindegyre felnéztek, nem bukkan-e ki valahonnan farkcsóválva.

Különösen Gézuka hozta szóba gyakran.

Este az ő csoportja kerül őrszolgálatba. Az oktatók tanácsa két nappal azelőtt elhatározta, hogy ezután csak egyetlen őrt állítanak ki egy-egy váltásba. Ezt azzal indokolták, hogy a csoportok jól megállták a helyüket az őrködésben. Jutalmul rábízhatják a tábort az egyes őrszemekre. Azok rövidebb időközökben válthatják egymást, mindenki jól kialhatja magát, pihentebben vehetnek részt a fárasztóbb kirándulásokon.

Gézukának azonban hideg futkorászott a hátán. Ő még kettesben, illetve Lajkával hármasban is reszketett az elmúlt alkalomkor. Mi lesz vele, ha majd teljesen egyedül kell kiállania az éjszaki sötétjébe, és éppen most, amikor veszett farkasokra lövöldöznek?

Most komolyan jól fogna egy kis hőemelkedés, hogy beteget jelenthessen. Ámde sohasem érezte magát oly egészségesnek, mint éppen most. Még csak meg sem náthásodott az éjszakai hűvös, esős időjárástól. Bánta már, miért nem hallgatott tegnap a nagymamára, miért is nem ette tele magát abból a sok jóból? Most legalább hasmenéssel gyengélkedőnek jelentkezhetne tündérszép doktoricájuknál.

Bár Gézukát rendkívül érdekelte a vízierőmű-építés gyors előrehaladása, gyakran eloldalgott a nagy munkába belefeledkezett Feri mellől. Lomhán odaügetett ahhoz a fához, amely alatt Lajka szokott táborozni: talán előkerült már. De bizony csak a láncot meg a mozdulatlaná vált szájkosarat találta ott.

Egyszer aztán észrevette, hogy az instruktorok tanácskozásra verődtek össze a tábor naposabb felében.

Közöttük látta a meglepően rosszkedvűnek látszó doktoricájukat is. Arrafelé sompolygott, hátha az eltűnt kutyáról beszélgetnek...

Orosz Béla a holnapi kirándulási terv részleteit kívánta tisztázni. Lukács Éva kissé bosszankodva figyelte, hogy olyan magától értetődően beszél a kirándulásról, mintha nem történt volna semmi, mintha nem lövöldöztek volna az erdőben, s Lajka sem tűnt volna el éppen most!

Orosz arról beszélt, hogy holnap a patak mentén felhatolnak az eredetéig, s közben a meder hordalékából anyagot gyűjtenek. A természetrajz-tanár szívvel-lélekkel támogatta. Ács Ferire hivatkozott, aki a patakban egy olyan kőzetet talált, amelynek a belsejében, mikor szétmálasztották, gyöngyvirághoz hasonló növény világosan kirajzolódó körvonalait fedezték fel. Ilyen tengerszinti magasságban meglepő leletnek ítélték. Hogyan kerülhetett ilyen kőzet ide a hegyek közé? Botának sok fejtörést okozott az a kérdés is, hogy a földtörténet melyik korában élhetett az a különös növény? Tudni akarta: a patak felső folyásában is találnak-e ilyen kőzetet? Ő tehát támogatta Orosz Béla tervét.

Kardos nem értett egyet velük. A nehéz terepviszonyokat hozta fel. Száraz időjárás esetén is fáradságosnak ítélte a felhatolást, hát még most, a tegnapi eső után, amikor az erdő csúszós, akár az üveg. A második kirándulási tervüket ajánlotta holnapra.

Környékjárás lett volna az, térképezéssel.

Orosz Béla hajlott a tornatanár érvelése felé. A környékjárással útjukba esne a kollektív gazdaság juhászata is. A pioníroknak jó lesz megismerni egy ilyen juhászatot...

Halasszuk a döntést estére — szólt közbe Lukács Éva csendesen. — Várjuk meg a vadőrök jelentkezését. Lássuk előbb, milyen híreket hoznak a veszett farkasról a Trei draci csobánaitól és a mai hajtás eredményeiről.

— Csakis jó hírt hozhatnak — legyintett Orosz Béla.

— Na, és a mai lövöldözés?

— Vaktában való pillogtatás is lehetett.

— Hát a Lajka gyanús eltűnése? — makacskodott Éva.

— Elkóborolt valahova messzebbre, és nyomot veszített az esőben. Ezért nem talált még vissza. Mindjárt felbontok egy sertéskonzervet, felmelegítem, hogy a szaga jó messze érződjék. Táborunknak ez a legjellegzetesebb szaga. Lajka annyiszor szagolgatta az üres konzervdobozokat, hogy ez a szag biztosan visszahozza...

Éva bosszúsága mosollyá enyhült ennyi derűlátásra. Kíváncsian követte a konyhához Orosz Bélát.

*

Az egyik sátor mögött fülelő Gézuka boldogan surrant vissza a vízierőmű építőihez, le a patakra. A Feri vízikereke már pompásan működött, a nap folyamán egy méter magasságyra épített gátról alázuhogó víz nagy erővel zuhant a kerékre szegezett konzervdobozokba. Rădăceanu már azon törte a fejét, hogy hova építse be a parton a dinamóját.

— Hagyjátok most ezt egy kicsit — rontott középük Gézuka.

— Miért hagyjuk?

— Azért, mert nem tudjátok, hogy miért nem jött vissza Lajka.

— Te talán tudod, te haza bölcse? — gúnyolódott Feri.

— Miért ne tudnám. Még ez is valami? Azért nem jött vissza, mert nyomot vesztett. Elmosta az eső, és azért. Melegítsünk sertéskonzervet. Annak a szagát ismeri legjobban. Az visszahozza...

Feri nekiment Gézukának:

— Te, ez olyan jó, hogy nem is te találtad ki. Ha ilyesmi kitelnék a te tökfejedből...

— Hát mondtam én, hogy tölem telt ki?

— Nem mondtad, de az idézőjeleket sem tetted ki — kiáltotta Dan Irimie. — Akármibe fogadok, hogy ezt is a főinstruktor elvtárstól hallottad. Na, halljam, fogadsz velem?

Gézuka nem fogadott.

Orosz Béla ezalatt a vacsorafőzést ellenőrző Dávid Erzsikével tényleg felbontatott egy sertéskonzervet. Érzett is a szaga nemsokára. A pionírok érdeklődése nyomban elterelődött a tábor villamosításán fáradozó Rădăceanuról. Szétszaladtak a tábor legtávolabb eső pontjaira. Nagyokat szippantgattak a levegőből: érzik-e a felmelegített sertéskonzerv szaga, szimatot kap-e attól Lajka? Gézukát ugratni kezdték.

— Te biztosan szimatot kapnál, ugye?

Marioară elkérte Orosz Bélától a látcsövet, s azzal fürkészte a tájat. A kisebb leánykák körüldongták, mint a legyek, ő k is belekukucskáltak a látcsőbe, szeretnék volna elsőnek meglátni a hazatérő kutyát. Lajka azonban, nagy szívfájdalmukra, semerről sem mutatkozott. Pedig lassan sötétedett már. Elképzelni is borzasztó volt számukra a közelgő éjszaka — Lajka nélkül.

Elszontyolodva mentek vacsorázni.

Ekkor azonban a szolgálatos kapuőr kiáltozni kezdett Dávid Erzsike után. Jöjjön, mert az erdőkerülő kérezkedik be a táborba.

Dávid Erzsike odaszaladt, és tetőtől talpig szemügyre vette a kétsövű vadászpuskával felfegyverkezett alacsony növésű emberkét, aki igen kimerültnek látszott. Bakancsa, zöld nadrágja és az egyik könyöke fehérlett a rászáradt sártól. Hosszú madártoll ékesítette kis kalapját levéve gondosan törülgette zsebkendőjével bőséges verejtékben fürdő borostás ábrázatát.

— Hívd a tábornokotokat — mondotta mókásan — vagy eressz be hozzá, ne nézegess már ilyen szigorúan.

Jött már Orosz Béla futólépésben, örömtől sugárzott az arca. Végre megszabadulhatnak a bizonytalanságtól. Egész nap szorongással tűnődött a délelőtt halott puskalövések okán, de gondosan vigyázott, nehogy ezt észrevegyék rajta.

Mialatt a kapuhoz ért, nyomába eredt az egész tábor. A pionírok egyszerűen arra voltak kíváncsiak. eltalálták-e azt a vadállatot, amire négyszer is rásü-

tötték a puskákat? Ács Feri s persze Gézuka, ennél többet szerettek volna megtudni. Milyen vadállatra számíthat csoportjuk az éjszakai örködés folyamán, ha netán nem találták el a lövöldözők? Lajka nélkül Feri sem gondolt valami túl nagy gyönyörűséggel a ráváró napos szolgálatra.

Orosz Béla bevezette az elcsigázott arcú kicsi erdőpásztort a táborba. Az már útközben rákezdte, s az asztánál — ahova a tanár leültette — így folytatta:

— Most értem vissza a Trei draci-ról. Egy jó és egy rossz hírrel, tanár elvtárs. Mert ez a kettő mindig együtt jár.

Éva közelebb jött, s a fa törzsének támaszkodva várakozott. Orosz Béla türelmetlenül vágott elébe a hosszadalmasnak ígérkező elbeszélésnek:

— Beszélte-e valakivel az ottani csobánok közül a menedékházi tanár vagy nem beszélt?

— Beszél, mégpedig éppen Rusuval és a fiával, Iliével. Úgy, ahogy én megjósoltam. Mert kérem, amit én megjósolok...

Kardos, Bota meg Éva egyszerre vágta a szavába:

— Tehát beszéltek, na és?

— Korán reggel beszéltek, akkor mentek vissza az esztenára, ahogy azt én mindjárt gondoltam.

— És mit beszéltek, ez most a fontos nekünk.

— Csak úgy általában az időjárásról, aztán hogy hova mennek olyan korán, meg hogy nem félnek az elhagyatott vad erdők között puska nélkül? És nem tesznek-e kárt a nyájban farkasok?

— Nem tesznek, ugye, hogy nem tesznek? — kotytyintott közbe Terike, aki majdnem átesett a Marioară fején, mert mögötte állt a padon.

— Az idén még nem tettek — tekintett az erdőkerülő sértődötten Terikére, majd a tanárokhoz fordulva felvonta a vállát. — Hát csak ennyi a jóból...

— Megálljon — szólt rá Éva belesápadva —, a veszett farkasok egyáltalán szóba sem kerültek?

— De igen. Rusu annyit mondott, hogy a háború után volt itt farkas annyi, mint a bolha. Egyszer akadt köztük egy veszett is, fejszével verték agyon, mert két

juhukat megmarcangolta. Azóta nem fordult elő ilyen marcangolás.

— Gyalázat — mondta Éva felindult hangon.

A gyerekek megrökönyödve bámultak. Nem ismerték az előzményeket, s el sem tudták képzelni, miért gyalázat az, hogy mostanában nem marcangolják a juhokat a veszett farkasok.

— Mondom, ennyi a jóból — nyomta meg a mondat végét a kis erdőpásztor. — A rosszból meg annyit, hogy mikor jöttem visszafelé a Trei draci-ról, találkoztam a vadőrökkel. Mérges volt mind a három. Jó volt, hogy kimentek meghajtani a körzetet — újságolta közülük az egyik, aki nekem komám. — Úgy tíz óra tájt, vagy három-négy kilométerre innen, farkast vettek észre a gerincen. Rálőtt vagy kétszer, de elhibázta. Később az erdei úton megint eléjük került. A második lövésük belé is trafált, de nem telibe. Látták a vérnyomokat, de el is veszítették, elmosta az eső. Egész nap keresték. Szerették volna megint puskacső elé kapni, vagy ha megdöglött — behozni. De mintha a föld nyelte volna el. Így aztán nem tudhatjuk, veszett volt-e vagy sem.

Tanárok és pionírok úgy elcsendesedtek, hogy az erdő sem jobban. Az orvosjelölt lány összenézett a sápadt Botával, majd igen-igen nagy részvétellel Orosz Bélára pillantott.

— Ezek szerint — mondta rosszkedvűen ugyanoda lyukadtunk ki, ahol voltunk.

— Így valahogy — felelte a kicsi erdőpásztor sajnálkozva.

Orosz Béla komoran vonta össze gyér szemöldökét. Odapillantott a közeli fa tövében Lajka gazdátlanul heverő láncára, s idegesen kezdett az asztal lapján dobolni ujjaival. Néhány pillanat alatt keresztülvillant lázasan lüktető agyán mindaz, ami most már a veszett farkas meséjével kapcsolatosan áttekinthetővé vált.

— Nem! — mondotta határozottan, s összeszoruló öklével rácsapott az asztalra. — Nem oda lyukadtunk ki, ahol voltunk, A csobánok tíz évvel ezelőtt láttak veszett farkast, azt is agyonverték. A múlt télen meg

kiirtották ezen a környéken a farkasokat általában. Tehát amit eddig csak feltevésekre alapozva gyanítottunk, azt most két csobán tanúskodása bizonyítja. Rendben van, mondhatják, de a vadőrök ma mégis farkasra lövöldöztek, meg is sebesítették, de elszalasztották, s így nem tudhatjuk, veszett volt-e vagy sem? Én azonban azt hiszem, hogy sem veszett nem volt az, se farkas, hanem egyszerűen csak farkaskutya. A vadőrök az én farkaskutyámra lövöldöztek. Miből következtettek erre? Ma virradatkor Lajka még megvolt, én vittem a tűz mellé száradni, de — sajnos — megfeledkeztem róla. Elkószált, és éppen a kora délelőtti órákban. Azóta nem láttuk, s valószínű, hogy többé sohasem is látjuk. Ki tudja, sebesülten melyik szakadékbába zuhanva adta ki a párját. Ilyen kutyám sem lesz több...

Míg ezeket elmondotta, a kis erdőkerülő feje egyre jobban lekonyult, ugyanakkor előbb az asztal egyik végén, aztán a másikon, majd a közepén sírta el magát egy-egy érzékenyebb szívű leányka. Terike hangoosan zokogott, Kardos tanár félrefordult, csak Évának keményedett meg szép sima arca úgy, mint a márvány. Most már minden kétsége eloszlott.

A fiúk is sűrűbben pislogtak, hihetetlennek tűnt, hogy ezután nem láthatják többé maguk között Lajkát; sem itt, sem otthon az iskola udvarán, amint gazdája kerékpárját ő rzi a nyakába akasztott mókás szolgálati figyelmeztetéssel. A fiúk lelkét oly mélyen felkavarták a hűséges és okos farkaskutyához fűződő emlékek, hogy előbb Dan Irimie, aztán Rădăceanu, végül Ács Feri meg Dávid Erzsike lépett oda a komoran maga elé tekintő Orosz Bélához.

— Ne búsuljon, tanár elvtárs. Hátha csak könnyebben sebesült meg...

— Lehet, hogy elbújt valahova...

— Megkeressük, előkerítjük a föld alól is...

A síró leánykák egymás szavába vágva kiáltozták:

— Úgy van, megkeressük!

— Szervezzünk mentőexpedíciót! Ne hagyjuk Lajkát!

A kis erdőkerülő zavartan állott fel. Kétsövű pus-káját nyakába akasztotta. Menni készült. A pionírok mindenre elszánt fogadkozása, általában az egész nem várt fordulat ő t is mélyen megrázta. Kicsit hibásnak érezte magát, hiszen tudott a pionírtábor farkaskutyájáról. Figyelmeztetnie kellett volna a tanárokat, tart-sák láncon, míg a körzetet meghajtják. Tétovázott, ke-zet merjen-e nyújtani Orosz Bélának.

— Ha így volt — mondta bizonytalankodva —, a társaim nevében is sajnálom... Nem tehetek róla... De gondolom, ha csak könnyebben sebesítették meg, még előkerülhet, szívós fajta az ilyen farkaskutya, ki-heverheti... Szólok a komámnak, tartsák nyitva a szemüket, mikor az erdőket járják...

Végül is anélkül indult el, hogy a kezét nyújtotta volna, de Orosz Béla észrevette zavarát, megszorította a kezét, s visszatartotta, hogy vacsorázzék velük.

A gyerekek szívét bizakodó reménykedés fogta el. A kislányok letörülgették könnyeiket, s vacsora köz-ben egyre Lajka megmentésén törték a fejüket: merre kereshetnék, hányfelé induljanak el? Egyesek arról ábrándoztak, hogy valamelyik egésznapos kirándulá-son egyszer csak eléjük jön valahonnan sántikálva...

Orosz Béla szótlanul, elgondolkozva, étvágytalanul evett. Amikor az erdőkerülő a vacsorát dicsérve elkö-szönt, ő is felállott, s közölte a másik két tanárral, hogy leszalad az állomásra, telefonál Bologának.

Éva egész idő alatt le nem vette róla a szemét. Látva készülődését, ő is felállt:

— Magával megyek, tanár elvtárs, ha megengedi... Nekem is kell telefonálnom...

Orosz Béla meghökkenve pillantott rá:

— Nem bizhatná rám? Minek botorkálna a sötét-ben maga is?

Éva erre szó nélkül leakasztotta az egyik meggyúj-tott viharlámpát.

— Mehetünk — mondotta.

Mikor eltávoztak, Marioară odahajolt Dávid Erzsi-kéhez, s a fülébe súgta:

— Hallottad, ő is megy telefonálni. Mit gondolsz, útközben nem fogja megkérni a kezét?

— Kicsoda? — képedt el Erzsike.

— Hát a doktoricánk a tanár elvtársnak.

— Menj a csudába, hogy képzeled...

Orosz Béla egész úton, lefelé az állomásig, zavartan beszélgetett az erdőőrrel. Kikérdezte mindenről, ami csak a foglalkozásával jár, de az esze másfelé kalandozott. Feszélyezte az Éva jelenléte, aki szótlanul ment előttük a viharlámpával. Az állomáson aztán még nagyobb zavarba jött. Éva nem ment be vele az állomásfőnök kis irodájába.

— Megvárom idekint — mondta.

— Idekint nem telefonálhat...

— Tudom, meggondoltam magam útközben...

Orosz Béla maga sem tudta miért, de bosszúsán fogadta ezt a fordulatot. A telefonálás azonban felvillanyozta. Bologa kitörő örömmel fogadta azt a hírt, hogy lelepleződtek Deres tanár hamis állításai. Arra kérte Oroszt, ránduljon ki a pionírokkal a kollektív gazdaság juhászatába, és kérjen írásbeli nyilatkozatot a két csobántól. A nyilatkozatot írják alá fültanúként a tanárok is, de főként az erdőkerülő. Deres ugyanis az égre-földre fogadkozik, hogy minden úgy történt, ahogy ő állítja. Koholt meséjéhez való makacs ragaszkodása miatt aznap kétszer is szinte a tábor feloszlására került sor, de sikerült halasztást kiverekednie holnapig. Most már nyugodtan tovább táborozhatnak, csak sürgősen küldjék be a nyilatkozatot...

Orosz Béla megkönnyebbülten búcsúzott el az állomásfőnöktől.

— Mi újság? — kérdezte halkán Éva, aki már várta kint a meggyújtott viharlámpással.

Orosz Béla a siker mámorával szívta mellre a sötétséggel egybeolvadt hegyek közül leáradó éles levegőt.

— Mi lehetne? Végre minden rendbejött. Holnap kirándulni megyünk a Trei draci-ra. Mienk az egész világ, Éva.

— Én is magukkal megyek — felelte a lány. A viharlámpát átadta Orosznak, aztán bátortalanul belé-

karolt. — Ugye megengedi? Csak azért... — tette hozzá gyorsan —, mert jobban ismeri az utat, mint én, világítani is jobban tud... — Igen — folytatta kissé bűnbánóan —, ezt most már kénytelen vagyok belátni. Azért jöttem magával, hogy tanúk nélkül bevalljam, mennyire szégyenkezem, amiért még én is megnehezítettem a dolgát kishitúséggemmel.

Orosz Béla az első pillanatban mohón szorította magához a lány forró karját, de szorítása hirtelen el is ernyedtt. Csak nem hízelegni akar ez a lány... a győzőnek? — gondolta bosszúsan.

— Mi történt? — kérdezte amaz, s megriadva vont el a karját.

— Csak annyi — felelte Orosz kedvetlenül —, hogy nem szeretem az ilyen... az ilyen elvtelen ellágyulást. A maga úgynevezett kishitúsége nélkül szétverhettek volna bennünket. A maga ellentmondása a bizonyítékok sürgetésére sarkallt engem, hogy ne elégedjek meg feltevéseimmel. Jaj annak a vezetőnek, aki előtt hívőként leborulnak, akinek mindent rögtön helyeselnek, aki sohasem találkozik ellenvéleményekkel... S még inkább jaj neki, ha azt hiszi, hogy csalhatatlan. — Most már maga kereste a leány karját. — Az ilyen vezető olyan egyedül áll, mint az ujjam... — folytatta. — Maradjon csak maga olyan kemény, amilyen eddig volt. Nem tudom, más hogy van vele, de én akkor vettem először észre, hogy milyen kedves leány maga, amikor keményen szembeszállt velem...

— Köszönöm — mondotta a lány most már igazán szégyenkezve, és a karját ismét visszahúзва előrement.

*

Gézuka aznap este az első váltásba került, egyedül őrizte a lepihent tábor álmát. Többnyire a zászlópóznára tűzött lámpa alatt jött-ment. Tudta, hogy Orosz Bélának és a doktoricájuknak ezután kell még hazajönnie. Folyton abba az irányba nézett, nehogy meglepjék, s valami hiba csússzon be a fogadásukba. A hátán hideg futkorászott, a haja meg mintha emel-

getné a sapkáját. Ha a mögötte sötétlő erdő csöndjében moccan valami, szeme tágra meredt rémületében. Megfordult, s tekintetét belefúrta a sötétségbe, de hamar meg is nyugodott. Biztonságérzését fokozta az a tudat, hogy a tanár elvtárs bármelyik pillanatban ha zaérhet, s végre neki is alkalma nyílik elkiáltani, hogy: Állj, ki vagy? Add a jelszót — és a felelő nem lesz valami idegen, hanem...

Pislákoló, imbolygó fény közeledése vetett véget ábrándozásának. Valóban Orosz Béla jött a doktoricával, de csendesen, szótlantul. Már a kapuhoz értek, Gézuka elkiáltotta magát, kérte a jelszót. De, ó borzalom, sem a tanár elvtárs, sem a doktorica nem tudta. Hát most mit tegyen? Kiáltson rájuk, hogy „feküdj!”?

— Hívd a szolgálatos csoportvezetőt — húzta ki Orosz Béla Gézukát a csávából.

Feri jött hívás nélkül is. Meghallotta a Gézuka kiáltását. Őt Kardos tanár figyelmeztette: Orosz ma nem tudja a jelszót, legyen résen, hogy beengedhesse. Ez meg is történt anélkül, hogy Orosz kifogást emelt volna Gézuka ügyetlenkedése miatt. Aztán Gézuka éjszaka tizenegy óráig teljesen magára maradt képzelgéseivel, s azzal a reménykedésével, hátha azért moccan az erdőben valami, mert az eltűnt Lajka sántikál ott, s egyszer csak előjön gyertyaként világító szemével — és a lábához telepedik.

Ebben reménykedtek azok is, akik később leváltották.

XIX

Reggel a tanárok egy órával korábban ébresztették a tábort. A pionírok fűgében szöktek talpra, mint máskor. A reggeli torna meg a patakon történő mosakodás, majd a reggelizés s a sátrak belső elrendezése, végül a zászlófelvonás is élénken zajlott le.

Végre egésznapos kirándulásra mehetnek! Úgy készülődtek erre, mintha legalábbis valami indiai őserdőbe indulnának felfedező útra. Izgatottságukat a Lajka ismeretlen sorsa is fokozta. Csak a szolgálatos csoport pionírjainak lógott kissé az orruk.

Köztük legjobban a Ferié.

Csapásnak érezte, hogy ő nem lehet résztvevője a felfedezéseknek. Folyton Orosz Bélát kerülgette, aki ma szokatlanul jókedvűnek látszott. Látván tréfálkozásra hajló kedvét, Feri arra kérte őt, hogy mentse fel a mai szolgálat alól, tegyen valaki mást helyette a lusták közül. Ma ő azt ki nem bírja, hogy fát fűrészeltesse, zöldpaszulyt tisztítsa vagy vizet hordasson. Máskor akár két napig is szolgálatot vállal egyfolytában, csak ma kirándulni mehessen.

— Nem ismerek rád — pirongatta meg Orosz Béla elkomolyodva. — Mivel vagy te különb a többinél, hogy ilyen kivételezésekért kunyorálsz?

— Azzal, hogy én nem vagyok lusta, mert szeretek felfedezni.

— Vagyis hagyjuk a lustákat még jobban ellustulni?

— Mit törődöm én azokkal, nem vagyok a dajkájuk.

—Ejha! — nézett nagyot most már haragosan Orosz Béla. Erről az oldaláról még nem ismerte ezt a legjobb pionírok közé számítható fiút. — Mi ütött beléd, Feri, tudod-e, mi ennek a neve, amit most kikotyogtál? Rothadt individualizmus. Így ajánljalak jövőre az Ifjómunkás Szövetség tagjai közé?

— De tanár elvtárs...

— Semmi de! Gondolkozz estig ezen. Igen tanulságos felfedezéseket tehetsz saját jellemedet illetően. Végeztem.

Feri kivörösödve kullogott el. Szégyenkezve jött rá s most az egyszer alaposan elvetette a sulykot. Még inkább lehervadt a kedve, amikor szemébe ötlött a sátra előtt ácsorgó Terike, aki a tegnap esti napiparancsban egynapos sátorfogságot kapott a táboritók kifelegése miatt. „Tessék — kesergett magában Feri —, most aztán vigyázhatok a saját húgomra, hogy rendesen le is ülje a büntetését. Ne aludjék el, amíg a sátorban kuksol. Ráadásul Gézuka is ma törleszti le a múlt héten rászabott félnapos sátorfogságot rémítő nagy hazugságaiért. Szép kis társaságba keveredtem.”

Sötét pillantásokat vetett a hűgára. Terike pityergős hangulatban figyelte a kirándulókat, hogyan rakosgatják hátizsákjaikba egésznap hideg kosztjukat, s aztán hogyan sorakoznak Kardos tanár elé, aki egyenként ellenőrizte mindegyiket: hoznak-e a fiúk sapkát, a lányok meg fejükre köthető kendőcskét, nehogy napszúrást kapjanak, ha huzamosabb ideig kell forró, tűző napon menetelniük. Kulacsaikat is kidugatta. Aki elfelejtette ivóvízzel megtölteni, azt futólépésben szalasztotta le a forráshoz. Szigorúan meg volt tiltva, hogy útközben olyan forrásokból igyanak, amelyeknek nem ismerik a vizét.

Orosz Béla kijött a sátrából. Oldalán térképtáska, kulacs, nyakában távcső, a vállán meg céllövő puskája.

A menetoszlopba felsorakozó pionírok között halk zúgás támadt. Izgatottan súgtak össze. Lám, puskát hoz, lesz ma céllövészet is. A távcső is kézről kézre jár majd. Csak Lajka hiányzott vezető tanárunk olda-

láról. Ó, ha megtalálnák valamelyik szakadékban. élve vagy halva, de kihúznák...

Oda-oda pillantottak a gyengélkedők sátrához. Velük jön-e a doktoricájuk, hogy segítsen Lajkán, ha valamelyik faodúból vagy barlangból vérző sebekkel előkúszik? Megelégedéssel látták, hogy a karcsú orvosostanhallgató kiránduláshoz átöltözve lép ki, és nyakába akasztja az első segélynyújtáshoz szükséges dolgokkal megtömött vöröskeresztes oldalzsákot.

Kardos tanár tetőtől talpig kezeslábas zsávolgyba öltözve átvette Bota tanártól a fényképezőgépet, majd hosszú alpinista kötelet akasztott hátizsákjára. Orosz Bélához csatlakozott, aki szemügyre vette az indulásra kész pionírokat.

Vigyázzt vezényelt. Aztán elrendelte: menetelés közben senki ne egyék, ne igyék. Előre megmondta, hogy a napon csakhamar izzadni fognak, és vizet kívánnak majd, ám türtőztessék magukat. Ilyenkor, ha vizet iszik az ember, annál jobban izzad, ami végül is rosszuléthez vezethet. Nehogy rajta érjen valakit, hogy a patakából mert inni. Pihenőben majd mindenki a kulacsából iszik. A sapkát csak árnyékban vehetik le. A csoportvezetők tartsák nyitva a szemüket, senki se szegje meg ezeket az elemi turista-szabályokat.

— Indulhatunk — intett a menet élére álló tornatanárnak. Ő maga Lukács Évával a menetelők mögött jött.

Szolgálatos oktatóként Bota tanár maradt vissza Ács Feri savanyú ábrázattal báméskodó csoportjával.

Ács Feri sóhajtozva kísérte ki őket a táborkapuig, ahol a szolgálatos Varga Katica pionírtisztelgésre emelte a kezét.

Terike beült a sátrába, és pityergett. Kiss Gézuka viszont úgy tett, mintha megfeledkezett volna a büntetéséről. Buzgón vizet hordott a konyhára, de csak félvederrel hozott egyszerre, nehogy túlhamar megteljen a főzőüst. Szolgálatos társai fáért mentek az erdőbe, s amíg távol voltak, Gézuka elrejtette a legkisebbik rámás fűrészét. Azzal majd ő fűrészelt tűzifát ha végez a vízfordással.

Voltaképpen mosogatni kellett volna, de ezt a munkát még most sem kedvelte. Úgy tett, mintha arról is megfélemezett volna.

Megtehetette.

Székely Juliska édesanyja ez alkalommal nem ellenőrizte a szolgálatos csoport konyhai tevékenységét. Aznap nem főztek ebédet. Pongyolában és papucsban, egy pokróccal s egy halom képesújsággal lement a fennsík lábához a bokrok közé. Leterítette pokrócát, ledobta pongyoláját, s fürdőruhában leheveredett napozni. Most nem kellett attól tartania, hogy a szerteszt kalandozó pionírok meglepik. A képesújságokat kezdte böngészgetni.

Feri unta magát. Más az íze a szolgálatos csoportvezető felelőségének, amikor az egész tábor itthon tanyázik. Akkor mutathatja meg az ember igazán, hogy milyen nagy hatalom került a kezébe huszonnégy órára. Mindig akadnak rendetlenkedők, akiket ráncba kell szedni. Most azonban kit fegyelmezzem? Mindezen felül keserűség mardosta a tanár elvtárssal történt felelés miatt, így ő t még sohasem pirongatta meg. Mi lesz, ha tényleg affélét talál írni az ajánlásba, hogy ő „rothadt individualista”. Nem volt világos előtte, hogy ez mit jelent, s éppen ezért valami egészen visszataszítót gyanított benne. No de majd megmutatja, micsoda fiú ő.

Ekkor megpillantotta a konyha körül serénykedő Gézukát. Kényelmesen odasétált a kövér fiúhoz.

— Te mért nem vagy a sátradbán?

Gézuka lelkileg fel volt készülve erre a kérdésre, s nagy ártatlanul felvonta az egyik vállát.

— Mintha nem tudnád, hogy szolgálatos vagyok. Hát elhagyhatom-e az őrhelyemet?

— Ez nem ő rhely. Most nincs sok feladat. Majd vacsorafőzéskor... Tessék csak becsücsülni a sátorba. Mit gondolsz, a szolgálatosoknak nem kell leülni a büntetésüket?

Gézuka siralmas képet vágott. Az égre nézett, mintha onnan olvasná le a választ:

— Már megint kegyetlenkedsz, Feri? Nem elég

büntetés az, hogy kirándulás helyett ennyi vizet kell hordanom?

— Micsoda?! — fortyant fel Feri úgy, ahogyan egyszer Orosz Bélától látta. — Neked a munka büntetés?... Tudod te, hogy minek nevezik ezt? Rohadt individualizmusnak.

— Jó-jó — siránkozott Gézuka. — Nem kell mindjárt a pecsétet is rám ütni. Láthatod, a mosogatással sem végeztem — kapott ezen az utolsó, bár számára nem valami gyönyörű kilátást ígérő mentségen.

Feri sejtette ezt, s kárörvendős nagylelkűséggel hagyta rá:

— Tényleg így van, Gézuka. Tégy félre minden egyebet, végezz a mosogatással, a többit majd megcsináljuk mi. Ne mondd, hogy kegyetlen vagyok. Aztán sipirc a sátradba, félórán belül jelentkezz.

Ezzel faképnél hagyta, s a Terike sátrához ment. Lám, mit művel a húgocska? Sajnálgatta magában, s teljesen megesett a szive rajta, amikor bekukkintott hozzá. Könnyek nyoma látszott szép kis ábrázatán.

— Látod, milyen vagy, Teri. Kellett ez neked, hogy éppen én őrizzelek, a testvéred!

Terike túlesett már az első bánaton. Vigaszt nyert Versigora partizán történetében, azt olvasgatta feszült érdeklődéssel. Máskor szívesen vitatkozott volna Ferivel, de most, úgy érezte, különb kirándulás ez a Versigora elvtársé a táborénál.

— Ne beszéljess velem — mondta fel sem pillantva. — Te mondtad, hogy sátorfogságban nem szabad beszélgetni.

— Majd még beszélgetnél, csak unj rá a könyvre.

Terike erre semmit sem felelt. Feri leforrázva állt odébb. Leereszkedett a patakra. A vízikerek tökéletesítésén kezdte törni a fejét.

*

Ezalatt a kirándulók mind messzebb értek. Lent a völgyben aztán libasorban szakadozva átugrálták a tábor felől alázuhogó patak többfelé ágazó mocsaras

homokszigetecskéit. A tegnapi esőzéstől jóval nagyobb területen csillogott a sás között a víz, mint szárazság idején. Az ügyetlenebbek cipője mindjárt megmerült. Szortyogott a lábuk benne vígan. Ugyanakkor a sás és békanyál közül sírós szúnyogok riadtak fel nappali szendergésükből, s bizony megnyilazták a csendháborítók meztelen lábaszárát vagy nyakát.

Mindezt feledtették azonban az erdőborította hegy mögé kikanyarodó úton eléjük táruló vadregényes táj meglepetései. A katlanszerűen kiszélesedő völgy asztalsímasága, az útig leérő erdőség, s az élénkzöld cserjések meg a nyír- és nyárfélék sokfélesége, lombozatuk különös alakzata bámulatra készítette pionírokat. Látták a nyárfákat, amelyeknek mintha egy-egy kisebb fa nőtt volna a tetejükre.

— Úgy lehet — állította meg Orosz Béla a menetet —, mi most itt egy réges-régi tófenéken járunk. Ezek az emeletes lombozatú jegenyeszzerű nyárfákon ugyancsak elgondolkozhatunk: miért éppen ilyen a koronájuk? Ilyen furcsa, kettős koronájú jegenyeféléket még csak a Maros és az Argeş folyó árterületén láttam. Bălcescu község közelében a gólyák többnyire ilyen jegenyék tetején fészkelnek. Vajon nem a szelek járásához vagy az ősfolyók gyakori áradásaihoz alkalmazkodva formálódtak ilyenekké ezek a fák? Derítsétek ki ezt, jövődöbéli természettudósok, mert remélem, lesznek ilyenek is közöttetek.

A pionírok szemében a táj egyszerre más arculatot és értelmet nyert az odaképzelt mély tóval s a belőle kiálló koronájú fákkal.

Orosz Béla a menet elejére kerülve vezette tovább a pionírokat. Nemsokára a hegyoldal aljába épült menedékházhoz értek. A másik iskola táborozásának a nyomait már csak a tábortúztól kiégetett fekete foltok jelezték. A szétdobált konzervdobozokat és zsíros papírokat valaki összeszedhette. A tágas, futballpályának beillő rét visszanyerte eredeti üdezöld színét.

A fehér mészkőből és szüette fából összetákoltt menedékház elhagyatottnak látszott. Keddi nap lévén, nem tanyázott benne egyetlen turista sem. A pionírok

zsibongására mindössze egy borotválkozáshoz beszap-panozott arcú, érettebb férfi hajolt ki egyik nyitott ablakán. Látva, hogy a zsibongók továbbmennek, nyomban be is húzódott volna, ha Orosz Béla rá nem köszön és meg nem szólítja:

— Merre térjünk be az útról a kollektív gazdaság juhászatához?

— A Trei draci-ra? kérdezte vissza a beszappanhabozott arcú ember. — Menjenek a legelső keresztútig, innen vagy fél kilométerre. Ott egy út, jobbra, felvisz a platóra. De jobban teszik, ha megkeresik a gyalogösvényt. A szekérutat pocsékká tette a tegnapelőtti felhőszakadás. Ott bajosan kelnek át.

— Mondja — állt meg Orosz Béla —, azok a pionírok, akik magánál nyaraltak, fellátogattak-e a kollektíva esztenájára?

— Egyszer nekidurálták magukat, de az eső visszaterítette őket. Többé aztán eszükbe sem jutott.

— Köszönöm — adott jelt Orosz Béla az indulásra. Alig haladtak száz métert, az út lejtősödni kezdett, majd szinte kilencven fokos beszögelléssel balra fordult, és tovább lejtősödött. Szorosszerűen össze is szűkült. Kétoldalt nedvességtől izzadó mészkőfalak szöktek a magasba, odébb azonban kapuként szét is tárultak. Oly gyönyörű kilátás nyílt onnan, hogy a pioníroknak a szemük, szájuk tátva maradt.

Délnyugaton végeláthatatlan hegyláncolatok vonulatai kékeltek. Oly közelieknek tűntek, mintha éppen csak keresztül kellene haladniok a lábuknál elterülő bükk- és tölgyfa-rengetegen, s már oda is érnének.

A hegykapu küszöbén kissé megpihentek, vizet ihat-
tak, gyönyörködhetek a természet utánozhatatlannak
tetsző fenséges munkájában. Éva, az út szélére henge-
redett idomtalan sziklatuskóra ülve, arra biztatta a
pionírokat, próbálják elképzelni, mi mehetett itt
végbe a földtörténet ő skorában, amikor azok a távoli
hegyek még úgy torlódtak egymásra, mint jégtuskók
zajlaskor a hídlábaknál. Ami fent volt, az alásüllyedt,
ami alul volt, az kidudorodott, mint valami óriási
süveg.

— Akkor még lány volt a kő is, doktorica elvtársnő? — kérdezte egy kisebb fiú.

— Elég lány lehetett — mosolyodott el Éva. — Körülbelül olyan, akár a főző puliszka, ha már láttatok olyan puliszkát, amit a székelők úgy főznek, hogy a lisztet egyszerre beléteszik a vízbe. Körülötte forr a víz, buzog, aztán a rotyogó puliszkaléből kiemelkedik egy-egy kis kupac, pöfögni kezd, és ki-kilövell belőle a gőz. Azon a helyen kráter támad a puliszkában... Ilyenféle folyamatok zajlottak le a mi Földünkön is...

Orosz Béla a távoli hegyeket látcsövezte, de félfüllel az Éva előadására figyelt. Kellemesen érintette színes, képdús elbeszélési módja. Eddig nemigen hallotta így beszélni. A tegnapi esti félbeszakadt beszélgetés után Éva bezárkózott előtte. Gondolta, most majd újra beszédre bírja. Felfedett valamit életéből, ugyanakkor a pionírokat is rávezeti valamire... Hirtelen átadta távcsövét a tornatanárnak.

— Gyere csak ide, Dávid Erzsike — intette magához a nyolcadik osztályos, tenyeres-talpas vaskos kislányt.

— Tessék! — szökött elébe rögtön Erzsike kíváncsian.

— Ne félj, nem vizsgáztatni akarlak, de szeretném látni, milyen író nő leszel belőled.

— Ó, az nem is biztos, tanár elvtárs — pirult fülige a lány.

— Mindegy. Bármilyen leszel is, emberismeretre mindenkinek szüksége van. Író nőnek, színésznőnek különösen... Hallottad orvosnőnk magyarázatát a földtörténet őskoráról?

— Igen.

— Meg tudnád-e fejteni, hogy miért hasonlította a földkéreg alakulását a főző puliszkához? Akárkinek eszébe juthat ilyen hasonlat? Ha már felfedező úton vagyunk, fedezzünk fel valamit az Éva elvtársnő életéből is.

A kiránduló gyerekek nyomban Dávid Erzsike köré csődültek. Kíváncsian fürkészték pirulását. Erzsike osztálytársai és tanárai is tudtak művészi hajlamairól.

Azt tartották róla, hogy színész éppúgy lehetne belőle, mint költő vagy író. Ebből- is, abból is kivillant belőle valami a versfelmondásnál vagy a faliújság szerkesztésénél. Éva szemrehányó pillantást vetett Oroszra, de azért nem kis érdeklődéssel várta, vajon tényleg ráhibázik-e az a piruló lány arra, amire Orosz Béla szeretné rávezetni. Erzsike azonban most olyan zavarba jött, hogy Dan Irimie elébe vágott.

— Én kitalálom, tanár elvtárs. A doktorica elvtársnő biztosan másként mondta volna, ha nem főz sok puliszkát életében.

— Igaz ez, igaz ez? — tódultak a pionírok a kipiruló Éva köré.

Éva nevetve bólintott:

— De még mennyire főztem. Sokszor mondtuk édesanyámnak, meddig lesz még nálunk úgy, hogy „kelj fel, puliszka, fekj le, puliszka”.

— Mert szegények voltak, ugye? — jött meg a hangja most már Dávid Erzsikének is.

— Igen. Ahogy felénk mondják, rúddal állt a kapucánk.

— Vagyis falun éltek... és székelyek...

— Ennyi elég is, gyerünk tovább! — kiáltott Orosz Béla jókedvre hangolódva. — De el ne ejtsd a fonalat, Erzsike. Így legombolyíthatod az Éva elvtársnő egész élettörténetét.

A felszedelőzködő pionírok élénken kezdék tárgyalni: ilyen „emberfejtő-játékot” maguk között is megpróbálhatnának.

Útközben, míg egyre lefelé haladtak, újabb érdekes beszélgetésre került sor. Kardos tanár a bokrok közül felröppenő madarak útját figyelve szóvá tette: vajon miért nem hallani annyi madáracsicssergést, mint a táborozásuk kezdetén?

Éva elhatározta, hogy az Orosz Bélától kezdett játékot tovább folytatja. Hadd tudjon meg a kíváncsi oktató többet is felőle. Elmondta, hogy a madarak július vége felé kezdenek elhallgatni. Augusztusban aztán verébsiripoláson kívül más madarat alig hallani. Ebben az időszakban költ a legtöbb madár, s nincs már

dalos kedvük. Azt is elárulta, hogy a kerti, fás kül- városokban vagy faluhelyen a házi rozsdafarkú, úgy hajnali négy-öt óra között, egyedül zengi a madáréb- resztőt a rigóval. Aztán lép be a kórusba a szécinke, a maga szólójával az ökörszem, majd az erdei pinty és citromsármány, a kékcinke és a kormos légykapó. De a madárzenekar csak öt-hat órákor válik teljessé a poszátával, a mezei verébbel és nyaktekerccsel.

— Juj, csak nem tetszett meglesni mindegyiket? kérdezte Csapó Laci rajongással.

— Nem, nem lestem — nevetett Éva, s lopva oda- oda tekintett Orosz Bélára. — Én többnyire csak a tengelicét meg a zöldikét és a kenderikét hallottam, en- gem ő k ébresztettek fel, lusta kislánynak tartottak. A töb- biről édesapám mesélt, mert ő kelt fel legkorábban. Egy könyvben is olvastam erről... De sarjúkaszálás- kor én is az erdőben háltam anyámékkal. Még sötét volt, amikor a fülemüle csattogását meghallottam. Az erdei kuvik meg akkor jelentette be, megy lefeküdni, és ne zavarja ő t se a koránkelő pacsirta, se a húros madár vagy a vörösbecg, és a kakukk fogja be a szá- ját, ne kiáltsa ki az egész világnak, hogy bújócskát játszik a párjával...

— Milyen kár — sóhajtott Rădăceanu elábrán- dozva —, hogy nem jöhettünk táborozni már május- ban.

— Törödsz is te a madarak ébresztőjével — szolt rá Marioară. — Te, ha egy fogaskereket vagy egy da- rab villanydrótot láatsz, az embert sem veszed észre.

— Téged kellene, hogy észrevegyelek, ugye? — for- tyant fel Rădăceanu mérgesen.

A többiek kissé kajánul összenevettek. A nagyobb pionírok tudták, hogy amikor csak teheti, Marioară Petre körül csetlik-botlik hosszú lábaival. Az meg, ha kijön a béketúrésből, rámondul: „Nem vagy üveg- ből, menj innen, hogy lássak”... Rendszerint össze- kapnak. Marioarăn látszott, most is valami csípős vá- laszra készül, de Orosz Béla jelt adott a továbbindu- lásra.

Betértek a plató felé kapaszkodó szekérútra, amely

különben csak a mély keréknyomokról látszott útnak. Inkább szélesebb vízmosásos árok volt, mint út, tele nagy rozsdafoltos fehér kövekkel. Két oldalán megoly sűrű bozót, hogy nem volt kitérő semerre.

Hiába keresték az ösvényt, amiről a menedékház gondnoka tett említést. Sokáig kellett felfelé bukdácsolniok, míg a bokrok között tényleg rábukkantak. Az viszont elvitte ő ket annyira balra, hogy már azt hitték, valahova másfelé visz, nem a juhászathoz.

Orosz Béla éppen azon tűnődött, ne térjenek-e vissza, mikor emberi hangok ütötték meg a fülüket. Messziről kutyaugatás is hallatszott. Vonultak hát tovább. Tíz perc sem telt belé, kiértek ugyanarra az útra, amelyen elindultak volt. Az emberi hangok ez alkalommal egészen közélről jöttek. A tisztán kivehető mondatfoszlányok közé néhány oly ropogós káromkodás vegyült, hogy hallani sem volt kellemes, nem még meg is érteni.

— Tudtam, előre megmondtam — kiáltotta valaki a bokrok mögött. — ígérik a segítséget, ígérik, de sehol semmi. A gyapjút azért vidd le az elnöknek, mert ha nem...

A kirándulóknak nem kellett a hangok után igazodniok, a vízmosástól megrongált út pár percen belül odakanyargott az egymással vitatkozó emberekhez. Ott hirtelen véget is ért. Illetve egy vízmosástól vájt szakadékszerű mély üregbe torkollott. Az embermagasságnál jóval mélyebb szakadékban két idősebb s három fiatalabb, szűrposztóba öltözött férfi azon erőlködött, hogy az áradattól alágörgetett kisebb-nagyobb kőtuskókat felhordják az aljából, s újra feltöltsék a kétfelé szakított utat.

Az emberek a pionírokra bámultak, amikor megpillantották ő ket. Végül az egyik, miután mogorván fogadta az üdvözlést, azt kérdezte:

— Csak nem magukat küldték?...

— Honnan küldtek volna? — ment közelebb a szakadékhoz Orosz Béla.

Az ember szúrósabban vette szemügyre a jövevényeket:

— Tévedés — mondta még haragosabban. Azt hittük, a kollektíva elnöke küldte magukat a segítségünkre.

— Azért mi is segíthetünk, amit tudunk válaszolta Kardos, és kérdően tekintett Orosz Bélára, majd a kiizadt gyerekekre, akik fáradtan telepedtek le a gyérülő bokrok között.

— Segítsünk, tanár elvtárs — pattant fel ültéből Rădăceanu Petre, s odament Orosz Bélához, aki a szakadék partján állva az emberek erőlködését szemlélte.

Maguk a Három ördög juhászai? kérdezte tréfásan.

— Mi igen, a tízé, mert csak ennyi tehette pocskékká ezt az utat.

— Orosz Béla letette hátizsákját, puskáját. Kardos tanár is lepakolódott. A nyakában lógó fényképezőgépet és a látcsövet a közelében álló Évának adta át, de ő kis gondolkodás után továbbadta a gyerekeknek.

— Mit gondolnak — mondta, én majd ölbetett kézzel nézem magukat?

— Magára fér a pihenés — felelte Orosz Béla. — Vagy menjenek előre a juhászathoz.

— Úgy van, menjünk — szökött talpra Marioară. — Mi közünk nekünk ehhez az úthoz?

— Hogy mi közünk? — fordult a lányhoz Orosz Béla. — Ez az út is a juhászathoz tartozik. Ezen jön le a sok szép kerek sajt, túró meg a gyapjú részünkre. Az ilyen utak nélkül felkopna az állunk a nagy városokban.

— Az igaz — sütötte le a fejét Marioară. Nem bánom, én is segíthetek egy kicsit.

— Ülj csak le, és pihend ki magad mondta Orosz Béla. — Ez nehéz munka. Ebbe csak az vágjon belé, aki szereti a sajtot, és nem riad vissza a fáradtságtól.

Ezalatt Rădăceanu le is ereszkedett az emberek mellé, akik csak nézték, mi sül ki a vitatkozásból. Az sült ki, hogy a tábor kürtöse, a kis Csapó Laci szintén felugrott a helyéről.

— Én se ijedek meg, tanár elvtárs.

Orosz Béla végigmérte a kishívőfiút.

— Nem bánom, az önként jelentkezők mellénk állhatnak. De aztán panaszt ne halljak. Aki nem érez magában elég erőt, pihenje ki magát, amíg mi segítünk. Senki sem tesz érte szemrehányást. De amelyik önként mellénk áll, az tartson is ki...

A pionírok összenéztek, mert ment már lefelé a szakadékba Marioară is Lacival. Csak nem tesz túl rajtuk az a kis göcs, mármint Csapó Laci, és az a pipaszárlábú Marioară gondolták, s rendre mind lepakolóztak, és lemásztak a mély üregbe.

Ott a juhászat emberei egymásra kacsintva fogadták őket:

— Nem maguknak való munka ez — mondta a vezetőjük a leérő Orosz Bélának és Kardosnak, az orvostanhallgatót meg kétszer is megnézte. Úgy nézem, városi iskolások maguk. Az első kő felhasítja a maguk finom tenyerét.

— Halljátok? — oldotta le és vágta zsebre Orosz Béla a karkötőóráját. — Finnyás embereknek tartanak bennünket — folytatta nevetve. — Mintha a mi tenyerünk nem ismerné az ásó meg a csákány és a kalapács nyelét.

— Dehogynem ismeri — kiáltozták a gyerekek innen is, onnan is. — Mutassuk meg, hogy mit tudunk.

Rădăceanu a bizonyosság kedvéért máris felragadott egy jókora követ, és görgette felfelé. Egy másikkal Csapó Laci birkózott; Marioară az Éva segítségével próbált felfelé cipelni egyet.

— Nem így kell azt! — ugrott melléjük Orosz Béla. — Csak akkora követ vegyünk, amekkorát elbírnunk és kézzel kézre adogathatunk...

— A nagyobbakat előbb — szólt az itt talált emberek szóvivője barátságosabban, mint az előbb. — Alapot kell rakjunk a külső fal alá, az üreget aztán megtölthetjük az apróbbakkal is. A legnagyobbakat bízzák reánk.

Az ő tanácsára így is tettek. Elrendeződtek a szakadékban, amely alább valóságos patakmederként foly-

tatódott a hegyoldalban. A lerohanó vadvizek mosták ki. Meg lehetett volna jósolni, hogy a felhőszakadások nyomán lezúduló víz idővel kettéfűrészeli az egész hegyhátat, ha elejét nem veszik. A lehordott vékony rétegű gyepes föld alól bőségesen kifehérlött a mészkő.

A kettészakított út helyén tátongó mély üregbe legalább öt-hat köbméternyi követ kellett felcipelniük ahhoz, hogy kitölthessék. A kollektív gazdaság juhászatahoz tartozó emberek, kivált a fiatalabbja, eleinte gúnyoros mosolygással figyelték: na most, most szalad szét ez a városi aprónépség. Ám csakhamar észrevet-ték, hogy nem lehet az akármilyen szedett-vedett tár-saság.

Szaporán, hozzáértéssel jött felfelé a sok kő. A friss szakadék azonban feneketlen gyomrúnak látszott. Csak úgy nyelte a követ. Amellett nem dobálhatták bele összevissza. Módszeresen kellett rakniok, hogy kössék egymást. Különbön megint leomlik az egész a legközelebbi felhőszakadáskor.

Kardos vette kézbe a kövek módszeres lerakását. Szakértőnek bizonyult. Beszélgetés közben kiderült, hogy a hadifogságban tanult meg falat rakni. Huszon-egy éves sem volt 1944 tavaszán, amikor Horthyék besorozták, s a keleti hadszíntérre küldték. Két hét múlva meg is adta magát Szovjet-Ukrajna határán.

A juhászati emberek belátták, hogy tényleg ért a fa-lazáshoz. Rá is hagyták egészen. Ők a nagyobb kőtus-kókat cipelték a keze alá.

Körülbelül háromnegyed óra hosszat, lendületesen adogattak a pionírok és oktatóik is. Éva azonban ha-mar kimerült. A tenyere tényleg ki volt finomodva, a dereka is régen elszokott a kislánykorában tanult ka-pálástól. Meg-megállt szusszanni. Marioară is egyre ritkábban hajlott le, Csapó Laci meg a derekát kezdte tapogatni. A hallgatag természetű Székely Juliska el-lenben szívósnak mutatkozott. Ez a táborozás elején törékenynek tartott hetedik osztályos nyúlánk leánya az utóbbi hetekben szembeötlően megerősödött. Amint egy-egy újabb követ felemelt, könnyörtelenül biztatta a neki segítő de már kimerült Csapó Lacit:

— Vedd már, mit báméskodsz!

Orosz Béla rajtuk tartotta a szemét. Igyekezett lassítani az ütemet. Izzadt már egytől egyig mindegyik. A hevesen alátűző nap hevét, itt a szakadékos mély mederben, nem enyhítette a körmösen fújdogáló szél.

— Kitartás — mondogatta időnként, bár neki sem volt könnyű ez a munka. Jobban ki volt már fáradva a gyerekeknél is. Azok a táborban többet mozogtak, jobban megedződtek, mint ő, aki csak az irányításukkal foglalkozott. Ám ezért egy pillanatra sem árulta el kimerültségét. Tudta, neki a legutoljára szabad abbahagyni a munkát. Ám azért vigyázott, hogy se magát, se a gyerekeket ne tegye ki túl nagy megerőltetésnek. Megfigyelte a juhászat embereit, akik egyenletes lassúsággal mozogtak. Az ő munkaütemüket vette fel. Egy-egy közbevetett kérdéssel úgy irányította a munkát, hogy a gyerekek időnként megszusszanhaszanak.

A juhászat emberei olykor cigarettára gyújtottak, érdeklődtek kirándulásuk célja felől. Közben elárulták: nekik is vannak pionírjaik a faluban, azok is szoktak egyet-mást segíteni a kollektívának. Ezért néztek ő ket eleinte a magukénak. Azok, persze, nem jöttek volna ilyen „gálában”.

Orosz Béla a pihentető beszélgetések ellenére is látta a gyerekek lassuló mozgásán, hogy kitartásuk végére érhetek. Biztosan meg is éheztek már, a nap állása ebédidőre mutatott. Nem szerette volna, ha meghátrálással érne véget ez az előre nem látott önkéntes munka. Tudta, hogy a sikerrel megoldott feladat mennyire emeli pionírjai önbizalmát és későbbi kitartásukat.

— Mit gondoltok — fordult hozzájuk —, ne tartunk itt ebédidőt? Közben ki is pihenhetitek magatokat. De előre megmondom, ha most megpihenünk, nehezebb lesz újrakezdeni a kőhordást. Az esztenára sem juthatunk fel.

— Nincs már sok hátra, tanár elvtárs — kiáltotta Rădăceanu —, majd megebédelünk az esztenában...

— De vannak ott kicsi bárányok? — kérdezte Marioară. — Én imádom a kicsiket.

— Mi is látni akarjuk... — így Csapó Laci.

— Végezzünk előbb, tanár elvtárs — mondta Dan Irimie is.

Kiderült, hogy kicsi bárányok ilyenkor, augusztus küszöbén, elvétele ha akadnak, a juhászat viszont alig tízpercnyi járásra esik a megrongálódott úttól. Csak azért nem látszik, mert a plató szélvédett oldalába épült.

A pionírok új erőre kaptak az eszténa közelségének hírére. Egyikük sem látott még juhászatot. Rop-pant érdekelte őket, hogyan készül a sajt.

— Itt kezdődik — mondta Orosz Béla —, ennél az útnál...

Az ilyen kérdésekkel és feleletekkel élénkített kő-hordást déli egy óráig sikerült befejezniük. Kardos tanár mesterfogásai segítségével a kétfelé szakított utat összetoldták. A juhászat öt embere estig sem végzett volna vele. Hárman közülük még visszamaradtak, hogy fejszéikkel vastagabb ágakat vágjanak, és keresztben ráfektessék a kötöltésre, különben szekérrel át nem mennek rajta.

A gyerekek fáradtságukat feledve jókedvűen másztak ki a hasadékból, s onnan fentről gyönyörködtek művükben. Közben Éva bejódózta és be is kötözte azoknak a kezét, akiket az éles kövek felhorzsoltak. Bizony ő is megsérült vagy három helyen. Orosz Béla vállalkozott a bekötözésére.

— Mire befejezzük a táborozást, egész rendes kis munkásnőnké válik — mondotta tréfásan.

— Nem kell mindent elhinni a vezető első szavára — felelte Éva kissé csípősen, és mindjárt el is fordult tőle.

Miközben a mind hegyesebben fújó szélről szembe-kapva felfelé igyekeztek, a mogorva esztenás egészen ellágyult, kezét adott Orosz Bélának és Kardosnak.

— Rusu Ilie, az öregebb — mutatkozott be. — Ne vegyék zokon, amiért kezdetben lebecsültem magukat. Megízenem az elnökünknek, köszönjék meg a segít-

séget. Sajnos, én semmivel sem hálálhatom meg. Szombaton mind levittük a sajtot a faluba.

— Várjunk csak — szakította félbe Orosz Béla élénken. — Csak nem maga az a Rusu, akivel az erdőkerülő a tegnap beszélt?

— De éppen, hogy én...

Orosz Béla erre még egyszer kezét szorított vele, s elmondta, hogy írásbeli nyilatkozat kellene tőle, ha szívesen adná.

— Miért ne? ... — felelte amaz.

Felértek a platóra, a ott egy hajlás teknőjében rögtön eléjük tárult a nagy kiterjedésű, fából összeácsolt esztena épület a karámokkal együtt. Egy terebélyes tölgyfa alól vagy nyolc-tíz bozontos pakulárkutya rohant feléjük rettentő hivatástudatra valló csaholással. Ám Rusu Ilie egyetlen éles füttyentésére visszakullogtak a karámokhoz.

A pionírok egy vén tölgyfa árnyékába telepedtek, s ebédjük elköltéséhez láttak. Közben Orosz Bélára figyeltek, aki ezt kérdezte tőlük:

— Jártatok már szövő-fonó gyárban?

— Még soha...

— Egyszer sem...

— Nahát itt most a szövő-fonó gyárak egyik legtávolabb eső részlegét láthatjátok. Itt a legelőkön a gyapjú még csak fű. A juhok maguk egyenként mindenik egy-egy külön kis gyapjúgyaracska...

A juhok bégetése helyeslésnek hangzott, s ez megint nevetésre készítette ezeket a városi gyerekeket.

Nagyon sok „gyapjúgyaracska” bégetett ott fönt a havasi legelőn. Rusu Ilie elmondta, hogy idecsapták egy másik falu társulásának a juhállományát is. A kollektív gazdaságéval együtt majdnem kétezer darab volt ott. Ötszáz a másik brigáddal majd csak estefelé jön be a fűről.

Ezután Rusu bevezette őket a gerendás mennyezetű esztenába, a „sajtgyárba”, ahogy Orosz Béla rögtön elnevezte. A lemeszelt gerendafalakkal elválasztott raktár polcain valóban nem volt egy darab kész, meg-

érett sajt sem. Készültek azonban a legfrissebbek. Ott lógott a tegnapi, tegnapelőtti fejesből származó tej lecsapódott sűrűje valami vászontarisznyában a gerendákon. Savó csepegett belőlük az alájuk tett csebrekbe.

Rusu közben fehér vászonköpenyt öltött magára, mint valami orvos. A nyitott ajtón és ablakokon sűrű drótháló tartotta kívül a legyeket. Általában tisztaság volt minden zugban. Rusunak most nem sok mutogatni valója akadt. Orosz Bélával és Kardossal félre is ült az udvaron egy vastag kőlapú kerek asztal mellé.

— Bár ez az eszténa nem tartozik a leghigiénikusabban berendezett juhtejfeldolgozó üzemek közé — magyarázta Éva a pioníroknak —, azért alig lehet összehasonlítani a régiekkel. Azok bűzösek és mocskosak voltak. Sehol annyi legyet nem látott, mint azon a hargitai esztenán, ahol egyszer kislánykorában járt. Ki gondolt akkor arra, hogy fehér köpenybe bújtassa a tejjel, sajttal dolgozó juhászokat. Szállásuk sem volt emberhez méltó. Ők maguk is inkább szennyes szénégetőkhöz hasonlítottak, mint juhászokhoz. Elment az ember kedve örökre a sajtól meg a juhtúrótól, ha őket látta.

A pionírok, miután megnézték a juhászok szálláshelyét is, odacsődültek az itató-vályúkhöz és a kúthoz, amely oly mély volt, hogy a víz nem látszott benne. Kipróbálták a vízhúzást, s bizony elég sok időbe került, míg a vasabronccsal összetartott favedret felhúzták.

Orosz Béla és Kardos sokáig tárgyalt a kerek kőasztal mellett Rusu Iliével. Közben írtak valamit. Rusu odakiáltotta a fiát, egy szépszál izmos legényt. Eléje tette a teleírt papírt. Az ifjú Ilie gondosan elolvasta, majd az Orosz Béla kézbevett töltőtollát vizsgálgatva önérzetesen kijelentette, hogy az övé szebb. — De ez jobban ír — tette hozzá, miután az elkészült nyilatkozatot aláírta.

Az apja ezalatt a juhászat jövőjéről mesélt Kardosnak. Cementpadlót tesznek a „csepegőbe”; ha lehet, a villanyt is felhozzák a vasút mellől, hogy fejögépe-

ket használhassanak. Őszire bejön a kollektívába a másik társulás is.

— Hát azzal a girhes szekérúttal mi lesz? — kérdezte Kardos.

Rusu legyintett.

— Mire arra is sor kerülhetne, akkorra mi már helikopterrel járjuk az esztenákat.

Orosz Béla nevetve pillantott a karórájára, s megkérte Kardost, fényképezze le Rusuékat, aztán terelje össze a pionírokat. Menniök kell visszafelé.

Az emberek, akik a megrongált út helyreállításával kínlódtak volt, sorra kezet fogtak az indulásra gyülekező pionírokkal és tanáraikkal.

— Ezután ti is a mi pionírjaink vagytok — mondotta az idősebb Rusu Ilie. — Tudtok dolgozni. És az jó, mert munkában nő nagyot az ember. De azért halálba ne dolgozza magát — tette hozzá tréfásan.

Az ifjabb Ilie odakalauzolta ő ket arra az ösvényre, amelyen hamarabb leérhetnek az aljba. A kutyák dühös nekiramodással követték egy darabon az eltávozókat.

*

A kirándulók a mutatott ösvényen tényleg gyorsan leértek az aljba. Hogy néhol közben az ülepükön szánkáztak lefelé, az külön mulatságnak számított a fiúknak. Este viszont bosszankodhattak, hogy meg kell varrniok felhasadt nadrágjukat.

Délután négy órakor már a sziklakapu bejáratánál pihentek meg uzsonnázni. Májpástétomot bontottak, s nagy karéj kenyerekre kenték rá. Az egyik kiürült konzervdobozt elejtették, s az gurulni kezdett lefelé. Csengve-pengve ugrott keresztül az útjába eső köveken, a sziklafalak többszörösen verték vissza a hangját. Csapó Lacinak kedve szottyant kipróbálni, hogyan hangzik itt a kürtszó.

Mivel legkedvencebb kürtjele a takarodó volt, azt kezdte zengetni, a visszhang meg háromszor-négyszer is visszakürtölte neki. Midőn már vagy négyszer is ki-

próbálta, mindnyájuk meglepetésére, jött még egy ötödik, fölötte különös, elhaló visszhang is. Nem any nyira a kürt jelhez, mint inkább valami keserves jajgatáshoz hasonlított.

— Hát ez mi? — ugráltak fel uzsonnájuk mellől, megdöbbenve.

Orosz Bélát a pionírok soha ilyen izgatottnak nem látták.

— Még egyszer, Laci — kiáltotta látcsövét a szeméhez illesztve. — Hallod? Még egyszer, de tele tüdővel.

Laci nekivörösödve fújta, s ez alkalommal olyan sikerülten, hogy amaz ötödik, szívbemarkoló, jajgatászerű „visszhang” most egész tisztán kivehető volt.

— Ez Lajka — kiáltotta Orosz Béla viaszfehérre sápadva. — Ő szokott így kontrázni a kürtjeleinknek. Itt van valahol, talán nem is messze... Fújd még egyszer. Lássuk, hány másodperc alatt ér ide a hangja!

Sápadtak voltak már mindannyian. Orosz Béla, Kardos és Lukács Éva a karórájukra meredtek, örökkévalóságnak tűnt, amíg a kürtszó ismét elhalt a visszhangjaival együtt, az ötödik pedig négy másodperc múlva valamennyiük szívét megrázta. A pionírok körülvették tanáraikat, összevissza beszéltek.

— Ez tényleg Lajka.

— Én is ráismerek a hangjára.

— Milyen messze lehet, tanár elvtárs?

Orosz Béla az órájára tekintve számítgatta.

— Tőlünk két másodpercnyi hangterjedési sebesség távolságra lehet. Mert két másodpercbe telik, amíg a kürtszó odáig, és kettő, mire a Lajka hangja ideér. Légvonalban tehát hatszázhatvanhat méternyire lehet tőlünk, de merre?

— Én arról hallottam — mutatott Székely Juliska délkeletre.

Más pionírok is megerősítették a Juliska megfigyelését. Egy újabb kürtjelre minden kétségét kizáróan valóban délkeleti irányból hallatszott a kutya keserves vonítása, de valamivel már halkabban. Éppen csak az volt az aggasztó, hogy arrafelé mutatkozott

legsűrűbbnek az erdő és legmeredekebbnek a hegy. A pionírok a bozotos meredek aljába rohantak, s ide-oda szaladgálva valami ösvényfélét kerestek.

Kardos tanár a tapasztalt turista nyugodtságával leoldozta alpinista kötelét a hátizsákjáról, s aziránt érdeklődött a látcsövező Orosztól, hogy ki tart vele? Valahol lennie kell a meredek oldalon olyan vízmosásnak, amelynek a kövei között felkapaszkodhatnak.

— Mind megyünk, tanár elvtárs...

— Úgy van, gyerünk! ...

— Csak a legnagyobbak — kezdett rendelkezni Orosz Béla. — Te mész, Rădăceanu Dan Irimiével, Dávid Erzsivel és Bálint Pistával.

— Hát én, tanár elvtárs? — furakodott eléje Csapó Laci.

— Én is, tanár elvtárs, én is... — léptek mind elő a gyerekek.

Kardos leintette őket:

— Ennyit nem bírok magam után húzni a kötélen. Csapónak feltétlenül itt kell maradnia az aljban, hogy időnként Lajkát vonításra készítse a kürtjelekkel. Csak a hangja után tájékozódva találhatjuk meg...

— De többen többfelé kereshetnénk, tanár elvtárs.

Kardos előrement, s míg Orosz igyekezett lecsillapítani az izgatott gyerekeket, ő valami feljártot keresett a bozotos, kúszó indáktól sűrűn befont hegyláb aljában. Az egyik helyen alig-alig folydogáló kis csermelyre bukant. Előkapta kacros hegyű, vaskos turista-bicskáját, s kaszabolni kezdte a bozótot. Az így támadt résen aztán bebújt, s a kúszónövények fonadékát egyre tovább ritkítva, mind beljebb és beljebb jutott. Mikor egészen eltűnt a bozotos növényalagútban, hátrakiáltott:

— Csak akkor gyertek utánam, ha a kötel végét látjátok. Rögtön kapaszkodjatok belé, nehogy feljebb húzzam...

Két perc sem telt belé, s a pionírok megragadták a kötelet.

— Itt a vége, itt a vége, megfogluk.

A sűrűből nem hallatszott egyéb a tornatanár erőlködését jelző lihegésnél, a száraz gallyak ropogásánál meg a szétvagdosott indák zizegésénél.

Idelent a kislányok a öklüket rágták idegességükben. Némelyiknek a könnye is potyogott. Egyre unszolták a növényalagútba bebújó pionírokat:

— Gyorsabban bújjatok, gyorsabban, nehogy meghaljon szegény, mire odaértek.

Orosz Béla, minden felszerelését lerakva, puskáját Székely Juliskára bízva megkérte Évát, hogy utána már ne engedjen senkit a sűrűbe. Ám alig tűnt el a bozótban, vagy ötön rögtön utánabújtak. A többinek aztán Éva szigorúan útját állta. Az elkeseredett Csapó Lacit pedig az útnak arra a részére küldte, ahol legelőször megfújta a kürtöt.

Ezalatt az utat törő Kardos tanár a kötél nála levő végét rácsavarta egy fatörzsre, s úgy húzta fel az utána következőket. Amikor mind felértek, újra feljebb hatolt egy kötélhosszal. Vagy százméteres kétszeri kapaszkodó után az erdőoldal valamivel szelídebb hajlásúvá vált. Fától fáig már kötél nélkül is feljebb juthattak. Orosz csak akkor eszmélt rá, hogy parancsa ellenére a kiszemelt pionírokon kívül legalább még vagy tizenöt mászik négykézláb fatörzstől fatörzsig. Haragosan zavarta ő ket a kötélhez, s megparancsolta, hogy ne merjék elengeni, mert ha valamelyik félretéved ebben a sűrűben, éhen veszhet, amíg megtalálják.

De melyik gondolt most erre rajta kívül? Ment mindenki úgy, ahogy tudott...

Feljebb ritkult az erdő. A délutáni nap aláhajtott már annyira, hogy jól bevilágíthasson a sűrű fák közét. Mintha aranyeső zuhogott volna a lombok közül, oly szemkápráztatóra szépült a sűrűség. A továbbra is elől kapaszkodó tornatanárnak azonban vérző horzsolások látszottak kezén-lábán. Tenyeréből olykor tölcserént formálva lekiáltott Csapó Lacinak, hogy fújja a takarodót. Valamennyiük öröme Lajka mindannyiszor jelentkezett, és tájékoztatta ő ket. Az erdő sűrűjében azonban vonítása nem hallatszott olyan tisztán, mint lent az úton.

Ott az Éva és Csapó Laci körül egy csomóba terelt pionírok lélegzetüket visszafojtva füleltek az erdő oldalából hallható zajra és hangokra. Egyszer aztán egy-egy fehér inget is észrevettek a fák között.

— Balra, egyre balra tartsanak! — kiáltotta feléjük Éva. — Arról hallatszik a Lajka sírása.

A helyes irányba igazított mentőcsapat is egyre hátrózottabban hallotta, hogy a farkaskutya tényleg abból az irányból válaszol a takarodó kürtjelére. Csapó Laci ugyanis lent az aljban ráunt folyton a takarodó ismételtetni, s megpróbálkozott más kürtjelekkel is. Lajka azonban azokra nem felelt. Úgy látszik, hogy emlékei a takarodó kürtjéhez rögződtek a legszilárdabban.

Orosz Béla, amint a leghátul küszködő pionírokat tartotta szemmel, eltűnődött a kutyája fura viselkedésén. Okát kutatva, a megfejtésre is rájött. És csak ő jöhetett rá. Ő tudott legtöbbet hivatásánál fogva a pavlovi feltételes reflexekről... Lajkát rendszerint a takarodó elhangzása után eresztette ki a láncból. Most, hogy a kutyát sebesülése vagy valami más egyéb fogásban tartja, a takarodó kürt jele megint a szabaddulás reményét élesztgeti benne. Úgy, mint esténként a táborban...

Ez a feltevése negyedóra múlva be is igazolódott. Túljutva az erdő legmeredekebb szakaszán, a fák ritkulni kezdtek, lapályosabb részre érkeztek. Az előrejutást azonban megnehezítették a viharoktól kidöntött, egymáson keresztül-kasul heverő óriási bükkök és tölgyek s a sűrűn rájuk fonódó szúrós indák. A kutya vonítását itt már egészen közlelről hallották. Egyszer aztán Rădăceanu diadalordításban tört ki:

— Itt van! Megvan, tanár elvtárs! ... Ide jöjjenek!

Ezt lent az aljban is meghallották. Évát meg a felügyeletére bízott pionírokat reszketés fogta el. A leánykák a nyakába borultak Évának.

— Tetszik hallani, megtalálták, megtalálták...

Éva velük ujjongott, és nem csupán azért, mert egy kedvencüket megmenthették, hanem azért is, mert most

már a kétely legutolsó szikrája is kihunyhat annak a férfinak a megingathatatlan igazsága iránt, aki napról napra, pillanatról pillanatra közelebb kerül hozzá, úgyannyira, hogy valóban vigyáznia kell, nehogy a vakhit rajongásával kezdje csodálni...

A körülötte szurkoló pionírok, bármennyire is szerettek volna tanúi lenni a Lajka megmentésének, már csak a táborban tudhatták meg, hogy a mentőcsapat milyen körülmények között bukkant rá. Orosz Béla ugyanis hahózza lekiáltott. Azon az úton, amelyiken feljöttek, a sebesült kutyával nem tudnak leereszkedni. Szedjék össze tehát a mentőcsapat hátizsákjait, és vonuljanak be a táborba. Ott majd találkoznak. Itt fent rövidebb utat keresnek hazafelé...

Lajkát Rădăceanu két, tövestül kicsavart bükkóriásnak a gyökér-üregében látta meg. Menekülés közben abba zuhanhatott bele, amikor a kidőlt fákon keresztül próbált ugrani. A másfél méter mély gyökérüreg sűrű bozótjába úgy belegabalyodott a nehéz farkaskutya, hogy saját erejéből soha ki nem szabadította volna magát. Mikor Rădăceanu odaért, már csak a feje látszott ki, a pofája tele volt rászáradt, alvadt vércsomókkal. Az odaérő tanároknak késeikkel kellett szétvagdosniok a reáfonódott vastagszárú kúszónövényeket, hogy végre kiemelhessék.

Ki tudná leírni a kutya nyüsztését, fájdalomtól és örömtől vegyes vakkantásait, amikor megpillantotta imádott gazdájának jól ismert sovány arcát s megérezte ő rjtően szeretett illatát. A nyüsztése, amelyben egyaránt benne volt öröme és fájdalma, szinte emberi panaszkodásnak hatott. Végre ott feküdt a letaposott növények között, s megvizsgálhatták a sebeit is. A durva farkasserétek a jobb fülét érték, egy darabot ki is szakítottak belőle. A jobb mellső lába is át volt löve. Valószínűleg csak azért nem érték a serétek nemesebb részét is, mert az erdő fái felfoghatták a szórás sűrűjét.

Hogy Lajka tegnap és ma mit állhatott ki az izzó napsütésben, arra csak a körülötte dongó színes legyek kövérségéből és a szétfutó vöröshangyák sokasá-

gából lehetett következtetni. Különösen súlyos fülsebjei voltak a rovaroknak teljesen kiszolgáltatva.

Megszabadulván kízóitól, Lajka mindenáron fel akart pattanni, de a jobb mellső lábára nem bírt ráállni. Emellett teljesen ki is merült az éhség és szomjúság miatt: vinnyogva nyaldosta a föléje hajlók kulacsát. A tenyerükbe töltött vízből itatták meg, s zsebkendőkkel úgy-ahogy bekötözték. Orosz Béla ölben próbálta vinni, de túl nehéz volt. Meg aztán rúgkapált is, és folyton a gazdája arcát nyaldosta.

Végül is az egyik pionír vászonkabátját adták rá, a hátán összegombolták, egy kivágott egyenes faágat a gombolás alatt keresztüldugtak, s úgy vitte Rădăceanu és Dan Irimie, mint valami függőágyban.

Az iránytű segítségével keletnek fordultak, amerre a táborukat sejtették.

XX

Míg a Lajka megmentése miatt kétfelé vált két pionírcsoport hazafelé igyekezett, azalatt a táborban maradt szolgálatos csoport vacsorafőzéshez látott. A Vízikerekével bajlódó Feri észre sem vette, mikor lett délután. Gyorsan peregtek az órák.

Annál lassabban múltak a percek Gézukánál.

Addig még csak telt valahogy, amíg a közös edények felmosogatásával pizmogott. Délebedig sikerült ilymódon elhúzni-halasztani a sátorfogság megkezdését.

Addig csak Terike kuksolt a napsütéstől teljesen átmelegedett sátorlap alatt. Melege volt, kétszeresen melege. Melegítették a partizánokról olvasott viszontagságos, hősi történetek is. Hősiességükön és kitartásukon felbuzdulva tízszer is megfogadta magában: többé sohasem kotyogja ki a tábor titkait. A partizánok szakadatlan éberségéből értette meg igazán, milyen fontos a titoktartás, és mit veszíthetett ő esetleg éppen a mai kirándulásról való elmaradással is.

Ám a sátorfogság akkor vált számára valóban nehézé, amikor Bota tanár Gézukával gyorsan befejeztette a hosszúra nyújtott mosogatást, Ferivel meg egyszerően bekísértette a sátrába.

Gézuka, amíg a szolgálatosok észrevették, elnyúlt a fekvőhelyén, és jóízűen durmolt. Horkolásával méregbe hozta a szomszéd sátorban izguló Terikét. Aztán jött Feri, és hozta az uzsonnájukat. Gézukát felverte, és alaposan megleckéztette az alvás miatt. Ráijesztett: ha ezután is aludni mer, este a tábor négyszöge elé állítja, s kaphat még egy félnapi sátorfogságot.

— De mit csináljak, ha nem alhatom? — kérdezte Gézuka a szolgálatos természetrajz tanártól, amikor az véletlenül arra ment.

— Gondolkozz, Gézuka, egyre csak gondolkozz — felelte amaz jóindulatúan.

— De min gondolkozzak?

— Hát azon, fiacskám: méltó-e egy pionírhoz a hazudozás?

— Azon már gondolkoztam, tanár elvtárs. Látom, hogy nem méltó. És ezt nem azért mondom, mert ott-hon is meg szoktam ígérni nagymamának, hogy megjavulok.

— Hát ez kiváló fejlődés, Gézuka. Eredj csak tovább ezen a nyomon, roppant messze juthatsz...

Ezzel Bota magára is hagyta Gézukát. Ment, hogy leáztassa a sebtapaszt az álláról, mert megint borotválkoznia kellett.

Gézuka szót fogadott, tovább haladt a megadott nyomon. Tűnődni kezdett, mi minden érdekeset is művelhetne most, ha nem kellene a sátorban unatkoznia. Terikével is meg kellett osztania az elképzelt tenni-valók gyönyörűségét.

— Hallod, Teri, bevezetném a villanydrótot a tanár elvtársak sátrába. Vagy gyeptéglát vágnék.

— Hallgass már — tört ki Terike elkeseredve. — Olvasni akarok.

— Nem olvasnál hangosan, hogy én is halljam?

— Hogyne! Az csalás lenne...

Gézuka egy darabig a Terike válaszában gondolkozott. Rájött, hogy ez tényleg csalás lenne... Aztán megint elnyomta az álom, ám hamar fel is rezzent. Saját horkolása ébresztette fel, és ezen roppant elcsodálkozott. Mélyen, fájdalmasan, vágyakozón felsóhajtott:

— Tudod, Teri, látom már, a legnagyobb gyönyörűség a mosogatás lenne most.

— Hát kérd, hogy ezután mindig te mosogathass. Nekem pedig hagyj békét.

Gézuka tovább gondolkozott. Eszébe jutott, hány-

féle édes madárszót hallott, amióta itt táboroznak. Megpróbálta utánozni. Előbb füttyült, végül meg a macskanyávogásnál állapotodott meg. Olyan — szerinte fülgyönyörködtető — változatokat hozott ki, amilyeneket otthon a padlásukról hallott éjszakánként. Négy macskát is tartott a nagymama az egerek ellen, s annyit evett az a négy, hogy az többre rúgott száz egér okozta kárnál.

Terike a szomszéd sátorban azt sem tudta, nevesen-e vagy sírjon mérgében. Végül is a nevetés vett erőt rajta, mert Gézuka páratlan művésznek bizonyult a macskák élethű utánzásában.

— Mi a fene? — ütötte fel a fejét Feri is a tábor konyháján. — Honnan került ide macska, ráadásul négy is, hiszen négyen felelgetnek egymásnak?

Nézett erre, nézett amarra, fel a fákra, le a szakadékos patakmederbe, addig-addig, míg ráeszmélt, hogy hiszen nincs itt a táborban se padlás, sem pince, se másféle macskatanya. Egy dühös kifakadás, ami a sátrak felől odahallatszott, végre ráeszméltette Ferit, hogy ki rendezheti ezt a kandúr-hangversenyt. Méregbe jött, mert a társai röhögni kezdtek a rizskásafőzésnél, majd macska módra válaszolgattak Gézukának.

Feri méregetől hasadozva szaladt a sátorhoz:

— Kácc ki onnan. Macskának nincs helye a mi sátrunkban.

Gézuka megdöbbenve bámult Ferire, majd a saját háta mögé: csak nem ott lát Feri valami macskát...

— Nem érted? — kiabált Feri. — Mars ki innen, ha macska lettél. Mi téged ítéltünk sátorfogságra, nem a macskátokat. Este majd jelentem. S ezután egeret fogatunk veled büntetésből...

Közben benyúlt a sátorba, s Gézukát galléron ragadva kirángatta onnan.

— Tessék, mehetsz, amerre látsz. Macskáktól senki sem kéri számon, hogy merre tekeregnek.

Gézuka megkövülten állt a sátor előtt. Sértődöttségében hirtelen arra gondolt, van annyi pénze, hogy

vonatra üljön, vagyis rögtön hazamenjen innen, ámde eszébe jutott a nagymamája, aki biztosan azzal fogadná: „Na látod, mondtam, hogy gyere haza, ne éhez tovább.” Márpedig ami igaz, az igaz. Ma délben is majdnem egy egész doboz májpástétomot kent fel a kenyérré, két nagy paradicsomot is bevágott hozzá... Aztán mit mondanának a többiek? Azt, hogy megszökött a kövér, mert macska lett belőle? Pedig már nem is olyan kövér... És egyszer se mehessen kirándulni? Célba se löhessen a tanár elvtárs puskájával? Azt se láthassa, mikor gyúl fel Rădăceanu villanya a sátorban?

A tünődésnek az lett a vége, hogy Gézuka végül is visszabújt a sátorba. Úgyis hamar este lesz. Miért vegyék be a napiparancsba, hogy Kiss Géza gyáva szökevény.

Talán még egy órányit sem üldögélt Gézuka ilyen elmélkedésbe mélyedve, mikor távoli kürtszóra kapta fel a fejét. Valahol messze takarodót fújtak. Világos nappal takarodót! És nem is egyszer, hanem többször. Hát ez mi? Felfigyelt Terike is a szomszédban, fel a szolgálatos pionírok és Bota tanár is. Összegyűltek a tábor közepén, és találgatták: ki kürtölhet és miért? És miért éppen takarodót, mégpedig igen hasonlót a Csapó Laciéhoz?

Egyszer aztán hirtelen abbamaradt a kürtölés. Úgy egy óra múlva közeledő lárma, leány- meg fiú-hangok zszibongása ért a Gézuka füléhez, majd tisztán ki-vehető kiáltások hallatszottak egészen közélről. Valaki végigszaladt a tábor udvarán:

— Tanár elvtárs, tanár elvtárs, hozzák Lajkát.

— Hallod, Feri, megmentették Lajkát! ...

Gézuka kidugta fejét a sátornyíláson, a szomszéd sátorból meg a Terike aranyos kis orrocskaja bökődött ki.

— Hallod, Gézuka? Megtalálták Lajkát.

— Hozzám ne szólj, tudod jól, hogy ma nem beszélgethetünk.

Ám azért négykézlábra állva derékig kibújt a sátor nyílasán. A hasonlóan térdeplő Terike is kinnebb me-

részkedett. A táborkapun éppen akkor rohantak be azok a pionírok, akik Éva elvtársnővel jöttek haza. Egyesek odaszaladtak az eléjük siető frissen borotválkozott Botához. Mások a konyháról kinyargaló szolgálatosok közé keveredtek.

És ujjongó izgatottsággal, egyszerre és egymást túlkiabálva, szédítő hangzavarban mondták, mesélték, újságolták a kirándulás nagy eseményeit: hogy az áradás kétfelé szakította az utat, s hogy ő k hogyan segítettek megjavítani; mit láttak a „sajtgyárban”, illetve a „gyapjúgyárban”, azaz a juhászatban; hogyan pihentek meg hazafelé tartva, s a sziklaszoros kapujában hogyan próbálgatta Csapó Laci kedvenc kürtjelét, a takarodót; és miként felelt arra, ötödik visszhangként, a Lajka segítséget kérő fájdalmas vonítása; miként fújt Csapó Laci újra meg újra a kürtjébe, s hogyan indult el a mentőexpedíció s találta meg szerencsésen a megsebesült Lajkát...

Csapó Laci, ragyogó képét mutogatva, úgy jött-ment fel és alá kürtjével az elbeszélés alatt, mint Napóleon hajdanán valamelyik győztes csatája után...

— Halljátok, fiaim, halljátok? — mondogatta a többieknek. — Ha én nem vagyok ott a kürttel, most is sirathatnánk Lajkát.

Arra a hírre, hogy a mentőexpedíció minden percben megérkezhet a sebesült farkaskutyával, a kislányok között valóságos zavargás tört ki. Összevisszaszaladgáltak, s lármásan követelték Feritől, hogy azonnal készítsenek Lajkának gyengélkedő kutyasátrat, kerítsenek lerágott csontokat...

— Hogyisne, húsleves kell ilyenkor a betegnek — kiáltották közbe mások.

Feri szolgálatos csoportvezetői méltósága egyszerre két-három arasznyit nőtt. Teljes súllyal és tekintélyeskedő hanghordozással utasította rendre a zaklatott szívű kislányokat:

— Ne rángassátok az ingemet. Hova gondoltok, ma nem főztünk csontos ebédet, húsleves sem található, külön gyengélkedőt sem állíthatok fel neki, Lajka, akárhogy vesszük, mégiscsak egy kutya...

— Halljátok? Halljátok? — kiáltották lázadozva a szorongó szívű pionír-lánykák. — Hogy Lajka csak egy kutya! Tudod te, hogy mit beszélsz? Lajka hős, nem kutya. Még jó, hogy te is nem nézed veszett farkasnak, mint azok a vadászok...

Este nyolc óra felé az izgalom tetőfokára hágott, mert a mentőcsapat késett. A kezüket tördelő kislányok jajgatni kezdtek. Csak nem sötétedik rájuk az erdő, csak nem érte ő ket valami baj, csak nem adta ki útközben a sebesült Lajka a párját?! Jaj, ha később mentették meg, és éppen most temetik valahol... Ám alighogy erőt vett volna a kishitűeken ez a sötét képzelgés, az erdőből előbb távoli csörtetés hallatszott, majd emberi hangok szűrődtek ki, és aztán — éppen a forrás fölött — kibukkant végre a fák közül a türelmetlenül várt mentőcsapat. Elöl Orosz Béla, aki félrehajtogatta a bokrok ágait, és vigyázott, hogy vissza ne csapódjanak, mert közvetlenül utána a kiizzadt Dan Irimie és Rădăceanu Petre egy hosszú rúdra fűzött kabátban a váltig nyugtalankodó kutyát cipelte. Dávid Erzsike mellettük jött, és arra ügyelt, hogy a sebesült ki ne suvadhasson a kabátból. A többiek a véresre kasmolt karú tornatanárral hátvédül jöttek.

Zúgott a tábor, mint a rajzásra készülő méhkas. Mindenki az érkezők elé rohant. Sajnálkozva nézték, hogy a zsebkendőkkel bekötözött fejű szürke farkaskutya mint vergődik a kabátban.

Izgatott kiáltások hallatszottak:

— Né, a lába is... Vigyázzatok, mert a lába is...

— A kórházba vele, a kórházba...

— Helyet, helyet... Ne bújjatok olyan közel, én is látni akarom.

Éva ott állt már a gyengélkedők sátra előtt. Magára öltötte fehér köpenyét, a vöröskeresztes táskát kibontotta, porcelán tálakat, hátborzongatóan csillogó csipeszeket és penicilusokat, desztillált vizet és jódos üvegecskét, vattát és gézt rakott ki az eléje állított ládára.

Lajkát egyenesen odahozták a keze alá. Leállították ép lábaira, Orosz Béla legombolta róla a kabátot.

mire egy kis derűtség enyhítette a pionírok borzadályát. Ám rögtön el is némultak. Lajka, mintha tudta volna, mi vár rá a fehérköpenyes Éva részéről, morogni kezdett, foga is kifehérett rózsaszínű ínye mögül. Orosz Béla hátraszólt a mögötte tolongóknak:

— A szájkosarat. Mindenki menjen innen. Kirándulók, gyülekezzetek a kaputól balra, a kerítés mellett. Én is megyek, ha végeztünk Lajkával.

— Oszolj! Oszolj! — terelte Feri a pionírokat a nyírfakerítés felé.

Dan Irimie hozta a szájkosarat. Orosz ügyvel-bajjal felhúzta Lajka pofájára, s a szíjat a nyakára csavarta. Éva nem kis lámpalázzal fogott a sebek megvizsgálásához és kimosásához. Lajka szűkölt, vinnyogott, morgott, és rázta a fejét. Orosz Béla a szájkosaránál fogva tartotta, és Dan Irimie a lábait fogta.

Terike visszabújt a sátrába, s két kispárna közé rejtette a fejét. Hullottak a könnyei. Gézuka is elfordult a kutyától. A kerítésnél gyülekezőket bámulta, s majd kiesett a szeme. Székely Juliska volt ennek az oka, aki a rábízott céllövő puskát még most is a nyakába akasztva viselte. Kevélyen járkált a többiek között. Hiába kérték, egyiknek sem adta oda. Addig nem is szándékozott kiadni a kezéből, amíg Orosz Bélának magának személyesen vissza nem szolgáltatja.

Gézuka úgy vélte, biztosan nem Juliskára, hanem rá bízták volna a puskát, ha ő is a kirándulók között lehetett volna. Leány kezében a puska — akár tényleg a gatyá...

Ezalatt Éva valóságos gézsapkát tekert a Lajka fejére. Másképp nem tudta befáslizni széttépett jobb fülét. Lajka egyre rázta a fejét, s az egyik ép mancsával is próbála lekaparni a kötést. Jobb mellső lába térden felül sérült meg, szerencsére csak az izmokat fúrta át a sörét. A seb azonban már elgennyesedett. Orosz attól tartott, hogy Lajka nem tűri meg magán a kötéseket. Ezért zsákot hozatott oda Ferivel, ollóval lyukakat vágott a zsák egyik oldalába, s aztán — kénytelen-kelletlen — úgy húzta a kutyára a zsákot, hogy ne férhessen ép lábaival a kötésekhez. Végül rúdra

fűzték a zsákot, s Lajka így afféle függő ágyba került, két láda közé, amire a rúd két végét helyezték.

Orosz megköszönte Évának az odaadó segítséget, s a kerítésnél várakozó pionírokhoz sietett.

— Üljetek le — mondta, és maga is leült.

Alaposan kimerült. Karján mély karcolások vörös-löttek. Majd tapaszt tétet rá Évával. Kardos sebeit már bekötözte Bota, amint megérkeztek a táborba. Kardos derék feladatot oldott meg alpinista kötelével és kacros késével.

— Szép és tartalmas napunk volt ma — kezdett Orosz beszélni. — Igaz, alaposan ki is fáradtunk. Cserébe viszont elmondhatjuk, nem pusztítjuk hiába a kenyeret. Segítettünk a kollektív gazdaság juhászainak rendbehozni az utat. Kardos elvtárs több fényképen is megörökített bennünket. Mind aláírjuk a fényképeket, és küldünk a juhászatnak is belőlük. Azok a fényképek a késői nemzedékek számára is hirdetni fogják, hogy milyen pionírok jártak ezen a tájon. — Odatekintett a kényelmetlen helyzetben függő kutyához, mert nyüszítése olykor dühös, szemrehányó csaholásba ment át. — Igen, jó hírünk túlélt már bennünket. Megmentettük hű barátunkat, a kutyánkat. Így mondom, hogy a kutyánkat, mert Lajka már nemcsak az én jószágom. A tietek is. Az ő megmentésével voltaképpen táborunkat mentettük meg a feloszlástól. Lajka a mi végső bizonyítékunk arra, hogy milyen fertelmes hazugság volt a veszett farkas meséje.

Arcát megtörölgette a zsebkendőjével, s így folytatta:

— Tudjátok meg mindnyájan, amit eddig kevesen tudtunk. Egy olyan lelkiismeretlen ember terjesztette ezt az álnok hazugságot, akinek teljesen közömbös az, hogy ti felkészülve vagy felkészületlenül néztek-e elébe annak a jövőnek, ami rátok vár. Az az ember a maga kényelméért szétugrasztotta a menedékházban tanyázó pionírokat a veszett farkasról kitalált hazugsággal. Majdnem a mi táborunkat is hazarendelték miatta, mert hiszen nem tehattunk volna ki titeket sem a veszettség veszélyének. Ez az ember fölösleges dolgot adott a vadőröknek, és oktalan riadalmat oko-

zott a mi táborunkban. Ács Terike miatta került sátorfogságba. Miatta nézték veszett farkasnak a kutyánkat. Miatta szenved most szegény súlyos sebeitől. Az ő szenvedése árán leleplezzük most le ezt a kártékony embert, akit megfertőzött a régi világ erkölce. Ezért nem törődik a ti szocialista jövőtökkel, csak a maga alantas egyéni érdekeivel. A tegnap este mindent megtelefonáltam Bologna elvtársnak, az UTM tartományi bizottsághoz. Igen helyesen kijelentette, hogy ezt az alávaló embert többé a pionírok közélebe sem engedik.

A pionírok felindultan kezdték kiáltozni:

— Hogy hívják?

— Állítsuk a négyszög elé...

— Tessék beírni a napiparancsba.

Orosz Béla gyönyörködve vette szemügyre a pionírok felindulástól kipirult arcát. Felállt.

— Minden indítványotok helyes. De a döntés már nem ránk tartozik. Majd elmondom véleményeteket a párt és az UTM tartományi bizottságánál; és a néptanács tanügyi osztályán sem hallgatom el, ne féljete... Menjete most, és Ács Terit hívjátok ki a sátrából. Ne szenvedjen tovább. Ti pedig alaposan mosakodjatek meg vacsora előtt. Porosak vagytok. Otthon, majd táborozás után, összehívjuk az egységgyűléseteket, ha döntöttek annak az embernek a dolgában. Akkor majd a nevét is megtudjátok.

XXI

Aznap este és a még hátralevő kilenc nap estéjén a pionírok azzal az égető kíváncsisággal hajtották álomra a fejüket: vajon milyen újabb meglepetéseket tartogat számukra a holnap. Mert mindegyik tartogatott valamit. A napiparancsokban ugyan az instruktorok röviden mindig jelezték a másnapi munka- és játéktervet, de ezek éppen tömör szűkszavúságuk miatt sokféle élénk képzelgésre adtak alkalmat. Ilyen volt például a Lajka izgalmas megmentését követő napon az a bejelentés is, ami a táborvédő hadijátékról szólt.

Ezt követően a százféle találgatás még takarodó után sem ért véget. Kitől, mitől kell megvédeniök a tábort? — kérdezték az először táborozó pionírok az idősebbeket. — Kik lesznek a védők és kik a támadók? És mikor jönnek? Reggel felé vagy délben, amikor ebédelnek? Vagy este, takarodó előtt? Jaj, csak nehogy álmukban lepjék meg őket!

Minderre az öreg pionírok csak rejtélyes „majd meglátjátok”-kal feleltek.

Ezek a találgatások a tábori őrszemeket arra készítették, hogy szolgálatuk idején éberebbül figyeljenek. Különben az éjszakai őrség nem jelentett már számukra különösebb izgalmat. Megszokták az éjszaka mély csöndjébe süllyedt erdő zörejeit. Tudták, hogy egy-egy nyulacskán vagy arra tévedt őzikén kívül más vad nemigen jár arra. Felhúzódtak azok, ha vannak, az emberlakta környezettől messzebb eső vadonokba. Kitapasztalták már: ha éjszaka valami suhogást hallanak az erdőből, az csak az éjjeli kuvik lehet, amint

egyik fáról a másikra repült át. Ismerték a hangját is: nem tévesztették össze segélykérő jajgatással.

A Lajka sebei hamar gyógyultak. Háromnapos gondos kezelés után a gyöngéd kezű Éva kiengedte a kutya-gyengélkedőből. Lábra állott már, és járkált is, bár láthatóan sajnálta még sebesült lábát. A kisebbek sem remegtek, ha Lajka is jelen volt, amikor az őrségváltásban rájuk került a sor.

A táborvédelmi játék, az már igen, az sokat ígér.

Annál is inkább komoly meglepetéseket vártak tőle, mert az oktató elvtársak zászlóbevonás után is sokáig tanácskoztak a viharlámpák alatt, az erdő lombjai alá épített asztaloknál. Ilyesmiket lehetett onnan hallani:

— Vigyenek faszenet magukkal... Ha ügyesek, a patak medrében észrevétlenül rajtunk üthetnek.

— De akit lekiáltanak, annak vége...

Ezek a rejtélyes mondások másnap reggel a tornánál és a teánál elterjedtek. A zászló felvonásánál már minden pionír súlyos jelentőséget tulajdonított Orosz Béla figyelmeztetésének, amit Dan Irimiéhez intézett:

— Csomózd meg a zsinórt jobban, Irimie — mondta neki. — Úgy, ahogy te csomózod, még a csecsemő is kibogozhatja.

A várakozás izgalma csak fokozódott attól, ami ezután következett. A mindig nyugodt, kissé lassú mozgású tornatanár letelepedett a nyírfakerítés közelében a fűbe, s karéjban maga köré ültette a pionirokat. Orosz Béla meg hozta a messzelátót. Szeméhez illesztette s a völgy fölött körülkémelte a tájat. Majd igen komolyan odafordult a törökülésben elhelyezkedett tornatanárhoz.

— Oktató elvtárs, gondolom, máris ki kell küldelnünk a felderítőket. Vigye magával az első és második csoportot. Kakukkolással jelezzék, ha valami gyanúsat észlelnek.

Kardos rögtön felállította az említett két csoportot. Kettős rendbe sorakozásuk után kivezette őket a táborból, s a bokrok fedezete mögött levonult velük a fennsíkról.

Orosz Béla odahívta Botát, s megkérte, hogy a tá-

borba maradt pionírokat helyezze megfigyelő állásokba. A puskát magához véve a patak partjára sietett, leereszkedett a mederbe, s kis idő múlva az erdő felőli marton kapaszkodott fel. Ott egy fa mögé rejtőzve újra távcsövezni kezdte a környéket.

— Jaj, vajon mi lesz? — sóhajtotta Terike.

— Ne izgulj, mert csak játék... — felelte unottan Székely Juliska.

— És ha nemcsak játék? ...

Bota tanár a táborban maradt pionírokat a fennsík csücskére néző nyírfakerítés mentén osztotta szét. Lefektette ő ket, s megmutatta, hogyan helyezkedjenek kúszó állásba. Rădăceanut kiküldte a legközelebbi bokorhoz: tartsa szemmel a völgyet. Csapó Lacit meg a kürtje után szalasztotta.

— Ha intek, riadót fűjz — mondta neki, amikor visszatért.

Alig foglalta el mindegyik a maga helyét a nyírfakerítésen belül, Orosz Béla átszólt az erdőből.

— Füstöt látok a völgyből felszállani. Ti látjátok-e?

A pionírok szemüket meresztették, felemelkedtek vagy jobban lehasaltak, egyesek ki akartak kúszni a kerítés alatt, de Bota visszatartotta őket.

— Én már látom — kiáltotta Ács Feri a jobbszélről izgatottan.

— Tanár elvtárs — szólalt meg Székely Juliska.

— Mit akarsz? — kérdezte Bota.

— Ugye az a füst is csak játék?

— Figyelj most! Mindenki látja már?

— Igenis látjuk, tanár elvtárs — felelték a pionírok mindenfelől.

— Hú, az aztán füst...

Rădăceanu a közeli bokorban a rigót kezdte utánozni, s karjával morse-jeleket adott le két zsebkendőt lengetve. Bota rögtön és hangosan megfejtette.

— Futár jön a fel-derí-tők-től...

A fennsík ékben végződő csücskén fiúfej bukkant fel, majd láthatóvá vált egész alakja. Felugrott, s kétrét görnyedve a legközelebbi bokrokhoz szaladt, lehasalt, kúszva jött tovább, majd megint felugrott, s a tábor

kapujánál kiegyenesedett Bota Alexa tanár előtt. Akkor derült ki, hogy Dan Irímie.

— Tanár elvtársnak jelentem. Megjöttek a támadók. Tábortüzet gyújtottak, és mind bekormozzák magukat, a homlokukra pedig valami számokat kötnek fel.

— Tudomásul vettem — felelte Bota. — Jelentsd a felderítők vezetőjének, hogy előrekúszunk, elrejtőzünk a fák és bokrok mögött, és foglyul ejtjük a támadókat. Ti kerüljetek a hátuk mögé...

— Igenis, megértettem, és jelentem...

Ezzel Dan Irímie sarkon fordult, s hol kúszva, hol meggörnyedve visszalopózott a felderítőkhez. Bota a feszülten figyelő pionírok közül Bálint Pistát odahívta magához, s mondott neki valamit. Bálint Pista a konyhaszolgálatosok után szaladt, s kis idő múlva azokkal tért vissza. Ezalatt Éva elvtársnő felsétált az erdőbe, s odatelepedett Orosz Béla mellé, aki egyre távcsővel figyelt az aljba.

— Gondolja, hogy ezeknek a gyerekeknek is szükségük lesz még effélére? — kérdezte egészen halkán.

— Mindent elkövetünk, hogy ne legyen, de amíg az imperialistákra rá nem kényszerítik a népeik a teljes és általános leszerelést, addig nem árt, ha a gyerekeink ilyen tekintetben is edződnek.

— Ide figyelni! — kiáltotta lent a kerítésnél Bota, s emelt, ünnepélyes hangon így folytatta: — Úgy kell védenünk táborunkat, mintha édes hazánkat védenénk. Mindegyik vegye elő a legjobb eszét és szívét. Túl kell járnunk a támadók eszén. Előrelopózunk, és a fák meg a bokrok között jól elrejtőzünk. Nem hagyjuk, hogy a kerítésünket megközelítsék. Mihelyt megpillantotok egyet a támadók közül, nézzétek meg jól a homlokára erősített számot, és kiáltsatok rá. Így például: huszonegyes, le vagy győzve, add meg magad! Ők a kiáltásra elvesztik minden erejüket, és kegyelemért könyörögnek. De ha elvétitek a számokat, betörnek hozzánk. Az a feladatunk, hogy megadásra kényszerítsük mindeniket. Aztán levisszük őket a patakra, és jól megmosdatjuk. Ismétlem, jól vigyázzatok, mert ha egy is bejuthat a táborunkba, a kerítésen belül

már hiába olvassuk le a számát. És még a zászlónkat is elviheti.

—Vigyázzunk, tanár elvtárs.

— Ide egy sem teszi be a lábát...

—De ugye, azért nem kell ezt túl komolyan venni, mert ez is csak játék? — szólt közbe Székely Juliska.

—Ne mind kotyogj — ment neki Feri —, hogy játék, nem játék. Még játékból sem szabad legyőzniök bennünket...

—Nem vitatkozunk harc közben! — vetett véget Bota a Juliska és Feri szóváltásának. — Mindenki tegye, amit mondtam. Kúszó állásban, előre!

Meggörnyedve előreszaladt, maga is élvezte a játék komolyságát. Hiszen neki, gyermekkorában nem volt része ilyesmiben. Az ügyesség próbáját mindig is szerette, a katonaságnál is. A pioníroknak megmutatta, melyik bokor, magasabb fücsomó vagy horpadás mögé rejtőzhetnek el ügyesebben.

Igen ám, de a támadók is helyén tarthatták az eszüket. Azok sem jöttek sétálva, hogy íme, lássátok, itt vagyunk, győzzetek le. Egyet sem lehetett látni közülük. Csak valamelyik távoli bokor gyanús összerázkódása vagy a nagyra nőtt mezei virágok és a hosszabb fűszálak mozgása jelezte, hogy valami szokatlan dolog történik ott. Hiszen nem fűjt a szél, szellő sem rezdült, hogy az mozgassa.

Forrón sütött a nap. Apró szöcskék pattogtak, lepkék csapongtak szerteszét. Odalent a fűzfabokrok között, a magas vasúti töltésen, dübörögve jött vagy ment egy-egy tehervonat kővel, épületfával, vasbeton huzalokkal tartva az ország valamelyik építőtelepére.

A gyerekek azonban mindezt most alig méltatták figyelemre. Minden pillantásukkal azokat a bokrokat tartották szemmel, amely mögött támadókat gyanítottak. Mindaz, amit eddig tanultak és hallottak a szeretett hazáról, ott lüktetett most a vérükben, ide összpontosult e tábor köré anélkül, hogy gondolkoztak volna rajta.

Mindegyik összeszedte egész eszét, mindegyik valami furfangosat szeretett volna kitalálni: hogyan kúszhatna

észrevétlenül még előbbre. A tábortól minél messzebb szeretnék volna meglepni a támadókat.

Rădăceanu nagy ágat nyesett le a bicskájával, s lombos felét maga elé tartva kúszott egyre távolabb a tábortól. Marioară hengerikázva igyekezett tovább. Rájött: így nem kell felemelkednie. Nemsokára el is hangzott az első diadalordítás a Rădăceanu ajkáról:

— Látlak, kétszáznegyvennégyes! Le vagy győzve!

És a nagy fűben rögtön el is terült egy bekormozott arcú alak. A következő percben Csapó Laci a százkilencet kiáltotta le. És az ő ellenfele is úgy elterült a nagy fűben, mintha varázsütés érte volna. Bosszantó csak az volt, hogy a lábáról lekiáltott kormos arcúak elterülését mindig kuncogás követte.

Feri azonban pórul járt. Éppen két egymáshoz közel nőtt bokor közé kúszott be, amikor az egyik mögül váratlanul ráugrott valaki a hátára, s mindkét kezével befogta a szemét. Ugyanakkor odakiáltotta valakinek: szaladhatsz, most nem lát! Csudaerős volt ez a Ferit földre szorító nehéz testű idegen. Feri hiába próbált kiszabadulni alóla. Látva, hogy nem bírja levetni magáról, kiáltozni kezdett:

— Vigyázzatok, fogságba estem, valaki elszaladt mellettem.

Örömmel hallotta, hogy tőle nem messze egy leányhang már kiáltja is:

— Add meg magad, száztízest! Le vagy győzve!

De a száztízest nem állt meg, mégpedig azért, mert a játékban ímmel-ámmal résztvevő Székely Juliska nem volt elég figyelmes, és a százegyest számot száztíznek nézte. Látva, hogy a másik már a táborkapu felé iramodik, ő t is elfogta az izgalom, s usgyi, vesd el magad, szilajul utánaeredt bekormozott arcú ellenfelének. Életre-halálra menő versenyfutás fejlődött ki közöttük. Senki sem volt már ott hátul, hogy Juliskának segíthessen. Annyira előrenyomultak a tábor védelmezői, hogy senki sem jöhetett a támadóval szembe.

Juliska minden erejét összeszedve a sarkában volt a másiknak. Két ugrással sikerült vele egy vonalba érnie. Az már-már elérte a táborkaput, s ha azon belül ér,

hiába kiáltja rá a számát. Szerencsére a másíknak éppen egy jócskán kipúposodó vakondtúrás került az útjába. Elkanyarodva akarta kikerülni, de Juliska abban a pillanatban előtte termett.

— Add meg magad, százegyed! Le vagy győzve! Erre aztán el is terültek mindketten. Juliskát a fáradság terítette le, a másík megbotlott valamiben. Juliska estében beléverte homlokát a nyírfakapu oszlopába, s alaposan felhorzsolódott halántékán a bőr. Ám kéznél volt az első segélynyújtás is azonnal. Két vöröskeresztes karszalagú szolgálatos fiú szaladt hozzá, és felemelte. A gyengélkedők sátrához támogatták, s már jött a doktorica is Orosz Béla mellől. Kimosta a horzsolást, és szépen bekötözte Juliskát, aki alig várta, hogy vége legyen a kezelésnek. Szaladt vissza leterített ellenfeléhez, hogy foglyul ejtse. Borzasztó kíváncsi volt, vajon ki lehet az.

Ezalatt Ács Ferinek a két bokor között sehogyan sem sikerült kiszabadítania magát támadója keményen szorító térdei és karjai közül. Szerencsére igen jó mentőötlete támadt. Abbahagyta az erőlködést, két kezével hirtelen hátranyúlt, lerántotta föléje hajló ellenfelének a fejét magához, s letépte róla a zsineggel felkötött számot. Megnézte, és nagyot kiáltott.

— Add meg magad, száztizenkettes! Le vagy győzve! Ellenfele egyszerre lefordult róla. Éppen idejében, mert azon a résen, ami a Feri kiesésével támadt, egyszerre két bekormozott arcú támadó akart átsurranni. Feri azonban már talpon termett, s úgy bömbölte:

— Látlak, nyolcvanas! Add meg magad, százötös, le vagytok győzve!

Ezzel egy időben jobbról is, balról is diadalordítások hallatszottak. A fennsík oldalán meg hurrá-hurrá kiáltásokkal Kardos tanár felderítői kapták hátba az ostromlókat. Ezek aztán Marioarát is kiszabadították, akit csak az imént sikerült a támadóknak foglyul ejteniök. Néhány perc múlva eldőlt a nagy ütközet sorsa.

A tábor védői tizenöt bekormozott arcú ismeretlent győztek le, s ennél nem is akadt több. Feri egymaga hárommal bánt el, Csapó Laci kettővel, Bálint Pista és

Székely Juliska egy-eggyel, a többit ketten-hárman is „lekiáltották” egyszerre. A támadók közül senki sem sebesült meg, a vöröskeresztes pioníroknak mindössze Székely Juliskát kellett elsősegélyben részesíteniük. Hangyacsípést azonban többen is szenvedtek. Vagy hárman éppen egy hangyabolyra hasáltak le. De most ezt hamar elfelejtették. A foglyokat örömrivallgások közepette vezették le a patakra, a zuhogó alá hajtatták a fejüket, s diadalmaskodva mosták le az arcukról a koromot.

Ekkor érte ő ket az előre nem látott nagy meglepetés. A lemosuló korom alól egyre-másra ismerős arcok tűntek elő: az első és a második csoport pionírjai. Pukasztó kacagás tört ki, mikor rájöttek, hogy hiszen ezek ugyanazon fiúk és lányok, akik felderítőként vonultak le az aljba Kardos tanárral. Feriben meghült a vér. Az ő ellenfele, aki a hátára ugrott, és oly erősen a földre szorította, éppenséggel a lenézett Gézuka volt. a sokat csúfolt kövér. Hú de elfogta a méreg és a szégyen Ács Ferit.

Székely Juliska foglya, aki már-már betört a táborba, a Terike mosolygós, kedves kis ábrázatát viselte.

— Szerencséd — mondta Juliskának —, hogy nem jó szívvel támadtam a saját táborunkat. Lettem volna csak a te helyedben, a tábor közelébe sem szagoltál volna.

— Ne félj — felelte Juliska —, mert te sem vitted volna az orrocskádat a közelébe, ha nem mind gyengített volna az a gondolat, hogy ez csak játék.

XXII

Volt miről beszélniük aznap este a pioníroknak. Ki hogyan álcázta magát s mint nyomult előre; hogyan kormozta be magát az „ellenség” a konyháról levitt faszénnel, s min múlt az, hogy nem bírt meglepetés-szerűen behatolni a táborba. Terike felhozta az útjába került púpos vakondtúrást, Varga Katica és Palkó Attila a számításon kívül hagyott hangyabolyt emlegette. A rájuk rontó hangyák fájdalmas csípései miatt ugráltak fel idő előtt, s ezért sikerült leolvasni a számukat. Orosz Béla napiparancsban emelte ki Székely Juliska vitézségét. Ő látta a magaslatról távcsövével az egész ütközetet — mondotta —, s tudja, mi múlt Juliskán. Méltatta a Terike erőfeszítéseit is. A bátyjáról azonban nem szólhatott, a két bokor eltakarta őt a szeme elől. Nem tudhatta, milyen hőstettet hajtott végre Ács Feri az utolsó pillanatban.

Ferit rágta, marcangolta a keserűség. Ki hitte volna, hogy éppen ez a nyim-nyám Gézuka lepje meg és teperje le őt, mielőtt leolvashatta volna a számát.

— Jobb, ha nem dicsekedsz — mondta neki megvető fintorral a vacsoránál. — Orvul támadtál. Ugrottál volna csak szembe velem. De nem mertél. Nálad csak az amerikai imperialisták alattomosabbak. Meglátnám, hogy azokkal szemben hogyan vitézkednél. Azok nem jönnek a közeledbe, hogy hátulról támadhass, azok atombombákkal támadnának a tenger túlsó feléről. Azokat legyőzni csak ésszel lehetne, nem hájjal. Mert neked csak hájad van, nem erőd. Nehéz voltál, és azért nem bírtam megfordulni, mikor ijedtéd-

ben rám estél... Mert csak rám estél, hátulról sincs neked kurázsíd támadni...

— Most már mind beszélhetsz — nevetett Gézuka boldogan, amikor a reggelinél ismét szóba került a kettőjük küzdelme. — Mégis én leptelek meg és tepertelek le, nem te engem.

— Igen, de túljártam az eszeden — legyintett Feri. — Hagytam, hogy erőlködj, én azalatt lekaptam a számodat. Én nem a békámban tartom az erőmet, hanem a fejemben. Én, fiam, Rădăceanuval egy olyan „csudaradargépet” találok fel, ha az imperialisták nem szerelnék le, amelyik nemcsak azt mutatja meg, hogy merőről közeledik az atomrakétabomba, hanem meg is állítja, meg is fordítja, és visszatéríti oda, ahonnan az imperialisták kilövik. Vagyis az ő fejükre esik a saját atomgombócuk, ha támadni mernének.

Gézuka kezdett kipirosodni a méregtől. Eszével próbált kitűnni. Ezért váratlanul leakasztotta a mögötte álló tölgyfáról a kioltott viharlámpát, és úgy tett, mintha bevilágítana azzal a Feri fejébe:

— Hol itt az ész? — kiáltotta. — Még annyit sem látok, amennyi a villanytelepetek befejezéséhez kellene, nemhogy atomrakéta-térítőre is jusson.

— Gyűjtsd meg előbb a lámpát, te lüke — ugrott fel Feri az asztal mellől —, ha észet akarsz itt látni. — Saját kobakját megkopogtatva fejezte be. — Nézd meg a vízikerekemet. Olyan erőátadó kicsi kereket készítettem hozzá, amit Rădăceanu a dinamóra szerelhet. Rá is szereli, ne félj. Az atomrakétabomba-térítő csudaradart meg bízd csak kettőnkre. Az, fiam, olyan lesz, hogy a meteoritokat is eltéríti a szputnyikok útjából... Mert, barátom, mi elsősorban békés célokra akarjuk feltalálni.

Éva, aki a közelükben itta a teáját, elcsodálkozva figyelte a fiúk vetélkedését. Ha valakitől a táborozás előtt hallja, hogy e tizennégy-tizenöt éves fiúkat milyen gondolatok foglalkoztatják, nem hitte volna el. Elismerő pillantást vetett Orosz Bélára, aki vele szemben reggelizett. Ez is az ő munkájának az eredménye. Orosz Béla ma pihentebbnek látszott, mint máskor.

Ő is élvezte a fiúk szellemi tornáját. Aztán átült Rădăceanu Petre mellé. Az nem szólt a másik kettő hősködő vitájába, de szúrós fekete szeme egyre merészebben villogott.

— Tényleg te, Petre — kérdezte Orosz halkán —, mi lesz már a táborunk villamosításával?

— Estére villany ég a tanár elvtársak sátrában, ha engedélyt tetszik adni nekem és Ferinek, hogy mi ketten egész nap azon dolgozzunk. Eddig nem tudtam, hogy mibe építsem be a dinamót, de most már tudom...

— Helyes. Ma felmentünk minden más foglalkozás alól.

A reggeliző pioniroknak ezt rögtön be is jelentette. A táborzászló felvonása után lement a két fiúval a patakra. Figyelmesen megnézegette a vízikereket. Forgott az sebesen a konzervdobozokba zuhogó víztől. Éppenszak céltalanul serénykedett, mert még semmit sem hajtott. Azonkívül az a két villásvégű ág, amelyben a kerék tengelye forgott, máris kikopott. Ha meg felteszik rá a hajtószijat, illetve azt a villanydrótot, amivel Feri a főkerékről a dinamó kerekére szándékozott átvinni a hajtóerőt, rögtön fel fog billenni, hiszen a tengelyt semmihez sem rögzítették.

— Fémcsapágy kell ide, fiúk — figyelmeztette a két mestert. — Eredj a sátramba, Feri. A térképtáskámban találsz két acélgyűrűt. Jó lesz az csapágyának. Ha a tengely vastagabb valamivel, reszeljétek bele. De bőven zsírozzátok meg, hogy könnyen forogjon.

Feri rohant, akár a szélvész. A két vasgyűrű tényleg megfelelőnek bizonyult, de nagyobb volt valamivel a vízikerek tengelyéül szolgáló vaspálcánál, amit Rădăceanu az iskola fizikatanárától kölcsönzött.

Amíg Feri a csapágyakat szerelte, Rădăceanu pedig négy lapos kőből falakat rakott a dinamóháznak abban az üregben, amit erre a célra ásott a patak martjába, addig a tábor levonult az állomáson túli völgyteknőben fekvő közeli faluba. Valami várrom volt annak a túlsó felében. Azt és a kollektív gazdaságot mentek megnézni. Azonkívül ismerkedni akartak a falusi iskola pionírjaival.

Petre és Feri észre sem vették a távozásukat. Megfeledkeztek a tízóráiról s az ebédről is. Még a nap állásáról is, pedig időközben, a délutáni uzsonnára, hazatértek a kirándulók. Bálint Pista, szabadfoglalkozás lévén, elővette tangóharmonikáját, a többi meg énekelt vagy táncolni tanult Dávid Erzsikétől és Marioarától. Néhányan futballoztak vagy sakkoztak.

A gyerekek időnként oda-odaszaladtak a két fiúhoz. Vizes, sáros volt mindkettő. Az arcuk olajos a vasalkat-részekről ledörzsölődött rozsdás zsiradéktól. A bámészkodók hamar odébb is álltak. Feri és Petre a „vízierőmű” látványosabb részével végzett már. Most a beavatatlanok számára a munkának kevésbé látható, titkosabbnak tűnő, sok fejtörést okozó részével bajlódtak. Egyszerűen lelket akartak lehelni a mozdulatlan dinamóba.

Amíg kétségesnek látszott, hogy estig megbirkózhatnak-e a magukra vállalt feladattal, kevés szót váltottak egymással. Rădăceanu a nehézségek miatt néha kikökönt megszokott nyugalmából, s mord hangon leckéztette Ferit:

— Nem kellett volna dicsekedni. Hátha estig nem készülünk el. Ez a vacak még mindig mozog itt nekem. Amíg a dinamó nem áll erősen, mint a szikla, nem lesz, áramunk.

— Te ígérted, hogy estére villanyt adunk, nem én.

— Az igaz, de mért kotyogtál a rakéta-térítő radarról. Ezzel még kész lehetünk estig, de a mi újmódi radarunk... Hátha nem is lesz szükség rá, mire mi megtaláljuk.

— Mért ne lenne...

— Azért, mert az este a főinstructor elvtárs táskarádiójában megint az általános és teljes leszerelés kilátásairól beszéltek.

— Mért feledkezel meg a békés célokról? Te mondtad, hogy amilyent mi találunk fel, az az általános leszerelés után is jó lesz. Én is olvastam az *Élet és Tudomány*ban, hogy mennyi meteorit hullhat egy kozmikus űrhajóra. A Földünkre is eshet egy akkora, hogy kikököntetheti a tengelyéből. Hát ezeket nem kell el-

téríteni, hogy ki ne lyukasszák az új rhajót vagy a Földet?

Rădăceanu engedékenyebben legyintett:

— Igen, ezt már megbeszéltük. De minek erről kotyogni?

Ezután sokáig hallgatagon babrált a lapos kövekkel kibélelt üregben. Egy ízben, mikor befeszítette a hajtószíjként szolgáló villanydrótot a vízikerek és a dinamót forgásba hozó kis kerekek árkába, szélesen elmosolyodott.

— Már nem mozog, Feri. Viszi, nézd, hogy viszi. — A keze ügyében levő kis dobozból, amelyben mindenféle rendeltetésű rézdarabocskák, csavarok és apró porceláncsigák hányódtak, kivett egy kerékpár-lámpához illő piciny cseresznyeégőt. Az üregben odaérintette két csupasz drót végéhez, s az égő nyomban izzásba jött. — Látod, Feri, van már áramunk.

Feri örömeiben nagyot ugrott, s ha Rădăceanu utána nem kap, hogy visszatartsa, rögtön felrohant volna, hogy az egész táborat odacsóditse.

— Ismét viszket a nyelved? Még közbejöhét valami. Nem akarom, hogy Gézuka röhögjön rajtunk... Apám azt szokta mondani: „Az eredmény dicsérjen, ne a szájad.”

Feri erre lehiggadt, s feszülten figyelte, miként teszi Rădăceanu több ízben is próbára a meghajtástól duruzsoló dinamót, s végül kivezeti a drótvégeket az üregből. Aztán egy másik lapos kővel lefedi a dinamóházat...

— Most már kiépíthetjük a vezetéket — mondta csendes önelégültséggel.

Feri rohant azokért a karókért, amelyeket a múlt héten villanypóznáknak tettek félre. Ásót, lapátot hozott, s lyukakat vájt a póznák lábának. Rădăceanu ezalatt — úgy, ahogy villanyszerelő édesapjától elleste — a póznákba facsavarokat hajtott be. Kettőre porceláncsiga is jutott. Amikor Feri az első póznát beállította a kiásott lyukba, s a földet jól ledöngölte körülötte, felfigyelt rájuk az egész tábor. A játékba merült pionírok mind odasereglettek a két nagy mester köré. Többé

nem lehetett titkolni, hogy nagy művük közel áll a dicsőséges befejezéshez vagy a csúfos bukáshoz. Rădăceanu kihozta sátrából a hosszú csengődrótot, bekötötte a dinamóból kiálló drótvégekhez, s szigetelőszalagot tekert rájuk. Aztán legöngyölte a vezetékot, s kezdte ráfeszíteni az első póznára.

A kisebb pionírok körülötte lábatlankodtak s faggatták: Ez mire jó? Hát az? Rădăceanu odaküldte őket Ferihez, segítsenek a póznák felállításánál.

Terike a többi lánnyal összebújva áhítatosan nézte, mint közelednek a póznák bátyja keze alatt a sátrakhoz.

— Most már igazán egy valódi városhoz kezd hasonlítani a táborunk — mondta az arrafelé ödöngő Gézuának. De annak nem volt kedve most erről tárgyalni. Ha tényleg kigyúl a villany a tanár elvtársak sátrában, ahogy Rădăceanu ígérte, akkor ismét lesz mit nyelnie Ács Feritől.

Márpedig Petre csakhamar odaért a vezetékkel az oktatók sátrához.

Odagyült mindenki: oktatók, pionírok, szolgálatosok, még a bicegő Lajka is az orvostanhallgatólánnyal Amióta Éva nem babrált többé a csonka fülével és a sebesült lábával, mindenüvé követte.

Az ünnepélyes pillanat egyre közeledett. Rădăceanu az oktatók sátrában már a kerékpár-lámpa foglalátát szerelte. A sátorbejárat sötét nyílásán kíváncsian bekukucskáló pioníroknak a szavuk is elállt. Odabent kétszer-háromszor villant valami. A villanás aztán sárga fényponttá csomósodott össze. A kis égő kigyulladt a sátor mennyezete alatt.

A pionírok éljenző ujjongásba törtek ki. A kisebbek sapkájukat is feldobták. Orosz Béla kezét fogott a sátorból kibújó Rădăceanuval. A körülötte tolongó gyerekek szinte feldöntötték. Valamennyien látni kívánták a nagy mű parányi égőjét. Sorra bedugták fejüket a kivilágosodott sátorba. Volt mit csodálni rajta. Világított az, ahogy illik, éppen csak nem egyenletesen, hanem mikor élénkebben, mikor halványabban, ritmikus ismétlődéssel, mintha morse-jeleket adna le, vagy

mintha szívdobogást jelezne. A vízikerék kissé döcögős forgása okozta ezt. Ferinek sűrűbben kellett volna a konzerv dobozokat ráerősítenie ahhoz, hogy egy pillanatnyi kihagyás se álljon be a kerék forgásában. A lezuhogó víz ugyanis időnként a merítő edények közötti üres térbe hullott, s amennyit lökött a keréken, majdnem annyira fékezte is.

Gézuka hamar észrevette ezt a kis üzemhibát.

— Ez igazán szép lenne — mondta irigykedéstől fátyolos hangon —, ha nem lüktetne.

A pionírok felháborodva tiltakoztak.

— Mit motyogsz?!

— Még ez is lüktetés neked?

— Te meg tudtad volna csinálni, hogy legalább lüktessen?

— Éljen Rădăceanu és Ács Feri!

— Miért csak ő k éljenek? — kérdezte Terike elbámulva. — Mi talán nem segítettünk? Az oktató elvtársak is megérdemlik, hogy éljenek.

Ebből hosszú vita támadt. A vacsoránál sem ért véget. Először is azt vitatták, hogy Terike helyesen fogalmazott-e vagy sem? Eddig talán az instruktor elvtársak nem érdemelték meg, hogy éljenek? Felmerült az az észrevétel is, hogy ezután a tábor erőművét külön kell őrizni, éjjel-nappal, nehogy elvigye az árvíz, ha ismét lezúdul egy nagy felhőszakadás.

— Bezzeg a békási vagy Onești-i erőműnek nem kell tartania az árvizektől.

Ezt a helyén nem való összehasonlítást Gézuka tette bosszúból, mert Feri nem elégedett meg az erőmű befejezéséért kapott éljenekkel. Azzal is megkeserítette a Gézuka szívét, hogy a vacsoránál már ő akasztotta le a viharlámpát, és a Gézuka fejét minden oldalról megvilágítva, így kiáltott fel:

— Emlékeztek? Ő az eszemet kereste, de én a fejét sem találom.

Takarodó után a Terike sátrában susmogó lányok sokáig kuncogtak a fiúk aznapi tréfáin. Közben sajnálkozva állapították meg, hogy már egy hetük sincs

hátra a táborozásból. Nem járja, hogy ilyen gyorsan telik az idő. Marioară viszont nem bánta a napok gyors múlását. Kipróbáltak már mindent, ami csak egy új város alapításához szükséges. Akár egy igazi várost is rájuk bízhatnának. Őt a táborban semmiféle meglepetés sem érheti már... Tévedett. A hátralevő napok nemegyszer bámulatba ejtették még.

XXIII

Az egyik hajnali szürkületben a bicegő farkaskutya rémítő, dühös ugatására riadt fel a tábor. Az őrségben virrasztó Varga Katica kétségbeesett kiabálással szaladt sátorról sátorra.

— Szolgálatos oktató elvtárs, szolgálatos elvtárs...

Ijedtében elfelejtette, hogy melyik sátorban alszanak a tanárok, s amíg megtalálta Kardost, felvert álmából kicsit és nagyot.

— Tessék riadót fúvatni, mert most igazán támadók jönnek.

— Miféle támadók? Álmodtál, Katica — kapta pizzaszájára Orosz Béla az esőköpenyét.

— Az aljból jönnek, az állomás felől. Vannak vagy húszan. Mind nagy emberek. Görbe szuronyos puskákkal jönnek.

Az oktatók a mutatott irányba tekintettek. Valami igazság lehetett a Katica jelentésében, mert a farkaskutya a mutatott irányba iramodott, s a fennsík peremén futkosva úgy ugatott, ahogy még soha. A tanárok borzas hajukat lesimítva mentek e nagy riadalom okozóit felderíteni. Persze, nyomukba eredt az egész tábor. A hálórúhás Rădăceanu és Ács Feri, Dan Irimie meg Bálint Pista a biztonság kedvéért a konyha mögötti raktárból gyorsan magukhoz vettek kézbelinek ásót, csákányt és fejszét. Így felfegyverkezve rohantak a többiek után.

Bár az ég alja szépen pirult már, a völgyben azért még minden egybemosódott a hajnali derengéssel. Mi tagadás, a homályban valóban alig kivehető emberi alakok mozogtak. S a vállaikon tényleg valami különö-

sen görbített fegyvereket hoztak. Közelebbről nézve azonban csakhamar kivehetővé vált, hogy nem szuro-nyos puskák azok, hanem vállravett kaszák, gereblyék meg favillák. A kaszás alakoknak eszükbe sem jutott a tábor felé közeledni. A fennsík aljában elterülő rétre vonultak. Most már azt is megállapíthatták, hogy pa-rasztok valamennyien: férfiak, nagyobbacska legénykék meg leányok. A bokrok tövében pakolóztak le, s nagy tüzet raktak összehordott száraz ágakból.

A férfiak közül kettő kivált, s kaszával a vállán, más-más irányba megindult:

— Első brigád, utánam — kiáltotta az egyik.

— Második brigád, emerre — vezényelt a másik.

Orosz Béla elvitette Rădăceanuval az ugató kutyát, hogy kösse meg. Aztán leereszkedett az aljba, és a tűznél maradt falusi leánykáktól és asszonyoktól meg-tudta kilétüket és céljukat. Visszatérve a fennsík pere-mén didergő pionírokhoz, így szólt Katicához:

— Hát te sohasem láttál még kaszásokat?

— Sohasem, tanár elvtárs felelte a pisze orrú leánya.

— Nézd meg jól őket, hogy máskor ne ijedj meg tőlük. A kollektív gazdaság két kaszás-brigádja jött — mondta a tanároknak magyarázólag. Estig vé-gezni akarnak. Ébresztőig a helyére mindenki. Később majd megismerkedünk a két brigáddal. Barátkozzatok össze a gyerekekkel.

Az okatlanul fellármázott pionírok nem szívesen bújtak vissza a sátrukba. Csak az ásókkal, fejszékkel és csákányokkal felfegyverkezett fiúk iszkoltak gyorsan el, nehogy kinevessék őket a többiek.

Odalent a fennsík baloldali aljában elterülő hepe-hupás, bokros völgyben a két kaszás-brigád valóságos hadirendbe állt fel. Akadt mind a kettőben egy-két olyan korú legényecske is, mint a legnagyobbak a tá-borban. Élvezet volt látni s hallani, hogyan surrognak szinte egyszerre a felkelő napfényben megvillanó kasa-élek a magas fűben, s mint dőlnek utánuk a rendek. Az a néhány leánya, aki a kaszásokkal jött, gallyért és gombáért ment az erdőbe. Mikor visszatértek, maga-

sabb lángot vetett a tűz. Föléje füles nagy bográcsot akasztottak, vizet hoztak a patakról, s főzni kezdtek valamit. A leánykák meg gombát sütöttek.

Reggeli torna után a pionírok engedélyt kaptak, hogy lemenjenek a kaszások tábortüzéhez. Körülállták a bográcsot. Az asszonyok puliszkát főztek s éppen úgy, ahogyan Éva magyarázta volt. Megkívánták, oly gusztusosnak látszott.

Rădăceanu a kaszálást kívánta meg. Ám nem maradhatott ott, hogy kipróbálja. Odafent a táborban gyülekezőt fűjtak. Menni kellett zászlófelvonásra. A kürtszó a kaszásokkal jött gyerekek és asszonyok közül néhányat felcsábított a táborba. A nyírfakerítésre könnyökölve szemlélték, milyen szép rendben sorakoznak a pionírok, s milyen ünnepélyesen vonják fel zászlójukat. Közben a kaszások is letették szerszámaikat. Reggelizni gyülekeztek a tábortűzhöz. Többen közülük feljöttek. Roppant elcsodálkoztak, hogy a tábor kapujában egy pionír-leányka útjukat állta, és a szolgálatos csoportvezetőt hívta. Orosz Béla megengedte, hogy bejöjjenek és körülnézzenek.

A sátrak nemigen érdekelték a falusi gyerekeket. Annál inkább az, hogy mi van belül. Orosz Béla távcsöve, puskája, Bota tanár fényképezőgépe vonzotta őket, mint édes körte a darazsakat. Amikor aztán a táskarádiót és a patak vizével hajtott villanytelepet is megpillantották, kitört belőlük a lelkesedés.

— E mán igen, ez a rádió, mert szól telep nélkül is.

Az elismerő szavak hizlalták a pionírok máját. Az viszont mélyen bántotta ő ket, hogy ezek a falusi fiúk és leánykák egyáltalán nem méltányolták az erdőszéli sátoréletet. Kollektivista szüleiknek és nekik is egész életük összeforrt erdővel, mezővel s a hegyek rejtelmivel. Nekik sem a napfelkelte, sem a napnyugta, sem a vad zivatar nem volt rendkívüli. Ezzel szemben még a felnőttek is kézről kézre adták a városi élet különböző tárgyait, a Bota fényképezőgépét, Orosz Béla látcsövét. A gyerekek megrázták a termoszokat, és belekukucskáltak. Nem értették, mitől áll meg benne a víz

oly hidegen, ahogy a forrásból telemerték, a tea meg oly forrón, ahogy beletöltik.

— Motorbiciklitek nincs? — kérdezgette az egyik legényesen viselkedő bocskoros fiú.

A brigádvezetők azonban nem hagyták ő ket sokáig ácsorogni.

— Frustokolni, és gyerünk tovább — kiáltották keményen.

Az aljban várta ő ket egy üstformájú nagy puliszka. Az asszonyok cérnával szelték szét, túrot szórtak a leszelt darabokra, s összegöngyöltették, mint az ordas palacsintát. Mások szalonnát sütöttek, s a zsírt óriási karéj kenyerekre csepegtették. Néha feltekintettek az égre vagy a forrón tűző napra, s bölintottak:

— Ha így süt, estig meg is forgathatjuk...

— Igen, gyorsan szárad. Csak esőt ne kapjunk.

Naplementéig folyt a kaszálás és a délelőtt levágott rendek megforgatása. Másnap már csak a nők jöttek egy sereg nagyobbacska fiúval. Egész nap a száradó szénát forgatták. Délután a pionírok is segítettek nekik. A maguk korabeli fiúknak és leánykáknak felírták a címét, és a saját iskolájuk címét is megadták. Levelezést ígértek egymásnak. Meghívták az estére tervbevelt tábortűzhez is ő ket, de a falusi fiúk lekicsinylően legyintettek.

— Látunk mi pásztortüzet eleget.

— De nem ilyent, mint amilyen a mienk lesz — makazkodott Marioarã. — A mi tábortűzünknel az lesz az érdekes, hogy kinek sikerül az ő rök mellett a máglyához lopózni és egy szál gyufával meggyújtani.

— Nekünk az is semmi, mi tudjuk, hogy kell...

Így hát hazamentek este a pionírok barátai, nem maradtak ott a közösben meggyújtandó tábortűznél. Ám hiába is maradtak volna. Szeles, esőt ígérő idő lett estére. A pionírok is éppencsak meggyújtották, mindjárt el is oltották a tüzet. A szél szerteszt kezdte hordani a tüzes pernyét. Orosz Béla maga ellenőrizte, hogy jól lelocsolják az üszköket, sőt még a hazatért szénaforgatók tűzhelyét is ellenőriztette. A konyhában is gondosan kioltotta a tüzet, nehogy valahol egy

szikra is megmaradjon. Elég lett volna egy is, hogy elrepüljön a szél szárnyán, és a száraz avar tüzet fogjon, vagy a száradó széna meggyulladjon.

Miután Orosz a pionírok figyelmét eléggé felkeltette a tüsszel járó veszélyekre, elhatározta, hogy megvalósítja a táborozásnak egy másik tervét, amire eddig nem került sor. Takarodó előtt megbeszélésre hívta Botát, Kardost és Lukács Évát, aztán az idősebb pionírok közül is többet magához rendelt. Azok rejtélyes hallgatásba burkolózva tértek vissza a sátrukba.

— Mi készül? — fogták vallatóra a hálótársak.

— Majd meglátjátok. Mi csak annyit tudunk, hogy lesz még egy nagy kirándulás. Az dönti el, hogy lehet-e a közelben vasbányát nyitni vagy sem.

Hajnalban azonban Rădăcenu, úgy fél öt táján, kihúzta Csapó Lacit a sátrából, s a szájába nyomta a kürtöt:

— Fújd a riadót, Laci! Hallod? Ébredj már! Riadót, mert tűz van!

Az álomszuszék Laciba azonban, akárcsak az első alkalommal, most sem tudott lelket verni. Ismét Ács Ferit kellett segítségül hívni. Laci csak akkor ébredt fel egészen, mikor Feri már a fülébe fújta a szöktetőt. A nap első sugarai éppen szétfeszítették az ég és a föld összezárult peremét. Az oktatók ugráltak ki a sátrakból legelsőnek. Rohantak a tűzhöz.

Egy kisebb szénakupac gyúlt meg valamitől a tábor nyírfakerítésén kívül. Fehér füstoszlop tekeredett az ég felé. Afféle senyvedező tűzként támadhatott a nem egészen száraz szénában. Lángja alig volt, de egyik nyelve azért a kerítés oszlopát nyaldosta már. A földön is tovább harapózhatott volna a tegnap megforgatott száradó széna között. Tűztengerré válhatott volna az egész kaszáló.

A sátrakból kimászó pionírok szemüket dörzsölték, nemigen tudták, álmodnak-e vagy tényleg valódi füst az, amit látnak. Egyesek kapkodni kezdtek. Bálint Pista például fejébe csapta a sapkáját, de a szandálját elfelejtette felhúzni. Terike álomtól bódultan a fél lábára felhúzta ugyan a cipőjét, a másik féllel azonban

ide-oda szaladgált, mintha valakit meg szeretne ajándékozni vele. A tapasztaltabb csoportvezető pionírok tőlük telhetően igyekeztek rendet teremteni:

— Le a patakra, fejlődjétek láncba.

— Elő a vedreket...

Terike a patakra is fél lábával mezítláb szaladt le. A kezében vitt másik cipőjét telemerítette vízzel, s csak akkor eszmélt rá, hogy mi is történik körülötte. Egészen felébredt társai pukkadtak meg a kacagástól.

Lajka a tűztől nem messze az égre vonított.

Dan Irimie, Dávid Erzsike, Rădăceanu és Ács Feri vedrekkel szaladtak csoportjaikhoz. Gyorsan rendbeszedték ő ket, láncot szerveztek, s a megmerített vedreket kézről kézre adták a tűzig. Orosz Béla utasítására először a tűz környékét locsolták lucskosra, hogy tovább ne harapózhassanak a lángok. Bola a megpörkölődött nyírfaoszlopot öntöztette. A tűzfészek kioltását ráhagyták a kisebb pionírokra. Valósággal rimánkodtak azok, hogy bízzák azt rájuk. Éva, az első percek fejtelenségén mulatva, maga is segített a vedreket cipelni. Vörös keresztet táskája a nyakában lógott, kéznél legyen, ha valamelyik tűzoltó elsősegélynyújtásra szorulna. Marioară éppen rászorult. Éva elvette tőle a vedret, és az egyik bokor mögé küldte. Nem azért, mintha tüzet fogott volna hosszú pongyolája vagy égési sebet szenvedett volna ő maga, hanem mert a riadó utáni kapkodásban fordítva kapta magára a pongyolát, s egész hátulja kilátszott a gombolatlan hasadékon.

Lajka egyre vonított. Gézuka jajgatott, mert valamelyik meztelen lábára lépett. Bálint Pistának lecsúszott a nadrágja, mert a szíjat nem csatolta össze.

Ilyen balesetek mellett is félóra múlva már csak a kormos pernye röpködése jelezte, milyen tűzvésznek vették elejét. A gyerekek visszatérhettek sátraikba hét óráig aludni még, de az egy Csapó Lacit kivéve nem tért az álom vissza a szemükre. Izgatottan tárgyalták a tűzoltás részleteit, s a riadó után észlelt komikus helyzeteket. Sokan azt vitatták, mitől keletkezhetett a tűz, s mit kellene tenni, hogy máskor kapkodás nélkül láthassanak a tűzoltáshoz.

Volt a fiúk között egy vörösszeplős Bogdán nevű, afféle se hús, se csont jellemű hetedikes fiú. Osztálytársai tudták róla, hogy titokban cigarettázni szokott. Vallatóra fogták, csak nem ő dobott el égő cigarettavéget? Bogdán anélkül, hogy megsértődött volna, kifordította zsebeit, előadta hátizsákját: kutassák ki.

— Már leszoktam, a táborban egyet se szívtam — mondta olyan hangon, mintha hőstettet vitt volna végbe.

Orosz Béla a tornatanárral végigment a sátrak mögött. A kihallatszó beszélgetésekből ismét megállapíthatta, hogy a táborozók felelősségtudata napról napra érik. A táborzászló felvonása után félkörben leültette a pionírokat, az oktatók velük szemben heveredtek le.

— Egyik sem sebesült meg?

— Csak Marioară, tanár elvtárs — állt fel Gézuka, ahogy illett —, elrepedt hátul a pongyolája.

Nevetés jutalmazta bemondását.

— Kezd a hangod megjönni, Gézuka — mondta a tornatanár. — De csak a mások rovására, pedig hát a riadó perceiben te is úgy forogtál magad körül, akár egy körhinta.

— Nem csodálom — szólt közbe Orosz Béla. — Egyik sem tudja, mi a feladata tűzvész esetén.

— Igaz — bólintott Kardos frissen borotvált sajkó arcát tapogatva. — Ideje, hogy megszervezzük a tűzoltóságot. Igazi város el sem képzelhető enélkül.

A pionírok egymásra tekintettek. Bosszankodtak, hiszen ez nekik is eszükbe juthatott volna.

— Tűzoltóparancsnoknak én Kardos tanár elvtársat javasolom — mondta Orosz a gyerekek arcát fürkészsze.

— Én meg Ács Terit helyettes parancsnoknak — állt fel Dan Irimie komolyságot erőltetve magára. — Ő egyedül, a fél cipőjével is kioltotta volna a tüzet.

A pionírok gurultak el a kacagástól, Terike haragosan duzzogva sütötte le a szemét. Este azonban már maga is jóízűen nevetett a faliújságjuk előtt. Dávid Erzsike remekbe sikerült karikatúrát rajzoltatott Palkó Attilával. A rajz fölé csak ennyi volt felírva: „Ki oltotta el a tüzet?”

A tusrajz Terit ábrázolta, amint fél lábon egy égő

házhoz szökdecsel, és fél cipőjéből vizet önt az égig érő lángok közé.

Ám volt a faliújságon egyéb is. Mégpedig név szerint felsorolva, hogy melyik csoport tagjai lesznek ezután a vedresek, kik jönnek tűz esetén csákányokkal, kik szórják a homokot lapáttal a tűzre s így tovább. A kijelölteknek a maguk beosztása szerint gondoskodniuk kell, hogy a tűzoltó szerszámok mindig rendben legyenek.

Egy másik faliújságcikk alatt az Ács Feri nevét olvashatták.

„Van mindenünk — írta a fiú —, ami csak egy ilyen pionír-sátorvároshoz kell. Van vízierőművünk, villanyunk és tűzoltóságunk meg postánk, jó konyhánk... Igaz, hogy tegnap a harmadik csoport odakozmált ludaskását főzött sertéskonzervvel. Csak azért nem fordult ki a szánkából, mert ki mit főz, azt egye is meg. Na de másegyébről van szó. Játszottunk eleget. Az éneklés is megjárja. Arról van szó, hogy van a táborunknak teteje, oldala, háta és eleje, de nincs alapja, mert nincs se egy gyárunk, se egy bányánk. Milyen város az, amelyiknek nincs ipara? (A nehéziparról ne is beszéljünk.) Mit mondjak az apám vasgyárában? Hol a vasérc, amit mi fedeztünk fel? Három nap múlva hazamegyünk. Viszünk valami nyersanyagmintát vagy nem viszünk? Ez a kérdés: válasszatok! — mondta Petőfi.”

XXIV

Másnap, válaszként a faliújság cikkére, az oktatók egésznapos kirándulásra vitték a tábort. A patak folyásával szemben indultak el, fel az erdőrengeteg ismeretlen vadonába.

Bota tanártól a kisebb fiúk és lányok azt a feladatot kapták, hogy a patak mentén található összes növényfajtaiból szedjenek. A tudósok következtetni tudnak a környezet „flórájából” az altalaj ásványi szerkezetére is... Fogjanak gyíkokat és rovarokat. Figyeljék meg a bokrokban fészkelő madarakat és a fák odvait. A nagyobb pioníroknak a patakmeder hordalékából és a partok humuszából kellett gyűjteniök.

Reggel hat órakor libasorban már útban voltak felfelé.

Körülbelül negyedkilométernyi úton semmit sem gyűjtöttek, mert korábban már bejárták ezt a terepet. Azon túl, a Kardos alpinista kötelébe fogózkodva, már lassabban haladtak. Orosz Béla s a hegymászásban tapasztalt Kardos számoltak a terep váratlan nehézségeivel, köteleken kívül viharlámpákat, csákányt, ásót meg fejszét hoztak magukkal.

Az erdőborította hegy eleinte szelíden emelkedett, a patak medre pedig elsekélyesedett, parti növényzete és hordalékanyaga kevés újat ígért. Feljebb azonban ritkult az erdő, mindegyre mohos sziklafalak állották útjukat, a patak vize azokról zuhogott alá.

Feri és Rădăceanu azonban, mint valami zergék, hamar fenn termettek azokon a sziklapárkányokon, amelyeken egymás vállára kapaszkodva elérhették a legközelebbi fatörzseket, aztán a kötél végét rájuk csavarva, felhúzták a többieket is.

Néhol nagyot kellett kerülniük a kidőlt fák miatt. Máshol meg fejszékkel vágták szét a kúszónövények bozótját. A patak mind szeszélyesebben kanyargott ide-oda, aszerint, hogy merre talált magának legkönnyebb utat lefelé. Nemegyszer legyezőszerű vízesésként többfelé is szétágazott a sziklák között, vagy pedig valami sötét üregből tört elő.

Ferit különösen az ilyen üregek izgatták: hátha éppen azokban rejtőzik a drága vasérc, és ha nem az, hát a rézkő. Fáj a szíve, mert oly szűkek voltak, hogy nem bújhatott beléjük. Ám a kiömlésüknél vagy a víz-esések alatt megkotorta a fenékhordalékot, s minden szokatlanabb színeződésű kőzetből oldalzsákjába tett egy-egy darabot.

Egy kőtuskókkal teleszórt tisztáson pionírtársai szeder- és málnabokrokra bukkantak, arrébb áfonyát is találtak. A pionírok, persze, azonnal megrohanták. Még Rădăceanu sem tudott ellenállani a bőségesen eléje táruló csemege csábításainak.

Feri mérgeződött. A szüretelők hátráltatták a többieket. Bota szinte maga is kamasszá fiatalodott, s már nemcsak a természetbúvár, hanem a pákosztos suhanc szemével nézte a vadontermőket. Kardos, mint mindig, szóltan szemlélője volt a gyerekek örömeinek. Megpihent egy-egy kőtuskón, és sajnálkozva gondolt arra, hogy két nap múlva ismét előlről kezdheti agglegényéletét. Orosz Béla maga is szemelgetett a fanyar ízű áfonyából, igyekezett ilyenkor is valamilyen új oldalukról megfigyelni a gyerekeket. Néha neki is eszébe jutott: mihez kezd a táborozás után az új iskolai év kezdetéig?

Mikor a nap már a delelőjéhez közeledett, Feri nagy bosszúságára a patak hirtelen kétfelé ágazva bukdácsolts lefelé a kőtuskók között. Mindkét ága egyformának látszott. Melyik ömlik a másikba? Melyik ágán menjenek inkább, melyiket volna érdekesebb átkutatni? És azok a többiek már megint — szedrésznek!

Odament Botához, aki ott állt a közelében, s éppen valami mohát vett szemügyre a magával hozott nagyítóüveg alatt.

— Tessék visszarendelni a pionírokat, tanár elvtárs.
— Nemsokára hazafelé kell tartanunk, és még semmit sem fedztünk fel.

— Mit lázongsz? Annyi követ gyűjtöttél, hogy szakadsz meg belé.

— De hátha egyik sem vas vagy rézkő?

— Nemcsak azokból áll a világ. Ezen a gyümölcsben szegény vidéken az is nagy felfedezés-számba megy, hogy valóságos málna- és szedererdőre bukkantunk. Jelenteni fogjuk a falu kollektív gazdaságának. Jöjjenek, és gyűjtsék be...

Ferit azonban ez most nem érdekelte. Odament az egyik embermagasságú kőtuskó mögül előbukkanó hűgához, akinek az ajkán szétkenődött a vadgyümölcs vére.

— Gyere, legalább te segíts. Alig bírom ezt a sok követ. Hozd egy kicsit, amíg én feljebb megyek a patakhoz.

— Egyél inkább — nyújtott oda a bátyjának Teri egy marék szedret.

— Nekem ne adj — mérgelődött Feri —, azt hiszed, én is megeszem a jövőmet? Szedret akármikor ültethetsz, de vasat és rezet soha.

Ekkor egy bokor mellől a komolykodó Székely Juliska lépett ki. Figyelmesen megnézte Ferit, mintha nem egy osztályban járt volna vele a negyediktől felfelé. Úgy nézte, mintha most fedezné fel. Kétágba font haját hátravetette a melléről, s készségesen kérdezte:

— Mihez kell neked segítség? Én segíthetek.

Feri meglepődve tekintett rá. Ezt a leánykát eddig vékony csontú, sápadt pionírnak ismerte. Most a naptól barnáspiros, kitelt arcú, megizmosodott lány állt előtte. Még a haja és a szeme is fényesebb lett egyszerre.

— Hát gyere, ha mindenáron segíteni akarsz.

— Nem mindenáron, csak úgy, ha te sem bánod.

— Miért bánjam, ha cipeled helyettem? — Ezzel felemelte s a Juliska nyakába akasztotta a kövektől duzzadó turista oldalzsákot.

Szegény Juliska nyekkent belé, olyan nehéz volt. Feri meg odasietett Orosz Bélához, aki egy lapos kö-

vön ülve térképet rajzolt a patak eddigi útjáról. Dan Irimie guggolt előtte, s az iránytű érzékenyen remegő mánusát tartotta szemmel.

— Két fokkal megint északnyugatabbra kanyarodtunk — jelentette.

— Nem megyünk tovább, tanár elvtárs? — állt Orosz elé Feri.

— Rögtön, csak még ezt beírom. — Végezvén a bejegyzéseivel, követte Ferit a két ágra szakadt patakhoz. Néhány pillanatnyi tünődés után így szólt Botának:

— Az első és a második csoport pionírjaival kövesd a patak nyugati ágát, de csak addig, amíg biztosítva látod a visszatéréshez szükséges időt. Délután négy órakor itt az elágazásnál találkozunk. A másik három csoport a délnyugati ágon megy felfelé.

Feri bosszúsán bámult a patak két ágára. Neki a jobboldali ágon kellett tovább haladnia, de hátha a baloldali ágon bukkanna értékesebb ásványhordalékra!

A kitelt arcú, komolykodó Juliska is kínos zavarba jött. Neki most a balparton haladó csoportokkal kellene mennie. Az pedig nem lehet, hogy az oldalzsákba rakott súlyos kő itt, Feri meg ott legyen. Saját csoportjától viszont egyik sem szakadhatott el. Ez szigorú szabály volt. E szabály megsértőit Orosz a tábor négyszöge elé szokta állítani... Éppen most ne tarthasson Ferivel, mikor az már nem bánja, ha cipeli utána a követ? Eddig is szívesen cipelt volna Feri után bármit, mert a Feri dolgairól biztosan tudhatta, hogy azok nem játékosak, hanem komolyak. Igen, látszik, hogy Feri is inasnak készül...

E kínos csomót Orosz Béla vágta ketté. Lerakatott minden fölösleges terhet, ami a további kutatásokhoz nem volt feltétlenül szükséges. Így az ásvány- és növénygyűjteményeket is. Csak a hátizsákokat, a turista köteleket, a viharlámpákat, fejszéket, egy kisebb csákányt s a tábori lapátot vitték magukkal. Minden egyéb nyugodtan maradhatott az elágazásnál, a sziklatuskó hűvös árnyékában.

Ám félórányit is alig haladt a kétfelé vált tábor fölé, s egyszerre csak újra megpillantotta egyik a másikat. Egy négy-öt méter átmérőjű tavacska hozta össze őket. A mélysége sem lehetett nagyobb másfél méternél. Olyan kristálytisztá volt, hogy a legparányibb kavics is látszott a fenekén. Azonkívül is volt mit csodálni benne. Megszámlálhatatlanul sok pisztráng úszkált a tavacskában. Húsz-huszonöt centiméteres példányok is akadtak közöttük, de amidőn megpillantották a parton állókat, szerteszét cikáztak, akár a villám.

Ebből a tavacskából eredt a patak mindkét ága. A tavacskát viszont egy húsz méternél is magasabb sziklafal oldalából eredő bővizű forrás táplálta. A forrás fölött két-két és fél méternyi magasságban embernagyságú barlangüreg tátongott. A figyelmesebb szemlélő nyomban láthatta, hogy esősebb években a barlangból is víz zuhoghat alá. A sziklafalon, a fölötte kezdődő fenyveserdőig, vízesésekben szakadhat le az esővíz, amely fenyőtobozokat, kidőlt fákat, gallyakat, köveket hord le abba a katlanba, amelyben a tavacska most oly tükörsimán, kristálytisztán tükrözi vissza a föléje hajló mohos sziklát és a tündöklő napot.

A pionírok és tanáraik, megbűvölve e zordonságában is szemgyönyörködtető látványtól, arra lettek figyelmesekké, hogy az imént még százfelé cikázó pisztrángok egytől egyik eltűntek. Az egyik éppen akkor vetette keresztül magát azon a természetes kőgáton, amely a tavat elválasztotta az alább bukácsoló patak egyik ágától.

— Itt megebédelhetünk, ifjúság — mondotta Orosz Béla felocsúdva. — Innen nincs tovább. Ha jóllaktunk, és megpihentünk egy kicsit, felkapaszkodunk a barlangüregbe. Alighanem mi leszünk az elsők, akik ezt megpróbálják. Ha járt is itt előttünk valaki, az réges-rég lehetett, semmi nyoma nem látható.

— Vagyis felfedezők lettünk, tanár elvtárs — kiáltotta Feri boldogan.

— Hát magunknak biztosan azok lettünk. Hogy a tudomány számára is azok leszünk-e, majd megmondják a geológusok, ha hazamegyünk.

Kardos jóváhagyóan bólintott. Ő, a sokat bolyongó turista, erről a tavacskáról s a barlangról még nem hallott. Kardos tüzet gyújtott, s a felbontott konzervdobozokat melegedni tette. Ő maga szalonnát sütött: nem kedvelte a sertéskonzervet.

A fiatal természetrajz-tanárt annyira izgatta a barlang belseje, hogy éppen csak kihalászott egy darab húst az egyik dobozból a kenyérére téve, Orosz Bélával máris találgatni kezdte, vajon hogyan érhetnék el a forrás fölött ásító barlangszáját? Felül kerülni a fenyvesbe s onnan kötéllel leereszkedni túl sok időbe kerülne. Sajnálkoztak, hogy a legutolsó napokra halasztották ezt a kirándulást. Holnap készülődniük kell hazafelé, pedig nincs kizárva, hogy olyan barlangfolyókra bukkanának, amelyek elvezetnek valami földalatti hatalmas vízgyűjtő medencéhez, s a barlangkutató geológusokat eddig még fel nem tárt csodákhoz segíthetnék.

Beszélgésük a pionírok képzeletét a végsőkéig felzavarta. Feri szinte rágatlanul nyeldeste az ebédjét.

— Valami létra kellene, tanár elvtárs...

— Van itt kidőlt fa elég — mondta Rădăceanu —, cipeljünk ide egy vékonyabbat.

— Igen, de én bújok be elsőnek — kiáltotta Feri.

Máris berohant az erdőbe, amely itt fenyővel is keveredett, sorra vizsgálta, hogy melyik fa volna az ő céljukra alkalmasabb.

— Ide-ide! — kiabált a többiek után. — Hozzátok a fejszéket.

Bota és Rădăceanu szaladt Ferihez leghamarabb egy-egy fejszével. Harmadikul Székely Juliska jött, és sajnálkozva mondta:

— Csak lenne itt a tábori fűrészem. Mit segítek, Feri?

Feri ismét elbámult a Juliska segítőkészségén. Mi több, úgy találta, hogy Juliska még előnyösebben megváltozott az alatt az egy óra alatt, amióta nem látta. Úgy megváltozott, hogy mind nézné. Fel is mérgeződött e furcsaság miatt.

— Mért akarsz te nekem mindenáron segíteni?!

— Már mondtam, hogy nem mindenáron... — süttötte le szemét Juliska.

Bota arrébb küldte a leánykát, és kezdte lecsapdosni a fejszével a Feritől mutatott kidőlt fenyőről az ágakat. Az ágcsomkokon felkapaszkodhatnak a hegy ki tátott szájáig, ha a tavacskába állítják a fenyő vastagabb végét.

Rájött erre a két fiú is, s a Bota példáját követve maguk is dolgozni kezdtek a fejszékkel, Juliska meg félrelökte lábuk alól a lecsapdosott ágakat. Végezvén a gallyazással, kihúzták a fát a medence partjára. Míg a kövek közt odaszaladó fiúk segítségével Bota beállította a fenyőt a tavacskába (ami nem is bizonyult könnyű munkának, mert a víz újra és újra feldobta a könnyű fát), azalatt Orosz Béla meggyújtatta Dan Irimivel az egyik viharlámpát, ő maga pulóverbe bújt, derekára meg rákötötte az alpinista kötelet. Feri észrevette, hogy mire készül.

— Engem tessék előreküldeni, tanár elvtárs. Én könnyebb és kisebb vagyok.

— Ne tessék ráhallgatni — lépett közbe Terike, aki eddig nem kis szívszorongással figyelte az előkészületeket. — Lehet, hogy mackótábor az a barlang...

— Csacsi vagy — intette le Orosz Béla elmosolyodva. — Nincs a mackóknak létrájuk, hogy felmászhassanak oda. Ott legfeljebb denevér vagy bagoly táborozhat.

— De akkor miért ne mehetnék én, tanár elvtárs? — unszolta Feri a felfedezési láztól szinte hideglelősen.

— Utánam majd mind megnézhetitek. Lehetnek beljeb mély kürtők. Elővigyázatosan kell az ilyen ember-nemjárta üregekbe behatolni. Könnyen pórul járhat a hebehurgya...

Bota ezalatt Kardos tanárral egy, a tavacskába görgötett mázsányi kővel, lerögzítette a vízbe állított fa tövét. Most már felmászhatott rajta az üregig bárki.

Orosz Béla mászott is rögtön a derekára hurkolt kötéllal. Irimie felnyújtotta neki a meggyújtott lámpát.

— Ha a kötelet többször is megrántom — szólt le Orosz az alant izgulóknak —, kössétek rá a másikat. Rángatással jelzem, hogy mélyebbre hatolhatok. Ha a

kötél hirtelen befutna utánam, az bajt jelent, akkor Kardos oktató elvtárs jöjjön értem.

Lámpáját feje fölé emelve eltűnt az üregben. Mindnyájan utána meredve követték tekintetükkel az egyenletes lassúsággal befele húzódó kötelet. Kardos, minden eshetőséggel számolva, a kötélnél innenső végét gyorsan ráhurkolta a létrául használt fenyőfa törzsére. Ha Orosz netán bezuhanna valami mély kürtőbe, akadjon fenn. Bota ezalatt a másik húsz méter hosszú kötetet is előkészítette...

Orosz Béla, a lába elé világítva, majdnem minden akadály nélkül jutott előre. Az üreg kiöblösödött. A lába alatt azonban a talaj korántsem volt asztalsimának nevezhető. Rések, hegyes kidudorodások nehezítették a járást. Aztán meg minden újabb lépéssel mintha a tulceai halfeldolgozó gyár fagyasztó raktárában hatolt volna előre. Ott tapasztalt még ilyen dermesztő hideget egy kirándulás alkalmával. Megvilágította körös-körül a cseppkőbarlang-szerűvé táguló nyirkos sziklafalakat. Amint gyanította, mészkőbarlang volt ez. De a feléje áradó hidegből arra következtetett, hogy egészen mélyen jégbarlang lehet. A folyosó közben öszszesűkül, s kissé bal kéz felé kanyarodott. Már csak egy méternyire tekinthetett előre. A mennyezeten kisebb, jégcsapokhoz hasonló cseppkőnyúlványok csillogtak a lámpafényben.

Dideregni kezdett, ugyanakkor a kötele úgy megfeszült, hogy meg kellett állnia.

Véget ért volna, s most kötözik rá a másikat? Vagy pedig beleakadt egy hasadékba, s vissza kell térnie, hogy szabaddá tegye? Óvatosan rázni kezdte, s a kötélnél engedett. Kardos valóban akkor tekerte le a fenyő törzséről és engedte utána a hozzátoldott másik kötéllel.

Orosz még óvatosabban hatolt beljebb. Egyre jobban fázott. Közben más természetű borzongás is elfogta. Kinek ne villanna eszébe hasonló helyzetben, hogy hátha éppen most hegyomlás történik, s bezárul mögötte a visszafelé vezető út, vagy megnyílik alatta a hegy! Nemcsak Orosz Béla gondolt most ilyen aggasztó le-

hetőségre, hanem a pionírjai és tanártársai is, mialatt az egyre fogyó kötelet figyelték odakünt.

A kristálytisza tavacskát mindenfelé ledől és széttöredezett szikladarabok vették körül. Az égnek meredő sziklafalról mállhattak le valamikor... Éppúgy történhetett ez több millió évvel ezelőtt, mint két-három esztendeje. A víz talán az utóbbi időben fejezhette be több ezer éve tartó lassú, kitartó munkáját, s a következő percben az egész hegy beroskadhat az alatta tátongó üregbe.

Orosz Bélát azonban mégse az ilyesféle gondolatok állították meg további előrehaladásában. A felfedezés vágya, ami az emberiség történetének egyik fontos mozgatója, belőle sem hiányzott. Ám a kötele újra elakadt. Ezúttal hiába rángatta, nem engedelmeskedett. Arra viszont nem jutott idő, hogy visszatérjen, kiszabadítsa, s újra megtegye a már bejárt utat. A barlangfolyosó hidege fagypont körül lehetett. Felsőtuste a gyapjú pulóverben még bírta volna, nem bírta azonban a csupasz lábszára, hiszen csak rövid turista-nadrágban vágott neki a kirándulásnak.

Kénytelen volt hát visszafordulni. A kötél segítségével húzta magát visszafelé. A barlang szájától vagy öt méterre aztán megtalálta, hogy miben akadt meg a köté. A két összebogozott kötélvég csomója beszorult egy repedésbe.

Odakünt a két tanár és a pionírok sápadozva vették észre a kötél ellankadását. Egyszer-kétszer kissé meg-rándult, végül teljesen élettelenül csüngött alá. A természetrajz-tanár megpróbálta óvatosan visszafelé húzni, de nem engedett. Mit jelentsen ez? Bámultak egymásra dermedten. Csak nem zuhant le táboruk vezetője, most fennakadva csüng valami mélység fölött, és még nem is jelezheti?!

Kardos éppen indulni akart felfelé a fenyőn, amikor Ács Feri hirtelen megelőzte. Hiába kapott a fiú lába után, hogy visszatartsa. Parancsoló felszólítására sem állt meg. Egyetlen szempillantásnyi idő alatt eltűnt a szemük elől.

— Megőrült az a kölyök, lámpa nélkül megy — kiáltotta Bota a másik lámpa után sietve. — Na, csak ke-

rüljön a szemem elé! Többfelé is elágazhatik a barlang, és eltéved vagy lezuhan...

— Ne rémüldözzünk — mondta Kardos nyugalmat erőszakolva magára, — Annyi esze csak lesz, hogy a kötelet tapogatva haladjon előre. Ide azt a lámpát ...

— Tegyük fel, hogy ésszel halad, de akkor is halálra hülhet. Minden átmenet nélkül éri a barlang hidege a forrón tűző nap után. Hiszen csak egy kis rövidujjú ing van rajta...

A lámpa, mintha kifogyott volna körülötte az oxigén, nem akart meggyúlni.

Terikének az ajka is reszketett a rémülettől. Eszébe jutott, mit kötött anyu a lelkére... Észre sem vette rémületében, hogy valaki átkarolja, és az éppen Székely Juliska.

— Ne félj, én utánamegyek, csak gyújtsák meg a lámpát,

— Te? ... Miért éppen te?

Kardos már kúszott is felfelé a lámpával. Elvégre mégis neki volt a legtöbb gyakorlata az ilyen barlangjárásban. Szidta magát, amiért nem ő ment be elsőnek Orosz Béla helyett.

Fölösleges volt bosszankodnia. Alig ért az üreg peremére, a barlang mélyéből imbolygó fénypontocskát látott közeledni. Aztán megpillantotta ő ket is: elől a fiú alakját, mögötte az Orosz Béláét. Kardos gyorsan leereszkedett a fa törzsén.

— Jönnek! ...

És tényleg, előbb Feri, majd Orosz jelent meg az üreg szájában. Székely Juliskának hirtelen kiszökött a könnye, s hogy ne lássák, a Terike vállára borulva rejtette el az arcát. Ám ez most senkinek sem tűnt gyanús-nak. Kissé valamennyi pionírnak nedvesebben csillogott a szeme.

Előbb Feri ereszkedett le, s didergett, hogy a foga is vacogott belé. Az utána alászálló Orosz Bélának haragos volt az arca. Ahogy leért, lábával meglökte a létrául használt fenyőt. Az nagy suppanással zuhant a tavacs-kába.

— Kinek az engedélyével jött Ács Feri utánam? — kérdezte fenyegetően.

— Senkiével, tanár elvtárs — lépett eléje Feri, aki-nek még most a napon is libabőrödött a karja.

— Hogy merészeltél? . . .

— Nem jutott eszembe engedélyt kérni, mikor lát-tam, hogy a kötél se előre, se hátra...

— Szóval nem jutott eszedbe? No, hát ezt még meg-emlegettetem veled, hogy máskor eszedbe jusson.

Ezzel indulatosan odanyújtotta a lámpát Dan Irimié-nek, a kötelet meg leoldozta a derekáról.

— Én nem mehetnék be, tanár elvtárs? — jött eléje Rădăceanu bátortalanul.

— Egyik sem, azért döntöttem le a létrát. Azt hi-szitek, kellemes odabent. Huszonöt méterre ha behatol-tam, s már a fagyás környékezett. Megfelelő öltözék-ben talán eljuthattam volna addig a hegy alatti meden-céig is, amelyből a patak eredhet. Régebben az általam bejárt üregben folyhatott. Lehet, hogy magasabb vízál-lás idején mostanában is ezen az üregen keresztül zuhog ki a hegyből. Ezért tartom valószínűnek, hogy geoló-gusaink még nem tudnak erről a barlang-folyosóról. Lehetséges, hogy e kirándulásunkkal olyan szolgálatot tettünk a tudománynak, ami később többet használ ha-zánknak, mintha vasércet találtunk volna.

Benyúlt a nadrágzsebébe, s egy jókora cseppkőkép-ződményt vett elő. A napfény felé tartva nézegette.

— Kifelé jövet véletlenül beléfogóztam, s a kezemben maradt. Különben nem törtem volna le, hogy a kutatók megállapíthassák, érintetlen-e még ez a barlang. Nesze, tedd a gyűjteményedbe, Ács Feri, jutalmul adom ön-feláldozó készségedért. A geológusoknak majd te magad fogod megmutatni. De este a négyszög elé állsz. Felelős-ségre vonunk fegyelmezetlenségedért. Így, ilyen kis vé-kony, rövidujjú ingben, meztelen lábszárral, lámpa nél-kül behatolni abba a jégverembe! El a szemem elől, látni sem bírlak.

A pionírok felnyújtották kezüket, szólni akartak, nem tudtak beletörődni abba, hogy ő k semmit se láthassanak a barlang-folyosóból.

— Tudom, mit akartok, de szó sem lehet róla. Majd kirándulunk ide a jövő iskolai évben. Megfelelő felszereléssel. Pioníregységünk magáénak tekinti ezt a barlangot. Védelmünkbe vesszük. Bevéssük egységünk nevét a sziklafalba. Hadd emlékezzenek meg rólunk a későbbi pionír-nemzedékek akkor is, amikor már ma-munak mondjuk a hamut.

— Tanár elvtárs — jött előre a többiek háta mögül Dávid Erzsike a lenszőke Palkó Attilával. — Mi ketten már gondoltunk arra, hogy valami jelt hagyjunk itt. Írjunk *Figyelmeztetés*-t magunkról, és tegyük bele egy kulacsba, aztán tessék megengedni, hogy elássuk a szikla tövében.

— Jó — bólintott Orosz Béla. Elővette most is nála lévő naplóját, s lapot szakított ki belőle. — Mind aláírjuk, hogy senki se vitathassa el az elsőséget tőlünk, ha tényleg mi jártunk ebben a barlangban először. De gyorsan, mert eltelt az idő, s még napvilág a táborba kell érnünk.

Dávid Erzsike átvette a lapot, s Attilával félrevonult. Ráírták iskolájuk számát, az évet, hónapot, napot, s előbb az oktatóknak, aztán a pioníroknak adták át aláírásra. Végül a tavacsjától kissé távolabb elásták a szikla tövében, s követ hengerítettek rá. A többiek ezalatt Ferit ostromolták. Kikapták kezéből a terebélyes murok nagyságú vöröses színeződésű cseppkőképződményt, amely úgy lehet, sok százmillió évig várt erre a bámulatra, amelyben a gyerekek részesítették.

Terike könnyekig meghatódva forgatta kezében az ezermester természet e munkáját. Tőle Székely Juliska leburnult kezébe került át, s miután ő is megcsodálta, azt kérdezte Feritől:

— Tegyem a többi közé, Feri? — s kinyitotta a kövektől súlyos turista oldalzsákja száját.

Feri ekkor vette észre, hogy Juliska ismét az ő köveit cipeli. A leányka ugyanis nem hagyta lent a szétágazásnál.

— Add csak ide — vette el féltékenyen a cseppkőcsapot —, ezt én viszem, nehogy elveszítsd.

— De szólsz nekem, mikor a geológushoz viszed?

— Hogyisne! — kiáltottak közbe a pionírok. — Miért csak neked szóljon? Mi is ott akarunk lenni. Ugye Feri, mind megyünk?

Feri a cseppkövet hátizsákjába rejtve tiltakozott:

— Persze, mind jönnétek, de este nem álltok ki velem a négyszög elé.

— Egy ilyen kőért mi is szívesen kiállnánk...

Bota és Kardos terelni kezdte ő ket. Különben estig is elvitatkoztak volna. Ugyanabban a rendben ereszkedtek le a patak mentén, ahogy feljöttek. Juliska hűségesen cipelte a Feri nehéz kőzetgyűjteményét, pedig saját hátizsákjával is meg volt terhelve. Terike fel is figyelt erre a különös buzgalomra.

— Miért viszed helyette? Erősebb nálad.

— Elbírom, ne félj, Ferinek szívesen bírom...

— Szívesen! Miért lettél ilyen jószívű hozzá egyszerre?

— Hát csak úgy...

— Csak úgy! Mit akarsz te tulajdonképpen a bátyámtól?

— Én?! — pirult bele Juliska. — É-én semmit... Csak viszem, hogy könnyebb legyen neki.

— De miért? ... Mi nem szeretjük anyuval, hogy elkenyeztessék ... Abba sem egyezünk bele, hogy a geológushoz menj vele. Még ráér ő geológusokhoz lányokkal járni.

— Miért irigykedsz, Terike, én igazán...

— Add csak ide azt a nehéz batyut — s erőszakkal elvette az elképedt Juliskától. Átment Ferihez a patak másik partjára. — Nesze, visszahoztam tőle. Nem szégyelled vele cipeltetni?

Feri fülig vörösödve nézett a hűgára:

— Ő küldte vissza? Hát ilyenek vagytok ti, lányok? !...

— Nem vagyunk ilyenek, de már nem nézhettem, hogy ő kínlódjék velem.

— Nem nézhetted? ... Akkor cipeld te.

És otthagya Terit az oldalzsákkal. Az meg mit tehetett: cipelte, de százszor is megbánta, amíg leértek a táborba, hogy elvette Juliskától. Sötétedett, mire kibuk-

kantak az erdőből. Éva elvtársnő, aki aznap önként a táborban maradt szolgálatos oktatónak, mert nem jól érezte magát, kíváncsian tudakozódott kirándulásuk élményeiről.

A táborzászlót meggyújtott lámpák mellett vonták be. Orosz Béla a zseblámpája világánál olvasta fel a másnapra szóló szívfájdító napiparancsot.

Holnap táborbontás, búcsú-tábortűz.

XXV

Aznap Gézuka volt a postás, ő hozta fel a leveleket a szolgálatos csoporttal az állomásról. Vacsoránál Terikének két levélborítékot adott át. Ács Terinek és Ferinek volt az címezve, feladóként az anyu neve állott rajta.

Terike a fára akasztott lámpa fénye alá húzódva nem kis izgatottsággal szakította fel. Mi történhetett otthon, hogy anyu levelet ír két nappal a hazatérésük előtt? Csak nem betegedett meg apu a fájós gyomrával? Remegve futotta át a sorokat, pedig olyan álmos és fáradt volt a mai kirándulás után, mint még egyszer sem. Igaz, máskor nem kellett egy zsák követ cipelnie. Ó, az a Feri... Olvasni kezdte.

Drága Teri és Feri!

Tudom, mennyire jól érzitek ott magatokat, mégsem bírom megállni, hogy ne örvendezzek, ha eszembe jut, hogy pár nap múlva újra együtt lehetünk. Üres a szívem és a lakásunk nélkületek. És most még üresebb, mert egész nap itthon vagyok. Én is kivettem a nyári szabadságomat, de egyedül maradtam. Apukátokat visszarendelték a gyárba. Valami egészen bonyolult gépalkatrészeket kell sürgősen kiönteniök... Unalmamban szobafestőt hívtam. Kimeszeltettem a lakásunkat. Most nagy-takarítással vagyok elfoglalva. Szól a rádió közben. Így nem érzem magam nagyon egyedül.

Ferivel örömhírt tudathatok. Előjegyeztettük a vasgyári inasiskolában. Már az iratokat is bemutat-tuk. Igaz, én még most is azt szeretném, ha tovább

tanulnál, Feri. Szeptemberig még meggondolhatod. És gondolkozz is rajta. Ezért tartottam fontosnak, hogy még írjak nektek.

Sajnos, van egy rossz hírem is. Tárnoki Jucinak nagy szerencsétlenség érte az apukáját. Múlt vasárnap motorkerékpáros kirándulásra ment, és beleszaladt egy falusi szekérbe. Az egyik lába és a hátgerince súlyosan megsérült. Talán életben sem marad, vagy ha igen, akkor az egész életét gipszbe téve kínlódhatja végig. A feleségét és Jucikát hazatáviratoztuk a tengerpartról. Képzelheted, hogy aggodunk. Mi lesz ezzel a családdal? Hiszen tudod, a mérnökné soha életében nem járt és nem is szeretett dolgozni. Ki fog ezután kenyeret keresni nekik? És ki tanítja életrevalóságra Jucikát? Eddig ezt a szegény kislányt is csak urizálásra szoktatták.

Aputokkal arról beszélgettünk, jó volna, ha ez a Juci is az Orosz elvtárs keze alá kerülhetne. Ha hazajöttek, próbáld meg átcsalni Jucikát a ti iskolátokba. Meg kellene hogy mentsük szegény kislányt a könnyelmű élet csapásaitól. Nem nézhetjük, hogy az apja szerencsétlensége ő t is egész életére boldogtalanná tegye. Gondolkozzatok ezen, drága gyermekeim.

Forrón csókol szerető anyutok.

Terike, feledve fáradságát és Feri ellen gerjedt haragját, rögtön odavitte neki a levelet az asztal végére, ahol az ő csoportja vacsorázott.

— Nézd meg te is. Sírni tudnék, olyan szomorún ír Tárnoki Juciékról.

Feri a címzés láttára felhúzta az orrát. Miért van a Teri neve elől a borítékon és a levélben is? Igaz, a múltkor ő kapott levelet, mégpedig az édesapjától, s azon az ő neve került előre, így hát megbékülve olvasta el az anyu meleg sorait, és mélyen elgondolkozott. Az elmúlt három hét alatt, itt a táborban, nemigen törte a fejét azon, hogy szeptemberben mily nagy fordulat áll be az életében. Eldöntöttnek érezte már. Mai nagy élményei azonban a cseppkőbarlang felfedezésével, és amit az ilyen barlangokkal foglalkozó tudományokról hallott,

némi tétovázásra készítette. Ne iratkozzék-e be mégis a nyolcadik osztályba, ne legyen-e inkább geológus, vagy olyan tanár, mint Orosz Béla elvtárs, aki oly szép és izgalmas dolgokra tanítja a pionírokat, hogy még anyu is dicséri, az ő kezére bízna azt a szerencsétlen Jucit?

Ám eszébe jutottak, a gépek és a szerszámok. Azokkal jobb szívvel foglalkozik, mint a könyvekkel. A szerszámok alatt mindjárt láthatja is, amit készíteni akar.

Tanácsalanságában végül is megmutatta az anyu levelét Orosz Bélának, s élő szóval is elmondotta, hogy mi nyomja a szívét.

— Nézd, Feri — mondta Orosz Béla —, nekem az a véleményem, hogy minden mesterség a legszebb mesterség, ha az ember szenvedéllyel veti belé magát. Neked és a szüleidnek kell döntenetek afelől, hogy a mesterségtanulás melyik módját választjátok. Mert el lehet jutni a tudomány oldaláról, vagyis elméleti előképzés után is, de el lehet jutni a gyakorlati munka, a te esetében az inaskodás felől is a kiválasztott szakma csúcsára. Azonban mindkét út csakis sok kitartó elméleti és gyakorlati tanulással járható.

Aznap este más pionírok is többet gondoltak haza, mint máskor. Mit folytathatnak majd abból otthon, amit itt félbehagynak? Másnap aztán még gyakrabban jutottak eszükbe ehhez hasonló kérdések. Reggel különben minden úgy kezdődött a táborban, ahogy már megszokták, de a folytatás annál szívfájdítóbbnak bizonyult. Bontani kezdték, amit három hét alatt felépítettek.

Délelőtt az erdő aljában felállított asztalokat és padokat szedték szét és csomagolták össze. Az ebédjüket már a sátrak előtt, a füre telepedve költötték el, mint az első nap. Ebéd után sor került a fürdősátor, majd a gyengélkedők sátrának lebontására. Az utóbbira voltaképpen alig is volt szükségük azután, hogy Gézuka felhagyott a tettetéssel. Utána hárman ha befeküdtek abba egy-egy napra gyomorrontással. Nem, a gyengélkedők sátrának a bepakolását nem sajnálták különösebben, de amikor a vízierőmű leszerelésére is sor került, Ferinek és Rădăceanunak ugyancsak besavanyodott a kedve.

— Ezért kínlódtunk mi Ferivel annyit, tanár elvtárs? — kérdezte Rădăceanu Orosz Bélától rosszkedvűen.

— Nem azért, Petre, hanem azért az örömért, ami az építési vágy felkeltésével jár. Itt csak a bennetek szunnyadó erőitket próbáltátok ki. És kiderült, tudtok és akartok is építeni, ha jól beletanultok. Most azért rontunk, hogy otthon tökéletesebbet építhessünk. Vagy tán a ti vízierőművetek a legtökéletesebb volt a világon?

— Ó, dehogyis, tanár elvtárs — mosolyodott el a fiú, s a szeme sziporkázni kezdett. — Azt tessék megnézni, amit majd tíz-tizenöt év múlva tervezünk. Az aztán nem fog lüktetni, Gézuka — fordult hirtelen a nekik segédkező fiúhoz.

— Vigyázz, mert megnézem majd! — mondta Orosz elmenőben.

Estére a konyhát is szétbontották. Csak a vacsorával fortyogó üst maradt még a régi tűzhelyen. Fedelét, oldalait rendberakták, a leszedett kátránypapírt összegöngyölítették. Minden darabját összekötözték dróttal, hogy még felhasználhassák a jövő évi táborozásoknál. Szétütötték a nyírfakerítést és a kaput is. Fáját csomóba rakták, hadd kapja rendben az erdőkerülő. A kollektivista parasztok se mondhatták, hogy a legelőjükből egy darabot elkeríteni ugyan tudtak, de rendben visszaadni már nem.

A pionírok elfogyasztották a vacsorájukat, s már készülődtek az utolsó napiparancs meghallgatására is. Ekkor azonban váratlan vendégeket kaptak. A szolgálatos pionír szaladva jelentette Orosz Bélának, hogy valami falusi pionírok közelednek.

Valóban, a fennsík peremén nyolc-tíz csizmás, szakmakalapos fiú és tarkaszoknyás, befont hajú pionírnyakendős parasztleányka tűnt fel. Fiatal, városi ruhás tanítónő vezette őket.

Orosz Béla kissé elébük ment, s kezét nyújtott a tanítónőnek. Néhány szót váltottak egymással, aztán hátra-szólt Csapó Lacinak, hogy azonnal fűjjon gyülekezőt.

Az összeszaladó pionírok, jobban megnézve a tanítónőjük háta mögött mosolyogva várakozó falusi gyerekeket, néhányra ráismertek közülük. A kollektív-gazda-

ság kaszás-brigádjával jártak itt, amikor a tábor pioníri-
jai is segítettek a szénaforgatásnál.

A négyszögben felállt tábornak Orosz Béla vigyáztt
vezényelt. Bejelentette, hogy az előttük álló falusi pio-
nír küldöttség azért jött, hogy elbúcsúzzék a tizenkilen-
ces számú középiskola pionírtóborától.

A tanítónő félreállt, hogy egy befont hajú, kerek
képű falusi pionírleányka előreléphessen. Az levélborí-
tékot tartott a kezében, papírt vett ki abból. Hangosan,
tisztán csengő hangon olvasni kezdett:

Kedves városi pionír elvtársak!

Levelt hoztunk nektek kollektivista szüleink pionír-
gyermekeitől. Mi úgy gondoltuk, hogy néhány jó szó-
val tartozunk nektek és oktató tanáraitoknak. Édes-
apánk elmondta nekünk, hogy segítettek kijavítani
az eszténa útját. Amikor pedig itt voltunk az aljban
szénát forgatni, ti is velünk forgattátok. Látszik, hogy
a ti szívetek is úgy dobog, mint a mienk. Mi megfogad-
juk cserébe, hogy az emléketeket megőrizzük. A jövő
esztendőben meglátogatjuk az iskolátokat, és segítünk
nektek, amiben lehet. Kívánunk szüleiteknek erőt, egész-
séget, nektek pedig csupa tiszteletet az értesítőbe. Ide gyer-
tek táborozni jövőre is. Mi szívesen látunk benneteket.
Éljenek a pionírok és az ő drága vezetőjük, a Román
Munkáspárt és a UTM.

Ezzel megfordult, s a levelet borítékba téve átnyúj-
totta Orosz Bélának, aki lehajolt, s kétoldalt megcsó-
kolta a leányka piros ábrázatát. Ám a falusi kislány
úgy gondolhatta, hogy neki most ennél több is dukál,
mert sorra vette Kardost, Botát és a meghatott orvos-
tanhallgatót: kezét fogott velük. Aztán a hátuk mögé
kerülve visszazaladt a helyére. Bota rájuk irányította
fényképező masináját, s többször is elkeccentette.

Orosz Béla megköszönte ezt a szép, szívhez szóló meg-
tiszteltetést. A tábor éljenzése közben elkísérte a falusi
pionír küldöttséget a fennsíkról levezető ösvényig, mert
besötétedés előtt haza akartak térni a faluba. A nap
már a hegyek mögé süllyedt, s így a tábor búcsút vett
az utolsó naplementétől is.

Kardos figyelmeztette a négyszögben álló pionírokat,

hogy maradjanak a helyükön, amíg Orosz Béla visszazatér. Ha már így történt, ahogy történt, a holnapra szóló napiparancsot is kihirdetik.

Igen, érkezett ez a pillanat is. Mindnyájan meghatódtak, amikor a szolgálatos csoport részéről Dan Irimie előállt, és így jelentett:

— Szolgálatos oktató elvtárs, a tábor ötvenkilenc pionírral és öt csoporttal hiánytalanul megjelent. A táborbontás mai feladatait teljesítettük.

Bota, a jelentést kiegészítve az oktatók számával, továbbította azt Orosz Bélának, aki aztán szólt Kardos tanárnak, hogy olvassa fel a napiparancsot. Kardos szétnyitotta a hóna alól elővett tábori naplót, és olvasni kezdte.

„Holnap: napos szolgálatos Orosz Béla. Szolgálatos csoport a harmadik.

Ébresztő után minden pionír összecsomagolja személyi dolgait. A hátizsákokat egy csomóba rakja. Ezután minden csoport lebontja a sátrát. A szalmazsákokat a patak partján kiüríti. A szolgálatos csoport a papírhulladékokat összeszedi, és a szeméttel együtt elégeti. A kiásott gödröket betemeti. Sátorbontás és becsomagolás után az első, második és harmadik csoport megkezdi a felszerelés lehordását az állomásra. Kardos oktató a tehervagonba való berakodást irányítja.

Kissé felpillantva így folytatta, s közben már csukta is be a nagy könyvet:

„Déli tizenkét óra harminc perckor az egész tábor az állomás előtt kettős rendekbe felsorakozva várja a tíz perccel később érkező személyvonatot. Megérkezés után mindenki az iskolába megy, a felszerelést berakotározza, azután hazatér az otthonába.”

Bota pihenjt vezényelt.

A pionírok elernyesztették magukat, s fel-felpillantottak a zászlójukra. Tudták, nemsokára azt is bevonják, bekerül a tokjába, reggel már ki sem veszik. Várták, hogy Orosz Béla ebből az alkalomból ismét szóljon hozzájuk. Szóljon valami szépet, valamit, ami könyvezésre késztet, de fel is buzdít.

Nem csalódtak, Orosz rájuk emelte a tekintetét, egyiküknek-másikuknak hosszabban időzve az arcán, aztán közvetlen, társalkodó hangon kezdett beszélni:

— Holnap este tehát már otthon alszunk. Úgy tűnik, mintha csak tegnap húztuk volna fel először a zászlókat, s máris utoljára készülünk ezen a táborhelyen a leeresztésére. Úgy vélem, éppoly tisztán vihetjük haza, mint ahogy idehoztuk. Nem tudom, hogy ti mit éretek most, de én nem bánkódom. Ez alatt a zászló alatt a mi kis táborunk meleg testvéri közösséggé olvadt össze. Megértem, ha fáj a szívetek, amikor lebontjuk azt, amit eddig olyan fáradhatatlanul összeraktunk. De csak akkor fájhatna tartósan, ha magunkban is lebontanók, amit itt kialakítottunk. Örökké tartónak szántuk az elvtársi, szocialista együvé tartozás meleg érzéseit és közösségi felelősségünk tudatát. Akkor bánkódhatnánk, ha lebontanók a munka megbecsülését, ha otthon az elpuhulás, az egyéni önzés venne rajtunk erőt: ha gyengének mondhatnának azokra a nemes feladatokra, amelyek otthon várnak bennünket. Várnak a szüleitek környezetében és az iskolákban vagy az iparban, mert közületek az ősszel többen is ipari mesterségre mennek.

— Hogy mi mindent várnak tőlünk az otthoniak — folytatta —, arra nézve hadd idézzek egy példát az Ács Feri és Terike szüleinek leveléből, amit tegnap kaptak. Szó van abban a levélben egy kislányról, akinek az édesapját nemrég súlyos motorkerékpár-baleset érte. Azt írják a Feri szülei, hogy talán örökre munkaképtelenné válik. Eddig ő tartotta el a szóban forgó kislányt és az édesanyját. Most nekik kellene dolgozniok az édesapa helyett. Sajnos, a kislány édesanyja nem tanult meg dolgozni, a kislányát sem úgy nevelte, hogy legalább a saját cipőjét ki tudná takarítani. Feritől hallottam, azt a kislányt és a mamáját eddig csakis a léha szórakozás meg a cifra öltözködés érdekelte.

— Jogosan aggódik a Terike édesanyja — emelte fel a hangját Orosz Béla. — Mi lesz most ezzel a családdal? Azt is jogosan igényli, hogy Terike és a mi iskolánk segítsen megmenteni legalább a kislányt a könnyelmű élet csapásaitól. Azt szeretnék a Teri és

Feri szülei, ha az a leányka a mi iskolánkba, a ti pionír-közösségekbe kerülhetne. Az az óhajuk, hogy olyan gyerekké váljék, mint ti.

Megkereste Ács Teri szemét a mélységes csöndben figyelő sok szempár között.

— Szép feladat vár rád, Terike. Remélem, ti többiek sem tértek ki hasonló feladatok elől. Szeptemberben, amikor újra összekerülünk az iskolában, gondolom, lesz mit elmesélnetek arról, hogy otthon ki hogyan folytatja ezt a mi feledhetetlen táborigényű életünket. Végeztem, pionír elvtársak. Elrendelem a táborzászló lebocsátását.

Bota kilépett az oktatók közül.

— Tizenkilences középiskola pionírtábora: vigyázz! Zászlólebocsátáshoz az Internacionálé éneklésével tisztelegj !

Dan Irimie a póznához lépett, kioldozta a zsinórt, s a nemzetközi proletárinduló felharsanó dallamára ünnepeles lassúsággal leeresztette a sarlóval és kalapáccsal ékesített vörös zászlót.

Fél óra múlva magasra csapott a búcsú-tábortűz. A körben ülő pionírok soravették a szívbemarkoló forradalmi indulókat és a vidáman pattogó népdalokat.

Éva, hátrább ülve, egy gallyvéggel elgondolkozva kapirgálta maga előtt a földet. Olykor Orosz Béla lángoktól megvilágított arcába tekintett. Arra gondolt: vajon holnap vagy holnapután, ha már hazamentek innen, megkérdezi-e ő t Orosz, hogy még mindig felelősséget érez-e iránta? És ha megkérdezi, mit feleljen rá?

A völgyben elrobogó vonatok, szikrákat köhögő mozdonykéményei csujjogatósszerű dohogással feleltek a pionírok népdalaira. A felkelő hold pedig megállni látszott az égen, hogy együtt búcsúzzék a tábor hazakészülő lakóitól a megértően hunyorgató csillagokkal és az elcsendesedett erdővel, amely szószólójául egy kuvikot küldött a legszélső fára. A sebesüléséből felépült Lajka bosszúságára egy vakondok is kidugta fejét a fennsík egyik buckájából. Lajka nem állhatta meg, hogy Éva simogató keze alól oda ne rohanjon, és egy kicsit meg ne ugassa.

XXVI

Másnap estefelé a pionírok otthon kopogtattak be hátizsákjaikkal. Várta már ő ket a meleg víz, kit a fürdőszobában, kit csak egy mosófazékban, aszerint, hogy milyen volt a lakásuk vagy a fürdőalkalmosságuk. Ám mindegyiket egyformán várta a forrón ölelő anyai kar. És várta ő ket annyiféle vacsora, ahány családba csak betoppantak. Újrakezdték a gyerekek azt a magánéletet, amit három héttel azelőtt félbeszakítottak. Ám három nap sem telt el a táborozás befejezése után, s egyikhez is, másikhoz is beállított az a fiú vagy az a lány, akivel a táborban legmélyebben összebarátkozott. Megpróbálták valamiképp ott folytatni barátságukat, ahol a táborban abbahagyták, összehozták a megkomolyodott gyerekeket a táborozás közös élményei. De nemcsak emlékekben éltek azok tovább. A szülők egyike-másika nem győzött eléggé csodálkozni a fián vagy lányán észlelt szembeötlő változásokon. Míg azelőtt alig lehetett reggel kihúzni ő ket az ágyból, felébredtek most maguktól is. Hét órakor fel is keltek. Az állhatatosabbak a reggeli tornát sem hagyták abba, s a szülők csodájára hideg vízben mosakodtak. Az ágyukat is megvetették, a rádió politikai hírei sem hagyta őket már közömbösen.

Dan Irimie ennél is tovább ment. Sok testvérét elnevezte első csoportnak. Napos szolgálatra osztotta be őket. Kivitte ő ket reggeli tornára. A szolgálatosok mosogattak, s ő k söpörték ki a konyhát. Este a szolgálatos testvérnek ellenőriznie kellett: mosott-e lábat mindegyik lefekvés előtt? Annak érdekében, hogy húgocskái és öccsei teljes komolysággal fogják fel nagy hiva-

tásukat, maga Irimie is kinyújtotta lábát a pokróc alól, s követelte szolgálatos öccsétől, hogy az övét is ellenőrizze.

Az édesapja, az anyjuk bámulatára, nagyokat nevetve szintén kidugta a magáét.

— Az enyémet is, prücsök, miért volna az én lábam kivétel? Az új lakásunkban fürdőszobánk is lesz. Ott minden este tetőtől talpig letussolhatunk. Ott igen, ott aztán kell is inspiciálni, hogy a parkettot egyik se sározza össze. A legyeket meg agyoncsapjuk. Hú, mi-csoda új életet kezdünk mi ott.

Irimie megtanította testvéreit a táborban énekelt forradalmi dalokra. Az anyjuk befogta a fülét, ingerülten korholta ifjabb Dan Irimiét:

— Még csak az hiányzik, hogy a kürtöt is megfúj-játok. Várjatok, amíg átköltözünk, a háromszobás paradicsomba. Ott az egyik szobában csakis ti, kisebbek fogtok lakni egy rakáson. Annyit énekelhettek ott, amennyi a torkotokon kifér.

Így történt ez Irimiééknél, amióta a fiú a sok naptól és az éles hegyi levegőtől feketére sülve hazakerült. Két fő beszéd tárgy járta náluk reggeltől estig: a táborozás élménye és az új lakás. Küszöbön volt a nagy ünnep: Augusztus 23-a. Akkorra kellett volna átköltöznie a Dan-családnak. Már a parkettgyaluló asztalokon múlt minden.

De bármint is igyekeztek azok, hogy az új lakók a nagy ünnepre beköltözhesse a Ștefan cel Mare téren felépült négy emeletes háztömbökbe, a Danék lakásával csak az ünnepre virradó hajnalra tudtak végezni. El kellett halasztani az áthurcolkodást a kétnapos ünnep utánra.

Három nappal a nagy esemény előtt Irimie után üzentek az iskolából. Gyűjtse össze a városban lakó táborozókat, és készüljenek fel a kivonulásra. Irimie maga mellé vette Ferit, és sorra járta az öreg-pionírokat. Így nevezték már magukat azok a fiúk és lányok, akiket a közös táborozás emlékei együtt tartottak. Kévs menetelési próba után felvonulásuk együtemű szépsége és lelkes hangulata mindenkinek feltűnt. Bologna

elvtárs, az UTM tartományi titkára a felvonulás után megkereste őket. És a kezüket rázta.

— Jól van, kicsi elvtársak, kivágtatok a rezet. Lát-szik, hogy ti nemcsak ünnep szombatján kezdtek járni tanulni. A díszemelvényen megtapsoltak titeket. Azt kérdezték, milyen iskola pioníregységéhez tartoztok,

Irimie e lelkes hangulatban magával vitte a pionír-veteránokat, nézzék meg, melyik új házban keressék őt, ha szükség lesz rá, mert holnapután ide költöz-nek a negyedik emeletre.

Terike a felvonulás ünnepi mozgalmasságától és sike-rüktől kipirultan beszélgetett Dávid Erzsikével és Ma-rioarával. Mikor az Irimiétől mutatott új tömbház elé értek, egyszerre eszébe jutott, hogy mit ígért a fiúnak. A közelébe furakodott:

— Jövök, Irimie, segítek nektek költözködni, ahogy megígértem.

Erre a többiek is felfigyeltek. A mindig morcos Ră-dăceanu Petre, a művészi ötletektől örökké sziporkázó vaskos Dávid Erzsike, a geológusok hívására türelmet-lenül számító Ács Feri, a táborozás után még fiúsabb külsejűnek ható Marioară, a tangóharmonikát magával cipelő Bálint Pityu s a komolykodó Székely Juliska is felajánlotta segítségét. A tanácskozók közé dugta az orrát az álomszuszék Csapó Laci is a kürtjével.

— Én fújom nektek az indulót — mondta kaján-kodva —, amíg ti a negyedik emeletre a szekrényeket felcipelitek.

— Hát a takarodót, otthon, fújod-e, Laci?

— Fújnam, de anyám lekerget a pincébe, hogy ott gyakoroljam.

— Hát az ébresztővel, hogyan állsz, Lackó? Mert a takarodó még csak megy, azt szívesen fújod, de az ébresztő vagy a riadó...

— Azt az apám fújja, nem tűri, hogy visszalustuljak a későn keléshez.

Ezután szétszéledtek, ki-ki a maga otthonába. Dan Irimie boldogan újságolta el az ebédnél, hogy jönnek vagy ötön az egységükből a költözködéshez segíteni. Augusztus huszonötödikén délután aztán csak elbámult

a sok testvérével és az apjával. Nem öten jöttek a pionírok, hanem vagy harmincan az ötvenkilenc táborozó közül. Kézről kézre adták a teherautóig a helyükről kimozdított betyárbútort. Terikének azonban nem valami nagy élményt nyújtott ez a költözködés. Danék oly gondosan becsomagolták a holmijaikat, hogy semmit sem vehetett közelebből szemügyre, ami érdekes-ségszámba mehetett volna. Annál kíváncsibban próbál-gatta a részletfizetésre vásárolt új bútorok fiókjait és ajtóit.

Az új bútorokat Danék egyenesen a raktárból szállították új lakásukba. Ezeknél aztán igazán jól fogott a pionírok segítsége: nehéz, nagy darabok voltak, s amíg a nagyobb Dan-fióknak és az apjuknak segítettek, beleizzadtak alaposan.

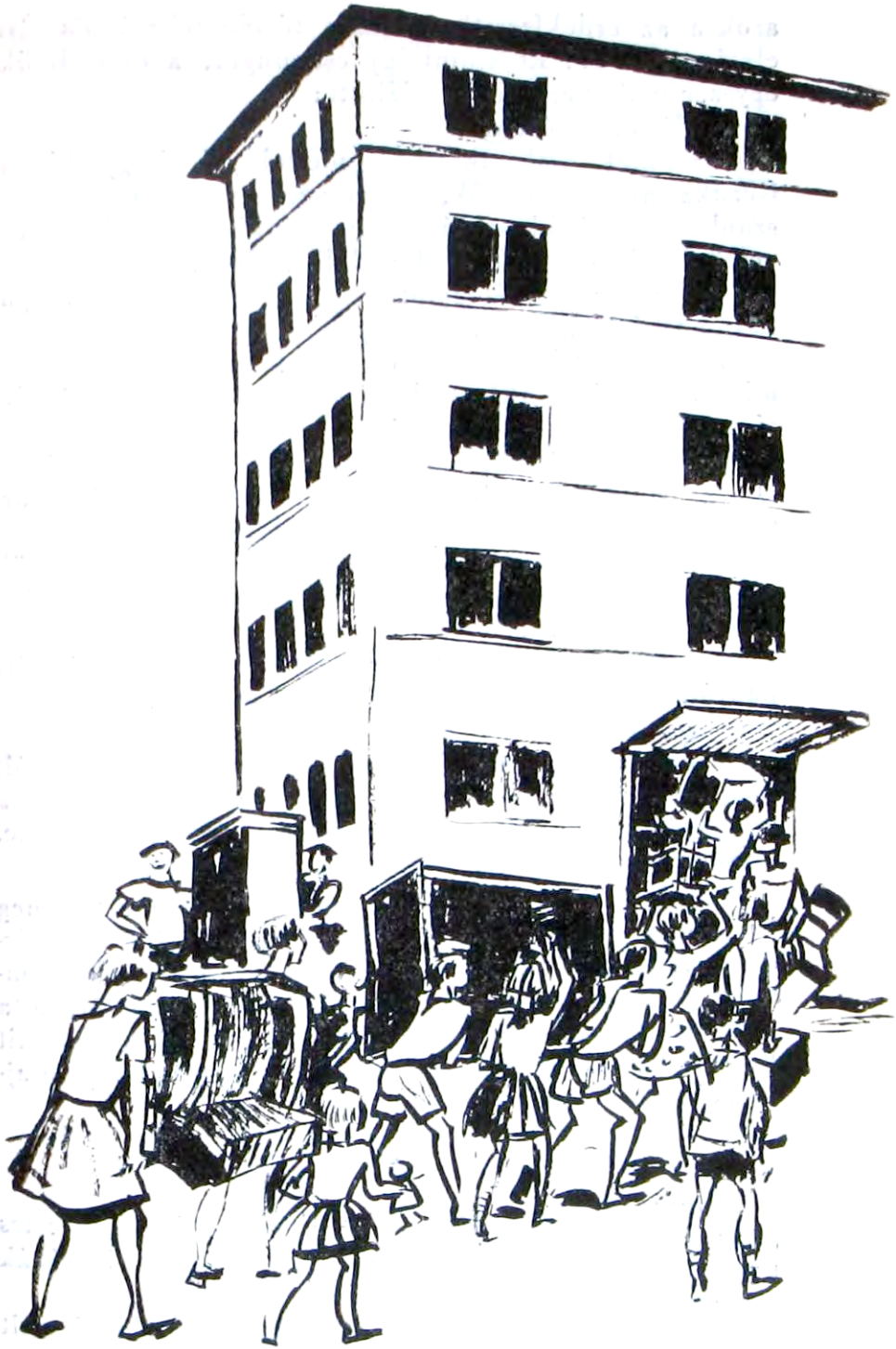
Idősb Dan Irimie zavartan kezdte vakargatni a fejét, mikor már az utolsó darabot is felvitték. Eszébe jutott, hogy mekkora murit ígért Terikének az új lakásukba való beköltözésük öröme. De honnan teremtsen elő hirtelenében harminc pionír számára egy akkora murira való pénzt? Legalább egy-egy darab cukrászdai tésztával s egy-egy pohár málnaszörppel illik ő ket megvendégelni.

Terike észre is vette a vidám kedélyű talpgyári munkás zavarát. Odasúgta társainak:

— Most aztán tűnjünk el innen. Nehogy azt higgye Dan bácsi, hogy mi uzsonnára várunk.

A pionírok egyenként, feltűnés nélkül el is párologtak. De lent, a négyemeletes háztömb tövében megvárták egymást. Együtt kimentek a sétaterre, és ott megszálltak vagy két padot. Kikérdezték egymást: melyik jár tovább iskolába, melyik megy inasnak? És hol van ez vagy az a fiú és lány, aki hiányzott az augusztus huszonharmadiki felvonulásról. Végül, persze, a háromheti táborozás közös emlékei kerültek szóba. Emlékszel-e, mennyire féltél, mikor először ő rködtünk a sötétben? Hát arra emlékeztek-e, hogyan merítette tele a fél cipőjét Terike a patakból a tűzoltáshoz?... Hát a veszett farkasra? Hát az útépitésre meg a Lajka megmentésére? És a szájába repült sült kacsára meg

azokra az érdekfeszítő partizán történetekre? És Éva elvtársnőre? ... És amint így csapongott a képzeletük, egyszer csak Feri közbe kiáltott:

— Mi van Gézukával?

A többiek csak akkor eszméltek rá, hogy hiszen Gézuka nincs közöttük, s hiányzott az augusztus huszonharmadiki kivonulásról is. Senki sem találkozott vele? De igen — újságolta Bálint Pista.

— Egyszer meglátogattam. A fiú rákapott a tangó-harmonikámra, ő is venne egyet — mondta nekem — ha megmondanám, hogy hol lehet kapni egy olyant, mint az enyém. Akkor eljött velem Orosz oktató elvtárs lakására. Azóta nem láttam.

Mások sem látták, pedig Orosz Béla legénylakásán, ahova majdnem mindegyik ellátogatott néhányszor, találkozhattak volna vele is, ha odajárna.

— Tudjátok mit — javasolta Csapó Laci —, nézzük meg otthon, mi van vele. Egészen rendes fiú lett belőle a táborban...

— Gyerünk — ugrott fel Bálint Pityu a sétatéri padról. — Engem úgyis hívott, hogy menjek.

— Jó, gyerünk — mozdult meg az egész padsor.

— Én nem megyek, és te sem mehetsz, Teri — szólt közbe Ács Feri. — Ő most sem tudta feledni azt a szégyent, hogy Géza a hadijáték közben leteperte, máskor meg lámpával kereste az éjszt a fejében.

Székely Juliska is Feriékhez csatlakozott, mert ő meg Ferit nem tudta elfeledni azóta, hogy Terike azt kérdezte tőle: „Mit akarsz te tulajdonképpen a bátyámtól?” Juliska a táborozás után többször is meglátogatta Ácsékat. Ő, nem azért, mintha akart volna valamit Feritől, hanem hogy bebizonyítsa Terikének, hogy tulajdonképpen semmit sem akar...

*

A többiek elmentek a Kiss Géza lakására. Kertes családi házban laktak a kövér fiú szülei, a klinikák közelében. Mégpedig saját családi házukban.

Bálint Pista vezette ő ket. Pista egy könyvelőnek volt egyetlen fia. Gézukával már a táborozás előtt megértet-

ték egymást. Egyszer, mikor náluk járt, a Gézuka nagymamája szívesen fogadta. Azt mondta, nem bánja, ha ilyen jobb családból való fiú, mint Bálint Pityu, gyakrabban is meglátogatja Gézukát. Bálint Pityu nemigen tudta, mit jelent a „jobb családból való fiú”, de tetstett neki a megállapítás. Tehát oly magabiztosan ment most be a Gézukáék udvarára s ott az előszoba csengőjéhez, mintha hazamenne.

A többiek meg utána, mint egy méhraj. Útközben csak Rădăceanu maradt le, és ment haza, mert eszébe jutott: egy olyan fiút ő sem látogathat meg, akit a barátja, tudniillik Ács Feri, ki nem állhat.

A Pityu csengetésére a táborban látott székelymelénykés Kati jött ki.

— Most nem lehet az úrfihoz bemenni, gyengélkedik szegény.

— Na fene — lepődött meg Csapó Laci —, mi lelte szegényt? És mióta lett belőle úrfi?

Bálint Pista hetykén avatkozott közbe:

— Mondja meg, hogy én vagyok itt, Bálint Pityu.

Kati koszorúba font haja eltűnt az előszoba-ajtó ablakából. Utána nemsokára hangos csoszogással egy ősz hajú öregasszony jelent meg a Gézuka nagymamájának csodakövér ábrázatával. Amikor Bálint Pista mellett a többieket is észrevette, bosszúsan vont a össze a szemét.

— Gézuka ma nem fogad. Jobb, ha te sem jössz, Bálint Pista, ha nem tudsz egyedül jönni. Nem hagyom, hogy egészen tönkretegyétek a Gézuka idegeit.

Bálint Pista kivörösödött, s egy harapós „kezit csokolomot” dadogva elment a sértődöttségtől sápadt fiúkkal.

Rögtön felkeresték Orosz Bélát a lakásán. Instruktoruk éppen írt valamit, amikor beléptek hozzá. A csonkafülű Lajka a széke mellett hevert, s áhítatos lihegessel figyelte írásba merült gazdáját. Tőle nem messze egy kisebbfajta gyalupad állott a sarokban, olyan ügyes kis gyalupad, mint a faszobrászoké; satu volt az egyik végére felerősítve. A falra szegzett könyökalakú hosszú fogason fűrészek lógtak; asztalos és lakatos szer-

számok sorakoztak a fehérre festett szerszámtartó szekrényben. A szoba másik sarkában valami kalitkaszerű magas doboz volt látható kisebb-nagyobb kerek lyukakkal, mintha galambdúc lenne. A lyukak elé felvonó hidakhoz hasonló lejárók voltak szerelve. Az ablakon belül, festett virágállványon, sokféle fajta cserepes virág, egy mennyezetig érő polcon rengeteg könyv, alatta egy letakart heverő.

— Mi újság, gyerekek? — tekintett fel Orosz hátradőlve a széken.

Bálint Pista sértődött hangon mesélte el, milyen furán jártak a Kiss Géza meglátogatásával.

Orosz Béla elgondolkozva hallgatta. És még azután is, hogy Pista elhallgatott, maga elé tűnődött egy darabig:

— Azért te csak jársz ezután is hozzájuk — mondta végül Pityunak. — Küzdeni kell érte, hogy feljebb juthasson a mi kapaszkodónkon... Sajnos, egyeseknek közületek számolni kell a visszaesésével. Gézukánál ez szinte előrelátható volt, egy olyan nagymama mellett, mint az övé.

*

Orosz Béla mindössze annyiban tévedett, hogy a Kiss-családban nemcsak a nagymamával volt baj. Kifogásolni lehetett a szülei magatartását is, különösen az apját. A Gézuka édesapja valóban alulról származó kétkezi dolgozó ember volt 1944-ig. Malomgépész, afféle falusi szakmunkás. A forrongásba jött társadalmi élet dolgai-ban rövidebb látó volt, mint azok az agyafűrt malomtulajdonosok, akiknél dolgozott. Hogy s mint, de tény, hogy 1944-ben az egyiknek az unokahúga belészeretett. De talán sohasem lett volna ebből házasság, ha negyvennégy nyarán az Antonescu-diktatúra nagy robajjal össze nem omlik. Gazdájának a fivére, egy minden hájjal megkent vidéki adóhivatali főnök, megszagolt valamit a további nagy változások előszeléből. Látván, hogy a munkásság mindenütt sorra elúzi a diktatúra primárjait és prefektusait, rájött, hogy a munkásoké

a jövő. Mivel malomtulajdonos bátyja éppen akkor halálozott el, a malmot ő örökölte. Úgy gondolta, ha sietve férjhez adja a lányát a gőzmalom gépészéhez, Kiss Gézához, az csak majd megmenti, ha a munkások kerülnek uralomra. A földreform azonban elvitte a malmot is, mielőtt még magára írathatta volna. De megmaradt a malomgépész vő. És nem is jártak rosszul vele.

Kiss Géza jó szakmunkás volt, értett a malmokhoz. Hogy a felesége mögött milyen család áll, azzal nem sokat törődött. A malmokon kívül bensőségebben csak a futballmeccsek érdekelték. A malmokban jól végezte dolgát, mind nagyobb bizalmat szerzett szakszervezeti körökben. A pártba is belépett, s a nagyüzemek államosítása után malomigazgatónak nevezték ki.

— Hát ez is valami — gondolta az anyósa, aki éppen akkor maradt özvegyen. Ha már a malom elúszott, kapjon kárpótlásul a család legalább egy igazgatót. Mivel úgy vélte, a veje gyúrható ember, megkezdte idomítását, hogy a modora is elviselhetővé váljék számukra. Rászoktatta a jó zsíros ételekre, s arra, hogy kényelménél egyébvel ne törődjék. Járjon csak a futballmeccsekre, mikor éppen nem a malmokat igazgatja. Kiss Géza a reábízott malomban rendesen végezte a dolgát, s a politikai dolgokban sem támadt ellene kifogás. Hogy az anyós környezetében, otthon, mi történik, azt meg senki sem tartotta számon. Így aztán Kiss Géza lassacskán elpuhult, ábrázata kitelt, s ha otthonába tért, az ajtón kívül felejtett mindent, ami a gyűléseken elhangzott. Tetszett neki az a langyos környezet, amivel anyósa körülvette. Ha olykor iskolába cseperedő fia ügyében ő ment fel a szülői értekezletekre, rendszerint helyeslően bólogatott, amikor a tanárok a szocialista iskola és a család együttműködésének szükségéről beszéltek. Otthon azonban erről is megfeledkezett, megfeledkezett a maga korábbi munkáséletéről is, arról tudniillik, hogy ő t a kemény munka tette megbecsült szakmunkássá, s a fiát is így kellene nevelnie. A felesége még kevesebbet törődött a gyerek nevelésével, hiszen a nagymama magára vette ezt a fel-

adatot is. Elég volt neki állandó fejfájását kúrálni, s ha éppen nem fájt a feje, akkor az iparművészeti dolgok készítése. De ezzel sem kellett túlságosan megterhelnie magát. Férfjének a fizetése kielégítő volt. Rejtélyes forrásokból még a nagymama is előteremtett némi pénzt. Minden jövedelmüket felették, vagy ruházkodásra költötték. Kiss Géza járta a futballmeccseket. Anyósáék megülték a névnapokat, vendégeskedtek. Hol ők mentek a városi rokonsághoz, hol azok látogattak el hozzájuk. Beszédtemájuk mindig éppen az a rokon volt, aki nem jelent meg. Vagy pedig durákoztak az öreg családi kártyával.

Gézuka, mikor a háromhetes táborozásból hazatért, teljesen idegen világba csöppent vissza. De azzal a szándékkal lépett be a családi ház küszöbén, hogy ezután majd minden másképpen lesz. Úgy fog ő itthon is élni, mint a táborban. Majd itthon is saját maga veti meg az ágát, s megmutatja, mennyire megtanult főzni és hogy milyen bátor lett. Elmeséli, hogyan segített szénát forgatni, fűrni-faragni. És beáll ő ezután a jéghideg zuhany alá is a fürdőszobában, nem kell neki a hegyipatak zuhogója után meleg víz, és persze a forradalmi indulókat is mind elénekli a látogatóba jövő rokonoknak. Nem lesz ő ezután az iskola sokat csúfolt gyengélkedője.

Ám alighogy belül került a lakásuk ajtaján, rögtön a fonákjára fordult minden. Semmi sem egyezett náluk azzal, ami a háromhetes pionírtáborozás ideje alatt már szokásává kezdett válni. A viszontlátásnak ujjongó család megrohanta. Egyszerre körülötte kezdett forogni az egész világ.

A mama csókolgatta, a nagymama vetkeztette, Kati, a háztartási alkalmazottjuk, akit a malomigazgató „elvtárs” apa kedvéért a kívülállók előtt mindig távoli rokonként emlegettek, de otthon maguk között cselédként hajszoltak, a Gézuka cipőjének esett neki, és kifűzte, lehúzta. A fiú lélegzethez sem juthatott tőlük. A túlfűtött fürdőszobában meg várta a meleg víz. A nagymama mindjárt be is vezette oda. Ő maga látott megfürösztéséhez, onnan meg az ugyancsak befűtött

hálószobába vezette át. Ágyba dugta, és hozták a vacsoráját.

Gézuka a háromheti táborozás alatt el sem tüszentette magát, itthon reggelre már megnáthásodott. A nagymama dugta hóna alá a lázmérőt, nem engedte felkelni. Azt erősítgette, hogy Gézukát a táborban betegítették meg. Mit mondhatott volna erre Gézuka? És akart-e egyáltalán tiltakozni? Szeretett volna, de a náthával járó kis fejfájás miatt örvendett, hogy nem kell felkelnie, mert most ugyebár tényleg gyengélkedő. Nem volt körülötte a pionírok és az oktatójuk összeforrott közössége, hogy bírálja vagy kitartásra buzdítsa. Ellenkezőleg: mindenki mindent helyeselt, amit nagymama kimondott.

Így aztán maga Gézuka is hamar belátta: mégiscsak ez a szebb élet, nem az, amit a táborban végigpróbáltak vele.

A táborban már-már szokássá rögződött dolgok azonban fel-feléledtek Gézukában. Így például reggel hatkor felébredt. Önkéntelenül is felkapta fejét a párnáról, nem fűjják-e az ébresztőt? A torna után is elfogta a vágy, is eszébe jutott a patak zuhogója alatt megszokott mosakodás. Az ám, de ha felkelt, a nagymama mindjárt visszanyomta. Figyelmeztette, hogy a mama még alszik, fejfájása miatt csak hajnal felé jött álom a szemére, maradjon csendben. Gézuka belátta, a mamát szegényt, tényleg bűn volna felébreszteni.

Másnap-harmadnap reggel Gézuka már nem ébredt fel hat órakor, később hétkor sem. Már gyöngéden költögetni kellett. A fürdőszobában pedig várta a meleg víz, aztán meg a bőséges reggeli, mert a nagymama hízókéjára fogta. Tömte belé a finomabbnál finomabb ételeket. Csoda-e, hogy Gézuka a nátha után gyomorrontással maradt ágyban?

Az édesapja fejcsóválva jött be hozzá, s a fejéhez ülve kényelmesen elterpeszkedett, jól kivette neki gömbölyödő kis pocakját:

— Már megint gyengélkedsz, Gézuka? Nem tudom, hogy bírtad ki azt a három hetet a táborban, ha ott is ennyit nyavalyogtál.

— Egy cseppet sem nyavalyogtam, apuka.

— Hát persze — csapott le a nagymama azonnal —, ott nem törődtek velem. Most tör ki belőlem minden, amit ott lappangani hagytak. Én nem is tudom, hogy egy olyan kőszívű tanárt, mint az az Orosz Béla, hogy tűrhetnek meg a pionírok mellett? Maga, Géza — fordult a Gézuka papájához —, igazán felmehetne a párt-hoz, és megmondhatná, hogy ez az ember tönkreteszi a gyermekeinket. Jövőre nem is tűröm, hogy maguk abba az iskolába írassák vissza az unokámat, amelyikben ő tanít. Átviszem abba az iskolába, amelyikben az első unokatestvére, Gyuri jár. Ott olyan, rendes tanárok tanítanak, mint Deres János. Azt az embert igazán tisztelni, becsülni lehet. Az nem uszítja a szülők ellen a gyerekeket. Grác Gyuri elmesélte nekem. Amikor az a Deres észrevette, hogy a reábízott pionírok nem jól érzik magukat a menedékházban, rögtön hazahozta őket.

Gézuka elszörnyedve meredt a nagymamára. Hirtelen felült az ágyban:

— Én nem megyek annak a gyávának a keze alá — kiáltotta azzal az ő szinte nyíltsággal, ami a táborban már természetévé kezdett válni. — Tudják, milyen egy nyim-nyám alak az? Mindjárt hazaszaladt a fiúkkal, amikor a veszett farkas rémhíre elterjedt.

— Szent isten — nyomta vissza a párnák közé Gézukát a nagyanyja. — Hallja, Géza, már félrebeszél a láztól. Ilyent mondani arról a köztisztületben álló tanárról, egy felnőttéről! Hát ilyesmire tanítottak ott titeket, hogy még lázálmodban is ilyen tisztületlenségek járnak az eszedben?

— Nem hazudtam, nagymama... Tessék megkérdezni Bálint Pityutól, ha idejön...

Ez volt Gézukában az utolsó fellobbanása annak a tűznek, amit a táborból hozott magával. Mivel tényleg lázas volt, nemsokára el is aludt. Másnap s harmadnap, amikor már kissé rendbejött, s a láza is alászállt, felkelhetett és kiülhetett a családi ház kertjébe. Abban minden szilvafának, minden virágnak s még a fonott székeknek is külön családi történetük volt, anyai ágon.

A nagymama tudta, melyik szilvafát ültette anyai déd-nagyapja, az egykori nemzeti úr, melyiket az anyai nagyapja, melyik virágot az anyai nagynénje, s melyik fonott széken szeretett üldögelni anyai nagybátyja, aki előbb törvényszéki bíró majd banktanácsos lett. Még a füveknek és a tornácon kiakasztott vaddisznófejnek is külön családi története volt, ugyancsak anyai ágon. Az apai ágról nagymama nem szeretett emlékezni, és nem is volt arról mit mesélnie. A nagymama azt tartotta, hogy apai ágon a családi történet csak a malomigazgatóval kezdődik, ami azelőtt volt, az egy nagy semmi, mert hát valami az, hogy valaki malomgépész volt azelőtt és a világra jött egy jobbágyanya lányának az emlékéhez fűződik?!

És hogy Gézuka a barátokat illetően is csak az anyai ágiakkal dicsekedhessék, a nagymama meghívta uzsonnára a Gézuka első unokatestvérét, Grác Gyurit, a családi kertbe. Gézuka aztán a szétálló fülű, mindenén csúfolódó Grác Gyurival látogatóba ment az úgynevezett „jó családok” csemetéihez. Az első ilyen látogatás alkalmával Grác Gyuri megkínálta Gézukát Favorit cigarettával, s megígérte, hogy a likőrüket is megkóstoltatja, ha a szülei elmennek hazulról. Gézukának pedig nem volt kifogása az ilyen örömek ellen.

Így történt aztán, hogy szeptemberben a tizenkilences számú középiskola pionírjai nem látták viszont Gézukát. Átírták a Grác Gyuri iskolájának nyolcadik osztályába, ahol — a nagymama véleménye szerint — nem rontják el az unokáját.

XXVII

A nyári táborozás pionírjai nem láthatták viszont Ács Ferit és Székely Juliskát sem. A hatodik osztályba iratkozó Terikétől tudták meg, hogy a bátyja géplakatos tanulónak állt be a vasgyár inasiskolájába. Székely Juliska viszont a cipőgyári szabász-mesterséget választotta.

— Hát te, Ács Teri — kérdezték a tanárai —, gondolkoztál már azon, hogy mi leszel?

— Egyszer-egyszer már igen. Lehet, hogy óvónéni leszek vagy tanár.

— Tanár? Sokféle tanár van, Teri. Földrajz szakos, történelem szakos, fizika meg számtan szakos, és így tovább...

Terike mindegyikre csak a fejét rázta:

— Egyik sem, hanem olyan mindenféle tanár, mint Orosz Béla elvtárs.

És ezt Terike nem csupán a nyári táborozás hatása alatt mondta. Akkor kezdte foglalkoztatni ez a gondolat, amikor Ferivel hazakerültek a nyaralásból, és az anyu levelének buzdítására hozzáfogott a földszinten lakó Tárnoki Juci megmentéséhez. Ennek azonban már a kezdet kezdetin nagy akadályok gördültek az útjába. Legelőször is az, hogy Tárnoki Juci nem akarta, hogy megmentésük. Sőt, még azt sem látta be, hogy ő t egyáltalán meg kellene menteni. Azt hangoztatta, hogy az apukáját kellene megmenteni, de az az orvosok dolga, nem a Terikéé.

A mérnök azonban — amint azt Terike anyutól megtudta —, menthetetlennek látszott mindenféleképp. A motorkerékpáros kiránduláson sokkal nagyobb szerencsétlenség érte, mint amekkorának anyu gondolta.

Először is a mérnök be volt egy kicsit pityizálva — ahogy anyu nevezte az alkohol hatását. — A megengedettnél sokkal sebesebben hajtott. Az egyik országúti kanyarnál aztán beleszaladt egy kétökrös parasztszekérbe. Mindkét ökörnek kitörte a lábát, úgy, hogy a helyszínen föbe kellett azokat verni és megnyúzni: legalább a bőrük ne menjen kárba. A motorkerékpár is tönkrement, pedig akkor vásárolta részletfizetésre, abban a reményben, hogy a legközelebbi lottó-húzáson nyerni fog. A kerékpár kifizetésén kívül a két ökör árát is meg kellett térítenie, a lottón viszont nem nyert.

A tengeri üdülésből hazatáviratozott mérnökné azt sem tudta, hol áll a feje, mikor mindezt értésére adták. Sírt, dühöngött, csapkodott a lakásban. A házban azonban senki sem volt biztos, hogy örökre megnyomorodott férjét sajnálja-e, vagy azért esik egyik sírógörcsből a másikba, mert egyszerre véget ért a könnyelmű élet lehetősége.

Bejárónőjüktől, aki addig rendben tartotta a háztartásukat, Ács Teriék azt is megtudták, hogy neki is tartoznak Tárnokiék a múlt havi bérével. Tehát nem maradhat tovább náluk, nem dolgozna nekik ingyen. Valóban nem is jött többé.

A mérnökné így rögtön elveszítette ezt a támaszát is.

Főzni, mosni, takarítani nem tudott, de egyébhez sem értett. Elsőéves egyetemi hallgató volt, amikor férjhezment, s rögtön el is maradt a főiskoláról. Minek az neki, a férje úgymint eltartja. A mérnök tizenöt évvel volt idősebb nála: mindenre hajlandó volt gyönyörű természetű, babaarcú ifjú feleségéért. Agyonbecézte, amit szeme-szája megkívánt, hozta neki adósságok árán is. Imádott feleségéről azonban, amint az most kitudódott, már akkor azt beszéltek, hogy nem azért ment hozzá feleségül, mert szerette, hanem mert lusta volt tanulni, s arra számított, hogy a hozzá képest öregnek mondható mérnök majd mindentől megkíméli, minden kívánságát teljesíti.

Reményeiben mindeddig nem is csalatkozott. Férje mindenes szakácsnőt fogadott fel melléje. Amikor Jucika megszületett, dadát tartott. Jucikát éppúgy el-

kényeztette, mint az anyukáját, neki is mindent megszerzett, amire azt mondta, hogy kell. Jucika éppen ezért hamar rá is unt mindenre, játékaira, ruháira, s egyszer — kitől, honnan hallhatta? — az apukájának is azt mondta:

— Téged is unlak, papa, mikor hozol magad helyett egy másik papát?

Terikét az egész történetből ez a dolog rázta meg a legmélyebben. Fel nem foghatta ésszel, hogy egy kislány a saját apukája helyett más aput kívánjon. Azt már a nyáron sem értette, hogy a vele egyidős nagyszemű Jucikának miféle fáradalmi lehetnek, amelyeket feltétlenül a tengeren kell kipihennie? Igaza van anyunak. Ezzel a kislánnyal neki feltétlenül beszélnie kell. Majd megmagyarázza ő, hogy az apukát csak szeretni lehet, nem unni. Igen, összebarátkozik vele. Eddig ugyan ki nem állhatta, mert mindig dicsekedett a szép ruháival, de ezután szeretni fogja. Rábeszéli, hogy jöjjön át a tizenkilences számú középiskolába, Orosz Béla oktató elvtárs keze alá.

Igen ám, de Jucihoz nem volt könnyű hozzáférni. Kicsírt szemű, dühös, gögös anyukája mindenüvé magával cipelte, amióta egyedül maradtak. Ha meg otthon tartózkodtak, magukra zárták az ajtót. Senki sem tudta, mit művelnek odabent kettesben. Tárnokiné olykor nehéz bőröndöt cipelt el hazulról, alig bírta. Terike azt hitte, hogy elutaznak valahova, estefelé azonban hazatértek a bőrönddel, s a mérnökné oly könnyedén hozta, mintha kiürítette volna.

Régebben gyakran szólt náluk a telefon. Barátok, barátnők hívták fel őket. Mostanában mind ritkábban hallották Terikéék a telefoncsörgést. Annál sűrűbben hallózott a mérnökné, amióta a férje magatehetetlenül feködött a kórházban. Különösen egy furcsa nevű valakit vagy valamit keresett telefonon naponta többször is. Ennek a valakinek vagy valaminek Consignație volt a neve. Terike el nem tudta képzelni, miért csapja le a mérnökné mindannyiszor dühösen a hallgatót.

— Nem tudod, mi lehet az a Consignația? — kérdezte meg Feritől.

— Apu biztosan tudja. Kérdezd meg tőle.

És apu tényleg tudta. Megmagyarázta Terikének, hogy a Consignația nem személy, hanem bizományi üzlet. Befogadnak oda bármiféle eladásra szánt értékesebb tárgyat, és eladják másoknak. Bevesznek oda ékszer, szőnyeget, porcelán edényeket, festett képeket, rádiót, fényképezőgépet, téli-nyári ruhát. Van olyan bizományi üzlet is, amelyik jobb bútorok eladására fogad el megbízásokat.

Terike sejtette már, hogy a mérnökné hova cipeli oly gyakran a megtömött bőröndöt, és miért hozza vissza mindannyiszor üresen. Azt is sejteti kezdte, miért oly dühös, amikor a Consignațiát hívja. Biztosan pénz kéne, a Consignația meg azt feleli, hogy még nem került vevő erre vagy arra a holmijukra.

Egyszer aztán a telefon végképp elhallgatott. A mérnökné szerelőt hozatott, és az elvitte. Más alkalommal a rádiójukat vitette el. Nemsokára azután két taligás ember állított be hozzájuk. Azok a könyvszekrényt cipelték el valahova. A mérnökné is velük ment. Terike azt is megfigyelte, hogy most az egyszer nem vitte magával Jucikát. Elgondolta, milyen elárvultan, szomorúan üldögélhet most Jucika egymagában. És ő még semmit sem tett érte. Mi lenne, ha lemenne hozzá és becsengetne, úgy mint régebben, olyankor, amikor a mérnökék villanyszámláját a villanyóra-leolvasó ember náluk hagyta?

— Mit gondolsz, Feri —: kérdezte a bátyjától, aki már azokat a könyveket fogta be kék borítópapírba, amelyekből az inasiskolában fog tanulni —, lemenjek hozzájuk? Juci most egyedül van.

— Eredj, de ha az anyja ott kap, biztosan kikerget.

— Kergessen. Valamit igazán csinálnunk kell már, hogy Juci ne legyen olyan utálatos, mint az anyja.

— És ha nem akar különb lenni?

— Mit tudja ő, hogy mit akar!

— Jó, nem bánom, próbáljuk meg. Igaz, nekem nem lesz ezután időm ilyen emberekkel törődni. Ezután én a vasgyáriakkal leszek elfoglalva. Tudod te, hogy mennyien vannak. Vagy ezerkétszázan... Ha a mérnökné

bejönne a vasgyárba, akkor én is törődhetnék vele... Apám is gondolkozott ezen. Azt mondja, hogy ez segítene rajta...

Terike csodálkozva pillantott Ferire. Úgy járkált az fel-alá a nagyobbik szobában, ahogyan apu szokott, még a kezeit is hátra tette. És miket mond?! Tudja, hogy apu miken szokott gondolkozni. És már nem úgy mondja apunak, hogy apu, hanem — apám.

— Hát — kezdte Teri elbámulva —, ha te azt is tudod, hogy apu miket szokott gondolni, akkor igazán lejöhetnél velem Jucihoz.

Feri az ablakon kitekintve azon tűnődött, vajon méltó-e hozzá, a géplakatos inasjelölthöz, ilyen apróságokkal foglalkozni, mint egy mérnökné hatodik osztályos kislánya. Elvégre titokban már megírta felvételi kérvényét a vasgyári inasiskola Ifjúmunkás Szövetsége alapszervezetéhez. Legyen készen, ha sor kerül rá.

— Tudod mit — fordult meg hirtelen —, eredj le, aztán jelentsd nekem az eredményt. Mert ugyebár, én ezután utemista leszek. A pionírmunkát pedig az Ifjúmunkás Szövetségnek kell jelenteni. Én aztán jelentem a pártnak...

— A pártnak, azt mondod, hogy a pártnak? — bámult el Terike.

— Igenis, hogy a pártnak — hunyorított Feri kissé bizonytalanná válva. — Tudod, én már felvettem a kapcsolatot vele.

— A kapcsolatot, Feri!? ...

— Na igen, nincs mit csodálni ezen. Te is felvehetnéd, ha kinőttél volna a pioníryakkendőből, mint én. Decemberben én már tizennégy éves leszek, és ki kell hogy váltsam a buletint, mert nekem már van külön személyem. Be kell ezt jelenteni a milícián, adjanak igazolványt róla. Ezután engem nem lehet összetéveszteni a gyerekekkel. Apuval, vagyis apámmal, mi már ezt megbeszéltük, mikor felvettem vele a kapcsolatot.

— Apuval a kapcsolatot? — hápogott Terike belé-sápadva.

— Na igen — legyintett Feri —, ebben a házban egyedül ő a párt. Más nincs rajta kívül egy sem, még

a mérnök sem volt benne a pártban. Ha benne lett volna, nem futott volna az ökrök lába közé a motor-kerékpárjával.

Feri itt megállt, s a Teri szemében fürkészte a hatást:

— Érted most már?

— Értem — dadogta Teri —, de azért nem nagyon. Miért beszélsz úgy apuról, mintha tegnap ismerkedtél volna meg vele? Olyan kapcsolatom nekem is van apuval, mint neked. Ha jelenteni kell, akkor én egyenesen neki jelentem, hogy mire megyek Jucikával.

Ezzel kapta magát, s leszaladt Tárnokiékhoz. Feri meg a fejét csóválta. Milyen nehéz fejű lett ez a Teri, pedig milyen világosan megmagyarázta...

*

Terike lent a földszinti előszoba csengőgombját nyomkodta. Nyomta egyszer, nyomta kétszer, háromszor, de a csengő meg se cirrent. Erre aztán bátortalanul a kilincset kezdte rázni. Elcsodálkozására az ajtó kinyílt magától. Senki sem állt mögötte. Belépjen, ne lépjen? Végül is belépett, és rögtön feltűnt, hogy az előszoba fogasán nem lóg annyi mindenféle kabát, mint még a nyáron is. Óvatosan bekukkintott az előszobából nyíló konyhába, mert annak is tárva állt az ajtaja. Ott sem volt senki, csak a sok légy. Mosatlan kávéscsészéket és egy májpástétomos nyitott konzervdobozt dongtak körül. Hetek óta senki sem takaríthatott a konyhában. Retekhéj meg egy széttaposott zöldpaprika-csutka hanyódott a cementen. A mosogatókagyló el lehetett dugulva, mert tele volt szennyes vízzel, a csap meg kiadósan csepegett.

Mindez Terikének nem volt gusztusára való. Ilyen szenny náluk sohasem lett volna elképzelhető. Elfordult a konyhától, s bekopogott a szobába. Kopogására itt sem kapott választ. Benyitott hát a külső szobába engedély nélkül. Ha lett volna még mit, bármit elvihetett volna innen egy alkalmi tolvaj, nyitva állt valamennyi ajtó.

Nagy felfordulás tártult a szeme elé. Az egyik sarokban könyvek heverték kisebb-nagyobb csomókban, egye-

sek közülük szanaszét hányódtak a parketten. Némelyiken sáros cipőnyom látszott. A kombinált szekrény ajtajai is nyitva, üveges részéből hiányzott minden porcelán. Egy vázában elfonnyadt virágcsokor kókadozott, messzire érzett, hogy a vizet napok óta nem cserélték benne. A helyükön álló bútorok felülete fehér volt a portól.

A por és szenny meg a rendetlenség s a rothadó növény nehéz szaga Terikében a pusztulás, a felbomlás érzését keltette. Mintha a kórházban kínlódó nyomorék mérnöknek és a többi betegnek a gennyes kigőzölgése érzett volna idáig.

Terike most már nem sokat tétovázott: az útjába eső ajtón nemcsak kopogott, hanem rögtön be is nyitott. Jucika éppen szembe jött vele. Mögötte a hálószoba bevetetlen ágycsokorok látszottak már nem éppen hófehér huzatokkal. Juci a tükör előtt léphetett elő. Utcára felöltözötten bámult Terikére. Cipőjét kivéve mindene tiszta volt, de kissé már gyűrött.

Terikét igen-igen meglepte, hogy ez a kislány, közelről nézve, nem szomorúnak látszik, mint ahogy idejövet gondolta, hanem vénnek. Mintha nem is ő állana előtte, hanem a mérnökné, kicsire törpülve. Arca, nyaka éppoly sötét olajbarna volt a tengeri napozástól és a barnulásnál reásült olajtól, mint az anyjáié, a szemében meg valami kiábrándultság, gyanakvás és még ki tudja mi minden tükröződött. A hangja is összhangban volt ezzel, amint kissé meglepődve s ugyanakkor gúnyosan azt kérdezte:

— Csak te vagy? — Azt hittem, a mamám jött haza, és ő zakatol.

— Dehogyan — felelte Terike zavartan —, én kopogtattam...

— Miért jöttél?

— Mert beszélgetni szeretnék veled... Apukád gyógyul már?

Jucikának az arca egy árnyalattal vénebbnek, azaz most mintha tényleg szomorúnak látszott volna, amint félrenézett.

— Beszélni már tud...

— És még sokáig marad a kórházban?

Jucika picikét kétszer is felvonta a vállát, s ebben a mozdulatában volt valami, ami a „nem tudom” mellett mintha egy kis nemtörődömséget is kifejezett volna.

— Én most el kell hogy menjek... Tudod, holnap mi Temesvárra utazunk... Nincs időm beszélgetni.

— De hamar visszajöttök, ugye? És azután beszélgethetünk... Mert tudod, jó volna, ha te átiratkoznál a mi iskolánkba. Neked most nálunk volna jó.

Jucika elcsodálkozva emelte rá a szemét:

— Miért volna most nekem nálatok jó? A ti iskolátokban talán sok pénzt tudnak adni?

— Sok pénzt?! — bámult el Terike. — Az iskolában nem szoktak pénzt adni. És minek neked a sok pénz?

— Nem nekem, a mamának. Azért megyünk Temesvárra. Én ezután ott fogok iskolába járni. A mamám is ott marad... Itt nincs egy rokonunk se...

Terike most már igazán nem tudta, mit mondjon. Ha Jucika Temesváron jár ezután iskolába, akkor ő mit tehetne érte, hogy megmentse? Most már csak pusztán kíváncsiságból kérdezte meg:

— És ott sok rokonotok van?

— Nincs nagyon sok, de azért jobb lesz nekünk.

— És apukádnak már szabad utazni, vagy hordágyon viszitek?

— Dehogyan. Neki még meg se szabad mozdulni a gipszben. Ő itt marad a kórházban. Ha a mamám nyerni fog a pronosporton, hogy sok pénzünk legyen, akkor fogad apukám mellé egy ápolónőt, és sok levelet fogunk neki írni.

Terike egészen belerémülve hallgatta. Nem értette, miért akarnak Juciék sok levelet írni a mérnöknek, és miért kell ápolónő melléje, ha a mamája ezután sem megy dolgozni.

— Hogyan, Jucika? — kérdezte. — Ti itthagyjátok apukádat, egyedül a kórházban?

— Mit csináljunk, ha a mamának nincs sok pénze.

Terikének összefacsarodott a szíve. Úgy érezte, mintha ő lenne a Jucika apukája, és nagyon rosszul esne neki,

hogy a leánykája így beszél. Nem is tudta megállni, hogy meg ne mondja:

— Ha az én apukám ilyen beteg volna, mint a tied, én mindig mellette maradnék. Nem mennék Temesvárra. Az én anyukám se számlálgatná a pénzt, ha az én apukámat ilyen szerencsétlenség érné, mint amilyen a tiédet érte. Én az én apukámat nem azért szeretem, mert van pénze, hanem azért, mert az apukám. Te is azért kéne, hogy szeressed. Az én anyukám akkor sem utazott el Temesvárra, amikor apunak kevesebb volt a fizetése, hanem beállt a Victoria varrodába, hogy ő is fizetést kapjon.

Jucinak tágra meredt hidegen csillogó fekete szeme. Terike olyasmit mondott most, mint amilyent az ő apukájának a nővére írt faluról, ahol tanítónő. A mamája összetépte azt a levelet, és rátaposott. Sírva panaszolta, hogy a papa tönkretette az életét, és most még rabszolgának is befognák a nővérei. Juci gyanakvóan méregette Terikét, csak nem valami ilyen nővér áll előtte. Úgy érezte, meg kell védenie a mamát vele szemben.

— Az én mamámról ne gondolj rosszat. Az én mamám jobban tudja, mint te, hogy miért muszáj nekünk Temesvárra menni. A te mamádnak nincs úgy tönkretéve az élete, mint az én mamámé.

— De legalább te ne menj el, Juci. Apukádnak biztos nagyon rosszul fog esni, ha te is elmész, Maradj nálunk, beszéllek apuval, és az iskolánkban is pártolni fogunk...

Jucika ismét vonogatni kezdte a vállát. A hangjában azonban valami kis bizonytalanság érzett.

— Nem maradhatok... Én jobban szeretek a mamámmal lakni... Aztán a te apukád nem is tudna nekem szép ruhákat csináltatni. Látom én, hogy te milyen ruhákban jársz. Neked még egyszer sem volt olyan szép ruhád, mint nekem. Te még nem is tudod, hogy milyen egy igazi szép modell...

Terike most még rémültebben meredt Jucikára, mint az imént. Valahogy egy régi alvóbabájára emlékeztette, amelyik olyan butus volt, hogy be nem hunyta volna a szemét, ha egyszer felállította, ha meg lefektette, rög-

tön elaludt, pedig a valódi kisgyerekek fekve is nyitva tudják tartani a szemüket, s akkor is képesek behunyni, ha lábra állítják őket. Jucika csak annyiban különbözött attól a babától, hogy bármerről is próbálta maga felé hajlítani, mindig vagy a sok pénzhez vagy a szép ruhákhoz lyukadt ki. Csakhogy azt a babát a földhöz csaphatta, mikor rájött, hogy semmire sem megy vele. Jucikát azonban nem csaphatja, de nem is hagyhatja ennyiben. Aki már úgy táborozott, mint ő, Teri, az nem adhatja meg magát egy ilyen eltévelyedett hatodik osztályos kislánynak, aki nem is pionír.

— Honnan fog neked az anyukád szép ruhát csináltatni, ha nincs sok pénze?

— Mondtam, hogy nyer a pronosporton, velem választotta ki a szerencsés számokat.

— És ha nem nyer?

— Akkor mindent eladunk a lakásból. Apukám is mondta a klinikán, én is hallottam: adjatok el mindent, még a pizsamámat is, fosszatok ki egészen... fosszatok meg a reménytől is. Igen, épp így mondta. Láthatod, hogy a mamám mindent úgy tesz, ahogy a papám akarja.

— Ez nem igaz, Juci — kiáltotta Terike kétségbeesetten, amikor rájött, hogy ez a kislány most a szüleinek valami igen rettenetes titkát kotyogta ki. — Te nem jól értetted ezt, Jucika. Én sem értem egészen, de az igen borzasztó lehet, amikor valakinek azt mondják, hogy fosszatok ki egészen. Ilyent csak a tolvajoknak mondhatnak. Gyere fel velem a szüleimhez, ő k jobban meg tudják neked magyarázni. Talán még Feri is jobban meg tudja, mint én. Gyere, most rögtön, ő éppen itthon van.

És nyúlt az elképedten hátráló Jucika keze után, de az ellökte magától. A szeméből olyan ijedt, haragos zöld fény lobbant Terikére, hogy az attól kiszaladt a lakásukból. Ijedten rohant fel és kifulladt hangon mesélte el a csodálkozva eléje álló Ferinek, hogy milyen szörnyűséget hallott a mérnökné Jucikájától.

— Én nem tudom egyedül megmenteni, Feri. Juci

mindent másképpen ért, mint én. Mi lesz vele, ha az anyukája igazán Temesvárra viszi?

Feri ezt éppúgy nem tudta, mint a húga, de hát bevallhatja-e egy olyan komoly inasiskolás jelölt, aki már a felvételi kérvényt is megírta az iskola Ifjúmunkás Szövetsége alapszervezetéhez? Terike annyit azonban leolvashatott az arcáról, hogy ő is visszaborzad attól a kegyetlenségtől, ami a Jucika jóhiszemű kotyogásából feléje tárult, mert kis gondolkozás után így szólt:

— Gyere, vegyük fel a kapcsolatot Orosz elvtárssal, ő majd elmegy Bologna elvtárshoz, mert Jucit már csak az egész Ifjúmunkás Szövetség mentheti meg.

Ebben a feltevésében Feri nem volt egészen biztos, de ennél bölcsebbet most nem tudott kisütni.

Bezárták az ajtót, a konyhában pedig egy cédulát hagytak az asztalon, a szüleiknek. Ne találgassák, ha hazajönnek a munkából, hogy hova mentek.

Orosz Bélát ez alkalommal is íróasztala fölé görnyedve találták. Naplójegyzetei alapján a táborozás előzményeinek és háromhetes tapasztalatainak az anyagát dolgozta fel. Előtte egy sereg kisebb-nagyobb fénykép hevert, a Bota Alexa felvétele mindahány. Egy-egy közülük meg volt nagyítva, néhány pedig könyvcsomóhoz támasztva állott az íróasztalon. A csonkafülű Lajka most is a széke alatt hevert, s nyelvét lógatva várta, hogy gazdája letekintszen rá vagy megsimogassa. Orosz töltőtollát becsavarva fordult a vendégei felé:

— Ti vagytok? Épp kapóra jött a látogatásotok. Tudjátok, mit üzennek az egyetem geológusai? Szép és értékes a kőzetgyűjteményünk. Nincs ugyan sem vasérc, sem rézkő között, de annál pompásabb nyersanyag-ígéretet a most folyó építkezésekhez. Van közöttük az ismertnél kiválóbb minőségű mészkő és gipszhez való kaolin meg csillámpala is. Mindez nem újdonság ugyan azon a vidéken, ahol mi táboroztunk, de majd kiszállnak, és megvizsgálják, milyen tömegben fordul elő. A barlangunkról is tudtak annyit, hogy patak folyik azon keresztül, de eddig még rajtunk kívül senki sem

járt benne. Meg is feledkeztek róla. Tehát a felfedezésnek ez a része a mi érdemünk.

Feri arca sugárzott a boldogságtól, s Terikének is elégedett mosolyra nyílt a szája, de hamar el is komolyodott. Ferinek is eszébe jutott, mi hozta őket ide:

— Emlékszik, tanár elvtárs, arra a levélre, amit a táborban megmutattam?

— Hogyne emlékezném! Mi van azzal a Tárnoki Jucikával?

— Éppen most jártunk nála — kezdte Feri, s biztatóan nézett a hűgára.

Terike egyenesebbre ült a széken, s aprólékosan elbeszélte mindazt, amit a mai napig csak megtudhattak a szerencsétlenül járt mérnök családjáról. Végül azzal fejezte be mentőkísérletének a történetét, amivel Feri előtt abbahagyta volt:

— Mi lesz Jucikával, ha az anyukája igazán elviszi Temesvárra?

Orosz Béla megismételtetett bizonyos részleteket Terikével. Közben újra kicsavarta töltőtollát, s a naplójába bejegyzett valamit.

— Bizony, abban a családban — mondta írás közben — sokkal nagyobb a baj, mint amekkorának mi gondoltuk. Szétesett volna az a motorkerékpár-baleset nélkül is. Az csak meggyorsította a bomlást...

— Miért, tanár elvtárs? — kérdezte Feri.

— Azért, mert az a család társadalmon kívüli életet élt... Abból a családból másegyéb mellett hiányzott a szeretet is. A Jucika lelkét már egészen kicsi korában megnyomoríthatták... — A fényképek között elkalandozó tekintettel kérdezte meg: — Tudjátok, min tűnődöm?

Feri bizonytalanul kezdett pislogni. Jól látta, Terikének fogalma sincs róla, hogy a tanár elvtárs min tűnődik, és ez természetes is egy hatodik osztályos pionírnál. De vajon természetes-e, hogy ő, Feri sem gyanítja?

— Azon gondolkozom — folytatta Orosz, naplóját összecsukva —, vajon a Jucika óvónői vagy tanítói észrevettek-e valamit abból, amit mi már rég észrevetünk e kislány elferdült életéből. Ők sokat segíthettek

volna, hogy ne jusson éppen ilyen messzire az a kislány. — Odafordult a feszülten figyelő pionír-lánykához: — Jó szemed van, Terike. Éppen olyan, amilyenből a jó tanítók, szeme szokott kialakulni.

Terike nagyot nyelt a boldogságtól:

— Tetszik tudni — felelte belepirulva —, én már gondoltam arra, hogy tanítónő legyek.

— Jó, jó, te sokat szoktál gondolni — szólt közbe Feri —, de mit csináljunk most, ha Jucit igazán Temesvárra viszi az anyja? Ott mi nem segíthetünk, nem ér odáig a kezünk.

— Na, csak ne hirtelenkedd el a véleményedet — állt fel Orosz Béla. Egy leterített tányért vett elő az íróasztala mögül, vendégei elé tette, s kitakarta: — Kóstoljátok meg ezt a ringlószilvát, édes, akár a méz. — Közben maga is kivett egy szemet. — Nem belőlünk áll a világ, gyerekek. Temesváron is vannak iskolák és pionírszervezetek meg jóra való tanítók... Jucikának ott is iskolába kell járnia. Nagyon is hosszú a mi kezünk, Feri, sőt ezer kezünk van nekünk, írunk a néptanács tanügyi osztályára, ha Tárnokiék áthurcolkodnak oda. Vegye gondjába Jucikát. — Közelebb tolt a nagyszemű, húsos szilvát a tányérral. — Te is írhatnál, Teri, az iskola pioníregységének, amelyik abban az iskolában működik, amelyikbe Tárnoki Juci jár majd.

— Írok, tanár elvtárs — szökött talpra Terike izgatottan.

De erre már Feri is talpon termett, s magostul nyelte le a szilvát. Alig tudta kinyögni:

— Inkább én kellene, hogy írjak, tanár elvtárs...

— Miért inkább te?

— Azért, mert... tetszik tudni, mert — vörösödött bele Feri —, igen, mert az IMSZ-re jobban fognak hallgatni. Mert ugyebár az Ifjúmunkás Szövetség vezeti a pionírokat... Ha tetszik emlékezni, a múltkor már mondtam, hogy én a felvételi kérvényemet...

Orosz Béla vonásai között ritka mosolyainak egyike bujkált. Olyan mosoly, amely ellenállhatatlanul ül ki

az ember arcára, amikor először pillantja meg a tavaszszal fesledező rügyeket vagy bimbókat; vagy amikor a kicsinyünk először áll fel, és a felfedezés gyönyörével tipegni kezd.

— Írj te is, Feri. Nem árt, ha maga a munkásosztály veszi kézbe a jövő nemzedéket — folytatta nevetve Orosz Béla. — Te a munkásosztály egyik tagja leszel nemsokára, ha ugyan nem gondoltad meg magad, s mégis inkább tovább jössz vélünk a középiskolában.

— Nem, tanár elvtárs, apámmal már megbeszéltük. Én majd beiratkozom az esti középiskolába, ha végeztem az inaskodással. Apám azt mondja, azokból lesznek a jó vasas-mérnökök, akik inaskodással kezdik. Hát én is így kezdem.

— Így is lehet — bólintott Orosz. — Nekem tetszenek az olyan ifjak, akik a nehezebb felénél ragadják meg a dolgot. Az önéletrajzodat már írni kezdted?

— Még nem, tanár elvtárs, még hagyom szaporodni egy kicsit. Még vékony az én önéletem. De ha azt is hozzáírhatom, hogy Jucikáért közbeléptem Temesváron.

Terike csupa fül volt, de tágult a szeme is ugyanakkor. Észrevett valamit az íróasztalon, valamit, amit eddig nem látott még a tanár elvtárs asztalán. A sok fénykép között, ami a táborozásukról készült, kiemelkedett egy, levelezőlap nagyságúra felnagyítva. Évának, táboruk kedves doktoricájának a felnagyított arcképe. Éppen szembe nézhetett a tanáruk vele, amikor írni szokott.

— Láttad, Feri? — fogta titokzatosan vallatóra a bátyját Terike, amikor az utcára kiértek.

Feri féltékenyen tekintett a húgára: mivel áll már megint elő, amivel ő t, az ifjúmunkásosztályt ismét zavarba hozhatja. Terike azonban nem várta be, hogy egy bizonytalan igennel vagy nemmel feleljen:

— Mit gondolsz, miért tette éppen oda, maga elé?

— Hát, hogy... igen, hogy láthassa! — vágta ki Feri dühösen, s közben kétségbeesetten találgatta magában: mi lehet az, amit Orosz Béla éppen maga elé tett?

— És mit gondolsz, feleségül veszi? Tudod, hogy én

nem bánám. Marioarã is mondta egyszer, hogy Dávid Erzsike sem báná. Nekem nagyon tetszik Éva elvtársnő. Emlékszel, mennyit segített nekünk... És olyan gyönyörű szép a szeme.

Feri rettentően elkomorult. De az önérzete is lán-golt. Lám, nem muszáj egy ifjúmunkásnak mindent előre tudni, és mégis úgy tűnhet, mintha tudná, s köz-ben meg is tudja, csak legyen türelme a füleléshez. Ám azért ette a méreg is. Orosz Bélát nem tudta máskép-pen elképzelni, mint ahogy eddig ismerte. És nem is akarta.

— Te mindig pletykákra hallgatsz. A tanár elvtárs sose nősül meg.

— Honnan tudod, talán ő mondta neked?!

— Nem mondta, de te is láthattad, a lányokhoz épp-olyan szigorú volt, mint a fiúkhoz. Éppolyan szigorú, mint én. Az, aki ilyen szigorú, mint én, az sohase nősül meg. De nem is hagynánk. A tanár elvtárs egészen a miénk, pioníroké... Hogy is képzelsz te efféléket, hogy ő...

— Én úgy, hogy ne legyen mindig olyan árva.

— De ő nem árva, mert mi örökbe fogadtuk...

— Az igaz, de azt nem bánod, hogy apunak van felesége. Pedig ő is szigorú. Vagy te azt szeretnéd, hogy neki se legyen felesége, így szereted te anyukát?

Feribe beleszorult a szó. Úgy meglepte a Teri érve-lése, hogy a füle hegye is kipirosodott tőle. Teljes zür-zavar támadt a fejében, alig bírt ennyit kinyögni.

— E-ez egészen más...

— Miért más?

— Azért, mert más, és kész! Nem vagyok haj-landó erről tárgyalni.

— De én akarom.

— Én nem akarom. Végeztem.

XXVIII

Így, ilyen előzmények után lépett Terike az új iskolai év küszöbére azzal a bizonytalankodó gondolat-
tal, hogy belőle is olyan tanár lesz, mint Orosz Bélából. Feri meg azzal a világosan eltökélt szándékkal ment a gyári inasiskolába, hogy inaskodással kezdi azt a pályát, amelynek a végén feltalálja a békés célú atomrakétabomba- és meteorit-térítő csodaradar készüléket.

Végre megtekinthette a vasgyárat belülről is.

Az első elméleti órák után végighaladtak a gyár minden osztályán, mielőtt a műhelygyakorlatokra beosztották volna az inasokat. Látniuk kellett a részleteket, hogy azután megértsék az azokból összeálló egészet. Az öntödében a kék lángot és füstöt eregető formák között óvatosan lépkedve Feri megkereste az édesapját.

— Megjöttünk, apám — újságolta tele izgalommal, de önmegtartóztató komolysággal, amit azzal is hangsúlyozott, hogy még idejében „apámmá” tudta férfiasítani a lelkesedéstől ajkára kívánczó „apu” megszólítást.

— Üdvözöllek — felelte idősb Ács Ferenc hasonló komolysággal, és kezét nyújtott neki. — Remélem — tette hozzá már szinte zordonan —, sohasem kell megbánnom ezt a kézfogást. Itt a gyárban feledd el, hogy apád vagyok, öntőmester vagyok neked is, mint bárki másnak.

E figyelmeztetés értelmének kihangsúlyozásául oda kiáltott egy fiatalabb munkásnak, aki vigyázatlanul meglökte az egymásra rakott kisebb formákat, s azok ledőltek.

— Hol a szeme, Jánosi? Úgy bánik azokkal a formákkal, mintha nem is a magáé lennének...

— Hát az a sok mind az övé? — kérdezte Feri megszeppenve.

— Az államé, és az annyi, mintha az övé lenne.

Feri ezt jól megjegyezte magának. Elhatározta, hogy az első alkalommal ő is így kiált rá inastársaira, ha valamiben kárt tesznek.

— Mit gondol, apám, milyen munkával kezdjük mi, új inasok?

— Majd meglátjátok. Csak válogatással ne kezdjétek. Én azzal kezdtem, hogy egy öreg lakatosnak tüzet vittem a cigarettájához. De most lódulj a többiek után. Nem szeretem a lógósokat...

Feri belepirulva sietett társai után. Oktató mester-tanáruk sorra mutogatta az öntödében látható, különböző formájú öntvénydarabokat. Feri és társai ámuló borzongással nézték a befűvott égő gázzal hevített kúpolókemencéket, amelyek egy-egy kisebb vulkán dohogásával olvasztották a szürke vaspogácsákat. A fejük fölött száguldozó darú oly könnyedén vitte a samott bélelésű acéltengelyeket, mintha apró kis kávéscsészek lettek volna. Közben ezüstös, riadószerű csengetés verte fel az öntöde népét. A bőrkötényes munkások csapolni rohantak, mások meg az öntésre váró formákhoz tódultak.

Az öntödéből kiindulva az új inasok végigkísérték a durva öntvények átalakulási folyamatának útját a szerelőcsarnokig, ahol kész gépekké rakták össze az itt már szemet gyönyörködtető alkatrészeket a szerelőlakatosok.

Ezek a munkások fenséges, zajtalan ünnepélyességgel dolgoztak. Idáig vezető útjuk Feriéknak fél napig sem tartott, de hány évezred kellett az emberiségnek, amíg e kései utódok fél nap alatt áttekinthették az egészet. Feri azonban, türelmetlenségtől égve, sokallni kezdte azt a három esztendő, amit itt tanulással kell eltölteni ahhoz, hogy mindabból a sok ezer munkafogásból, amit a társaival végignézett, legalább egyet is rájuk bízhatnak.

Azt hitte, hogy ő most rögtön oda tudna állani valamelyik géphez dolgozni, oly egyszerűnek vélte.

De amidőn végre kézbe foghatta a nagy ráspolyt, hogy a rábízott vinklivasat lenagyolja, megdöbbenő nehézséggel bizonyult oly egyenesen taszítania, hogy ne domborúra reszelje azt, amit laposnak szántak. A kalapácsot is egészen másképpen kellett ott megfogni és kalapálni vele, mint ahogy az elemi iskola műhelyében vagy a táborban tették.

Most már csüggesztően hosszúnak látta az utat az egyszerű lakatos kiskalapácstól a rakétatérítő csodaradarig. Igyekezett azonban rövidíteni szemfülességgel és szenvedélyes odaadással. Esténként aztán, ha hazakerült otthonukba, Terike alig bírta vele. Megrökönyödve nézte, hogy szinte a kabátujjából rázza ki a rejtélyesebbnél rejtélyesebb vasipari szakkifejezéseket.

Ám Terike is tartogatott elképesztő híreket az iskolából és az alattuk lakó mérnöknéről. A Jucika múltkori kotyogása betű szerint beigazolódott. A pénzszerzésnek nekikeseredett szépasszony rendre mindenüket, még a férje ruháit is pénzzé tette, és elhurcoltatta a lakásukból. Mégis anélkül ment el Temesvárra, hogy a villany-, gáz- és vízszámlát kifizette volna. A házbérhátralékot sem rendezte. Lakótársaitól pedig el sem búcsúzott. Még a szomszédok is felháborodtak, amikor valami úton-módon megtudták, hogy örök életére nyomorék férje ellen válópert indított.

Bestiának nevezte még anyu is.

Hogy a megnyomorodott építészmérnök ne érezze magát teljesen elhagyatottnak, a szomszédok egymást váltva jártak be hozzá a kórházba a látogatási napokon. Azelőtt nem szívelhették. Gögös volt, akárcsak a felesége. Nemigen állt szóba velük. Most mégis megszánták, s gyümölcsöt vitt az egyik, süteményt a másik, virágcsokrot a harmadik. Mindegyik egy-egy vigasztaló jó szót is hagyott nála. Elhallgatták viszont, hogy volt felesége az ő nyakában hagyta a kifizetetlen közszolgáltatási díjakat és más adósságokat.

Anyu a mérnöktől tudta meg, hogy Tárnoki Jucit egy

hónapi késéssel melyik temesvári iskolába íratta be a mamája.

Teri és Feri egyszerre fogott levélíráshoz. Az egyik az iskola pioníregységének, a másik az IMSz alapszervezetnek címezte.

A maga módján mindketten a Jucika történetével kezdték. Szemben ültek egymással az asztalnál. Fejük fölött égett a lámpa, átpillantottak egymás levélpapírjára. Olykor gyanakvóan kérdezősködtek:

— Te hogy írod?

— És te, miért írsz olyan sokat?

— Te írsz sokat — felelte Feri. — Ne legyen olyan hosszú, mint az enyém.

— De én többet tudok róla, én beszéltem azzal a szegény kislánnyal, nem te.

— Igen, de te csak a pioníroknak írsz...

Mikor aztán Terike mégis hamarabb elkészült, mint Feri, akkor azon kaptak össze, hogy melyiknek a levelét tegyék postára előbb. Feri követelte: Teri várjon addig a magáéval, amíg az övé is el nem készül.

— Ne félj — nyugtatta meg Terike —, én még felviszem az iskolába, hogy a pionírok is aláírják. Úgy többet ér...

Feri megdöbbenve meredt a hűgára. Hirtelenében nem tudta, hogy a saját levelét még kikkel írathatná alá. Szerencsére eszébe jutottak az inasiskolások a vasgyárból, így történt, hogy végül a vasgyári inasok is megismerték Tárnoki Juci sajnálatos történetét.

Postára került a két levél egy sereg aláírással, s várták rá a választ. Teri és Feri külön-külön megkérte a temesváriakat, írjanak meg Juciról mindent; gondjaikba vették-e, javul-e már? Néhány hétig azonban egy sor nem sok, annyi választ sem kaptak. Télbe hajlott már a megrokkant óesztendő, amikor végre levél jött Temesvárról. A levélírók köszönték a figyelmeztetést, Jucikát védnökségükbe fogadták, és már meg is látszik rajta. Sajnos, a mamája segítségére nem számíthatnak, mert Jucikát az egyik rokonuk nyakán hagyva, elment a városról, és még nem adott hírt, hogy hová. Talán Jucikának jobb is így...

Teltek a hetek és a hónapok. Feri már a felvételi kérését is megírta, de még egyre várt. Várta, hátha azt is elmondhatná, amikor az Ifjúmunkás Szövetségbe felveszik, hogy a levele segített Jucikán, hogy tényleg sikerült megmenteni azt az elrontott életű kislányt. Nem gyanította, hogy mennyi idő, mily nagy odaadás s mennyi türelem meg hozzáértés szükséges az emberek átneveléséhez. Rendre-rendre azonban, a mesterségével együtt, ezt is megtanulta.

A könyv felelős szerkesztője; Kacsó Sándor
Műszaki szerkesztő: Bálint Lajos

A nyomdái munkák megkezdése: 1961. 05. 10.
A nyomás megkezdése: 1961. 08. 17. A megjelenés
éve: 1961. Papír: 65 g-os famentes. Alak: 54X84/16.
Kiadói ívek száma: 21,64. Nyomdai ívek száma: 27.
Megrendelés száma: 5484. E: 0297. Tizedes osztá-
lyozás nagy könyvtárak számára: 8M—31. Kis
könyvtárak számára: 8M.

Megjelent a Magyar Népköztársaság és a Román
Népköztársaság közös könyvkiadási megállapodása
keretében, 2500 példányban, a Magyar Népköztár-
saság számára.

Készült a Kolozsvári Nyomdaipari Vállalatnál,
Brassai utca 5—7. — RNK. — 4395/1961.